

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_202163

UNIVERSAL
LIBRARY

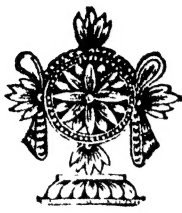

ಶ್ರೀಯ್ಯನಮಃ
ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಯನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾನ್ತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯನಮಃ

ದ್ವಯಾಧಿಕಾರೋಽಪ್ಯಾವಿಂಶಃ

ಮೂ. ಆಕರ್ಣಿತೋ ವಿತನುತೇ ಕೃತಕೃತ್ಯ ಕಕ್ಷಾ |
ಮಾನ್ಯೇಡಿತೋ ದಿಶತಿ ಯಶ್ಚ ಕೃತಾರ್ಥ ಭಾವಮ್ ||

ಶ್ರೀಮತೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯನಮಃ

ಅನತಾರಿಕೆಯು—ಹಿಂದೆ ಮೂಲಮನ್ತ್ರಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ “ಸರ್ವಮಷ್ಟಾಕ್ಷ ರಾಂತಸ್ಥಮ್” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ, ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸರ್ವಾಭಿ ಪ್ರಾಯಗಳೂ ಅಡಗಿರುವಾಗ ಇತರ ಮನ್ತ್ರಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಏತಕ್ಕೆ ? ಈ ಮನ್ತ್ರದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಏನು ? ಎಂದರೆ “ಸಕೃದುಚ್ಚಾರ ಸಂಸಾರ ತಾರಣಂ ಭವತಿ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ, ಒಂದುಸಲ ಗುರುವು ಪೇಸ ದ್ವಯೋಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಸಂಸಾರ ವಿನೋಚನೆಯಾಗುತ್ತೆಂದೂ “ದ್ವಯೇನ ಶರಣಂ ಪ್ರಜೇತ್” ಎಂದೂ, ಹೇಳಿರುವದರಿಂದಲೂ, ಇದು ಕರಣ ಮನ್ತ್ರವು ಎಂದರೆ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮನ್ತ್ರವು. ಈ ಮನ್ತ್ರದ ಪದ ವಾಕ್ಯ ಯೋಜನಾದಿಗಳು ಇದರ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆಗಲಿ ಇದನ್ನು ಕರಣಮನ್ತ್ರವಾಗಿ ಭಾವಿಸಲು ಪ್ರಮಾಣಗಳೂ ಸಂಪ್ರ ದಾಯವೂ ಉಂಟೋ ? ಎಂದರೆ ಪ್ರಥಮತಃ ಪ್ರಮಾಣಗಳುಂಟೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. (೧) ಕರಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಅನುಸಂಧಾನದ ಪ್ರಕಾರವ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದ ರಿಂದಲೂ. (೨) ಪ್ರಶ್ನಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯ ಉಪಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿ ರುವದರಿಂದಲೂ (೩) ಇದು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತ ಭಗವಂತನಿಂದಲೇ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಉಪ ದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂದು ಪಾಡ್ಯವಾಕ್ಯವಿರುವದರಿಂದಲೂ, (೪) ತನ್ನೂಲಕ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಮುಖನು ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟನೆಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದರಿಂದಲೂ (೫) ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳು ಇದನ್ನು ಕರಣಮನ್ತ್ರವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಿ,

ಪ್ರತ್ಯಾಷ್ಠತಾಂ ಭಜತಿ ಸಂಸೃತಿ ಕಾಳರಾರ್ಥೇಃ |

ಪದ್ವ್ಯಾಸಹಾಯ ಶರಣಾಗತಿ ಮನ್ತ್ರವಿಷಃ ||

ಶಿಷ್ಯರುಗಳೂ ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಈ ಮನ್ತ್ರವು ಪರಮಾ
ಗ್ರಾಹ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಧ್ಯಪುರಾಣದ ಭಗವದ್ವಾಕ್ಯಗಳು
ಯಾವುವೆಂದರೆ—

“ಮಾನೇಕಂಚ ಶ್ರಿಯಾಯುಕ್ತಂ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತೋ ನರೋತ್ತಮಃ |

ದ್ವಯೇನ ಮನ್ತ್ರರತ್ನೇನ ಮತ್ತ್ರಿಯೇಣ ಭಜೇತ್ಸದಾ |

ಅಚಿರಾನ್ಮತ್ತಸಾದೇನ ಮಲ್ಲೋಕಂಚ ಗಮಿಷ್ಯತಿ |

ದುರ್ಯತೋವಾ ಸುನ್ಯತೋವಾ ಮೂರ್ಖಃ ಪಂಡಿತ ಏವನಾ |

ಲಕ್ಷ್ಮೀಶಂ ಮಾಂ ಸುರೇಶೇಶಂ ದ್ವಯೇನ ಶರಣಂಗತಃ |

ಮಲ್ಲೋಕ ಮಚಿರಾಲ್ಲಬ್ಧ್ವಾ ಮತ್ಸಾಯುಜ್ಯಂ (ಚ) ಸ ಗಚ್ಛತಿ ||

ಪುರಾ ಮನ್ತ್ರದ್ವಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕೇ ಮಹಾಪುರೇ |

ತಸ್ಮಿನ್ನಂತಃ ಪುರೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶೈಶ್ಚ ಮಯಾದತ್ತಂ ಸನಾತನಮ್ |

ಲಕ್ಷ್ಮೈಶ್ಚ ಲಬ್ಧಂ ತ್ವಯಾಚೈವ ಮನ್ತ್ರರತ್ನಂ ದ್ವಯಂ ವಿಭೋ || ”

ಇದರ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ—“ಓ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನೇ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಯುಕ್ತನಾದ
ನನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನೇ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾದ ಮುಮುಕ್ಷುವಾವ ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠನು ದುಷ್ಕೃ
ತಿಯೇ ಆಗಲಿ ಸುಕೃತಿಯೇ ಆಗಲಿ ಮೂರ್ಖನೇ ಆಗಲಿ ಪಂಡಿತನೇ ಆಗಲಿ
ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾಗಿಯೂ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವ ನನ್ನನ್ನು
ದ್ವಯಮನ್ತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಶರಣ ಹೊಂದುವನೋ, ಆತನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ,
ಎಂದರೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮಗಳಿಲ್ಲದೇನೇ ನನ್ನ ಲೋಕವಾದ ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಕುರಿತು
ಹೋಗುವನು. ಚಕಾರದಿಂದ ಇಂತಹ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವ ಶಕ್ತಿಯು
ಇನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು. ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಲೋಕವನ್ನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ
ಹೊಂದಿ ನನ್ನ ಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವನು ಎಂದರೆ ನನಗೆ ಸಮಾನವಾದ
ಅನಂದವನ್ನು ಹೊಂದುವನು; ಬಹಳ ಕಾಲದ ಹಿಂದೆ ಓಬ್ರಹ್ಮನೇ ಈ ದ್ವಯವೆಂಬ
ಮನ್ತ್ರವು ವಿಷ್ಣುಲೋಕವೆಂಬ ಮಹಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಅಂತಃಪುರವಾಸಿಯಾದ
ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ನನ್ನಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ತನ್ನೂಲಕ ನಿನಗೂ ಕೂಡ ಅದು
ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.” ಎಂಬುದು. ಹೀಗೆ ತುಂಬಾ ಮಾಹಾತ್ಮೀಯುಳ್ಳ
ಮನ್ತ್ರವಾದುದರಿಂದ ಅಧಿಕಾರಾದಿಯಲ್ಲಿ ಇವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾರೆ.—

ಅರ್ಥವು—ಯಃ - ಯಾವ ಈ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಶರಣಾಗತ್ಯನುಷ್ಠಾನ
ಮನ್ತ್ರವು, ಯಚ್ಛಬ್ದವು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ, ಅಕರ್ಣಿತಃ-ಪರಮಾ
ಜಾತ್ಯಗ್ರಹ-ಸಾಮ್ಯವೆಂದು ಸಲ ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟರೂ, ಇದರಿಂದ ತಾನು ಉಚ್ಚರಿಸ
ಬೇಕಾದುದು ಕೂಡ ಅವಶ್ಯಕವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು, ಕೃತಕೃತ್ಯ ಕ್ಷಣ್ಣಿಂ - ಸಾರ

ದೀಪಿಕೆಯವರು ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದ ದಶೆಯನ್ನು ಎಂದೂ, ಸಾರವಿವರಣೆಯವರು ಕೃತಕೃತ್ಯನ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನೂ ಎಂದೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ, ಕೃತಕೃತ್ಯರ ಗೋಷ್ಠಿಯನ್ನು ಎಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು, **ವಿತನುತೇ-ಉಂಟುನಾಡುತ್ತದೋ**, ಕೃತಕೃತ್ಯನು ಹೇಗೆಂಬುದು ಕೃತಕೃತ್ಯಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿತವು. “**ಆಕರ್ಣಿತೋಪಿತನುತೇ**” ಎಂದು ಪಾರಾಂತರವು. ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದರೂ ಕೂಡ ಉಂಟುನಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬರ್ಥವಾಗುವದರಿಂದ ಅರ್ಥಭೇದವೇನೂಇಲ್ಲವು **ಅನ್ವೇಷಿತಂ** “**ಅನ್ವೇಷಿತಂ**” ದ್ವಿಸ್ತಿರುಕ್ತಂ” ಎಂಬ ನಿಘಂಟುವಿನ ಪ್ರಕಾರ ಆ ಮನ್ತ್ರವನ್ನೇ ಎರಡು ಮೂರುಸಲ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ, **ಯಶ್ಚ-ಯಾವ** ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಈ ಮನ್ತ್ರವು, **ಕೃತಾರ್ಥಭಾವಮ್** - ಕೃತಪ್ರಯೋಜನನಾಗಿರುವ ಭಾವವನ್ನು, ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಅನಂದವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆತನಿಗೆ ನಿತ್ಯಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನೇಸಗುವ ಭಾವವನ್ನು, **ದಿಶತಿ-ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತದೋ**, ಮತ್ತು **ಯಾವ** ಮನ್ತ್ರವು, **ಸಂಸೃತಿಕಾಳರಾತ್ರೇಃ** ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಗಾಡಾಂಧಕಾರವುಳ್ಳ ರಾತ್ರಿಗೆ, **ಪ್ರತ್ಯಾಷ್ಠತಾಂ** ಅರುಣೋದಯವೆಂಬ ಭಾವವನ್ನು, **ಭಜತಿ-ಹೊಂದುತ್ತದೋ**, ಅಂತಹ **ಪದ್ಮಾಸಹಾಯಶರಣಾಗತಿಮನ್ತ್ರಃ** - ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಗಲದೇ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣಿಯಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದುವ ಮನ್ತ್ರವು, **ಏಷಃ-ಇದು**. “**ನಿನೇದಯೀತ ಸ್ವಾತ್ಮಾನಂ ವಿಷ್ಣಾವ ಮಲತೇಜಸಿ | ತದಾತ್ಮಾ ತನ್ಮನಾಶ್ಯಾನ್ತಸ್ತದ್ವಿಷ್ಣೋರಿತಿಮನ್ತ್ರತಃ**” ಎಂಬಲ್ಲಿ “**ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಂ ಸದಾ ಪಶ್ಯನ್ತಿ ಸೂರಯಃ | ದಿವೀವ ಚಕ್ಷುರಾತತಂ ತದ್ವಿಪ್ರಾಸೋ ವಿಪನ್ಯವೋ ಜಾಗ್ರವಾಗ್ಂಸಃ ಸಮಿಂಧತೇ | ವಿಷ್ಣೋರ್ಮೃತ್ವರಮಂ ಪದಮ್**” ಎಂಬ ಕರಣಮನ್ತ್ರದಿಂದ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ. **ಮೂಲಮನ್ತ್ರೇಣ ಸ್ವಾತ್ಮಾನಂ ಭಗವತೇ ನಿನೇದಯೇತ್** ಮತ್ತು “**ವಸುರಣ್ಣೋವಿಭೂರಸಿ**” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, “**ಓ ಮಿತ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ಯುಂಜೀತ**” ಎಂದು ಮುಗಿಸಿದ ಮನ್ತ್ರದಿಂದಲೂ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ತೈತ್ತಿರೀಯಸ್ಮೃತಿಯು ಉಪದೇಶಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಮನ್ತ್ರಗಳೂ ಕರಣಮನ್ತ್ರವಾದರೆ ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವು ಹೇಗೆ? ಎಂದರೆ, ಇದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಮಹಾತ್ಮೆಯೂ ಅರ್ಥಸ್ವಾರಸ್ಯವೂ, ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದಪಕ್ಷಂಪ್ರದಾಯವೂ ಇರುವದರಿಂದಲೂ ಇದನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ತಾತ್ಪರ್ಯವು—ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಹಾಗೆ ಇತರ ಕರಣಮನ್ತ್ರಗಳೂ ಇರುವಾಗ ಇದನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ **ಶರಣಾಗತಿಮನ್ತ್ರ ಏಷಃ** ಎಂದುಹೇಳಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ? ಇದು ಸಂಪ್ರದಾಯರೀತ್ಯಾ ಬಂದುದು. ನಾಥಮುನಿಗಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಈ ದ್ವಯಕ್ಕೇನೇ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯು. ಶ್ರೀಯಶ್ವರರು ಈ ಮನ್ತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರಾದ ವರಿಯನಂಬಿಯಿಂದ ಹೊಂದಿದರು.

ಈ ಗುಹ್ಯತಮವಾದ ಮನ್ತ್ರದ ವಿಶೇಷಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿರುಕ್ಕೋಟೈಯೂರ್ ನಂಬಿಯಿಂದ ಪಡೆದರು. ೧೦ ನೆಯ ಸಲ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನಂತರ ಈ ನಂಬಿಯು ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರಿಗೂ ಇವರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಕೂರೇಶದಾರರರಿಗೂ ಉಪದೇಶಿಸಿದರೆಂಬ ಇತಿಹಾಸವುಂಟು. ಈ ಮನ್ತ್ರವನ್ನು ಒಂದೇಸಲ ಆಚಾರ್ಯರು ಉಚ್ಚರಿಸಿದುದನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವನು ಕೇಳಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ, ಅವರು ಅನಂತರ ಆಶ್ರಿತನಿಗೆ ತಾವೇ ಭರಸಮರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡಿ, ದೇಹಾಪನಾನಾನಂತರ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಿತನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವಹಾಗೆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.— ೮೦೧-೮೦೪ ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಇದಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗತಿ ಮನ್ತ್ರವೆಂದು ಹೆಸರು. ಮೂಲಮನ್ತ್ರದಿಂದ, ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ಪರಸ್ವರೂಪ, ಉಪಾಯಪುರುಷಾರ್ಥಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅನಂತರ ಈ ಮನ್ತ್ರದ ಮೂಲಕ ಆಚಾರ್ಯಮುಖೇನ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವದು ಕ್ರಮವಾದುದರಿಂದ, ಮೂಲಮಂತ್ರವಾದ ನಂತರ ಈ ದ್ವಯನಮನ್ತ್ರದ ಉಪಪಾದನೆಯು ಅರಂಭಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆಚಾರ್ಯರು ಪುರುಷಕಾರರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕವಾದುದರಿಂದ, ಶ್ರೀಯಃ ಪತಿಯು ಅವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಕಟ್ಟಿಬಿದ್ದು ನಡೆಸಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿರುವದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರೆಂದು ವರಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವು. ತುಂಬಾ ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠೆ ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠೆಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಹಾವೈರಾಗ್ಯಶಿಖಾಮಣಿಯನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿರತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯತಿವರೈರು ಹೇಳಿರುವುದೇನೆಂದರೆ; ಆಚಾರ್ಯಸ್ತು, ಜ್ಞಾನವತ್ತಾಂ ಅನುಮಾಯ ತದುಪಪತ್ತಿಃ ಕ್ರಿಯತೇ ಎಂಬುದಾಗಿ ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ತಿಳಿದು ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಕರ್ಮನಿಷ್ಠೆಯು ಬೇಡವೋ? ಎಂದರೆ ಅದೂ ಅದರಲ್ಲೇ ಅಂತರ್ಗತವು.

ಇದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಯು ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಪರತತ್ತ್ವ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಪಾದಾರವಿಂದದಲ್ಲೇ ಅನುಷ್ಠಿಸತಕ್ಕದ್ದಾದುದರಿಂದ, ಅನ್ಯದೇವತೆಗಳಾಗಿ ನಮ್ಮಹಾಗೆಯೇ ಜೀವಕೋಟಿಗೆಸೇರಿ ಉತ್ಪಷ್ಟಲೋಕಾಧಿಪತ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿರಾಕರಿಸಿ, ಪದ್ಮಾಸಹಾಯ ಶರಣಾಗತಿ ಎಂದು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪದ್ಮಾಸಹಾಯ ಪ್ರಯೋಗವು ಪ್ರಥಮತಃ ಶರಣಾಗತಿಯು ಲಕ್ಷ್ಮೀಯಲ್ಲೂ, ಅನಂತರ ನಾರಾಯಣನಲ್ಲೂ ಶ್ರೀಯತಿವರೈರು ಶರಣಾಗತಿಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋರಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನು ಬರೀ ನಾರಾಯಣಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲವೆಂದೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯೊಂದಿಗೇನೇ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನು ಎಂಬುದು ಪದ್ಮಾಸಹಾಯ ಎಂಬಪ್ರಯೋಗವು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಾಯಕನಾಗಿಯೇ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಎಲ್ಲಾ ಲೋಕಗಳ ಮತ್ತು ಈ ಲೋಕದ ಸರ್ವಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳೂ, ಚೇತನರಿಗೆ ಸರ್ವವಿಧಶ್ರೇಯಃಪರಂಪರೆಗಳೂ ಪದ್ಮಾಸಹಾಯನಾಗಿಯೇ, ಮಹರ್ಷಿಯ “ ಸಹಧರ್ಮಚರೀ ತವ ” (ರಾ. ಬಾ.) ಎಂಬ

ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಯ ಅನುವಾವವೇ ಪದ್ಮಾ ಸಹಾಯ ಎಂಬುದು. ಇವರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಉಪಾಯಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯ ಏಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವ ಕೆಲವರ ವಾದವು ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತವಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವೂ ದ್ಯೋತಿಸುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಪತಿಯನ್ನಗಲದೇ ಇರುವವಳೆಂದು “ವಿಷ್ಣೋರನಪಾಯಿನೀ” ಎಂಬ ಮಹರ್ಷಿಯ ಪ್ರಯೋಗವುಂಟು “ನ ಚ ಸೀತಾ ತ್ವಯಾ ಹೀನಾ ನ ಚಾಹಮಪಿ ರಾಘವ | ಮುಹೂರ್ತಮಪಿ ಜೀನಾವಃ ಮತ್ಸ್ಯಾವಿವ ಜಲಾಧೃತೌ ” ಎಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋಕ್ತಿಯು ಅನುಸಂಘೇಯವು. (ರಾ ಅಯೋಧ್ಯಾ.) ಪದ್ಮಾಸಹಾಯಃ ಎಂದು ಇವರು ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ಪರತತ್ವವು “ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸೇ” ಎಂದೇ ಶ್ರೀ ಯತಿಸವ್ಯರು ತಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯದ ಮುಖ್ಯಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ದಿವ್ಯದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ “ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಃ” ಪರತತ್ವವು ಸನ್ನಿಯೋಗವಿಷ್ಟನ್ಯಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಸಿತ್ಯಯೋಗವುಳ್ಳವರಾದುದರಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಉಪಾಯಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದವರೇ ಪದ್ಮಾ ಸಹಾಯ ಪದವು ಈ ಸಿತ್ಯಯೋಗವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಆಕೆಗೆ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವೂ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಹೀಗೆ ನಮಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಶರಣ್ಯರು, ಇಬ್ಬರೂ ಶೇಷಿಗಳು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತನ್ನ ವಾಲ್ಮಭ್ಯಾತಿಶಯದಿಂದ, ನಿಗ್ರಹಸಜ್ಜಲ್ಪನಾದ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಸಜ್ಜಲ್ಪನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಅನುಗ್ರಹಮಯಳು. ಪದ್ಮಾಸಹಾಯ ಪ್ರಯೋಗವು ಇಬ್ಬರ ಮುಖ್ಯ ವಿಗ್ರಹತ್ವವನ್ನೂ, ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ ವಿಭವೈಶ್ವರ್ಯಾದಿ ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಉಪಾಯತ್ವ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವೆರಡೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಹೇಗೆ? ಎಂಬಾಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಹಾಗೆ ಉಂಟೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಪಜ್ಜಿಗಳೂ ಇರುವದಲ್ಲದೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಹ ರಾಜನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗೆ ಈ ಎರಡು ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಇರುವದನ್ನು ಕಂಡಿರುವೆವು

ಈ ಮಂತ್ರದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯು ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಈ ಮಂತ್ರವು—

- (೧) ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಕೃತಕೃತ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ
- (೨) ಕೃತಾರ್ಥನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- (೩) ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಡಿಸುತ್ತದೆ. ಎಂಬದಾಗಿ

ಈ ಮಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಕ್ರಮವು ಪ್ರಥಮಪಾದದಿಂದ ಬೋಧಿತವು ಮತ್ತೆ ಆಕರ್ಷಿತವಾಗಬೇಕು ಯಾರಮೂಲಕ? ಪರಮಾಚಾರ್ಯರಿಂದ, ಸರ್ವಗುಣಯುಕ್ತರಾದ ಸರೋತ್ಕೃಷ್ಟರಾದವರ ಮೂಲಕ ಮುಂದಿನ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಅಮ್ರೇಡಿತ ಶಬ್ದವಿರುವದರಿಂದ ಈ ಮಂತ್ರದ ಅಚಾರ್ಯೋಚ್ಚಾರಣೆಯೂ ಸಕ್ರತೆಂದು ವ್ಯಕ್ತವಿರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳುಂಟೋ? ಎಂದರೆ “ಸಕೃದುಚ್ಚಾರ ಸ್ಸಂಸಾರತಾರಣಂ ಭವತಿ ” “ಸಕೃಜ್ಜಪ್ತೇನ ಮನ್ತ್ರೇಣ ಕೃತಕೃತ್ಯ

**ಸ್ನುಖೀ ಭವೇತ್ ” “ಸಕೃದೇವಹಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಃ ಕೃತೋಯಂ ತಾರಯೇ
ನ್ನರಮ್ ” “ಸಕೃದೇವ ಪ್ರಪನ್ನಾಯ ತವಾಸ್ಮೀತಿ ಚ ಯಾಚತೇ ”** ಇತ್ಯಾದಿ
ಪ್ರಮಾಣಗಳುಂಟು.

ಒಂದೇಸಲ ಉಚ್ಚರಿಸಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವು ಸಿದ್ಧಿಸಿ.
ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಗೆ ಅಭಯಪ್ರದಾನವು ದೊರೆತು ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗುವನೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವು
ಹೇಳಿತು. ಅನಂತರ ಈ ಮನ್ತ್ರದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯುಂಟೋ? ಎಂದರೆ, ತಾನು
ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದೆನೆಂದು ಮನಸ್ಸು ಬಂದಹಾಗೆ ಇರಬಹುದೋ? ಎಂದರೆ ಕೂಡದು.
ಕೃತಕೃತ್ಯನಿಗೂ ಇತಿಕರ್ತವ್ಯಗಳುಂಟೆಂದು ೧೨ ವಿಧ ಉತ್ತರ ಕೃತ್ಯಗಳು ಉತ್ತರ
ಕೃತ್ಯಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಯಾವುದು ಎಂದರೆ
ಭಗವದ್ಭಾಗವತ ಕೈಬ್ಬರೈವು. ಈ ಮನ್ತ್ರದಿಂದ ಯಾವಾಗ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದನೋ
ಈ ಮನ್ತ್ರಾರ್ಥಾನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಮನ್ತ್ರಜಪ ಮೂಲಕ ಕೈಬ್ಬರೈವದಲ್ಲಿ ನಡೆ
ಸುವದು ಈತನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗೆ ಸೇರಿದುದು. ಅದುದರಿಂದ ಅಸಕೃತ್ ಪದೇ ಪದೇ
ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೆಂಬುದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ, ಇಂತಹ
ಪುನಃ ಪುನಃ ಮನ್ತ್ರಪಠನದಿಂದ ಕೃತಕೃತ್ಯನು ಕೃತಾರ್ಥನಾಗುವನೆಂದು “**ದಿಶತಿ
ಯಶ್ಚ ಕೃತಾರ್ಥಭಾವಮ್**” ಎಂಬುದರಿಂದ ತಿಳಿಸಿದರು ಹೀಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ
ಪಠನವನ್ನು ಜಪರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರೀ ಉಪಸ್ಥಾನವನ್ನು
ಮುಗಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ತನಿಮುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಮೂಲಮನ್ತ್ರ ಜಪವಾದ ನಂತರ
ಚರಮಶ್ಲೋಕ ಜಪಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ನಡೆಸತಕ್ಕದ್ದು ಮತ್ತು ವಿರಾಮ
ವಿರುವ ಕಾಲಗಳಲ್ಲೂ, ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಯರು “**ದ್ವಯಮರ್ಥಾನುಸಂಧಾನೇನ ಸಹ
ಸದೈವಂ ವಕ್ತಾ**” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೂ, “**ಸಕಲಂಕಾಲಂ ದ್ವಯೇನ
ಕ್ಷೀರ್ಣ**” ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರೇ ಸಾರಸಿಷ್ಟಾರ್ಥಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಹಾಗೂ, ಈ
ಮನ್ತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ **ಅನ್ವೇಷಿತ** ರಬ್ಬ
ಪ್ರಯೋಗವು. ಸಕಲಕಾಲದಲ್ಲೂ ದ್ವಯೋಚ್ಚಾರಣೆಯು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ
ಅದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂಬುದು ೨೩೭ ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುತ್ತದೆ.
ಕೃತಾರ್ಥಭಾವವು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನೆಸಗುವದೇ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ
ಪುನಃ ಪುನಃ ದ್ವಯೋಚ್ಚಾರಣೆಯು ವಾಚಕಕೈಬ್ಬರ್ಯವು

ಹೀಗೆ ಪ್ರಪದನವನ್ನು ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಮೂಲಕ ಅನುಷ್ಠಿಸಿದವನಿಗೆ
ಮುಕ್ತಿಯು ಸಿದ್ಧವು. ಇದು ಹಿಂದೆಯೇ ಅಪರಾಧಪರಿಹಾರಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ **ಅನಘ
ರ್ಯಾ ಕ್ರೋಡೀಕರೋತಿ ಪ್ರಭುಃ** ಎಂಬಲ್ಲೂ, ಅಭಯಪ್ರದಾನಸಾರದಲ್ಲೂ,
ಮತ್ತು ಇತರ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲೂ ವ್ಯಕ್ತವು. ಅದನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ “**ಸಂಸೃತಿ ಕಾಳ
ರಾತ್ರೇಃ ಪ್ರತ್ಯೂಷತಾಂ ಭಜತಿ**” ಎಂಬುದರಿಂದ ಹೇಳಿದರು ಮೂಲ
ಮನ್ತ್ರಕ್ಕೆ “**ಸರ್ವಮಷ್ಟಾಕ್ಷರಸ್ಥಂ**” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯು.

ಈ ದ್ವಯಕೃತ್ವದರೋ ಸಕೃದುಚ್ಚಾರಣೆಯಿಂದ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗಿ ಅನಂತರ ಅದರ ಜಪ ಮತ್ತು ಉಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೃತಾರ್ಥನಾಗಿ ಮುಕ್ತಸದೃಶನಾಗುವ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯು ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಗುರುಮುಖೇನ ಕೇಳಿದುದನ್ನು ಸಕೃದುಚ್ಚರಿಸುವದು ಮೋಕ್ಷಹೇತುವಾದರೆ, **ಜ್ಞಾನಾನೋಕ್ಷಃ**-ಎಂದು ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಯರು ಅನುಮೋದಿಸಿ ಹೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗುವದಿಲ್ಲವೇ? ಎಂದರೆ ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದಹಾಗೆ **ತತ್ಸಮಸಿ** ಎಂಬ ವಾಕ್ಯಜನ್ಯಜ್ಞಾನವಲ್ಲವೆಂದೂ, ಧ್ಯಾನಪ್ರಪದನರೂಪಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು ಸ್ವಾಮಿ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಶರಣಾಗತಿಯಿಂದ ಜ್ಞಾನ ಬೆಳಕು ದೊರೆತು, ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರವು ತೊಲಗುತ್ತದೆ. ಸಂಸಾರವನ್ನು ಕಾಳರಾತ್ರಿ ಎಂದು ರೂಪಿಸಿರುವದು, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಕಾಣದೆ ಮುಗ್ಧರಿಸಿ ಬೀಳುತ್ತಾ ದೇಹಕ್ಕುಂಟಾಗುವ ಬಾಧಗಳಿಂದ, ದುಃಖ ಪೀಡಿತನಾಗಿರುವ ದುರವಸ್ಥೆಯು ಬೋಧಿತವು ಶ್ರೀ ಯಾಮುನಮುನಿಗಳು ಇನ್ನೊಂದು ವಿಧವಾಗಿ **“ಅವಿವೇಕ ಘನಾಂಧ ದಿಬ್ಬುಖೇ”** ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ **“ಸಥಸ್ಪಲಿತಮ್”** ಎಂದು ಮುಗಿಸಿದ ಶ್ಲೋಕವು ಅನುಸಂಧೇಯವು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪಂಡಿತರೂ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷವನ್ನು ಮಾಡುವರು, ಹೇಗೆಂದರೆ? ಈ ದ್ವಯದ ಸಕೃದುಚ್ಚಾರಣೆಯು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಮೋಕ್ಷದಾಯಕವಾದೀತು? ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಯರು ಶರಣಾಗತಿ ಗದ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಪರಿಸಿದರ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಯು, ಅನ್ಯಥಾ ಇಲ್ಲವೆಂದು ವಾದಿಸಿರುವದನ್ನು ಕೇಳಿರುವೆವು. ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಯರ ಶರಣಾಗತಿ ಗದ್ಯವು. ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದ ಪ್ರಪನ್ನನು ಪ್ರತಿದಿನವು ವಾಚಿಕ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರನಕ್ಕೆಂದು ಭಾವಿಸದೆ, ಹೀಗೆ ಅಸಾರ್ಥಕಲ್ಪನೆಯು ಅವರಿಗೆ ಸಕೃಚ್ಛರಣಾಗತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಘ್ನವಾದ ಅಭಾವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವದಲ್ಲದೆ, ಭರನ್ಯಾಸವು ಸಕೃದನುಷ್ಠೇಯವೆಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವನ್ನೂ ಕಲ್ಪಿಸಿದಂತಾಗುವದು ಅದುದರಿಂದ **ಅಮ್ರೇಡಿತೋಕ್ತಿಯು** ಕೈಂಕರ್ಯರೂಪವು. ಶರಣಾಗತಿಗದ್ಯವು ದ್ವಯಮುನ್ಮತ್ತದ ವಿವರಣೆಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಇಲ್ಲಿ **ಅಕರ್ಣಿತೋಪಿ** ಎಂದು ಹೇಳಿರುವದೇನು ಉಕ್ತಿಸಿಷ್ಠೆಯೇ ಆಚಾರ್ಯ ಸಿಷ್ಠೆಯೇ ಎಂಬ ವಿವಾದದಲ್ಲಿ, ಆಚಾರ್ಯನಲ್ಲದೆ **ಅಕರ್ಣಿತಃ** ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವೇ ಕೂಡುವದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದಲೂ, ಅನಂತರ ಆಚಾರ್ಯರು ನಮಗಾಗಿ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿರುವದರಿಂದ ಅವೆರಡರ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನವು.

ಈ ಮುನ್ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದ ವಿವರಣವು.

ಮುಂದೆ ದ್ವಯಮುನ್ಮತ್ತು, ಮೂಲಮುನ್ಮತ್ತದ ನಮಶ್ಚಬ್ದದಲ್ಲಿ ತೋರುವ

ಮನ್ತ್ರ ಏಷಃ, ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಸ್ಯ ವಿವರಣಮ್

ಮೂ. ತಿರುಮನ್ತ್ರತ್ತಿಲ್ ಮಧ್ಯಮಪದತ್ತಿಲ್ ಅರ್ಥಮಾಗವಾದಲ್, ಶಾಬ್ದಮಾಗವಾದಲ್, ಚೊನ್ನಲುಪಾಯ ವಿಶೇಷತ್ತೈಯುಮ್, ಇದಿನ್ ಫಲಮಾಗ ತೈತೀಯ ಪದತ್ತಿರ್ ಚೊನ್ನಪುರುಷಾರ್ಥ ವಿಶೇಷತ್ತೈಯುಮ್ ವಿಶದಮಾಗ ಪ್ರಕಾಶಿಪ್ಪಿಕ್ಕಿರದು ದ್ವಯಮ್.

ಶರಣಾಗತಿಯ ಮತ್ತು ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಕೈಂಕರ್ಯರೂಪ ಪ್ರಯೋಜನ, ಇವುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ--ತಿರುಮನ್ತ್ರತ್ತಿಲ್ - ಮೂಲ ಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ, ಮಧ್ಯಮಪದತ್ತಿಲ್ - ಮಧ್ಯಮ ಪದವಾದ ನಮಃ ಎಂಬಲ್ಲಿ, ಅರ್ಥಮಾಗವಾದಲ್ - ಸೂಕ್ಷ್ಮಯೋಜನೆಯ ಅಸಿಷ್ಟ ಸಿಂಧುತಿಯ ಪರವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗಿ ತೋರಿಬರುವದರಿಂದಾಗಲಿ, ಶಾಬ್ದಮಾಗವಾದಲ್-ಸ್ಥೂಲಯೋಜನೆಯ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವಾದ ಭರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಶಬ್ದರೂಪವಾಗಿಯಾಗಲಿ, ಚೊನ್ನಲುಪಾಯವಿಶೇಷತ್ತೈಯುಮ್ - ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಉಪಾಯ ವಿಶೇಷವಾದ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನೂ ಇದಿನ್ ಫಲಮಾಗ-ಇದರ ಫಲವಾಗಿ, ತೈತೀಯಪದತ್ತಿಲ್ ಚೊನ್ನ-ಮೂರನೆಯ ಪದವಾದ ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬ ಪದದ ವ್ಯಕ್ತಚತುರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ, ಪುರುಷಾರ್ಥವಿಶೇಷತ್ತೈಯುಮ್ - ಮುಕ್ತದೆತೆಯಲ್ಲುಂಟಾಗುವ ಶ್ರಿಯಃಪತಿಗೆ ಮಾಡುವ ನಿತ್ಯ ಕೈಂಕರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನೂ, ವಿಶದವಾಗಿ, ದ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಿಪ್ಪಿಕ್ಕಿರದು-ದ್ವಯವು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಮೂಲಮನ್ತ್ರದ ನಮಶ್ಯಬ್ದವೂ, ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಚತುರ್ಥಿಯೂ, ಇವೆರಡರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರವು ಉಪಪಾದಿಸಿ ಹೇಳುವದರಿಂದ ಮೂಲಮನ್ತ್ರದ ವಿವರಣೆಯು. ಅದುದರಿಂದ ಮೂಲಮನ್ತ್ರೋಪಪಾದನೆಯಾದ ನಂತರ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಉಪಪಾದನೆಯು. ಇದು ಹೇಗೆ ದ್ವಯವೆಂದರೆ, ಇದರ ಪೂರ್ವಖಂಡವು ಸಾಂಗಭರಸಮರ್ಪಣರೂಪ ಉಪಾಯಪರವಾಗಿಯೂ, ಉತ್ತರಖಂಡವು ಪುರುಷಾರ್ಥಪರವಾಗಿಯೂ ಇರುವದರಿಂದ ಎಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಇದು ಮುಂದೆ ಉಪಪಾದಿತವು, ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸೂಚಿತವು. ನಮಶ್ಯಬ್ದದ ಸ್ಥೂಲಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಸವರಿಕರ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವಾದ ಶರಣಾಗತಿಯೂ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಿಷ್ಟಸಿಂಧುತಿಯೂ ಅರ್ಥವಾಗಿ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಮಾಡುವ ನಿತ್ಯಕೈಂಕರ್ಯವು ಬೋಧಿತವು ಉಪಾಯವಿಶೇಷತ್ತೈ ಎಂಬಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷಭಾವವು ಯಾವುದೆಂದರೆ ಕಲ್ಪಾಣಗುಣಗಣ. ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಸಾಹಚರ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವಿಕೆಯು. ಪುರುಷಾರ್ಥವಿಶೇಷತ್ತೈ

ಆಯಂ ಶ್ರುತಿಮೂಲ ತಾನ್ತ್ರಿಕಮನ್ತ್ರಃ

ಇದು ಕಠವಲ್ಲಿಯಿಲೇ ಪಿರಿಯವೋದಿಚ್ಚೇರ್ ತ್ತನುಸಂಧಿಕ್ಕ ವಿಧಿಕ್ಕೈಯಾಲುಮ್, ಭಗವಚ್ಚಾಸ್ತ್ರತ್ತಿಲೇ ಶ್ರೀ ಪ್ರಶ್ನಸಂಹಿತಾದಿಗಳಿಲೇ ವರ್ಣೋದ್ಧಾರಾದಿಗಳುನ್ನುಣ್ಣಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಕ್ಕೈಯಾಲುಮ್, ಶ್ರುತಿಮೂಲಮಾನ ತಾನ್ತ್ರಿಕ ಮನ್ತ್ರಮ್.

ಎಂಬುದರಿಂದ ತೋರಿಬರುವದೇನೆಂದರೆ ? ಅಪರಾಧಪರಿಹಾರದೊಂದಿಗೆ, ಪುನಸ್ಸಂಸಾರಭೀತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ದೇಹಾವಸಾನಾನಂತರ ಪರಿಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವದೊಂದಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಶ್ರಿಯಃಪತಿಗೆ ಮಾಡುವ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಬ್ಬರ್ಥಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೂಲಮನ್ತ್ರವು ನಾರಾಯಣೋಪನಿಷತ್ತು. ಶಾಂಡಿಲ್ಯಾದಿಸ್ಮೃತಿ, ಪುರಾಣಾದಿಗಳಲ್ಲೂ ಉಪಪಾದಿತವಾಗಿರುವಹಾಗೆ, ದ್ವಯವೂ ವೇದ, ಸ್ಮೃತಿ, ಪುರಾಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿತವೋ ? ಎಂದರೆ ಉಪಪಾದಿತವೆಂದು ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದುದರಿಂದ ಇದು ಬರೀ ತಾನ್ತ್ರಿಕಮನ್ತ್ರವಲ್ಲವು. ವೈದಿಕವೂ ಹೌದು ಎಂದು ಶ್ರುತಿಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ

ದ್ವಯವು ಶ್ರುತಿಮೂಲ ತಾನ್ತ್ರಿಕಮನ್ತ್ರವು.

ಇದು - ಈ ದ್ವಯವು, ಕಠವಲ್ಲಿಯಿಲೇ, ಪಿರಿಯ ಓದಿ - ವಿಭಾಗಿಸಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟು, ನಾರಾಯಣೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ “ಓಮಿತೈಕಾಕ್ಷರಂ, ನಮ ಇತಿ ದ್ವೇ ಅಕ್ಷರೇ ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರಾಣಿ” ಮೂಲಮನ್ತ್ರವು ಹೇಗೆ ಮೂರು ಪದವಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದೋ, ಹಾಗೆಯೇ ದ್ವಯವೂ ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅನಂತರ, ಚೇರ್ತು ಅನುಸಂಧಿಕ್ಕವಿಧಿಕ್ಕೈಯಾಲೇ - ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಟ್ಟುಸೇರಿಸಿ ಮನ್ತ್ರವಾಗಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ವಿಧಿಸಿರುವದರಿಂದಲೂ, ಮತ್ತು ಭಗವಚ್ಚಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲೂ, ಶ್ರೀ ಪ್ರಶ್ನಸಂಹಿತವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲೂ, ವರ್ಣೋದ್ಧಾರಾದಿಗಳುಂ ಪಣ್ಣಿ-ಯಾವ ಯಾವ ವರ್ಣಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸೇರಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಶ್ರೀ ಪ್ರಶ್ನಸಂಹಿತಾದಿ ಎಂಬಲ್ಲಿನ ಆದಿಪದದಿಂದ ಪಾದ್ಮಪುರಾಣವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇಲ್ಲಿನ ಎರಡನೆಯ ಆದಿಪದದಿಂದ ಅದರ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಪ್ರತಿಪಾದಿಕ್ಕೈಯಾಲುಮ್-ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ ಹೇಳಿರುವದರಿಂದಲೂ, ಶ್ರುತಿಮೂಲನಾದ ತಾಂತ್ರಿಕಮಂತ್ರವು. ಇದು ತಾಂತ್ರಿಕಮಂತ್ರವು ಹೇಗೆ ? ಎಂದರೆ ಪಾಂಚರಾತ್ರತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವದರಿಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಅನುಷ್ಠಾನರೂಪ ಕರಣಮಂತ್ರವೆಂದಾಗಲಿ ತಾನ್ತ್ರಿಕವು. ಈ ಶಬ್ದದಿಂದ ನಾಲ್ಕುವರ್ಣದವರಿಗೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಉಂಟೆಂದು ಹೇಳ

ಬಹುದು. ರೂದ್ರನಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಉಂಟೇ ಎಂದು ರಂಕಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಸ್ವತಃ ಅನುಷ್ಠಿಸದೇ ಭಾಗವದರು ಅನುಷ್ಠಿಸುವದರಲ್ಲೇ ಅಂತರ್ಗತರು. ಮುಂದೆ ಈ ಮನ್ತ್ರವು ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವುಳ್ಳದ್ದೆಂದು ಉಪಪಾದಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಕರವಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೋ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲವು. ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರವರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತೃಗಳೂ ಕರವಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿರುವದೆಂದು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ದ್ವಯದ ಎರಡು ಬುಂಡಗಳೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಮೊದಲು “ಶ್ರೀಮನ್ನಾ ರಾಯಣ ಚರಣೌ ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂದು ಪಠಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಮಧ್ಯೆ “ಇದಂ ಪೂರ್ಣಮದಃ ಪೂರ್ಣಂ” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವಿದ್ದು, ಅನಂತರ “ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ” ಎಂದಿರುವದರಿಂದ, “ಪಿರಿಯ ಓದಿಚ್ಚೇರ್ತ್ತು ಅನು ಸಂಧಿಕ್ಕೈಯಾಲುಮ್” ಎಂದು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವೆರಡನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಮನ್ತ್ರವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸಾರದೀಪಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು. ಸಾರಪ್ರಕಾಶಿಕೆಯವರು ಪಿರಿಯ ಓದಿ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾಗಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಹೇಗೆಂದರೆ—“ಅಥಾಶ್ಚಿತ್ತ್ರೀಮದ್ವ್ಯಯೋತ್ಪತ್ತಿಃ-ವಾಕ್ಯೋದ್ವಿತಿತೀಯಃ, ಪಟ್ಟದಾನಿ, ಅರ್ಥಾದಶ, ಪಂಚವಿಂಶತ್ಕೃಷ್ಣರಾಣಿ, ಪಂಚದಶಾಕ್ಷರಂ ಪ್ರಥಮಂ ದಶಾಕ್ಷರಂ ಪರಂ ನವಾಕ್ಷರಂ ಪ್ರಥಮಂ ಪದಂ, ದ್ವಿತೀಯ ತೃತೀಯ ಚತುರ್ಥಾಸ್ತ್ಯಕ್ಷರಾಣಿ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಂ ಪಂಚಮಂ, ದ್ವ್ಯಕ್ಷರಷ್ಷಟ್” ಎಂದು ಹೀಗೆ ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಮದ್ವ್ಯಯಮನ್ತ್ರವಿರುವ ಕ್ರಮವು ಮುಂದೆ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ; ಅದರಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಯಗಳೆರಡು ಪೂರ್ವ ಉತ್ತರಬುಂಡಗಳೆಂಬದಾಗಿ ಪದಗಳು ೬ ಹೇಗೆಂದರೆ ಎಣಿಸಿ ನೋಡಬಹುದು. ಆ ಮನ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅರ್ಥಗಳು ಹತ್ತು. ಇವುಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ಪರಾಶರ ಭಟ್ಟರವರು ಅಷ್ಟಶ್ಲೋಕಿಯಲ್ಲಿ “ನೇತೃತ್ವಂ ನಿತ್ಯನೋಗಂ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ (ಶ್ಲೋ. ೫) ಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಗಳು ೨೫, ಪ್ರಥಮವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ೧೫ ಅಕ್ಷರಗಳು, ಎರಡನೆಯ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ೧೦ ಅಕ್ಷರಗಳು. ಮುಂದೆ ಆರು ಪದಗಳಲ್ಲೂ ಎಷ್ಟು ಅಕ್ಷರಗಳೆಂಬುದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರಥಮಪದದಲ್ಲಿ ೯ ಅಕ್ಷರಗಳು, ಎರಡು ಮೂರು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳು, ಐದನೆಯದರಲ್ಲಿ ಐದು ಅಕ್ಷರಗಳು, ಆರನೆಯದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅಕ್ಷರಗಳು ಹೀಗೆ ವಿಭಾಗಿಸಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.—ಮನ್ತ್ರೋದ್ಧಾರ ಕ್ರಮವೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ, ಹೇಗೆಂದರೆ—“ನವಾರ್ಣಂ ವಿದ್ವಿ ಹೃದಯಂ ತ್ರಿತಯಾರ್ಣಂ ಶಿರೋಮತಮ್ | ಶಿಖಾರ್ಣಂ ತ್ಯಕ್ಷರಂ ವಿದ್ವಿ, ಕವಚಂ ತದ್ವದೇವಹಿ | ಅಸ್ತ್ರಂ ಪಂಚಾಕ್ಷರಂ, ನೇತ್ರಂದ್ವ್ಯಕ್ಷರಂ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಮ್ | ಶ್ರೀಮಚ್ಛಬ್ದಾತ್ಪರೇಯುಕ್ತಂ ನಾರಾಯಣ ಇತೀಷ್ಯತೇ | ತತ್ಪಾದೌ ಚರಣೌ ಶಬ್ದಸ್ತತ್ಪರೇ ಶರಣಂ ತಥಾ | ಪ್ರಪದ್ಯೇ ತತ್ಪರೇಯುಕ್ತಂ ನಮು

ಶೃಬ್ಧಮತಃ ಪರಮ್ । ಶ್ರೀಮತೇ ಚ ತಥಾಯುಕ್ತಂ ಪರೇನಾರಾಯಣಾಯ ಚ ” ಮನ್ತ್ರಕ್ರಮವು ಹೇಗೆಂದರೆ ಮೊಗಲಿಸಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ “ಶ್ರೀಮತ್, ನಾರಾಯಣ ಚರಣೌ, ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ । ನಮಃ ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ ” ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ ಆದರೆ ನಾವು ಈಗ ಪಠಿಸುವದು ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತವು, “ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ” ಎಕೆಂದರೆ ಹಿಂದೆ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಅಕ್ಷರಗಳಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದುದರಲ್ಲಿ ೪ ನೆಯ ಪದವು ಮೂರಕ್ಷರವನ್ನೂ ಐದನೆಯ ಪದವು ಐದಕ್ಷರವನ್ನೂ, ಆರನೆಯ ಪದವು ಎರಡಕ್ಷರವನ್ನೂ ಉಳ್ಳದ್ದಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ವಿಧಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ನನಾರ್ಣಂ ವಿದ್ವಿಹ್ಯದಯಂ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಈ ಮನ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಜಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತತಕ್ಕ ಹೃದಯಾದಿ ನ್ಯಾಸವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ; ಹೇಗೆಂದರೆ —

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಚರಣೌ-ಜ್ಞಾನಾಯ ಹೃದಯಾಯನಮಃ-೯ ಅಕ್ಷರವು.
ಶರಣಂ-ಐಶ್ವರ್ಯಾ ಶಿರಸೇಸ್ವಾಹಾ—ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಅಕ್ಷರವು.
ಪ್ರಪದ್ಯೇ-ಶಕ್ತ್ಯೈ ಶಿಖಾಯೈನೌಷಟ್—ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳು
ಶ್ರೀಮತೇ-ಬಲಾಯ ಕವಚಾಯಹುಮ್—ಹಾಗೆಯೇ ಮೂರು ಅಕ್ಷರವು.
ನಾರಾಯಣಾಯ-ನೀರ್ಯಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯಫಟ್—ಐದು ಅಕ್ಷರವು.
ನಮಃ-ತೇಜಸೇ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಔಷಟ್—ಎರಡು ಅಕ್ಷರವು.

ಹೀಗೆ ಹೃದಯಾದಿ ನ್ಯಾಸಕ್ರಮವು ಆದರೆ ಕೆಲವರು ಮೊದಲು ತೇಜಸೇ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಔಷಟ್ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅನಂತರ ನೀರ್ಯಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯಫಟ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಾರಸಂಗ್ರಹ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತ್ಯವು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣೇತ್ಯಾದಿ ಜಪೇತ್ಪಂಚ ದಶಾಕ್ಷರಮ್ । ಉಪಾಯತ್ವ ಪರಂತಸ್ಕೋಪೇಯತ್ವ ಪರಂದಶ । ಅಕಿಂಚನೋ ಮಿಳಿತ್ಯೈವ ನ್ಯಾಸೇನ್ಯವ ವಿಶುದ್ಧಯೇ । ಲಬ್ಧ ನ್ಯಾಸೋಚಿರಾದೇವ ವಿಶುದ್ಧಿಂ ಲಭತೇ ಪರಾಂ” ಎಂಬ ಕಠವಲ್ಲ ಶ್ರುತಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಕಠವಲ್ಲಿಯಿಲೇ ಎಂದು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಅರ್ಥ ನೇನೆಂದರೆ—“ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಚರಣೌ ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂದು ಗುಣ ಅಕ್ಷರಗಳುಳ್ಳ ಮನ್ತ್ರವನ್ನು ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಯು ಜಪಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಈ ಮನ್ತ್ರದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧವು ಉಪಾಯವಾದ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುವಂತಾದ್ದು. ಉತ್ತರಾರ್ಧವಾದ ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಎಂಬುದು ಹತ್ತುಅಕ್ಷರಗಳುಳ್ಳ ಮನ್ತ್ರವು ಉಪೇಯಭಾಗವಾದ ಪ್ರಾಪ್ಯದೇಶಗುಣಂಭಾಗವು ನಿತ್ಯಕೈಬ್ಧಾರ್ಥವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಬೇರೆ ಗತಿಯು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಅಕಿಂಚನನಾದ ಅಶಕ್ತನು ಇವೆರಡು ಭಾಗಗಳನ್ನೂ ಒಟ್ಟುಕೂಡಿಸಿ ತನ್ನ ಸರ್ವಪಾಪಗಳೆಲ್ಲಾ ತೊಲಗಿ ಪರಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಸ್ವರೂಪಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಭರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಇತ್ತೀ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯವಾಕ್ಯಮೆನ್ನು ಶಿಲರ್ ಶೊನ್ನದವುಮ್, ಆಪ್ತ

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಘ್ರದಲ್ಲೇ ಸ್ವೀಕೃತ ಭರನಾಗಿ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದರೆ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪರಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ದಿವ್ಯವೈಕುಂಠವನ್ನು ಸೇರುವನು” ಎಂಬುದು ಶ್ರೀ ಪ್ರಶ್ನ ಸಂಹಿತಾದಿ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಆದಿಸದದಿಂದ ಸಾಂಚಿರಾತ್ರ ಮಹೋಪನಿಷತ್ತಿನ ವಾಕ್ಯವು ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ, “ಅಥಾದೌ ಪ್ರಣವಸ್ಸ್ಯಾರ್ಥಂ ತಥೈವಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಸ್ಯಚ | ಮನ್ತ್ರರತ್ನಸ್ಯ ಗಾಯತ್ರಾಃ ಸಮ್ಯಗ್ವಕ್ಷೇ ವಿಧಾನತಃ” ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಥವನ್ನು, ಹಾಗೆಯೇ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮನ್ತ್ರಾರ್ಥವನ್ನೂ ಅನಂತರ ಮನ್ತ್ರರತ್ನವಾದ ದ್ವಯದ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಗಾಯತ್ರೀ ಮನ್ತ್ರಾರ್ಥವನ್ನೂ ಶಾಸ್ತ್ರೀತ್ಯಾಚನ್ನಾಗಿ ಹೇಳುವೆನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಸಿ, ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಮಯಂ ಪ್ರಣವಾರ್ಥಪ್ರಕಾಶಕಮ್ | ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಾನಂದ ರೂಪಂ ಶ್ರೀಕರಂ ತಂ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ” ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ವರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಯೇ “ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಸ್ಯೇವ ಪರಸ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮನಃ | ದ್ವಿಜಾನಾಂ ಮುಕ್ತಿದಂ ಮನ್ತ್ರಂ ದ್ವಯಂ ತಚ್ಚುದ್ಧ ಸಾತ್ವಿಕಮ್ | ಮನ್ತ್ರರತ್ನಾಖ್ಯ ಸಂದರ್ಭಂ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ವರ್ಣಕಮ್ | ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ವಾಡ್ಯಂ ಪಂಚೋಪನಿಷದಾತ್ಮಕಮ್ | ” ಎಂದು ದ್ವಯವು ೨೫ ವರ್ಣಗಳುಳ್ಳದೆಂದೂ, ಅದು ಮನ್ತ್ರರತ್ನವೆಂದೂ, ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಕರಣಮನ್ತ್ರವೆಂದೂ ರ್ಲಾಘಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ವರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಎಂದರೆ ಮೊದಲಕ್ಷರ ಶ್ರೀ, ಎರಡನೆಯ ಅಕ್ಷರ ಮ, ಮೂರನೆಯ ಅಕ್ಷರ ನಕಾರ ಹೀಗೆಂದು ಮುಂದಕ್ಕೂ ತಿಳಿಸೋಣವು.

ಶ್ರುತಿಮೂಲಮಾನ ತಾಂತ್ರಿಕಮನ್ತ್ರಮ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯದವರಿಗೂ ಅರ್ಹವಾದುದು ಈ ಮನ್ತ್ರವೆಂದೂ, ಶೂದ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ಮನ್ತ್ರಾನ್ತರವನ್ನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಭಾಷಾರೂಪದಲ್ಲಾಗಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಬಹುದೆಂದು ಸಾರದೀಪಿಕೆಯವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವರು ಈ ಮನ್ತ್ರವು ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರ ವಾಕ್ಯವೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರಲ್ಲಾ ಅದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂದರೆ—ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ —

ಇತ್ತೀ - ಈ ಮನ್ತ್ರವನ್ನು, ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯವಾಕ್ಯಂ ಎನ್ನು-ಎಂಬದಾಗಿ, ಶಿಲರ್ ಶೊನ್ನದವುಮ್ - ಕೆಲವರು ಹೇಳಿರುವುದು, ಏತರಿಂದ ಎಂದರೆ ಎರಡು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ (೧) ಆಪ್ತರುಪದೇಶಿತಾರನ್ನು - ಆಪ್ತರಾದ ಪರಮಾಚಾರ್ಯರು ಉಪದೇಶಿಸಿದರೆಂದು, ಆದರಿಕ್ಕೆ ಕ್ಯಾಗಮಾದಲ್-ಅಂತವರುಗಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ, ಪರಮಾದರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪರಮಾಚಾರ್ಯ

ರುಪದೇಶಿತ್ತಾರನ್ನು ಅದರಿಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣಗವಾದಲ್, ಪರಮಾಚಾರ್ಯನಾನ ಸರ್ದೇ
ಶ್ವರಃ ಭಗವಚ್ಛಾಸ್ತ್ರತ್ತಿಲೇ ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ ಗೈಯಾಲೇ ಯಾದಲಾಮತ್ತನ್ನೆ.

ಇದುಕ್ಕು ಯುಷ್ಯಾದಿಗಳುಮ್ ಮೂಲಮನ್ತ್ರಾದಿಕಳಿರ್ ಪೋಲೇ ಅಪೇ
ಕ್ಷಮಾಣಿರ್ಕ್ಕು ಮನ್ತ್ರವ್ಯಾಕರಣಾದಿಗಳಿರ್ ಪಡಿಯೇ ಕಣ್ಣುಕೊಳ್ಳಲಾಮ್.

ವಾಕ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿರಬಹುದೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು ಅಧವಾ (೨) ಪರಮಾಚಾರ್ಯ
ನಾದ ಸರ್ದೇಶ್ವರನು ಭಗವಚ್ಛಾಸ್ತ್ರತ್ತಿಲೇ-ಭಗವಚ್ಛಾಸ್ತ್ರವ ವಾದ್ಯಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ,
ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ ಗೈಯಾಲೇ - ತಾನೇ ಕೃಪಯಾ ಈ ಮನ್ತ್ರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು
ಉಪಪಾದಿಸಿ ಹೇಳಿದುದರಿಂದಾಗಲಿ, ಸರ್ದೇಶ್ವರನು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಆದಿಯಾದ
ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯನಾದುದರಿಂದಾಗಲಿ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯ ವಾಕ್ಯ ಎಂದು ಕೆಲವರು
ಹೇಳಿರಬಹುದೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು; ಅತ್ತನ್ನೆ-ಅಷ್ಟೇ; ಹಾಗೆ ಹೇಳುವದರ ಅಭಿ
ಪ್ರಾಯವೇ ವಿನಾ ಶ್ರುತ್ಯಭಿಮತವಾದ ತಾಂತ್ರಿಕಮಂತ್ರವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವೆಂಬ
ಭಾವವು. ಸರ್ದೇಶ್ವರನು ಹೇಗೆ ಪರಮಾಚಾರ್ಯನೆಂಬ ಉಪನಾದನೆಗೆ ಗುರು
ಪರಂಪರಾಸಾರದ ೫೪-೫೮ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ಪರಾಂಬರಿಸಿ. ಭಗವಂತನಿಂದಲೇ
ಇದು ಉಪದಿಷ್ಟವಾಯಿತು ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರವಬ್ಬಿಯಿರುವದರಿಂದ ಆತನೇ ಎಲ್ಲ
ರಿಗೂ ಪರಮಾಚಾರ್ಯನಾದ ದರಿಂದ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯವಾಕ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪ
ಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಚಾರ್ಯರ ವಾಕ್ಯಗಿಂತ
ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯ ವಾಕ್ಯ ಉಪದೇಯವೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಹಾಗೆ ಪ್ರಯೋಗವು.
ಇದುಕ್ಕು-ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರಕ್ಕು, ಯುಷ್ಯಾದಿಗಳುಮ್-ಋಷಿ, ಭಂದಸ್ತು, ದೇವತೆ
ಗಳು, ಮೂಲಮನ್ತ್ರಾದಿಗಳಿರೋಲೇ - ಮೂಲಮನ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ
ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿಹಾಗೆ, ಅಪೇಕ್ಷಮಾಣಿರ್ಕ್ಕು-ಮಂತ್ರಜಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಠನಮಾಡಿ
ಅಂಗನ್ಯಾಸಹೃದಯಾದಿ ನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇರುವವರಿಗೆ,
ಮನ್ತ್ರವ್ಯಾಕರಣಾದಿಗಳಿರ್ ಪೋಲೇ - ಮನ್ತ್ರರಾಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ
ರುವಹಾಗೆ, ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಮ್-ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಮಂತ್ರ ವ್ಯಾಕರ
ಣಾದಿಗಳಿರ್ ಪಡಿಯೇ ಎಂಬ ಏಕಮನ್ತ್ರವು “ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಯುಷಿಸ್ತಸ್ಯ
ದೇವೀಗ್ರಾಯತ್ಪ್ರದಾಹೃತಾ | ಭಂದಸ್ತು ದೇವತಾಪಿಷ್ಟಃ ಪರಮಾತ್ಮಾ
ಸನಾತನಃ | ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಸ್ತು ತ್ವತ್ ಪರಂಬ್ರಹ್ಮ ಪರಾತ್ಪರಮ್ |
ದೇಹನ್ಯಾಸಂ ತತಃ ಕುರ್ಮಾತ್ ಮನ್ತ್ರರತ್ನೇನ ಮನ್ತ್ರವಿತ್ | ಷಟ್ಪದಾನಿ
ಚ ಮನ್ತ್ರಸ್ಯ ಷಡಂಗಾನ್ಯೇವ ವಿನೈಸ್ಯತೇ ” ಎಂಬುವ ಅನುಸಂಧೇಯವು
ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾದ ತಾತ್ಪರ್ಯವು ಇಲ್ಲಿ ಅದಿ ಶಬ್ದ
ದಿಂದ ಭಗವಚ್ಛಾಸ್ತ್ರವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಅಪೇಕ್ಷಮಾಣಿರ್ಕ್ಕು ಎಂದು
ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಅಷ್ಟೇನು ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು. ಆದರ

ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾನಂತರ ಜಪಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಮಂತ್ರದೇವತೆಯನ್ನೂ ಹೇಳಿ ಅಂಗನ್ಯಾಸ ಕರನ್ಯಾಸಗಳೊಂದಿಗೆ ಜಪಿಸುವದು ಉಚಿತವು. ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಪ್ರದಾಯವೂ ಕೂಡ. ಮೂಲಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಋಷಿ ಭಂದಸ್ಸು ದೇವತೆ ಅಂಗನ್ಯಾಸಹೃದಯಾದಿ ನ್ಯಾಸಗಳು ಅವಶ್ಯಾವೇಕ್ಷೆಗಳೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಆ ಋಷ್ಯಾದಿ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯರಲ್ಲದ ಸ್ತ್ರೀಶೂದ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ ಅಧಿಕಾರವು ಹೇಳಲ್ಪಡುವದರಿಂದ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕವಿಲ್ಲವೆಂದು **ಅಪೇಕ್ಷಮಾಣರ್ಕ್ಕು** ಎಂಬುದರಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. “**ನಾನುಕೂಲ್ಯಂನನಕ್ಷತ್ರಂ ನತೀರ್ಥಾದಿ ನಿಷೇವಣಮ್ | ನಪುನಕ್ಷರಣಂ ವಾಪಿ ಮನ್ಮೋಹ್ಯಯಮಪೇಕ್ಷತೇ**” ಎಂಬೀ ಪಾದ್ಯವಚನದಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವಹಾಗೆ ಯಾವುವೂ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪಾಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಕರಣ ಮಂತ್ರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವದಕ್ಕೆ ಯಾವ ವಿಧ ಅನುಕೂಲ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ, ಶುಭ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನಾಗಲಿ, ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನಾಗಲಿ, ಪುನಶ್ಚರಣವನ್ನಾಗಲಿ ಅವೇಕ್ಷಿಸುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಜಪ ಶೀಲರಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಲ್ಲವೋ? ಅದರಿಂದ ಜಪವು ಪೀಠ್ಯವತ್ತರವಾಗುವದಿಲ್ಲವೋ? ಎಂದರೆ ಅಂಥವರು ಮಂತ್ರ ವ್ಯಾಕರಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ ಪಠನ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕ್ರಮವು ಹೇಗೆಂದರೆ—“**ನವಾರ್ಣಂ ವಿದ್ಧಿ ಹೃದಯಂ**” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಹೇಳಿರುವ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಎಂಬ ಭಾವವು. ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಗಾಗಿ ೩೪೩ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ.

ಜಪಕ್ರಮವು

ಜಪಕ್ರಮವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವೆವು ಹೇಗೆಂದರೆ—

ಮೂಲಮಂತ್ರವನ್ನು ೨೫ ಸಲ ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಭಗವದಾಜ್ಞೆಯಾ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಶರಣಾಗತಿ ಮಹಾಮಂತ್ರ ಜಪಂಕರಿಷ್ಯೇ ಎಂದು ಸಜ್ಜಲ್ಪಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಅನಂತರ, “ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಶರಣಾಗತಿ ಮಹಾಮಂತ್ರಸ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಋಷಿ ದೇವೀಗಾಯತ್ರೀಭಂದಃ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ, ಶ್ರೀಂ ಬೀಜಂ ನಮಶ್ಯಕ್ತಿಃ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಜಪೇ ವಿಸಿಯೋಗಃ, ಓಂ ವೀರ್ಯಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯಘಟಾ.”

ಕರನ್ಯಾಸವು—ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಚರಣೌ ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ, ಶರಣಂ ತರ್ಜನೀಯಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ, ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ, ಶ್ರೀಮತೇ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ನಾರಾಯಣಾಯ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ, ನಮಃ ಕರತಲ ಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ.

ದ್ವಯಶಬ್ದಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿಮಿತ್ತಮಾಹ

ಇಮ್ಮನ್ತ್ರಮ್ (೧) “ಸಭ್ರಾತುಶ್ಚರಣೌಗಾಥಂ” (೨) “ಭವಾಂಸ್ತು ಸಹ ವೈದೇಹ್ಯಾ” ಎಂಗಿರಶ್ಲೋಕದ್ವಯತ್ತಿಲ್ ವಿನಕ್ಷಿತಮಾನ ಉಪಾ

ಹೃದಯಾದಿನ್ಯಾಸಃ— ತ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಚರಣೌ ಜ್ಞಾನಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ ; ಶರಣಂ ಐಶ್ವರ್ಯಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ ; ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಶಕ್ತೈಶ್ಚ ಶಿಖಾಯೈ ಔಷಟ್ ; ತ್ರೀಮತೇ ಬಲಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ ; ನಾರಾಯಣಾಯ ತೇಜಸೇ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ ; ನಮಃ ವೀರ್ಯಾಯಾಸ್ತ್ರಾಯಫಟ್ ; ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸು ವರೋಮಿತಿ ದಿಗ್ಗಂಧಃ.

ಧ್ಯಾನಮ್

“ಕ್ಷೀರಾವ್ಲೋನಿಧಿ ರತ್ನ ಮಂಟಪ ಮಹಾಸೌವರ್ಣ ಸಿಂಹಾಸನೇ |

ವಾಮಾಂಕೇ ಸ್ಥಿತಯಾ ಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಶ್ರೀಕಾಂತಯಾಲಿಂಗಿತಮ್ ||

ದೋರ್ದಂಡಾಂಕಿತ ಶಂಖ ಪಂಕಜಗದಾ ಚಕ್ರೈರುದಾರಶ್ರಿಯಮ್ |

ತ್ವಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಕಲಯಾಮಿ ಜನ್ಮವಿಮುಖೋ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ನಾರಾಯಣ ||

ಹೀಗೆ ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಶಕ್ತೈನುಸಾರ ಜಪಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಅನೇಕರು ೧೦೮ ಸಲ ಜಪವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ —

ಪ್ರೇರಸಮುದ್ರವು ಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನಮಂಟಪದ ಸುವರ್ಣದ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಬಿಜಮಾಡಿಸಿರುವನಾಗಿಯೂ ಎಡತೊಡೆಯಲ್ಲರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಎಂಬ ಪತ್ನಿಯಿಂದ ಆಲಿಂಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಮುಖವನ್ನುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಬಾಹುಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವ ಶಂಖ, ಪದ್ಮ, ಗದೆ, ಚಕ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಲಾವಣ್ಯ ಪೋಭಾಯುಕ್ತನಾದ ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಓ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನೇ ಜನ್ಮ ಜರಾಮರಣಗಳ ಬಾಧೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂಬುದು ಈ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವು

ದ್ವಯವೆಂಬ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇಮ್ಮನ್ತ್ರಮ್-ಈ ಮನ್ತ್ರವು, “ಸಭ್ರಾತುಶ್ಚರಣೌಗಾಥಂ” ಎಂಬ ಮತ್ತು “ಭವಾಂಸ್ತು ಸಹವೈದೇಹ್ಯಾ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದ್ವಯತ್ತಿಲ್-ಎರಡು ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ವಿನಕ್ಷಿತಮಾನ-ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಉಪಾಯೋಪೇಯ ರೂಪವಾದ, ಅರ್ಥದ್ವಯತ್ವ ಎರಡರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರತಿಸಾಧಿಕ್ಕೈಯಾಲೇ-ಉಪಪಾದಿಸಿ ಹೇಳುವದರಿಂದ, ದ್ವಯಮೆನ್ನು-“ದ್ವಯ” ಎಂಬ, ಪೇರ್ ಪೆತ್ತದು ಹೆಸರನ್ನು ಹೊಂದಿತು ಈ ಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾರ್ಥವು ಉಪಾಯಪರವಾ

ಯೋಪೇಯರೂಪಮಾನ ಅರ್ಥ ದ್ವಯ ತ್ವೈ ಪ್ರತಿಸಾದಿಕ್ಯೈಯಾಲೇ
“ದ್ವಯ ” ಮುನ್ನು ಪೇರ್ ಪೆತ್ತದು.

ಗಿಯೂ ಉತ್ತರಾರ್ಧವು ಉಪೇಯಪರವಾಗಿಯೂ ಅರ್ಥವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಹೀಗೆ
ಎರಡು ಖಂಡಗಳಿರುವದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ದ್ವಯವೆಂಬ ಹೆಸರು ಎಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು.
ಈ ಎರಡರ್ಥವೂ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿತ
ನಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅವುಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳು ಯಾವುದೆಂದರೆ-
**ಸಭ್ರಾತುಶ್ಚರಣೌ ಗಾಢಂ ನಿಸೀಡ್ಯ ರಘುನಂದನಃ | ಸೀತಾಮುನಾಚಾತಿ
ಯಶಾ ರಾಘವಂ ಚ ಮಹಾವ್ರತಮ್** ” ಎಂಬುದು ಪೂರಾ ಶ್ಲೋಕವು.
ಯಾವಾಗ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪ್ರಭುವು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ವನಕ್ಕೆ
ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಒಪ್ಪಿದನೋ, ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ತಾನೂ
ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಆಶೆಪಟ್ಟು ಬೇರೊಂದೂ ಮಾರ್ಗವೂ ತೋಚದೆ ಐದು
ಅಜ್ಜಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಪೂರ್ಣ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುತ್ತಾನೆ. **ರಘು
ನಂದನಃ**-ಶರಣಾಗತರಕ್ಷಣದೀಕ್ಷರಾದ ರಘುವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ, ಶರಣಾಗತಿಮಾ
ಹಾತ್ಮ್ಯೆಯನ್ನರಿತ ಮತ್ತು **ಅತಿಯಶಾಃ** ಮಹತ್ತಾದ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ,
ಎಂದರೆ ಅನುಕೂಲ್ಯಸದ್ವಿಲ್ಲ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನೆಗಳಿಂದ ಘನತೆಯನ್ನು
ಹೊಂದಿದವನಾದ, **ಸಃ**-ಬೇರೆ ಉಪಾಯಗಳು ಯಾವುವೂ ತೋಚದೆ ಆ ಕಾರಣ
ದಿಂದ **“ಬಾಪ್ಪಪರ್ಮಾಕುಲೇಕ್ಷಣ”** ನಾದ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಇದರಿಂದ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವು
ಸೂಚಿತವು. **ಭ್ರಾತುಃ**-ಜೈಷ್ಠಭ್ರಾತುವಾಗಿ ಪಿತೃಸಮನಾಗಿ ತನಗೆ ಶರಣನಾದ
ಅಣ್ಣನ, **ಚರಣೌ** - ಎರಡುಕಾಲುಗಳನ್ನೂ, **ಗಾಢಂ** - ಬಹು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ
ಇದರಿಂದ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವೂ, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವೂ ಬೋಧಿತವು. **ನಿಸೀಡ್ಯ**-ಹಿಡಿದು
ಕೊಂಡು (ಇದರಿಂದ ಶರಣಾಗತಿಯು ಬೋಧಿತವು) **ಸೀತಾಂ**-ಲೋಕಪಿತಾ
ಒಂದುನೇಳೆ ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೂ ಮಹಾತಾಯಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೆ ಎಂದಿಗೂ
ವಿಫಲವಾಗದೆಂಬ ಭರವಸೆಯುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದಲೇ, ಸೀತೆಯನ್ನೂ (ಇದರಿಂದ
ಸೀತೆಯುಉಪಾಯತ್ವ ಪುರುಷಕಾರತ್ವಗಳು ವ್ಯಕ್ತವು) **ಮಹಾವ್ರತಮ್**- **“ನತ್ಯ
ಜೇಯಂ ಕಥಂಚನ”** ಶರಣಾಗತನನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಬಿಡೆನು, ಎಂಬ ಮತ್ತು
**“ಸಕೃದೇವ ಪ್ರಪನ್ನಾಯ ತವಾಸ್ತೀತಿ ಚ ಯಾಚತೇ | ಅಭಯಂ ಸರ್ವ
ಭೂತೇಭ್ಯೋ ದದಾಮ್ಯೇತದ್ವ್ರತಂ ಮಮ”** ಒಂದುಸಲ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು
ಮಾಡಿದವನು ಆತನು ಯಾರೇಆಗಲಿ, ಆತನಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಡುವದೇ ನನ್ನ
ವ್ರತವು ಎಂದೂ ಹೇಳಿದ, ಮಹಾವ್ರತವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿರುವ, **ರಾಘವಂ ಚ** ಶ್ರೀ
ರಾಮನನ್ನೂ ಸಹ ಕುರಿತು, **ಉನಾಚಿ**-ತನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳು
ತ್ತಾನೆ. **ಮಹಾವ್ರತಂ** ಎಂಬುದರಿಂದಲೂ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವು ಸೂಚಿತವು.

ರಾಘವಂಚೆ-ಎಂಬಲ್ಲಿ ಚಕಾರದಿಂದ ರಾಮನು ಉಪಾಯಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದರೆ **ಸೀತಾಂ**ಎಂಬಲ್ಲಿ ಉಪಾಯತ್ವವು ನಿಸ್ಸಂದೇಹ ವಿಷಯವೆಂಬುದು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ ಮೊದಲು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯದಿಂದ **ಸೀತಾಂ** ಎಂದುಹೇಳಿ ಅನಂತರ **ರಾಮಂಚೆ** ಎಂದು ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ ಪುರುಷಕಾರಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಉಪಾಯತ್ವದಲ್ಲೂ ಅನ್ವಯ ಉಂಟೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವು. ಸ್ವಾಮಿಯು ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಸ್ವತಂತ್ರಿಸಿ ಶರಣ್ಯನಾಗುವುದಿಲ್ಲವು ಯದ್ಯಪಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಉಪಕಾರವನ್ನೆಸಗಿ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞನಾಗಿ ಶರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಆಂಜನೇಯನಿಗೆ ಒಂದುಹಾರವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವಿದ್ದರೂ ಇಂತಹ ಅನುಗ್ರಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯೊಂದಿಗೇನೇ ನಡೆಸತಕ್ಕವನೆಂದು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ “**ಪ್ರದೇಹಿ ಸುಭಗೇಹಾರಂ ಯಸ್ಯ ತುಷ್ಠಾಸಿ ಭಾಮಿನಿ । ಪೌರುಷಂ ವಿಕ್ರಮೋ ಬುದ್ಧಿರ್ಯಸ್ಮಿನ್ನೇತಾನಿ ಸರ್ವಶಃ**” ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಭುವಾದುದರಿಂದ ಸೀತೆಯಲ್ಲಿ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಉಪಾಯವಾಗುವದಿಲ್ಲವೆಂಬಭಾವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದಲೇ **ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ಸಹಪ್ರಸೀಕೇಶೋ ದೇವ್ಯಾ ಕಾರುಣ್ಯರೂಪಾಯಾ । ರಕ್ಷಕ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತೇ ವೇದಾಂತೇಷು ಚ ಗೀಯತೇ** ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ದ್ವಯದ ಪೂರ್ವಖಂಡದ ಉಪಾಯಾರ್ಥವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಶ್ಲೋಕವು.

ಎರಡನೆಯ ಶ್ಲೋಕವು ಉಪೇಯತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಯಾವುದೆಂದರೆ :

ಭವಾಂಸ್ತು ಸಹವೈದೇಹ್ಯಾ ಗಿರಿಸಾನುಷು ರಂಶ್ಯ ತೇ ।

ಅಹಂ ಸರ್ವಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಜಾಗ್ರತ ಸ್ವಸತಶ್ಚ ತೇ ॥

ಹಿಂದಿನ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಕುರಿತು ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ನಾಲ್ಕು ಅಂಗಗಳು ಮಾತ್ರ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಶರಣಾಗತಿಯು ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಎಂಬುದು ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಪುವೃತ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಸರ್ವಜ್ಞನಾದುದರಿಂದಲೂ ವ್ಯಕ್ತವು. ಅದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ “**ಕುರುಷ್ವಮಾಮನುಚರಂ ವೈಧರ್ಮ್ಯಂ ನೇಹವಿದ್ಯ ತೇ**” ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದನ್ನೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರುತ್ತೇನೆಂದು ತನ್ನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ದಾಸನಾಗಿಮಾಡಿಕೊ, ದಾಸಪುತ್ರಿಯು ತನ್ನ ಸಹಜ ಧರ್ಮವು, ಆದುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸರ್ವದೇಶ ಸರ್ವಕಾಲ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೋಚಿತ ಕೈಜ್ಞರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುವ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೇಮಿಸು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. **ವೈದೇಹ್ಯಾ ಸಹ**-ಸೀತೆಯೊಂದಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಉಪೇಯತ್ವದಲ್ಲೂ ಸೀತೆಗೆ ಅನ್ವಯ ಉಂಟೆಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ, ದ್ವಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಖಂಡದ ಉಪಾಯದೇಶೆಯಲ್ಲೂ, ಉತ್ತರಖಂಡದ ಉಪೇಯದೇಶೆಯಲ್ಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅನ್ವಯವನ್ನು **ಶ್ರೀಮಚ್ಛಬ್ದವು** ತೋರಿಸುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದು

ಅಸ್ಯ ಮನ್ತ್ರಸ್ಯ ಅಧಿಕಾರೀಕಃ ?

ಇಪ್ಪಡಿ ಇರುಕ್ಕೈಯಾಲಮ್ ಉಪಾಯಾನ್ತರಜ್ಜಿಳಿಲುಮ್ ಉಪೇಯಾನ್ತರಜ್ಜಿಳಿಲುಮ್ ತುವಕ್ಕತ್ತವ್ ಮನ್ತ್ರತ್ತುಕ್ಕು ಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರೀ.

ಮುಂದೆ ಉಪಪಾದಿತವು. ಹಿಂದೆಯೂ ಪ್ರಾಪ್ಯಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಧಿತವು. ಭವಾಂಸ್ತು-ನೀವಾದರೋ, ಗಿರಿಸಾನುಷು-ಪರ್ವತದ ತೊಪ್ಪಲುಗಳಲ್ಲಿ ರಂಸ್ಯತೇ-ವಿಹರಿಸಿ, ತೇ-ಸೀತಾಸಮೇತನಾದ ನಿನಗೆ, ಹಿಂದೆ ಸಹವೈದೇಹ್ಯಾ ಎಂದಿರುವದರಿಂದ ಈ ಅರ್ಥವು ದ್ಯೋತಿಸಿತವು ಜಾಗ್ರತಸ್ವಪತತ್ತ್ವ-ಎದ್ದಿರುವಾಗಲೂ ಮಲಗಿರುವಾಗಲೂ, ಆಯಾಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ಆಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಯಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಾದ ಕೈಜ್ವರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ, ಅಹಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ - ನಾನು ಮಾಡುವೆನು ಎಂಬರ್ಥವು. ದಿವ್ಯವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತದೇಶಿಯಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದೇ ಇಂತಹ ಕೈಜ್ವರವು. ಅಂತಹ ನಿತ್ಯವೈಕುಂಠವನ್ನೇ ಈಗ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿರುತ್ತಾನೆ.

ಇದರಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಧ್ವಯವು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ಶರಣವರಣ ಮನ್ತ್ರವು. ಫಲವು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಕೈಜ್ವರವು. ಇವೆರಡುಶ್ಲೋಕಗಳೇ ಧ್ವಯ ಮನ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ ಹೀಗೆ ಪೂರ್ವಖಂಡವು ಉಪಾಯವನ್ನೂ ಉತ್ತರ ಖಂಡವು ಉಪೇಯವನ್ನೂ ಬೋಧಿಸುವದರಿಂದ ಈ ಮನ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಧ್ವಯವೆಂಬ ಹೆಸರು. ಅನೇಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಉಪಾಯೋಪೇಯ ಭಾವಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವಂತವು ಇರುವಾಗ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನೇ ಏಕೆ ಉದಾಹರಿಸಿದರು ಎಂದರೆ ಧ್ವಯವು ಶರಣಾಗತ್ಯನುಷ್ಠಾನ ಮನ್ತ್ರವಾಗಿಯೂ ಶರಣಾಗತಿ ಸಾರಭೂತವಾದ ಗ್ರಂಥವು ರಾಮಾಯಣವಾದುದಾಗಿಯೂ ಇರುವದರಿಂದ ಅಂತಹಪ್ರಮಾಣಗಳೇ ಇಲ್ಲಿ ಪರಮೋಪಾದೇಯವು. ಅದುದರಿಂದ ಪ್ರಥಮ ಖಂಡವು ಸಪತ್ನೀಕನಾದ ನಾರಾಯಣನಲ್ಲೇ ಶರಣಾಗತಿ ರೂಪವಾದ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ, ಅದರಿಂದಂಟಾಗುವ ಉಪೇಯವು ಅವರೇಯಾಗಿ ಸಪತ್ನೀಕನಾಗಿರುವ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಮಾಡುವ ಕೈಜ್ವರಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಎಂದೂ ದ್ವಿತೀಯಖಂಡವು ಹೇಳುತ್ತದೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

ಈ ಮನ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಯಾರು ?

ಇಪ್ಪಡಿ ಇರುಕ್ಕೈಯಾಲಮ್-ಹೀಗೆ ಇರುವದರಿಂದಲೇ ಎಂದರೆ ಉಪಾಯವು ಈ ಮನ್ತ್ರದಮೂಲಕ ಮಾಡುವ ಶರಣಾಗತಿಯಾಗಿಯೂ ಉಪೇಯವು ಪರಿಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವದೊಂದಿಗೆ ಅವರುಗಳಿಗೆಮಾಡುವ ಕೈಜ್ವರವೂ ಆಗಿರುವದರಿಂದಲೇ, ಉಪಾಯಾನ್ತರಜ್ಜಿಳಿಲುಮ್ - ಕರ್ಮಯೋಗ, ಜ್ಞಾನಯೋಗ

ಗಂಧ ಕೂಡಿದ ಭಕ್ತಿಯೊಂಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲೂ, ಉಪೇಯಾನ್ತರಜ್ಞಳಿಲಾಮೃತ-
ಅನ್ಯದೇವತಾ ಸಾಯುಜ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಪ್ತಗಳಲ್ಲೂ, ತುವಕ್ಯುತ್ಪನ್ನ -
ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದವನೇ, ಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರೀ - ಸಂಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರಿಯು,
ಶರಣಾಗತಿಯೇ ಪರಮೋಪಾಯವೆಂಬ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವಿರುವವನಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ
ಉಪಾಯವಾಗುವದರಿಂದ ಅಂತಹ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ಉಪಾ-
ಯವೇ ಆಗುವದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಅಕಿಂಚನ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಮಹಾ-
ವಿಶ್ವಾಸಯುಕ್ತನಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸುವವನಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಇದು ಉಪಾಯವಾಗು-
ವದರಿಂದ ಉಪಾಯಾನ್ತರದ ತುವಕ್ಯುತ್ಪನ್ನ ಎಂದರೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸಂಪ್ಪ-
ತ್ತನಾ ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿದವನಿಗೇ ಅಧಿಕಾರವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅನನ್ಯಗತಿ-
ತ್ವವೂ ಶರಣಾಗತಿಗೆ ಅಜ್ಞವಾದುದರಿಂದ, ಅದು ಇರುವವನಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವೇ ವಿನಾ,
ಅನ್ಯದೇವತಾ ಸಂಬಂಧವೂ ಅನ್ಯಪ್ರಯೋಜನದ ಸಂಬಂಧವೂ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಲ-
ವಿರೋಧವಾದ ದರಿಂದ, ಉಪೇಯಾನ್ತರವನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿರು-
ವವನಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಇವೆರಡೂ, ಎಂದರೆ ಉಪೇಯಾನ್ತರ-
ದಲ್ಲೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಿರೋಣವೂ ಮತ್ತು ಉಪೇಯಾನ್ತರದಲ್ಲೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ-
ದಿರೋಣವೂ ಎರಡೂ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವೇ ? ಇಲ್ಲವೇ ಯಾವುದಾದರೂ
ಒಂದೇ ಸಾಕೆ ? ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ಹೇಳಿದರು
ಏಕೆಂದರೆ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವೂ ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವವೂ ಎರಡೂ ಅಜ್ಞಗಳಾದುದರಿಂದ
ಇವೆರಡು ಪರಿಕರಗಳೂ ಅವಶ್ಯಕವು. ಹಾಗೆಲ್ಲವಾದರೆ ಅಧಿಕಾರವೇ ಸಿದ್ಧಿಸುವ
ದಿಲ್ಲವು. ಹೀಗೆ ಇರ ವದರಿಂದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ತಾರತಮ್ಯವೆನ್ನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ
ವೆಂದು ಇವರಿಂದ ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಸಾರಾಸ್ವದಿನಿಯವರು ಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರ-
ತ್ವವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ವಿಧವಾಗಿ ಉಪಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮನ್ತ್ರವು
ವೈದಿಕವಾದುದಾದರೆ ತ್ರೈವರ್ಣದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅನ್ವಯವು. ತಾಂತ್ರಿಕ-
ವಾದರೆ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನ್ವಯವು. ಹೀಗೆ ಈ ಎರಡುವಿಧ ಅಧಿಕಾರ-
ವಿದ್ದರೆ ಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರಿಯು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯು. ಅರ್ಧಾಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಪೂ-
ರ್ಣಾಧಿಕಾರಿ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಕಯಮೂಲಕ ಆಚಾರ್ಯರ ಈ
ಮನ್ಮೋಚ್ಚರಣೆಯಮೂಲಕವಾಗಿ ತನ್ನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದ ಶೂದ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ ಕೂಡ
ಶರಣಾಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಉಂಟೆಂಬುದು ಸೂಚಿತವು. “ಸರ್ವಸ್ಯ ಶರಣಂ
ಸುಹೃತ್” ಎಂಬ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಾನುಗುಣವಾಗಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರತ್ವವು ಬೋಧಿತವು.
ಆಗಲಿ “ಕಿಂ ನು ತಸ್ಯಚ ಮನ್ತ್ರಸ್ಯ ಕರ್ಮಣಃ ಕಮಲಾಸನಃ | ನಲಭ್ಯತೇಽಧಿ-
ಕಾರೀ ನಾ ಶ್ರೋತುಕಾಮೋಽಪಿ ವಾ ನರಃ” ಎಂದು ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಮೂಲಕ
ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಲಭಿಸುವದೇ ಇಲ್ಲವು ಎಂದು
ಹೇಳಿರುವಾಗ ಇದಕ್ಕೆ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವುಂಟು ಎಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದುದುಹೇಗೆ? ಎಂದರೆ

ದ್ವಯಶಬ್ದಸ್ಯ ಅರ್ಥಾಂತರಮಾಹ

ಇಮ್ಮನ್ತ್ರಮ್ ವರಣ ಸಮರ್ಪಣಜ್ಞಿಘ್ರಿ ಆಡೈನೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಕ್ಕೈಯಾಲೇ ದ್ವಯಮೆನ್ನು ಶೋಲ್ಲುಪ್ಪಡುಗಿರದೆನ್ನುಮ್ ಶಿಲರ್ ಶೋಲ್ಲುವರ್ಗಳ್.

ಈ ಪ್ರಣವದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ “ಸಮಾಹತ್ಯಾ ಸು ದುರ್ಲಭಃ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ ಅಂತಹ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ದೊರೆಯುವ ದೌರ್ಲಭ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉಪಪಾದಿಸಿತೇ ವಿನಃ, ಸರ್ವಾಧಿಕಾರತ್ವಕ್ಕೆ ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನೇನೂ ಹೇಳಿಲ್ಲವು. ಹೀಗೆ ಉಪಾಯಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ, ಅರ್ಥವಾಗಿ ಉಪೇಯಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದವನೇ ಅಧಿಕಾರಿ ಎಂದು ಶ್ರೀ ಯಾಮುನಮುನಿಗಳು “ನ ಧರ್ಮಿಷ್ಠೋ ಸ್ಥಿ ನ ಚಾತ್ಮವೇದೀ ನ ಭಕ್ತಿಮಾಂ ಸ್ತ್ವಚ್ಚರಣಾರವಿಂದೇ | ಅಕಿಂಚನೋಽನನ್ಯಗತಿ ಶ್ಯರಣ್ಯ ತ್ವತ್ಪಾದಮೂಲಂ ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂಬ ಸ್ತೋತ್ರರತ್ನ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ (೨೨) ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮನ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವು ಎರಡು ವಿಧವು. (೧) ಶಬ್ದಕೃತವಾಗಿ, (೨) ಅರ್ಥಕೃತವಾಗಿ. ಮನ್ತ್ರವು ವೈದಿಕವಾದರೆ ಶಬ್ದಕೃತವಾದ ಅಧಿಕಾರವು ತ್ರೈವರ್ಣಿಕವಾಗಿ ಮಾತ್ರವೇ ಎಂಬುದು ನಿಯತವು. ಅರ್ಥಕೃತವಾಗಿ ತಾಂತ್ರಿಕವಾದರೆ ಗೂರಿಸ್ವಾಧಿಕಾರವು.

ಅರ್ಥಕೃತ ಅಧಿಕಾರವಾದರೋ ಮನ್ತ್ರದಿಂದ ಬೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಸೋಣವು. ಹೀಗೆ ಇವೆರಡು ಅಧಿಕಾರ ಉಂಟಾದರೆ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರಿ ಎನಿಸುವನು ? ಅರ್ಥಕೃತ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರಿಯಲ್ಲವು. ಆದುದರಿಂದ ಶಬ್ದಕೃತವಾಗಿ ಇರುವ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಅರ್ಥಕೃತ ಅಧಿಕಾರಿಯೂ ಆಗುವದರಿಂದ ಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರಿಯು. ಶ್ರೀವರ್ಣದವರೆಲ್ಲಾ ಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು; ಶೂದ್ರಾದಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಅಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು. ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರಪರರೂ ಅಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು. ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾಂತರವರ ಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರ ಪ್ರಯೋಗವೇ ಅಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಉಂಟೆಂಬದನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ಇದ್ದರೆ ಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರಿಯು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಇದ್ದರೆ ಅಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರಿಯು ಎಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ದ್ವಯಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಇಮ್ಮನ್ತ್ರಮ್ - ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರವು, ವರಣಸಮರ್ಪಣಜ್ಞಿಘ್ರಿ-ಪೂರೈ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವನ್ನು, ರಕ್ಷಿಸು ಎಂದು ಶರಣಾಗತಿಯ ಶರಣವರಣವನ್ನು ಉಪಾಯತಾ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೂ ಉತ್ತರಖಂಡದಿಂದ ಭರಸಮರ್ಪಣವನ್ನು

ಇಪ್ಪಡಿ “ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ” ಇತ್ಯಾದಿ ಮನ್ತ್ರಾಂತರತ್ತಿ
ಲುಮ್ “ದ್ವಯ” ಶಬ್ದಪ್ರಯೋಗತ್ತುಕ್ಕು ಇವೈಯೇ ನಿಮಿತ್ತಮ್.

ಆಡೈನೆ - ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನೂ, ಪ್ರತಿಪಾದಿಕ್ಕೈಯಾಲೇ-ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವದರಿಂದು
ದ್ವಯಮೆನು ಶೋಲ್ಲ ಪ್ಪಡಾಗಿರದೆನ್ರು-“ದ್ವಯ”ವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆಂದು
ಶಿಲ್ಪ ಶೋಲ್ಲವರ್ಗಳ್ - ಕೆಲವರು ಹೇಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವೂ ಉಂಟು
ಪೂರ್ವಖಂಡವು ಅಂಗಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆಂದೂ, ಉತ್ತರಖಂಡವು ಅನು
ಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆಂದೂ ಹೀಗೆ ಅಜ್ಜಿಜ್ಜಿಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುವದರಿಂದ ದ್ವಯ
ವೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆಂದು ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು. ಕೆಲವರ ಅಭಿ
ಪ್ರಾಯವೆಂದು ಹೇಳುವದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಉಪಾಯೋಪೇಯ
ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವದರಿಂದಲೇ ದ್ವಯವೆಂಬ ವ್ಯವಹಾರವೆಂಬುದು ಸೂಚಿತವು ಆದರೆ
ಸಾಂಪ್ರದಾಯಾರ್ಥವಿರುವಾಗ, ಇದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತ್ಯುಜ್ಯಮೋ ಎಂದರೆ
ಇವರೂ ಕೂಡ ಪ್ರಮಾಣ ಬಲವಿಲ್ಲದೇ ಹೇಳಿಲ್ಲವು. ಇದು ಅರುಳಾಳಪೈರು
ಮಾಳೆಂಬಿರುಮಾನಾರ್ ಎಂಬವರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.
ಇವರು ಮೊದಲಿಗೆ ಆದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಮೂರ್ತಿ ಎಂದು ತುಂಬಾ
ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿ, ದಿಗ್ವಿಜಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ
ಭಾಷ್ಯಕಾರರನ್ನೂ ಜಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಂದಾಗ,ಯಾರು ವಾದದಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾರೋ
ಅವರಿಗೆ ಸೋತವರು ಶಿಷ್ಯರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಶಪಥದೊಂದಿಗೆ, ೧೮ ದಿನ ವಾಯಿದೆ
ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ೧೭ನೆಯ ದಿನದವರೆಗೂ ಯಜ್ಞಮೂರ್ತಿಯೇ ವಾದದಲ್ಲಿ ಮೇಲಾ
ಗಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನನು
ಷ್ಠಿಸಿ ತಮಗೆ ಜಯವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲಾಗಿ, ಆಗ ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥನು ನಿಮ್ಮ ಗುರು
ಗಳಾದ ಯಾಮುನಮುನಿಯ ಸಿದ್ಧಿತ್ರಯವನ್ನು ಮರೆತರೇನು ಎಂದು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ
ಕೇಳಿದಾಗ, ಅಲ್ಲಿನ ವಾದಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ಗೆದ್ದು, ಅವರನ್ನು ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ
ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಂಚಸಂಸ್ಕಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಅರು
ಳಾಳ ಪೈರುಮಾಳೆಂಬಿರುಮಾನಾರ್ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದರೆಂಬ
ವೃತ್ತಾಂತವು ಆರಾಯರಪ್ಪಡಿ ಗುರುಪರಂಪರಾಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ
ಆ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಆಗಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಹೇಳಲು ಕಾರಣವೇನು? ಪ್ರಮಾಣ
ಬಲವು ಯಾವುದು ಎಂದರೆ ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಪ್ಪಡಿ - ಹೀಗೆ ಎಂದರೆ
ದ್ವಯದ ಪೂರ್ವ ಖಂಡವು ಶರಣಾಗತ್ಯಾನುಷ್ಠಾನದ ಅಜ್ಜಿಗಳನ್ನೂ, ಉತ್ತರ
ಖಂಡವು ಅಜ್ಜಿಯಾದ ಶರಣಾಗತ್ಯಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನೂ ನಮಶ್ಯಬ್ಧದ ಮೂಲಕ
ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದೂ, ಹೀಗೆ ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ “ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ
ಸ್ವಾಮಿ” ಇತ್ಯಾದಿ ಎಂಬಿವೇ ಮೊದಲಾದ, ಮನ್ತ್ರಾಂತರತ್ತಿಲುಮ್ - ಬೇರೆ

ಮನ್ತ್ರದಿಂದಲೂ, ದ್ವಯಶಬ್ದಪ್ರಯೋಗತ್ತುಕ್ಕು - ದ್ವಯವೆಂಬ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ, ಇನ್ನೆಯೇ ನಿಮಿತ್ತಮ್ - ಇದೇ ಕಾರಣವು. ಆ ಪೂರಾ ಪ್ರಮಾಣವು ಯಾವುದೆಂದರೆ—

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿ ದಾಸೋಹಂ ತನ ತಸ್ಯ ವೈ ।

ಪರಮಾಪ್ತಸ್ತಮೇ ವಾರ್ಥ ಮನುಕೂಲೋ ವಿವರ್ಜಯತ್ ।

ಪ್ರಾತಿ ಕೂಲ್ಯಂ ಸುವಿಸ್ತುಬ್ಧಸ್ಸಂಪ್ರಾಥ್ಯ ಶರಣಂ ಪರಮ್ ।

ವ್ರಜಾಮಿ ಯುಷ್ಮಚ್ಚ ರಣಂ ತತ್ರೈವಾಹಂ ಮಯಾದಿತಿ ॥

ಮೊದಲಿನ ಶ್ಲೋಕವು ಅಂಗಗಳನ್ನು ಪಪಾದಿಸಿ, ಎರಡನೆಯ ಶ್ಲೋಕವೂ ಅಂಗಿಯಾದ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವದರಿಂದ ಈ ಎರಡು ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೂ ಸಹ ದ್ವಯವೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಕೆಲವರು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಓ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯುಕ್ತ ನಾದ ನಾರಾಯಣನೇ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನಿನಗೆ ನಾನು ದಾಸನು, ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬುವ ನನಗೆ ನೀನೇ ಗತಿಯು, ಕಾರಣವು ; ಅದುದರಿಂದ ಅನುಕೂಲ ನಾಗಿ ಪ್ರತಿಕೂಲಭಾವವನ್ನು ತೊರೆದು ಮತುವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನಿಸ್ಸಂಶಯನಾಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ (ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವು ಇದೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಥಮ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವು.) ನಿಮ್ಮ ಪಾದಕಮಲವನ್ನು ಹೊಂದುವೆನು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನಿಂದ ನಾನೇ ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವೆನು” ಎಂಬುದು ಶ್ಲೋಕಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಅದುದ ರಿಂದ ದ್ವಯಶಬ್ದದ ಈ ಎರಡನೆಯ ಅರ್ಥಕ್ಕೂ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರಮಾಣಗಳೂ ಉಂಟು. ಆದರೆ ದ್ವಯಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸಮಂಜಸವಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯಾರ್ಥವು ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ಉಪಾಯೋಪೇಯಾರ್ಥಗಳಾದ ಎರಡು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದು ಎಂಬುದೇ ಎಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಏತರಿಂದ ಹೀಗೆ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತೀರಿ ? ಎಂದರೆ, ಮೊದಲಿನ ದ್ವಯಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ “ದ್ವಯಮೆನ್ನ ಸೇರ್ಪೆತ್ತದು” ಎಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವದರಿಂದಲೂ ಎರಡನೆಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ದ್ವಯಶಬ್ದ ಪ್ರಯೋಗತ್ತುಕ್ಕು ಇನ್ನೆಯೇ ನಿಮಿತ್ತಮ್” ಎಂದು ಹೇಳಿರು ವದರಿಂದಲೂ ಪ್ರಥಮ ಯೋಜನೆಯೇ ನ್ಯಾಯವಾದುದು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾರಸಬ್ಧ ಹ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತೃವು, “ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿ” ಎಂಬುದು ಪಂಚರಾತ್ರತಂತ್ರಮಂತ್ರವಾದ “ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿ ಅನನ್ಯ ಶರಣಸ್ತವ । ಚರಣಾ ಶರಣಂ ಯಾತಃ ತನ್ಮನಾ ಸ್ಮೃತ ಮಚ್ಯುತ” ಎಂಬುದನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕ ರವರು ಮನ್ತ್ರಾಂತರತ್ತಿಲಮ್ ಎಂದು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವದರಿಂದ ಇನೇಸರಿಯಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ದ್ವಯವು, ಉಪಾಯೋಪೇಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವದರಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾದ ಶರಣಮನ್ತ್ರವು ; ಎಂದರೆ ಭರನೃಪವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಮನ್ತ್ರವು ಎಂದು

ದ್ವಯಾನುಷ್ಠಾನಕ್ರಮಃ

೧ “ಮನ್ತ್ರರಾಜಂ ವಿದ್ಯಾದ್ಗುರುವಂದನ ಪೂರ್ವಕಮ್ | ಗುರು ರೇವ ಪರಂಬ್ರಹ್ಮ ಗುರುರೇವ ಪರಾಗತಿಃ | ಗುರುರೇವ ಪರಾವಿದ್ಯಾ ಗುರುರೇವ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರಲ್ಲಾ, “ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಮ್” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ಮನ್ತ್ರಕ್ಕಾದರೋ ಗುರೂಪಪದನಾದಿಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ಗುರುಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಅನುಷ್ಠಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಸಾತ್ಯಕಿ ತಂತ್ರವು ಬೋಧಿಸುವುದರಿಂದ ಈ ಮನ್ತ್ರಾಂತರ ವಾದ “ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಮ್” ಎಂಬುದನ್ನಾಗಲಿ “ಶ್ರೀವ ನ್ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿ” ಎಂಬುದನ್ನಾಗಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಮನ್ತ್ರವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ನ್ಯಾಯ ವಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಉಂಟಾದರೆ ಈಗ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದಲ್ಲೂ ಅನುಷ್ಠಾನಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅನುಷ್ಠಾನಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾತ್ಯಕಿತಂತ್ರಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನೇ ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ರಮವು

ಮೂಲಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಾಗಲಿ, ದ್ವಯದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಈ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಗುರು ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಅನುಷ್ಠಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಹೇಳಿದುದರ ಔಚಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಿಕಲ್ಪ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮನ್ತ್ರಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮವೇ ಇಲ್ಲವೂ ಅನುಷ್ಠೇಯವೆಂದು ತಿಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನೇ ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇದಂ-ಈ “ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಮ್” ಎಂಬ ಮನ್ತ್ರವನ್ನು ಮನ್ತ್ರರಾಜಂ-ಮನ್ತ್ರಶ್ರೇಷ್ಠವನ್ನಾಗಿ, ಗುರುವನ್ನನಪೂರ್ವಕಮ್-ತುಂಬಾ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯುಳ್ಳ ಗುರುವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ನಮಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ವಿದ್ಯಾತ್ - ಆತನಿಂದ ಅದರ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯನ್ನು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಗುರುರೇವ ಪರಂಬ್ರಹ್ಮ-ಗುರುವೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ನಿಗೆ ಸಮಾನನು. ಅಥವಾ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿರುವ ಹತ್ತು ಗುಣಗಳೂ ಒಳ್ಳೇ ಸದ್ಗುರು ವಿನಲ್ಲೂ ಉಂಟೆಂದು ಮಧುರಕವಿಯಾಳವ್ವರವರು ಉಪದೇಶಿಸಿರುವದರಿಂದಲೂ ಅದನ್ನೇ ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರವರ “ಇನ್ನತ್ತಿಲ್” ಎಂಬ ಪಾಶುರದಲ್ಲೂ “ಅಜ್ಞಾನಧ್ವಾಂತ ರೋಧಾತ್” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲೂ ಹೇಳಿರುವದರಿಂದಲೂ, ಗುರುರೇವಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಗುರುಪರಂಪರಾಸಾರದ ೪೦ ರಿಂದ ೪೭ ಪುಟ ಗಳನ್ನು ಪರಾಂಛರಿಸಿ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಶ್ರುತಿಯೂ ಆಚಾರ್ಯದೇವೋಭವ ಎಂದು ಹೇಳಿತು. ಗುರುರೇವ ಪರಾಗತಿಃ - ಈ ಮನ್ತ್ರದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿ, ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ,

(೧) ಸಾತ್ಯಕಿ ತನ್ತ್ರಮ್.

ಪರಾಯಣಮ್ | ಗುರುರೇವ ಪರಃಕಾಮೋ ಗುರುರೇವ ಪರಂಧನಮ್ |
ಯಸ್ಮಾತ್ಪದಪದೇಷ್ಯಸೌ ತಸ್ಮಾದ್ಗುರುತರೋ ಗುರುಃ | ನಾನುಕೂಲ್ಯಂ
ನನಕ್ಷತ್ರಂ ನತೀರ್ಥಾದಿ ನಿಷೇವಣಮ್ | ನಪುನ (ನಪುರ) ತ್ವರಣಂ ನಿತ್ಯಂ

ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪರಾಗತಿಯು ಗುರುವೇ
ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸಂಧನವು. ಗುರುರೇವಪರಾನಿದ್ಯಾ - ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯು ಉಪಾ
ಯಾನುಷ್ಠಾನಕ್ರಮವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ಹೇಗೆ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮ
ವಿದ್ಯೆಯ ಸ್ಥಾನವಲ್ಲಿ ಈ ಮುಕ್ತಾಯೋಗವನ್ನೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾ
ಫಲವನ್ನು ಈ ಮುಕ್ತದ ಮೂಲಕ ಹೊಂದಿ ಸಹಾಗಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಗುರುರೇವ
ಪರಾನಿದ್ಯಾ. ಗುರುರೇವಪರಾಯಣಮ್ - ಗುರುವೇ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ ಪರ
ಮಾತ್ಮನು. ಆತನೇ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತಾದ ಶರಣಾ
ಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವಹಾಗೆ ಮಾಡುವವನು ; ಅದು ಈಗ ಈ ಗುರುವಿನ
ಮೂಲಕ ನಡೆಯುವುದರಿಂದ ಗುರುವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನು. ಗುರು
ರೇವಪರಃಕಾಮಃ-ಗುರುವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವು. ಆತನ ಕೃಪೆಯಿಂದ
ಅದು ಫಲಿಸುವುದರಿಂದ ಆತನೇ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವು ಎಂದರೆ ಮೋಕ್ಷದಾಯಕ
ನೆಂಬರ್ಥವು. ಗುರುರೇವ ಪರಂಧನಮ್ - ಪ್ರಸನ್ನನಿಗೆ ಐಹಿಕಧನವು ಬೇಕಾ
ಗಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಧನರೂಪ ಸಂಪತ್ತು ಆತನಿಗೆ ಬೇಕಾದುದು, ಜ್ಞಾನಭಕ್ತ್ಯಾದಿ
ಸಂಪತ್ತು ; ಅದು ಗುರುಮೂಲಕ ಲಬ್ಧವಾಗತಕ್ಕದ್ದಾದುದರಿಂದ, ಪರಂಧನಮ್-
ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿರೂಪ ಸಂಪತ್ತು ಎಂಬ ಅರ್ಥವು. ಈ ಗೃಹಾ ರಾಮ
ಕ್ಷೇತ್ರವಸು ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲಾ ಆತನಿಗೆ ನಿಕೃಷ್ಟವಾದ ಧನವು, ಜ್ಞಾನಸಂಪತ್ತೇ
ಆತನಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಧನವು, ಅದನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವನು ಗುರುವಾದುದರಿಂದ ಗುರು
ರೇವಪರಂಧನಂ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಯಸ್ಮಾತ್ - ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ,
ಅಸೌ - ಈ ಗುರುವು. ತದಪದೇಷ್ಯ - ಅಂತಹ ಅನೋಘವಾದ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪಕ
ವಾದ ಮುಕ್ತವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವನಾದನೋ, ತಸ್ಮಾತ್ - ಆ ಕಾರಣದಿಂದ,
ಗುರುಃ - ಇಂತಹ ಗುರುವು, ಗುರುತರಃ-ಪೂಜ್ಯರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪೂಜ್ಯನು. ಹಿ-
ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ, ಅಯಂ - ಈ “ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ” ಎಂಬ ಮುಕ್ತವು, ನಾನು
ಕೂಲ್ಯಮಪೇಕ್ಷತೇ - ತಿಥಿ, ವಾರ, ಸುದಿನ ಮೊದಲಾದ ಅನುಕೂಲ್ಯವನ್ನೂ
ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ, ನನಕ್ಷತ್ರಃ-ಶುಭಕ್ಷತ್ರವಿರುವ ದಿನವನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ
ದಿಲ್ಲವೋ, ನತೀರ್ಥಾದಿ ನಿಷೇವಣಮ್ - ಒಳ್ಳೆ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನಾಗಲಿ
ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ, ನಪುನತ್ವರಣಂ - ಮುಕ್ತಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಯಾವುದನ್ನಾಗಲಿ
ವುನಃವುನಃ ಪರಸವನ್ನಾಗಲಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ನಿತ್ಯಂ ಜಪಂ
ವಾಪೇಕ್ಷತೇ-ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ಯಾವುದರ ಜಪವನ್ನಾಗಲಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ;

ಜಪಂ ವಾಸೇಕ್ಷತೋಹ್ಯಯಮ್ | ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಗುರುಂ ದೀರ್ಘಪ್ರಣಾಮೈ
ಸ್ತೃಭಿರಾದಿತಃ | ತತ್ಪಾದೌಗೃಹ್ಯ ಮೂರ್ಧ್ವಸ್ಯೇ ನಿಧಾಯ ವಿನಯಾನ್ವಿತಃ |
ಗೃಹ್ಣೀಯಾನ್ಮಂತ್ರರಾಜಾನಂ ನಿಧಿಕಾಂಕ್ಷೀವ ನಿರ್ಧನಃ | ಲಬ್ಧೈವಂ ಮನ್ತ್ರ

ಇದರಿಂದ ಋಷಾದಿಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ಮನ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಹೇಳಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲವೆಂದು
ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಮುಂದೆ ಮನ್ತ್ರಗ್ರಾಹಣ ಕ್ರಮವು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ದೇಹವು
ಅನಿತ್ಯವಾಗಿ ಯಾವಾಗ ಇಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಗುರುವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕೆಂಬ
ಕುತೂಹಲವುಂಟಾಯಿತೋ, ಒಡನೆಯೇ ದೇಶಕಾಲಾದಿಗಳ ಸಂಬಂಧವೇನೂ
ಇಲ್ಲದೆ ಗುರುವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂಬ ಭಾವವು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ
ದೇಹವು ಅನಿತ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಸದ್ಗುರುವು ದೊರೆಕುವವು ದುರ್ಲಭವಾಗಿಯೂ
ಇರುವದರಿಂದ ಸುಸಮಯವು ದೊರತಾಗಲೇ ಒಡನೇ ಸದ್ಗುರುವನ್ನು ಕುರಿತು
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂಬುದು ತಿಳಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಈ ವಿಷಯವು ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಮರವರ
ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವು. ಮಧುರಾಂತಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕಾಂಚೀವೂರ್ಣರ ಮತ್ತು
ವರದರಾಜರ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಪೆರಿಯನಂಬಿಗಳುಯಾದೃಚ್ಛಕ
ವಾಗಿದೊರೆತುದರಿಂದ ಮಂತ್ರಾರ್ಥಗಳ ಉಪದೇಶವನ್ನು, ಒಡನೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀರಂಗ
ಕ್ಕಾಗಲಿ, ಕಾಂಚೀಪುರಕ್ಕಾಗಲಿ, ಹೋಗಲು ಸಮ್ಮತಿಸದೆ. ಹೊಂದಿದರೆಂಬ ಇತಿ
ಹಾಸವನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿ ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಶರಣಾಗತ್ಯನುಷ್ಠಾ
ನವೂ ದೇಶಕಾಲ ತಿಥಿವಾರ ನಕ್ಷತ್ರಾದಿಗಳ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವದಿಲ್ಲವು
ವಿಭೀಷಣನು ಶ್ರೀರಾಮ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಹೋಗಿ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನನುಷ್ಠಿಸಲು, ತಿಥಿ
ವಾರ ನಕ್ಷತ್ರಾದಿಗಳ ಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿ. ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಲಿಲ್ಲವು.
ಯಾವಾಗ ರಾವಣನು “ತ್ವಾಂತು ಧಿಕ್ಕುಲಪಾಂಸನಮ್” ಎಂದು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ
ನಿಂದಿಸಿದನೋ, ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ, ಇಂತಹ ದುರ್ಮಾರ್ಗನ ಸಹವಾಸವು ತನಗೆ ಸರಿ
ಯಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಅದಿಂತಃ
ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಮೊದಲು, ಗುರು-ಅಂತಹ ಗುರುವನ್ನು, ಶ್ರೀಭಿಃ - ಮೂರಾದ
ದೀರ್ಘಪ್ರಣಾಮೈಃ - ಸತ್ಪಾಂಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಮಾಡುವ ಪ್ರಣಾ
ಮಗಳಿಂದ, ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ - ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ತತ್ಪಾದೌಗೃಹ್ಯ - ಆ
ಗುರುಗಳ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಸ್ವೇಮೂರ್ಧ್ವನಿಧಾಯ - ತನ್ನ ಶಿರ
ಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ವಿನಯಾನ್ವಿತಃ - ತುಂಬಾ ವಿನಯದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ
ನಿರ್ಧನಃ - ಧನಗಳನ್ನೂ, ನಿಧಿಕಾಂಕ್ಷೀವ - ನಿಧಿಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವನಹಾಗೆ
ಎಂದರೆ ಆದರವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಆತುರನಾಗಿಯೂ, ಶ್ರದ್ಧಾವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಹೇಗೆ
ಇರುವನೋ, ಹಾಗೆ ಎಂಬ ಭಾವವು, ನಿರ್ಧನಃ ಎಂಬುದರಿಂದ, ಕಾರ್ಪಣ್ಯವೂ,
ನಿಧಿಕಾಂಕ್ಷೀವ - ಎಂಬುದರಿಂದ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವೂ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ ; ಮನ್ತ್ರ

ರಾಜಾನಂ ಮಾಂಗಚ್ಛೇಚ್ಛರಣಂ ನರಃ | ಅನೇನೈವತು ಮನ್ತ್ರೇಣ ಸ್ವಾ
ತ್ಮಾನಂ ಮಯಿ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ | ಮಯಿನಿಕ್ಷಿಪ್ತಕರ್ತವ್ಯಃ ಕೃತಕೃತ್ಯೋಭವಿ
ಷ್ಯತಿ” — ಎನ್ನು ಪ್ರಪತ್ತಿ ಮನ್ತ್ರಾನ್ತರತ್ತಿರ್ ಚೊನ್ನ ಗುರೂಪಸತ್ಯಾದಿಗಳ್
ಇಜ್ಜಿಮ್ ವರಪ್ರಾಪ್ತಮ್.

ರಾಜಾನಂ - ಈ “ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಂ” ಎಂಬ ಮನ್ತ್ರಶ್ರೇಷ್ಠವನ್ನು
ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ - ಗುರುವು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಉಪದೇಶಿಸಿದುದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸತಕ್ಕ
ದ್ದೆಂಬ ತತ್ಪರ್ಯವು. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ ಶೇಷತ್ವರೂಪಸಂಬಂಧ
ಜ್ಞಾನವೇ ಪ್ರಪದನವೆಂದು ಹೇಳುವ ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ನಿರಾಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.
ಏವಂ - ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಮನ್ತ್ರರಾಜಾನಂ - ಈ ಮನ್ತ್ರ ಶ್ರೇಷ್ಠ
ವನ್ನು, ಲಬ್ಧ್ವಾ - ಸದ್ಗುರುವಿನಿಂದ ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ, ನರಃ - ಐಹಿಕದಲ್ಲಿ ನರೆ
ಮತೇ ಎಂಬ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯಿಂದ ವೈರಾಗ್ಯಯುಕ್ತನಾದ ಮುಮುಕ್ಷುವು ಮಾಂ -
ನನ್ನನ್ನ, ಶರಣಂಗಚ್ಛೇತ್ - ಶರಣವಾಗಿ ಹೊಂದತಕ್ಕದ್ದು. ಶರಣಾಗತಿಯ
ನ್ನನುಸರಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಎಂಬ ತತ್ಪರ್ಯವು. ಹಾಗೆಂದರೇನೆಂಬುದು ಉಪದೇಶಿ
ಸ್ಪಷ್ಟಪಡುತ್ತದೆ. ಅನೇನೈವತು ಮನ್ತ್ರೇಣ - ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ “ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ”
ಎಂಬ ಮನ್ತ್ರದಿಂದ, ಎಂದರೆ ಮನ್ತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ, ಸ್ವಾತ್ಮಾನಂ - ತನ್ನ ಆತ್ಮಾ
ವನ್ನು, ಮಯಿ - ಭಗವಂತನಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ, ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ - ಇಡತಕ್ಕದ್ದು. ಅತ್ಮ
ನಿಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಹಾಗೆಂದರೇನು ಎಂದರೆ, ಈ ಆತ್ಮಾ ನಿಷ್ಠ
ವಸ್ತುವು; ಅದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯು ನನಗಿಲ್ಲವು; ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ
ಅವರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಭರವಸೆಲ್ಲಾ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆಂಬ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ
ತತ್ಪರ್ಯವು. ಇವು ಭಗವದ್ವಾಕ್ಯಗಳಾದುದರಿಂದ, ಮಾಂ ಮಯಿ - ಇತ್ಯಾದಿ
ಪ್ರಯೋಗಗಳು. ಮಯಿ ನಿಕ್ಷಿಪ್ತ ಕರ್ತವ್ಯಃ - ನನ್ನಲ್ಲಿ ಶನ್ನ ಆತ್ಮಾವನ್ನು ಹೀಗೆ
ಸಮರ್ಪಿಸಿದವನು, ಕೃತಕೃತ್ಯಃ-ಏನನ್ನು ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸತಕ್ಕದ್ದೋ
ಅದನ್ನು ಮಾಡಿದವನು, ಭವಿಷ್ಯತಿ - ಆಗುವನು; ಎನ್ನು-ಎಂಬದಾಗಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿ
ಮನ್ತ್ರಾನ್ತರತ್ತಿರ್ದೊನ್ನ - ಬೇರೆಯಾದ ಶರಣಾಗತಿಯ ಕರಣಮನ್ತ್ರದ ವಿಷಯ
ವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಎಂದರೆ “ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಮ್” ಎಂಬ ಮನ್ತ್ರವಿಷಯ
ವಾಗಿ ಹೇಳಿದ, ಗುರೂಪಸತ್ಯಾದಿಗಳ್ - ಮೇಲೆ “ಗುರುರೇವ ಪರಂಬ್ರಹ್ಮ”
ವೆಂದಾರಂಭಿಸಿ, “ನಿಧಿಕಾಂಕ್ಷೇವ ನಿರ್ಧನಃ” ಎಂದು ಮುಗಿಸಿ ಹೇಳಿರುವದರಲ್ಲಿ
ತೋರುವ, ಗುರುವಿನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಆತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸೋಣವೇನು
ಆತನ ಪಾದವನ್ನು ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವದೇನು, ಕರಣಮನ್ತ್ರದ ಉಪದೇಶವೇನು,
ಇವುಗಳು ಆದಿಪದದಿಂದ ಸಜ್ಜುಹೀತಗಳು, ಇಜ್ಜಿಮ್ - ಶರಣಾಗತಿಯ ಕರಣ
ಮನ್ತ್ರವಾದ ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದಲ್ಲೂ ಕೂಡ, ವರಪ್ರಾಪ್ತಂ - ಬರೆತಕ್ಕವುಗಳಾಗಿವೆ

ದ್ವಯಮನ್ತ್ರಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಕಥನಮ್

ಆಸ್ತಿಕನುಳ್ಳ ಇಮ್ಮನಾಥತ್ತಿನುಡೈಯ ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕಮಾನ ಸಕ್ಕುದುಚ್ಚಾರಣಮೇ ಉತ್ತರಕ ವೆನ್ನುಮಿಡಮ್ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಿದ್ಧಮ್,

ಎಂದರೆ, ಆ ಕ್ರಮಗಳೇ ಈ ಸಂವರ್ಧದಲ್ಲಿ ಉಪಾದೇಯಗಳೆಂಬ ಭಾವವು. ಹೀಗೆ ಗುರುಮೂಲಕವಾಗಿ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವು ನಡೆದರೇ ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವೇ ವಿನಾ, ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ “ಯದೃಚ್ಛಯಾ ಶ್ರುತೋ ಮನ್ತ್ರಶ್ಚಕ್ಷೇವಾ ಥ ಛಲೇನ ವಾ | ಸತ್ರೇಕ್ಷಿತೋವಾ ವ್ಯರ್ಥಸ್ಸಾತ್ಮತ್ಯತಾನರ್ಥದೋ ಭವೇತ್” ಎಂದೂ “ನಪ್ರಸೀದತಿ ವೈ ವಿದ್ಯಾ ವಿನಾ ಸದುಪದೇಶಶಃ” ಎಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಕ್ಷತ್ರಬಂಧು ಪುಂಡರಿಕ ವೃತ್ತಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಮನ್ತ್ರವು ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿರುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ ? ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರವೇ ಕರಣಮನ್ತ್ರವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನವೆಂದು ಹೇಳುವದು ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧವಾಗುವದಿಲ್ಲವೋ ? ಎಂದರೆ ಮೂಲಮನ್ತ್ರದ ಉಪದೇಶವೂ ಅದರ ಅರ್ಥಗ್ರಹಣವೂ ಭಗವಚ್ಛೇಷ ಭೂತನಾದ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಜ್ಞಾನವು, ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವಾದ ಆತ್ಮಹವಿಸ್ತಮರ್ಪಣೆಗೆ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾದುದರಿಂದ, ಹಾಗೆ ಮೂಲಮನ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವು. ಇದರಿಂದ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧವೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು. ಆ ಕ್ಷತ್ರಬಂಧು ಪುಂಡರಿಕರು ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸದೇನೇ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಲ್ಲವು ಅವರೂ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆಂದು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಕರಣಮನ್ತ್ರವು ಅವರಿಗೆ ಉಪದಿಷ್ಟವಾಗಬೇಕೆಂದೂ, ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ಮೂಲಮನ್ತ್ರವು ಅಸಕ್ಕುದುಚ್ಚಾರಣರೂಪವಾಗಿ ಅವಶ್ಯಕವು. ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರವಾದರೋ ಸಕ್ಕುದುಚ್ಚಾರ ಸ್ತಂಸಾರ ವಿಮೋಚನಂ ಭವತಿ” ಎಂದರೆ ಸದ್ಗುರುವು ಒಂದು ಸಲ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಈ ಮನ್ತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವದೇ ಸಂಸಾರಬಂಧ ವಿಮೋಚಕವಾಗುವದು ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೇ ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.—

ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯ ಉಪಪಾದನೆಯು

ಆಸ್ತಿಕನುಳ್ಳವೇ ಸಪ್ರಮಾಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟು ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನು ಸರ್ವ ಕಾರಣನಾಗಿ ನನಗೆ ರಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದೂ, ತಾನು ಆತನಿಗೆ ದಾಸಭೂತನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರತಂತ್ರನೆಂಬ ಜ್ಞಾನವಿರುವವನಿಗೆ, ಇಮ್ಮನಾಥತ್ತಿನುಡೈಯ —

ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ, ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕಮಾನ - ಮೂಲಮನ್ತ್ರದ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳು ವಿಶೇಷಾರ್ಥಗಳ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಒಟ್ಟಲ್ಲಿ ಮನ್ತ್ರಾರ್ಥ ಪ್ರಾಯವೇನೆಂಬ ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ಸಕೃದುಚ್ಚಾರಣಮೇ - ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರವನ್ನು ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಉಚ್ಚರಿಸುವವೇ, ಎಂದರೆ ಆಚಾರ್ಯರು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಈ ಮನ್ತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟು ಅನಂತರ ಶಿಷ್ಯನಿಗಾಗಿ ತಾವು ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೋಣವು ಎಂಬ ಭಾವವು, ಉತ್ತರಕಮೆನ್ಸುಮಿಡಮ್ - ಪರಮಶ್ರೇಯಸ್ಸಿನ ಪ್ರಾಪಕವು ಎಂಬ ಸಂದರ್ಭವು, ಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧಮ್ - “ಸಕೃದುಚ್ಚಾರ ಸ್ವಂಸಾರ ವಿಮೋಚನಂ ಭವತಿ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಹಾಗಿ, ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವು. ಇಲ್ಲಿ ಸಕೃದುಚ್ಚಾರಣಮೇ ಉತ್ತರಕ ವೆಂದು ಅವಧಾರಣವಿರುವಾಗ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ “ಆಚಾರ್ಯರು ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೋಣವೇ” ಎಂದು ಬರೆದಿರುವದು ನ್ಯಾಯವೋ? ಎಂದರೆ ಮನ್ತ್ರೋಚ್ಚಾರಣೆಯೇ ಕಾರಣಮನ್ತ್ರವಾಗಿ ಫಲದಾಯಕವು. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಪುನಃಕಾರರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಫಲಸಿದ್ಧಿಗೆ ಹೇತುಭೂತವಾಗುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಅದುವರಿಂದಲೇ ಸಾರಾಸ್ವಾದಿನಿಯವರು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ “ಸಕೃದುಚ್ಚಾರಣಂ” ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನವಾಗಿಲಾ ನಾನ್ಯಃಪನ್ನಾ ವಿದ್ಯತೇ ಅಯನಾಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೋಡೆ ವಿರೋಧಮ್ ಪ್ರಸಜ್ಞಿಕ್ಯಯಾಲಿದು ಪ್ರಪತ್ತಿದ್ವಾರಾ ಸಾಧನಮೆನ್ನಕೊಳ್ಳಿ ವೇಣುಮ್” ಎಂದು ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈತನು ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನಾಧಿಕಾರಿಯಾದುದರಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರೇ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮನ್ತ್ರಾರ್ಥದ ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನವಿರುವನಿಗಾದರೋ ಈ ಗುರುಮುಖೇನ ಉಂಟಾದ ಸಕೃದುಚ್ಚಾರಣವೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಹೇತುವಾಗಿ ಉತ್ತರಕವಾಗುವದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲವು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲಾದರೂ ಅವಧಾರಣವೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಆಸ್ತಿಕನಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮನ್ತ್ರಾರ್ಥಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಮುದಾಯಜ್ಞಾನವಾದರೂ ಇರತಕ್ಕದ್ದು ಸ್ವರೂಪವೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವು. ಮನ್ತ್ರೋಪದೇಶಕಾಲದಲ್ಲೇ ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರೋಚ್ಚಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ? ಪುನಃ ಭರಸಮರ್ಪಣೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗುರುವಿನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಆಚಾರಣೆಯು ಅವಶ್ಯಕವೋ? ಹಾಗೆ ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ “ಸಕೃಜ್ಞಪ್ತೇನ ಮನ್ತ್ರೋಣ ಕೃತಕೃತ್ಯ ಸ್ಸುಖೀಭವೇತ್ | ದ್ವಯೇನ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾತ್ಪುತ್ರ ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಮ್” ಎಂದರೆ ಎಂದು ಸಲ ಜಪಿಸಿದ ಈ ಮನ್ತ್ರದಿಂದ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಯು ಪರಮಪದವನ್ನು ಹೊಂದುವನು ಆತನು ಕೃತಕೃತ್ಯನು. ನಿರತಿಶಯಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದಿಂದ ದಿವ್ಯ ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಎಂದು ಭಗವಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧವು ಎಂಬ ಭಾವವು. ಹಾಗಾದರೆ

ಅಂತಹ ಮನೋವಿಕಾರವು ನಿರರ್ಥಕವಲ್ಲವೋ ? ಎಂದರೆ ಈತನಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಉಂಟಾಗಿ, ಅದರಿಂದ ದೇಹ ಮನಸ್ಸುಗಳ ಪಾರಿಶುದ್ಧ್ಯವುಂಟಾಗಿ ಆ ಮಹಿಮೆಯ ಬಲದಿಂದ, ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕೆಂಬ ವಿವೇಕಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಸಾಧಕವಾಗಬಹುದು. ಕರಣಮುಕ್ತನಾಗಿ ಸಾಧನವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಮನ್ವಿಧಾನಮುದಾಯಜ್ಞಾನವು ಅವಶ್ಯಕವು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಇದಂ ಶರಣಮಜ್ಞಾನಾಂ ಇದ ಮೋವ ವಿಜಾನತಾಂ ಇದಂ ತಿತಿರ್ಷತಾಪಾರ ಮಿದ ಮಾನನ್ತ್ಯಮಿಚ್ಛತಾಮ್ (ಲ.ತಂ.೧೭-೧೦೦) ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿತವು. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಪವನದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವು ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಎಂಬುದು ಮೊದಲು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದಂ ಶರಣಮಜ್ಞಾನಾಂ-ಕರ್ಮಯೋಗಾದಿ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸುಪ್ತಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಈ ಭರನ್ಯಾಸವು ಉಪಾಯವು. ಅಥವಾ ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಅತಿ ರಹಸ್ಯ ವಿಷಯಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವರಿಗೂ ಉಪಾಯವು, ಅಜ್ಞಾನಾಂ . ಎಂದರೆ ಏನೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲದವರು ಇರುವವರು ಎಂಬರ್ಥವಲ್ಲವು. ಅನುಪರಿಂದ ಸಮುದಾಯಜ್ಞಾನವಿರುವವನು ಪ್ರಪತ್ತಿನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಎಂಬ ಭಾವವು. ಮತ್ತು ಇದಮೋವ ವಿಜಾನತಾಂ ಭಕ್ತಿಯೋಗಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅಶಕ್ತನ ನಮನಿಗೇ ಇದೇ ಉಪಾಯವು. ಅಥವಾ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಶರಣ್ಯನ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳ ಜ್ಞಾನವಿರುವವನೂ ಅಧಿಕಾರಿಯು. ಇದಂ ತಿತಿರ್ಷತಾಪಾರ ಮಿಚ್ಛತಾಂ - ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಗಳಿದ್ದರೂ, ಅನಿಷ್ಟನಿಷ್ಠಿ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತ್ವರಾತಿಶಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕವರಿಗೂ ಇದು ಉಪಾಯವು; ಇದಮಾನನ್ತ್ಯಮಿಚ್ಛತಾಂ - ಸ್ವರೂಪಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವವನ್ನು ಕೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಆತ್ಮಧಾರಣೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸುವವನು ಸಹಾ ಈ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಎಂಬ ಭಾವವು. ಈ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಳಗೊಂಡು ಶ್ರೀ ಪರಾಶರ ಭಟ್ಟಾರ್ಯರೂ “ಅನಿದ್ಯಾತೋ ದೇವೇ ಪರಿಭೃಷತಯಾ ವಾ ವಿದಿತಯಾ ಸ್ವಭಕ್ತೇ ಭೂನ್ನಾ ವಾ ಜಗತಿ ಗತಿ ಮನ್ಯಾ ಮವಿದುಷಾಂ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಮುಂದೆ ಚರಮಶ್ಲೋಕಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಪರಾಂಬರಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಆದರೆ ಕರಣಮನ್ವಿಚ್ಛಾರಣೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು ಇಲ್ಲದೆ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರೇ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯನಿಗಾಗಿಯೂ ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯವಾದ ಮಗುವಿಗೂ, ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಮರಣವನ್ನೆದುರಿಸುವವರಿಗೂ ಅನುಷ್ಠಿಸುವದನ್ನು ಕೇಳಿರುವೆವು. ಇದೇನು ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯವೇ ಹೇಗೆ ? ಇದು ಫಲಕಾರಿಯೇ ಹೇಗೆ ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಇದು ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಚಾರ್ಯರೇ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಿಗಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು. ಇದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲವು. ಇದು ಉಕ್ತನಿಷ್ಠೆಯ ಪ್ರಕರಣವು. ಇಲ್ಲಿ

ಇನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಭಾವತ್ವ (೧) “ಯೇನಕೇನಾಪಿ ಪ್ರಕಾರೇಣ ದ್ವಯ ವಕ್ತಾತ್ವಮ್” ಎನ್ನು ಮನ್ಮಾನ್ತರಜ್ಞಿರ್ಘಾಟಿಲ್ ವ್ಯಾವೃತ್ತಿ ತೋತ್ತ ಅರುಳಿ ಚೈಯೋದಾರ್.

ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು ಈ ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಇತರ ಮನ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಈ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ ಅವೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯಾವೃತ್ತವೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಇದು ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಶರಣಾಗತಿಗದ್ಯದಲ್ಲಿ “ದ್ವಯಮರ್ಥಾನು ಸಂಧಾನೇನ ಸಹ ಸದೈವಂ ವಕ್ತಾ” ಎಂದು ದ್ವಯದ ಅರ್ಥಾನುಸಂಧಾನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದೂ, ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕವರರು ಸಾರನಿಷ್ಕರ್ಷಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ “ಸಕಲಂಕಾಲಂ ದ್ವಯೇನ ಕ್ಷಿಸ್ತ” ಎನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವುದೂ, ಈ ಸತ್ಯವು ಚಾರ್ವಕ ವಿಧಿಗೆ ವಿರೋಧವೋ ಎಂದರೆ ವಿರೋಧವೆಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲವು ಭರಣ್ಯಸಾಸುಷ್ಣಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ದ್ವಯವು ಸಕೃತ್ತೇ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದು. ಶ್ರೀ ಯತಿವರರು ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರವರ ದಿವ್ಯ ಸೂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಕೃತಕೃತ್ಯನಿಗೆ ಅನರ್ಹಕವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ದ್ವಯಾರ್ಥಾನುಸಂಧಾನವು ಎಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಹೀಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ ಯತಿವರರು ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರವು ಇತರ ಮನ್ತ್ರಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವುಳ್ಳದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆಂದು ಅವರ ದಿವ್ಯ ಸೂಕ್ತಿಯನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟುಮನ್ತ್ರ ಪ್ರಭಾವತ್ವ ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು “ಯೇನಕೇನಾಪಿ ಎನ್ನು - ಯೇನ ಕೇನಾಪಿ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದ ಮೂಲಕವಾಗಿ, ಮನ್ಮಾನ್ತರಜ್ಞಿರ್ಘಾಟಿಲ್ - ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಮನ್ತ್ರಗಳಿಗಿಂತ, ವ್ಯಾವೃತ್ತಿ ತೋತ್ತ - ನೈವಕ್ಷಣ್ಯವು ತೋರುವ ಹಾಗೆ, ಅರುಳಿಚೈಯೋದಾರ್ - ಕೃಪಯಾ ಉಪದೇಶಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪೂರಾ ವಾಕ್ಯವು ಹೇಗೆಂದರೆ—“ಯೇನಕೇನಾಪಿ ಪ್ರಕಾರೇಣ ದ್ವಯವಕ್ತಾತ್ವಂ ಕೇವಲಂ ಮದೀಯಯಾ ದಯಯಾ . ನಿತ್ಯಕಿಂಕರೋಭವ” ಇದು ಭಗವಂತನ ಪ್ರತ್ಯುತ್ಪರವು. ಯೇನಕೇನಾಪಿ ಪ್ರಕಾರೇಣ - ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ, ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಜಾತಿಗುಣಾವಸ್ಥೆಗಳು ಯಾವುದನ್ನೂ ನಾನು ನೋಡುವದಿಲ್ಲವು. ನೀನು ಎಂತಹ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದರೂ, ಅಥವಾ ವಿಶದ ವಾದ ಅನುಸಂಧಾನವೇ ಇರಲಿ ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯಜ್ಞಾನದಿಂದಲಾಗಲಿ, ಹೀಗೆ ಅಲ್ಪಜ್ಞಾನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಎಂಬರ್ಥವು, ದ್ವಯವಕ್ತಾತ್ವಂ - ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯನ್ನರಿತು ಅದನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದ ನೀನು, ಕೇವಲಂ ಮದೀಯಯಾ ದಯಯಾ - ಕೇವಲ ದಯೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ, ಎಂದರೆ ನೀನು ನನ್ನ ಪ್ರಾಪ್ತಿ

(೧) “ಅವಶೇನಾಪಿ ಯನ್ನಾಮ್ನಿ ಕೀರ್ತಿತೇ ಸರ್ವಪಾತಕೈಃ || ಪುನರ್ನಾ ವಿಮುಚ್ಯತೇ ಸದ್ಯ ಸಿಂಹತ್ರಸ್ತೃಮ್ಗೈರಿವ” (೨) “ನಾನ್ಮಾಸ್ತೇ ಯಾವತೀ

ಗಾಗಿ ಇನ್ನೇನು ಮಾಡುವುದರ ಅವಶ್ಯಕವಿಲ್ಲದೆ, ನನ್ನ ಗಾಯದಿಂದಲೇ ಎಂಬ ಭಾವವು. ನನ್ನ ದಯೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ದರಿಂದ, ಇನ್ನು ಯಾವ ದೇವತಾಂತ್ಯ ರಾದಿಗಳ ದಯೆ ಯಾವುದೂ ಬೇಕಿಲ್ಲವೆಂಬುದೂ, ಸೂಚಿತವು. ಅದೇನು ಅಪು ದಯೆಯು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಯಾವಾಗ ದ್ವಯನುತ್ಪದ ಮೂಲಕ ಪ್ರವತ್ತಿಯನ್ನ ನುಷ್ಠಿಸಿದನೋ, ಆಗ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಕರಮಕೃತವನ್ನಿಗೆ ಸಹಜ ಗಾಯೆಯುಂಟಾಗು ತ್ತದೆ. ಇದು ಎಂತಹ ದಯೆಯು ಎಂದರೆ “ಮಿತ್ರಭಾವೇನ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ನತ್ಯ ಜೇಯಂ ಕಥಂಚನ ವೇದಾ. “ದತ್ತಮಸ್ಯಾಭಯಂ ಮಾಮು” ಎಂದೂ ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವ ದಯೆಯಿಂದ ಎಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು ನಿತ್ಯಕಿಂಕರೋಭವ - ದಿವ್ಯ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಕೈಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಸುಕೃತವನ್ನು ಹೊಂದಿದವ ನಾಗು. ಇದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಸಿದ್ಧಾಂತದಂತಿತ್ಯಾ ಮುಕ್ತನು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಮರಣಕ್ಕಾಗದೆ ಸಮಾನವಾದ ಅನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಶೇಷವೇನಾದರೂ ತನಗೆ ಕರಮವುಂಟವನ ನಿತ ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡುವುದೇ ತನಗೆ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಅಂತಹ ಕೈಂಭುರವನ್ನು ಎಸಗುತ್ತಾ ಇರುವನೆಂಬ ನಿಷೇಧವು ತನ್ನಿಂದಲೇ ದರಿಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವಾಧಿ ಕಾರದಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿತವು ಇದರಿಂದ ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯ ಪಾಪಾಣವತ್ ಅವಸ್ಥೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಅಪಸಿದ್ಧಿಗಳೂ ನಿವೃತ್ತವು. ಈ ದ್ವಯೋಚ್ಚಾರಣೆಯು ಇಂತಹ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳದೆಂದು ನಮ್ಮಮ್ಮಿಂ ಮುಕ್ತಿಬೀಜಂ ಪರಣತಿ ವಶತಃ ಕಲ್ಪಿತೇ ಸತ್ಯಲಾಯ” ಎಂಬುದು ಹೇಳಿರುವಾಗ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ದೈಂಬುನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದವೆಂಬ ಭಾವವು.

ಈ ಕಮಾದಾಮಾನ್ಯಾ ನಪೂರ್ವಕವಾದ ಈ ಸ್ವಯವನ್ವಿತ ಸಕೃದುಚ್ಚಾರ ಣೆಯು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವುಂಟುಂಟುಂಟುಂಟು ಕೈಮುತಿಕನ್ಯಾಯ ಸಿದ್ಧವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. (೧) ಅವಶೇನಾಪಿ - ಇಚ್ಛೆಇಲ್ಲದೆಯಾಗಲಿ ಎಂದರೆ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಲ್ಲದೆ ಏನೋ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಯಾಗಲಿ, ಯನ್ನಾಮ್ನಿ - ಯಾವ ಪುರುಷೋತ್ತಮನು ಹೆಸರು, ಕೀರ್ತಿತೇ ಸತಿ - ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡಲಾಗಿ, ಸರ್ವಪಾತಕೈಃ - ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳಿಂದ. ಪುನರ್ನಾ ಈ ಪರಿಶುದ್ಧ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ಜಿವಾತ್ಮನು, ಸದ್ಯಃ : ಒಡನೆಯೇ, ವಿಮುಚ್ಯತೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಡಲ್ಪಡುವನು ಹೇಗೆಂದರೆ ? ಸಿಂಹತ್ರಸ್ತೃಮ್ಗೈರಿವ-ಸಿಂಹದ ಭಯದಿಂದ ಓಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹುಲ್ಲಿ ತೋಳ ಮೊದಲಾದ ವೃಗಗಳಿಗಾಗಿ. ಇಲ್ಲಿ ಸಿಂಹವು ಹೇಗೆ ಹುಲ್ಲಿ, ತೋಳ

ಶಕ್ತಿಃ ಪಾಪನಿರ್ಹರಣೇ ಹರೇ | ಶ್ವಪಚೋಪಿ ನರಃ ಕರ್ತುಂ ಕ್ಷಮಾ ಸ್ತಾವ
ನ್ನ ಕಿಲ್ಪಿಷಂ” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಾಲೇ ತಿರುನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನ ಮಾತ್ರತ್ತಿನ್ನುಡೈಯ
ಪ್ರಭಾವಮಿರುಕ್ಕಂಪಡಿ ಶರಣ್ಯಶರಣಾಗತಿ ತತ್ಪಲವಿಶೇಷಜ್ಞಿಳ್ಳೈ ಪೂರ್ಣಮಾಗ
ಪ್ರಕಾಶಪ್ಪಿಕ್ಕಿರ ಇಮ್ಮುನ್ಮ ವಿಶೇಷತ್ತಿನ್ನುಡೈಯ ಸಕ್ಕುದುಚ್ಚಾರಣ ಮಾತ್ರತ್ತಿ
ಲುಳ್ಳ ಪ್ರಭಾವಮ್ ಶ್ರುತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣತತ್ತಾಲೇ ಸುಗ್ರಹಮ್.

ನರಿ, ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುತ್ತದೋ ಹಾಗೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತ
ನವು ಸಿಂಹರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು ಪಾತಕಗಳಾದ ತೋಳ ನರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಭಯದಿಂದ ಓಡಿ
ಹೋಗುವಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತದೆಂಬ ಭಾವವು. ಮೃಗ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಜಿಂಕೆ ಎಂಬ
ಅರ್ಥವಾದರೂ ಅದು ಪ್ರಾಣಿಘಾತುಕಮೃಗವಲ್ಲದುದರಿಂದ, ಘಾತುಕಮೃಗಗಳಾದ
ತೋಳ ನರಿ ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡುವದೇ ಯುಕ್ತವು. ಏಕೆಂದರೆ ಮಹಾಪಾತಕ
ಗಳು ತೋಳ ನರಿಗಳಹಾಗೆ ಆತ್ಮನಾಶಕಗಳು; ಆದುದರಿಂದ ಹೀಗೆ ಅರ್ಥಮಾಡು
ವದೇ ಸಾಧುವು. ಈ ಶ್ಲೋಕವು ಹಿಂದೆ ಪ್ರಭಾವರಕ್ಷಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಉದಾಹೃತವು

ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ಪರಾಂಬರಿಸಿ. ‘ಹರಿಹರತಿ ಪಾಪಾನಿ ದುಷ್ಟ
ಚಿತ್ತೈರಪಿ ಸ್ಮೃತಃ | ಅನಿಚ್ಛಯಾಪಿ ಸಂಸ್ಪೃಷ್ಟೋದಹತ್ಯೇವಹಿ ಪಾವಕಃ”
ಅನಿಚ್ಛಯಾಪಿ ಎಂಬುದೂ, ಮೇಲಿನ ಶ್ಲೋಕದ “ಅವಶೇನಾಪಿ” ಎಂಬುದೂ
ಸಮಾನಾರ್ಥಕಗಳು. (೨) ಹೇಹರೇ - ಓ ಪಾಪಹರನಾದ ಶ್ರೀ ಮಹಾ
ವಿಷ್ಣುವೇ ತೇ - ನಿನ್ನ, ನಾಮ್ಮ - ಹೆಸರಿಗೆ ಎಂದರೆ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನೆಗೆ, ಪಾಪ
ನಿರ್ಹರಣೇ - ಪಾಪವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವದರಲ್ಲಿ, ಯಾವತೀಶಕ್ತಿಃ - ಎಲ್ಲಿ
ವರೆಗೂ ಶಕ್ತಿಯುಂಟೋ ತಾವತ್-ಅಷ್ಟವರೆಗೂ, ಕಿಲ್ಪಿಷಂ-ಪಾಪವನ್ನು ಕರ್ತುಂ -
ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ನರಃ-ಮನುಷ್ಯನು, ಶ್ವಪಚೋಪಿ - ನಾಯಿಮಾಂಸವನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವ
ಚಂಡಾಲನಾದರೂ ಕೂಡ, ನಕ್ಷಮಃ-ಯೋಗ್ಯನಲ್ಲವು. ಪಾಪಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಶ್ವಪ
ಚನು ಗಟ್ಟಿಗನೋ, ಪಾಪವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವದರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನವು
ಹೆಚ್ಚು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳದೋ ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನಶಕ್ತಿಯೇ
ಅತಿಶಯವಾದುದು ಎಂಬ ಭಾವವು. ನಿನ್ನ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನವು ಶ್ವಪಚನ
ಮಹತ್ತಾದ ಕಿಲ್ಪಿಷಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತದೆಂಬುದು ಶ್ಲೋಕತಾತ್ಪರ್ಯವು”
ಇತ್ಯಾದಿಗಳಾಲೇ - ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ತಿರುನಾಮಸಂಜ್ಞೀ
ರ್ದನಮಾತ್ರತ್ತಿನ್ನುಡೈಯ - ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನ ಮಾತ್ರದ
ಪ್ರಭಾವಮ್ - ಮಾಹಾತ್ಮೆಯು, ಇರುಕ್ಕಂಪಡಿ ಕಂಡಾಲ್ - ಯಥಾವಸ್ಥಿತ
ವಾದುದನ್ನು ಅರಿತರೆ, ಶರಣ್ಯ ಶರಣಾಗತಿ ತತ್ಪಲವಿಶೇಷಜ್ಞಿಳ್ಳೈ - ಸರ್ವ ರಕ್ಷಕ
ನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಮಹತ್ತಾದ ಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನೂ
ಮತ್ತು ಅದರಿಂದಂಟಾಗುವ ಫಲವಿಶೇಷಗಳನ್ನೂ, ಪೂರ್ಣಮಾಗಪ್ರಕಾಶಪ್ಪಿ

ಕ್ಕಿರೆ - ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವ, ಇನ್ನುಂತ್ರ ವಿಶೇಷತನುಡೈಯ-
ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರವಿಶೇಷದ, ಸಕ್ಕುದುಚ್ಚಾರಣಮಾತ್ರತ್ತಿಲುಳ್ಳ - ಒಂದು ಸಲ
ಗುರುವು ಉಪದೇಶಿಸಿದುದನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವ ಮಾತ್ರದಿಂದುಂಟಾಗುವ, ಪ್ರಭಾ
ವಮ್ . ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯು, ಶ್ರುತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣ ಬಲತ್ತಾಲೇ - ಶ್ರುತಿ
ಸ್ತೃತಿ ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸ ಪ್ರಮಾಣಬಲವಿಂ, ಸುಗ್ರಹಮ್ - ಚನ್ನಾಗಿ
ವೇದ್ಯವು. ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ನಾಮದಿಂದ ಶ್ರೀ ಮಹಾ
ವಿಷ್ಣುವಿನ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೋ ಒಂದೊಂದು ಗುಣಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ಹೊಗಳ
ಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನಕ್ಕೇನೆ ವೋಕ್ಷನನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ಉಪಾ
ಯಾನುಷ್ಠಾನ ಮೂಲಕ ಹೊಂದಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಂಟೊಂದು ಅನೇಕ ಪ್ರಮಾಣ
ಜಾಲಗಳೇ ಇರುವಾಗ, ವಿಶೇಷಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಳಗೊಂಡು ಇರುವ ಮತ್ತು
ನಿರತಿಶಯಾನಂದವನ್ನು ಕೊಡುವ ಮಹಾ ಪ್ರಭವಿಗಿರುವ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಣ
ಮಹೋದಧಿ ಎಂದು ಹೊಗಳುವ ಪರಮೋಪಾಯವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಾಡ
ಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಈ ಮನ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅಂತಹ ಶಕ್ತಿಯುಂಟೆಂಬುದು ಕೈಯುತಿಕನ್ಯಾಯಸಿದ್ಧ
ವೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನಕ್ಕೆ ಕ್ರಮೇಣ ವೋಕ್ಷ
ವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವ ಮಹಾಶಕ್ತಿಯುಂಟೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳುಂಟೊ
ಎಂದರೆ ಕೆಲವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುವೆವು:—

೧ ಶಮಾಯಾಲಂ ಜಲಂವಪ್ನೇಸ್ತ ಮಸೋ ಭಾಸ್ಕರೋದಯಃ |

ಶಾನ್ತಿಃಕಲೇ ರಘಾಘಸ್ಯ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನಂ ಹರೇಃ ||

೨ ಯಸ್ಯನಾಮ್ನಿ ಸ್ತೃತೇ ಮರ್ತ್ಯಸ್ತಮುತ್ಯಾಂತೇರನಂತರಂ |

ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ವೈಷ್ಣವಂ ಸ್ಥಾನಂ ಪುನರಾವೃತ್ತಿ ವರ್ಜಿತಮ್ ||

೩ ಜ್ಞಾನತೋಜ್ಞಾನತೋವಾಪಿ ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ಕೀರ್ತನಾತ್ |

ತತ್ಸರ್ವಂ ವಿಲಯಂಯಾತಿ ಕೋಯಸ್ಯಂ ಲಘಣಂ ಯಥಾ ||

೪ ಸಂಸಾರ ಸರ್ಪಸಂದಪ್ಪ ನಷ್ಟಚೇಷ್ಟೈಕ ಭೇಷಜಂ |

ಕೃಷ್ಣೇತಿ ವೈಷ್ಣವಂ ಮಂತ್ರಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮುಕ್ತೋಭವೇನ್ನರಃ ||

೫ ವಾಸುದೇವಾಶ್ರಯೋಮರ್ದ್ಯೋ ವಾಸುದೇವ ಪರಾಯಣಃ |

ಸರ್ವಪಾಪ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾಯಾತಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಸನಾತನಮ್ ||

ಸಹಸ್ರನಾಮಪಠನ ಫಲ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮಂತ್ರನ ವಾಕ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತ
ವನು ಉಪಾಯಮುಖೇನ ವಾಸುದೇವಾಶ್ರಯನಾಗಿ ವಾಸುದೇವಪರಾಯಣನಾಗಿ
ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳೂ ಕಳೆಯುವದರಮೂಲಕ ಪರಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಗಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿ
ಯನ್ನು ಹೊಂದುವನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮುಂದೆ

(೬) ಜನ್ಮಮೃತ್ಯುಜರಾನ್ಯಾಧಿ ಭಯಂ ನೈವೋಪಜಾಯತೇ ಎಂದು
ಇದೆ. ಈ ೫, ೬ನೆಯ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನದ ಯಥಾವತ್ತಾದ ಫಲ

ವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಸಾಮಾನ್ಯರೇನು ತಾನೇ ಸ್ವತಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಮೋಕ್ಷದಾಯಕವಲ್ಲವು. ಅದರ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯ ಮಹತ್ವಾದುಃಖ. ಅದು ಏನನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆಂದರೆ ಮಿಸುವಿಕೆಯಾದುದನ್ನಾಗಿಯೂ ಪಾಸುದೇವಪರಾಯಣನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿ ಶತ್ಕೃತಿಗಳ ಸರ್ವಪಾಪ ವಿಶುದ್ಧತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಸಮಾತಪ್ಯಹೃದ ಸಾಮಾನ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಭಾವವು. ಇದಕ್ಕೆ ಅಜಾಮಿಳೋಪಾಖ್ಯಾನವು ದೃಷ್ಟಾಂತವು. ಆತನಿಗೆ ತನ್ನ ವಗನ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಾರಾಯಣನಾಗಿ, ಉತ್ಸಾಹಂತಿಕಾಲವೇದು ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಕರೆದುದರಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷ ಮೊರೆಯಿಲ್ಲವು. ಸಾಧುಗಳಾಗುವ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಗಳಿಂದ ಕ್ರಮೇಣ ಮೋಕ್ಷವು. ಬೇಗಿರುವಾಗ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪದ್ಧತ್ಯುಪಾಯಜ್ಞವನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವೇ ? ಶರಣ್ಯುಲರೂಗತಿ ತತ್ಪಲಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆಂತವು ಮುಂದೆ ತುಂಬು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿಯೂ ತಿಳಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲವು.

ಹೀಗೆ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಸಕೃದುಚಾರಣೆಯ ಉಪಾಯವೆಂದೂ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪಕವೆಂದೂ, ಇಂತಹ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯುಳ್ಳವೆಂದೂ ಎಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ ? ಎಂದರೆ ಶ್ರುತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಯಾವುವು ಎಂದರೆ

ಕಠವಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ “ಸತ್ಯಂ ದ್ವಯಂ ಸಕೃದುಚಾರಣಂ ಸಾರ ವಿನೋಚನಂ ಭವತಿ” ಎಂದು ಇರುತ್ತದೆ. ಶ್ರುತ್ಯಾದಿ ಎಂದ. ಅದರಿಂದ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತ ಸಾದ್ವಪುರಾಣಾದಿಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು. ಸಾರವಸ್ಥಾದಿಸಿಯವರು ಈ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.—(ಪಾ. ೧.) ಅಹೋದ್ವಯಸ್ಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಮಹೋವೀರ್ಯ ಮಹೋಬಲಮ್ | ಕಿಂನು ರಸ್ಯಚ ಮನ್ತ್ರಸ್ಯ ಕರ್ಮಣಃ ಕಮಲಾಸನ || ನಲಭ್ಯತೇಧಿಕಾರೀವಾ ಶ್ರೋತು ಕಾಮೋಪಿನಾ ಪುನಃ | ಪುರಾ ಮನ್ತ್ರದ್ವಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣುಲೋಕೇ ಧಾಪುರೇ | ತಸ್ಮಿನ್ನಂತಃ ಪುರೇ ರಮ್ಯೇ ಮಯಾದತ್ತಃ ಸ್ವನಾತನಃ | ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಲಬ್ಧಂ ತಥಾಬ್ರಹ್ಮ ಮಂತ ರತ್ನದ್ವಯಂ ಪ್ರಭೋ

ಬ್ರಹ್ಮಾ-“ಭಗವತ್ ಕೇನಮನ್ತ್ರೇಣ ಸಂಸಾರೋತ್ತಾರಣಂ ಭವೇತ್ ? ತನ್ಮಾಮಾಚಕ್ಷ್ಯತತ್ವೇನ ಸರ್ವಲೋಕಹಿತಾಯಮೈ | ಕೋಮನ್ತ್ರ ಸ್ವರ್ಮ ಮನ್ತ್ರಾಣಾಂ ಪುನಶ್ಚರಣಸರ್ಜಿತಃ | ಸಕೃದುಚಾರಣಾ ನೈವಾಣಾಂ ದದಾತಿ ಪರಮಂ ಪದಮ್ ? ”

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ—“ಸಾಧುಪೃಷ್ಟಂ ಮಹಾಭಾಗ ಸರ್ವಲೋಕ ಹಿತೈಷಿಣಾ | ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಿತ್ತೇಗೃಹ್ಯಂ ಯೇನ ಮಾಮಾಪ್ನುಯುರ್ನರಾಃ ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಮನ್ತ್ರಾಣಾಂ ಮನ್ತ್ರರತ್ನಂ ಶುಭಾಹ್ವಯಮ್ | ಸಕೃತ್ಪ್ರರಣ

ಮಾತ್ರೇಣ ದದಾತಿ ಪರಮಂ ಪದಮ್” “ಮನ್ತ್ರರತ್ನಂ ದ್ವಯಂ ನ್ಯಾಸಃ
ಪ್ರಪತ್ತಿ ಶರಣಾಗತಿಃ | ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಂ ಚೇದಂ ಹಿತಂ ಸರ್ವಫಲ
ಪ್ರದಮ್ | ನಾಮಾನಿ ಮನ್ತ್ರರತ್ನಸ್ಯ ಪರ್ವಾಯೇಣ ನಿಬೋಧ ಮೇತಸ್ಯೋ
ಜ್ಜಾರಣಮಾತ್ರೇಣ ಪರಿತುಷ್ಟೋಸ್ಥಿ ನಿತ್ಯಶಃ | ಸರ್ವಲೋಕೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಕ್ಷಾ
ದ್ವ್ರಹ್ಮಾದಿ ಭುವನೇಶ್ವರಃ | ಮಮಾ ಪಿ ನಾರದಸ್ಯಾ ಪಿ ಪ್ರೋಕ್ತವಾ ನ್ಮಂತ್ರ
ಮುತ್ತಮಮ್ | ಶೌನಕಾದಿ ಮಹರ್ಷೀಣಾ ನೈಮಿಶಾರಣ್ಯವಾಸಿನಾಮ್ |
ನಾರದಃ ಪ್ರದದೌ ಮನ್ತ್ರಂ ಪ್ರಪತ್ತಿಂ ಶರಣಾಗತಿಮ್ | ಏತದ್ಗುಹ್ಯತಮಂ
ರಾಜಃ ನ ಜಾನಂತಿ ಮಹರ್ಷಯಃ | ಮಯಾ ಚ ಪ್ರಾಪ್ತವಾ ಮನ್ತ್ರಂ
ಶಕ್ತಿಪುತ್ರಃ ಪರಾಶರಃ”

ಇದರ ಅರ್ಥವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವದರಿಂದಲೂ ಗ್ರಂಥವಿಸ್ತರ ಭವದಿಂದಲೂ
ಬರೆಯಲಿಲ್ಲವು. ಭಗವಂತನಾವ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಬ್ರಹ್ಮಾ, ನಾರದರು ಹೀಗೆ ಕ್ರಮ
ವಾಗಿಯೂ ಸಂಪದಾಯಾರ್ತಾ ಬಂದುದಾಗಿ ಸಕೃದುಚ್ಚಾರಣಮಾತ್ರದಿಂದ
ದೇಹಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೀಯುವಂತಾದ್ದಾಗಿರುವದರಿಂದ ಇದರ ಪ್ರಭಾವವು
ಪರಮ ಮಹತ್ತಾದುದು ಎಂಬ ಭಾವವು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲವು. ವೇದೋಪಬ್ರಹ್ಮಣ
ರೂಪವಾದ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿಯು ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.
ಶ್ರೀ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ ಪ್ರಭೃತಿಗಳಿಂದಲೂ ಯಾಮುನಮುನಿಗಳಿಂದಲೂ ಶರಣಾ
ಗತಿಯು ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಶರಣಾಗತಿಶಬ್ದವೂ ದ್ವಯವೂ ನ್ಯಾಸವೂ
ಎಲ್ಲವೂ ಪರ್ವಾಯ ಪದಗಳೆಂದು ಮೇಲಿನ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅದೂ
ಅಲ್ಲದೆ, ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಯರು ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅರ್ಚಾ
ವತಾರಿಯಾದ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥರು “ಯೇನಕೇನಪ್ರಕಾರೇಣ ದ್ವಯವಕ್ತಾತ್ಮಂ
ಕೇವಲಂ ಮದೀಯಯೈ ನ ದಯಯಾ” ಎಂದು ಇದರ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯನ್ನು
ಕೊಂಡಾಡಿರುವದರಿಂದಲೂ ನಮಗೆ ಪರಮಗ್ರಾಹ್ಯವು. ಈಗಿನವರೆಗೂ ಇರುವ
ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ “ತಿರುಮನ್ಮತ್ತಿಲೇ ಪಿರನ್ನು, ದ್ವಯತ್ತಿಲೇ
ವಳರ್ನ್ನು ದ್ವಯೈಕನಿಷ್ಠ ನಾರ್ವಾ” ಎಂಬ ರೀತ್ಯಾ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.
ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾಂತ ದೇಶಿಕರವರು ಮೂಲಮನ್ತ್ರಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮೂಲಮನ್ತ್ರವೂ ಚರಮ
ಶ್ಲೋಕವೂ ದ್ವಯವೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಧಾರಕಪೋಷಕ ಭೋಗ್ಯಗಳೆಂದು ಉಪಪಾದಿ
ಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಆಗಲಿ ನಾರದೀಯ ಕಲ್ಪವಾಕ್ಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ಮೂಲಮನ್ತ್ರವು “ಮನ್ತ್ರಾ
ಣಾಂ ಪರಮೋಮನ್ತ್ರೋ ಗುಹ್ಯಾ ನಾಂ ಗುಹ್ಯಮುತ್ತಮಮ್” | ಪವಿತ್ರಂಚ
ಪವಿತ್ರಾಣಾಂ ಮೂಲಮನ್ತ್ರಸ್ಸನಾತನಃ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವದು ಈ ದ್ವಯ
ಮನ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯನ್ನು ಪಪಾದಿಸಿರುವದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾ
ಗುವದಿಲ್ಲವೇ ? ಎಂದರೆ ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲವು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಮನ್ತ್ರದ ಮೂಲಕ

ಇಪ್ರಭಾವ ನಿಬಂಧನತ್ತೈಯುಮ್ ಇಜ್ಜೀ ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಪ್ರದಾಯಜ್ಞಳಾಲೇ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳದು. ಇಪ್ಪಡಿಪಟ್ಟ ರಹಸ್ಯತಮಾರ್ಥಜ್ಞಳಿಲ್ ಹೇತು ನಿರೂಪಣಮ್ ಪಿಣ್ಣಕ್ಕೆಡವದನ್ನು.

ವಾಗಿ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಉಪಕಾರಕವಾದುದರಿಂದ ಮೂಲಮನ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾಂತರವರೇ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. — “ಸರ್ವಪ್ರಮಾಣಾರ್ಥಜ್ಞಳುಕ್ಕುಮ್ ಸಾಧಕಮಾಯ್ ಸರ್ವೋಪಾಯಜ್ಞಳುಕ್ಕುಮ್ ಉಪಕಾರಕಮಾಯ್” ಮೂಲಮನ್ತ್ರವಿದೆ ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ನೆಯ ಪುಟ ನೋಡಿ. ಈ ಧ್ವಯಮನ್ತ್ರವಾದರೋ ಕರಣಮನ್ತ್ರವಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸಾಧನವು. ಮುಂದೆಯೂ ಈ ಧ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಪ್ರಭಾವವು ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಇಪ್ರಭಾವ ನಿಬಂಧನತ್ತೈಯುಮ್ - ಈ ಧ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಪ್ರಭಾವವಾದ ಶರಣ್ವರಣಾಗತಿ ಸ್ಥೂಲ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕಾಶಕವೆಂಬ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು, ಇಜ್ಜೀ - ಈ ಧ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಉಪಪಾದನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳದು-ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದು. ಹಿಂದಿಯೇ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ, ಹೀಗೆ ಭಗವಂನಿಂದಲೇ ಉಪದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಕ್ರಮಗತ ಸರಂವರೆಯಿಂದ ಈಗಿನ ಆಚಾರ್ಯರೂ ಅನುಷ್ಠಿಸಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಬಲವೂ ಉಂಟೆಂದು ವಿಶದವಾಗಿ ತೋರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ನಿರತಿರಯ ಪ್ರಭಾವವು ಈ ಮನ್ತ್ರರತ್ನಕ್ಕೆ ಉಂಟೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಕೆಲವರು ತರ್ಕವಾದವನ್ನು ತರಬಹುದು ಹೇಗೆಂದರೆ -- ಬಹುಜನ್ಮಸಾಧ್ಯವಾಗಿಯೂ ಸುಂಟಾ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಗಿಯೂ ಕರ್ಮಯೋಗಾದಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ಸಹಕೃತವಾದ ಅನನ್ಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಉಪಾಸನಕ್ಕಿಂತ, ಈ ಸಕೃದುಚ್ಚಾರಣರೂಪವಾದ ಈ ಮನ್ತ್ರಕ್ಕೆ ವ್ಯಸ್ರ ಫಲದಾಯಕತ್ವ, ಪುನರಾವರಿಯಿಲ್ಲದ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪಕತ್ವವೇ ಮೊದಲಾದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಳುವದು ನ್ಯಾಯವೋ? “ಕ್ಷೀಶಾನಾಂಚಕ್ಷುಕರಂ ಯೋಗಾದನ್ಯನ್ನವಿದ್ಯತೇ” ಎಂದು ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಸ್ವಕಾಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವವಲ್ಲವೇ? ಎಂದರೆ ಅಂತಹ ತರ್ಕವಾದವನ್ನು ತರುವದು ಉಚಿತವಲ್ಲವೆಂದು ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ರಹಸ್ಯತಮಗಳಾದ ಅರ್ಥಗಳು ಅಡಗಿವೆ ಎಂದು ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಬೋಧಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಮಾಣಶರಣಿಗೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿರುವದು ಉಚಿತವಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಯಾವಾಗ ಇಂತಹ ಪಾದದಿಂದ ಸಂಶಯ ಉಂಟಾಯಿತೋ, ಶರಣಾಗತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿ, ಸಂಶಯಾತ್ಮಾವಿನಶ್ಯತಿ ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಯಾವ ಫಲವನ್ನೂ ಹೊಂದದೆ ನಷ್ಟನಾಗುವನೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ

ಶಾಸ್ತ್ರತ್ವೈಕ್ಯೋಂಢು ವಿಶ್ವಸಿಕ್ಕು ವತ್ತನೈ ಯೆನ್ನು ಮಿಡಮ್ ಮಹಾ
ಭಾರತತ್ತಿಲೇ (೧) “ದೇವಗುಹ್ಯೇಷು ಚಾನೇಷು ಕೇತು ದೇವಿ ನಿರರ್ಥಕಃ |
ಬಧಿರಾಂಧವದೇ ವಾ ತ್ರ ವರ್ಮಿತವ್ಯಂ ಹಿತೈಷಿಣಾ” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಾಲೇ ಶೊಲ್ವ
ಪುಟ್ಟಿದು.

ಹೇಳುತ್ತಾರೇನೆಂದರೆ— ಇಪ್ಪಡಿಪಟ್ಟಿ ರಹಿತಮಾರ್ಗಜ್ಞಳಿಲಿ — ಈಗ ನಾವು
ಸಪ್ರಮಾಣವಾಗಿಯೂ ಸುಸಂಪ್ರದಾಯಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ರಹಸ್ಯವಾದ
ಅರ್ಥಗಳನ್ನುಳ್ಳದುದರಲ್ಲಿ, ಹೇತು ನಿರೂಪಣೆಯೇ—ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ದೂರೀ
ಕರಿಸಿ ಹೇತುವಾದವನ್ನು, ಪಣ್ಣಕ್ಕಡವದನು - ಪ್ರಮಾಣರರಣರಾದ ನಾವು
ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವು. “ತಸ್ಮಾಚ್ಚಾಸ್ತ್ರಗು ಸ್ವಮಾಣಂ ತೇ ಕಾರ್ಯಕಾರ್ಯವಿಚಾರ
ನತಃ” ಎಂಬ ಗೀತಾನಾಕ್ಯವು ಇಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧೇಯವು. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ
ಮುಂದಿಟ್ಟು ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಸಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.
ಶಾಸ್ತ್ರತ್ವೈಕ್ಯೋಂಢು ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿ, ವಿಶ್ವಸಿಕ್ಕು
ವತ್ತನೈ - ನಾವು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಇಡತಕ್ಕದ್ದು, ಇಷ್ಟೇ ನಮ್ಮ
ಕೆಲಸವು. ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷವನಾಗಲಿ, ಹೇತುವಾದವನ್ನಾಗಲಿ
ಸಂಶಯಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನಾಗಲಿ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು; ಎನ್ನು ಮಿಡಮ್—
ಎಂಬ ಸಂದರ್ಭವು, ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ (೧) ದೇವಗುಹ್ಯೇಷು - ದೇವತೆಗಳಿಗೂ
ಕೂಡ, ರಹಸ್ಯಗಳಾದ ಮತ್ತು ಅನೇಕ - ಇವೆರಳಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ,
ಕೇಳು - ಪೂರ್ವಪಕ್ಷವೂ, ತನ್ಮೂಲಕ ಸಂದೇಹವೂ, ನಿರರ್ಥಕಃ - ನಿಷ್ಪ್ರಯೋ
ಜನವು. ಅಂಥಹ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಮಾಣಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಸ್ತುತಿಯು
ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದರೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. - ಹಿತೈಷಿಣಾ - ಹಿತವು ಸರ್ವ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು,
ಅದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ, ಅಧಿಕಾರಿಯಿಂದ, ಬಧಿರಾಂಧವತ್ ಕೆವಡನ ಮತ್ತು
ಕುರುಡನ ಹಾಗೆ, ಮಾರ್ಗ - ಪ್ರಸ್ತುತಿಯುಳ್ಳವನಾಗತಕ್ಕದ್ದು: ಕೆವಿಡನೆ
ತಾನೇ ಸ್ವತಃ ಕೇಳಿ ತಿಳಿಯಲಾರನು, ಕುರುಡನು ತಾನೇ ಸ್ವತಃ ನೋಡಿ ತಿಳಿಯ
ಲಾರನು, ಅಪ್ಪರು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿ ಹೇಗೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವನೋ,
ಹಾಗೆಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಹಸ್ರ ತಾಯಿ ದೇವತೆ, ಹಿತೈಷಿಯು. ಅದರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ಅಪನಂಬಿಕೆಯನ್ನಿಡದೇ ಅದು ಹೇಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತದೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆಯ
ತಕ್ಕದ್ದೆಂಬುದು ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟ ಉಪದೇಶವು.” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಾಲೇ—ಇವೇ ಮೊದ
ಲಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಶೊಲ್ವಪುಟ್ಟಿದು - ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಶಾಸ್ತ್ರಯೋಧಿತವಾದ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಬೇಕಿಲ್ಲದೆ ಅನುಷ್ಠಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂಬುದೇ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಇದ
ರಿಂದ ಯಾರಾದರೂ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷವನ್ನಾಡಿದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಭಿ

ಇಮ್ಮನ್ಮತ್ತಿಲೇ ವಿವಕ್ಷಿತಮಾನ ಆತ್ಮ (ಭರ) ಸಮರ್ಪಣಮ್ (೨)
 “ಸರ್ವೋಪಾಧಿ ವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಂ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ನೃಸೇತ್ | ಏತದ್ಧ್ಯಾ

ವ್ರಾಯವಲ್ಲವು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ “ಆರ್ದ್ರಂ ಧರ್ಮೋಪದೇಶಂಚ ನೇದಶಾಸ್ತ್ರಾ
 ವಿರೋಧಿನಾ | ಯಸ್ತು ಕೇಣಾನುಸಂಧತ್ತೇ ಸ ಧರ್ಮಂ ನೇದ ನೇತರಃ” ಎಂಬ
 ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನಿಟ್ಟು ಯಾವನು
 ಸತ್ತರ್ಕದ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೋ ಅವನಿಗೆ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞನಾಗಿ
 ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದವನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು
 ದೂರೀಕರಿಸಿ ತರ್ಕವನ್ನು ಮಾಡುವದು ಕುತರ್ಕವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆಯೇ ಉಪಾಯ
 ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರ ಸಾಙ್ಗ ಪ್ರಪದನಾಧಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತುಪಾಯಕ್ಕೆಂತ ದ್ವಯಮೂಲಕ
 ವಾಗ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಭರನ್ಯಾಸದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯು ಬಹು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಪವಾ
 ದಿತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಎಲ್ಲಾ ಉಪದೇಶಗಳಿಗಿಂತ ಅಧಿಕವಾದ ಉಪದೇಶ
 ವೇನೆಂದರೆ ಯಾವಾಗ ನಿನಗೆ ಸತ್ತರ್ಕಮೂಲಕ ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಗ್ಯತೆ
 ಯಿಲ್ಲವೋ ಆಗ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಗುಣವಾಗಿ ನಡೆಸುವದು ನಿನಗೆ
 ಸರ್ವ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವೆಂಬುದು.

ಹಿಂದೆ “ಶರಣ ಶರಣಾಗತಿ ತತ್ಪಲ ವಿಶೇಷಜ್ಞಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗ
 ಪ್ರಕಾಶಿಪ್ಪಿಕ್ಕಿರ ಇಮ್ಮನ್ಮಮ್” ಎಂದು ಈ ಮನ್ಮದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ
 ಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಅದನ್ನೇ, ಇತರ ಕರಣ ಮನ್ತ್ರಗಳಿಗಿಂತ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋ
 ತ್ಮತ್ವಸ್ವತೆಯುಂಟೆಂಬುದನ್ನು ಸಮರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.—ಇಮ್ಮ
 ನ್ಮತ್ತಿಲ್ - ಈ ದ್ವಯಮನ್ಮದಲ್ಲಿ ವಿವಕ್ಷಿತಮಾನ - ಉಪದೇಶಾರ್ಹವಾಗಿರುವ,
 ಆತ್ಮ (ಭರ) ಸಮರ್ಪಣಮ್ - ತನ್ನ ಆತ್ಮವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಗ್ಯ
 ತೆಯು ತನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲದುದರಿಂದ, ಅದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಭರವನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿ
 ಸೋಣವು, (೨) ಸರ್ವೋಪಾಧಿ ವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಂ - ಸಮಸ್ತ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳಾದ
 ಶರೀರ, ಕರ್ಮವಾಸನೆಗಳಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ, ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಮ್ - ಉಪಾಧಿರೂಪ
 ಶರೀರದಲ್ಲಿ ವಸಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ತಿಳಿದ ಚೇತನನನ್ನು, ಬ್ರಹ್ಮಣಿ - ಪರಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ
 ನೃಸೇತ್ . ಸಮರ್ಪಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ನಿನ್ನ ವಸ್ತುವಾದ ಈ ಆತ್ಮನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಶಕ್ತಿ
 ನನಗಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ನೀನೇ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಸಮರ್ಪಿಸತಕ್ಕದ್ದು ; ಏತ
 ದ್ಧ್ಯಾನಂಚ - ಇಂತಹ ಶರಣಾಗತಿಯೇ ಧ್ಯಾನವು, ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪರಭಕ್ತಿ
 ಯಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸೋಣವು ಎಂದರೆ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವು, ಯೋಗಶ್ಚ - ಪರಮಾ
 ತ್ಮನ ಉಪಾಸನಾರೂಪಭಕ್ತಿಯೋಗವು, ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವು, ಭಕ್ತಿಯೋಗದ
 ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಕೊಡುವ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆಂಬ ಭಾವವು;
 ಆದರೆ ಧ್ಯಾನವೇ ಬೇರೆ, ಉಪಾಸನವೇ ಬೇರೆ ; ಧ್ಯಾನಶಬ್ದದಿಂದ ಭಕ್ತಿಯೋಗವೇ

ನಂಚ ಯೋಗಶ್ಚ ಶೇಷೋನ್ಮೋಗಂ ಥವಿಸ್ತರಃ ||” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಾಲೇ ಪ್ರಕರಣಾಂತರಜ್ಞಿಳಿಲುಮ್ ಸ್ತುತಿಕ್ವಪ್ಪಟ್ಟಿದು “ಏತದ್ಧ್ಯಾನಂಚ ಧ್ಯೇಯಂಚ” ಎನ್ನು ಪಾಠಾಂತರಮ್.

ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ಯೋಗಶ್ಚ - ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಕರವಾದ ಕರ್ಮಯೋಗವೆಂದೂ ಅರ್ಥಮಾಡಬಹುದು. ಸಾರಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವು ವ್ಯಾಖ್ಯಾತವು ಧ್ಯಾನವೆಂದರೆ ಸಮಾಧಿ ಎಂದೂ, ಯೋಗವೆಂದರೆ ಚಿತ್ತವ್ಯಾಪಾರ ನಿರೋಧವೆಂದೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಧ್ಯಾನಯೋಗ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಒಟ್ಟಿನ ಅರ್ಥವು ಭಕ್ತಿಯೋಗವೂ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಪರಿಕರವೇ ಮೊದಲಾದವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲವು. ಶೇಷೋನ್ಮೋಗ - ಮಿಕ್ಕ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೂ, ಗ್ರಂಥವಿಸ್ತರಃ - ಗ್ರಂಥವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದ್ದುದಾದರೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ; ಅವು ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ಕೃತಕೃತ್ಯತೆಯುಂಟಾಗುವದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು. “ಅಶ್ವಮೇಧಸಹಸ್ರಾಣಿ ನಾಜಪೇಯ ಶತಾನಿಚ | ನ ತರಂತಿ ಜರಾಮೃತ್ಯೋ ನಿರ್ಮಾಣಾಧಿಗಮಾದ್ವಿನಾ” ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧೇಯವು. (ಭಾರ. ಅನು. ೨೪೪-೫೩) ಅದುದರಿಂದ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕೃತಕೃತ್ಯತೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವು. ಇತ್ಯಾದಿಗಳಾಲೇ - ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ, ಪ್ರಕರಣಾಂತರಜ್ಞಿಳಿಲುಮ್ - ಬೇರೆ ಪ್ರಕರಣಗಳಾದ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳೇನು ಭಕ್ತಿಯೋಗವೇನು ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕರಣಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವೆಂಬದಾಗಿ, ಸ್ತುತಿಕ್ವಪ್ಪಟ್ಟಿದು - ಹೊಗಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಏತದ್ಧ್ಯಾನಂಚ ಯೋಗಶ್ಚ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಏತ ಧ್ಯಾನಂಚ ಧ್ಯೇಯಂಚ ಎಂಬುದಾಗಿ ಪಾಠಾಂತರವು. ಯಾವುದು ಧ್ಯಾನಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೋ ಅದು ಧ್ಯೇಯವು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭರಸಮರ್ಪಣ ಫಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕಾದರೆ ಧ್ಯಾನವೂ ಧ್ಯೇಯವೂ ಬೇಕು. ಧ್ಯಾನವು ಉಪಾಸನವು. ಧ್ಯೇಯವು ಪರಮಾತ್ಮನ ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ ವಿಗ್ರಹದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು. ಈ ಭರನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಇವು ಯಾವುವು ಬೇಕಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಭರನ್ಯಾಸವೆಂದೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇತ್ಯಾದಿಗಳಾಲೇ ಎಂಬಲ್ಲಿನ ಅದಿಶಬ್ದದಿಂದ “ಸಕೃದೇವ ಹಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಃ ಕೃತೋ ಯಂ ತಾರಯೇನ್ನರಮ್” “ಸತ್ಕರ್ಮನಿರತಾ ಶ್ವದ್ಧಾಸ್ಸಂಖ್ಯಯೋಗವಿದ ಸ್ತುತಾ | ನಾರ್ಹಂತಿ ಶರಣಸ್ಥಸ್ಯ ಕಲಾಕೋಟಿಕಮಾ ಮಹಿ” ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರ ೧೭-೬೨) “ಸಮಿತ್ತಾಧನಕಾದೀನಾಂ ಯಜ್ಞಾನಾಂ ನ್ಯಾಸ ಮಾತ್ಮನಃ | ನಮಸಾ ಯೇ ಕರೇದ್ದೇವೇ ಸ ಸ್ವಧ್ವರಣ ತೀರಿತಃ” (ಅಹಿ. ಸಂ.) “ತಸ್ಮಾನ್ನಾಸ ಮೇಷಾಂ ತಪಸಾ ಮತಿರಿಕ್ತಮಾಹುಃ” (ತೈ. ನಾರಾ) ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು.

“ವಸುರಣ್ಯೋ ವಿಭೂರಸಿ” ಎಂಬ ತೈತ್ತರೀಯ ಕರಣಮನ್ತ್ರವೂ, “ತದ್ವಿ

ಇಶ್ಲೋಕಮ್ ಸ್ವರೂಪ ಸಮರ್ಪಣ ಪರಮಾನಾಲಮ್ ಇಜ್ಜಿ
ಶೋಲ್ಲಾಗಿರ ಭರಸಮರ್ಪಣ (ತ್ತಿಲು) ಮ್ ತದನುಪ್ರವಿಷ್ಟಮ್. ಇಸ್ಸಮ

ಪೋ: ಪರವಂಶದಂ ಎಂಬ ಕರಣ ಮನ್ತ್ರವೂ, “ಯೋಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ವಿದಧಾತಿ
ಪೂಷಂ ..ಮುನುಷ್ವರೈಶ್ಚ ಶರಣ ಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂಬ ಮನ್ತ್ರವೂ ಹೀಗೆ
ಇತರ ಭರಸಮರ್ಪಣ ಮನ್ತ್ರಗಳಿರುವಾಗ ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯು
ಹೇಗೆ? ಎಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಸಾಜ್ಜಿ ಪ್ರಪದನಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ
ಇತರ ಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವ ಶರಣಾಗತಿಗೂ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಡುವಕ್ಕೂ ಆತ್ಮ
ನಿಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯ ಉಂಟೆಂದು ಉಪಪಾದಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ “ಅತ್ರ ರಕ್ಷಾಭರ
ನಾ ಸ ಸ್ವಮ ಸರ್ವಫಲಾರ್ಥಿನಮ್ | ಸ್ವರೂಪಫಲನಿಕ್ಷೇಪ ಸ್ವಧಿಕೋ
ಮೋಕ್ಷಕಾಂಕ್ಷಿಣಾಮ್” ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು; ಹೀಗೆ ಈ ಮನ್ತ್ರಗಳೆಲ್ಲಾ
ಈ ಮೂರನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸಲಾರವೆಂದೂ ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರವೇ ಈ ಮೂರನ್ನೂ
ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ “ಶರಣ್ಯಶರಣಾಗತಿ ತತ್ಪಲಗಳನ್ನು ವಿಶದವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ”
ಎಂದು ಮುಂದೆ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. -- ಈ ವಸುರಣೋ ವಿಭೂರಸಿ ಇತ್ಯಾದಿ
ಶರಣಾಗತಿ ಮನ್ತ್ರಗಳು ಸ್ವರೂಪಸಮರ್ಪಣ ಪರವಾದವು; ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರವೂ
ಸ್ವರೂಪಸಮರ್ಪಣವೆಂಬುದೂ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಈ ಶರಣಾಗತಿ
ಯನ್ನೂ ತತ್ಪಲಗಳನ್ನೂ ಆ ಮನ್ತ್ರಗಳು ಇದರಷ್ಟು ವಿಶದವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಾರ
ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಶ್ಲೋಕಮ್ - ಈ ಸ್ವರೂಪಾಧಿವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಂ ಎನ್ನುವ
ಶ್ಲೋಕವು, ಸ್ವರೂಪ ಸಮರ್ಪಣ ಪರಮಾನಾಲಮ್ - ಜೀವಾತ್ಮಸ್ವರೂಪದ ಸಮ
ರ್ಪಣವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವಂತಾದ್ದಾದರೂ, ಇಜ್ಜಿ - ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ
ಶೋಲ್ಲಾಗಿರ ಭರಸಮರ್ಪಣಮ್ - ಹೇಳುವದು ಭರಸಮರ್ಪಣವಾದರೂ, ಕೂಡ
ತದನುಪ್ರವಿಷ್ಟಮ್ - ಆ ಸ್ವರೂಪ ಸಮರ್ಪಣವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.
ಎಂದರೆ ಯಾವಾಗ ಆಸ್ತ್ರರಕ್ಷಾಭರಸಮರ್ಪಣವಾಯಿತೋ, ಆಗ ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪ
ಸಮರ್ಪಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೇಗೆ ರಕ್ಷಾಭರಸಮರ್ಪಣೆಯಾದೀತು? ಅದುದರಿಂದ ತದನು
ಪ್ರವಿಷ್ಟಮ್ - ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ “ವಸುರಣೋ ವಿಭೂರಸಿ” ಎಂಬ
ಮನ್ತ್ರವು ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪಸಮರ್ಪಣವೆಂಬುದು ಹೆವಿಗ್ಯಹೀತ್ವತ್ವ
ರೂಪಂ ವಸುರಣೋತಿ ಸನ್ಮತಃ | ಜಹುಯಾ ತ್ವಣವೇನಾ ಗ್ನಾ ವಚ್ಛ
ತಾಖ್ಯೇ ಸನಾತನೇ” ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವು. ಹಾಗೆಯೇ ಮಿಕ್ಕ ಕರಣ
ಮನ್ತ್ರಗಳೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಸ್ವರೂಪಸಮರ್ಪಣಪರವಾಗಿರುವಾಗ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯು ಹೇಗೆ? ಎಂದರೆ, ಈ ದ್ವಯವು ರಕ್ಷಾಭರ
ಸಮರ್ಪಣವಾಗಿ ತೋರಿದರೂ ಸ್ವರೂಪಸಮರ್ಪಣವಿಲ್ಲದೆ ಭರಸಮರ್ಪಣೆಯು
ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ, ಅದೂ ಅಂತರ್ಗತವೇ

ಪರ್ಣಿತ್ತು ಕ್ಕು ನಿವೇದಯಿತಾ ಸ್ನಾತಾ ನಂ ವಿಷ್ಣು ವಮಲತೇಜಸಿ | ತದಾತ್ಮಾ
ತನ್ನ ನ ಶ್ಯಾನ್ತ ಸ್ತದ್ವಿಷ್ಣೋ ರಿತಿಮಂತ್ರತಃ |” ಎನ್ನು ವ್ಯಾಸ ಸ್ಮೃತ್ಯಾದಿಗಳಿ
ಲುಮ್, ಶ್ವೇತಾಶ್ವರಾದಿಗಳಿಲುಮ್, ಶೊನ್ನ ಮನ್ತ್ರಾನ್ತರಗಳಿವುಡಿ ಶರಣ್ಯ
ಶರಣಾಗತಿ ತತ್ಪಲಂಗಳೈ ವಿಶದಮಾಗ ಪ್ರಕಾಶಿಸ್ವಿಯಾದು. ತಿರುಮನ್ತ್ರತ್ತಿ
ಲುಮ್ ಇ (ವೈ) ಮೂನುಮ್ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಜ್ಞಳ್.

ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಮುಂದೆ ಈ ಇತರ ಮನ್ತ್ರಗಳಿಗಿಂತ ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರವೇ
ಶ್ರೇಷ್ಠವು ; ಏಕೆಂದರೆ ಶರಣ್ಯಶರಣಾಗತಿ ತತ್ಪಲಂಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ರಕ್ಷಾಭರ
ಸಮರ್ಪಣೆಯು ಆ ಮನ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಲ್ಲದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಸುವ್ಯಕ್ತವಾದುದರಿಂದ,
ಇದಕ್ಕೇ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವು ಎಂದು ಉಪವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.—

ಇಸ್ಯ ನುಪರ್ಣಿತ್ತು ಕ್ಕು - ಈ ಭರಸಮರ್ಪಣೆಗೆ, ತದಾತ್ಮಾ - ಆ ವಿಷ್ಣು
ವಿಗೇ ಶರೀರವಾಗಿ ಆತನನ್ನೇ ತನಗೆ ಆತ್ಮವಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವ, ಆ ಕಾರಣದಿಂದ
ತನ್ನ ನಾಃ - ಆತನೇ ತನಗೆ ಶೇಷಿಯಾಗಿ ನಿಯಾಮಕನಾದುದರಿಂದ ಆತನನ್ನೇ
ಸದಾ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಪಾಸನಾಗಿ ಎಂದರೆ ಐಕಾನ್ತಮನಸ್ಸನಾಗಿ, ಶಾನ್ತಃ -
ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಚಿತ್ತನಿಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಯು, ಅಮಲತೇಜಸಿ - ಎಲ್ಲಾ
ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿಗೂ ಪರಿಶುದ್ಧ ತೇಜೋರೂಪನಾದ, ವಿಷ್ಣೋ - ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ, ಸ್ವಾ
ತ್ಮಾ ನಂ - ತನ್ನ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪರೂಪವಾದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು, ತದ್ವಿಷ್ಣೋ ರಿತಿಮಂತ್ರತಃ
“ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಭದ ” ಎಂಬ ಮನ್ತ್ರಮೂಲವಾಗಿ, ನಿವೇದಯಿತಾ-
ನಿವೇದನ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು, ಸಮರ್ಪಿಸತಕ್ಕದ್ದು, ಎನ್ನು - ಎಂಬದಾಗಿ, ವ್ಯಾಸ
ಸ್ಮೃತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲೂ, ಮತ್ತು ಚತುರ್ದಶನು ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಹೇಳುವ
“ಮುನುಕ್ಷುರ್ಮೈ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂಬ ಶ್ವೇತಾಶ್ವತರವೇ ಮೊದಲಾ
ದವುಗಳಲ್ಲೂ, ಶೊನ್ನ ಮನ್ತ್ರಾನ್ತರಜ್ಞಿಲುಮ್ - ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಇತರ ಮನ್ತ್ರ
ಗಳಲ್ಲೂ, ಶರಣ್ಯಶರಣಾಗತಿ ತತ್ಪಲಂಗಳೈ ಸರ್ವರಕ್ಷಕನೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ
ಶರಣಾಗತಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಫಲಗಳನ್ನೂ, ವಿಶದವಾಗಿ, ಪ್ರಕಾಶಿಸ್ವಿಯಾದು -
ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವದಿಲ್ಲವು. ದ್ವಯದಲ್ಲಾದರೂ ಈ ಮೂರೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿ
ಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ ಎಂದು ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲು ಒಂದು ಪೂರ್ವಪಕ್ಷವು ಉದಿಸ
ಬಹುದು ? ಏನೆಂದರೆ, ಮೂಲಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನನಃ ಎಂಬಲ್ಲಿಯೂ ನಾರಾಯಣಾಯ
ಎಂಬಲ್ಲಿಯೂ ಇವುಗಳು ತೋರಿಬರುತ್ತವೆಯಲ್ಲವೇ, ಆ ಮನ್ತ್ರವೇ ಏಕೆ ಕೂಡದು?
ಎಂದರೂ, ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟು ವಿಶದವಾಗಿ ಇಲ್ಲವು. ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ತೋರಿಬರುತ್ತವೆ
ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಿರುಮನ್ತ್ರತ್ತಿಲುಮ್ - ಮೂಲಮನ್ತ್ರದಲ್ಲೂ ಕೂಡ, ಈ
ಮೂನುಮ್-ಈ ಸ್ವರೂಪಸಮರ್ಪಣ, ರಕ್ಷಾಭರಸಮರ್ಪಣ ಫಲಸಮರ್ಪಣ,
ಹೀಗೆ ಮೂರೂ, ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಜ್ಞಳ್ - ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ, ಸೂಚಿತವು. ದ್ವಯಮನ್ತ್ರ

ಆಗೈಯಾಲೇ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪ್ರಾಪಕ ವಿಶೇಷಜ್ಞಃ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗ ಪ್ರಕಾಶಿಸ್ವಿಕೈರ ಇದ್ವಯಮೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಮನ್ತ್ರಾಂತರಜ್ಞಃ ತಿಲ್ಲಾತ್ತಿಲುಮ್ ಪ್ರಧಾನಮ್.

ವಾದರೋ ಈ ಮೂರನ್ನೂ ವಿಶದವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವದರಿಂದ, ಇತರ ಕರಣ ಮನ್ತ್ರಗಳಿಗಿಂತ ವಿಶೇಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯುಳ್ಳದೆಂದು ಮುಂದಿನವಾಕ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. —

ಆಗೈಯಾಲ್ - ಹೀಗೆ ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರವು ಈ ಮೂರನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವದರಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪ್ರಾಪಕ ವಿಶೇಷಜ್ಞಃ - ಎರಡು ಖಂಡದಿಂದಲೂ ಪ್ರಾಪಕ ಪ್ರಾಪ್ಯವಿಶೇಷಗಳನ್ನೂ, ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವ, ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರವೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಮನ್ತ್ರಾಂತರಜ್ಞಃ ತಿಲ್ಲಾತ್ತಿಲುಮ್ - ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ “ನಸುರಣ್ಣೋ ವಿಭೂರಸಿ”. “ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಂ” “ಮುಮುಕ್ಷುರ್ವ ಶರಣ ಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಈ ಬೇರೆ ಮನ್ತ್ರಗಳಿಗಿಂತ, ಪ್ರಧಾನಮ್ - ನಿರತಿಶಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯುಳ್ಳದ್ದು. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ಯ - ಪರಿಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವದೊಂದಿಗೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು, ಪ್ರಾಪಕವೂ, ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವಹಾಗೆ ಮಾಡುವ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ, ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯ.

ಶರಣಾಗತಿಗದ್ಯವು ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇಷ್ಟು ನಿರತಿಶಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯುಳ್ಳದು ಈ ಮನ್ತ್ರವಾದುದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರ ಮೂಲಕ ಇದರ ಪ್ರಭವವನ್ನರಿತವರಾಗಿ ಲೋಕಾನುಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಮಮತೆಯುಳ್ಳ ಈ ಗುರುವರ್ಯರು ಇದರ ಅಮೋಘಾರ್ಥಗಳ ವಿವರಣೆಯಾಗಿ ತುಂಬಾ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಶರಣಾಗತಿ ಗದ್ಯವೆಂಬ ಅಮೋಘಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಗ್ರಂಥವನ್ನು, ಎಲ್ಲರೂ, ಪ್ರತಿದಿನದಲ್ಲೂ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಿ ತದನುಗುಣವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಿ, ಆತ್ಮೋಜ್ಜೀವನವನ್ನು ಹೊಂದಲಿ ಎಂದು, ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದೆಂದು ಉಪಪಾದಿಸುವದರ ಮೂಲಕ, ಬರೀ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮೂಲಕ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ, ನಮ್ಮ ಮತೋದ್ಧಾರಕರಿಂದಲೂ ಪರಿಗೃಹೀತವಾದುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯೂ ಉಂಟೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದಿನ ಅರ್ಥತ್ವ. ಇದರಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ಥಜಾತ ವೆಲ್ಲಾ, ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣ ಭಗವತ್ಪಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಾನವಾದಿಯೇ - ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಹಾಗೆಯೇ, ಸದಾಚಾರ್ಯಸಂಪ್ರದಾಯ ಕ್ರಮತ್ತಾಲೇ. ಯಾಮುನಾರ್ಯ ಪೆರಿಯನಂಬಿ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಅವರುಗಳಿಂದ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರು ಹೀಗೆ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ರಮದಿಂದ, ಬಂದುದನ್ನು ಗದ್ಯ

ಶರಣಾಗತಿಗದ್ಯಸ್ಯ ದ್ವಯವ್ಯಾಖ್ಯಾನರೂಪತ್ವಂ ದರ್ಶಯತಿ.

ಇದಿನ್ ಅರ್ಥತ್ರೈ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತೀತಿಹಾಸ ಪುರಾಣ ಭಗವಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಾದಿ
ಗಳಿಲ್ ಕ್ರಸಿದ್ಧಮಾನ ಸಡಿಯೆ ಸದಾಚಾರ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕ್ರಮತ್ತಾಲೇ
ಗದ್ಯತ್ತಿಲೇ ವಿವರಿತ ರುಳಿನಾರ್.

ತ್ತಿಲೇ - ಶ್ರೀ ಶರಣಾಗತಿಗದ್ಯದ (ವೃದ್ಧಗದ್ಯ) ವಿವರಿತರುಳಿನಾರ್ - ವಿವರಿಸಿ
ಕೃನೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಈ ದ್ವಯಮಂತ್ರವೇ ಶರಣಾಗತಿಮನ್ತ್ರವಾಗಿ ಉಪಾ
ದೇಯವಾಗಿರುವದಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರಬಲವೂ ಸ್ವಂತ್ರದಾಯಬಲವೂ ಎರಡೂ ಉಂಟು.
ಶಾಸ್ತ್ರಬಲವೂ ಅಗಾಧವಾದುದು ಏಕೆಂದರೆ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣ ಭಗವ
ಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವಯ ಬೋಧಿತ ಶರಣಾಗತಿಯು ಉಪಪಾದಿತವು.
ಶ್ರುತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿತವು.

೧. ಕರ್ತೃ - ೩೪೩೯ನಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ.

೨. ಶೈತ್ರೀಯ - ನ ರಾಯಣೀಯ. “ತಸ್ಮಾನ್ಯೈಸಮೇಷಾಂ
ತಸಸಾ ಮತಿರಿಕ್ತ ಮಾಹುಃ” ಮತ್ತು “ಹಿಮಂತಾತ್ಮಾನಂಯುಂಜೀತ” ಏತದ್ವೈ
ಮಹೋಪನಿಷದಂ ದೇವಾನಾಂ ಗುಹ್ಯಂ ಯಾವಂ ವೇದ, ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಮಹಿ
ಮಾನ ಮಾಪ್ನೋತಿ. ನ್ಯಾಸವೆಂದರೆ “ಸನ್ಯಾಸಸ್ವಾತ್ಮಗ ಇತ್ಯುಕ್ತ ಶರಣಾ
ಗತಿರಿತ ಪಿ” ಎಂಬುದು ಅನುಸಂಧೇಯವು.

೩. ಶ್ಲೋಕಾಶ್ಚತರ - “ನ ಸುಖೈರ್ದೈವ ಶರಣ ಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ”

೪. ಮುಂಡಕ - ಕೃಷ್ಣವೋ ಧನುರ್ಬಿರೋ ಹ್ಯಾತ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮ ತಲ್ಲಕ್ಷ್ಯ
ಮುಚ್ಯತೇ | ಅಪ್ರಪಂತ್ತೇನ ವೇದವ್ಯಂ ಶರಣ ತ್ತನ್ಮಯೋ ಭವೇತ್.

ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ - ೧. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯೇ ಮುಖ್ಯವು. ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವದು ಎರಡು
ಉಪಾಯಗಳು ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಯೋಗಾದಿ ಸಹಕೃತ ಉಪಾಸನೆಯೂ,
ಮತ್ತು ಶರಣಾಗತಿಯು, “ಏ. ಛಿಸಾಂ ತ್ವಾಂ ಪ್ರಪನ್ನಂ” ಎಂದು
ಆರಂಭದಲ್ಲೂ, ಮತ್ತು ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ “ನಸಾಂ ದುಷ್ಕೃತಿನೋಮೂಢಾಃ”
ಎಂಬಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದವರು “ನಪ್ರಪದ್ಯಂತೇ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ನಾಲ್ಕು
ಜನ ಸುಕೃತಿಗಳೂ “ಭಜಂತೇ ಮಾಂ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅನಂತರ “ಬಹುನಾಂ
ಜನ್ಮನಾಮಂತೇ ಜ್ಞಾನಸೂ ಮಾಂ ಪ್ರಪದ್ಯತೇ” ಬಹು ಜನ್ಮಗಳ ನಂತರ
ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದವನು ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನೂ ಅನುಷ್ಠಿಸುವನೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ
ಕೊನೆಯಲ್ಲೂ “ತಮೇವ ಶರಣಂಗಳ್ಚ” ಎಂದೂ “ಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂ
ವ್ರಜ” ಎಂದೂ ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ ಭರನ್ಯಾಸಾರ್ಥವು ಪ್ರೋಕ್ತವು.

೨. ನ್ಯಾಸಸ್ಮೃತಿಯು - ಹಿಂದೆಯೇ ಉದಾಹೃತವು.

೨. ಶೌನಕಸ್ಮೃತಿಯು—“ವಾಚಃ ಪರಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯಿತಾ ಪ್ರಪದ್ಯೇ
ನ್ನಿಯತಂ ಶ್ರಿಯಂ” ಇಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿಯು ಲಕ್ಷ್ಮೀಯಲ್ಲೂ ಆಗಬಹುದೆಂದು
ಬೋಧಿತವು. ಅಥವಾ ಪುರುಷಕಾರತ್ರೇನ ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಯರು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದಹಾಗೆ
ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಅನಂತರ ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂಬುದು ಬೋಧಿತವು.

೪. ದಕ್ಷಸ್ಮೃತಿ—

ಸರ್ವೋಪಾಧಿ ವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಂ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ನೈವೇತ್ |

ಏತದ್ಧ್ಯಾನಂಚ ಯೋಗಂಚ ಶೇಷೋನ್ಯೋ ಗ್ರಂಥವಿಸ್ತರಃ ||

ಸಂಹಿತೆಗಳಲ್ಲಿ—

೧. ಪ್ರಶ್ನಸಂಹಿತೆ—“ವಾಕ್ಯೋ ದ್ವಿತೀಯಃ ಷಟ್ಪದಾನಿ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ
ಒಂದೊಂದು ಪದದಲ್ಲೂ ಎಷ್ಟು ಅಕ್ಷರಗಳಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಪದಗಳ ಕ್ರಮ
ವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ, “ತದ್ವೈಯಂ ಸಕೃದುಚ್ಚಾರ ಸ್ವಂಸಾರವಿಮೋಚನಂ ಭವತಿ”
ಎಂದೂ ದ್ವಯಾತ್ಮರತರೋ ಮನ್ತ್ರೋನಾಸ್ತಿ ಸರ್ವಪ್ರದೋ ನೃಣಾಂ|ಯಸ್ಯೋ
ಚ್ಚಾರಣ ಮೂತ್ರೇಣ ಪರಂ ಸಿದ್ಧಿ ಮವಾಪ್ನುಯಾತ್” ಎಂದು “ಸಕೃದೇನ
ಪ್ರಪನ್ನಸ ಕೃತ್ಯಂ ನೈವಾನ್ಯ ದಿಷ್ಯತೇ | ಸಕೃಜ್ಜಪೇನ ಮನ್ತ್ರೇಣ ಕೃತಕೃತ್ಯ
ಸ್ಸುಖೀ ಭವೇತ್”

೨. ಸನತ್ಕುಮಾರ ಸಂಹಿತೆ—

ಕುಯೋನಿಷ್ಟಪಿ ಸಂಜಾತೋ ಯ ಸ್ಸಕೃಚ್ಛರಣಾಗತಃ |

ತಂ ಮಾತಾಪಿತೃಹಂತಾರ ಮಪಿ ಪಾತಿ ಭವಾರ್ತಿಹಾ ||

೩. ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯ ಸಂಹಿತೆ—

ತ್ವನೇವೋಪಾಯ ಭೂತೋ ಮೇ ಭವೇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮತಿಃ |

ಶರಣಾಗತಿರಿತ್ಯುಕ್ತಾ ಸಾ ದೇವೇರ್ಮೈ ಪ್ರಯುಜ್ಯತಾಮ್ |

ಅನನ್ಯಸಾಧೇ ಸ್ವಾಭಿಷ್ಟೇ ಮಹಾವಿಶ್ವಸಪೂರ್ವಕಮ್ ||

ತದೇಕೋಪಾಯತಾ ಮಾಚ್ಛಾ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಶ್ವರಣಾಗತಿಃ ||

ಯದ್ಯೇನ ಕಾಮಕಾಮೇನ ನಸಾಧ್ಯಂ ಸಾಧನಾನ್ತರೈಃ |

ಮುಮುಕ್ಷುಣಾ ಯತ್ಸಾಂಖ್ಯೇನ ಯೋಗೇನ ನಚ ಭಕ್ತಿತಃ |

ಪ್ರಾಪ್ನತೇ ಪರಮಂ ಧಾತು ಯತೋನಾ ವರತೇ ಯತಿಃ |

ತೇನ ತೇನಾ ಪೃತೇ ತತ್ತನ್ಮಾಸೇನ್ಯೈವ ಮಹಾಮುನೇ ||

ಅಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ—೧. ಸಾಂಕೇತಿಕಂತ್ರ—“ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಗುರುಂ ದೀರ್ಘ

ಪ್ರಣಾಮೈ ಸ್ತ್ರಿಭಿರಾದಿಃ | ತತ್ಪಾದೌ ಗೃಹ್ಯ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಸ್ವೇ ವಿಧಾಯ ವಿನ
ಯಾನ್ವಿತಃ | ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ಮನ್ತ್ರರಾಜಾನಂ ಮಾಂಗಚ್ಛೇ ಚ್ಚರಣಂ ನರಃ |
ಅನೇನೈವತು ಮನ್ತ್ರೇಣ ಸ್ವಾತ್ಮಾನಂ ಮಯಿ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ | ಮಯಿ ನಿಕ್ಷಿಪ್ತ
ಕರ್ಮೈಃ ಕೃತಕೃತ್ಯೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ”

೨. ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರ—“ಸತ್ಕರ್ಮ ನಿರತಾಶ್ಚ ದ್ವಾ ಸಾಂಖ್ಯಯೋಗ ವಿದ
ಸ್ತಥಾ | ನಾರ್ಹನ್ತಿ ಶರಣಂ ತಸ್ಯ ಕಲಾಕೋಟಿ ತಮಾಮುಪಿ”

ಇತಿಹಾಸ—ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ—“ಸಕೃದೇವ ಪ್ರಪನ್ನಾಯ
ತವಾಸ್ತೀತಿ ಯಾಚತೇ|ಅಭಯಂ ಸರ್ವಭೂತೇಭ್ಯೋ ದದಾಮ್ಯೇ ತದ್ವ್ರತಂ
ಮಮ” ಇತ್ಯಾದ್ಯನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ. ಇದು ಶರಣಾಗತಿ ಗ್ರಂಥವು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ—“ಸರ್ವೇಷಾಮೇವಭೂತಾನಾಂ ಪಿತಾ ಮಾತಾ ಚ
ಮಾಧವಃ | ಗಚ್ಛತ್ವ ಮೇನಂ ಶರಣಂ ಶರಣಂ ಪುರುಷರ್ಷಭಾಃ ”

೩. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ—ಹಿಂದೆಯೇ ಉಪಾದಿತವು.

ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ—೧. ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ—“ತತ್ಪ್ರಮಾರ್ತಾಶ್ಚ ರಣಂ ವಿಷ್ಣೋ
ಪ್ರಯಾತಾ ದೈತ್ಯನಿರ್ಜಿತಾಃ|ವಯಂ ಪ್ರಸೀದ ಸರಸ್ವತಂ ಸ್ತೇಜಸಾ ಸ್ಯಾಯ
ಸ್ತ ನಃ | ತಾವದಾರ್ತಿ ಸ್ತಥಾವಾಂಛಾ ತಾವನ್ನೋಹಸ್ತಥಾಸುಖಮ್ |
ಯಾವನ್ನಯಾತಿ ಶರಣಂ ತ್ವಾ ಮಶೇಷಾಘನಾಶನಮ್”

೨. ಪಾದ್ಮಪುರಾಣ—ಭಗವಂತನು “ಅಹೋ ದ್ವಯಸ್ಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ
ಮಹಾವೀರ್ಯಂ ಮಹಾಬಲಮ್” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಚತುರ್ಮುಖನಿಗೆ ದ್ವಯಮಾಹಾ
ತ್ಮ್ಯಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಭಗವಾಃ ಕೇನನುಸ್ತ್ರೇಣ ಸಂಸಾರೋ
ತ್ತರಣಂ ಭವೇತ್ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದುದಕ್ಕೆ ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯವು ಉತ್ತರವು. ಸಾಧು
ಪೃಷ್ಠಂ ಎಂದು ಶ್ಲಾಘಿಸಿ, ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಮನ್ಮಥಾಣಾಂ
ಮನ್ತ್ರರತ್ನಂ ಶುಭಾವಹಮ್ | ಸಕೃತ್ಸ್ಮರಣ ಮಾತ್ರೇಣ ದದಾತಿ ಪರಮಂ
ಪದಮ್ | ಮನ್ತ್ರರತ್ನಂ ದ್ವಯಂ ನ್ಯಾಸಃ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಶ್ಯರಣಾಗತಿಃ | ತಸ್ಯೋ
ಚ್ಚಾರಣಮಾತ್ರೇಣ ಪರಿತುಷ್ಟೋ ಸ್ಥಿನಿತ್ಯಶಃ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾ,
ನಾರದ, ಪರಾಶರಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಪರಂಪರಯಾ ಬಂದ ಲಘೂವಾಯವು.

೩. ನರಾಹ ಪುರಾಣ—“ಮತ್ಪದದ್ವಂದ್ವ ಮೇಕಂ ಯೇ ಪ್ರಪದ್ಯಂತೇ
ಪರಾಯಣಮ್ | ಉದ್ಧರಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ದೇವಿ ಸಂಸಾರಾತ್ಸ್ವಯ ಮೇವತಾಃ” ||

೪. ಬ್ರಹ್ಮಪುರಾಣ—“ಶರಣಂ ತ್ವಾಂ ಪ್ರಪನ್ನಾಯೇ ಧ್ಯಾನಯೋಗ
ವಿವರ್ಜಿತಾಃ | ತೇಪಿ ಮೃತ್ಯು ಮತಿಕ್ರಮ್ಯ ಯಾನ್ತಿ ತದ್ವೈಷ್ಣವಂ ಪದಮ್ ||

೫. ಭಾಗವತ ಪುರಾಣ—ಉದ್ಧವರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಭಗವಾಃರವರು
ಮೊದಲು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ಉಪಾಸನರೂಪೋಪಾಯವನ್ನು
ಹೇಳಿ, ಹೀಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಕೃಪಾ
ಸಹ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ. ನನ್ನ ಕೃಪೆಯು ಅಪಾರವಾದುದೆಂದು
ಅನೇಕ ನೀಚ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು ಸ್ತ್ರೀ, ಮೃಗ ಪಕ್ಷಿ ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲಾ ಬಹು
ಸುಲಭವಾಗಿ ನನ್ನ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿರುತ್ತಾರಾದುದರಿಂದ ನೀನೂ ಸಹ, “ತಸ್ಮಾ
ತ್ತ್ವ ಮುದ್ಧಮೋತ್ಸೃಜ್ಯ ಚೋದನಾಂ ಪ್ರತಿಚೋದನಾಮ್ | ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ

ಎಚ್ಚನೇ ಎನ್ನಿಲ್ ? “ಭಗವನ್ನಾರಾಯಣಾಭಿಮತಾನುರೂಪ ಸ್ವರೂಪ ರೂಪ” ಎನ್ನು ತುಡಜ್ಜಿ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ಬಾಭಿ ಪ್ರೇತಾರ್ಥತ್ವೈ ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ ದಾರ್.

ಮಾ ಮೇಕ ಮೇವ ಶರಣ ಆತ್ಮಾನಂ ಸರ್ವದೇಹಿನಾಮ್ | ಯಾಹಿ ಸರ್ವಾತ್ಮ ಭಾವೇನ ಯಾಸ್ಯಸ್ಯ ಕುಶೋಭಯ ಮ್ || ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದುದು ಏಕೆ ? ಒಂದೆರಡು ಸಾಲದೇ ? ಎಂದರೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲೇ ಕೆಲವರೂ ಮತ್ತೆ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳೆಲ್ಲ ದವರೂ ಸಹ, ಶರಣಾಗತಿಯು ಉಪಾಯವೇ ಅಲ್ಲವು ; ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿರುವುದು ಅಶಿಶಯೋಕ್ತಿಯು, ಉಪಾಸನವೊಂದೇ ಉಪಾಯವು ; ಎಂದು ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುವ ವಾದ ನಿರಸನಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಇಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟೇ “ಶ್ರತಿಸ್ತುತೀತಿಹಾಸ ಪುರಾಣ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಸ್ಥಾದಿಗಳಿಲ್ ಸೃಷ್ಟಿಮಾನಂ” ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವು. ಹೀಗೆ ಬಹು ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಮಾಣಬಲವಿರುವದರಿಂದಲೇ ಯಾಮುನಮುನಿ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಪೆರಿಯನಂಬಿ, ತಿರುಕ್ಕೋಟೈಯಾರ ನಂಬಿ ಮೊದಲಾದವರು ಈ ಉಪಾಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದುದರಿಂದ, ನಮ್ಮ ದರ್ಶನಸ್ಥಾವಕರೂ ಕೊಂಡಾಡಿ, ಅನುಷ್ಠಿಸಿರುವದ ರಿಂದ, ಹೀಗೆ ಸತ್ಯಂಪ್ರದಾಯದ ಬಲವೂ ಇದಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗಿರುವದರಿಂದಲೂ, ಇದು ಸರಮ ಗ್ರಾಹ್ಯವು.

ಹಾಗೆ ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಯರೂ ಈ ಧ್ಯಯಮನ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿ ರುವುದು ಎಲ್ಲಿ ? ಎಂದರೆ, ಅವರ ಶರಣಾಗತಿ ಗದ್ಯವೇ ಈ ಧ್ಯಯಮನ್ತ್ರದ ವಿನರಣೆಯೆಂದು ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.—ಪ್ರಧಾನವೇ ಧ್ಯಯಮನ್ತ್ರದ “ಶ್ರೀಮತ್” ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥದ ಉಪಪಾದನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.—ಭಗವನ್ ರಾಯ ಣಾಭಿಮತಾನುರೂಪ” ಎಂದು ತುಡಜ್ಜಿ - ಆರಂಭಿಸಿ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ಬಾಭಿಪ್ರೇತಾರ್ಥತ್ವೈ-ಧ್ಯಯದ “ಶ್ರೀಮತ್” ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ತೋರಿಬರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವನ್ನು, ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ ದಾರ್ - ಕೃಪೆ ಮಾಡಿ ಉಪದೇಶಿಸಿಗರು. ಧ್ಯಯದ ಪೂರ್ವ ಖಂಡಾರ್ಥವು ಸದ್ಗ್ರಹವಾಗಿ ಏನೆಂದರೆ —“ಲಕ್ಷ್ಮೀಯುಕ್ತನಾದ ನಾರಾಯಣನ ಪಾದಗಳನ್ನು ನಾನು ಉಪಾಯವಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುತ್ತೇನೆ” ಎಂಬದಾಗಿ. ಇಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯುಕ್ತನಾದ ಎದು ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ ತೋರಿಬರುವ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.

೧. ಶರಣಾಗತಿಯು ಅಪರಾಧ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿಯಾದುದರಿಂದ ಮೊದಲು ಅನುಗ್ರಹಮಯಳಾಗಿ ಪತಿವಾಳಿಭ್ಯಾತಿಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷಕಾರ ತ್ವೀನ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ, ಅನಂತರ ಶಾಸ್ತಾನಾದ ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ವಿಹಿತವೆಂದು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ.

“ಅಖಿಲಹೇಯ ಸ್ತತ್ಯನೀಕ” ಇತ್ಯಾದಿಯಾಲೇ ಸ್ವರೂಪರೂಪಗುಣ ವಿಭೂತಿಗಳೈ ಪರಕ್ಕವರುಳಿಚ್ಛೆಯ ಗೈಯಾಲೇ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥಮ್

೨. ಈಕೆಯು “ಅಖಿಲಜಗನ್ನಾತಾ” ಆದುದರಿಂದ ನಮಗೂ ಮಾತಾ ಮಗನು ಅಪರಾಧಿಯಾಗಿ ಹಿಂದೆಯು ಶಿಕ್ಷಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳು ಎಂದು ಏರ್ಪಡುವದರಿಂದ, ಇಬ್ಬರೂ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯರು.

೩. ಈಕೆಯೂ ಭಗವಂತನಹಾಗೆ ಆಶ್ರಯಿಸಲು ಅನುರೂಪವಾದ ಸ್ವರೂಪ ರೂಪಗುಣ, ವಿಭವ, ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದವಳು. ಇದನ್ನು ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ ಅಂಜನೇಯನು “ತುಲ್ಲಶೀಲನಯೋವ್ಯತ್ತಾಂ ಕುಲ್ಯಾಭಿಜನ-ಕ್ಷಣಾಮ್ | ರಾಘವೋರ್ಹತಿ ನೈದೆ ಹೀಂ ಕಂಚೀಯ ಮಸಿತೇಕ್ಷಣಾ” (ರಾ. ಸುಂ.) ಎಂದು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ. ಈಕೆಯೂ ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ, ಸ್ವರೂಪ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮುಖ್ಯ ವಿಗ್ರಹ, ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಣ ವಿಭೂತಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವವಳು ಎಂದು ಉಪಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

೪ ಇಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಇರುವವರು ; ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿಯೇ ಪರತತ್ವವೆಂದು “ಶ್ರೀಮಾನಾ ರಾಜಾಣೋ ನಃ ಪತರಖಿಲಃ ನಃ ಸುಕೃದೋಮುಕ್ತಭೋಗೈಃ” ಎಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಸಿರುವದರಿಂದಲೂ, ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ಧಪ್ರಯೋಗವು. ಆದುದರಿಂದ ಈಕೆಗೂ ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೂ, ಸರ್ವಾತ್ಮಕತ್ವವೂ, ಸರ್ವನಿಯನ್ತ್ರತತ್ವವೂ, ಸರ್ವೋಪಾಯತ್ವವೂ, ಸರ್ವರಕ್ಷಕತ್ವವೂ, ಹೀಗೆ ಜಗತ್ತಿನ ಸರ್ವವಿಧ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಲ್ಲೂ ಸಹಧರ್ಮಚರಿತರಾಗಿರುವ ಭಾವವೂ ದ್ಯೋತಿಸವು.

ಮುಂದೆ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ “ಅಖಿಲ ಹೇಯ ಸ್ತತ್ಯನೀಕ” ವೆಂದಾರಂಭಿಸಿದ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ದ್ವಯಸುನ್ಮದ ಮುಂದಿನ ಪದವಾದ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—ಅಖಿಲ ಹೇಯ ಸ್ತತ್ಯನೀಕ ಇತ್ಯಾದಿಯಾ ಲೇ - ಎಂಬಿವೇ ಮೊದಲಾದ ವಾಕ್ಯದಿಂದ, ಸ್ವರೂಪ, ರೂಪವೆಂದರೆ ದಿವ್ಯಮುಖ್ಯ ವಿಗ್ರಹ, ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ, ವಿಭೂತಿಗಳೈ - ನಿಯಾಮ್ಯವರ್ಗಗಳನ್ನು, ಪರಕ್ಕ - ಚನ್ನಾಗಿ, ಅರುಳಿಚ್ಛೆಯ ಗೈಯಾಲೇ - ಕೃಪೆಮಾಡಿ, ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ, ದ್ವಯ ದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ಧದಿಂದ, ಕೂಡಿದ ನಾರಾಯಣಶಬ್ದಾರ್ಥವು, ನ್ಯಾಯಾತ್ಮಮಾ ಯಿತ್ತು - ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ “ಜ್ಞಾನಾನಂದೈಕ ಸ್ವರೂಪ” ವೆಂಬುವವರಿಗೆ ಸ್ವರೂಪವೂ, “ಅನನ್ತಗುಣ ನಿಧಿದಿನ್ಯರೂಪ” ವೆಂಬುವವರಿಗೂ ರೂಪವೂ, “ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಣಾಘ ಮಹಾರ್ಣವ” ವೆಂಬುವವರಿಗೆ ಗುಣವೂ, ನಿಖಿಲ ಜಗದುದಯ ವಿಭಯ ಲಯಲಿಲ” ವೆಂಬುದರಿಂದ ವಿಭೂತಿ ಮೊದಲಾದವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇವೆಲ್ಲಾ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದ ನಾರ ಪದವು ನಿತ್ಯವಾದ

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನನಾಯಿತ್ತು. ಮುರ್ದಡ ಪಿರಾಟ್ಟಿಯೈಚ್ಚೊಲ್ಲಚ್ಚೆಯೋದೇ ಪುರುಷ ಕಾರತ್ವ ನಿರ್ದಾಹಾರ್ಥನಾಗ ವಿಭೂತಿ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಲ್ ನಿಲೈ ತೋತ್ತುಗೈಕ್ಕಾಗ ಮೀಣ್ಡುಮ್ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದತ್ತಿನ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನತ್ತಿಲುಮ್ ಆರುಳಿಚ್ಚೆಯೋದಾರ್.

ವುಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವದರಿಂದ ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ವೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮುರ್ದಡ - ಮೊದಲೇ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಶರಣಾಗತಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಪಿರಾಟ್ಟಿಯೈ - ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು, ಚೊಲ್ಲಚ್ಚೆಯೋದೇ - ಹೇಳಿದ್ದರೂ, ಪುರುಷಕಾರತ್ವ ನಿರ್ದಾಹಾರ್ಥನಾಗ - ತಾನು ಪತಿಗೆ ಶೇಷಭೂತಳಾಗಿರುವದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಪುರುಷಕಾರರೂಪ ಅಧಿಕಾರದ ನಿರ್ವಾಹಕ್ಕಾಗಿ, ವಿಭೂತಿಮಧ್ಯಸ್ಥಿಲ್ - ನಿಲೈ - ವಿಭೂತಿಗು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವವಳು ಎಂದರೆ ವಿಭೂತಿಗೆ ಸೇರಿದವಳೆಂದು ತೋತ್ತುಗೈಕ್ಕಾಗ. ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ, ಮೀಣ್ಡುಮ್ - ಪುನಃ, ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದತ್ತಿನ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನತ್ತಿಲುಮ್ ಆರುಳಿಚ್ಚೆಯೋದಾರ್ - ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲೂ ಕೃಪಯಾ ಉಪದೇಶಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಪರತತ್ವದಲ್ಲೇ ಸೇರಿ ನಿತ್ಯಾನ ಪಾಯಿನಿಯಾನವಳು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು, ಪರಮಾತ್ಮನ ಹಾಗೆಯೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವವಳು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವು ಏಕೆ? ಎಂದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತಳು, “ಮಚ್ಚೇಷಭೂತಾ ಸರ್ವೇಷಾ ಮೀಶ್ವರೀ ವಲ್ಲಭಾಮಮು | ಅಸ್ಯಾ ಮಮುಚ ಶೇಷಂ ಹಿ ವಿಭೂತಿರುಭಯಾತ್ಮಿಕಾ” ಎಂಬಲ್ಲಿಯೂ “ಅಸಂದೇಶಾ ತ್ತು ರಾಮಸ್ಯ” ಮತ್ತು “ಭರ್ತಾರಮನುಗಚ್ಛನ್ನೀ” “ಭರ್ತಾಹಿ ಮಮ ದೈವತಂ” ಇತ್ಯಾದಿ ಸೀತಾವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ವ್ಯಕ್ತವು. ಹಾಗೆಯೇ ರುಕ್ಮಿಣಿಯೂ ತನ್ನ ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ನಡೆದ ನರ್ಮೋಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪತಿ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಪಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾಳೆ. ಕ್ವಸ್ವೇ ಮಹಿಮ್ನುಭಿರತೋ ಭಗವಾಃ ಸ್ತೃಧೀಶಃ ಕ್ವಾಹಂ ಗುಣಪ್ರಕೃತಿ ರಜ್ಜುಗೃಹಿತ ಸಾದಾ” (ಭಾಗ. ೧೦-೬೦-೩೪) ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿರುವದರಿಂದ ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ತ್ರಿಲೋಕಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿರುವ ನೀನೆಲ್ಲಿ? ನಿನಗೆ ಪರತಂತ್ರಳಾದ ನಾನು ಎಲ್ಲಿ? ಆಗಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಸ್ತುತಿಸಿ, ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲೂ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರಲ್ಲಾ ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ನರ್ಮೋಕ್ತಿ ರೂಪವಾಗಿಯೇ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಅಹಂ ಗುಣಪ್ರಕೃತಿಃ ನಾನು ನಿನ್ನ ಗುಣಾನ್ಯವರಿನಿಯಾದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರ ನಡೆಯುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವಳು; ಅಜ್ಞ ಗೃಹೀತಸಾದಾ - ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರಿಸಿ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು, ಅವರು ತಿಳಿಯದವರು, ಅಂತವರಿಂದ ಹಿಡಿಯ

ಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾದವುಳ್ಳವಳೆಂದು ತನ್ನ ಪರಶೇಷಿತ್ವವನ್ನೂ, ಪತಿಶೇಷತ್ವವನ್ನೂ ಪ್ರಕಟೀಕರಿಸಿರುತ್ತಾಳೆ. ಅಜ್ಞರೆಂದು ಹೇಳಿರುವದು ನರ್ಮೋಕ್ತಿಯಾದುದರಿಂದ ಪ್ರಾಜ್ಞರೇ ಹಾಗೆ ಶ್ರೀ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಎಂಬ ಭಾವವು. ಶ್ರೀ ಶರಣಾಗತಿಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಎಲ್ಲಿ ವಿಭೂತಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ ? ಎಂದರೆ “ಸ್ವಾಭಿಮತ ನಿತ್ಯ ನಿರವದ್ಯಾನುಸೂಪ ಸ್ವರೂಪರೂಪಗುಣ ವಿಭವೈಶ್ವರ್ಯ ಶೀಲಾದ್ಯನವಧಿಕಾತಿಶಯಾ ಸಂಖ್ಯೇಯ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಣ ಶ್ರೀ ವಲ್ಲಭ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸತಿಗೆ ಅನುರೂಪ ಸ್ವರೂಪರೂಪಗುಣ ವಿಭವೈಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ವಲ್ಲಭನು ಎಂದು ಪುನಃ ತನ್ನ ವಾಲ್ಮಭ್ಯಾತಿಶಯದಿಂದ ಆಶ್ರಿತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪರಮಾನು, ಗ್ರಹಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪುರುಷಕಾರರೂಪದಲ್ಲಿರುವವಳೆಂಬುದು ತೋರಿಬರುತ್ತದ್ದೆ. ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾಂತ ದೇಶಿಕರವರು ಈ ಶರಣಾಗತಿ ಗದ್ಯಕ್ಕೆ ಬರೆದಿರುವ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯ ರಕ್ಷೆ ಎಂಬ ಮಹತ್ತಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂದರೆ ಪ್ರಾಸ್ಯ ಪ್ರಾಪಕ ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಅನ್ವಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ನಿತ್ಯಾನಪಾಯಿನಿಯಾಗಿರುವದರಿಂದ ಮೊದಲು ಆಕೆಯ ಸ್ವರೂಪರೂಪಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಂಡಾಡಿ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಇಂತಹ ನಿತ್ಯಾನಪಾಯಿನಿ ಎಂಬುದನ್ನೇ ದೃಢಪಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ, ಆದರಾತಿಶಯದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಯಾವ ಮಹಾನುಭಾವನಿಗೆ ವಲ್ಲಭಳೋ, ಅಂತವನು ಎಂಬ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯ ಮೂಲಕ, ಸರೈಶ್ವರನಿಗೆ ಮಹಾ ದೋಷಿಯಾಗಿದ್ದ ಆಶ್ರಿತನಲ್ಲಿರುವ ಕೋಪವನ್ನು ಆರಿಸಿ, ಆತನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವಹಾಗೆ ಮಾಡುವ, ಪುರುಷಕಾರಭೂತಳೆಂದು ಹೇಳುವದಕ್ಕಾಗಿ, ಈ ಎರಡನೆಯ ಸಲ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅಂತವಳನ್ನೇ ವಲ್ಲಭಳಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೆಂದು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು “ಕೇಕುಸ್ಯೇದ್ವಾನರೋತ್ತಮ” (ರಾ. ಯುದ್ಧ) ಎಂದು ಸೀತೆಯಾಗಿ ಹೇಳಿರುವವಳು; ತನ್ನ ವಾಲ್ಮಭ್ಯಾತಿಶಯದಿಂದ “ಕಮೇ ತನ್ನಿ ದೋಷಃಕ ಇಹ ಜಗತಿ”(ಶ್ರೀ ಗುಣ)ಎಂದು ತನ್ನ ಸತಿಗೆ ಹೇಳಲಾರಳೇ? ಎಂಬ ಭಾವವು. ಆದುದರಿಂದ ಪುರುಷಕಾರತ್ವದ ಉಪವಾದನೆಗಾಗಿ ಎರಡನೆಯ ಸಲ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಯರು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆಂಬ ಭಾವವು. ಆಗಲಿ, ಈ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವು ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವೋ ? ಎಂದರೆ “ನೀತದೇವೀಂ ಮಾತರಂ ಶ್ರಿಯಂ ನಾಸಯಮೇ ಕುಲೇ” “ವಿತ್ತ ಪ್ರಿಯೇ ವಿಷ್ಣು ಮನೋನು ಕೂಲೇ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪುರುಷಕಾರತ್ವಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಜಗನ್ಮಾತೃತ್ವ ಸರ್ವವಿಷಯ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶೇಷತ್ವಾದಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ.

ಹೀಗೆ ಎರಡು ಸಲ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದುದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಶರಣಾಗತನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ, “ಮಹಾವಿಭೂತೇ ಶ್ರೀಮನ್ನಾ ರಾಯಣ” ಎಂದು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ನಿರರ್ಥಕವಲ್ಲವೇ ? ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲವೆಂದ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನನ್ತರಮ್ - ಹೀಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಉಪಾಯಕೋಟಿಯಲ್ಲೂ

ಅನನ್ತರಮ್ “ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ” ಎನ್ನು ಫಲೋಪಾಯ ವಾಕ್ಯಜ್ಞ
ಳಿಲ್ ಪ್ರಯುಕ್ತಮಾನ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯ ಶಬ್ದತ್ರೆಯ ಮ್ ಉಪಾದಾನಂ ಸಣ್ಣ
ಯರುಳಿನಾರ್.

ಮತ್ತು ಪುರುಷಕಾರ್ಪ್ಪರೂಪದಲ್ಲೂ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಹೇಳಿದ ಅನಂತರವೂ, “ಶ್ರೀಮ
ನ್ನಾರಾಯಣ ಎಂದ: ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಹೇಳುವುದು. ಫಲೋಪಾಯ ವಾಕ್ಯಜ್ಞ
ಳಿಲ್ - ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಪಾಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಪೂರ್ದಖಂಡದ, ಮತ್ತು
ಫಲವಾದ ಉಪೇಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಉತ್ತರಖಂಡದ, ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯುಕ್ತ
ಮಾನ - ‘ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಚರಣಂ’ ಎಂದೂ “ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯ
ಣಾಯ” ಎಂದೂ ಹೀಗೆ ಮನ್ತ್ರದಲ್ಲೂ ಎರಡು ಸಲ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ತನ್ನೂಲಕ
ಉಪಾಯಫಲವೆರಡರಲ್ಲೂ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯವುಂಟೆಂದು ಉದ್ದೇಶಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ
ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ. ಶಬ್ದತ್ರೆಯಮ್ - ಇದು ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯವಾದ ಶಬ್ದವಾದುದು
ದರಿಂದ ನಿಗಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಎಂಬ
ಶಬ್ದವನ್ನು, ಉಪಾದಾನಂ ಸಣ್ಣಿಯವನಾರ್ - ಅಬ್ಧಿಗರಿಸಿ ಪುನಃ ಪ್ರಯೋಗಿ
ಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಮೂರನೆಯ ಫಲ ಲಕ್ಷ್ಯಯನ್ನೂ ಕುರಿತು ಹೇಳಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾ
ಯಣ ಎಂಬ ಸಂಬೋಧನೆಯ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ನಾವು ಗ್ರಹಿಸತಕ್ಕದ್ದೇನೆಂದರೆ ?
(೧) ದ್ವಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದವು ಮುಖ್ಯವಾದುದು ; ಅದನ್ನು ತನ್ನೂ
ಲಕ ಉಪಾಯದೇಶೆಯಲ್ಲೂ ಫಲದೇಶೆಯಲ್ಲೂ ಇಬ್ಬರೂ ನಮಗೆ ಅನುಗ್ರಹಕಾರರು
ಎಂಬುದನ್ನೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಹಾಗೆ ಪ್ರಯೋಗವು ಎಂದು ಉಪದೇಶಿ
ಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿ “ಫಲೋಪಾಯ ವಾಕ್ಯಜ್ಞಳಿಲ್ ಪ್ರಯುಕ್ತಮಾನ” ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯ
ವಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದವೆಂದು ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ ಕೆಲವರು
ಪೂರ್ದಖಂಡದ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದವು ಉಪಲಕ್ಷ್ಯವೆಂದೂ, ಅದುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಉಪಾ
ಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯವಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಉತ್ತರ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತೇ ಎಂಬ ಪದವು
ವಿಶೇಷಣವಾದುದು ಉಪೇಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯ ಉಂಟೆಂದೂ ಹೇಳುವ
ವಾದವು ನಿರಸ್ತವು. ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾನ ದೇಶಿಕರವರು ಬಹು ನಿಪುಣತರವಾಗಿ ಉಪ
ಪಾದಿಸಿ ಈ ವಾದವು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಉಪಾಯತ್ವ ಉಪೇಯತ್ವವೆರಡ
ರಲ್ಲೂ ಅನ್ವಯ ಉಂಟೆಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಪೂರ್ದಖಂಡದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದವು
ಸಮಾಸವದವು ; ಎರಡನೆಯ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತೇ ಎಂಬುದು ಬೇರೆ ಪದವು.
ಇದೇ ವಿಶೇಷಣವಾದರೆ ಸಂಯುಕ್ತ ಪದವು ವಿಶೇಷಣವಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಕೇಳ
ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

“ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಜ್ಜಿರ ಪದ (ವಿಡ) ತ್ತಿಲುತ್ತಮನಾಲೇ ವಿವಕ್ಷಿತಮಾನ ಅಧಿಕಾರಿ ವಿಶೇಷಮ್, “ಅನನ್ಯ ಶರಣೋಹಮ್” ಎನ್ಮ ವಿವೃತಮಾಯಿತ್ತು. “ತ್ವತ್ಪಾದಾರವಿಂದ ಯುಗಳಂ ಶರಣಂ (ಅಹಂ) ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎನ್ಮೈಯಾಲೇ “ಚರಣೌ” ಎಂಗಿರ ಶಬ್ದಮುಮ್, ಶರಣಶಬ್ದಮುಮ್, ಕ್ರಿಯಾಪದಮುಮ್ ಪ್ರದರ್ಶಿತಮಾಯಿತ್ತು.

ಪೂರ್ವಖಂಡದ ಮೂರನೆಯ ಪದವಾದ “ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ—“ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂಬುವ ಪದದಲ್ಲೂ, ಉತ್ತಮನಾಲೇ - ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ, ವಿವಕ್ಷಿತಮಾನ - ತೋರಿಬರುವ, ಅಧಿಕಾರಿವಿಶೇಷಮ್ - ಅಧಿಕಾರಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ವಿಶೇಷವಾದ ಕಾರ್ಯಣ್ಯವು, “ಅನನ್ಯ ಶರಣೋಹಮ್” ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಲ್ಲದೆ ಇನ್ನು ಯಾರೂ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲದ ನಾನು, ಎನ್ಮ-ಎಂಬದಾಗಿ, ವಿವೃತಮಾಯಿತ್ತು - ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು.

ದ್ವಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಚರಣೌ ಎಂಬ ಶಬ್ದವೂ ಶರಣಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದವೂ ಇವೆ. ಇವುಗಳ ಅರ್ಥವು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು? ಎಂದರೆ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.—ದ್ವಯದಲ್ಲಿರುವ, ಚರಣೌ ಎಂಗಿರಶಬ್ದಮುಮ್ - ಚರಣೌ ಎಂಬ ಶಬ್ದವೂ, ಶರಣಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದವೂ, ಕ್ರಿಯಾಪದಮುಮ್ - ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದವೂ ಹೀಗೆ ಈ ಮೂರು ಪದಗಳೂ ತ್ವತ್ಪಾದಾರವಿಂದಯುಗಳಂ ಶರಣಮುಹಂಪ್ರಪದ್ಯೇ, ಎನ್ಮೈಯಾಲೇ - ಎಂದು ಇರುವದರಿಂದ ಪ್ರದರ್ಶಿತಮಾಯಿತ್ತು - ಶಾಬ್ದವಾಗಿಯೇ ತೋರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ತ್ವತ್ಪಾದಾರವಿಂದಯುಗಳೌ - ನಿಮ್ಮ ಪಾದಾರವಿಂದದ್ವಯವನ್ನು, ಶರಣಂ - ಉಪಾಯವನ್ನಾಗಿ, ಅಹಂ - ನಾನು, ಪ್ರಪದ್ಯೇ - ಹೊಂದಿರುತ್ತೇನೆ ಎಂಬುದರ ಮೂಲಕ ದ್ವಯದಲ್ಲಿರುವ ಪದಗಳನ್ನೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವದರಿಂದ ಗದ್ಯವು ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಉಪಪಾದನೆ ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವು. ಹೀಗೆ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ವಿವರಣೆಯು ಶರಣಾಗತಿ ಎಂಬುದು ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಧರ ವಾಕ್ಯದಿಂದಲೇ ವ್ಯಕ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.—

ಅನಂತರಮ್ “ದ್ವಯಮ್” - “ತ್ವತ್ಪಾದಾರವಿಂದ ಯುಗಳಂ ಶರಣಮುಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂದಾದ ಒಡನೆಯೇ “ಅತ್ರದ್ವಯಮ್” ಎಂದು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿರುವದರಿಂದ, ದ್ವಯಮನ್ತ್ರವನ್ನು ಕರಣಮನ್ತ್ರವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ್ದು, ಎನ್ಮ - ಎಂಬದಾಗಿ, ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯತ್ತೆ - ಶರಣಾಗತಿಗದ್ಯರೂಪ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಉದ್ದೇಶ್ಯವಾದ ಮನ್ತ್ರವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಗಿ - ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ, ಎನೊಂದೂ ನ್ಯೂನತೆ ಇಲ್ಲದೆ, ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತಾರ್ - ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದರು. ಅತ್ರದ್ವಯಮ್ - ಎಂಬು

ಅನಂತರಮ್ “ದ್ವಯಮ್” ಎನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯತ್ತೈ ಪೂರ್ಣಮಾಗ ನಿರ್ದೇಶಿತಾರ್. ಅಡಿಯಿಲೇಯಾದಲ್. ಮುಡುವಿಲೇಯಾದಲ್ ದ್ವಯ ಮೆನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಯಾದೇ ಇವ್ವಳಿಲೇ ಶೊಲ್ಲವೇಣ್ಣವಾನೇನೆನ್ನಿಲ್ ? ಉಸಾಯ (ತ್ವ) ಪ್ರಾಪ್ಯ (ತ್ವ) ಜ್ಞಳಿಲ್ ಇಜ್ಜಿ ಪ ಧಾನ ಭೂತನ್ ಶ್ರೀಮಾ ನಾನ ನಾರಾಯಣನಾಗ್ಯೆಯಾಲೇ, ಇರಣ್ಣಿಡತ್ತಿಲುಮ್ ಕಿಡಕ್ಕಿರ ಸವಿ

ದರಿಂದ ದ್ವಯಮನ್ಮವೇ ಶರಣಾಗತಿ ಗದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

ಎಕೆಂದರೆ, ಶ್ರೀ ಯತಿನರ್ಯರೂ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಪ್ರಾಪಕನೂ ಪ್ರಾಪ್ಯನೂ ಎಂಬ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಉತ್ತರಖಂಡಗಳನ್ನುಳ್ಳ ದ್ವಯೋಚ್ಚಾರಣೆಯೇ ಉಸಾಯವೆಂಬುದನ್ನೂ ವಿಶದವಾಗಿ ಉಪಪಾದಿಸಿರುವದರಿಂದ ದ್ವಯದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೇ ಶರಣಾಗತಿ ಗದ್ಯವೆಂಬ ಭಾವವು.

ಆಗಲಿ, ಹೀಗೆ ಶರಣಾಗತಿಯು ದ್ವಯಮನ್ಮಾರ್ಥದ ಉಪಪಾದನೆಯಾದರೆ ಸ್ತಿಜ್ಞಾವಾಕ್ಯವಾಗಿ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಡವೇ ? ಅಥವಾ ನಿಗಮನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಾದರೂ ಹೇಳಬೇಡವೇ ? ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ “ಅತ್ರದ್ವಯಮ್” ಎಂದು ಮಾತ್ರ ವಿಧಿಸಿರುವದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು ? ಎಂದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯವಾದ “ಅಡಿಯಿಲೇಯಾದಲ್” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.— ದ್ವಯಾರ್ಥದ ಅರ್ಥವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿಯಲ್ಲವೇ, “ಅತ್ರದ್ವಯಮ್” ಎಂದು ದ್ವಯಮನ್ಮೋಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸತಕ್ಕದ್ದು; ಎಂದರೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.— ಅಡಿಯಿಲೇಯಾದಲ್-ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲೇಯಾಗಲಿ, ಮುಡುವಿಲೇಯಾದಲ್ - ಅಂತ್ಯದಲ್ಲೇಯಾಗಲಿ, ದ್ವಯಮೆನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಯಾದೇ - ಇದು ದ್ವಯಮನ್ಮದ ಉಪಪಾದನೆ ಎಂದು ಹೇಳದೆ, ಇವ್ವಳಿಲೇ - ಈಗ ಹೇಳಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಶರಣಾಗತಿಗದ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ, ಶೊಲ್ಲವೇಣ್ಣವಾನೇ ನೆನ್ನಿಲ್ - ಹೇಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕವೇನು ? ಎಂದರೆ, ಈ ಆಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.— ಉಸಾಯತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಇಜ್ಜೀ - ಈ ದ್ವಯಮನ್ಮದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಧಾನಭೂತಮ್ - ಮುಖ್ಯನಾದವನು, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಾಗ್ಯೆಯಾಲೇ - ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಮೇತನಾದ ನಾರಾಯಣನಾದುದರಿಂದ, ಇರಣ್ಣಿತ್ತಿಲುಮ್ ಎರಡು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಎಂದರೆ ಉಸಾಯವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಾಪ್ಯವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಿಡಕ್ಕಿರ - ನಿಂತಿರುವ, ಸವಿಶೇಷಣ ನಾರಾಯಣತಬ್ಬಮ್- ವಿಶೇಷಣವಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿರುವ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದವು, ಎಂದರೆ ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಎಂಬ ಸಮಾಸ ಪದವೂ, ಶ್ರೀಮತೇನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಮಾ ನಾರಾಯಣನೆಂಬ

ಶೇಷಣ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಮ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಮಾಯ್ ನಿನ್ರವಳದಿಲೇ ಇಮ್ಮ
ನ್ರತ್ತುಕ್ಕು ಪ್ರತಿಸಾದ್ಯಮಾನ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯತೋಡೇ ಕೂಡ ಪ್ರಧಾನೋ
ಪಾಯಮುಮ್, ಪ ಧಾನ ಪ್ರಾಪ್ಯಮಮ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಮೆನ್ನು ತೋತ್ತುಗೆ
ಕ್ಕಾಹ ಇಜ್ಜೇ ದ್ವಯಮೆನ್ನು ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ ದಾರ್.

ಅನನ್ರರಮ್ “ಪಿತೃಂ ಮಾತರಂ” ಎನ್ನು ತುಡಜ್ಜಿ ಜಿತನ್ರಾ ವಿಶೇಷ

ಪದವೂ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಮಾಯ್-ಶ್ರೀ ಯತಿಸರ್ಯರ ಶರಣಾಗತ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ
ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು, ನಿನ್ರವಳದಿಲೇ - ಇರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿಸಾದ್ಯಮಾ ನ
ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವತೋಡೇ ಕೂಡ-ಪ್ರತಿಸಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವಾದ
ಭರನ್ಯಾಸಮೊಂದಿಗೆ,ಪ ಧಾನೋಪಾಯಮುಮ್ - ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪೋ
ಪಾಯವೂ, ಪ್ರಧಾನಪ್ರಾಪ್ಯಮಮ್ - ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಾಪ್ಯವೂ ಎಂದರೆ ಪರಿ
ಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವಮೊಂದಿಗೆ ಶ್ರಿಯಃಪತಿಗೆ ಮಾಡುವ ನಿತ್ಯಕೈಚ್ಚರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ
ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಮೆನ್ನು ತೋತ್ತುಗೆಕ್ಕಾಗ - ವ್ಯಾಖ್ಯಾತವಾಯಿತು ಎಂದು ಪ್ರದರ್ಶಿ
ಸುವದಕ್ಕಾಗಿ, ಇಜ್ಜಿ ದ್ವಯಮೆನ್ನು ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ ದಾರ್ - “ಅತ್ರದ್ವಯಮ್”
ಎಂಬದಾಗಿ ಕೃಪ ಗೂ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ದ್ವಯದ ಪೂರ್ವಖಂಡವು ಉಪಾಯ
ಪರವು ಎಂದರೆ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವಾದ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ.
ಉತ್ತರ ಖಂಡವು ಉಪೇಯ ಅಥವ ಪ್ರಾಪ್ಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇವೆರಡ
ರಲ್ಲೂ ಉಪಾಯತ್ವದಲ್ಲೂ ಪ್ರಾಪ್ಯದಲ್ಲೂ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ
ಎಂದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾದ ವಿಶೇಷಣಮೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದ ನಾರಾಯಣನೇ ಎಂಬುದು
ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಚರಣೌ ಎಂದು ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲೂ, ಶ್ರೀಮತೇ
ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂದು ಉತ್ತರ ಖಂಡದಲ್ಲೂ ಇರುವ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ತೋರಿ
ಬರುತ್ತದೆ ಬುದನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಉಪಪಾದಿಸಿ, ಅತ್ರದ್ವಯಮ್ . ಎಂದು ಪ್ರಯೋ
ಗಿಸಿರುವದರಿಂದ, ಉಪಪಾದಿಸಿರುವದೆಲ್ಲಾ ದ್ವಯದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೇ ಎಂಬುದು
ಸುಸ್ಪಷ್ಟವೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

“ಅತ್ರದ್ವಯಮ್” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವದರ ಉತ್ತರಭಾಗವೂ ಕೂಡ ದ್ವಯ
ಮನ್ರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಾಗಿ ತೋರಿಬರುವದರ ಉಪಪಾದನೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.
ಪರಮಪುರಷನೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದರೂಪದಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯೋಪಾಯೋಪೇಯನಾಗಿರುವ
ಅಧಿಕಾರಿಯಾದ ತನಗೆ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವಾದ ಶರಣಾಗತ್ಯನುಷ್ಠಾನವು ಶರಣ್ಯನ
ಸ್ವಭಾವಾನುಸಂಧಾನಪೂರ್ವಕವಾದ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥ
ನೆಯೂ ಸಹ, ಈ ದ್ವಯಮನ್ರದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಅರ್ಥವೆಂದು ಶ್ರೀ ಯತಿ
ವರ್ಯರು “ಪಿತೃಂ ಮಾತರಂ” ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ—
ಅನನ್ರರಮ್ - “ಅತ್ರದ್ವಯಮ್ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ ನಂತರ, “ ಪಿತರಂ

ಭಗವದ್ಗೀತಾದಿ ಸ್ಥಿತಮಾನ ಸಂವಾದಕ ವಾಕ್ಯಮುಖ್ಯತಾಲೇ ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನನಾಯ್, ಅನನ್ಯೋಪಾಯನಾಯ್ ಕೊಂಡು ಉಪಾಯ ಪರಿಗ್ರಹಮ್ ಪಣ್ಣಿನ ಪಡಿಯೈಯುಮ್, ಶರಣ್ಣಸ್ವಭಾವಾನುಸಂಧಾನ ಪೂರ್ವಕಮಾಗ ಅಪರಾಧ ಕ್ವಾಪಣಮ್ ಪಣ್ಣಿಗಿರ ಪಡಿಯೈಯುಮ್, ದ್ವಯತ್ನಕ್ಕು ಸಮುದಿತಾರ್ಥಮಾಗ ವರುಳಿಚ್ಚಿಯ್ದಾರ್

ಮಾತರಂ" ಎನ್ನು ತುಡಚ್ಚಿ - ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, ಜಿತಂತಾವಿಶೇಷ ಭಗವದ್ಗೀತಾದಿ ಸ್ಥಿತಮಾನ - ಜಿತಂತಾವಿಶೇಷದಲ್ಲೂ, ಭಗವದ್ಗೀತೆಯೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲೂ ಇರುವ, ಸಂವಾದ ವಾಕ್ಯಮುಖ್ಯತಾಲೇ - ಭಗವಂತನಿಗೂ ತಮಗೂ ಸಹ ಪರಸ್ಪರ ಸಂವಾದ ವಾಕ್ಯಮೂಲಕವಾಗಿ ಶರಣಾಗತಿದ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ, ಅನನ್ಯಪ್ರಯೋಜನನಾಯ್ - ತನಗೆ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಚಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನು ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುವ, ಅನನ್ಯೋಪಾಯನಾಯ್ ಕೊಂಡು - ಬೇರೆ ಇನ್ನು ಯಾವ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುವವನಾಗಿ ಕೊಂಡು ಉಪಾಯ ಪರಿಗ್ರಹಮ್ - ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಮೂಲಕ ಶರಣಾಗತ್ಯನುಷ್ಠಾನವನ್ನು, ಪಣ್ಣಿನ ಪಡಿಯೈಯುಮ್ - ಮಾಡಿದ ಪ್ರಕಾರವನ್ನೂ, ಮತ್ತು ಶರಣ್ಣಸ್ವಭಾವಾನುಸಂಧಾನ ಪೂರ್ವಕಮಾಗ - ಪ್ರಸನ್ನರಿಗೆಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಕನಾಗಿರುವವನ, ರಕ್ಷಣೋಪಯುಕ್ತ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಾದ ದಯಾ, ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಸೌಲಭ್ಯ, ಸೌಶೀಲ್ಯ, ಕ್ಷಮಾ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಅನುಸಂಧಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ಅಪರಾಧ ಕ್ವಾಪಣಮ್ ಪಣ್ಣಿಗಿರ ಪಡೆಯೈಯುಮ್ - ತನ್ನ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನೂ, ದ್ವಯತ್ನಕ್ಕು ಸಮುದಿತಾರ್ಥಮಾಗ ಅರುಳಿಚ್ಚಿಯ್ದಾರ್ - ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಅರ್ಥಗಳನ್ನಾಗಿ ಕೃಪಯಾ ಶ್ರೀಯತಿ ವರ್ಯರು ತೋರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಎರಡು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅರ್ಥಗಳು ದ್ವಯದಿಂದ ಏರ್ಪಡುತ್ತವೆ ಎಂದು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿರುತ್ತಾರೆಂಬ ಭಾವವು. (೧) ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನ ಅನನ್ಯೋಪಾಯನಾಗಿರುವ ತನಗೆ ಶರಣಾಗತಿಯೇ ಪರಮೋಪಾಯವೆಂಬುದು (೨) ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೋಪಯುಕ್ತ ಮಹಾಗುಣಗಳಿಂದ ಕೃಪಾವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿಗಳಿರುವದರಿಂದ, ಈ ಶರಣಾಗತ್ಯನುಷ್ಠಾನವನ್ನೇ ವಾ ಜಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವನು ಎಂಬುದು.

“ ಪಿತರಂ ಮಾತರಂ ದಾರಾ ನೃತ್ರ್ಯ ಬಂಧೂ ಸಖೀ ಗುರೂ || ರತ್ನಾನಿ ಧನ ಧಾನ್ಯಾನಿ ಕ್ಷೇತ್ರಾಣಿ ಚ ಗೃಹಾಣಿಚ | ” ಸರ್ವ ಧರ್ಮಾಂಶ್ಚ ಸನ್ತ್ಯಜ್ಯ ಸರ್ವ ಕಾಮಾಂಶ್ಚ ಸಾಕ್ಷಾರಾ | ಲೋಕವಿಕ್ರಾಂತ ಚರಣಾ ಶರಣಂ ತೇ ವ್ರಜಂ ವಿಭೋ || ಹೀಗೆ ಈ ಎರಡು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅನಂತರ ತ್ವಮೇವ ಮಾತಾ ಚ ಪಿತಾತ್ವಮೇವ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಗೀತೆಯ ೧೧ನೆಯ

ಅಭ್ಯಾಸದ “ಪಿತೃಸಿ ಲೋಕಸ್ಯ” ಎಂಬ ಎರಡು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಹೀಗೆ ಐದು ಶ್ಲೋಕಗಳ ಪಠನಾನುಸಂಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ “ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯೈಃ” ಎಂದಾ ರಂಭಿಸಿ, ಸರ್ವಾನಶೇಷತಃ ಕ್ಷಮಸ್ವ ಎಂದು ಮುಗಿಸಿ ಕ್ಷಾಪಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಸಂತ್ಯಜ್ಯವೆಂದರೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಫಲ ಮತ್ತು ಉಪಾಯತ್ರೇನ ತ್ಯಾಗವೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಸರ್ವಧರ್ಮಾ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಅರ್ಥಗಳೋ ಆ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಎಂದು ಭಾವಿಸ ತಕ್ಕದ್ದು. ಇಲ್ಲಿ ಗೂರ್ವಾ ಎಂದರೆ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನ ಸಹಾಯಕರಲ್ಲದ ಇತರ ಗುರು ಜನರು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟರೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಸರ್ವಕಾರ್ಮಾ ಎಂಬುದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಐಹಿಕ ಕಾಮಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅಕ್ಷಯಶಬ್ದದಿಂದ ಕೈವಲ್ಯವು ಸೂಚಿಸ ಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಚತುರ್ವಿಧಾ ಭಜಂತೀ ಮಾಂ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಐಹಿಕ, ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಕೈವಲ್ಯ ಫಲಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂತ್ಯಜ್ಯ ಎಂಬರ್ಥವು. ಲೋಕವಿಕ್ರಾಂತ ಚರಣ ಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅಜಗಜನ್ಯಾಯ ವೆಂಬ ಭಾವವು. ಅದುದರಿಂದ ಆತನ ಚರಣವೇ ನಮಗೆ ಶರಣವು ಎಂಬ ಭಾವವು. “ಅತ್ರ ದ್ವಯಂ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಯೂ “ತ್ವತ್ಪಾದಾರವಿಂದ ಯುಗಳಂ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೆ” ಎಂದು ಶರಣಾಗತ್ಯಾನುಷ್ಠಾನವೂ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂದೆಯೂ ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಮೂಲಕ “ಲೋಕವಿಕ್ರಾಂತ ಚರಣಾ ಶರಣಂತೇ ವ್ರಜಂ” ಎಂದು ಇದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಪ್ರಪತ್ತ್ಯನುಷ್ಠಾನವು ಸಕ್ಕದೇವ ಅನುಷ್ಠಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಹೇಳುವ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧ ವಾಗುವದಿಲ್ಲವೋ? ಎಂದರೆ ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಹಸ್ಯರಕ್ಷೆ ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವದೇನೆಂದರೆ ಮೊದಲು ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಸಕ್ಕತ್ತಾಗಿಯೇ ಅನು ಷ್ಠಿಸಿರುವದು ; ಅನನ್ಯಪ್ರಯೋಜನತ್ವ ಅನನ್ಯಶರಣತ್ವ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ವಿಶದೀಕರಿಸಿ ಮುಂದೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ ಸರ್ವಾಪರಾಧ ಕ್ಷಾಪಣವೇ ದ್ವಯದ ಸಮುದಿ ತಾರ್ಥವೆಂದು ತೋರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿಯ ಅನುಸಂಧಾನರೂಪ ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದುದೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಅನನ್ಯಪ್ರಯೋಜನತ್ವವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸೋಪಾಧಿಕವಾದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆಂದು ತಂದೆಯನ್ನೂ, ತಾಯಿಯನ್ನೂ, ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ, ಪುತ್ರರನ್ನೂ, ಬಂಧುಗಳನ್ನೂ, ಮಿತ್ರರನ್ನೂ, ಗುರುಗಳನ್ನೂ, ರತ್ನ ಧನ ಧಾನ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಗೃಹ ಮೊದಲಾದವು ಗಳನ್ನೂ ಸಪರಿಕರಗಳಾದ ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ, ಸಮಸ್ತ ಐಹಿಕೈಶ್ವರ್ಯ ಸ್ವರ್ಗಾ ದ್ಯುಲೋಕ ರೂಪ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ, ಆತ್ಮಾನುಭವವನ್ನೂ, ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪಾದವೇ ಶರಣವಾಗಿ ಹೊಂದಿ ದ್ದೇನೆಂಬ ಭಾವವು. ಹೀಗೆ ಹಿಂದೆ ಸಕ್ಕದನುಷ್ಠೇಯವಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಶರಣಾ ಗತಿಯ ಅನುಪಾದದಿಂದ ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನತ್ವವನ್ನೂ ಅನನ್ಯ ಶರಣತ್ವವನ್ನೂ ಉಪಪಾದಿಸಿ ಹೇಳಿದರು ಹಾಗೆಯೇ ವಿಭೀಷಣ ಶರಣಾಗತಿಯಲ್ಲೂ “ತ್ವತ್ಪಾದ

ದಾರಾಂಶ್ಚ ಪುತ್ರಾಂಶ್ಚ ರಾಘವಂ ಶರಣಂ ಗತಃ” ಎಂದೂ, “ಪರಿತ್ಯಕ್ತಾ ಮಯಾ
ಲಂಕಾ ಮಿತ್ರಾಣಿ ಚ ಧನಾನಿ ನೈ” ಎಂದೂ, ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ತಂದೆ
ಗುರು ಮಕ್ಕಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಶರಣ ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆಂದರೆ ಅವರುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ಲಿಪ್ತನಾಗಿ ಇರಕೂಡದೆಂಬುದು ಇಷ್ಟಮಾತ್ರದಲ್ಲೇ ಪರೈವಸಾನವೇ ವಿನಾ, ವೃದ್ಧ
ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳ ಶುಶ್ರೂಷೆಯು ನಿರೋಧಿಸಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲವು. ಹಾಗೆ ಬಿಟ್ಟರೆ, “ಮೂತ್ಯ
ದೇವೋಭವ ಪಿತೃದೇವೋಭವ ಆಚಾರ್ಯದೇವೋಭವ” ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಧಿವಾಕ್ಯ
ಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧಾಚರಣೆಯಾಗಿ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ
ಭಾರ್ಯಾಪುತ್ರಾದಿಗಳ ಪೋಷಣೆಯ ಪರಿತ್ಯಾಗವೂ ದೋಷಾವಹವು. ಇಲ್ಲಿ ಪಿತರಂ
ಮಾತರಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಪರಿತ್ಯಾಗದಿಂದ ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತೇ
ವಿನಾ ಭಗವದಾಜ್ಞಾನುಪಾಲನಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲವು. ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳ
ತ್ಯಾಗವೆಂಬುದರಿಂದ, ಸಪರಿಕರ ಭಕ್ತಿಯೋಗದ ಮತ್ತು ಸಪರಿಕರ ಇತರ ಯಜ್ಞ
ಯಾಗಾದಿಗಳ ತ್ಯಾಗವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತೇ ವಿನಾ, ನಿತ್ಯನೈಮಿತ್ತಿಕಗಳ ತ್ಯಾಗವು ಹೇಳ
ಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲವು. ಏಕೆಂದರೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಿಧಿಗಳಾದ “ಅಹರಹಸ್ತಂ ಧ್ಯಾಯಮುಪಾಸೀತ”
ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅನುಷ್ಠಿಸಲೇಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಫಲ, ಕರ್ತೃತ್ವಾದಿಗಳ
ತ್ಯಾಗಮೂಲಕವೇ ಅನುಷ್ಠಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಸಂತ್ಯಜ್ಯ -
ಚಿನ್ನಾಗಿ ಬಿಡತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳ ಬಿಡೋಣವೇನೋ
ಪ್ರಸತ್ತಿಗೆ ಅಂಗವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಅಂಗಿಯಾಗಿಯಾಗಲಿ ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆಂಬುದು
ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಚರಮಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ
ಇಲ್ಲಿ ಸಂತ್ಯಜ್ಯ ಎಂದಿರುತ್ತದೆ. ವಿಭು ಶಬ್ದದಿಂದ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪಕ ಶಕ್ತಿಯು
ಬೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅಪ್ರಜಂ ಎಂದರೆ ಪ್ರಜಾಮಿ ಎಂಬರ್ಥವು. ಮುಂದಿನ
ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಪಿತಾ, ಮಾತಾ, ಬಂಧು, ಗುರು ಎಲ್ಲವೂ ನೀನೇ ಎಂದು
ಹೇಳಿ ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಾಪಣೆ ಸುನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

“ಜಿತಂತಾ ವಿಶೇಷವಾಕ್ಯ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ
ಸಮಾನವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಉಪಪಾದನೆಯು ಜಿತಂತಾ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲೂ ಉಂಟಿಂ
ಬುದು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಥಮ ಜಿತಂತಾ ೮-೧೦-೧೫ನೆಯ ಶ್ಲೋಕಗಳು
“ಸಾಹಿಮಾಂ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ನಜಾನೇ ಶರಣಂ ಪರಮಾ” “ಇತ್ಯೇವ ಮನ
ಯಾಸ್ತು ತ್ಯಾಸ್ತು ತ್ವಾದೇವಂ ದಿನೇದಿನೇ | ಕಿಂಚರೋ ಸ್ಮಿತಿಚಾತ್ಮಾನಂ
ದೇವಾಯೈವಂ ನಿವೇದಯೇತ್” ಇತ್ಯಾದಿ ಅನುಸಂಧೇಯವು. ಎರಡನೆಯ
ಜಿತಂತಾ ೧೧-೧೪ನೆಯ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಮೂರನೆಯ ಜಿತಂತಾ ೧೧ ರಿಂದ ೧೩
ನೆಯ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನೂ, ಪಠಾಂಬರಿಸಬಹುದು. ಭಗವದ್ಗೀತಾದಿಸ್ಥಿತಮಾನ
ವೆಂಬುದರಿಂದ “ಪಿತಾಸಿ ಲೋಕಸ್ಯ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಹೇಳಿರುವ ಶ್ಲೋಕಗಳು
ಸಖ್ಯಾಹೀತವು (೧೬. ೧೧-೪೩)

ಮೇಲ್ ಅರ್ಥಕ್ರಮತ್ತಾಲೇ ಮುರ್ದದ ನಮಸ್ಸಾಲೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಕೃರ
ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿಯೈ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾ ಪಣ್ಣಿ ಪಿನ್ನು ಇಜ್ಜುಳ್ಳ ಪರಭಕ್ತ್ಯಾದಿ
ಪುರುಷಾರ್ಥ ಪೂರ್ವಕಮಾಗ ಚತುರ್ಥ್ಯಂತ ಪದಜ್ಞಿಲಿ ವಿಭಕ್ತಭಿಪ್ರೇತ
ಮಾನ ಪರವ. ಪುರುಷಾರ್ಥ ಲಾಭತ್ತೈ ವೆಳಿಯಿಟ್ಟಿರುಳಿನಾರ್.

ಶರಣಾಗತಿಗದ್ಯವೆಲ್ಲಾ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಉಪಪಾದನೆಯು ಎಂಬದನ್ನು
ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ, ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ—
ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಯಾವುದು? ಎಂದರೆ ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ
ಚತುರ್ಥಿಯಿಂದ ತೋರಿಬರುವ ನಿತ್ಯಕೈಜ್ಜಿವು. ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕಾದರೆ
ಅನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿಯಾಗತಕ್ಕದ್ದೆಂದು, ಮುಂದೆ “ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯೈಃ” ಸಮಸ್ತವಾದ
ಅನಿಷ್ಟಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಸಿ,
ಅನಂತರ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿರೂಪವಾದ ಪರಭಕ್ತಿ ಪರಜ್ಞಾನ ಪರವ ಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಫಲ
ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಂಟುಮಾಡಿ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥಲಾಭವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿರು
ವದರಿಂದ ದ್ವಯಾರ್ಥಾನುಸಂಧಾನವೇ ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟು
ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ದ್ವಯದ ವಿವರಣೆಯು ಶರಣಾಗತಿ ಗದ್ಯವಾದರೆ ನಾರಾಯ
ಣಾಯ - ಎಂಬಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ ಕೈಂಕರ್ಯಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಹೇಳಿ,
ನನ ಶಬ್ದದಿಂದ ತೋರಿಬರುವ ವಿರೋಧಿನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅನಂತರ ಹೇಳಬೇಕಾ
ಗಿತ್ತು. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಮೊದಲು ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದುದು ಹೇಗೆ? ಎಂದಾ
ಕ್ಷೇಪ ಬಂದಿತೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ
ಶಬ್ದಕ್ರಮಕ್ಕಿಂತ ಅರ್ಥಕ್ರಮವು ಅವಗಾಹನೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯು ಎಂಬ ಭಾವದಿಂದ
ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೇಲ್ - ಅದಾದ ನಂತರ, ಅರ್ಥಕ್ರಮತ್ತಾಲೇ - ಅರ್ಥಕ್ರಮದಿಂದ,
ಮುರ್ದದ - ಮೊದಲು, ನಮಸ್ಸಾಲೇ “ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ”
ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಕೊನೆಯ ನಮಶಬ್ದದಿಂದ, ಪ್ರಾರ್ಥಿಕೃರ - ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ, ಅನಿಷ್ಟ
ನಿವೃತ್ತಿಯೈ - ಅನಿಷ್ಟವಾದ ಪಾಪಗಳ ಪರಿಹಾರವನ್ನು, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಪಣ್ಣಿ -
ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿ, ಪಿನ್ನು - ಅನಂತರ, ಪರಭಕ್ತ್ಯಾದಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಪೂರ್ವಕ
ಮಾಗ - ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ತುಂಬಾ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಸ್ಮೃತಿ ಸಂತಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿ
ಸುವ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕವಾಗಿ, ಇಲ್ಲಿ ಪರಭಕ್ತಿ ಶಬ್ದದಿಂದ ಉಪಾಸನವು ಹೇಳ
ಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲವು. ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸೋಣವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು, ಚತು
ರ್ಥ್ಯಂತ ಪದಜ್ಞಿಲಿ - ಚತುರ್ಥಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಇರುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀಮತೇ
ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬ ಪದಗಳಲ್ಲಿ, ವಿಭಕ್ತಭಿಪ್ರೇತಮಾನ - ಚತುರ್ಥೀ
ವಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತೋರಿಬರುವ, ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥಲಾಭತ್ತೈ - ಚತುರ್ಥಿಯಾದ

ಸಂಪ್ರದಾನ ವಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶೇಷತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ತದ್ವಾರಾ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿತ್ಯಕೈಜ್ಞರ್ಯದ ಲಾಭವನ್ನು, ವೆಳಿಯಿಟ್ಟಿರುಳಿನಾರ್ - ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಯರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಕೃಪೆ ದೂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ॥ ಎಂಬ ದ್ವಯದ ಉತ್ತರಾರ್ಧವು ಅರ್ಥವಾಗಿ ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಮಶ್ಯಬ್ದದಿಂದಲೂ, ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನಿಗೆ ಮಾಡುವ ನಿತ್ಯ ಕೈಜ್ಞರ್ಯ ಲಾಭವು ಚತುರ್ಥೀವಿಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನೇ ಮುಂದೆ “ನಮೋನಾಕ್ಯಾಯೈಃ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, ಹೇಳಿ, ಹೈಮಸ್ವ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, “ಪರಭಕ್ತಿ ಪರಜ್ಞಾನ ಪರಮಭಕ್ತ್ಯುಕ್ತ ಸ್ವಭಾವಂ ಕುರುಷ್ವ” ಎಂದು ಯಾಚಿಸಿ, “ನಿತ್ಯಕಿಂಕರೋ ಭವಾನಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ೧೮ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದ ೬೨ನೆಯ ಶ್ಲೋಕವಾದ “ತಮೇವ ಶರಣಗಚ್ಛ ಸರ್ವ ಭಾವೇನ ಭಾರತ | ತತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ ಪರಾಂ ಶಾಂತಿಂ ಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ಶಾಶ್ವತಮ್” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುಹಾಗೆ ನೀನು ಪರಾಂ ಶಾಂತಿಯನ್ನೂ ಎಂದರೆ ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ, ತಾಶ್ಚತಂ ಸ್ಥಾನಂ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನಿತ್ಯ ಕೈಜ್ಞರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಪದವನ್ನೂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿ-ಹೊಂದುವಿ ಎಂದು ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದುದು ಯಾವುದೆಂದರೆ? ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಅನಿಷ್ಟರೂಪವಾದ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ನಿವೃತ್ತಿಯೂ, ಮತ್ತು ಸರ್ವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಂತೋಷಕರವಾಗಿ ಯಾವದಾಯುಷಂ ಭಗವದ್ಭಾಗವತ ಕೈಜ್ಞರ್ಯರೂಪವಾಗಿರೋಣವು. ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದಂಟಾಗುವ ಉಪಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರವರಿಸದೇ ಇರೋಣವೂ, ಇದರಿಂದ ಕೊನೆಗೆ ಪರಮಪದವನ್ನೂ ಸಹ ಹೊಂದುವಿ ಎಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಯರು “ಪರಭಕ್ತಿ ಪರಜ್ಞಾನ ಪರಮಭಕ್ತ್ಯುಕ್ತ ಸ್ವಭಾವಂ ಮಾಂ ಕುರುಷ್ವ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಇವುಗಳು ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಅವಸ್ಥೆಗಳಾದುದರಿಂದ, ಅವರು ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಉಪಾಯವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದರೇ ? ಎಂಬ ಸಂದೇಹವು ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಅಂತಹ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲವು. ಫಲರೂಪವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದುದರಿಂದ ವಿರೋಧವೇನೂ ಇಲ್ಲವು. ಭಕ್ತಿಯೋಗಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತಾನೇ ನಿಂತು ಅವರಿಂದಂಟಾಗುವ ಫಲಗಳಾದ ಪರಭಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಅದುದರಿಂದ ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಯರು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದುದು ದ್ವಯದಮೂಲಕ ಶರಣಾಗತಿಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಏಕೆಂದರೆ ‘ಹಿಂದೆ “ಅಶ್ರದ್ಧಯಮ್” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಅದನ್ನೇ ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥನೇ ಅನುಮೋದಿಸಿ “ಯೇನಕೇನಾಪಿ ಪ್ರಕಾರೇಣ ದ್ವಯವಶ್ಚಾತ್ಮಂ” ಎಂದೂ

ಇಪ್ಪಡಿ ಅನುಷ್ಠಿತೋಪಾಯನಾನ ಆಧಿಕಾರಿ ವಿಷಯತ್ತಿಲ್ ಇಜ್ಜಿ
ಮಜ್ಜಿಮುಳ್ಳ ಸಿದ್ಧಿಯೈಪ್ಪತ್ತ ಚರಮಶ್ಲೋಕತ್ತಿಲುತ್ತು ರಾರ್ಥತ್ತಿಲ್ ಪಡಿಯೇ

ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ ದ್ವಯೋಚ್ಚಾರಣೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನು
ಷ್ಠಿಸಿದರೆಂಬುದೇ ಸಿದ್ಧವು. ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಯರು ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದ
ರೆಂಬುದು ಭ್ರಾಂತಿಮೂಲಕವಾದುದು.

ಮುಂದೆ ಆ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದುದರಿಂದ ದಯಾರ್ಥ ಹೃದಯ
ಭಗವಂತನು ಅಂತಹ ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ, ಚರಮಶ್ಲೋಕದ ಉತ್ತರಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ
ಹಾಗೆ ಕೊಡುವ ಫಲವನ್ನು, ತಮಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಉತ್ತರದ ಮೂಲಕವಾಗಿ
ಉಪಪಾದಿಸುವರಾಗಿ ಅಂತಹನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಮೂ ಮತ್ತು ದೇವಪಾಪನಾನಂತರವೂ
ನಿರತಿಶಯ ಸುಖವುಂಟೆಂಬುದನ್ನು “ಕಥಾವಿಧ ಮದನುಭವ ಜನಿತಾ ನವಧಿ
ಕಾತಿಶಯ ಪ್ರೀತಿಕಾರಿತಾ ಶೇಷಾವಸ್ಥೋಚಿತಾಶೇಷ ಶೇಷತೈಕರತಿರೂಪ
ನಿತ್ಯಕಿಜ್ಜರೋಭವ” ಎಂದೂ, “ಯಾವಚ್ಛರೀರ ಪಾತಂ ಶ್ರೀರಂಗೇ ಸುಖ
ಮಾಸ್ತು” ಎಂದೂ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಯರು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆಂದು
“ಇಪ್ಪಡಿ ಅನುಷ್ಠಿತೋಪಾಯನಾನ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿದವಾಕ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.
ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ ಗೀತೆಯ “ತಮೇವ ಶರಣಂಗಚ್ಛ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳ
ಲ್ಪಟ್ಟ ಶಾಶ್ವತಪದಮ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವು. ಈದ್ವಯಮನ್ತ್ರದಮಹಿಮೆಯನ್ನು
ಅರಿತವರಾದುದರಿಂದ, ತಿರುಕ್ಕೋಟ್ಟಿಯೂರ್ ನಂಬಿಯವರನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರನ್ನಾಗಿ
ವರಿಸಿ, ೧೭ನೇ ಸಲ ಹೋಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಭಗ್ನಮನೋರಥರಾದರೂ, ೧೮ನೆಯ ಸಲ
ವುನಃ ಹೋಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನಂತರ ಆ ದೇಶಿಕರಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ಅರ್ಥ
ಗಳನ್ನೂ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿ, ಶರಣಾಗತಿ ಗದ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವದರಿಂದ ದ್ವಯಾರ್ಥ
ವಿವರಣೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವು. ಇಪ್ಪಡಿ - ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಯರು ಉಪಪಾ
ದಿಸಿ ಹೇಳಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಿತೋಪಾಯನಾನ ಆಧಿಕಾರಿ ವಿಷಯ
ತ್ತಿಲ್ - ದ್ವಯಮನ್ತ್ರೋಚ್ಚಾರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದ
ಆಧಿಕಾರಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಇಜ್ಜಿ ಮಜ್ಜಿಮುಳ್ಳ ಸಿದ್ಧಿಯಲ್ - ಇಜ್ಜಿ
ಮುಳ್ಳ ಸಿದ್ಧಿಯು ಯಾವುದೆಂದರೆ ಶರೀರಪಾತಸಮಯದವರಿಗೂ ಪರಭಕ್ತಿ ಪರ
ಜ್ಞಾನ ಪರಮಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ, ಭಗವದನುಭವದಿಂದಂಟುವ ನಿರತಿಶಯಪ್ರೀತಿ
ಯಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅಶೇಷಶೇಷತೈಕರತಿರೂಪ ನಿತ್ಯಕೈಂಕರ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಸುಖ
ವಾಗಿರೋಣವು. ಇಜ್ಜಿಮುಳ್ಳ ಸಿದ್ಧಿಯಾವುದು ಎಂದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ
ಪರಿಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವ ಜನಿತ ನಿತ್ಯಕೈಂಕರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯು, ಹೀಗೆ, ಇವರದ್ಯ
ಸಿದ್ಧಿಯೈಪ್ಪತ್ತ - ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, ಚರಮಶ್ಲೋಕತ್ತಿಲ್ ಉತ್ತರಾರ್ಥ
ತ್ತಿಲ್ ಪಡಿಯೇ - ಚರಮಶ್ಲೋಕದ ಉತ್ತರಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಮೇರಿಗೆ

ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ದರ್ಶಾರ್ಥಮಾನ ಭಗವದಭಿಪ್ರಾಯ ಮಿರುಕ್ಕವ್ವಡಿಯೈ, ತದ್ವ್ಯಂಜಕ ಭಗವದ್ವಾಕ್ಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೈಯಾಲೇ ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯಾದು ಕಾಟ್ಟಿನಾರ್.

ಸ್ವಾಭಾವಿಕಮಾನ ದರ್ಶಾರ್ಥಮಾನ - ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ದಯೆಯಿಂದ ತೋರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಎಂದರೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ದಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಭಗವದಭಿಪ್ರಾಯಮ್ - ಭಗವಂತನ ಸಜ್ಜಲ್ಪರೂಪಾಭಿಪ್ರಾಯವು, ಇರುಳು ವ್ವಡಿಯೈ - ಇರುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು, ತದ್ವ್ಯಂಜಕ - ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ, ಭಗವದ್ವಾಕ್ಯಪ್ರಕ್ರಿಯೈಯಾಲೇ - ಭಗವಂತನ ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತಿ ಕ್ರಮದಿಂದ, ಅರುಳಿ ಚ್ಚೆಯಾದು ಕಾಟ್ಟಿನಾರ್ - ಕೃಪೆಗೈದು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಹಂ ತ್ವಾ ಸ್ವಸಾಪೇಭ್ಯೋ ಮೋಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಾಶುಚಃ - ಎಂಬ ಚರಮಶ್ಲೋಕದ ಉತ್ತರಾರ್ಥವು ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಸಹಜಕಾರುಣ್ಯ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮೋಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಾಶುಚಃ ಎಂದು ಹೇಳುವದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ಕರುಣಾರ್ಥದ್ವಯನೆಂದು ಹೇಳದಂತಾಯಿತು. ಇದು “ಕೇವಲಂ ಮದೀಯೈವ ದಯಯಾ” ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಅನಂತ ತದ್ವಿ ರೋಧಿ ಸಾಪಾಕ್ರಾಂತೋಽಪಿ ಎಂಬುದರಿಂದಲೂ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದೇ, ನಸ್ತುರತ್ಯಪಕಾರಾಣಾಂ ಶತಮಸ್ಯಾತ್ಮವತ್ತಯಾ ಎಂಬ ಮಹರ್ಷಿ ವಾಕ್ಯಾನುಸಾರ ಪ್ರಪನ್ನನಲ್ಲಿರುವ ಸಹಜಕಾರುಣ್ಯವು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇದರಿಂದ, ಭಗವದಭಿಪ್ರಾಯವು ಯಾವುದೆಂದರೆ “ಮಿತ್ರಭಾವೇನ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ನತ್ಯಜೇಯಂ ಕಥಂಚನ” ಎಂಬುದು, ಇದನ್ನೇ “ಏವಂ ಭೂತ ಮತ್ಕೈಂಜುರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತುಸಾಯತಯಾ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, ಹೇಳಿದ ಭಗವದ್ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಕೃಪೆಗೆ ಅನರ್ಹವಾದ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಏಳು “ಅಪಿ” ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಹೇಳಿ, ಹೀಗೆ ಪ್ರಪನ್ನನು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಅನಾದಿ ಕರ್ಮ ವಾಸನಾ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಎಷ್ಟು ಅನರ್ಹನಾಗಿದ್ದರೂ ಯೇನಕೇನಾಪಿ ದ್ವಯ ಮನ್ತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಶರಣಾಗತವಾದರೆ “ನಿತ್ಯ ಕಿಂಚ್ಚರೋ ಭವಿಷ್ಯಸಿ” ಎಂದು ಹೇಳುವದರಿಂದ “ತದ್ವ್ಯಂಜಕ ಭಗವದ್ವಾಕ್ಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೈಯಾಲೇ ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯಾದು ಕಾಟ್ಟಿನಾರ್” ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವು.

ಹೀಗೆ ದ್ವಯಮಮನ್ತ್ರಾರ್ಥವೆಲ್ಲಾ ಶರಣಾಗತಿಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿತವಾಗಿರುವದರಿಂದ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ವಿವರಣೆಯೇ ಶರಣಾಗತಿಗದ್ಯವೆಂದು ನಿಗಮನಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—ಆಗೈಯಾಲ - ಹೀಗಿರುವದರಿಂದ, ಗದ್ಯತ್ತಿಲರುಳಿಚ್ಚೆಯಾದ ದೆಲ್ಲಾಮ್-ಶ್ರೀ ಶರಣಾಗತಿ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಮರು ಉಪಪಾದಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹ

ಅಗ್ನಿಯಾಲೇ, ಗದ್ಯತ್ತಿಲರುಳಿಚ್ಚೆಯಾದದೆಲ್ಲಾ ಮ್ ದ್ವಯತ್ತಿಲೇ
ವಿವಕ್ಷಿತಮ್. ಇದು “ದ್ವಯಮರ್ಥಾನುಸಂಧಾನೇನ ಸಹ ಸದೈವಂ ವಕ್ತಾ”
ಎಜ್ಜಿರ ಸಾಶುರತ್ತಾಲುಮ್ ಸೂಚಿತಮ್.

ಪರಭಕ್ತ್ಯಾದಿ ಮೂಲತ್ವಂ ಕೃಂಕರ್ಮ್ಯ ಯದುಚ್ಯತೇ |

ಗದ್ಯಾದಿಷು ತದಸ್ಯಾಹು ರಸವರ್ಗದಶಾಶ್ರಯಮ್ ||೯೦||

ಸಿರುನಬೆಲ್ಲವೂ, ದ್ವಯತ್ತಿಲೇ - ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದಲ್ಲೂ, ವಿವಕ್ಷಿತಮ್ - ತೋಂ
ಬರುವ ಅರ್ಥಗಳೇ.

ಆಗಲಿ, ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಪದಗಳ ಪ್ರತೀಕವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಈ ಪದಗಳಿಂದ
ಈ ಅರ್ಥಗಳು ಉಪಪಾದಿತವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೆ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ವಿವರಣೆ ಎಂದು
ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ನಂಬಬಹುದಿತ್ತು. ಹಾಗಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎಂದು ಅಕ್ಷೇಪ ತಂದರೆ
ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದ್ವಯದ ವಿವರಣೆ ಎಂದೇ ನಾವು
ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಒಪ್ಪತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದೆ ; ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಗದ್ಯವು ದ್ವಯಮನ್ತ್ರ
ವಿವರಣೆ ಎಂಬುದು “ದ್ವಯಮರ್ಥಾನುಸಂಧಾನೇನ ಸಹ ಸದೈವಂ ವಕ್ತಾ”
ಎಜ್ಜಿರ ಎನ್ನುವ, ಸಾಶುರತ್ತಾಲುಮ್. ವಾಕ್ಯದಿಂದಲೂ ಸೂಚಿತಮ್ -
ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಹೀಗೆ ಗದ್ಯವು ದ್ವಯಾರ್ಥ ವಿವರಣೆಯೆಂಬುದು ನಿಸ್ಸಂಶಯವೆಂದು ಉಪ
ಪಾದಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. ಗದ್ಯವು ದ್ವಯದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೆಂದರೆ, ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಫಲ
ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ “ಪರಭಕ್ತಿ ಪರಜ್ಞಾನ ಪರಮಭಕ್ತಿ
ಕೃತ ಪರಿಪೂರ್ಣಾನವರತ ನಿತ್ಯವಿಶದತಮಾನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನಾನವಧಿಕಾತಿ
ಶಯ ಪ್ರಿಯ ಭಗವದನುಭವ ಜನಿತಾ ನವಧಿಕಾತಿಶಯ .... ನಿತ್ಯಕಿಚ್ಚರೋ
ಭವಾನಿ” ಎಂದು ಶ್ರೀ ಮತಿಸ್ಮರರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ವುದರಿಂದ ಯಾವಜ್ಜೀವವೂ
ಮಾಡುವ ಕೈಜ್ಞರ್ಮವೂ ಪರಭಕ್ತ್ಯಾದಿಮೂಲಕವಾಗಿ ಬಂದುದೊಂದಾಗುವದಿಲ್ಲವೇ?
ಎಂದರೆ ಆಗ ಪ್ರಪದನಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾವಶ್ಯಕವಾದ ಅಕೇಚನ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವಾಗುವದ
ರಿಂದ ಅದು ಪ್ರಪದನವೇ ಆಗುವದಿಲ್ಲವು; ಮತ್ತು, ಪರಭಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷ
ಸಿದ್ಧಿಸುವದರಿಂದ ಪ್ರಪದನವೂ ನಿರರ್ಥಕವಾದುದೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಶಬ್ದಾ
ಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲವೆಂದು ಒಂದು ಕಾರಿಕೆಯಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗದ್ಯಾದಿಷು -
ಶ್ರೀ ಶರಣಾಗತಿ ಗದ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ, ಕೈಜ್ಞರ್ಮ್ಯ - ಭಗವತ್ಕೈಂಕರ್ಮಕ್ಕೆ
ಯತ್ - ಯಾವ, ಪರಭಕ್ತ್ಯಾದಿ ಮೂಲತ್ವಂ - ಪರಭಕ್ತಿ ಆದಿಶಬ್ದದಿಂದ
ಪರಜ್ಞಾನ ಪರಮಭಕ್ತಿಗೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳೋಣವು. ಉಚ್ಯತೇ - ಹೇಳ
ಲ್ಪಡುತ್ತದೋ, ತದಪಿ - ಅದೂ ಕೂಡ, ಅಸವರ್ಗದಶಾಶ್ರಯಮ್ - ಮೋಕ್ಷ
ದಶೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದುದಾಗಿ ಎಂದರೆ ಮೋಕ್ಷದಶೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ

ರೂಪನಾದ ಪರಭಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳೆಂದು, ಅಹುಃ - ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಯಾರು ಎಂದರೆ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳು, ಶ್ರೀ ಶರಣಾಗತರಾದ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದ ಪ್ರಜ್ಞರು ಎಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. “ಪರಭಕ್ತಿ ಪರಜ್ಞಾನ ಪರಮಭಕ್ತ್ಯೈಕ ಸ್ವಭಾವಂ ಮಾಂ ಕುರುಷ್ವ” ಎಂದು ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಮರು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು, ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೀತಿಯುಂಟಾಗಿ ಅದರಿಂದ ಶ್ರೀ ಪರವಾಸುದೇವ ಕೈಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಾ ನಿರತನಾಗಿರುವ ಬುದ್ಧಿ ವಿಶೇಷ ಉಂಟಾಗಲಿ ಎಂಬುದು ಎಂದು ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರವರು ತಮ್ಮ ಗದ್ಯ ಭಾಷ್ಯವಾದ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯರಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎರಡು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಈ ಕಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿತವು, ಎರಡನೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು “ಉತ್ತರೋತ್ತರಯೋಃ” ಎಂಬ ಮುಂದಿನ ಕಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿತವು. ಪರಭಕ್ತಿ ಪರಜ್ಞಾನ ಪರಮ ಭಕ್ತಿಗಳೆಂದರೇನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಂ ೮೮೪-೮೯೪ ಪುಟಗಳನ್ನು ಪರಾಂಬರಿಸಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸರ್ದೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಪ್ರೀತಿವಿಶೇಷವು ಭಕ್ತಿ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಪ್ರೀತಿಯು ವಿಶೇಷ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾ, ಪರಭಕ್ತಿ ಪರಜ್ಞಾನ ಪರಮ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರ ಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಯಾವಾಗ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯು ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತೋ ಆಗ ಆತನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯು ವಿಶೇಷ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಪರಭಕ್ತಿ ಎಂದು ಹೆಸರು; ಇಂತಹ ಇಚ್ಛೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಉಂಟಾದ ಪರಮಾತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವೂ ಆಗ ಉಂಟಾದ ಇನ್ನೂ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೀತಿಯು, ಪರಜ್ಞಾನವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿರೂಪವಾದುದನ್ನು ಪರಜ್ಞಾನವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಏತಕ್ಕೆ? ಎಂದರೆ ಆ ಅನನ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಯಾದುದರಿಂದ. ಇದು ಇನ್ನೂ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕೂಡ ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರದೆಂಬ ಉತ್ಕಟೇಚ್ಛೆಯಿಂದಂಟಾದ ನಿರತಿಶಯ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮಕ್ಕೆ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇವುಗಳು “ಪರಭಕ್ತಿಪುರಾದೃಷ್ಟ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾಭಿನಿವೇಶನಮ್ | ಪರಜ್ಞಾನಂ ತಸ್ಯೇವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಪರಿಸ್ಪಟಃ | ಪುನರ್ವಿಶ್ಲೇಷ ಭೀರುತ್ವಂ ಪರಮಾ ಭಕ್ತೀರುಚ್ಯತೇ” ಎಂ.೬ ಉಪಪಾದಿತಗಳು; ೮೯೪ನೆಯ ಪುಟ ನೋಡಿ. ಅದರಿಂದಲೇ ಸಾರಸ್ವಾದಿನಿಯವರು “ಪರಭಕ್ತಿ ರುತ್ಕರೋತ್ತರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರೇ ಚ್ಛಾತ್ರಿಕಾರ್ಥಿಃ” ಪರಭಕ್ತಿಯು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುವವರಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳ ಜ್ಞಾನವಿಶೇಷವು ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. “ಪರಜ್ಞಾನಂ - ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಃ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತೇ ನಿರಂತರಾನುಬಂಧೋಷಾ ಪರಮಭಕ್ತಿಃ” ಎಂದೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು; ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವುಂಟಾಗೋಣವೇ ಪರಜ್ಞಾನವು.

ಉತ್ತರೋತ್ತರಯೋ ಸ್ವಾಮಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಣ ಭೋಗಯೋಃ |
ಪೂರ್ವಪೂರ್ವಕ್ಷಣೇಷ್ಟತ್ವಾ ತ್ಸ್ಮೂಲತ್ವ ಮುದೀರಿತಮ್ ||೯೨||

ಹೀಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವುಂಟಾದರೆ, ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸರಸ್ವದಾ ಅನುಭವಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಟಚೈಯ ಪರಮಭಕ್ತಿಯು. ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕವರ್ಯರು ಈ ಮೂರು ಪದಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿರುವದೇನೆಂದರೆ— ಪರಭಕ್ತಿಃ - ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರೇಚ್ಛಾತ್ಮಿಕಾಧೀಃ, ಸಾ ಚ “ಯೋಪ್ರೀತಿ” ರಿತ್ಯಾದಿಸ್ಥಿವ ವಿಷಯ ಸ್ವಭಾವ ಜಾಸತ್ಯಿಷ್ಟ ಸಾಧನತ್ವಬುದ್ಧಿಜಾ, ಪರಜ್ಞಾನಂ - ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಃ; ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತೇ ನಿರಂತರಾನುಬುಭೂಷಾ ಪರಮಭಕ್ತಿಃ, ಅನು ಭವಸ್ಥಿವ ಅನುಕೂಲತಮತ್ವೇನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಏವ” ಎಂಬುದಾಗಿ. ಪರಭಕ್ತಿ - ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯು. ಪರಜ್ಞಾನ ವೆಂದರೆ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಉಂಟಾಗುವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವೇ; ಪರಮ ಭಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಹೀಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಉಂಟಾಗಲಾಗಿ ಅದು ಎಂದಿಗೂ ತಪ್ಪದೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯೇ ಪರಮಭಕ್ತಿ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪರಮಭಕ್ತಿರೂಪವನ್ನೇ ಅಚ್ಚಿಗೆ ಕಾರಣಭೂತವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಂಟಾ ಗುವ ಅನಂದವು, ದರಮಾತ್ಮನಿಗೂ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತರಿಗೂ ಸಮವೆಂದು ಉಪನಿಷತ್ತು ಗಳಲ್ಲಿ “ಪರಮಂ ಸಾಮ್ಯಮುಪೈತಿ” “ಶ್ರೋತ್ರಿಯಸ್ಯ ಚಾಕಾಮಹತಸ್ಯ” ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲೂ, “ಮಮ ಸಾಧರ್ಮ್ಯಮಾಗತಾಃ” ಎಂದು ಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲೂ “ಭೋಗನಾತ್ರ ಸಾಮ್ಯಲಿಜ್ಞಾಚ್ಛ” ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರು ತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಅವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯವಾದವೂ, ದ್ವೈತಿಗಳ ಅನಂದ ತಾರತಮ್ಯವಾದವೂ, ಎರಡೂ ಇವರಿಂದ ಸಿರಸ್ತವು.

ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಾದರೂ, ಮೊದಲು ಪರಭಕ್ತಿಯಾದುದು ವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿ ಪರಜ್ಞಾನ ಪರಮಭಕ್ತಿರೂಪವನ್ನೇಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ ಎಂದಾ ದರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಮುಕ್ತಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪರಭಕ್ತಿ ಪರ ಜ್ಞಾನ ಪರಮಭಕ್ತೃಕ ಸ್ವಭಾವಂ ಮಾಂ ಕುರುಷ್ಟು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಎಂದಾ ಗಲಿ ಆಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿದುದು ಹೇಗೆ ಸಮಂಜಸವು? ನಿತ್ಯಮುಕ್ತರುಗಳೆಲ್ಲಾ ಅನುಭವವೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ವಿಧವು; ಅನಂದ ದಲ್ಲಿ ಸಮತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಿ ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಭಕ್ತಿ ಪರಮಭಕ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ತಾರತಮ್ಯ ಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೀರಲ್ಲಾ? ಇದು ಹೇಗೆ? ಎಂದಾಕ್ಷೇಪ ತಂದರೆ “ಉತ್ತರೋ ತ್ತರಯೋಃ” ಎಂಬ ಕಾರಿಕೆಯಿಂದ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—ಉತ್ತ ರೋತ್ತರಯೋಃ - ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಉಂಟಾಗುವ, ಸ್ವಾಮಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಣ ಭೋಗಯೋಃ - ಶ್ರೀ ಪರಮಾಸುದೇವನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಣ,

ಪರಿಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವರೂಪವಾದ ಆನಂದ, ಇವೆರಡೂ, ಪೂರ್ವಪೂರ್ವಕ್ಷಣೇ
 ಷ್ವತ್ವಾತ್ - ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವ ಪೂರ್ವ ಭಾವಿಯಾದ ಕ್ಷಣದಲ್ಲುಂಟಾದ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ
 ಉಂಟಾಗುವದರಿಂದ, ತನ್ನೂಲತ್ವಮ್ - ಈ ಪರಭಕ್ತಿ ಪರಜ್ಞಾನ ಪರಮ ಭಕ್ತಿ
 ಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿರಂತರ ಮಾಡುವ ಕೈಂಕರ್ಯವೆಂಬುದು,
 ಉದೀರಿತಮ್ - ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು; ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಅಚಾರ್ಯರುಗಳಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ
 ತೆಂಬ ಭಾವವು. ಪೂರ್ವಪೂರ್ವಕ್ಷಣೇಚ್ಛಾ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಪರಭಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳೂ
 ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಪರಮಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸರೈವಸಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ತನ್ನೂಲಕ ಕೈಂಕರ್ಯ
 ದಲ್ಲಿ ನಿರತಿಶಯವಾದ ಅವರವು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆಂಬ ಭಾವವು. ಪರಮಾತ್ಮ
 ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಣರೂಪವಾಗಿ ಅನುಕೂಲತಮವಾದ ಅನುಭವವೇ ಭೋಗವೆನಿಸುತ್ತದೆ.
 ನಿತ್ಯರೂ ಮುಕ್ತರೂ ಭಗವಂತನೂ ಹೀಗೆ ಈ ಮೂವರಿಗೂ ಇಂತಹ ನಿರತಿ
 ಶಯ ಪ್ರೀತಿರೂಪ ಅನುಭವವು ಒಂದೇಯಾಗಿ, ಅದೇ ಆನಂದವೆಂದೂ ಹೇಳಿಸಿ
 ಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ, ಈ ಮೂವರ ಭೋಗದಲ್ಲೂ ಸಾಮ್ಯವೇ ಎಂಬುದು
 ಸಿದ್ಧವು. ಮುಕ್ತನಿಗೆ ಹೇಗೆ ನಿರತಿಶಯಾನಂದವೆಂದರೆ, ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮ
 ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರನಾದಿಂದ. ಎಂತಹ ನಿರತಿಶಯವಾದ ಅನುಕೂಲತಮವಾದ ದಶೆಯು
 ತನಗೆ ಪರಮಾತ್ಮಕೃಪಯಾ ದೊರೆಯಿತೆಂಬ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದಂಟಾದ ಅನು
 ಭವವು ಇಲ್ಲಿ ಭೋಗಶಬ್ದದಿಂದ ಬೋಧಿತವು. ಏಕೆಂದರೆ ಭೋಗ್ಯವೂ ಕೂಡ
 ಪ್ರೀತಿರೂಪವಾದುದರಿಂದ. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದುದಾದರೆ, ಎಂದರೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವೂ
 ಭೋಗವೂ ಎರಡೂ ಒಂದೇ ವಿಧ ಅನುಭವರೂಪವಾದರೆ, ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾ
 ತ್ಕಾರಣಭೋಗಯೋ? ಎಂಬ ದ್ವಿವಚನ ಪ್ರಯೋಗವು ಏತಕ್ಕೆ? ಪೂರ್ವ ಪೂರ್ವ
 ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟವಾದುದಾಗಿ. ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವದರಿಂದ
 ಹಾಗೆ ಭೇದವ್ಯವರ್ಥವೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಪರಭಕ್ತಿರೂಪ ಪ್ರೀತಿವಿಶೇಷ
 ದಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಣ ಉಂಟಾಗಿ, ಅನಂತರ ಮುಕ್ತಿ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮಾ
 ನುಭವರೂಪಭೋಗ ಉಂಟಾಗುವದರಿಂದ ತನ್ನೂಲಕವಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಕಾಲನ್ನು
 ಒತ್ತುವದೇನು, ಚಾಮರ ಬೀಸುವದೇನು, ಇವೆ ಮೊದಲಾದ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ
 ಆಸಕ್ತಿಯೂ ಉಂಟಾಗುವುದರಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಭೋಗಕ್ಕೂ ಸ್ವಲ್ಪ
 ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವುಂಟೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ ದ್ವಿವಚನಕ್ಕೇನೂ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಿಲ್ಲವು.
 ಹೀಗೆ ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಪೂರ್ವಪೂರ್ವ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಪರಭಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೆ
 ಗಳು ಇಷ್ಟವಾದವುಗಳಾಗಿ, ಈ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಣ ಭೋಗಗಳಿಗೆ ಪರಭಕ್ತ್ಯಾದಿ
 ಗಳ ಮೂಲತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವುದೂ ಉಪಸನ್ನವೇ. ಮೋಕ್ಷದಶೆಯಲ್ಲಿ ಈ
 ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಣ ಭೋಗಗಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಏಕಭಾವವು ಕೊಡು
 ತದೆ. ಈ ಅನುಭವ ವೇಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮುಕ್ತನು ಪಿತೃಲೋಕಕಾಮನಾದರೆ
 “ಸಚ್ಚಿಲ್ಲಾದೇವಾಸ್ಯ ಪಿತರಸ್ಸಮುತ್ತಿಷ್ಠನ್ನಿ” (ಛಾಂ. ೮-೨-೧) ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ

ಶರೀರ ಸಾತಸಮಯೇ ಹಾರ್ದ್ರಸ್ಯಾನುಗ್ರಹ ಸ್ವಯಮ್ |

ಪರಿಪಾಕಂ ಪ್ರಪನ್ನಾನಾಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ತಥಾವಿಧಮ್ ||೯೩||

ರುವ ಹಾಗೆ ಸಜ್ಜಲ್ಪನಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಆತನ ಪಿತೃಗಳು ಎದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವರೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಮುಕ್ತನು “ಜಕ್ಷೀಕ್ರೀಡ್ ರಮಮಾಣಃ” (ಭಾಂ. ೮.೧೨.೩) ಪರಮಾತ್ಮನೊಂದಿಗೆ ಸದ್ವಿಧ ಭೋಗವನ್ನು ಹೊಂದುವನು, ತನ್ನಿಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಾನಾವಿಧ ಭೋಗವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುವನೆಂದು ಹೇಳಿರುವದರಿಂದಲೂ ಇಂತಹ ವೈವಿಧ್ಯದಿಂದಲೂ ವಿರೋಧವೇನೂ ಇಲ್ಲವು.

ಆದುದರಿಂದ ಪೂರ್ವಪೂರ್ವ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಪರಭಕ್ತ್ಯಾದಿ ಅವಸ್ಥಾಭೇದವೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವೂ, ಅನಂತರ ಮುಕ್ತದಶೆಯಲ್ಲಿ ಭೋಗಸಾಮ್ಯವೂ, ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ರುಚಿಯೂ, ಏಕರೂಪವೆಂಬುದೂ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾಗುವದಲ್ಲವು. ಇವುಗಳು ಉತ್ತರಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವುಗಳಾಗಿ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಪೂರ್ವಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಪರಭಕ್ತ್ಯಾದ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಾದುದರಿಂದ ಅನುಭವ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳಿಗೆ ಪರಭಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೂಲತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವದು, ಸರ್ವ ಸಮಂಜಸವೇ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

ಹೀಗೆ ಪರಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು, ಅದು ಪರಜ್ಞಾನ ಪರಮಭಕ್ತಿಯಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿ, ಪರಿಪೂರ್ಣಾನುಭವರೂಪ ಭೋಗ, ಭಗವತ್ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಇವುಗಳು, ಭರನ್ಯಾಸನಿಷ್ಠನಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ? ಎಂಬ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಪಾಸನನಿಷ್ಠನಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವಹಾಗೆ ಬಹುಕಾಲ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವಹಾಗಲ್ಲವು. ಬಹು ಬೇಗನೆಯೇ ದೇಹಾವಸಾನಕಾಲದಲ್ಲೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶರೀರಸಾತಸಮಯೇ - ಭರನ್ಯಾಸನಿಷ್ಠನಿಗೆ ಶರೀರವಿಯೋಗ ಉಂಟಾಗುವ ಕಾಲದಲ್ಲೇ, ಹಾರ್ದ್ರಸ್ಯ - ಪ್ರಪನ್ನನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದಯಾಸಾಗರನಾದ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ಭಗವಂತನ, ಅನುಗ್ರಹಃ - ಅನುಗ್ರಹವು. ಪ್ರಪನ್ನಾನಾಂ - ಭರನ್ಯಾಸನಿಷ್ಠರಾದ ಪ್ರಪನ್ನರಿಗೆ, ತಥಾವಿಧಂ ಪರಿಪಾಕಮ್ - ಆ ವಿಧವಾದ ಪರಿಪಾಕವನ್ನು, ಎಂದರೆ ಪರಭಕ್ತ್ಯಾದಿ ಮೂಲಕ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ, ಅನುಭವರೂಪ ಭೋಗ, ಕೈಂಕರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಹೀಗೆ ಪರಿಪಾಕವನ್ನು ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ - ದಯಪಾಲಿಸುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಬಹು ಬೇಗ ಬೇಗ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆಂಬ ಭಾವವು. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಪನ್ನಾನಾಂ - ಎಂಬುದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಯೋಗನಿಷ್ಠನೂ ಭರನ್ಯಾಸನಿಷ್ಠನೂ ಬೋಧಿತವಾದರೂ ಪ್ರಕರಣಾನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿನಿಷ್ಠನೇ ಪ್ರಪನ್ನನೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ಇದರಿಂದ ಇಷ್ಟು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹವು ಭಕ್ತಿಯೋಗನಿಷ್ಠನಿಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಎರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅಪ್ರಪನ್ನರಿಗಾದರೋ ಇಂತಹ ಅನುಗ್ರಹವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೂ ವ್ಯಕ್ತವು. ಈ ಭರನ್ಯಾಸನಿಷ್ಠನು

ಅಜ್ಞೋಲತೈಲ ಸಿಕ್ತಾನಾಂ ಬೀಜಾನಾ ಮಚಿರಾದ್ಯಥಾ |

ವಿಸಾಕಃ ಫಲಪರ್ಯಂತಃ ತಥಾಶ್ರೇತಿ ನಿದರ್ಶಿತಮ್ ||೯೪||

ಮಾಡಿರುವ ಶರಣಾಗತನೂ ಹಾತ್ಮೆಯಿಂದ ಇಂತಹ ಪರಿಪಾಕವೆಲ್ಲಾ ಭಗವದನ್ಯ ಗ್ರಹದಿಂದ ಒಂದು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿಯೇ ದೊರೆಯುತ್ತದೆಂಬುದು ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವು. ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ “ಶರೀರ ಪಾತಸಮಯೇ” ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಬನಲಾಗಿ ಶರೀರ ಪಾತ ಕಾಲೇತು ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರ ಉಂಟು. ಅಗ ತು ಶ್ರಬ್ಧಾಭಿಪ್ರಾಯ ವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಅಲೋಚಿಸತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಶರೀರವಿರುವ ಕಾಲವಲ್ಲದರೋ? ಉಪಾಸನಾ ನಿಷ್ಕನಲ್ಲದೆ ಭರನ್ಯಾಸನಿಷ್ಕನಾದ ವ್ರತವನ್ನಿಗೆ ಪರಭಕ್ತಿ ಉಂಟಾಗುವನೂ ತನ್ನೂಲಕ ಪರಜ್ಞಾನ ಪರಮಭಕ್ತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಭೋಗಾದಿಗಳು ಉಂಟಾಗುವದೂ, ಕಷ್ಟತರವೆಂಬ ಭಾವವನ್ನು ತು ಶಬ್ದವು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಸಂಸಾರದಶಯಲ್ಲಿ ಭರನ್ಯಾಸನಿಷ್ಕರಿಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಲಭಿಸುವದಿಲ್ಲವೋ? ಎಂದರೆ ಲಭಿಸುವದು ದುರ್ಲಭವೆಂದೂ ಆಳ್ವಾರಾಚಾರ್ಯರುಗಳಿಗೆ ಲಭಿಸಿವೆ ಎಂದೂ ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಪಾಠಾಂತರವೇ ವಿಶೇಷಾರ್ಥ ಬೋಧಕ ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪರಿಪಾಕದಶಯೆಲ್ಲಾ ಬಹು ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲೇ ಹೇಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಿಂದ ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಜ್ಞೋಲತೈಲ ಸಿಕ್ತಾನಾಂ - ಅಜ್ಞೋಲಬೀಜಗಳ ತೈಲದಲ್ಲಿ ನೆನಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಬೀಜಾನಾಂ - ಇತರ ಬೀಜಗಳಿಗೆ, ಅಚಿರಾತ್ - ಬಹು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ, ಫಲಪರ್ಯಂತಃ. ನೋಳಕೆ ಚಿಗರು ಹೂವು ಕಾಯಿ ಫಲ ಪರ್ಯಂತವಾದ, ವಿಸಾಕಃ - ಪರಿಪಾಕವು, ಯಥಾ - ಹೇಗೋ ತಥಾ-ಹಾಗೆಯೇ, ಅತ್ರ - ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಎಂದರೆ ಹಾರ್ದನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪ್ರವತ್ತಿಸಿಷ್ಕನಿಗೆ ದೇಹಾವಸಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಜ್ಞಾನಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಣ ಭೋಗಕೈಂಕರ್ಯಾದಿಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ, ಇತಿ - ಎಂದಾಗಿ, ನಿದರ್ಶಿತಮ್ - ನಿದರ್ಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು, ಉದಾಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಬೀಜವನ್ನು ನೆಟ್ಟರೆ ನೋಳಕೆ ಒಡೆಯುವದು, ಚಿಗರುವದು, ಹೂವು ಬಿಡುವದು, ಕಾಯಾಗುವದು ಫಲವಾಗುವದು, ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಬಹುಕಾಲವು ಅವಶ್ಯಕವು. ಅಂತಹ ಆ ಬೀಜವನ್ನೇ ಅಂಕೋಲಬೀಜತೈಲದಲ್ಲಿ ನೆನಿಸಿ ಹಾಕಿದರೆ, ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಬಹು ಬೇಗನೆ ಎಂದರೆ ೨-೩ ಘಳಿಗೆಗಳಲ್ಲೇ ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೋ ಹಾಗೆ ಹಾರ್ದಾನುಗ್ರಹಿತನಾದ ಭರನ್ಯಾಸನಿಷ್ಕನಿಗೆ ದೇಹಾವಸಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ (ಈ ಪರಭಕ್ತಿ ಪರಜ್ಞಾನ ಪರಮಭಕ್ತಿಗಳು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆಂಬ ಭಾವವು ಅಂಕೋಲತೈಲಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಶಕ್ತಿಯುಂಟೆಂಬ ಪ್ರೀತಿಯು ಇರುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದಲೂ ಅದನ್ನೇ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೆ ಒಂದು ಲಾಕಿಕ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು

ದುಷ್ಟೇಂದ್ರಿಯ ವಶಾಚ್ಛಿತ್ತಂ ನೃಣಾಂ ಯತ್ಕಲ್ಮಷೈ ವ್ಯತಮ್ |
ತದಂತಕಾಲೇ ಸಂಶುದ್ಧಿಂ ಯಾತಿ ನಾರಾಯಣಾಲಯೇ || ೯೫ ||

ವೈದಿಕ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದ ಸಮರ್ಥಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶ್ಲೋಕವು ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರವರ ಕಾರಿಕೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಅವರು ಉಪಪಾದಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಹೋಗುವದರಿಂದ ಅದನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸಾತ್ವತ ಸಂಹಿತೆಯ ಶ್ಲೋಕವು. ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಯು ಮಾಡತಕ್ಕ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಅಂಗವಾಗಿ ನಾರಾಯಣಾಲಯದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ದಿವ್ಯದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ದೇಹಾವಸಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸಂಚಿತಗಳಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಾಧಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಮಾತ್ಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಕಳೆದುಹೋಗಿ, ಹೇಗೆ ಆತ್ಮನು ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಭರನ್ಯಾಸನಿಷ್ಠನಿಗೆ ಒಂದು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ, ಹಾರ್ವಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪರಭಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಸಾರ್ವತ್ಯರಣ ಭೋಗಾದಿಗಳ ಲಾಭವೆಲ್ಲವೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿ ತ್ತಾರೆ.—ನೃಣಾಂ - ಮನುಷ್ಯರ, ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಗಳ ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಹೇಗೆಂದರೆ, ನರಮತೀತಿ ನರಃ ಎಂಬ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಮೂಲಕ ಐಹಿಕಗಳಲ್ಲಿ ರಮಿಸದೇ ಇರುವ ವೈರಾಗ್ಯವುಳ್ಳವರು, ಅಂತವರ, ಯತ್ ಚಿತ್ತಂ - ಯಾವ ಮನಸ್ಸು, ದುಷ್ಟೇಂದ್ರಿಯವಶಾತ್ - ಮದಿಸಿ ಕೊಬ್ಬಿರುವ ದುಷ್ಟಗಳಾದ ದಶೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ವಶವಾಗಿರುವದರಿಂದ, ಕಲ್ಮಷೈಃ - ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಪಾಪರಾಶಿಗಳಿಂದ, ವ್ಯತಂ - ಆವರಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೋ, ತತ್ - ಅಂತಹ ಮನಸ್ಸು ಕೂಡ, ನಾರಾಯಣಾಲಯೇ-ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಅಂತಕಾಲೇ - ದೇಹಾವಸಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಸಂಶುದ್ಧಿಮ್ ಬಹುಜನ್ಮಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಅಂತಹ ಅವರಾಧಗಳಿಗೆ ವಿಧಿಸಿರುವ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೂ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯುಂಟಾಗದೆ ಇರುವುದು ಈಗ ಬಹು ಬೇಗ ಸರಿಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು, ಯಾತಿ - ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಸತ್ತಾದರೆ, ಮನಸ್ಸೂ ಸಮನಸ್ಸಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಹೇತುವು. ಈ ಶ್ಲೋಕವು ಹಿಂದೆ ಸ್ಥಾನ ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಉದಾಹೃತವು. ೧೬೩ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ. ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ದೃಷ್ಟಾಂತವು ಈ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಮುಂದಿನ ಕಾರಿಕೆಯಾದ “ಇತಿ ವ್ರತ ವಿಶೇಷೇ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.—ಇತಿ ಎಂಬದಾಗಿ—ಎಂದರೆ ಮೇಲಿನ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವದಾಗೆ, ವ್ರತವಿಶೇಷೇ - ಮೋಕ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ವ್ರತವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ, ಸಾತ್ವತಾದಿಷು - ಸಾತ್ವತ ಸಂಹಿತೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಯತ್ ಶಿಷ್ಯತೇ - ಯಾವುದು ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೋ ತದ್ವತ್ - ಅದರಹಾಗೆಯೇ, ಅತ್ರ - ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ, ಗದ್ಯೋಕ್ತಾಂತ್ಯದ

ಇತಿ ವ್ರತ ವಿಶೇಷೇ ಯತ್ಸಾತ್ವತಾದಿಷು ಶಿಷ್ಯತೇ |

ತದ್ವದತ್ತೋಪಪದ್ಯೇತ ಗದ್ಯೋಕ್ತಾಂತ್ಯ ದಶಾಗಮಃ || ೯೬ ||

ಶಾಗಮಃ-ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಮರೂ ಶರಣಾಗತಿಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ ಹಾರ್ದಾನುಗ್ರಹದಿಂದಂಟಾಗುವ ಅನ್ನಿಮದಶಾಸ್ತ್ರಾಸ್ತಿಯು, ಉಪಪದ್ಯತೆ - ಸಮಂಜಸವಾದುದೇ. ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಯು ಅಸುಖಿತಕ್ಕೂ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಅಂಗವಾಗಿ ವಿಧಿಸಿರುವ ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವಾಸದಿಂದ, ಅನೇಕ ನೃಗಾನ್ನೆತ್ತಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳಿಂದಲೂ ಪರಿಸುದ್ದವಾಗದಷ್ಟು ಪಾಪರಾಶಿಗಳಿಂದ ಕಲುಷಿತವಾಗಿ ದುಷ್ಟೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ವಶವಾದ ಮನಸ್ಸು ಹೇಗೆ ದೇಹಾವಸಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಮಷಗಳೆಲ್ಲಾ ತೊಲಗಿ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲೇ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಭರಣ್ಯಾಸನಿಷ್ಠನಿಗೆ ದೇಹಾವಸಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾರ್ದಾನಾದ ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹವೂ ಬಹು ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲೇ, ಪರಭಕ್ತಿಪರಜ್ಞಾನ ಪರಮಭಕ್ತಿಗಳು, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಣ, ಭಗವದನುಭವ, ಇವುಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬಹು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲೇ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಬ ಭಾವವು.

ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಮರ ಶರಣಾಗತಿಗದ್ಯದ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಗೆ ಪರಭಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಣವೂ ಅನುಭವವೂ ಕೃಜ್ಞಾರ್ಯವೂ ಸಹ ದೇಹಾವಸಾನಕಾಲದಲ್ಲೂ ತದನಂತರವೂ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದೇನೋ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿದಿರಿ ; ಆದರೆ ದೇಹವಿರುವಾಗಲೇ ಸಮಾಚಾರ್ಯವರೂ ನಾಥಮುನಿಗಳೂ ಸಹ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿದರೆಂಬ ವ ಸಿದ್ಧಿಯುಂಟು ; ತಿರುವೃಂದಾವಾಚಾರ್ಯವರೂ, ತಿರುಮಜ್ಜಿಯಾಚಾರ್ಯವರೂ ಶ್ರೀ ರಜ್ಜನಾಥನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿದರೆಂದು ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಯಾಮುನ ಮುನಿಗಳು, ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರೂ ಸಹ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿದ ಇತಿಹಾಸಗಳುಂಟು. ಸಾರದಾಸಕೆಯವರು ಆದಿಶಬ್ದದಿಂದ ಕುರುಕೈಕ್ಯಾಸಲಕ್ಷ್ಯ, ತಿರುಕ್ಕುಚ್ಚಿನಂಬಿ ಎಂಬೆರ ಮಾನಾರ್ರು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟರೆಂದು ವ್ಯಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದಿತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಶರಣ ಗತಿ ಗದ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದಾಗ ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥನನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸ ಉಕೆ ಸತ್ಯುಕ್ತಿಗಳನ್ನೇ ಅಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರ ತ್ತುಂಬುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ವೃತ್ತಾಂತವು. ಶ್ರೀ ಕಾಂಚಿಪುರಣರಿಗೆ ಶ್ರೀ ವರದರಾಜರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾಂತರೇಶಿಕರಿಗೂ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಬಿರುದು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತೆಂದೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀ ಹಯಗ್ರೀವರೂ ಸಹ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರೆಂದೂ ವ ಸಿದ್ಧಿಯುಂಟು. ಸಂಸಾರದೆಶಿಸುಲ್ಲೇ ಇಂತಹ ಸುಕೃತಪರಿಪಾಕವು ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಯಿತು ? ಎಂದರೆ ಪರಮಪುರುಷನ ಅನುಗ್ರಹವಿಶೇಷವೆಂದು ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—

ಅನುಗ್ರಹ ವಿಶೇಷಣ ಕೇನಚಿತ್ಪರಮಾತ್ಮನಃ |

ಕುರುಕಾಧೀಶ ನಾಥಾಧ್ಯಾಃ ಪ್ರಾಗಪ್ ನ್ವಭವಃ ಪ್ರಭುಮ್ || ೯೭ ||

ಶ್ರೀ ಶತಾರಿ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಷು ಏತದ್ವೈಯಾರ್ಥಾನುಸಂಧಾನಮಃ

ವ್ಯಕ್ತಮಿತಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಂ ಪ್ರದರ್ಶಯತಿ

(ಇ) ದ್ವಯತ್ತಿಲರ್ಥತ್ವೈ ನಮ್ನಾಳ್ವಾರಮ್ (೧) "ತಿರುನಾರಣ

ಕೆಲವು ಸುಕೃತಗಳು ಉಪಾಸನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರೂ ಸುಕೃತ ಪರಿಪಾಕ ದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಭಗವದನುಗ್ರಹವು ಬರೀ ಧ್ಯಾನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಅಂತಹ ಪರಿಪಾಕ ದಶೆ ಉಂಟುಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪರಮಾತ್ಮನಃ - ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಅಂತರಾತ್ಮಾವಾಗಿರ ವ ಪರಮಪುರುಷನ, ಕೇನಚಿತ್ - ಯಾವುದೋ ಒಂದು, ಅನುಗ್ರಹವಿಶೇಷದಿಂದ, ಕುರುಕಾಧೀಶ ನಾಥಾಧ್ಯಾಃ - ನಮ್ನಾಳ್ವಾರವರು, ನಾಥಮುನಿಗಳು, ಮೊದಲಾದವರು ಯಾರೆಂಬುದು ಮೇಲೆ ಉಪಪಾದಿತವು, ಪ್ರಾಗಪಿ - ದೇಹಾವಸಾನಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇನೇ, ಪ್ರಭುಮ್ - ಸರ್ವ ಸುರ್ವನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು, ಅನುಭವನ್ - ಅನುಭವಿಸಿದರು, ಎಂದರೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಂಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಆನಂದವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಎಂಬ ಭಾವವು

ಆಗಲಿ, ಹೀಗೆ ದ್ವಯಮುಕ್ತಮೂಲಕ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಅನಂತರ ಅನುಗ್ರಹವಿಶೇಷದಿಂದ ದೇಹಾವಸಾನಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಅಂತಹ ಸುಕೃತಾನುಭವ ಉಂಟಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಇವರುಗಳು ಹಾಗೆ ದ್ವಯಮೂಲಕ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಅಂತಹ ಸುಕೃತಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಪ್ರಮಾಣವುಂಟೋ ಎಂದರೆ ದ್ವಯಾರ್ಥಾನು ಸಂಧಾನದ ಪಾಶುರಗಳುಂಟೆಂದು ನಮ್ನಾಳ್ವಾರವರ ಮೂರು ಪಾಶುರಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ದ್ವಯಾರ್ಥಾನುಸಂಧಾನವು ಸಂಪ್ರದಾಯರೀತ್ಯಾ ಶ್ರೀ ನಮ್ನಾಳ್ವಾರವರ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಯಲ್ಲೂ ವ್ಯಕ್ತವು.

ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರ ವ ದ್ವಯಾರ್ಥಾನುಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಸಂಪ್ರ ದಾಯ ಬಲವುಂಟೋ ? ಎಂದರೆ ಉಂಟೆಂದು ಪಮ್ನಾಳ್ವಾರವರ ಪಾಶುರಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.—

ದ್ವಯತ್ತಿಲರ್ಥತ್ವೈ - ದ್ವಯಮುಕ್ತದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು, ಪಮ್ನಾಳ್ವಾರಮ್ - ನಮ್ನಾಳ್ವಾರವರೂ ಸಹ ಮುಂದೆ ಇರುವ ಇವೇ,

ಸ್ತಾಳ್ ಕಾಲಮ್ಪರಚ್ಚಿ ನಿತ್ತಯ್ ಮಿನೋ" ಎನ್ನುಮ್, (೨) "ಮುಗಿಲ್
ವಣ್ಣನಡಿಯೈಯಡೈನ್ನರುಳ್ ಕೂಡಿಯು ಯನ್ನವ್" ಎನ್ನುಮ್,

ಮುದಲಾನ-ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಜ್ಞಳಿಲುಮ್ - ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ, ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯ್
ದಾರ್-ಕೃಷಯಾ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು ಎಂಬುದರಿಂದಿಗೆ ಅನ್ವಯವು. ಇಲ್ಲಿ
ಮುದಲಾನ ಎಂದು ಹೇಳುವದರಿಂದ ಈ ಮೂರು ಪಾಶುರಗಳು ಮಾತ್ರವೇ
ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ದ್ವಯಘನಾಥಬೋಧಕ ಪಾಶುರಗಳುಂಟೆಂಬುದು
ಸೂಚಿತವು. ಆ ಮೂರು ಯಾವುವೆಂದರೆ—

(೧) ಒರುನಾಯಕನಾಯೊಡವುಲಕುಡ ನಾಂಡವರ್ |

ಕರುನಾಯ್ ಕವರ್ನ್ದ ಕಾಲರ್ | ಶಿದೈಗಿಯ ಪಾನೈಯರ್ |

ಪರುನಾಡುಕಾಣ ವಮ್ಮೈಯಿಲೇ ಪಿಚ್ಚೈ ತಾಮ್ ಕೊಳ್ಳರ್ |

ತಿರುನಾರಣ್ ತಾಳ್ ಕಾಲಂಪೆರಚ್ಚಿ ನಿತ್ತಯ್ ಮಿನೋ ||

ಇದರರ್ಥವು—ಒರುನಾಯಕನಾಯ್ - ಏಕಚ್ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ,
ಓಡ-ಬಹು ಕಾಲ, ಉಲಕುಡ ನಾಂಡವರ್-ಲೋಕವನ್ನಹೊಂದಿ ಅದನ್ನು ಆಳು
ವವರಾಗಿ, ಅದು ಅಶಾಶ್ವತವಾದುದರಿಂದ ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ, ಉದರ ಭರಣಕ್ಕೆ
ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವೂ ಇಲ್ಲದೆ
ಪದಚಾರಿಯಾಗಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಹೊರಟು, ಕರುನಾಯ್-ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದುದ
ರಿಂದ ಕವು ನಾಯಿಯಿಂದ ಅಥವಾ ಮರಿ ಹಾಕಿದುದರಿಂದ ಮರಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿ
ತುಳಿಯುತ್ತಾರೋ ಎಂದು ಕೋಪದಿಂದಿರುವ ನಾಯಿಯಿಂದ, ಕವರ್ನ್ದ
ಕಾಲರ್-ಕಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾಲುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಹಿಂದೆ ಕಪ್ಪು ಕೊಡುವ ರಾಜರಿಂದ ನಮ
ಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರು ಈಗ ನಾಯಿಯಿಂದ ಕಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾಲುಳ್ಳವರೆಂಬ
ಭಾವವು. ಶಿದೈಗಿಯ ಪಾನೈಯರ್ - ಹಿಂದೆ ಚೆನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಊಟ
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರು ಈಗ ಅನುರೋಗವಾಗಿ ಇತರರು ಬಿಸಾಡಿದ ಮಡಿಕೆಯನ್ನು
ಭಿಕ್ಷೆಯ ಪಾತ್ರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವರಾಗಿ, ಪರುನಾಡು ಕಾಣ-ಹಿಂದೆ ತಮ್ಮಿಂದ
ಆಳಲ್ಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ಮಹಾಜನಗಳು ತಿಳಿಯುವಹಾಗೆ, ಇಮ್ಮೈಯಿಲೇ-ಈ ಜನ
ಬಲ್ಲೇ, ಬೇರೇ ಜನ್ಮವಾದರೂ ಆಗಿದ್ದರೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಮಹತ್ವದವಯು ತಪ್ಪಿದ
ಲಜ್ಜೆ ಇಲ್ಲದಿರಬಹುದಿತ್ತು; ಹಾಗಲ್ಲದೇ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ, ಪಿಚ್ಚೈ ತಾಮ್
ಕೊಳ್ಳರ್ - ಹಿಂದೆ ಅನೇಕರು ತಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದುದನ್ನು ಧರಾಳವಾಗಿ
ಕೊಟ್ಟವರು, ತಾವೇ ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಇತರರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು
ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವರು, ಹೀಗೆ ಐಹೈಶ್ವರ್ಯವೆಲ್ಲಾ ನಶ್ವರವಾದುದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ
ಮಮತೆಯನ್ನು ತೊರೆದು, ಶಾಶ್ವತವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ, ಅದು ಯಾವು

(೧) ತಿರು. ೪-೧.೧.

ದೆಂದರೆ ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಯಾದ ದಿವ್ಯ ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಸೇರಿ ಪರಿಪೂರ್ಣೈಹ್ಯವನ್ನು ಭವದೊಂದಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಹಿತನಾದ ಪರಿವಾಸದೇವನಿಗೆ ನಿತ್ಯ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ, ತಿರುನಾರಣ್ ತಾಳ - ತಿರುನಾರಾಯಣಪುರಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣನ ಪಾದಗಳನ್ನು, ಕಲಸೆರ - ಭ್ರಮಜ್ಞಾನ ನಿಷಿದ್ಧಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲಾದ ಉಪಾಯೋಪದೇಶಗಳು ಬಂದು ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳಾಗುವದಕ್ಕೆಂತ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ, ಚಿನ್ನಿತ್ತು ಉಯ್ಯಮಿನ್ - ಅನುಸನ್ನಿತ್ತು ಉಜ್ಜೇವಿಸಿರಿ, ಎಂದರೆ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಸುಷ್ಪಿಸಿ, ಆತ್ಮೋಜ್ಜೇವನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಇಲ್ಲಿ ತಿರುನಾರಣ್ ತಾಳ ಕಾಲಂ ಪೆರ ಚಿನ್ನಿತ್ತು ಎಂಬುದರಿಂದ ದ್ವಯದ ಪೂರ್ವಾರ್ಥವಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಚರಣಾ ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಧೇ ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಉಯ್ಯಮಿನ್ ಎಂಬುದರಿಂದ ಉತ್ಪರಮಂಡಾಭಿಹ್ರಾಂತವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಸುಷ್ಪಿಸಿದ ಮಿಕ್ಕ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಪ್ರಪದ್ಧನಿಗೆ ಆಪದ್ಧಕವಾದ ಐಹೈಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಲಪ್ಪಿಸಿದವು ಉಪಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

(೨) “ಮುಗಿಲ್ ವಣ್ಣನಡಿಯೈ ಯಡನ್ನರುಳ್ ಶೂಡಿಯುಯ್ ನ್ನವ್ ಮಾಯ್ ಪುನಲ್ ಪುರನಲ್ | ತುಗಿಲ್ ವಣ್ಣತ್ತು ನೀರ್ ಚ್ಚೇರ್ ಪ್ಪವ್ ವಣ್ ಪೊಳಿಲ್ ಶೂಳ್ ಕುರುಗೂರ್ ಚಡಗೋಪ್ಪ | ಮುಗಿಲ್ ವಣ್ ನಡಿ ಮೇಲ್ ಶೊನ್ನೊಲ್ ಮಾಲೈಯಾಯಿತ್ತಿತ್ತು ಮ್ ವಲ್ಲಾರ್ | ಮುಗಿಲ್ ವಣ್ಣ ಮಾನತ್ತಿ ಮೈಯುವರ್ ಶೂಳ್ ವಿರುನ್ಬೆರ ಪೆರಿನ್ನವೆಳ್ಳತ್ತೇ ||”

ಅರ್ಥವು—ಮುಗಿಲ್ ವಣ್ಣನ್ ಮೇಘದ ಹಾಗೆ ಒಳಹೊದಿಯುಳ್ಳ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನ, ಅಡಿಯೈ ಯಡನ್ನು - ಚರಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಎಂದರೆ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಸುಷ್ಪಿಸಿ, ತುಳ್ ಶೂಡಿ-ಅವನ ಕೈವೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಉಯ್ಯಮಿನ್-ಪ್ರಪದ್ಧನೆಂಬ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಮಾಯ್ ಪುನಲ್ ಪೊರುನಲ್-ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ನೀರಳ್ಳ ತಾಳುಕಾರ್ಣೀ ನದಿಯ ತುಕಿಲ್ ವಣ್ಣನ್ ತೂ ನೀರ್-ಧೌತವಸ್ತ್ರದ ಒಣದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ನೀರಳ್ಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ “ರಮಣೀಯಂ ಪ್ರಸನ್ನಂಬು ಸಂತನಸ್ಸ ಮನೋಯಥಾ” (ರ.ಬಾಲ) ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ನಿರುಳ್ಳ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಭಾವವು. ಶೇರ್ ಪ್ಪವ್ - ಸೇರಿಸುವ ಇವೆಲ್ಲಾ ಚಡಗೋಪ್ಪ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಣಗಳು, ವಣ್ ಪೊಳಿಲ್ ಶೂಳ್. ಸುಂದರಗಳಾದ ತೊಟ್ಟಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ, ವಣ್ ಕುರುಗೂರ್ - ನಿರತಿಶಯ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ರಮಣೀಯವಾದ ಕುರುಕಾನಗರಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ, ಚಡಗೋಪ್ಪ-ಶ್ರೀ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರರಾದ ತಾವು, ಮುಗಿಲ್ ವಣ್ಣ ಅಡಿಮೇಲ್ ಶೊನ್ನ. ನೀಲಮೇಘಶ್ಯಮನಾದ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನ ಪಾದಕಮಲವನ್ನು

(೩) “ ಅಕಿಲಕಿಲ್ಬೀ ” ಮುದಲಾನ ಪ್ರದೇಶಜ್ಞಳಿಲುವ್ ಅರುಳಿ ಚೈಯ್ದಾರ್.

ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ, ಶೋಲಮಾಲೈ-ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿ ಮಾಲೆಯಾದ, ಆಯಿರತ್ತ - ಸಾವಿರ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ, ಇಪ್ಪತ್ತುಮ್ ವಲ್ಲಾರ್ - ಈ ಹತ್ತು ಪಾಶುರಗಳನ್ನು ಅಧಿಕರಿಸಿದವರು, ಮುಗಿಲ್ ವಣ್ಣಮ್ ವಾನತ್ತು - ಮೇಘದ ವರ್ಣರಹಾಗೆ ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳ ದಿವ್ಯ ವೈಕುಂಠದ. ಇಮ್ಮೆಯವರ್ - ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳು, ಶೂಳ - ತುಂಬಿರುವ, ಪೇರಿನ್ನವೆಳ್ಳತ್ತೈ - ನಿರತಿಶಯವಾದ ಅನಂದ ಸಾಗದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಇಮವರ್-ಇರುವರು. ಈ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ, ಮುಗಿಲ್ ವರ್ಣ ಎಂಬುದರಿಂದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥವೂ, ಅಡಿಯೈ - ಎಂಬುದರಿಂದ, ಚರಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥವೂ ಅಡೈನ್ನು ಎಂಬುದರಿಂದ ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ವೇ ಎಂಬರ್ಥವೂ, ಅರುಳ್ ಕೊಡಿಯುಮ್ ನ್ದವ್ ಎಂಬುದರಿಂದ, ಉತ್ತರಬಂಡದ ಅರ್ಥವೂ, ಉಪಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

“ಅಕಿಲ ಕಿಲ್ಬೀ”—ಈ ಪೂರಾ ಪಾಶುರಕ್ಕೂ ಸಜ್ಜಿಹ ತಾತ್ಪರ್ಯಕ್ಕೂ ಗುಂನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಈ ಪಾಶುರವು ಶಂಕಾಂಗಾಯ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಪರಿಕರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವದರಿಂದ ದ್ವಯವನ್ತ್ರಾರ್ಥದ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿವರಣೆಯಾಗಿ ಅಮೋಘವಾದುದು. ಮೊದಲು ಶಬ್ದಾರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆವು.—ಇರೈಯುಮ್ - ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಕೂಡ, ಅಗಲಗಿಲ್ಲೇನ್- “ನಜೀವೇಯಂ ಕ್ಷಣಮಪಿ” ಎಂದೂ “ಅನನ್ಯಾ ರಂಘವೇಣಾಹಮ್” ಎಂದೂ ಹೇಳುವಹಾಗೆ ಅಗಲಿರಲಾರೆನು, ಎನ್ನು - ಎಂದೂ, ಅಲರ್ ಮೇಲ್ ಮಜ್ಜೈ- ಕಮಲವುಷ್ಪದ ಮೆಲಿವೆಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದುದರಿಂದ ಅಲರ್ ಮಂಗೈತಾಯಾರನ್ನು ಮಾರಬಾ - ಅಂತಹ ನಿತ್ಯನಪಾಯಿನೆಯನ್ನು ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಧರಿಸುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಿಗಿರಿಲ್ ಪುಗಳಾಯ್ - ಇಂತಹ ಅನುಗ್ರಹಮಯಳ ಸಂಬಂಧವು ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುವದರಿಂದಲೇ, “ಅಪ್ರಮೇಯಂ ಹಿ ತತ್ತೇಜಃ ಯಸ್ಯ ಸಾ ಜನಕಾತ್ಮಜಃ” ನಿರತಿಶಯವಾದ ರಯಾರ್ಪ ಹೃದಯನೆಂಬ ಮಹಾ ಖ್ಯಾತಿಯುಳ್ಳವನೇ, ಮೂನ್ರುಲಗವ್ ಉಡೈಯಾಯ್ - ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿ ಶೇಷಿಯಾದವನೇ, ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ, ಎನ್ನೈ ಅಳ್ವಾನೇ- ಮಹಾಪರಾಭಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಕೂಡ ರಕ್ಷಿಸುವ ಸೌಶೀಲ್ಯವುಳ್ಳವನೇ ನಿಕಿರಿಲ್ ಅಮರರ್ ಮುನಿಕ್ಕಣ್ಣಳ್ಳ - ನಿರತಿಶಯವಾದ ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳೂ ಋಷಿಗಳ ಸಮೂಹವೂ, ವಿರುಮ್ಮುಂ ತಿರುವೇಜ್ಞಡತಾನೇ - ಮಹಾ ವಿಶ್ವಸದಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸುವ, ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವ ತಿರುವಲೆಯ ವೇಂಜ್ಞಟಾಧಿಪತಿಯೇ, ಪುಗುಲ್ ಒನ್ನು

(೩) ತರು ೬-೧೦.೧೦

ಇಲ್ಲ - ಜೇರೊಂದು ಉಪಾಯವೂ ಇಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ, ಉಪಾಧಿಕಾರಿ - ನಿನ್ನ ಚರಣಾರವಿಂದದ ಕೆಳಗೆ, ಅಮರನು ಪುಗನ್ನೇನೇ-ಅನನ್ಯ ಶರಣನಾಗಿರುವ ನಾನು ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇರೈಯುಮ್ ಅಗಲ ಗಿಲ್ಲೇ ಎನ್ನು ಅಲರ್ ಮೇಲ್ ಮಂಗೈ ಉರುಬಾ ಎಂಬುದರಿಂದ ನಿತ್ಯಾನಪಾಯಿನಿ ಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ, ದ್ವಯದ ಶ್ರೀಮತ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇದರಿಂದ ಆಕೆಯ ಸಂಬಂಧವು ನಾರಾಯಣನ ಉಪಾಯತ್ವ ಉಪೇಯತ್ವಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಾನಶ್ಚಕವೆಂಬುದು ಸೂಚಿತವು. ಇದರಿಂದ ಉತ್ತರ ಖಂಡದ ಶ್ರೀಮತೇ ಎಂಬ ಶಬ್ದಾರ್ಥವೂ ಉಪಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ನಿತ್ಯಾನಪಾಯಿನಿ ಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ವರಮಕೃಪಾದಾರ್ಯ ಸೌಶೀಲ್ಯಾದಿ ಅಶ್ರಿತರಕ್ಷಣೀಪಯುಕ್ತ ಗುಣವುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಉಪಾಯರೂಪದಲ್ಲೂ ಪುರುಷಕಾರೂಪದಲ್ಲೂ, ಪರಮಾನು ಗ್ರಹಕಾರಕಗಳೆಂಬ ಭಾವವೂ ಈ ಅತ್ಯಾನಪಾಯತ್ವದ ರಹಸ್ಯವು. ಇವಳಿಂದಲೇ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ನಿರತಿಶಯ ಯಶಸ್ಸೆಂಬುದು ನಿಗರಿಲ್ ಪುಗಳಾಯ್ - ಎಂಬುದ ರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವು. ಮೂನುಲಗಮ್ ಉಡೈಯಾಯ್ ಎನ್ನೆಯಾಳ್ವಾನೇ ನಿಗರಿಲ್ ಅಮರರ್ ಮುನಿಕ್ಕಣ್ಣಿಳ್ಳ ವಿರುಮ್ಪಮ್ ಎಂಬುದರಿಂದ ನಾರಾ ಯಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥವು ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಉಪಾಧಿಕಾರಿ ಅಮರನು ಪುಗು ನ್ನೇನೇ ಎಂಬುದರಿಂದ ಶರಣಂ ಪ್ರಕದೇ ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥವು ಪ್ರದರ್ಶಿಸ ಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಉತ್ತರ ಖಂಡಾರ್ಥವು, ನಿಗರಿಲ್ ಅಮರರ್ ಮುನಿಕ್ಕಣ್ಣಿಳ್ಳ ವಿರುಮ್ಪಮ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕೈಜ್ಜೈ ನಿಷ್ಕರಾದ ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳೂ, ಅಂತಹ ಅವೇಕ್ಷೆ ಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅವಕ್ಕಾಗಿ ಮನನಶೀಲರಾದ ಮುನಿಗಣಗಳಿರಲೂ. ಸೇವಿಸಲ್ಪ ಡುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೆಂದು ವೇದವಾದರಿಂದ, ಬೋಧಿತವು. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಶರಣಾ ಗತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಂಚಸಿರಿಕರಗಳ ಯೋಗವೂ ಈ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾದುವ ರಿಂದ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಕ್ಕಿರುವ ಸ್ವೀಕರಣವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಅರ್ಥಗಳೂ ಸೂಚಿತವು.

ಮುದಲಾನ - ಇವೇ ಮೊದಲನೆಯ, ಪದೇಶಜ್ಞಳಿಲುಮ್ - ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಪಾಶುರಗಳಲ್ಲಿ ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯಾದಾರ್ - ಕೃಪಯಾ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮುದಲಾನ ಎಂಬುದರಿಂದ "ಒಣ್ಣೆಡ್ಡಿಯಾಳ್ ತಿರುಮಗಳುಮ್" ಮತ್ತು "ಆರಿನಕ್ಕು ನ ಸಂದಮೇ ಶರಣಾಗ ತಂದೊಳಿನ್ನಾಯ್" ( ) ಎಂಬಿವೇ ಮೊದಲಾದ ಪಾಶುರಗಳು ಸೂಚಿತವು. ಹೀಗೆ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ ಪಾಶುರ ಗಳಾದ "ಒರುನಾಯಕನಾಯ್ " * ಅಗಲಗಿಲ್ಲೇ " ಎಂಬುವವಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂದರೆ ಒರುನಾಯಕ ವೆಂಬುದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪತ್ತಿನ ಅರಂಭವು ; ಅಗಲಗಿಲ್ಲೇ - ೬ನೆಯ ಪತ್ತಿನ ಕೊನೆಯ ಪದ್ಯವು. ಅದುದರಿಂದ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ೪, ೫, ೬ನೆಯ ಮೂರು ಪತ್ತುಗಳೂ

ಅಥ ದ್ವಯಸ್ಯ ಪ್ರತಿಪದಂ ವಿಸ್ತರೇಣಾರ್ಥನಾಹ

ಇದಿಲ್ ಮುರ್ದಡ “ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ” ಎನ್ನು ಸರ್ವಶರಣ್ಯಮಾನ ಪರತತ್ವತ್ವೈ ಚಿನ್ನ ಸಡಿ. ಶ್ರಿಯಃಪತಿತ್ವ ಲಿಂಗ ತ್ತಾಲುಮ್, ನಾರಾಯಣ

ದ್ವಯದ ಪೂರ್ವಖಂಡವಾದ ಉಪಾಯವಾದ ದರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತವೆ. ಎಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತರ ಖಂಡವು ಮೊದಲು ಮೂರು ಪಾಠಗಳಿಂದ ಉಪಪಾದಿತವು. ಹೀಗೆ ದ್ವಯಾರ್ಥವಿವರಣೆಯನ್ನು ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ಯವರು ೬ ಪಾಠಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತಕ್ರಮವು, ಉತ್ತರಖಂಡವನ್ನು ಮೊದಲೂ ಪೂರ್ವಖಂಡವನ್ನು ಅನಂತರವೂ ಹೇಳುವದು ನ್ಯಾಯವೋ? ಎಂದರೆ ಫಲದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯು ವಿದಿತವಾದರೆ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ತಾನೇ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಹಾಗೆ ಉಪಪಾದಿಸೆಯು.

ಮುಂದೆ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಪ್ರತಿಪದದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಹಿಂದೆ ದ್ವಯಾರ್ಥಾನುಸಂಧಾನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತ್ವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಪ್ರತಿಪದಗಳಿಂದಲೂ ತೋರಿಸುವ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ಪ್ರಧಾನತಃ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವೆಂಬೆರಡು ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಪರತತ್ವವು ನಿರ್ಣಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇದಿಲ್-ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಪ್ಪಡ-ಮೊದಲು “ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಎನ್ನು ಎಂಬುದಾಗಿ, ಸರ್ವ-ಶರಣ್ಯಮಾನ - ಸರ್ವರಿಗೂ ರಕ್ಷಣದ ; ಪರತತ್ವತ್ವೈ ಪರತತ್ವವನ್ನು, ಚಿನ್ನ ಸಡಿ - ಹೇಳುವಂಥಾಗಿ ಎಂಬ ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಪರತತ್ವವೆಂಬುದೆಂಬೇ ಪರದೇವತಾಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಹು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನೇ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿಕೊಡಲಿ “ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣೋ ನಃ ಪತಿ ರಖಿಲತನು ಮುಕ್ತಿಭೋಗ್ಯಃ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಶಿವ, ಶಂಭು, ಹರಣ್ಯಗರ್ಭ ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೂ ಪರತತ್ವವು ಶ್ರುತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟದೆಯಲ್ಲಾ ಎಂದರೆ, ಆ ಶಬ್ದಗಳೆಲ್ಲಾ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಮೂಲಕ ಅಸ್ವಯವು ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲೇ ಎಂದು ವೇದಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪುರುಷಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ “ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಂ ದೇವಂ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ. “ತತ್ತ್ವಂ ನಾರಾಯಣಃ ಪರಃ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, “ಯಚ್ಚಕಿಂಚಿಜ್ಜಗತ್ಸರ್ವಂ ದೃಶ್ಯತೇ ಶ್ರಾಯತೇ ಪಿವಾ | ಅಂತರ್ಬಹಿಶ್ಚ ತತ್ಸರ್ವಂ ವ್ಯಾಪ್ಯನಾರಾಯಣಸ್ಥಿತಃ” ಎಂಬುದಾಗಿ ನಿಗಮನದಲ್ಲಿ

ಹೇಳಿರುವ ಸರಿಂದ ಪರತತ್ವವು ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು. “ತತ್ತ್ವಂನಾರಾಯಣಃ ಪರಃ” ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲೇ ವ್ಯಕ್ತವು. ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರವಾದ “ಲಿಂಗಭೂಯಸ್ತ್ವಾ ತದ್ಧಿಬಲೀಯಸ್ತದಪಿ” (೩-೩-೪೩) ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸರ್ವಪರವಿದ್ಯೋಪಾಸ್ಯನ ನಿರ್ದಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾರಾಯಣಾನುವಾಕವು ಪ್ರವೃತ್ತವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಲಿಂಗಭೂಯಸ್ತ್ವಾತ್ ಇಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವು ಯಾವುದೆಂದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಮಾಣವಾಕ್ಯವು; ಅವುಗಳ ಭೂಯಸ್ತ್ವವೆಂದರೆ ಅಧಿಕೃತವಿರುವದರಿಂದ. ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಪರತತ್ವವಾಗಿ ಸರ್ವಪರವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲೂ ಉಪಾಸ್ಯನೆಂದು ಅನೇಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳ ಬಲವಿರುವದರಿಂದ. ಒಂದುದೇವಂ ಎಂಬ ಶ್ರೀಮನ್ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ ಪಾಶುರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಪೃತಿ ಸ್ತೃತಿ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣ ವಾಕ್ಯಗಳು, ೧೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉದಾಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಪರಾಂಬರಿಸಬಹುದು. ವೇದೇಷು ಪಾರುಷಂಸೂಕ್ತಂ ಎಂದು ಪುರುಷಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಉಪಾಸ್ಯನನ್ನು ಬಹು ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮ, ಪರತತ್ವ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಸ್ಸು, ಪರಮಾತ್ಮಾ, ಅಕ್ಷರ, ಶಿವ, ಶಂಭು ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ನಿರ್ದಿಷ್ಟನಾಗಿರುವನೆಂದೂ, ಅವೆಲ್ಲಾ ನಾರಾಯಣನನ್ನೇ ಬೋಧಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದೂ, ಆತನೇ ದೇವನು ಪರತತ್ವವು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಆತನೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಶಿವ, ಇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ಶರೀರಕನಾಗಿಯೂ ಅವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಆತ್ಮನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು “ಯಚ್ಚ ಕಿಂಚಿತ್ತ್ವಗತ್ಸರ್ವಂ ವ್ಯಾಪ್ಯನಾರಾಯಣಸ್ಸಿ ತಃ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ, ಸಾಮಾನ್ಯಾಧಿಕರಣವು “ಸಬ್ರಹ್ಮಾ ಸಶಿವಸ್ಸೇಂದ್ರಃ” ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಈ ನಾರಾಯಣನು ಯಾರು ಎಂದರೆ ಶಚೀಪತಿಯೇ, ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯೇ ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲವೆಂದು, “ಹ್ರೀಶ್ಚ ತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ಚ ಪತ್ನೀ” ಎಂಬಲ್ಲಿನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಶ್ರಿಯಃಪತಿತ್ವವೇ ಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಕಧರ್ಮವೆಂದು ಶ್ರುತಿಯು ಉಪದೇಶಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಬಲೀಯಃ ಎಂದು ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಪ್ರಕರಣಕ್ಕಿಂತ ಲಿಂಗವು ಬಲಿಷ್ಠವಾದುದರಿಂದ, ಹಾಗೆಯೇ ಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬ ಭಾವವು. ಹೀಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ನಮಗೆ ಶೇಷ ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉಪವಿಷ್ಟವಾಗಿರುವದರಿಂದ, ದ್ವಯಮನ್ವಯದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದವು ಪರತತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಆದರೆ ನಾರಾಯಣಾನುವಾಕವು ನಾರಾಯಣನೇ ಪರತತ್ವವೆಂದು ಸಮರ್ಥಿಸಿದರೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ? ಅದುದರಿಂದ

ಶಬ್ದ ತ್ವಾ ಲುಮ್ - ಪರತತ್ವವಿಶೇಷ ನಿರ್ಣಯಮ್ ಪೂರ್ವಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ನಾರಾಯಣ ಶರಣ್ಯ ನಂಪೋದು ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾಯಿರುಕ್ಕಾಕಗ ಪೂರ್ವಖಂಡ ತ್ವಿಲ್ ಶ್ರೀಮಚ್ಛಬ್ದವು. "ಅಕಾರಿಣಸ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ಮಾಕಾರಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕಮ್ | ತೇನಾಕಾರಂ ಶ್ರಿಯಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಜ್ಞಾತವ್ಯೋ ಭಗವಾಃ ಹರಿಃ ||"

ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿರುವುದರ ಫಲವೇನು? ಎಂಬಿ: ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳನ್ನು ತಂದರೆ, ಸನ್ನಿಯೋಗ ಶಿಷ್ಟನ್ಯಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ವಿಶೇಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ವಿಶೇಷಣವನ್ನು ಹೇಳಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲವು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ "ನಪೃಥಗಭಿಧತ್ತೇ ಶ್ರುತಿರಪಿ" ಎಂದು ಮಹನೀಯರು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೋ? ಎಂದರೆ ಆಕೆಯ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಣಿಯಾಗಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಸೃಷ್ಟಾಪ್ತ ಸರ್ವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲೂ ಅನ್ವಯವಿರುವುದರಿಂದ, ಪ್ರಪನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಗೇ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯವಲ್ಲಭನಹಾಗೆ ಅನ್ವಯ ಉಂಟೆಂದು ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.—ನಾರಾಯಣಃ ನಾರಾಯಣನು, ಶರಣ್ಯ ನಾಮೋದು-ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾಗಿ ರಕ್ಷಕನಾಗುವಾಗ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಯಿರುಕ್ಕಾಕಗ - ತನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ನಿತ್ಯಾನಪಾಯಕಾಗಿ ಅಪೃಥಗಿದ್ದ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ, ಪೂರ್ವಖಂಡತ್ವಿಲ್ ಶ್ರೀಮಚ್ಛಬ್ದಮ್ - ಧ್ಯಯದ ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಚರಣಾ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಚ್ಛಬ್ದವು ; ಇದು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ನಾರಾಯಣನೇ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನು ಎಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಇದರಿಂದ ಉಪಾಯತ್ವವು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಉಂಟೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವು.

ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪೂರ್ವಚಾರ್ಯಸೂಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಥಿಸಿ ಹೇಳಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಕಾರಿಣಸ್ತು ವಿಜ್ಞಾನಂ-ವಿಶೇಷ್ಯವಾಗಿರುವುದರ ಅಧಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನವು, ಅಕಾರಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕಮ್ ಅದಕ್ಕೆ ಅಸ್ವಾಧಾರಣವಾಗಿ ಅವ್ಯಭಿಗ್ನಶೇಷವಾಗಿರುವ ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಾದುದು ಎಂದರೆ ಅಂತಹ ವಿಶೇಷಣದ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ವಿಶೇಷ್ಯದ ಸರಿಯಾದ ಜ್ಞಾನವು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು. ವಿಶೇಷ್ಯದ ಸರಿಯಾದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಣದ ಸರಿಯಾದ ಜ್ಞಾನವು ಅವಶ್ಯಕವು; ಏಕೆಂದರೆ ವಿಶೇಷ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಅದಕ್ಕೆ ಅಸ್ವಾಧಾರಣವಾದ ವಿಶೇಷಣವಾಗುವುದರಿಂದ ಎಂಬ ಭಾವವು. ತೇನ - ಅಕಾರಿಣದಿಂದ, ಶ್ರಿಯಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ- ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ನಿತ್ಯಾನಪಾಯಿನಿಯಾಗಿರುವ ವಿಶೇಷಣವಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೇ, ಭಗವಾಃ ಹರಿಃ - ಭಗವಂತನಾದ ನಾರಾಯಣನು, ಜ್ಞಾತವ್ಯಃ- ತಿಳಿಯಲ್ಪಡ

ಈ ಅರುಳಾಳವೈರುಮಾಳೆವೈರುಮಾನಾಶೇಖ ಮಹನೀಯರ. ಯಾರು ? ಎಂದರೆ ಇವರ ವಿಷಯವು ಗುರುಪರಂಪರೆ ಸ್ಪಷ್ಟವೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇವರು ಮೊದಲು ಯಜ್ಞಮೂರ್ತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಪ್ರಜ್ಞರು. ಇವರು ನಾಡಗಳಲ್ಲಿ ಇತರ ಸದ್ಗಾಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಲ್ಲಾ ಗೆದ್ದು ಅನೇಕರನ್ನು ಶಿಷ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರನ್ನು ಜಯಿಸಿ ತಮ್ಮ

ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ, ವಾದವು ೧೮ ದಿನಗಳು ಜರಗಿ ಬಹುದೆಂದೂ, ಸೋತವರು ಗೆದ್ದವರ ಶಿಷ್ಯರಾಗತಕ್ಕದ್ದೆಂದೂ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ಯತಿನಗೃಹದೊಂದಿಗೆ ವಾದಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಹದಿನೈದು ದಿನ ವಾದವು ಬಹು ಕೋಲಾಹಲದಿಂದ ನಡೆದುದರಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಮೂರ್ತಿಯೇ ಜಯವುಂಟಾಗುವಹಾಗೆ ತೋರಿತು. ಆಗ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನನ್ನು ಆದಿನ ರಾತ್ರಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆರುಧಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ತಾವೇ ಕಾಸಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಡವೇ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ತಮಗೆ ಜಯವಾಗುವ ತನಕ ಉಟವಾಡುವ ದಿಲ್ಲವೆಂದು ಆಹಾರವನ್ನು ತೊರೆದು ಮಲಗಿದ್ದರು. ಆಗ ಶ್ರೀರಬ್ಬನಾಥನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ, ಏತಕ್ಕೆ ಚಿಂತಿಸುವಿರಿ? ನಿಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಆ ಸಮುದಾರವರ ಸಿದ್ಧಿತ್ರಯ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಮರೆತಿರುವಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಯಜ್ಞ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸುವಿರಿ ಎಂದು ಶ್ರೀರಬ್ಬನಾಥನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದುದರಿಂದ, ತನ್ಮೂಲಕ ಯಜ್ಞ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ೧೮ನೆಯ ದಿನ ಸೋಲಿಸಿ, ಆತನನ್ನು ಶಿಷ್ಯ ನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವರಿಗೆ ಶಿಖೆ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತಗಳ ಮೂಲಕ ಸನ್ನಾಹಿ ಸಾಶ್ರಮವನ್ನೂ, ಪಂಚ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನೂ ದಯಪಾಲಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಜಯಿಸಿದುದು ಶ್ರೀರಬ್ಬನಾಥನ ಕರುಣೆಯಿಂದಾದುದರಿಂದ, ಅವರಿಗೆ ಅರುಳಾಳಪೈರುಮಾಳೆಂಬಿರುಮಾನಾರ್ ಎಂಬ ನಾಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ನಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯ ವಿಶೇಷಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಅವರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದರೆಂಬ ವೃತ್ತಾಂತವುಂಟು.

ಈ ವೃತ್ತಾಂತದಿಂದ ನಾವು ಗ್ರಹಿಸತಕ್ಕ ಒಂದೆರಡು ವಿಷಯಗಳುಂಟು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞರಿದ್ದರೆಂಬುದೂ, ಅವರುಗಳು ವಾದದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಸಮರ್ಥರೆಂದೂ, ವಾದದಲ್ಲಿ ಆಯುಕ್ತವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂದು ಯಾವಾಗ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತೋ, ಆಗ ಅದನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಹೊಸ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸುವ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಈಗ ಅಂತಹ ಪ್ರಾಜ್ಞತೆಯೂ ಕಮ್ಮಿ, ಯುಕ್ತವೆಂದು ತೋರಿದರೂ ಹೊಸದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥೈರ್ಯವೂ ಇಲ್ಲವು. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ? ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾನ್ತ ದೇಶಿಕರೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾ ಪ್ರಾಜ್ಞರಿಗೆ ಇತರ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವೈಷಮ್ಯವಿಲ್ಲವು. ವಾದದಿಂದ ಗೆಲ್ಲಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶ್ಯಮಾತ್ರವೇ ವಿನಾ ದ್ವೇಷವಿಲ್ಲವು, ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಾದರೋ ವಾದ ಮಾಡುವ ಪ್ರಾಜ್ಞತೆಯು ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲವು. ಪರಸ್ಪರ ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆಗಳು ಮಾತ್ರ ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಅರುಳಾಳಪೈರುಮಾಳು ಎಂಬಿರುಮಾನಾರ್ ಹಿಂದೆ ಅದ್ವೈತಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದನ್ನು ಈಷದಪಿ ಪರಿಗಣಿಸದೆ, ಅವರ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಯನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ ಅಭಿಯುಕ್ತೋಕ್ತಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅರುಳಿಚ್ಛೆಯಾದಾರ್ ಎಂದು ವಿಶೇಷ ಗೌರವದಿಂದ ಹೇಳಿರು

“ಶ್ರೀ” ಶಬ್ದಾರ್ಥಃ

“ಶ್ರೀ” ಶಬ್ದಂ “ಶ್ರೀಯತೇ, ಶ್ರಯತೇ ಶೃಣೋತಿ, ಶ್ರಾವಯತಿ, ಶೃಣಾತಿ, ಶ್ರೀಣಾತಿ ಎನ್ನು ಆರುಪಡಿಯಾಗ ಭಗವಚ್ಛ್ರವಣೈರನಿರ್ದಚನಮ್ ಪಣ್ಣ ಪಟ್ಟಿ ಗುಕ್ತುಮ್. ಆನತ್ತಿಲ್ ಅಪೇಕ್ಷಿತಪದಾಂತರಜ್ಞಿಳ್ ಔಚಿತ್ಯತ್ತಾಲು ನುಮ್ನೋ ಪ್ರನಾಣ ಬಲತ್ತಾಲುಮ್ ನಿಶೇಷತ್ತರಿಯನೇಣುಮ್.

ತ್ತಾರೆ. ಇದು ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕವರ್ಗರ ಘನತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತದೆ. (ಗುರುಸರಂಪರಾ ಪ್ರಭಾವ ಎಂನೆಯ ಪುಟ, ೧೮೭೭ ನೆಯ ಇಸವಿ ಭಾಷಾ.)

ಹಿಂದೆ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ಶೋಧನಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ತನ್ನ ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ಉಪಾಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯ ಉಂಟೆಂದು ಸಮರ್ಥಿಸಿದರು. ಇದು ಹಾಗರಲಿ, “ಶ್ರೀ” ಶಬ್ದದ ನಿರ್ದಚನದಿಂದಲೇ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಲ್ಲಾ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆಂದು ಶ್ರೀ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಧಾತುಗಳ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯಿಂದ ಆರು ಅರ್ಥಗಳು ತೋರಿಬರುತ್ತವೆಂದು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಶಬ್ದದ ಆರು ಅರ್ಥಗಳು

“ಶ್ರೀ” ಎಂಬ ಶಬ್ದವು, ಶ್ರೀಯತೇ - ಅಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಡುವಳು, ಶ್ರಯತೇ - ಅಶ್ರಯಿಸುವಳು (ಭಗವಂತನನ್ನು), ಶೃಣೋತಿ - ಕೇಳುವಳು, ಶ್ರಾವಯತಿ - ಹಿತವನ್ನು ಕೇಳುವಹಾಗೆ ಮಾಡುವಳು, ಶೃಣಾತಿ - ಹೋಗಲಾಡಿಸುವಳು, ಶ್ರೀಣಾತಿ - ಪರಿಪಾಕವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಳು.” ಎನ್ನು - ಎಂಬದಾಗಿ, ಆರು ಪಡಿಯಾಗ - ಆರು ವಿಧವಾಗಿ. ಭಗವಚ್ಛ್ರವಣೈರನಿರ್ದಚನ, ಪಣ್ಣ ಪಟ್ಟಿರುಕ್ತುಮ್ - ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಜ್ ಸೇವಾಯಾಂ, ಶ್ರು ಶ್ರವಣೇ, ಶ್ರು ಹಿಂಸಾಯಾಂ, ಶ್ರು ವಿಸ್ತಾರೆ ಎಂಬೀ ನಾಲ್ಕು ಧಾತುಗಳಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಆರು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ವ್ಯುತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಿಷಯವಾದ ಗುಣವಿಭವಾದಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಉಂಟಾಗಬೇಕಾದರೆ ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಧಿತ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ಇತರ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಅರ್ಥಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಯಾವ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಅರ್ಥಮಾಡುವದು ಉಚಿತವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೋ ಅಂತಹ ಪದಾಸರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಅರ್ಥಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆನತ್ತಿಲ್ . ಹೀಗೆ ಆರು ವಿಧವಾಗಿ ನಿರ್ದಚನ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ, ಅಪೇಕ್ಷಿತಪದಾಂತರಜ್ಞಿಳ್ ಈ ಆರು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಗೂ ಬೇಕಾದ ಇತರ ಕರ್ಮ ಕರ್ಮದಿ ಬೇರೇ ಪದಗಳನ್ನು, ಔಚಿತ್ಯತ್ತಾಲುಮ್ - ಯಾವುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಉಚಿತವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೋ

ಅವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್ ಸ್ವೋಜ್ಜೀವನಾರ್ಥಿಗಳಾಲೇ ಆಶ್ರಯಿಕ್ಕಪ್ಪಡುಮ್.
ಇವರ್ಗಳೆ ಉಜ್ಜೀವನಿಪ್ಪಿಕ್ಕಕ್ಕಕ್ಕನ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೈ ಆಶ್ರಯಿತ್ತಿರುಕ್ಕುಮೆನ್ನು

ಆ ಭಾವನೆಯಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಅವ್ವೋ ಪ್ರಮಾಣತತ್ವಲಾಮ್ - ಹಾಗೆ ಇತರ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ - ಧರ್ಮವಾದುದು ಯಾವ ಶ್ರುತಿಸ್ತುತಿ ಪುರಾಣಾದಿ ಪ್ರಮಾಣ ಬಲದಿಂದಲೂ, ವಿಶೇಷಿತ್ತರಿಯನೇಣುಮ್ - ವಿಶೇಷಿಸಿ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಹೇಗೆಂದರೆ ಶ್ರೀಯತೇ ಎಂದರೆ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಡುವಳು, ಯಾರಿಂದ ಎಂಬ ಧರ್ಮವು ಅಪೇಕ್ಷಿತವು. ಸಾಪರಾಧ ಚೇತ್ಸುಃ ಎಂದು ಸೇರಿರುವದು ಉಚಿತವು. ಏತ ಕ್ಯಾಗಿ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಮಾಣಗಳ ಬಲವುಂಟಾದುದರಿಂದ ಹಾಗೆ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿರುವುದು ಉಚಿತವು. ಇದರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾತಿರೇಕವು ಬೇಧಿತವು. ಹೀಗೆಯೇ ಮತ್ತೆ ಕ್ರಿಯಾ ಪದಗಳಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಪದಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಮಾಣವಿರುವವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡುವದು ಉಚಿತವೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗುವದು. ಈ ಆರು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಂದ ತೋರುವ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿಯೂ, ಅಭಿಮುಕ್ತರ ನೂತ್ತಿಗಳಿ ಗನುಸಾರವಾಗಿಯೂ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ -

೧. ಮೊದಲು ಶ್ರೀಜ್ಞ ಸೇವಾಯಾಂ ಎಂಬ ಧರ್ಮತಾಪವಿಂದ ಕರ್ಮಣ್ಯರ್ಥ ಮೂಲಕ “ಸ್ವೋಜ್ಜೀವನಾರ್ಥಿಭಿರಾಶ್ರೀಯತೇ” ಎಂದು, ತಮ್ಮ ಉಜ್ಜೀವನ ವೆಂದರೆ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಜೊತೆಯಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸ್ಪಡುವಳು. ಎಂಬರ್ಥವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆಂದೂ, ಮತ್ತು ಅಪೇಕ್ಷಾಧರ್ಮವಿನಿಂದಲೇ ಆತ್ಮಸೃಷ್ಟಿಧರ್ಮಮೂಲಕ “ತೇಷಾಂ ಉಜ್ಜೀವನಾಯ ಸ್ವಯಂ ನಾರಾಯಣಂ ಶ್ರಯತೇ ಆಶ್ರಯತೇ” ಹಾಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವು ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ತಾನೇ ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣ ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀಯತೇ ಶ್ರಯತೇ ಎಂಬೆರಡು ಕ್ರಿಯಾ ಪದಗಳ ಅರ್ಥಗಳು ತೋರಿರುತ್ತವೆಂದು ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯವಾದ “ಅವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿದ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್ - ಹೀಗೆ ವೇಲಿನ ಅರು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಗೆ ಕರ್ಮ ಕರ್ಮಾದಿ ಪದಗಳ ಅಧ್ಯಾಹಾರವನ್ನು ಉಪಪಾದಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಸ್ವೋಜ್ಜೀವನಾರ್ಥಿಗಳಾಲೇ - ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಗಳಾದ ಚೇತನರಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಕ್ಕಪ್ಪಡುಮ್ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಡುವಳು. ಇದು ಇತರ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಕಾಮಿಗಳಿಗೂ ಉಪಲಕ್ಷಣವು. ಇದು ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರವಾದುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಗಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟರು. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಆಕೆಯೂ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯವಾದುದರಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಡುವಳು ಎಂಬ ಧರ್ಮವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಉಪಪಾದಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಾದುದರಿಂದಲೂ ಸ್ವೋಜ್ಜೀವನಾರ್ಥಿ ಗಳು ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವು. ಇದು “ಶ್ರೀಯತೇ” ಎಂಬುದರ ಉಪಪಾದನೆಯು.

ಪೊರುಳಾನಪೋದು, (೧) “ಸಿತೇವ ತ್ವತ್ತೇರ್ಯಾ ಜನನಿ ಪರಿಪೂರ್ಣಾ
ಗಸಿ ಜನೇ ಹಿತಸೋತೋ ವೃತ್ತಾ ಭವತಿ ಕದಾಚಿತ್ಕಲುಷಧೀಃ | ಕಿವೇತ
ನ್ನಿದೋಷಃ ಕ ಇತಜಗತೀತಿ ತ್ವಗ್ ಚಿತ್ರೈ ರುಸಾಯೈ ರ್ವಿಸ್ವಾರ್ಯ ಸ್ವಜನ
ಯಸಿ ಮಾತಾ ತದಸಿ ಣಃ” ಎಂದಿರಪಡಿಯೇ ಸಾಪರಾಧರಾನವರಗಳ್ ಪಕ್ಕಲ್
ಸ್ವಯಂ ಹಿತೈಷಿಯಾಯ್, ದಂಡಧರನಾನ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಶೀತತ್ವೈ ಯಾತಿ,

ಇದರಿಂದ ದಯಾ, ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಶಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವಳೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪ
ಟ್ಟಿತು. ವಿಮುಕ್ತಿ ಫಲದಾಯಿ” (ವಿ. ಪು. ೧-೯-೧೨೦) ಮತ್ತು “ಶ್ರಿಯಂ
ವಸಾನಾ ಅನ್ಯುತತಸಾರ್ಯ” ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ ಹಾಗೆ
ನಿರ್ದಿಷ್ಟನವು.

(೨) ಮುಂದೆ ಶ್ರೀಗುಣೇ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾವದಾರ್ಥವನ್ನು ಉಪದೇಶಿ
ಸುತ್ತಾರೆ.---ಶ್ರಯಶ್ಚೇ ಭಗವನ್ಯವಿಚಿತ್ತೀಃ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟನವು. ಏತಕ್ಕಾಗಿ
ಅಶ್ರಿತೋಜ್ಜೀವನಾರ್ಥಮ್ - ಅಶ್ರಿತವನ್ನು ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ಹೇಳಿ ರಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ
ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರುಗಳೈ ಉಜ್ಜೀವವಿಕ್ಕೈಕ್ಕಾಗ - ಈ
ಅಶ್ರಿತವಿರುವ ಚಿಂತನನು ರಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನೈ ಆ ಯಿತ್ತಿರುಕ್ಕಮ್
ತನ್ನವಾದ ಭಾತಿರಮುಂ ಪತಿಗೂ ಗುರುವುಗನನ್ನು ಶ್ರಯಿಸಿರುತ್ತಾಳೆ,
ಎಂದು - ಎಂದು, ಪೊರುಳಾನಪೋದು - ಅರ್ಥವಾದಾಗ ಶ್ರೀಪರಾಶರ ಭಟ್ಟರ
ದಿವ್ಯ ಸೂಕ್ತಿ ಮುನ್ನಾ ಉಪಾಹರಿಸಿ, ಎಂದಿರಪಡಿಯೆ - ಆ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವಹಾಗೆ,
ಸಾಪರಾಧ ರಾನವರಗಳ್ ಪಕ್ಕಲ್ - ಸಾಪರಾಧಗಳಿಂವ ದೋಷಯುಕ್ತರಾನವರ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಸ್ವಯಂ ಹಿತೈಷಿಯಾಯ್ - ತಾನೇ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ
ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ, ದಂಡಧರನಾ ಸರ್ವೇಶ್ವರನುಡೈಯ - ಜೀತನಿಗೆ
ಹಿತವಾಗಿಅವನು ಕೈ ಮಾಡಿದಿಂವ ತನ್ನವನು ರಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನ ಕೊಡುವ
ಸರ್ವೇಶ್ವರ, ಶೀತತ್ವೈಯಾತಿ - ಜೀತನನ ಮೇಲಿವ್ವ ಕೊಪವನ್ನು ಶುನ
ಮಾಡಿಸಿ, ಅನನುಡೈಯ ಸಹಜಕಾರುಣ್ಯಂ - ಅತನ ಸಹಜವಾದ
ಕೃಪೆಯು, ಇವರುಗಳುಕ್ಕು - ಈ ದೋಷಯುಕ್ತ ಜೀತನಿಗೆ ಉಜ್ಜೀವಕ
ಮಾನ್ಯುಡಿಪ್ಪಣ್ಣ ಕೊಡುಕ್ಕೈಯಾಲ್-ರಕ್ಷಕವಾಗುವಹಾಗೆಮಾಡಿಕೊಡುವುದರಿಂದ
ಮಾತೃತ್ವಪ್ರಿಯುಕ್ತ - ತಾಯಿಯಾದ ಮೂಲಕ ಬಂದ, ವಾತ್ಸಲ್ಯಾತಿಶಯ
ತ್ತಾಲೆ - ದೋಷವಿದ್ದರೂ ದೋಷವನ್ನು ಎಣಿಸದೆ, ವಾತ್ಸಲ್ಯಾತಿಶಯದಿಂದ,
ಪುರುಷಕಾರ ಭೂತಳಾಗಿ, ನಿರ್ಧರ ಏತ್ತಮ್ - ನಿಂತಿರುವ ಮಹಿಮೆಯು, ಶೊಲ್ಲಿ
ತ್ತಮ್ - ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು.

ಯವನುಡೈಯ ಸಹಜಕಾರುಣ್ಯ ಮಿವರ್‌ಗಳುಳ್ಳ ಉಜ್ಜೀವಕಮಾವ್ನುಡಿ
ಪ್ಪಣ್ಣೆಕ್ಕೊಡಕ್ಕೈಯಾಲ ಮೂತ್ಪತ್ತ ಪ್ರಯುಕ್ತ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾತಿಶಯುತ್ತಾಲೆ,
ಪುರುಷಕಾರ ಭೂತೈಯಾಯ್ ನಿರ್ಧರ ಎತ್ತಮ್ ತೊಲ್ಲಿತ್ತಾಮ್.

ಈ ಶ್ಲೋಕದ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ-ಓ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯೇ ನೀನು ಲೋಕಜನನಿ
ಎನಿಸಿಕೊಂಡು ನಮಗೆಲ್ಲಾ ತಾಯಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಿ ಎಂಬುದು ನ್ಯಾಯವೆಂದು
ಈ ಲೋಕದ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳೆಲ್ಲ ನಡೆಯುವ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದ ಸಮರ್ಥಿಸಿ
ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. — ಓ ಜನನಿ - ಓ ತಾಯಿಯಾದ ಶ್ರೀರಂಗನಾಯಕಿಯೇ
ತ್ವತ್ತೇರ್ಯಾ-ನಿನ್ನ ಭರ್ತಾವಾದ ಶ್ರೀರಜ್ಜನಾಥನು, ಪಿತೇವ-ಲೋಕದ ತಂದೆಯ
ಹಾಗೆ, ಪರಿಪೂರ್ಣಗಸಿಜನೇ - ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತುಂಬಾ ಅಸರಾಧಮಾಡಿದ
ಜೀತನರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಹಿತಸ್ತ್ರೋತೋವೃತ್ತಿ - ತಂದೆಗೆ ಮಗನನ್ನು ಕಟ್ಟಿ
ಮಾರ್ಗದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿ ಹಿತ ಮಾಡುವುದು ಯುಕ್ತವಾದುದರಿಂದ, ಅಂತಹ ಹಿತಾ
ಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ, ಕದಾಚಿತ್ - ಯಾವಾಗಲಾದರೂ,
ಕಲುಷಧೀ - ಕೋಪವಿಂದ ದೂಷಿತ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾದರೆ, ಆಗ ನೀನು ನಿನ್ನ
ವಲ್ಲಭನನ್ನು ಕುರಿತು ಏನು ಹೇಳುತ್ತೀಯೆ ಎಂದರೆ, ಕಿಮೇತತ್ ? - ಇದೇನು
ಈ ಕೋಪ ವೃತ್ತಿಯು ನಿಮಗೆ ಉಚಿತವೇ? ಇದಜಗತಿ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ, ನಿರ್ದೋ
ಷಃ - ಸೀತೆಯೂ “ನಕಶ್ಚಿನ್ನಾಪರಾಧ್ವತಿ ಎಂದೂ “ಕೇಕುಪ್ಯೇ ದ್ವಾನ
ರೋತ್ತಮ” ಎಂದೂ ಅಂಜನೇಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ತರದಿ, ನಿರ್ದೋಷಿಗಳು ಯಾರ
ಇದ್ದಾರೆ ? ಎಂದರೆ ಈ ಲೋಕದ ಸರ್ವರೂ ದೂಷಿಗಳೇ ಎಂಬ ಭಾವವು, ಉಚಿ
ತ್ಪೈರುಪಾಯೈಃ - ಇಂತಹ ಯೋಗ್ಯಗಳಾದ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ, ವಿಸ್ಮಾರ್ಯ - ಆ
ದೋಷಗಳನ್ನು ಮರೆಯುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ; ಸರ್ವಶಕ್ತನಿಗೆ ವಿಸ್ಮೃತಿ ಎಲ್ಲಿಯದು ?
ಆದುದರಿಂದ ವಿಸ್ಮಾರ್ಯ ಎಂದರೆ ಆ ದೋಷಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದಹಾಗೆ ಮಾಡಿ,
ಸ್ವಜನಯಸಿ - ಭಗವಂತನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಭಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತೀಯೇ;
ಸ್ವಜನರು ಯಾರೆಂದರೆ ಪ್ರಪನ್ನರಾದ ಭಕ್ತರೇ. ಆದುದರಿಂದ ತ್ವಂ - ನೀನು,
ಮಾತಾ ಅಸಿನಃ - ಗಂಡನು ಮಗುವನ್ನು ದಂಡಿಸಲು ಬಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ
ಮಗುವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ ಲೋಕದ ತಾಯಿಯ ಹಾಗೆ, ನಿಜವಾದ ತಾಯಿಯೇ ನಮಗೆ
ಆಗಿರುತ್ತೀಯೆ. ಈ ವಾಕ್ಯದಿಂದಲೂ ಉದಾಹರಿಸಿದ ಶ್ಲೋಕದಿಂದಲೂ ನಾವು
ಗ್ರಹಿಸತಕ್ಕ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳುಂಟು.

೧ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಗಂಡನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವುದು ತನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಜೀತ
ನರೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದು ಏರ್ಪಟ್ಟಿದುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಮಯ
ತ್ವವೂ, ವಾಲ್ಮಭ್ಯಾತಿಶಯವೂ, ದೋಷಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದ ವಾತ್ಸಲ್ಯವೂ,
ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವೂ ಉಪಪಾದಿತವು.

(೨) “ಅನಿಜ್ಞಾತಾ” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರ್ಪೋಲೇ ಇಜ್ಞಾ “ವಿಸ್ಮಾರ್ಯ” ಎನ್ನದುಕ್ಕುಮ್ (೩) ಅಲ್ಲಿ ಮಲರ್ ಮಗಳ್ ಪೋಗ ಮಯಕ್ಕುಕ್ಕಳ್”

೨. ದಂಡಧರನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದಲೂ, ಹಿತಸೋತೋ ವೃತ್ತಾ ಕಲುಷಧೀಃ - ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ನಾರಾಯಣನೂ ಸಹ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ನ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂಬ ಭಾವವು ಸೂಚಿತವು. ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ದಂಡಧರತ್ವವು ಭಗವಂತನ ಕೃಪಾ ಪ್ರಭಾವ ವಿನಾ ಕ್ರೌಢ ಪ್ರದರ್ಶಕವಲ್ಲವು. ಕಾಕಾಸುರನ ದಕ್ಷಿಣಾಕ್ಷಿಯ ಹರಣವೂ, ಬಲಿಯ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪಾದವಿನ್ಯಾಸವೂ, ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಯೋಜನೆಯೂ, ಭೀಷ್ಮರನ್ನು ಶರತಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಶಯನಿಸುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡೋಣವೂ, ಗಜೇಂದ್ರನು ನಳಾಕಾಂತನಾದುದೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಇನೂ ಅನೇಕ ದಿವ್ಯ ಚೇಷ್ಟಿತಗಳೂ ಕ್ರೂರಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ತೋರಿದರೂ, ಪರ್ಮಾಣೋಚಿಸಿದರೆ ಹಿತಸೋತೋ ವೃತ್ತಿಗಳೇ ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವು.

೩ ಅವರ್ಗಳೆ ಉಜ್ಜೇನಿಸ್ಪಿಕ್ಕಕ್ಕಾಗ ಎಂಬ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ಹಿತೈಷಿಯಾಯ್ ಎಂಬ ಮತ್ತು ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿನ ಉಚಿತೈರುಪಾಯೈಃ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದಲೂ ಪುರುಷಕಾರತ್ವ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕಳಾಗುವುದೇ ಉಪಾಯತ್ವವೆಂದೂ, ಉಪಾಯತ್ವವಿಲ್ಲದೆ ಪುರುಷ ಕಾರತ್ವವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವು. ಇವನ್ನೇ ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾನು ದೇಶಿಕರವರು ಮುಂದೆ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವೆಂದರೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವಾಗ “ಉಪಾಯಮಾಗ ವರಿಕ್ಕಪ್ಪಟ್ಟಿ ಚೇತನಾಂತರತ್ತೈ ಪುರಷಕಾರಮೆನ್ನು ವ್ಯವಹರಿಸ್ಪಾರ್ಗಳ್ ಎಂದು ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಲೆಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಉಪಾಸುಮಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿವರಲ್ಲವೇ ಅವಳು ಗಂಡನನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಳು. ಆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಾಗಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಉಪಾಯತ್ವದಲ್ಲೇ ಸೇರಿದುದು.

ಶ್ರೀ ಪರಾಶರ ಭಟ್ಟರ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉಪಾಯೈಃ ವಿಸ್ಮಾರ್ಯ - ಎಂದಿರುತ್ತದೆ. ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ವಿಸ್ಮೃತಿ ಎಲ್ಲಿಯದು? ಎಂದು ಅಕ್ಷೇಪಿಸಿದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ವಿಸ್ಮಾರ್ಯ ಎಂಬುದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ನಿಗ್ರಹಾಭಿಸಂಧಿಯನ್ನು ನಿವರಿಸಿ ಎಂಬ ಭಾವವೆಂದು ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.—“ಅನಿಜ್ಞಾತಾ” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರ್ಪೋಲೆ - ಸಹಸ್ರ ನಾಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪನ್ನರ ದೋಷಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯದವನು ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳ ಅನಿಜ್ಞಾತಾ ಮೊದಲಾದ ಪದಗಳ ಹಾಗೆ, ಇಜ್ಞಾ - ಈ ಪರಾಶರ ಭಟ್ಟರ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ. “ವಿಸ್ಮಾರ್ಯ” ಎನ್ನದುಕ್ಕುಮ್ - “ವಿಸ್ಮಾರ್ಯ” ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೂ, “ಅಲ್ಲಿಮಲರ್ ಮಗಳ್” ಇತ್ಯಾದಿಗಳುಕ್ಕುಮ್ - ಎಂಬ ಪಾಶುರವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೂ, ಸದಾಸರ್ವಜ್ಞನಾನೆ-ವಿಸ್ಮೃತಿಯಾಗವಾಗಲೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸದಾ

ಇತ್ಯಾದಿಗಳುಳ್ಳುಮ್ ಸದಾ ಸರ್ವಜ್ಞನಾನ ಈಶ್ವರನುಡೈಯ ನಿಗ್ರಹಾಭಿಸಂಧಿ ನಿವೃತ್ತಿಯಿಲೇ ತಾತ್ಪರ್ಯಮ್.

ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿರುವ. ಈಶ್ವರನುಡೈಯ - ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ನಿಗ್ರಹಾಭಿ ಸಂಧಿ ನಿವೃತ್ತಿಯಿಲೇ - ಚೇತನಾಪರಾಧಗಳಿಗಾಗಿ ನಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸಜ್ಜಲ್ಪದ ನಿವೃತ್ತಿ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ, ತಾತ್ಪರ್ಯಮ್ - ಅಭಿಪ್ರಾಯವು. ಸರ್ವಜ್ಞನಿಗೆ ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವಿಜ್ಞತೆಯುಂಟು. ಎಂದು ಅಲಂಕಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದವನಂತೇ ಎನಾ, ವಾಸ್ತವವಾಗಿಯೂ ಸರ್ವಜ್ಞನಿಗೆ ವಿಸ್ಮೃತಿಯು ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲವು. ಆದುದರಿಂದ ವಿಸ್ಮಾರ್ಯ ಎಂದರೆ “ ಉಚ್ಚಮಾನೋಪಿ ಪರುಷಂ ನೋತ್ತರಂ ಪ್ರತಿಪದ್ಯತೇ” (ರಾ. ಅಯೋಧ್ಯಾ ೧-೧೦) ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕಠಿಣೋಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡುವನಲ್ಲವು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ಪ್ರಪನ್ನರ ಆಪರಾಧಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವಿರುವ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂಬ ಭಾವವು. “ ನಸ್ಮರತ್ಯಪಕಾರಾಣಾ ಶತಮುಪಿ ” ಎಂದು ಕವಿ ವಾಕ್ಯವೂ ಉಂಟು.

“ಅಲ್ಲಿ ಮಲರ್ ಮಗಳ್” ಎಂಬ ಪೂರಾ ಪಾಶುರವು ಯಾವುದೆಂದರೆ—

ಅಲ್ಲಲಿಲಿನ್ನಮಳ ವಿನಂದಿಜ್ಜು ಮಳ ಕಮರ್ ಶೂಳೊಳಿಯ |

ನಲ್ಲಿ ಮಲರ್ ಮಗಳ್ ಪೋಗ ಮಯಕ್ಕುಕ್ಕಳಾಗಿಯು ನಿರ್ಝಮಮ್ನಾ |

ನಲ್ಲಿಯಿಲ್ ಜ್ಞಾನತ್ತ ಜ್ಞಾನ ಮುಕಿಂದೇ ಕೊಣ್ಡೆಲ್ಲಾಕ್ಕರುಮೆಜ್ಜಳುಂ ಶಿ |

ಯಿಲ್ಲೈ ಯಿನ್ಮಾಯನೈ ಕಣ್ಣನೈ ತಾಳ್ ಪತ್ತಿಯಾನ್ಮೋರ್ ದುಕ್ಕಮಿಲನೇ ||

ಇದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವು—ಅಲ್ಲಲಿಲಿನ್ನಮ್-ಕ್ಷೇಶಗಂಧವೆ ಇಲ್ಲದ, ಇನ್ನಂ-ಆನಂದಕ್ಕೆ, ಅಳವು ಇರನ್ನ - ಅವಧಿ ಇಲ್ಲದಿರುವ, ಎಜ್ಜುಮ್-ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶ ದಲ್ಲೂ, ಅಪರ್ - ವ್ಯಾಪಿಸಿದ, ಅಳಗು - ಅವಯವ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ, ಶೂಳ್ - ಸೇರಿದ, ಒಳಿಯ್ - ಲಾವಣ್ಯ ಶೋಭೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಮಲರ್ ಮಗಳ್ ಪೋಗಮ್ - ಈ ಅವಯವ ಲಾವಣ್ಯ ಶೋಭೆಗಳೊಂದಿಗೆ, ಕಮಲವುಳ್ಳವೆ ನಾಸನಾನವಾಗಿ ಇರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿರುವ ನಿರತಿಶಯ ಭೋಗವಿರುವ ಮಯಕ್ಕು ಕ್ಕಳಾಗಿಯು ನಿರ್ಝಮಮ್ನಾ-ಮೈ ಮರೆತಿರುವ ಹಾಗೆ ಇರುವ ಸರ್ವಾಧಿಕನಾದ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಿಯಿಲ್ ಜ್ಞಾನ ತ್ತುಕ್ಕು - ಅವಧಿಯಿಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ, ಅದು ಜ್ಞಾನಮೇ ಕೊಂಡು - ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ನಿರತಿಶಯಾನಂದ, ಲಾವಣ್ಯ ಭೋಗದಹಾಗೆ ಜ್ಞಾನ ವೈಭವದವೂಲಕ, ಎಲ್ಲಾ ಕರುಮಜ್ಜಳುಮ್ ಶೆಯ್ - “ಯಸ್ಯಾ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಮುಖಂ ತದಿಜ್ಗಿತ ಪರಾಧೀನೋ ವಿಧತ್ತೇಖಿಲಮ್” (ಶ್ರೀಸ್ತುತಿ ೧) ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ, ಎಲ್ಲಾ ಜಗತ್ಪ್ರಪ್ಪನ್ನಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು

ಇಷ್ಟಾನುಸಾರ ಮಾಡುವವನಾಗಿ, ಎಲ್ಲೆಯಿಲ್ ಮಾಯನೈ-ಅವಧಿಯಿಲ್ಲದ ಆಶ್ಚರ್ಯದ್ಭುತಜೀವೈಯುಳ್ಳವನಾಗಿರುವ, ಕೃಷ್ಣನೈ-ವಣ್ಣವರ್ತದಿವ್ಯದೇಶದ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು, ತಾಳಪತ್ತಿ-ಆತನ ತಿರುನಡಿಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಯಾವ ಪ್ರಪನ್ನನಾದ ನಾನು, ಓರ್ ದುಃಖಮ್ ಇಲನೇ-ಒಂದು ದುಃಖವನ್ನೂ ಹೊಂದುವನಲ್ಲವು, ಈ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸತಕ್ಕ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ; ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಿರತಿಶಯಾನಂದವೂ, ಅವಯವ ಕಾಂತಿಯೂ, ಲಾವಣ್ಯ ಶೋಭೆಯೂ, ಸರೋತ್ತಮಳಾಗಿ ಗೂಪ ಲಾವಣ್ಯಾದಿಗಳುಳ್ಳ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗೆ ಭೋಗವೂ ಇದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ವಶನಾಗಿ ಅವಳ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರ ಲೋಕದ ದಿವ್ಯಾದ್ಭುತಾಶ್ಚರ್ಯ ಜೀವೈಗಳಾದ ಲೋಕದ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿಲಯಾದಿ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರಪನ್ನರ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದೇ ಅವರನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರ ರಕ್ಷಿಸುವ ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳೇನು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಸಂಶ್ಲೇಷ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯಿಂದಲೇ ನಡೆಸುವನು ಎಂಬುದು ಲೋಕದಲ್ಲಾದರೋ ಇಂತಹ ಆನಂದವೂ, ಭೋಗ್ಯವೂ, ರೂಪಲಾವಣ್ಯ ಸಂಪನ್ನತೆಯೂ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಬಂಧವೂ ಇದ್ದುವಾದರೆ, ಆ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಪರವಶನಾಗಿ ನಾನಾ ವಿಧಗಳಾದ ಅನರ್ಥ ಪರಂಪರಾರೂಪವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಆದರೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಂಬಂಧದಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯುಂಥಾದ್ದೆಂದರೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೊಸಹ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸಿದರೂ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಗೆ ಈ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸಂಶ್ಲೇಷೆಯು ಕಾರಣಭೂತವಾದುದು; ಅದುದರಿಂದಲೇ ಮಗಳ್ ಭೋಗಮಯ ಕೈಕೈಳಾಗಿಯು ನಿರ್ದ ಮಮ್ಮಾ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವು. ಹೀಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ “ಜಗತ್ಪ್ರಮಸ್ತಂ ಯದಪಾಂಗಸಂಶ್ರಯಮ್” ಎಂದು ಹೇಳುವಹಾಗೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ “ಪರಾಧೀನ” ನಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ, ಸಾಪರಾಧರಾದ ಪ್ರಪನ್ನರ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದೆ ರಕ್ಷಿಸುವನಾದುದರಿಂದ “ತಾಳಪತ್ತಿಯಾನೊರು ದುಃಖ ಮಿಲನೇ”ತಮಗೆ ಯಾವದೊಂದು ದುಃಖದ ಸಂಘಟನೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಶ್ರೀಆಳ್ವಾರ್ ರವರು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಂಬಂಧದಿಂದ ಪ್ರಪನ್ನರ ಅಪರಾಧ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ವಿಸ್ಮೃತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದೆ, ನಿಗ್ರಹದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಭಾವವು. ಆಗಲಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮ ಪುರುಷನಿಗೆ ಜ್ಞಾನಬಲಾದಿಗಳು ಹೇಗೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಎಂದೂ ಉಪಪಾದಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅಂತವಳು ಪುರುಷಕಾರ ಭೂತಳೆಂದು ಹೇಳುವದೂ, ಅಂತಹ ಜ್ಞಾನಾದಿಗುಣಗಳುಳ್ಳವನಿಗೆ ಅಂತವಳೇ ಪುರುಷಕಾರ ಭೂತಳೆಂದು ಹೇಳುವದೂ ಸರಿಯೋ? ಹಾಗಿರಬಹುದು, ಏಕೆ ಕೂಡದು ? ಎಂದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪುರುಷಕಾರ ಭೂತನು, ಆತನಿಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬನು, ಹೀಗೆ ಅನವಸ್ಥಾದೋಷ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ಎಂಬ

ಸಾಪೇಕ್ಷನಾನ ಪುರುಷನುಕ್ಯು ಅಪೇಕ್ಷಿತನ್ ತಲೈಕ್ಕಪ್ಪಟ್ಟಿ ಕೊಡುಕ್ತ ವಲ್ಲ ಚೇತನನ್ ಅ (ಭಿ) ಧಿಗಮ್ಯನಾಗ್ಯೈಕ್ಕು ಉಪಾಯಮಾಗ ವರಿಕ್ಕಪ್ಪಟ್ಟಿ ಚೇತನಾಂತರತ್ವೈ ಪುರುಷಕಾರಮೆನ್ನು ವ್ಯವಹರಿಸ್ಪಾರ್ಗಳ್. ಇಪ್ಪುರುಷ ಕಾರಮ್ ಫಲತ್ತುಕ್ಕು ಪರಂಪರಯಾ ಕಾರಣಮ್.

ಅಕ್ಷೇಪತಂದರೆ, ಇದನ್ನು ಶ್ರೀಪರಾಶರ ಭಟ್ಟರವರು ಬಗೆ ಹರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ, ಹೇಗೆಂದರೆ? ಇಬ್ಬರೂ ಸರ್ದಜ್ಜತೆ ನೊದಲಾದ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರಾದರೂ ಸ್ವಾಮಿಯೂ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಸಹ ದಂಡಧರತ್ವ ಅನುಗ್ರಹ ಪ್ರದತ್ವ ಸ್ವಾಪಾರಗಳಲ್ಲೂ ವಿಭಾಗಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಶ್ರೀ ಪರಾಶರಭಟ್ಟರವರು “ಯುವತ್ವದೌ ತುಲೈ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿಸಿರುವ ಹಾಗೆ ಸತಿಯು ದಂಡಿಸಲು ಎತ್ತಿಸಿದಾಗ ಪತ್ತಿಯ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವು ಉಚಿತವಾದುದೇ, ಹಾಗಾದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಬ್ಬಳೇ ಪುರುಷಕಾರ ಭೂತಳಾಗಲು ಯೋಗ್ಯಳೇ? ಆಚಾರ್ಯರುಗಳಿಗೆ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವಿಲ್ಲವೋ? ಎಂದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಹಾಗೆಯೇ ಪರಮ ಭಾಗವತರೂ ಪರಮ ಪುರುಷನಿಗೆ ಮಾನ್ಯರೇ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾನ್ಯರೇ, “ಅಸ್ಯ ಹಂ ಜೀವಿತಂಜಹ್ಯಾಂ ತ್ವಾಂವಾ ಸೀತ ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಾಮ್ (ರಾಮಾ ಅರಣ್ಯ) ಎಂಬುದು ಅನುಸಂಧೇಯವು.

ಪುರುಷಕಾರ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವು.

ಸಾಪೇಕ್ಷನಾನ ಪುರುಷನಕ್ಕು - ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತಮ್ - ಆತನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದುದನ್ನು, ತಲೈಕ್ಕಪ್ಪಟ್ಟಿ ಕೊಡುಕ್ತವಲ್ಲ - ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ನಡೆಸಿ ಕೊಡುವ, ಎಂದರೆ ತಪ್ಪದ ಹಾಗೆ ನಡೆಸಿ ಕೊಡುವ, ಚೇತನನ್ - ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಬೇತನನು, ಅಧಿಗಮ್ಯನಾಗ್ಯೈಕ್ಕು- ಪ್ರಾಪ್ಯನಾಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ವರಿಕ್ಕಪ್ಪಟ್ಟಿ - ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿ, ಚೇತನಾಂತರತ್ವೈ- ಬೇರೊಬ್ಬ ಚೇತನನನ್ನು, ಪುರುಷಕಾರಮೆನ್ನು ವ್ಯವಹರಿಸ್ಪಾರ್ಗಳ್ - ಪುರುಷ ಕಾರಭೂತನೆಂದು ಹೇಳುವರು, ನಮ್ಮ ಅಪೇಕ್ಷಿತನನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ದಯಪಾಲಿಸುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವನು ಸರ್ವೇಶ್ವರನು, ಆತನು ನಮಗೆ ಅಧಿಗಮ್ಯನಾಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಚೇತನಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವೆವು.; ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಪುರುಷಕಾರ ಭೂತಳೆಂದು ಹೇಳುವೆವು. ಹಾಗೆಯೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರಾಜನಿಂದ ನಮ್ಮ ಅಪೇಕ್ಷಿತವು ಕೈ ಗೂಡಬೇಕಾದುದು ಇರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ದಿವಾನರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವೆವು. ದಿವಾನರು ಪುರುಷಕಾರ ಸ್ಥಾನೀಯರು. ಇಪ್ಪುರುಷಕಾರಮ್ - ಹೀಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಪುರುಷಕಾರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯಿಸುವೆವು.

“ಅರ್ಥಸ್ವಭಾವಾನುಷ್ಠಾನ ಲೋಕದೃಷ್ಟಿ ಗುರೂಕ್ತಿಭಿಃ | ಶ್ರುತ್ಯಾ ಸ್ತೃತ್ಯಾಚ ಸಂಸಿದ್ಧಂ ಘಟಿಕಾರ್ಥಾವಲಂಬನಮ್” ಎನ್ನು ಇಪ್ಪುರುಷಕಾರ ಭಾವತ್ತುಕ್ಕು ಪ್ರಮಾಣಮ್ ನಿಕ್ಷೇಪ ರಕ್ಷೆಯಿಲೇ ಶೋನೋಮ್.

ಸೋಣವು, ಫಲತ್ತುಕ್ಕು - ಈ ಚೇತನನಿಗೆ ಅವೇಕ್ಷಿತವಾದ ಫಲಕ್ಕೆ, ಪರಂಪರೆಯಾ ಕಾರಣವೂ-ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಕಾರಣವಾಗು ತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆಯಾ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರ ಭಾವವೇನೆಂದರೆ - ಶ್ರೀ ಶರಣಾಗತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸತಕ್ಕದ್ದಾಗಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀ ಯತೀಶ್ವರರೂ ಅನುಷ್ಠಿಸಿದುದರಿಂದ ಪರಂಪರೆಯಾ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವು; ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಅಲ್ಲವೆಂಬಭಾವವು. ಪುರುಷಕಾರ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಶಬ್ದವು ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಚೇತನನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದರಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯು ಪುರುಷಕಾರ ಭೂತಳಾಗಬಹುದು. ಶ್ರೀಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾದರೋ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಳಾದ ಪುರುಷಕಾರ ಭೂತಳು. ಅವಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರೆ ಪ್ರಾಪ್ತವನ್ನು ಹೊಂದುವದ ರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲವು. ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳೂ ಸೇರಿದವಳೇ

ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಪುರುಷಕಾರ ಭೂತಳೆಂದು ಹೇಳಲು ಕಾರಣ ವುಂಟೋ? ಎಂದರೆ ಆರು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವನ್ನು ತಾವು ಬರೆದಿರುವ ಅಮೋಘಗ್ರಂಥವಾದ ನಿಕ್ಷೇಪರಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವೆವೆಂದುಅದನ್ನೇ ತಿಳಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಉದಾಹರಿಸಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಶ್ರೀದೇವಿಶಿಕಾರಿಕೆಯು. ಅರ್ಥ ಸ್ವಭಾವ-ಪುರುಷಕಾರಭೂತವಾಗುವ ಚೇತಃ ಸ್ವಭಾವವು, ಇಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ವಾಲ್ಮಭೃತಿಯ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಯಾ ಮೊದಲಾದುವುಗಳೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು, ಲೋಕ ಪಿತಾವಾದ ಈಶ್ವರನಹಾಗೆ ಹಿತಪ್ರವರ್ತನೆಗಾಗಿ ಜೀವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿರೋಣವು ಸ್ವಲ್ಪವು. ಇಲ್ಲದೆ, ಲೋಕಜನನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹವಾಗಿ ಬಿಜ್ಜಾತನಿಗ್ರಹತ್ವ ಅನುಗ್ರಹ ವಃಯತ್ವಾದಿಗಳನ್ನುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಆಶ್ರಿತರನ್ನು ಭಗವಂತನು ಹೇಗೆ ರಕ್ಷಿಸಲು ಉದ್ಯು ಕ್ತನಾಗಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳೋಣವೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಅನುಷ್ಠಾನ - ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿನ ಅನುಷ್ಠಾನವು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಪುರುಷಕಾರ ಭೂತಳಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಅನುಷ್ಠಾನವೂ ಇದು ಮುಂದೆ ನೃಸಿಂಹಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಕೋಪೋದ್ರೇಕ ಶಮನಕ್ಕಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಕೋಪಶಾಂತಿ ಮಾಡಿದ ಇತಿಹಾಸವೂ, ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರ ಅನುಷ್ಠಾನವೂ ಇದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನಗಳಾಗಿ ಮುಂದೆ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಲೋಕದೃಷ್ಟಿ - ಲೋಕನ್ಯಾಯವೂ, ಪ್ರಿಯಳಾದ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾತನ್ನು ಗಂಡನು ನಡೆಸಿಕೊಡುವನು ; ಅದರಹಾಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಕಾನ್ತೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಮಾತನ್ನು ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ನಿರಾಕರಿಸದೇ ಇರೋಣವೂ, ಗುರೂಕ್ತಿಭಿಃ-ಗುರುಗಳಾದ ಮಹನೀಯರುಗಳ “ಅಗಲಿಗಿಲ್ಲೇ”

(೧) ಇವತ್ತಿಲ್ ಅರ್ಥ ಸ್ವಭಾವ ಮಾವದು ? ಈಶ್ವರನೈಪೋಲೇ ಪಿತೃತ್ವಾನುರೂಪಮಾನ ಪ್ರತಾಪೋಷ್ಮಳತ್ವಮ್ ಕಲಶಾದೇ ಮಾತೃತ್ವ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಜ್ಞಳಾನ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿಗಳತಿಶಯಿತ್ತು (೧) “ನಕಶ್ಚಿನ್ನಾಪರಾಧ್ಯತಿ”

ಇತ್ಯಾದಿ ದಿವ್ಯ ಸೂಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ, ಮತ್ತು ಶ್ರುತ್ಯಾ - “ಪ್ರಿಯಂ ಲೋಕೇ ದೇವಜುಷ್ಪಾಮುದಾರಾಂ” “ತಾಂ ಪದ್ಮನೇಮಿಾಂ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದಲೂ, ಸ್ಕೃತ್ಯಾಚಿ - “ವಾಚಿಪರಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯಿತಾ ಪ್ರಪದ್ಯೇನ್ನಿಯತ ಶ್ಚ್ರಿಯಂ” ಎಂಬ ಶೌನಕಾದಿ ಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದಲೂ, ಘಟಿಕಾರ್ಥಾವಲಂಬನಮ್ - ಪುರುಷಕಾರರೂಪದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸೋಣವು, ಸಂಸಿದ್ಧಮ್-ಚಿನ್ನಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿತವು.” ಎನ್ನು- ಎಂಬದಾಗಿ, ಇಪ್ಪುರುಷಕಾರಭಾವತ್ತುಕ್ಕು - ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಪುರುಷಕಾರಭಾವಕ್ಕೈ, ಪ್ರಮಾಣಂ - ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು, ನಿಕ್ಷೇಪರಕ್ಷೆಯಿಲೇ - ನಮ್ಮ ಗ್ರಂಥವಾದ ನಿಕ್ಷೇಪರಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ, ಶೋನೋಮ್ - ಹೇಳಿರುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ ಅರುವಿಧವಾಗಿ ಪ್ರಮಾಣ ಬಲವನ್ನು ಆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿರುತ್ತೇವೆ. ಅದನ್ನೇ ಇಲ್ಲೂ ಉಪ ಪಾದಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ ಎಂಬ ಭಾವವು.

ಇವತ್ತಿಲ್ - ಈ ಅರು ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಸ್ವಭಾವವು ಯಾವುದು ? ಈಶ್ವರನೈಪೋಲೇ - ಈಶ್ವರನಹಾಗೆ, “ತುಲ್ಯಶೀಲನಯೋವೃತ್ತಾಂತುಲ್ಯಾಭಿ ಜನಲಕ್ಷಣಾಂ | ರಾಘವೋಹೃತಿವೈದೇಹೀಂ ತಂಚೇಯ ಮಸಿತೇಕ್ಷಣಾಂ (ರಾ. ಸುಂ.) ಎಂಬಲ್ಲೂ “ಭಗವನ್ನಾರಾಯಣಾಭಿ ಮತಾನುರೂಪ ಸ್ವರೂಪರೂಪಗುಣ ವಿಭವೈಶ್ವರ್ಯ ಶೀಲಾದ್ಯನುಗುಣಾಂ” ಎಂಬಲ್ಲೂ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ, ಪಿತೃತ್ವಾನುರೂಪಮಾನ-ಲೋಕಪಿತಾವಾಗಿರುವ ದಕ್ಕನುಗುಣವಾದ, ಪ್ರತಾಪೋಷ್ಮಳತ್ವಮ್ - ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ದಂಡಿಸ ಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರತಾಪದ ಕೋಪೋದ್ರೇಕವನ್ನು ಕಲಶಾದೇ ಉಂಟಾಗದಹಾಗೆ, ಮಾತೃತ್ವ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಜ್ಞಳಾನ-ಲೋಕಮಾತೆಯಾಗಿರುವ ತನಗೆ ಯೋಗ್ಯಗಳಾದ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿಗಳತಿಶಯಿತ್ತು - ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಆದಿಪದದಿಂದ, ದಯಾ ಸೌಶೀಲ್ಯಾದಿ ಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ನೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿ ಎಂಬ ಭಾವವು, (೧) “ನಕಶ್ಚಿನ್ನಾಪರಾಧ್ಯತಿ” ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವನೊಬ್ಬನೂ ಅಪರಾಧ ಮಾಡದೇ ಇಲ್ಲವು. (೨) “ಕೇ ಕುಪ್ಯೇದ್ವಾನರೋತ್ತಮ” ಓ ವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅಂಜನೇಯನೇ ಪ್ರಾಜ್ಞ ನಾದವನು ಯಾರು ಇವರುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೋಪಿಸುವನು ? (೩) “ದುರ್ಬಲಾ- ಬಲವಿಲ್ಲದ ನಾನು, ಇಹ - ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಮರ್ಷಯಾಮಿ - ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿ ರುವೆನು” ಎಜ್ಜಿಯೇ - ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಗುಣಗಳನ್ನೇ, ಸ್ವಭಾವ ಮಾಯಿರುಕ್ತೈಯಮ್ - ಸ್ವಭಾವವಾಗಿರೋಣವೂ, ವಾಲ್ಮಭೃತಿಶಯ'ದಿಂದ

(೨) “ಕೇಕುಪ್ಯೇ ದ್ವಾನರೋತ್ತಮ” (೩) “ಮರ್ಷಯಾಮಿಹ ದುರ್ಬಲಾ” ಎಪ್ಪೊಯೇ ಸ್ವಭಾವಮಾಯಿರುಕ್ಚೈಯುಮ್, ವಾಲ್ಮಭ್ಯಾತಿಶಯತ್ತಾಲೇ ಇವಳೈ ಮುನ್ನಿಟ್ಟಲ್ ಇವೇ ಮರುಕ್ಕ ಮಾಟ್ಟದೊಳಿಗೈಯುಮ್.

ಇವಳೈ ಮುನ್ನಿಟ್ಟಲ್-ಇವಳನ್ನು ಪುರುಷಕಾರರೂಪದಲ್ಲಿ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರೆ, ಇವೇ-ಈ ಭಗವಂತನು ಮರುಕ್ಕ ಮಾಟ್ಟದೊಳಿಗೈಯುಮ್-ಅಂತವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಮರೆತು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಇರುವಹಾಗೆ ಮಾಡೋಣವೂ, ಅದುದರಿಂದ ಅರ್ಥಸ್ವಭಾವ ಯಾವುದು ? ಎಂದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅನುಗ್ರಹ ಮಯತ್ವ ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಕಾರುಣ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳೂ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮಿಯು ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಅಪರಾಧಿಯನ್ನು ದಂಡಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದರೆ ತನ್ನ ವಾಲ್ಮಭ್ಯಾತಿಶಯದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸೋಣವು, ಇಂತಹ ಸ್ವಭಾವವಿರುವದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಪುರುಷಕಾರ ರೂಪದಲ್ಲಿರಲು ಯೋಗ್ಯ ಕೆಂಬುದು ಸ್ಥಾಪಿತವು. ಮೇಲೆ ಉಪಾಹರಿಸಿರುವ ಮೂರು ರಾಮಾಯಣ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ - “ಸಾಸಾನಾಂ ವಾ ಶುಭಾನಾಂ ನಾ ವಧಾರ್ಹಾಣಾಂ ಪ್ಲವಜ್ಞಮ | ಕಾರ್ಯಂ ಕರುಣ ಮಾರ್ಯೇಣ ನಕಶ್ಚಿನ್ನಾಪರಾಧ್ಯತಿ” ಇದು ರಾಮನ ವಧಾ ನಂತರ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಆಕೆಗೆ ತೊಂದರೆ ಮಾಡಿದ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಮರನ್ನು ವಧಿಸಲು ಆ ವಜ್ರವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ ಅಜನೇಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಅಮೋಘವಾದ ಸೀತಾವಾಕ್ಯವು. - ಸಾಸಾನಾಂವಾ, ಈ ಸ್ತ್ರೀಯರು ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಪಾಪಿಗಳೇ ಆಗಲಿ, ಅಥವಾ ಶುಭಾನಾಂ ವಾ-ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವದರಿಂದ ಪಾಪಿಗಳಲ್ಲವು ಶುಭರೇ ಎಂದಾಗಲಿ, ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಹಾಗಿರಲಿ, ಮೂರನೆಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ವಧಾರ್ಹಾಣಾಂ - ವಧಿಸಲು ಅರ್ಹರು ಈ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಎಂದೇ ಆಗಲಿ, ಇಂತಹರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇ ಪ್ಲವಜ್ಞಮ - “ದಂಡ್ಯಾದಂಡನೀಯಾ ನಾದಂಡ್ಯಾಃ” ಎಂಬ ಧರ್ಮ ಸೂಕ್ಷಮನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದ ಪ್ರಯತ್ನ ಓವಾನರನೇ, ಅರ್ಮೇಣ - ಪೂಜ್ಯನಿಂದ, ಕರುಣಾಂ ಕಾರ್ಯಮ್-ಕೃಪೆಯನ್ನೇ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು; ಅಥವಾ ಶುಭಾನಾಂ ವಧಾರ್ಹಾಣಾಂ - ಮೊದಲು ಶುಭರಾಗಿ ಅನಂತರ ವಧಾರ್ಹರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಹೇಗೆ ಪೂಜ್ಯನು ಕರುಣೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಸಾನಾಂ ವಧಾರ್ಹಾಣಾಂ-ಪಾಪಿಗಳಾದ ವಧಾರ್ಹರಲ್ಲೂ ಕರುಣೆಯನ್ನು ಪೂಜ್ಯನು ತೋರಿಸತಕ್ಕದ್ದು ನ್ಯಾಯವು ತನ್ನ ಪತಿಯು “ದೋಷೋಯದ್ಯಪಿ ತಸ್ಯ ಸ್ಯಾತ್” ಎಂದು ಹೇಳಿದ ನಂತರ ಅವರ ಮಹಿಮೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಾಸಾನಾಂ ವಾ ವಧಾರ್ಹಾಣಾಂ ಕಾರ್ಯಂ ಕರುಣಮಾರ್ಯೇಣ ಎಂದು ತಾನು ಹೇಳುವುದು ನ್ಯಾಯವೆಂಬ ಭಾವವೂ ದ್ಯೋತಿಸಿತವು. ಏಕೆಂದರೆ ದುಷ್ಟೋಪಿ ಶರಣಾಗತೋ ರಕ್ಷಣೀಯಃ ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಸಾರವಾಗಿ ಇವರೂ

ಗಳಿಗಾಗಿ ತ್ರಿಜಟಿಯು ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ “ಭವೇಯಂ ಶರಣ ಹಿ ವಃ” ಎಂದು ಕೇಳಿದವಳು ನಾನಾದುದರಿಂದ, ಕಾರ್ಯಂ ಕರುಣ ಮಾರ್ಥೇಣ ಎಂಬ ಭಾವವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದವರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂಬುದು ಅತಿ ಪ್ರಸಜ್ಞೆ ವಲ್ಲವೋ? ಎಂದರೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ನಕಶ್ಚಿನ್ನಾಪರಾಧ್ಯತಿ - ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪುರುಷನೇಯಾಗಲಿ ಪಾಪ ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲವು. ಎಲ್ಲರೂ ಸಾಪರಾಧಿಗಳು; ಆದುದರಿಂದ ಯಾರೂ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯರೇ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ ಗುತ್ತದೆಯಾದುದರಿಂದ ಪ್ರಾಜ್ಞರು ಒಳ್ಳೆಯವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದೇನೂ ದೊಡ್ಡ ದಲ್ಲವು; ದೋಷಯುಕ್ತನೆಂದೂ ತಿಳಿದೂ ರಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಆಗೇಗೆ ಪ್ರಾಜ್ಞನೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವು. ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮವನ್ನು ನೀನು ಗ್ರಹಿಸದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ನೀನು ಸ್ವವಂ ಗಮನೇ ಸರಿ ಎಂಬ ಭಾವವೂ ದ್ವೋತವು.

(೨) “ರಾಜ ಸಂಶ್ರಯವಶ್ಯಾನಾಂ ಕುರ್ವಂತೀನಾಂ ಪರಾಜ್ಞಯಾ |

ವಿಧೇಯಾನಾಂ ಚ ದಾಸೀನಾಂ ಕೇಕುಪ್ಯೇ ದ್ವಾನರೋತ್ತಮ ” ||

ರಾಜ ಸಂಶ್ರಯವಶ್ಯಾನಾಂ - ಪ್ರಜಲನಾದ ಸಮರ್ಥನಾದ ರಾಜನನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪಾಡಿಗಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಆತನಿಗೆ ವಶ್ಯರಾಗಿರವ, ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ, ಪರಾಜ್ಞಯಾ ಕುರ್ವಂತೀನಾಂ - ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿಯಿಲ್ಲದೆ ಇತರರ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳ, ವಿಧೇಯಾನಾಂ - ಆತನ ರಾಜರಿಗೆ ವಿಧೇಯರಾದ, ದಾಸೀನಾಂ ದಾಸ್ಯ ಮಾಡುವ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಕುರಿತು, ಹೇವಾನರೋತ್ತಮ ಓ ವಾನರ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಕೇಕುಪ್ಯೇತ್-ಯಾವ ಪ್ರಾಜ್ಞನಾಗಲಿ ಕೋಪಿಸುವನೇ? ರಾಜಾಜ್ಞೆ ಗಾಗಿ ಈ ಪ್ರಿಯರೇ ನನ್ನನ್ನು ಬಾಧಿಸಿರುವದರಿಂದ ತಪ್ಪು ರಾಜನದೇ ವಿನಾ ಇವ ರಮು ತಪ್ಪು ಹೇಗೆ ಆದೀತು? ಆತನಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವದರಿಂದ ಆತನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ನಡೆಯತಕ್ಕದ್ದು ಅವರಿಗೆ ನ್ಯಾಯವು. ಆದರಿಂದ ಅವರ ಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಬಹುದೋ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಈ ನ್ಯಾಯವುಂಟು. ಏನೋ ಒಂದು ಜನ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ದೊಂಬಿಯು ನಡೆಯುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೋಲಿಸನವರನ್ನು ಕುರಿತು ಒಬ್ಬ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರೇ ಲಾತಿ ಚಾರ್ಜಿಗಾಗಲಿ, ಗುಂಡಿನಿಂದ ಹೊಡೆಯುವದಕ್ಕಾಗಲಿ ಆಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಪೋಲಿಸನವರು ಕೆಲವರನ್ನು ಹೊಡೆದು ಅನಾಹುತವು ನಡೆದರೆ, ಪೋಲಿಸನವರನ್ನು ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರನ್ನಾಗಿ ಎಂದಿಗೂ ಭಾವಿಸುವದಿಲ್ಲವು. ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟನ ಆಜ್ಞೆಯು ನ್ಯಾಯವೇ ಅಲ್ಲವೇ, ಎಂಬುದನ್ನೇ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಎಂಬ ಭಾವವು. ದುಷ್ಟನಾದ ರಾವಣನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ಈ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರು ನಡೆದುದರಿಂದ ಇವರು ಎಂದಿಗೂ ದೋಷಿಗಳಲ್ಲ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಇವರಿಗಾಗಿ ತ್ರಿಜಟಿಯು ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದುದನ್ನು ನೀನೇ ನೋಡಿರುತ್ತೀಯೇ. ಹೀಗುವಾಗ ಕೇಕುಪ್ಯೇತ್ - ಅಂತವರ ಮೇಲೆ ಯಾವ

ಪ್ರಾಜ್ಞನು ಕೋಪಿಸುವನು ? ಎಂಬರ್ಥವು. ಇವೆರಡು ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಕಾರುಣ್ಯ, ಅನುಗ್ರಹ ಮಯತ್ವಾದಿಗಳು ವ್ಯಕ್ತವು.

೩. “ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಂತು ದಶಾಯೋಗಾತ್ ವ.ಯೈ ದಿತಿ ನಿಶ್ಚಿತಮ್ |

ದಾಸೀನಾಂ ರಾವಣಸ್ಯಾಹಂ ಮರ್ಷಯಾಮಿಾಹ ದುರ್ಬಲಾ || ”

ಲೋಕರೂಢಿಯಿಂದ ತನಗೆ ರಾಕ್ಷಸಬಂಧಿಯು ಏತರಿಂದ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೀತೆಯು ಅಂಜನೇಯನಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ - ಮಯಾ - ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದ ನನ್ನಿಂದ, ದಶಾಯೋಗಾತ್ - ತದನುಗುಣ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳ ದಶಾಯೋಗದಿಂದ, ಏತತ್-ಈ ರಾಕ್ಷಸಿಯರಿಂದ ಬಂಧಿಯು, ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಂತು - ಅನುಭವಿಸತಕ್ಕದ್ದು, ಇತಿ ನಿಶ್ಚಿತಂ - ಎಂಬುದಾಗಿ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಪ್ರಾರಬ್ಧವಶದಿಂದಂಟಾದ ಅಹಂ -ನಾನು, ಇಹ - ಈಗ ದುರ್ಬಲಾ-ಬಲಹೀನಳಾದುದರಿಂದ, ರಾವಣಸ್ಯ ದಾಸೀನಾಂ-ದುಷ್ಟನಾದ ರಾವಣನ ದಾಸಿಯರನ್ನು, ಮರ್ಷಯಾಮಿ-ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆನು. ದುಷ್ಟನಾಗಿ ವಧ್ಯನು ರಾವಣನು; ಇವರು ಅವನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ನಡೆಯುವ ದಾಸಿಗಳು, ಆದುದರಿಂದಲೇ ಕೋಪಿಸತಕ್ಕದ್ದು ರಾವಣನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ; ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು ಕೋಪಿಸಿದ್ದೂ ಆಯಿತು, ಆತನ ವಧೆಯೂ ಆಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ದಾಸಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಾದರೋ ನಾನು ಕ್ಷಮಾಗುಣವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವದು ನ್ಯಾಯವು ಎಂದು ಮರ್ಷಯಾಮಿಾಹ ದುರ್ಬಲಾ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು. ತನ್ನ ಕ್ಷಮಾಗುಣವು ತನ್ನನ್ನು ಇಹ-ಶರಣಾಗತಿಯ ಮೂಲಕ ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರ ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿಬಿಡುವಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತದೆಂಬ ಭಾವವು ದ್ರೋಹಿತವು. ಇಲ್ಲಿ ದುರ್ಬಲಾ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅಸಮರ್ಥಳೆಂದು ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಅರ್ಥಮಾಡುವದು ಮಂದವು. ತನ್ನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ರಾವಣ ವಧೆಯು ಆಗಿರುವಾಗ ದುರ್ಬಲಾ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವದು ಹೇಗೆ ? “ನತ್ವಾಂ ಕುರ್ಮಿ ದಶಗ್ರೀವ ಭಿಸ್ಮ ಭಸ್ಮಾರ್ಹ ತೇಜಸಾ” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡವಳು ಹೇಗೆ ದುರ್ಬಲಳು ? ಅವರುಗಳು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪಾಪಿಷ್ಠರಲ್ಲದೆ ಶರಣಾಗತರಾದುದರಿಂದ ಅವರುಗಳ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಆಕೆಯ ಕ್ಷಮಾಗುಣವು ಸಹಿಸುವಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ದುರ್ಬಲಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು ಎಂಬುದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವು.

ಹೀಗೆ ಮೂರು ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ಅರ್ಥಸ್ವಭಾವವು ವ್ಯಕ್ತವು. ಅವಳು ಅನುಗ್ರಹಮಯಳು, ಕರುಣಾನ್ವಿಯು, ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ಣಳು, ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಶಯ ಯುಕ್ತಳು, ಶರಣಾಗತರ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ಷಮಾಯುಕ್ತಳು. ಇಂತಹ ಸ್ವಭಾವಯುಕ್ತಳಾದುದರಿಂದ ಪುರುಷಕಾರ ಭೂತಳಾಗಲು ಅರ್ಹಳೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

ಇವ್ಯರ್ಥಸ್ವಭಾವತ್ತಾಲೇ ಇವಳೈಪತ್ತುವಾರ್ಕ್ಕು ಪುರುಷಕಾರಾಂತರಾ ಪೇಕ್ಷೆಯುಂಡಾಯ್ ಅನವಸ್ಥೆಯೆವರಾದುದು.

(೨) ಅನುಷ್ಠಾನಮಾವುದು ? (ಮುಮ್) ಪ್ರಹ್ಲಾದವಿಷಯತ್ತಿಲ್ ಪ್ರೇಮಾತಿಶಯತ್ತಾಲೇ ಪ್ರತಿಕೂಲವಿಷಯತ್ತಿರ್ಪಿರನ್ನ ಶೀತರ್ತ್ವ ಕನಶ್ಚೈ

ಆಗಲಿ ಇವಳು ಪುರುಷಕಾರ ಭೂತಳಾದರೆ, ಇವಳ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪುರುಷಕಾರ ಚೇತನನು ಆತನ ಅನುಗ್ರಹ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪುರುಷಕಾರ ಚೇತನನು, ಹೀಗೆ ನಿಲ್ಲಲು ತಳಹದಿ ಇಲ್ಲದ ವಾದವಾದ ಅನವಸ್ಥೆಯು ಉಂಟಾಗುವದಿಲ್ಲವೋ ? ಎಂದರೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ— ಇಂತಹ ಅನೋಘ ಸ್ವಭಾವಯುಕ್ತಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವದಕ್ಕೆ, ಇನ್ನೂ ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬರ ಸಹಾಯದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಂಟೋ ? ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಅನುಗ್ರಹಮಯಳೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮಳಾದುದರಿಂದ ಅನ್ಯಾಪೇಕ್ಷೆ ಬೇಕಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಅನವಸ್ಥೆಗೆ ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವ್ಯರ್ಥಸ್ವಭಾವತ್ತಾಲೇ - ಈ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅನುಗ್ರಹಮಯತ್ವ, ವಾತ್ಸಲ್ಯಾತಿರೇಕತ್ವ, ವಾಲ್ಮಭ್ಯಾತಿಶಯತ್ವ ಅಜ್ಞಾತನಿಗ್ರಹತ್ವ, ಕ್ಷಮಾಗುಣವಿಶೇಷತ್ವ, ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ವಭಾವವೆಂದ, ಇವಳೈಪತ್ತುವಾರ್ಕ್ಕು - ಇವಳನ್ನು ಪರಣಾಗತಿಯ ಮೂಲಕ ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಪ್ರಸನ್ನರಿಗೆ, ಪುರುಷಕಾರಾಪೇಕ್ಷೆಯುಂಡಾಯ್ - ಬೇರೆ ಪುರುಷಕಾರ ಚೇತನನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಂಟಾಗಿ, ಅನವಸ್ಥೆಯು, ವಾರಾದುದು - ಉಂಟಾಗುವದಿಲ್ಲವು. ಇವುಗಳಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ಪುರುಷಕಾರ ಚೇತನನು ಇದ್ದರಾಗಲಿ, ಅಥವಾ ಇವಳು ಹೀಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಚೇತನನ ಸಹಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರಾಗಲಿ, ಇವಳಿಗೊಬ್ಬ ಪುರುಷಕಾರ ಚೇತನನು ಬೇಕಾದೀತು. ಹಾಗೆ ಯಾರೂಇಲ್ಲದಿರುವದರಿಂದ ಅನವಸ್ಥೆಗೆ ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲವು ಎಂಬ ಭಾವವು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೊಬ್ಬನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಶೇಷಭೂತಳು, ವಿಧೇಯಳು; ಆತನಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಯಾರಿಗೂ ಅಲ್ಲವಾಗಿ ಇತರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರಳಾಗಿ ಸರ್ವಜ್ಞಳು. ದಯಾ ಕ್ಷಮಾ, ವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣಳು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಆಕೆಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಚೇತನನ ಪುರುಷಕಾರಿತ್ವದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಂಟೇ ? ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು.

(೨) ಅನುಷ್ಠಾನಮಾವುದು ? - ಅನುಷ್ಠಾನವೆಂಬುದು ಯಾವುದು ? ಹಾಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಪುರುಷಕಾರತ್ವೇನ ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಅನುಷ್ಠಾನದ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಉಂಟೋ ? ಎಂಬ ಭಾವವು. ಪುರಾಣಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಅನುಷ್ಠಾನದ ನಿದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ - ಪ್ರಹ್ಲಾದ ವಿಷಯತ್ತಿಲ್ - ಭಕ್ತನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಪ್ರೇಮಾತಿಶಯತ್ತಾಲೇ - ಭಗವಂತನಿಗಿರುವ ಪ್ರೇಮಾತಿಶಯ

ಕಂಡಣುಗವಂಜಿನ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳ್ ಇವಳೈ ಶರಣಮಾಗಪ್ಪತ್ತಿ ಇವಳೈ ಮುನ್ನಿಲೈಯಾಗ ಶ್ರೀ ನೃಸಿಂಹರೂಪನಾನ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೈಕ್ಕಿಟ್ಟಿ ಸ್ತೋತ್ರಮ್ ಪಣ್ಣಿ ನಾರ್ಗಳೆನ್ನು ಪುರಾಣಪ್ರಸಿದ್ಧಮ್. (೧) “ಸೀತಾಮುನಾಚಾತಿಶಯಾ ರಾಘವಂಚ ಮಹಾವ್ರತಮ್ ”

ವಿಂದ, ಪ್ರತಿಕೂಲವಿಷಯತ್ತಿಲ್-ಆತನಿಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲನಾದ ಆತನ ತಂದೆಯಾದ ಹಿರಣ್ಯ ಕಶಿಪುವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಪಿರಂದ - ಉಂಟಾದ, ಶೀತತ್ತಿ ಘನತ್ತೈ - ಕೋಪದ ಭಾರವನ್ನು, ಕೋಪಾಧಿಕ್ಯವನ್ನು, ಕಂಡು ಅಣುಗ ಅಂಜಿನ - ನೋಡಿ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಭೇತರಾದ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು, ಅದಿಶಬ್ದದಿಂದ ರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟರು; ಇವಳೈ ಶರಣಮಾಗಪ್ಪತ್ತಿ - ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ರಕ್ಷಕಳನ್ನಾಗಿ ಪುರುಷಕಾರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಇವಳೈ - ವಾಲ್ಮಭ್ಯಾತಿಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಈ ಅನುಗ್ರಹಮಯಳನ್ನು ಶರಣಮಾಗಪ್ಪತ್ತಿ - ರಕ್ಷಕಳನ್ನಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಇವಳೈ ಮುನ್ನಿಲೈಯಾಗ - ಇವಳು ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಮುಂದೆ ಇರುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಎಂಬ ಭಾವವು, ಶ್ರೀ ನೃಸಿಂಹರೂಪನಾನ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೈ. ಶ್ರೀ ನೃಸಿಂಹರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅವತರಿಸಿದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನನ್ನು, ಕಿಟ್ಟಿ - ಪಾದದಲ್ಲೊಗಿ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು. ಪಣ್ಣಿ ನಾರ್ಗಳ್ - ಮಾಡಿದರು, ಎನ್ನು - ಎಂಬುದಾಗಿ, ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮ್-ಪುರಾಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವು. ಎಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾರಪ್ರಕಾಶಿಕೆಯವರು “ಜ್ವಾಜ್ವಲ್ಯಮಾನಂ ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾ ನರಸಿಂಹಂ ಸುರೋತ್ತಮಾಃ | ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಶ್ರಿಯಂ ಭೇಜುಶ್ಚರಣಂ ಶಾಂತಿಕಾಂಕ್ಷಿಣಿ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠರು ಕೋಪೋದ್ರೇಕದಿಂದ ತಪಿಸುತ್ತಿರುವ ನರಸಿಂಹಾವತಾರಿಯಾದ ಆತನನ್ನು ಕಂಡು, ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವರಾಗಿ ಆತನ ಶರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದರೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲೂ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಣವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ (೧) ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಹು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಒಪ್ಪಿದುದರಿಂದ, ತನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಸ್ವಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪುವನೇ ಎಂಬ ಶೋಕಾವಿಷ್ಣನಾಗಿ ಅದಿವ್ಯ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ವನದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಕೈಂಕರ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಶ್ರೀರಾಮಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭವು-ಸಭ್ರಾತುಶ್ಚರಣೌ ಗಾಢಂ ನಿಮೀಡ್ಯರಘುನಂದನಃ | ಸೀತಾಮುನಾಚಾತಿಶಯಾ ರಾಘವಂಚ ಮಹಾವ್ರತಮ್ “ಅತಿಯಶಾಃ” ಭಗವತ್ಕೈಂಜ್ರ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವೇ ಇಲ್ಲವು, “ನದೇವ

(೨) “ಸೀತಾಸಮಕ್ಷಂ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಮ್” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಲ್ಲಮ್ ಕಂಡು ಕೊಳ್ಳದು.

ಲೋಕಾಕ್ರಮಣಂ ನಾಮರತ್ನ ಮಹಂವೃಣೇ | ಐಶ್ವರ್ಯಂ ವಾಪಿ ಲೋಕಾ
ನಾಂ ಕಾಮಯೇನ ತ್ವಯಾವಿನಾ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೈಚ್ಚುರ್ಮನಾಹಾತ್ಮ್ಯಯನ್ನು
ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಮಹಾ ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳ, ಸಃ ರಘುನಂದನಃ - ಆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು,
ಭ್ರಾತುತ್ವರಣೌ - ಅಣ್ಣನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು, ಗಾಢಂ ನಿಪೀಡ್ಯ
ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದವನಾಗಿ ಎಂದರೆ ವನದಲ್ಲಿ ಕೈಂಕರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಶರ
ಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ, ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವದ
ಕ್ಕಾಗಿ, ಸೀತಾಂ - ಸೀತೆಯನ್ನೂ, “ಮಹಾವ್ರತಮ್” ಶರಣಾಗತನನ್ನು ಎಂದಿಗೂ
ಕೈಬಿಡುವದಿಲ್ಲವು ಎಂಬ ಮಹಾ ವ್ರತವನ್ನು ಧರಿಸಿದ, ರಾಘವಂಚ - ರಾಮ
ನನ್ನೂ ಸಹ, ಉವಾಚ-ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. ಚ ಶಬ್ದ ಸ್ವಾರಸ್ಯದಿಂದ ಮೊದಲು
ಪುರುಷಕಾರರೂಪದಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯನ್ನೂ ಅನಂತರ ರಾಮನನ್ನೂ ಎಂಬರ್ಥವು
ದೋಷಿತವು. ರಾಮನ ಚರಣವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮೊದಲು ಸೀತೆಯನ್ನು
ಕುರಿತು ಮಾತಾಡಿದನು ಎಂಬುವದರಿಂದ ಸೀತೆಯ ಪಾದವನ್ನು ಹಿಡಿದನೆಂಬ
ಭಾವವೂ ಸಹ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಸೀತೆಯು ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ವಾಲ್ಮಘಾತಿಕಯ
ದಿಂದ ವನಗಮನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಡಂಬಡಿಸಿದುದರಿಂದ, ಆಕೆಯ ಪುರುಷಕಾರತ್ವ
ದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣನಂಬಿಕೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಮೊದಲು ಸೀತಾಮುನಾಚಾತಿಯಶಾಃ
ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀರಾಮನೇ ಮಹಾವ್ರತನು, ಶರಣಾಗತನ
ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವನೆಂಬ ದೀಕ್ಷಾಬದ್ಧನು, “ನತ್ಯಜೇಯಂ ಕಥಂಚನ”
ಎಂಬ ದೃಢಸಜ್ಜಲ್ಪವುಳ್ಳವನು. ಆದರೂ ವನವಾಸದ ಕಷ್ಟಗಳಿಂದಲೂ ಕೌಸಲ್ಯ
ಸುಮಿತ್ರಾದಿಗಳ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ ಎಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ಒಪ್ಪುವ
ದಿಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ಮೊದಲು ಪುರುಷಕಾರತ್ವೇನ “ಸೀತಾಮುನಾಚಾತಿ
ಯಶಾಃ” ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವು. ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಶರಣಾಗತಿಗೆ
ಬೇಕಾದ ಅಂಗಗಳೆಲ್ಲಾ ಇವೆ ಎಂದು ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದರಾಜೇಯರು ತೋರಿಸಿರು
ತ್ತಾರೆ. ಗಾಢಂ - ಎಂಬುದರಿಂದ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವೂ, ಭ್ರಾತುಃ ಚರಣೌ ಎಂಬು
ದರಿಂದ ಉಪಾಯಾನ್ತರವಿಲ್ಲದಿರುವ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವೂ, ಅತಿಯಶಾಃ - ಎಂಬುದ
ರಿಂದ ಅನುಕೂಲ್ಯಸಜ್ಜಲ್ಪ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನಗಳೂ, ಉವಾಚ - ಎಂಬುದ
ರಿಂದ ಕೈಚ್ಚುರ್ಮಪ್ರಾರ್ಥನಾರೂಪ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವೂ “ಕುರುಷ್ವ ಮಾಮನು
ಚರವ್” ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ, ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಸಭ್ರಾತುತ್ವರಣೌಗಾಢಂ
ನಿಪೀಡ್ಯ ರಘುನಂದನಃ ಸೀತಾಮುನಾಚಾ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯ ಚರಣವನ್ನೂ

ಭ್ರಾತೃವಾದ ರಾಮನ ಚರಣವನ್ನೂ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ದ್ವಯ ಪೂರೈಸುವಂಥವೂ, ಸೀತಾಮುನಾಚಾರಿಯಶಾಃ ರಾಘವಂಚ ಮಹಾ ವ್ರತಮ್ ಎಂಬುದರಿಂದ ಉತ್ತರವಿಂಡಾರ್ಥವೂ ಉಪಪಾದಿತ.

(೨) “ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ರಾಮೇಣ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸ್ವಯಂತಾಂಜಲಿಃ |

ಸೀತಾ ಸಮಕ್ಷಂ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ಮಿದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ |

ಪರವಾನಸ್ಮಿ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ತ್ವಯಿವರ್ಷ ಶತಂ ಸ್ಥಿತೇ ||

ಜಲಾಶಯಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿ, ಸಮಿತ್ತ ಪುಷ್ಪ ಫಲಾದಿಗಳಿಗೂ ಅನುಕೂಲ ವಾಗಿ, ನಿನಗೆ ಸೌಕರ್ಯವಿರುವ ರಮಣೀಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡು ಎಂಬ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಶ್ರೀರಾಮನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದುದಕ್ಕೆ, ಇದು ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವು ತಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪರತಂತ್ರನಾದುದರಿಂದ ಆಪ್ತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ನೀನೇ ಇದು ನಮಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗಿ ರಮಣೀಯವಾದ ಪ್ರದೇಶವಾದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸು ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸು, ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ ಸಂದರ್ಭವು. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೈಂಕರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಗೂ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪುರುಷಕಾರತ್ವೇನ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾನೆ - ಏವಂ - ಈಪರಿಯಾಗಿ ಎಂದರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ರಾಮೇಣ - ಶ್ರೀ ರಾಮನಿಂದ, ಉಕ್ತಃ - ಆಶ್ರಮವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನು, ಸ್ವಯಂತಾಂ ಜಲಿಃ - ಬದ್ಧಂಜಲಿಪುಟನಾಗಿ, ಸೀತಾ ಸಮಕ್ಷಂ - ಸೀತೆಯ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ದೇವಕಾಕುತ್ಸ್ಥ - ಓಕಕುತ್ಸ್ಥವೆಂಬೊಬ್ಬನಾದ ರಾಮನೇ, ತ್ವಯಿ ವರ್ಷ ಶತಂ ಸ್ಥಿತೇ - ನೀನು ಹೀಗೆಯೇ ನೂರು ವರ್ಷಗಳದ್ದರೂ ಆ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಂದರೆ ಯಾವಾಗಲೂ, ಪರವಾನಸ್ಮಿ - ನಿನಗೆ ಪರತಂತ್ರವಾಗಿಯೇ ಇರುವೆನು. ಅದುದರಿಂದ ಸ್ವಯಂತು ರುಚಿರೇ ದೇಶೇ ಕ್ರಿಯತಾಮಿತಿ ಮಾಂ ವದ-ತಾವೇ ತಮಗೆ ರಮಣೀಯವಾದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡು ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿರಿ. ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ, ನಾನು ಪರತಂತ್ರನಾದುದ ರಿಂದ ನನ್ನ ಅನುಕೂಲವು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲವು, ತನ್ನ ಅನುಕೂಲವೇ ನನ್ನ ಅನುಕೂಲ ವಾದುದರಿಂದ, ತಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ರಮಣೀಯ ಪ್ರದೇಶ ವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸು ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿರಿ ಎಂಬ ಭಾವವು. ಇಂತಹ ಕೈಂಕರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಗೂ “ಸೀತಾಸಮಕ್ಷಂ” ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದುದರಿಂದ, ಸೀತೆಯನ್ನು ಪುರುಷಕಾರತ್ವೇನ ವರಿಸಿದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ನಿರ್ದರ್ಶನವೆಂಬ ಭಾವವು. ಹಿಂದೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರತಂತ್ರನೆಂಬ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ವನಕ್ಕೆ ಬಾರದೆ ಕೌಸಲ್ಯಾಸಮಿತ್ರಿಗಳ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ನೋಡಿಕೋ ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದಾಗ ಅಜ್ಞಾನಾಗಿ, ಪರತಂತ್ರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯದವನಾಗಿ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು. ಅದು ಈಗ

(೩) ಲೋಕದೃಷ್ಟಿಯಾವುದು ?—ಅಂತಃಪುರಪರಿಜನಶ್ಚೈ ಅಪರಾಧ ಭೂಯಸ್ತ್ವಯುಂಡಾನಾಲಾಮ್ ರಾಜಾಕೃಳ್ ಅಲ್ಪಜ್ಞಳಾನ ಪ್ರಸಾದನಜ್ಞ ಳಾಲೇ ಕ್ಷಮಿಕ್ಕಾಣೈ. ಇವ್ಯರ್ಥಮ್ (೧) “ಮಾತರ್ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಭೈವ ಮೈಥಿಲ ಜನಃ” ಎಜ್ಞಿರಶ್ಲೋಕಶ್ಚಿಲುಮ್ ವಿವಕ್ಷಿತಮ್.

ನನಗೆ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ ; ಆ ಅಪರಾಧದ ಕ್ಷಮಾಪಣೆಗಾಗಿ ಶರಣಾ ಗತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದು “ಸಂಯತಾಂಜಲಿಃ” ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವು. “ಅಂಜಲಿ ಪರಮಾ ಮುಪ್ರಾಕ್ಷಪ್ರಂ ದೇವಪ್ರಸಾದಿನೀ” ಎಂದಿರು ವದರಿಂದ ಬದ್ಧಾಂಜಲಿವುಟನಾಗಿರುವದ ಶರಣಾಗತನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಸೀತಾಸಮಕ್ಷಮಗಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಅನುಸ್ಮಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ನಾನು ಹಿಂದೆ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿ ಇನ್ನು ಅಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರಿದೆನು. ಈಗ ನಿನ್ನ ಸಹಚರ್ಯದಿಂದ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಪರಮಾನಸ್ಮಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅಪರಾಧದ ಕ್ಷಮಾಪಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸೀತಾಸಮಕ್ಷಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ ದ್ವಯದ ಪೂರ್ವಖಂಡದ ಶ್ರೀಮಚ್ಛಬ್ದಾರ್ಥವು ಉಪಪಾದಿತವು. ರಮಣಿಯ ಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿ ಕೃಂಕರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೂ ಸೀತಾಸಮಕ್ಷಂ ಎಂಬುದು ಅನ್ವಯಿಸುವದರಿಂದ ದ್ವಯೋತ್ತರ ಖಂಡದ ಅರ್ಥವೂ ಉಪಪಾದಿತವು.

೩ ಲೋಕದೃಷ್ಟಿಯಾವುದು ? - ಲೋಕದೃಷ್ಟಾಂತದ ನ್ಯಾಯವು ಎಂಬುದು ಯಾವುದು ? ಎಂದರೆ ಅಂತಃಪುರಪರಿಜನಶ್ಚೈ - ರಾಜನ ಪಟ್ಟಮಹಿಷಿಗೆ ಸೇರಿನ ಪರಿಜನವನ್ನು, ಅಪರಾಧಭೂಯಸ್ತ್ವಯುಂಡಾನಾಲಾಮ್. ಹೆಚ್ಚು ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಅರ್ಹ ವಾದ ಅಪರಾಧದ ಅಧಿಕೃತ ಉಂಟಾದರೂ, ರಾಜಾಕೃಳ್-ಈ ಸಾಪರಾಧಿಯು ಪಟ್ಟ ಮಹಿಷಿಯನ್ನು ಪುರುಷಕಾರತ್ವೇನ ಆಶ್ರಯಿಸಿದುದರಿಂದ, ಕ್ಷಮಾಪಣೆಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯರಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಜರುಗಳು, ಅಲ್ಪಜ್ಞಳಾನ ಪ್ರಸಾದನಜ್ಞ ಳಾಲೇ - ಅಲ್ಪಗಳಾದ ಪ್ರಣಾಸಾದಿ ವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ, ಕ್ಷಮಿಕ್ಕಾ ಕಾಣೈ - ಕ್ಷಮಿ ಸಿರುವ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಕಂಡಿರೋಣವು. ಹೆಂಡತಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜರು ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿರುವದರಿಂದ ಅನೇಕ ದೃಷ್ಟಾಂತವು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉಂಟು ಎಂಬ ಭಾವವು. ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವೂ ಫಲಿಸುತ್ತದೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು; ಹೀಗೆ ನಡೆದಿರುವದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ನಿದರ್ಶನಗಳುಂಟು. ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ರುಕ್ಮನು ಪ್ರಥಮತಃ ವಧಿವೃದ್ಧಿಲ್ಲವು. ಸೀತಾ ಮನೋಗತವನ್ನರಿತು ರಾಮನು ಕಾಕನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದನು. ಇವ್ಯರ್ಥಂ - ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಮಾತರ್ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಎಜ್ಞಿರಶ್ಲೋಕಶ್ಚಿಲುಮ್ - ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕ ದಲ್ಲೂ, ವಿವಕ್ಷಿತಂ - ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಶ್ಲೋಕವು ಯಾವುದೆಂದರೆ:-

(೪) ಗುರೂಕ್ತಿಯಾವುದು? - ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ ಮುದಲಾನ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳುಡೈಯ “ಅಗಿಲಕಿಲ್ಲೇನ್” ಮುದಲಾನ ಪಾಶುರಜ್ಞಳ್.

ಮಾತರ್ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಯಥೈವ ಮೈಥಿಲಜನಸ್ತೇನಾಧ್ವನಾ ತೇ ವಯಮ್ |

ತ್ವದ್ವಾಸೈಕರಸಾಭಿಮಾನ ಸುಭಗೈರ್ಭಾವೈ ರಿಹಾ ಮುತ್ರಚ |

ಜಾಮಾತಾ ದಯಿತ ಸ್ತನೇತಿ ಭವತೀ ಸಂಬ ಧದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಹರಿಮ್ |

ಪಶ್ಯೇನು ಪ್ರತಿಯಾಮ ಯಾಮಚ ಪರೀಚಾರಾ ಪ್ರಹೃಷ್ಯೇನುಚ ||

ಅರ್ಥವು—ಹೇಮಾತ: ಲಕ್ಷ್ಮಿ - ಓತಾಯಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ, ಮೈಥಿಲ ಜನ: ಯಥಾ - ಮಿಥಿಲ ದೇಶದ ಜನವು ನಮ್ಮ ಮೈಥಿಲಿಯ ಗಂಡನೆಂದು ರಾಮ ನನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವರೋ ಹಾಗೆ ಎಂಬ ಭಾವವು, ತೇನಾಧ್ವನಾ - ಅದೇ ಮಾರ್ಗದಿಂದಲೇ ಎಂದರೆ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ, ವಯಂ - ನಾವೂ ಕೂಡ ತ್ವದ್ವಾಸೈಕರಸಾಭಿಮಾನಸುಭಗೈ: - ನಿನ್ನ ದಾಸರಾಗಿ ನಿನಗೆ ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡುವ ಅನಂದದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವಿಂದ ಮನೋಹರವಾದ, ಭಾವೈ: - ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಗಳಿಂದ, ಇಹ-ಈಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಅಮುತ್ರಚ-ದಿವ್ಯವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿಯೂ, ಜಾಮಾತಾ ಅಳಿಯನು, ನಮ್ಮ ಆಂಡಾಳ್ ತಂದೆ ಪಿಷ್ಟು ಚಿತ್ತರ ಅಳಿಯನು, ದಯಿತ: - ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಿಯನು ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ರಜ್ಞನಾಯಕಿಯ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯನು, ಇತಿ - ಎಂಬುದಾಗಿ, ಭವತೀ ಸಂಬಂಧ ದೃಷ್ಟ್ಯಾ - ನಿನಗಿರುವ ಸಂಬಂಧ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಹರಿಮ್ - ನಾರಾಯಣನನ್ನು, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನೂ ಪಶ್ಯೇನು - ನೋಡೋಣ, ಪ್ರತಿ ಯಾಮ - ಹೊಂದೋಣ, ಪರೀಚಾರ-ಕೈಂಕರ್ಯಗ-ನ್ನು, ಯಾಮ-ಹೊಂದೋಣ ಎಂದರೆ ಮಾಡೋಣ ಪ್ರಹೃಷ್ಯೇನು, ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಆನಂದಿಸೋಣ. ಇಲ್ಲಿ “ಪ್ರತಿಯಾಮಯಾಮ” ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ “ಪ್ರಣಯಾದಯಮ್” ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರವನ್ನು ಸಾರಸದ್ಗ್ರಹ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತೃವು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಪ್ರಣಯಾತ್ - ತುಂಬಾ ವಿಶ್ವಸದಿಂದ, ಪರೀಚಾರಾ - ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಆಯಾಮ - ಹೊಂದೋಣವೆಂಬ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಪ್ರಿಯವಲ್ಲಭೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವನು, ಆಕೆಗೆ ದಾಸಭೂತನು, ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನೆಸಗುವನು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಪತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗುವ ನೆಂಬ ಭಾವವು ತೋರಿಬರುವುದರಿಂದ ಪುರುಷಕಾರತ್ವ ಭಾವವು ಬೋಧಿತವು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ದಾಸ ಭೂತರು ಕೈಂಕರ್ಯ ಪರರು ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಪುರುಷ ಕಾರ ಭಾವದಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡರೆ, ಆಕೆಯ ಪತಿಗೆ ಈತನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಭಾವವು ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತವು.

೪ ಗುರೂಕ್ತಿಯಾವುದು? - ಪ್ರಾಜ್ಞರ ಹೇಳಿಕೆ ಯಾವುದು? ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ವರೇ ಮೊದಲಾದ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳುಡೈಯ - ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ, ಅಗಿಲ

(೫) ಇವತ್ತುಕ್ಕು ಮೂಲಮಾನ ಸೂಕ್ತವಿಶೇಷ ರೂಪೈಗಳಾನ ಶ್ರುತಿಗಳೈಯುಮ್ ಕಣ್ಡುಕೊಳ್ಳದು.

ಗಿಲ್ಲೇನ್ ಎಂಬಿವೇ ನೊದಲಾದ ಪಾಶುರಗಳು. ಈ ಪಾಶುರಾರ್ಥವು ಹಿಂದೆಯೇ ಉಪಪಾದಿತವು. ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ. ಇತರ ಅಲ್ವಾರ್ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ದಿವ್ಯ ಸೂಕ್ತಿಗಳು ಅನೇಕವಿರುವದರಿಂದ “ಮುದಲಾನ” ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವು.

೫, ಇದನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಶ್ರುತಿಗಳಾವನ? ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ಹಾಗೆ ಹೇಳದೆ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೇನೆಂದರೆ - ಇವತ್ತುಕ್ಕು - ಈ ಮೇಲೆ ಉಪಪಾದಿಸಿದ ನಾಲ್ಕುಕ್ಕು, ಮೂಲವಾದ ಸೂಕ್ತವಿಶೇಷ ರೂಪೈಗಳಾನ - ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಾದ, ಶ್ರುತಿಗಳೈಯುಮ್ - ಶ್ರುತಿಗಳನ್ನು, ಕಂಡು ಕೊಳ್ಳದು - ನೋಡಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಎಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ “ಚಂದ್ರಾಂ ಪ್ರಭಾಸಾಂ ಯಶಸಾಂ ಜ್ವಲಂತೀಂ” (ಶ್ರೀಸೂಕ್ತ ೫) ಚಂದ್ರಾಂ - ನಿರತಿತಯಾ ನಂದ ಸ್ವರೂಪಳಾದ, ಪ್ರಭಾಸಾಂ - ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮನೋಹರವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ, ಯಶಸಾಂ - ಅಚ್ಚುತ ನಿಗ್ರಹಳು, ಅನುಗ್ರಹಮಯಳು. ಎಂಬ ಖ್ಯಾತಿಯಿಂದ, ಜ್ವಲಂತೀಂ - ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ. ಶ್ರಿಯಂ - ಸರ್ವ ಸಮಾಶ್ರಯಳಾಗಿ ಪ್ರಾಪಕಳೂ ಪ್ರಾಪ್ಯಳೂ ಆದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು “ನಿಚದೇವೀಂ ಮಾತರಗ್ಂ ಶ್ರಿಯಂ ವಾಸಯ ಮೇಕುಲೇ” (ಶ್ರೀಸೂಕ್ತ ೧೨) ಇದು ಚಿಕ್ಕೇಧರೆಂಬ ಅಂತಃಪುರ ದ್ವಾರ ಪಾಲಕರೆಂಬ ವರನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ ಮನ್ತ್ರವು. ಮೇ - ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ಶರಣಾ ಗತಿಯನ್ನು ನುಪ್ಪಿಸಿ ಆಕೆಯ ಪರಮಭಕ್ತನಾದ ನನ್ನ, ಕುಲೇ - ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯದಲ್ಲೂ, ದೇವೀಂ - ದೇವೀಪೃಳಾಗಿ ಲೀಲಾ ವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರೇಡಿಸುವಳಾದ, ಅದುದರಿಂದ ಮಾತರಂ - ಶ್ರಿಯಂ - ಮಾತೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು, ನಿವಾಸಯ - ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸ ಹಾಗೆ ಮಾಡು. ಇದರಿಂದ ಉಪಾಯಕೊಟೆಯಲ್ಲೂ ಪುರುಷಕಾರತ್ವದಲ್ಲೂ ಅನ್ವಯವು ವ್ಯಕ್ತವು. “ವಿಶ್ವಪ್ರಿಯೇ ವಿಷ್ಣು ಮನೋನು ಕೊಲೇ” “ಶ್ರದ್ಧಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಲೋಕಸ್ಯ ವೇವೀ” (ಶ್ರದ್ಧಾಸೂಕ್ತ) ಚೇತನಾ ಚೇತನಾತ್ಮಕನಾದ ಸರ್ವಪ್ರಪಂಚದ ನಾಯಕಳಾದ, ದೇವೀ-ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯವುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಕ್ರೇಡಿಸುವಳಾದ, ಶ್ರದ್ಧಾ - ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ - ಅಧಿರಭೂತಳು; ಅಥವಾ ಧಾರಣ ಪೋಷಣ ಭೋಗ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸತ್ತೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟುನಾಡಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುವಳು ಎಂಬರ್ಥವು.

ಮುಂದೆ ಶ್ರದ್ಧಾಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ “ಸಾ ನೋ ಜುಷಾಣೋಽಪಯಜ್ಞಮಾ ಗಾತ್” - ಸಾ ಇಂತಹ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು, ನಃ - ಪ್ರಪನ್ನರಾದ ನಮ್ಮ, ಯಜ್ಞಂ - ಆರಾಧನವನ್ನು ಜುಷಾಣಾ - ಪ್ರೀತಳಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸುವಳಾಗಿ ಉಪಾಗಾತ್ - ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಲಿ.

(೬) ಇವೈಯಡಿಯಾಗವನ್ನಸ್ಮೃತಿಗಳಾವನ ? (೧) “ವಾಚಃ ಪರಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯಿತಾ ಪ್ರಪದ್ಯೇನ್ನಿಯತಃ ಶ್ರಿಯಮ್” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಾನ ಶೌನ ಕಾದಿ ವಾಕ್ಯಜ್ಞಾಂ.

ಇಪ್ಪಡಿ ಇವಳುಕ್ಕು ಸರ್ವೇಶ್ವರನ್ ತಿರುವಡಿಗಳಿಲ್ ಘಟಕತ್ವಂ ಬಹು

ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತ ಪುನಾಣಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾತೃಗಳು ಉದಾ ಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ “ಶ್ರದ್ಧಯಾ ದೇವೋ ದೇವತ್ವಮಶ್ನುತೇ” ಎಂಬ ಮೊದಲಿನ ವಾಕ್ಯವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಬಹುದು.

೬. ಇವೈಯಡಿಯಾಗವನ - ಈ ಶ್ರುತಿಪುನಾಣ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾದ, ಎಂದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಪವಾದಿಸುವ, ಸ್ಮೃತಿಗಳಾವನ - ಸ್ಮೃತಿಪುನಾಣಗಳು ಯಾವುವು ? “ವಾಚಃ ಪರಂ - ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಹೇಳುವದಕ್ಕಿಂತ ನಿರತಿಶಯವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು, ಪ್ರಾರ್ಥಯಿತಾ - ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವವನಿಂದ, ಶ್ರಿಯಮ್ - ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು, ನಿಯತಂ - ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರೋಣ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಇದ್ದುಕೊಂಡು, ಅಥವಾ ಇಂದ್ರಿಯ ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವನಾಗಿರೋಣ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಪ್ರಪದ್ಯೇತ್ - ಶರಣವನ್ನು ಹೊಂದಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದು” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಾನ-ಇವೇ ಮೊದಲಾದ, ಶೌನಕಸ್ಮೃತಿಯೇ ಮೊದಲಾದವಾಕ್ಯಗಳು. ಈ ಶ್ಲೋಕವು ಹಿಂದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಉಪಾಯತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧೀಪಾಯ ಶೋಧನಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಉದಾಹೃತವು. (೨೦೦೯ನೆಯ ಪುಟ ನೋಡಿ.) ಇಲ್ಲಿ ಆದಿ ಪದದಿಂದ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ, ಕಾಶ್ಯಪ, ಮಂಕಣ ಸಂಹಿತಾದಿಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು. ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ೨೦೧೬-೭ ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ಪರಾಂಬರಿಸಿ. ಇಲ್ಲಿ ಈ ಶೌನಕವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿನ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವನ್ನು ಉಪ ಪವಾದಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವದು ಹೇಗೆ ? ಪ್ರಪದ್ಯೇತ್ ಎಂದು ವಾಕ್ಯ ದಲ್ಲಿದೆ, ಉಪಾಯತ್ವೇನವೇ ಇಲ್ಲವೇ ಪುರುಷಕಾರತ್ವೇನವೇ ಎಂಬುದು ಹೇಳಲ್ಪಡ ಲಿಲ್ಲವು. ಆದುದರಿಂದ ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿಯೂ ಆಶ್ರಯಿಸಬಹುದೆಂಬ ಭಾವವು. ಪುರುಷಕಾರತ್ವವೂ ಸಹ ಉಪಾಯತ್ವ ಭೇದವೇ ಎಂದು ಉಪಪಾದಿಸಿರುತ್ತೇನೆ. ಉಪಾಯತ್ವವಿಲ್ಲದೆ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವಿಲ್ಲವು.

ಹೀಗೆ ಆರುವಿಧವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವನ್ನು ಉಪಪಾದಿಸಿ ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ನಿಗಮನಮಾಡಿ ಹೇಳಿ, ಅದರ ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಶ್ರೀಯತೇ ಶ್ರಯತೇ ಎಂಬ ಎರಡು ಧಾತುಗಳ ಮೂಲಕ ಉಪಾಯತ್ವ ಪುರುಷ ಕಾರತ್ವಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಉಂಟೆಂಬುದು ಸ್ಥಾಪಿತವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.--ಇಪ್ಪಡಿ - ಈಗ ನಾವು ಹಿಂದೆ ಉಪಪಾದಿಸಿದ ಆರುವಿಧವಾಗಿ, ಇವಳುಕ್ಕು-ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ, ಸರ್ವೇ ಶ್ವರನ್ ತಿರುವಡಿಗಳಿಲ್ - ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಪಾದಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ, ಘಟಕತ್ವಮ್ -

ಪ್ರಮಾಣ ಸಿದ್ಧಮಾಗೈಯಾಲೇ ಇಬ್ಬಂ ಇವ್ವಿನಪ್ಪೈಕ್ಕೊಳ್ಳ ಉಚಿತಮ್. ಇಪ್ಪಡಿ ಪುರುಷಕಾರಭೂತೈಯುಮಾಯ್, ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ವಿಶೇಷಣಮುಮಾಯ್, ಕೊಂಡು ಆಶ್ರಯಿಕ್ಕಪ್ಪಡುಮ್.

(೧) “ ಸ್ವರೂಪಂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮ್”, (೨) “ ಸತ್ತ್ವೇಶ್ವರಂ

ತನ್ನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತನಾದವನನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವು, ಬಹುಪ್ರಮಾಣ ಸಿದ್ಧಮಾಗೈಯಾಲೇ - ಈ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಆನೇಕ ಸಂಹಿತಾ ಪುರಾಣಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದಲೂ ಸಿದ್ಧವಾದುದರಿಂದ, ಇಬ್ಬಂ - ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರ ದಲ್ಲೂ, ಇವಿನಪ್ಪೈಕ್ಕೊಳ್ಳ ಉಚಿತಮ್ - ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತೆಂದು ಭಾವಿಸುವದೂ ಉಚಿತವಾದುದೇ. ಅದುದರಿಂದ ಪೂರ್ವಖಂಡದ ಶ್ರೀಮಚ್ಚ ಬ್ಬವು ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಉಪಪಾಯತ್ವವನ್ನೂ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವನ್ನೂ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಉಪಾದೇಯವೆಂಬ ಭಾವವು. ಇದನ್ನೇ ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—

ಇಪ್ಪಡಿ-ಹೀಗೆ “ ಶ್ರೀಜ್ ಸೇನಾಯಾಮ್” ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಉಂಟಾದ ಶ್ರೀಯತೇ ಶ್ರಯತೇ ಎಂಬೆರಡು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಮೂಲಕ, ಪುರುಷ ಕಾರ ಭೂತೈಯುಮಾಯ್ - ಶ್ರಯತೇ ಭಗವಂತನಿತಿಶ್ರೀಃ ಎಂಬ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಯಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಪುರುಷಕಾರಭೂತೆಯಾಗಿಯೂ, ಶ್ರೀಯತೇ ಚೇತನೈಃ ಎಂಬುದರಿಂದ, ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ವಿಶೇಷಣಮುಮಾಯ್ - ಸಿದ್ಧೋಪಾಯದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯವಿರುವ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿಯೂ ಆಶ್ರಯಿಕ್ಕಪ್ಪಡುಮ್ - ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಡುವಳು, ಎಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಹೇಳಿದರು.

ಮುಂದೆ ಈಗ ತಾವು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಅರ್ಥಗಳಿಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯೋಕ್ತಿಬಲವೂ ಉಂಟೆಂದು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪೂರ್ವಚಾರ್ಯ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿ ಸುತ್ತಾರೆ; ಶ್ರಯತೇ ಭಗವಂತನಿತಿಶ್ರೀಃ ಎಂಬ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಮೂಲಕ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾ ರಾಯಣ ಎಂಬಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯಭಾವವು ಉಂಟಾಗಿ, ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧತ್ವವು ಏರ್ಪಡುವದರಿಂದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅತಿಶಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಳೆಂಬುದನ್ನು ಉಪ ದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪುರುಷಕಾರತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ, ತಾನು ಅಂತಹ ಮಹಾನುಭಾವನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತಳೆಂಬ ಅಂತಹ ಶೇಷತ್ವಮೂಲಕವಾಗಿ ಅತಿಶಯ ದಾಯಕಳೆಂಬ ಭಾವಗಳು ತೋರಿಬರುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲಾ ಪೂರ್ವಚಾರ್ಯರಿಂದ ಉಪದಿಷ್ಟವೆಂದು ಉದಾಹರಿಸಿ ಆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾರೆ.

(೧) ಸ್ವರೂಪಂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮ್—ಈ ಶ್ರೀ ಪರಾಶರಭಟ್ಟರ ಶ್ಲೋಕವು

(೧) ಶ್ರೀಗುಣ, ೨೮. (೨) ಶ್ರೀಗುಣ, ೩೧.

ವಿಷ್ಣೋಸ್ವಮಸಿ”, ಎಜ್ಜಿರ ಶ್ಲೋಕಜ್ಞಳಿನ್ ಪಡಿಯೇ, ಆದಿತ್ಯಾದಿಗಳುಳ್ಳು ಪ್ರಭಾದಿಗಳ್ ಪೋಲೆ, ಅತಿಶಯ (ಕರಿಯಾಯ್) ಕಾರಿಣಿಯಾಯ್ ಕೊಣ್ಣು ಸಿದ್ಧೋಪಾಯತ್ಯೈ ಆಶ್ರಯಿತ್ತಿರುಕ್ಕುಮ್.

ಹಿಂದೆಯೇ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ಶ್ಲೋಧನಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಉದಾಹೃತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಣೆಯೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೂ ಏರ್ಪಟ್ಟವೆಂಬುದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಪಪಾದಿತವಾದುದರಿಂದ ಪುನಃ ಇಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವುದು ವೃಥಾವಾಗಿ ಗ್ರಂಥವಿಸ್ತರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವದರಿಂದ, ದಯವಿಟ್ಟು ೨೦೯೦-೯೨ ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ಪರಾಂಬರಿಸಿ

(೨) “ಸ್ವತತ್ತ್ವೀಸ್ತ್ವಂ ವಿಷ್ಣೋಸ್ವಮಸಿ ತತ ಏವೈಷ ಭಗರ್ವಾ ।
ತ್ವದಾಯತ್ತಗ್ಧಿತ್ವೇಷಪ್ಪಭವದಪರಾಧೀನ ವಿಭವಃ ।
ಸ್ವಯಾ ದೀಪ್ತ್ಯಾ ರತ್ನಂ ಭವದಪಿ ಮಹಾರ್ಹಂ ನ ವಿಗುಣಂ ।
ನ ಕುಂಠಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಂ ಭವತಿ ನ ಚಾನ್ಯಾಹಿತಗುಣಮ್ ॥೩೧॥

ಓ ಶ್ರೀಃ-ಓ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ, ತ್ವಂ-ನೀನು, ಸ್ವತಃ-ನೀನಾಗಿಯೇ, ಯಾರ ನಿರ್ಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲದೆ, ವಿಷ್ಣೋಃ-ನಾರಾಯಣನ, ಸ್ವಮಸಿ-ವಸ್ತುವಾಗಿದ್ದೀ ; “ಮಚ್ಛೇಷಭೂತಾ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಈಶ್ವರೀ ವಲ್ಲಭಾಮಾಮ್” ಎಂದು ವಿಷ್ಣುಕ್ಯೇನ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ಶೇಷಭೂತಳೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ತತಏವ-ಹೀಗೆ ನೀನು ಶೇಷಭೂತಳಾಗಿ ವತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿರುವುದರಿಂದಲೇ, ಏಷಭಗರ್ವಾ-ಈ ಹೇಯ ಪ್ರತ್ಯನೀಕನಾಗಿ ಕಲ್ಪಾಣಗುಣಾಕರನಾದ ನಾರಾಯಣನು, ತ್ವದಾಯತ್ತಗ್ಧಿತ್ವೇಷಿ-ನಿನಗೆ ಅಧೀನವಾದ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು “ಅಪ್ರಮೇಯಂ ಹಿ ತತ್ತೇಜಃ ಯಸ್ಯ ಸಾ ಜನಕಾತ್ಮಬಾ” ಎಂಬ ಮಾರೀಚ ಪಾತ್ರದ ಹಾಗೆ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ, ಅಪರಾಧೀನ ವಿಭವ ಅಭವತ್-ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ವಿಭವೈಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನೆಂದೇ ಹೇಳಲ್ಪಡುವನು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಮೂಲಕ ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ;—ಸ್ವಯಾದೀಪ್ತ್ಯಾ-ತನಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ರತ್ನಂ-ಕೆಂಪು, ರತ್ನವು, ಮಹಾರ್ಹಂ-ತುಂಬಾ ಅಮೋಘವಾದುದಾಗಿ, ಭವದಪಿ-ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವದೂ, ಕೂಡ, ನವಿಗುಣಂ-ಅದರ ಮಹಿಮೆಗೇನೂ ಕುಂದುಕವಲ್ಲವು, ಅದರ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೇ ಈ ರತ್ನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವೆಂದು ಯಾರೂ ಹೀನಾಯಿಸುವುದಿಲ್ಲವು, ರತ್ನವು ಎಷ್ಟು ಅಮೋಘವಾದುದು? ಎಷ್ಟು ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳುವರೇ ವಿನಾ ಹೇಳನಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವು. ನಕುಂಠ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮ್ ಭವತಿ-ಆ ರತ್ನವು ದೀಪ್ತಿಗೆ ಅಧೀನವಾದುದೆಂದು ಯಾರೂ ಹೇಳುವದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಆ ರತ್ನದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೇನೂ ಕುಂ

ಎಲ್ಲಾರ್ಕುಂ ಸೇನ್ಯೈಯಾಯ್ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೈ ಸೇವಿತ್ತಿರುಕ್ಕು ಮೆನ್ನು
ಪೊರುಳಾನಪೋದು, ಎಲ್ಲಾರ್ಕುಂ ಸ್ವಾಮಿನಿಯಾಯ್ (೧) ಕಾಂತಪ್ಪೇ

ದಕವಿಲ್ಲವು. ಅನ್ಯಾಹಿತಗುಣಂ ನ ಭವತಿ-ಇತರ ವಸ್ತುವಿನ ಮೂಲಕ ಅತಿ
ಶಯ ಉಂಟಾಯಿತೆಂದೂ ಆಗುವದಿಲ್ಲವು. ಹಾಗೆಯೇ ಚನ್ನಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ
ನೋಡಿದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಸಂಶ್ಲೇಷದಿಂದಲೇ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಸ್ವರೂಪಗುಣ ವಿಭ
ವೈಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳ ಮಹಾತ್ಮೆಯು ಉಂಟಾಗಿದ್ದರೂ, ಆತನ ಮಹಿಮೆಯು ಅದರಿಂ
ದೇನೂ ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವದಿಲ್ಲವು. ಅದರಿಂದ ಆತನು ಪರಾಧೀನ
ನೆಂದೂ ಆಗುವದಿಲ್ಲವು. ಇದು ದಾಸನು ಬರೆದಿರುವ ಚತುಶ್ಲೋಕಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ
೫೮ ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿತವು. ಎಜ್ಜಿರ ಶ್ಲೋಕಜ್ಞಳಿನ್ ಪಡಿಯೇ-
ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ, ಆದಿತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾದಿಗಳಪೋಲೆ-ಸೂರ್ಯನೇ
ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಕಿರಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಹಾಗೆ, ಇಲ್ಲಿ ಆದಿಸದಗಳಿಂದ
ಪುಷ್ಪಕ್ಕೆ ಸಾರಭದ ಹಾಗೂ, ಅತಿಶಯಕಾರಿಣಿಯಾಹಕ್ಕೊಂಡು-ಅತಿಶಯವನ್ನು
ಮಾಡುವಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಸಿದ್ಧೋಪಾಯತ್ಪ್ರೀ ಆಶ್ರಯಿತ್ತಿರುಕ್ಕುಮ್-ಸಿದ್ಧೋ
ಪಾಯನಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುತ್ತಾಳೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ನಿತ್ಯಾನಸಾಯಿನಿಯಾಗಿರುವದ
ರಿಂದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲೂ “ಸಹಧರ್ಮಚರೀ” ಯಾಗಿ ಭಾಗಿನಿ
ಯಾಗಿರುವದರಿಂದ ಪರಸ್ಪರೋತ್ಕರ್ಷಕ್ಕೆ ಈ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸಂಬಂಧವೆಂದು ಉಪಪಾದಿ
ಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ವಿಶೇಷಣದಿಂದ ವಿಶೇಷ್ಯಕ್ಕೂ ವಿಶೇಷ್ಯದಿಂದ ವಿಶೇಷಣಕ್ಕೂ ಉತ್ಕರ್ಷ
ಉಂಟೆಂಬುದು ಇದರಿಂದ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇದನ್ನೇ ಆದಿತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾದಿ
ಗಳಪೋಲೆ ಎಂಬುದರಿಂದ ಸಮರ್ಥಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೇ “ಅನನ್ಯಾ
ರಾಘವೇಣಾಹಂ ಭಾಸ್ಕರೇಣ ಪ್ರಭಾಯಥಾ” ಎಂಬ ಸೀತಾ ವಾಕ್ಯದಿಂದಲೂ,
“ಅನನ್ಯಾಹಿ ಮಯಾಸೀತಾ ಭಾಸ್ಕರೇಣ ಪ್ರಭಾಯಥಾ” (ರಾ. ಯುದ್ಧ.
೧೨೧. ೧೯. ೨೦) “ನನಿಹಾತು ಮಿಯಂ ಶಕ್ಯಾ ಕೀರ್ತಿರಾತ್ಮವತಾಯಥಾ”
ಎಂಬ ಶ್ರೀರಾಮ ವಾಕ್ಯದ ಉಪಮೆಗಳಿಂದಲೂ ಮಹರ್ಷಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಥಿ
ಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಶ್ರೀಯತೇ ಶ್ರಯತೇ ಎಂಬ ಧಾತುಗಳ ಮೂಲಕ ಉಪಾಯತ್ವ ಪುರುಷ
ಕಾರತ್ವ ಬೋಧಕ ಅರ್ಥಗಳು ಹಿಂದೆ ಉಪಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಇದೇ ಧಾತುಗಳು
ಹಿಂದೆ ಉಪಪಾದಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವ್ಯತ್ವ ಮತ್ತು ಆಶ್ರಯಣಾರ್ಥಗಳನ್ನು
ಹೊಂದಿರುವದರಿಂದ “ಶ್ರೀಯತೇ ಚಾಖಿಲೈರ್ನಿತ್ಯಂ ಶ್ರಯತೇ ಚ ಪರಂ
ಪದಂ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುತ್ತವೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸು

ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ” (೨) “ಶೇಷಿತ್ವೇ ಪರಮಃ ಪುರ್ನಾ” ಎಜ್ಜಿರಪಡಿಯೇ

ತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಶೇಷಿತ್ವ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕತ್ವ, ಸರ್ವನಿಯಂತ್ರತತ್ವಾದಿಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಏರ್ಪಟ್ಟವು.

ಎರಡನೆಯ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಆತನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತಳಾಗಿರೋಣವು ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇವೆರಡು ಅರ್ಥಗಳೂ ಸಹ ಆ ಎರಡು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಂದ ತೋರಿಬರುತ್ತವೆಂದು “ಎಲ್ಲಾರ್ಥಂ” ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಾರ್ಥಂ ಸೇವ್ಯಯಾಮ್-ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸೇವಿಸಲು ಯೋಗ್ಯಳಾಗಿ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನೈ ಸೇವಿತ್ರಿರುಕ್ಕುಮೆನ್ನು-ತಾನೇ ಸರ್ವೇಶ್ವರನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವಳೆಂದು, ಪೂರುಳಾನಪೋದು-ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾದಾಗ, ಎಲ್ಲಾರ್ಥಮ್ ಸ್ವಾಮಿನಿ ಯಾಮ್-ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶೇಷಿಯಾಗಿಯೂ ನಿಯನ್ತಾವಾಗಿಯೂ, “ಕಾಂತಸ್ತೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ” ಎಂಬಲ್ಲಿ, “ಶೇಷಿತ್ವೇ ಪರಮಃ ಪುರ್ನಾ” ಎಂದು ಶ್ರೀಗುಣರತ್ನಕೋಶದಲ್ಲಿ, ಎಜ್ಜಿರಪಡಿಯೇ-ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ, ಅವನುಕ್ಕು-ತನ್ನ ಸತಿಯಾದ ಭಗವಂತನಿಗೂ, ಶೇಷಮಾನನಿಟ್ಟೆ-ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾದ ತಾನು ಶೇಷಭೂತಳಾಗಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಯು, ಶೋಲಿತ್ತಾಮ್-ಹೇಳದಂತಾಯಿತು ; ಅಥವಾ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಯಾರಿಂದ ಎಂದರೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವು. ಶ್ರೀ ಸಾರಾಸ್ವಾದಿನಿಯವರು ಪರಿಯಮುದಲಿಯಾರವರು ಎಂದರೆ ಶ್ರೀ ಯಾಮುನ ಮುನಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. “ಕಾಂತಸ್ತೇ” ಎಂಬ ಪೂರಾ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೂ ಅದರ ಉಪಪಾದನೆಗೂ ದಾಸನು ಬರೆದಿರುವ ಚತುಶ್ಲೋಕಿಯ ಪ್ರಥಮ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಪರಾಂಬರಿಸಬಹುದು (೧) ಕಾಂತಸ್ತೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ ಎಂಬುದರಿಂದ ಪುರುಷೋತ್ತಮನು ನಿನಗೆ ಅತ್ಯಂತಪ್ರಿಯನು, ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರನು ಎಂಬುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತಾನಾಗಿಯೇ ಆತನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರೀತ್ಯತಿಶಯದಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತಳೆಂಬ ಭಾವವು ಸೂಚಿತವೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಮುಂದೆ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ “ಬ್ರಹ್ಮೇಶಾದಿ ಸುರವ್ರಜಸ್ಸದಯಿತ ಸ್ತ್ವದ್ವಾಸದಾಸೀಗಣಃ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳ ಗಣಕ್ಕೂ ಶೇಷಿಯು, ನಿಯಾಮಕಳು, ಎಂಬುದು ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಶೇಷ ಎಂದರೆ ಈ ಲೋಕದ ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಶೇಷ ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವು. ಈ ಅರ್ಥವೇ ಮುಂದೆ “ಲೋಕೈಕೇಶ್ವರಿ ಲೋಕನಾಥದಯಿತೇ” ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಫುಟವು.

(೨) “ಶೇಷಿತ್ವೇ ಪರಮಃ ಪುರ್ನಾ” ಎಂಬ ಪೂರಾ ಶ್ಲೋಕವು ಯಾವುದೆಂದರೆ:—

ಹೇಲಾಯಾನುಖಲಂ ಚರಾಚರಮಿದಂ ಭೋಗೇ ನಿಭೂತಿಃ ಪರಾ |

ಪುಣ್ಯಾಸ್ತೇ ಪರಿಚಾರಕರ್ಮಣಿ ಸದಾ ಪಶ್ಯಂತಿ ಯೇ ಸೂರಯಃ |

(೨) ಶ್ರೀಗುಣ ೨೨.

ಯವನುಕ್ಕು ಶೇಷಮಾನನಿಲೈ ಬೊಲ್ಲಿತ್ತಾಮ್. (೩) “ಜಗತ್ಪಮಸ್ತಂ ಯದಸಾಂಜ್ಞ ಸಂಶ್ರಯಮ್” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರ್ದಡಿಯೇ ಎಲ್ಲಾಪಸ್ತುಕ್ಕುಳಾಲುಮ್ ಆಶ್ರಯಿಕ್ಕಪ್ಪಟ್ಟು, ಎಲ್ಲಾತ್ತೆಯುಂ ತಾನಾಶ್ರಯಿತ್ತಿರುಕ್ಕುಮೆನ್ನು

ಶ್ರೀರಜ್ಜೀಶ್ವರದೇವಿ ಕೇವಲ ಕೃಪಾ ನಿರ್ವಾಹ್ಯವರ್ಗೇ ವಯಮ್ ।

ಶೇಷಿತ್ವೇ ಪರಮಃ ಪುರ್ಮಾ ಪರಿಕರಾಹ್ಯೇತೇ ತವಸ್ವಾರಣೀ ॥೨೨॥

ಇದರ ಅರ್ಥವು. ಹೇ ಶ್ರೀರಂಗೇಶ್ವರದೇವಿ-ಓ ರಂಗನಾಥನಪತ್ನಿಯೇ, ಹೇಲಾಯಾಂ-ಆಟದಲ್ಲಿ, ಅಖಿಲಂಚರಾಚರಮಿದಮ್-ಈ ಸಮಸ್ತ ಸ್ಥಾವರ ಜಙ್ಗಮಗಳಿಂದ ಸೇರಿದ ಈ ಏಕಸಾದ್ವಿಭೂತಿ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಲೀಲಾ ವಿಭೂತಿಯೂ, ಮತ್ತು ಭೋಗೇ-ನಿನ್ನ ಭೋಗಕ್ಕಾಗಿಯೇ ವಿಭೂತಿಃ ಪರಾ-ಸೃಷ್ಟಿ ಪ್ರಳಯ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕದೇ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿಯೂ ದುಃಖದ ಗಂಧವೇ ಇಲ್ಲದೆಯೂ ಇರುವದರಿಂದ ತ್ರಿಸಾದ್ವಿಭೂತಿ ಎಂಬ ನಿತ್ಯ ವಿಭೂತಿಯೂ, ಮತ್ತು ತೇ-ನಿನಗೆ, ಪರಿಚಾರಕರ್ಮಣಿ-ಕೈಂಕರ್ಯವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ, ಯೇ ಸೂರಯಃ ಸದಾಪಶ್ಯಂತಿ-ಯಾವ ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿ ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೋ, ತೇ-ಅಂತಹ, ಪುಣ್ಯಾಃ-ಸುಕೃತಿಗಳಾದ, ಸೂರಯಃ-ನಿತ್ಯರೂ (ಮುಕ್ತರೂ ಸಹ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟರೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು), ಕೇವಲ ಕೃಪಾ ನಿರ್ವಾಹ್ಯವರ್ಗೇ-ಕೇವಲ ನಿನ್ನ ನಿರ್ವಾಹ್ಯಜಕ್ಕಪೆಯಿಂದಲೇ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಯೋಗ್ಯರಾದ ಸಮೂಹದಲ್ಲೇ ಸೇರಿರುವ, ವಯಂ-ನಾವೂ, ಮತ್ತು ಶೇಷಿತ್ವೇ-ನಿನಗೆ ಶೇಷಿಯಾಗಿರುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ, ಪರಮಃಪುರ್ಮಾ - ಪರಮಪುರುಷನು : ಹೀಗೆ ಏತೇ-ನಿನ್ನ ಆಟಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಲೀಲಾವಿಭೂತಿಯೂ, ಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಯೂ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತರೂ, ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ನಾವೂ, ನಿನಗೆ ಈ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಶೇಷಿಯಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುವ ಪರಮಪುರುಷನಾಗಿ ಹೀಗೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ತವಸ್ವಾರಣೀ-ನಿನ್ನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕಾಗಿಯಲ್ಲವೇ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಪರಿಕರಾಃ-ಸಾಧನಗಳು. ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಶೇಷಭಾವದಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುತ್ತಾಳೆಂಬುದರಿಂದ ಶ್ರಯತೇ-ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮಶೇಷತ್ವವು ಉಪಪಾದಿತವು. ಮತ್ತು ಶ್ರೀಯತೇ ಚಾಖಿಲಂ ನಿತ್ಯಮ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಸರ್ವಸೇವ್ಯತ್ವಾದಿಗಳು ಶ್ಲೋಕದ ಮಿಕ್ಕ ಉಪಪಾದನೆಗಳಿಂದ ಸ್ಯಕ್ತವು.

“ಶ್ರೀಯತೇ ಚಾಖಿಲಂ ನಿತ್ಯಮ್” ಎಂಬುದನ್ನು ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದಲೂ ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. (೩) “ಜಗತ್ಪಮಸ್ತಂ ಯದಸಾಂಜ್ಞ ಸಂಶ್ರಯಮ್”-“ಯಾವ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತು ಯಾವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟವನ್ನೇ ಆಶ್ರಯವಾಗಿ ಉಳ್ಳದೋ” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರ್ದಡಿಯೇ, ಎಂಬಿವೇ ಮೊದಲಾದ

ಪೊರುಳಾನಪೋದು ನಾರಾಯಣಾದಿ ಶಬ್ದಜ್ಞಿಗಳ್ ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಕ್ಕು ಶೋಲ್ಲಿತ್ತಾಮ್.
ಕಟ್ಟೆಳ್ಳಿ (ಯೈ) ವಿಷ್ಣು ಪತ್ತೀಕ್ಕುಂ ಶೋಲ್ಲಿತ್ತಾಮ್.

ವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ, ಎಲ್ಲವಸ್ತುಗಳೆಳಾಲುಮ್-ತನಗೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಹಾಗೆ ಶರೀರವಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಚಿದಚಿತ್ತುಗಳಿಂದಲೂ, ಆಶ್ರಯಿಕ್ಕಪ್ಪಟ್ಟು-ಆಧಾರವಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಎಲ್ಲಾತ್ವೈಯುಮ್-ಈ ಎಲ್ಲಾ ಚಿದಚಿತ್ತುಗಳನ್ನೂ, ತಾನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಿರುಕ್ಕುಮ್-ತಾನು ಪರಮಾತ್ಮನೊಂದಿಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಅವುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಆತ್ಮಾವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ತಾನೂ ಆಶ್ರಯವಾಗಿವುಳ್ಳವಳು, ಎನ್ನು ಪೊರುಳಾನಪೋದು-ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯವಾದಾಗ, ನಾರಾಯಣಾದಿ ಶಬ್ದಜ್ಞಿಗಳ್-ನಾರಾಯಣ ಆದಿಶಬ್ದದಿಂದ ವಿಷ್ಣು ವಾಸುದೇವ ಶಬ್ದಗಳು, ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಕ್ಕು-ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಹೇಳುವ, ಕಟ್ಟೆಳ್ಳಿ-ತತ್ಪರುಷ ಬಹುವ್ರೀಹಿ ಅರ್ಥಗಳಿಂದ ಬೋಧಿತನಾದ ಉಪದೇಶಕ್ರಮವು, ಅದು ಯಾವುದೆಂದರೆ, ತತ್ಪರುಷದಿಂದ ತೋರುವ ಸಮಸ್ತಕ್ಕೂ ಆಧಾರನು, ಗತಿಯು, ಶೇಷಿಯು ಎಂಬ ಮತ್ತು ಬಹುವ್ರೀಹಿಯಿಂದ ತೋರುವ ಸರ್ವವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಎಲ್ಲವೂ ತನಗೆ ಶರೀರವಾಗಿ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಆತ್ಮಾವಾಗಿರುವ ಭಾವಗಳು, ವಿಷ್ಣು ಪತ್ತೀಕ್ಕುಮ್-ಆತನಿಗೆ ಅಸೃಥಕ್ಸಿದ್ಧವಿಶೇಷಣಳಾದ ವಿಷ್ಣುಪತ್ತಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ, ಶೋಲ್ಲಿತ್ತಾಮ್-ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. ಶ್ರಿಯಃಪತಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ, ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣ ಧರ್ಮಗಳು ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಿಂದ ತೋರಿಬರುತ್ತನೋ, ಆತನೊಂದಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುವಳಾಗಿರುವ ವಿಷ್ಣುಪತ್ತಿಗೂ ಉಂಟೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

ಶ್ರೀ ಯಾಮುನೇಶ್ವರಿಯು 'ಜಗತ್ಸಮಸ್ತಂ' ಎಂಬ ಪೂರಾ ಶ್ಲೋಕ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ೨೧೧೪ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಉಪಪಾದಿಸಬೇಕಾದ ಭಾವವು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಹಾಗೆ ಉಪಾಯತ್ಪದಲ್ಲೂ ಅನ್ವಯ ಉಂಟೆಂಬುದು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಜಗತ್ಸಮಸ್ತಂ ಯದಸಾಂಜ್ಞ ಸಂಶ್ರಯಮ್ ಎಂಬುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಚಿದಚಿತ್ತುಗಳಿಗೂ ಈತನೂ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಹಾಗೆ ಆಧಾರಭೂತಳೂ ಆದುದರಿಂದ ಆಕೆಯ ಕಟಾಕ್ಷವೇಕ್ಷಣೆಯನ್ನೇ ಈ ಚಿದಚಿದ್ರೂಪ ಜಗತ್ತೂ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುತ್ತದೆಂಬ ಭಾವವು ಬೋಧಿತವು.

ಈ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೆಲ್ಲಾ ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನ ಸಂಹಿತೆಯ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವು. ಆ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ೨೧೪೮ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ. ಮತ್ತು ವಾಸನು ಬರೆದಿರುವ ಶ್ರೀಸ್ತುತಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ೧೯-೨೦ ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನೂ ಪರಾಂಬರಿಸಿ.

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಯತೇ ಶ್ರಯತೇ ಎಂಬ ಎರಡು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಂದಂಟಾದ ಅರ್ಥಗಳಿಂದ ಸರ್ವಾಧಾರತ್ವ ಸರ್ವಶರೀರಿತ್ವ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿತ್ವಾದಿಗಳೆಲ್ಲಾ ವಿಷ್ಣು

ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರುಂ, (೧) “ ಭಗವನ್ನಾರಾಯಣ ” ಎಜ್ಜಿರ ನೇರಿಲೇ.
 “ ಭಗವತೀಂ ಶ್ರಿಯಮ್ ” ಎನ್ನರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ ದಾರ್.

ಪತ್ತಿಗೆ ಉಂಟೆಂಬುದು ಶ್ರೀ ಯಾಮುನಮುನಿಯ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯ
 ಕಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಹಾಗೆಯೇ ಎಂದು ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಉಪಪಾದನೆಯಿಂದ, ಆಳವಂದಾರ್, ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರ್ ಇವರುಗಳ
 ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಕಂಠ್ಯವಿರುವದರಿಂದ ಈ ಅರ್ಥಗಳಿಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಾನುಮತಿ
 ಯುಂಟೆಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ; ಆದುದರಿಂದ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಅನುಮೋ
 ದಿಸದಿರುವದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದೂ ಆ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದುದಾದರೆ ಸಾಂಪ್ರ
 ದಾಯವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ ಹಾಗಾಗುವದೆಂಬ ಭಾವವು.

ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರೂ ಸಹ (೧) “ ಭಗವನ್ನಾರಾಯಣ ”, ಎಜ್ಜಿರ
 ನೇರಿಲೇ-ಎನ್ನುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, “ ಭಗವತೀಂ ಶ್ರಿಯಮ್ ”-ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅನು
 ರೂಪವಾದ ಅಥವಾ ಸಮನಾದ ಸ್ವರೂಪರೂಪಗುಣವಿಭವೈಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ
 ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಎನ್ನರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ ದಾರ್-ಎಂದು ಕೃಪಯಾ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿರು
 ತ್ತಾರೆ. ಆ ಪೂರಾವಾಕ್ಯವು ಯಾವುದೆಂದರೆ-“ ಭಗವನ್ನಾರಾಯಣಾಭಿಮತಾನು
 ರೂಪ ಸ್ವರೂಪರೂಪ ಗುಣವಿಭವೈಶ್ವರ್ಯ ಶೀಲಾದ್ಯನವಧಿಕಾತಿಶಯ ಅಸಂ
 ಹ್ತೀಯ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಣಾಂ, ಪದ್ಮವನಾಲಯಾಂ ಭಗವತೀಂ ಶ್ರಿಯಂ
 ದೇವೀಂ ನಿತ್ಯಾನಪಾಯಿನೀಂ ನಿರವದ್ಯಾಂ ದೇವದೇವದಿವ್ಯಮಹಿಷೀಮಖಿಲ
 ಜಗನ್ಮಾತರಮಸ್ಮನ್ಮಾತರಮ್ ಅಶರಣ್ಯಶರಣ್ಯಾಮನನ್ಯಶರಣಃ ಶರಣಮಹಂ
 ಪ್ರಪದ್ಯೇ ” ಎಂಬುದು. ಈ ಶರಣಾಗತಿ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಮಂತ್ರವಾದ
 ದ್ವಯಃ ! ವಿವರಣೆ ಎಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಉಪಪಾದಿಸಿರುವದಕ್ಕಾನುಗುಣವಾಗಿ ಮೊದಲು
 ಮಂತ್ರವ ಶ್ರೀಮಚ್ಛಬ್ದಾರ್ಥದ ವಿವರಣೆಗಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಸ್ವರೂಪ ರೂಪ ಗುಣ
 ವಿಭವೈಶ್ವರ್ಯವೆಲ್ಲಾ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿರುವದೆಂದು ಹೇಳಿ, ಆಕೆಯೂ
 ಪರಮಾತ್ಮನ ಹಾಗೆಯೇ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯಕೆಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ, ಸಾಧ್ಯೋ
 ಪಾಯದಲ್ಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಸಹ ಉದ್ದೇಶ್ಯಕೆಂದು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಥಮತಃ
 ಶ್ರೀ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಭಗವನ್ನಾರಾಯಣ-ಹೇಯ
 ಪ್ರತ್ಯನೀಕನಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಾಕರನಾಗಿರುವ ಸರ್ವಕ್ಕೂ ಆದಿಕರ್ತವಾಗಿ ಸರ್ವಾಧಾರ
 ನಾಗಿ ಸತ್ತಾದಾಯಕನಾಗಿ ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಶರೀರವಾಗಿ ಹೊಂದಿ, ಅವುಗಳೆಲ್ಲಾ
 ಆತ್ಮವಾಗಿ, ಸರ್ವಕ್ಕೂ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿರುವದರಿಂದ ನಾರಾಯಣಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ
 ಪತ್ತಿಗೆ, ಅಭಿಮತಾನುರೂಪ-ಅಭಿಮತಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ, ಸ್ವರೂಪ
 ರೂಪವೆಂದರೆ ದಿವ್ಯಮಂತ್ರಗಳಿಗ್ರಹ, ಗುಣ-ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಣ, ವಿಭವ-ನಿಯಾಮ್ಯ

ವರ್ಗ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಶೀಲ ಆದಿ-ನೊದಲಾದ ಅವಧಿಯಿಲ್ಲದ ಅತಿಶಯವುಳ್ಳ ಅಸಂಖ್ಯಾಯುಗವಾದ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಾಕರಕನ್ನ, ಪದ್ಮವನಾಲಯಾಂ-ಕಮಲಪುಷ್ಪದ ವನವನ್ನೇ ಮನೆಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ, ಭಗವತೀಂ-ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪತ್ನಿಯಾಗಿರಲು ಯೋಗ್ಯಳು, ಹೇಗೆಂದರೆ--ಆತನು ಹೇಗೆ ಹೇಯಪ್ರತ್ಯನಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ ಮಹೋದಧಿಯೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಇವಳೂ ಎಂಬರ್ಥವು, ಇಂತಹ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು, ಇನ್ನು ಇವಳು ಎಂತವಳು? ಎಂದರೆ, ದೇವೀಂ-ಲೀಲಾವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ದೇವನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೊಂದಿಗೆ ಕ್ರೇಡಿಸಲು ಯೋಗ್ಯಳು, ಅಥವಾ ಆತನಹಾಗೆಯೇ ವಿಶೇಷ ತೇಜೋಮಯಳು, ನಿತ್ಯಾನಸಾಯಿನೀಂ-ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣಳಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಾರಯುಕ್ತವಾದ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲೂ ಆತನೊಂದಿಗೆ ಸಂಶ್ಲೇಷಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ, ನಿರವದ್ಯಾಂ-ಹೇಯ ಪ್ರತ್ಯನೀಕಳಾಗಿ ನಿರ್ದುಷ್ಟಳಾಗಿರುವ, ದೇವದೇವನಿಗೆ ದಿವ್ಯಪಟ್ಟಮಹಿಷಿಯಾಗಿರುವ, ಅಖಿಲ ಜಗನ್ಮಾತರಮ್-ಸಕಲ ಲೋಕಕ್ಕೂ ತಾಯಿಯಾಗಿ ರಕ್ಷಕಳಾಗಿರುವ, ಅಸ್ಮನ್ಮಾತರಮ್-ನನಗೂ ರಕ್ಷಕಳಾಗಿ ತಾಯಿಯಾಗಿರುವ, ಅಶರಣ್ಯಶರಣ್ಯಾಂ-ಬೇರೆ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲದೆ ನಿರ್ಗತಿಕರಾಗಿರುವವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಶರಣ್ಯವಾದ ಇಂತಹ ಮಹಾ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು, ಅಹಂ-ನಿರ್ಗತಿಕನಾದ ನಾನು, ಶರಣಂ-ಉಪಾಯವನ್ನಾಗಿ, ಪ್ರಸದ್ಯೇ-ಹೊಂದಿರುತ್ತೇನೆ--ಎಂದರೆ ಆಕೆಯೇ ಭಗವಂತನೊಂದಿಗೆ ಉಪಾಯೋಪೇಯವೆಂಬದಾಗಿ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿರುತ್ತೇನೆಂಬ ಭಾವವು. ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕವರ್ಯರು ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯರಕ್ಷೆಯೆಂಬ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣತರವಾಗಿ ಉಪಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಬ್ಬರ ಸ್ವರೂಪ ರೂಪ ಗುಣ ವಿಭವಾದಿಗಳೂ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಮವೆಂಬ ಭಾವವನ್ನೇ ಭಗವನ್ನಾರಾಯಣ ಮತ್ತು ಭಗವತೀಂ ಶ್ರಿಯಮ್ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗಗಳೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಗ್ರಂಥವಿಪ್ತರ ಭಯದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬರೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಲಿಲ್ಲವು. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ ವಿಷ್ಣುವೈಭವದಲ್ಲಿ,

‘ ತ್ವಂ ಯಾದೃಶೋಸಿ ಕಮಲಾಮಸಿ ತಾದೃಶೇನ್ನೇ ।

ಕಾರಾ ವದಂತಿ ಯುವಯೋರ್ಮತು ಭೇದಗಂಧಃ || - ಎಂದು

ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಹರ್ಷಿಯೂ,

ತುಲ್ಯಗೀಲವಯೋವೃತ್ತಾಂ ತುಲ್ಯಾಭಿಜನಲಕ್ಷಣಾಂ ।

ರಾಘವೋರ್ದತಿ ನೈದೇಹೀಂ ತಂ ಚೇಯಮಸಿತೇಕ್ಷಣಾಮ್

ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ‘ ವಿಷ್ಣು ಮನೋನುಕೂಲೇ ’ ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃತ್ಕವಲ್ಲೂ, ‘ ವಿಷ್ಣೋಶ್ಚೈರನಸಾಯಿನೀ । ಯಥಾ ಸರ್ವಗತೋ ವಿಷ್ಣುಃ ತಥೈವೇಯಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ’ ‘ ಸರ್ವಲೋಕಮಹೇಶ್ವರೀಂ ’ ‘ ತ್ವಯೈತ

ಶೃಣೋತಿ ಶ್ರಾವಯತಿತಿ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತೌ ವಿವಕ್ಷಿತಾರ್ಥಮಾಹ ||

‘ಶೃಣೋತಿ ಶ್ರಾವಯತಿ’ ಎಜ್ಜಿರ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಗಳಿಲ್ ಸಾಪರಾಧರಾನ ಅಡಿಯೋಜ್ಜಳ್ಳೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ್ ತಿರುವಡಿಗಳಿಲೇಕಾಟ್ಟೆಕ್ಕೊಡುತ್ತರುಳವೇಣು ಮನಿಪ್ಪುಡೈಗಳಿಲೇ ಆಶ್ರಿತರುಡೈಯ ಆರ್ತಧ್ವನಿಯೈ ಕ್ಕೇಟ್ಟು ಸರ್ವೇಶ್ವರ ನಕ್ಕು ವಿಣ್ಣಪ್ಪಂ ಶೆಯ್ರು ಇವರುಗಳುಡೈಯೈ ಅರಿಯೈ ಶಮಿಪ್ಪಿಕ್ಕುಮೆನ್ನ ದಾಮ್.

ದ್ವಿಷ್ಟು ನಾಚಾಂಬ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಚರಾಚರಮ್ ‘ ಅವತಾರಂ ಕರೋ ತೈಷಾ ತದಾಶ್ರೀ ತತ್ಸಹಾಯಿನೀ ’ ಎಂದು ವಿಷ್ಟು ಪುರಾಣದಲ್ಲೂ ಇವೆ.

ಶೃಣೋತಿ ಶ್ರಾವಯತಿ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಅನೇಕಾರ್ಥ ಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

೧. ಹಿಂದೆ “ಶ್ರೀಯತೇ” ಎಂಬ ಕರ್ಮಣ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯಿಂದ ಕರ್ಮಭೇದ ದಿಂದಲೂ, ಶ್ರಯತೇ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕರ್ಮರಿವೃತ್ಪತ್ತಿಯಿಂದ ಕರ್ಮಭೇದದಿಂದಲೂ ಉಂಟಾಗುವ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಉಪಪಾದಿಸಿದರು. ಅವು ಯಾವುವೆಂದರೆ,— ಶ್ರೀಯತೇ ಎಂಬುದರಿಂದ (೧) ತಮ್ಮಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಜೀವಾತ್ಮ ರಿಂದಲೂ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಡುವಳು ಉಪಾಯಭೂತಳೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ (೨) ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ಹೇಳಿ ರಕ್ಷಿಸಲಿ ಎಂದು ಪುರುಷಕಾರಭಾವನೆಯಿಂದ ಪ್ರಪನ್ನರಿಂದ ಆಶ್ರ ಯಿಸಲ್ಪಡುವಳು. ಶ್ರಯತೇ-ಎಂಬುದರಿಂದ (೧) ಎಲ್ಲರೂ ಈಕೆಯನ್ನು ಸ್ವರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಸೇವಿಸುವರು. (೨) ಭಗವಂತನನ್ನು ತಾನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ತನ್ನ ವಾಲ್ಮಭ್ಯಾತಿಶಯದಿಂದ ಪುರುಷಕಾರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸುವವಳು ಎಂಬದಾಗಿ. ಈಗಲಾದರೋ ಶೃಣೋತಿ ಶ್ರಾವಯತಿ ಎಂಬ ಧಾತುಗಳ ಮೂಲಕ ತೋರಿ ಬರುವ ಶ್ರೀ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಉಪಪಾದಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ‘ಶೃಣೋತಿ-ತಾನೇ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ, ಶ್ರಾವಯತಿ-ಕೇಳುವಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ, ಎಜ್ಜಿರ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಗಳಿಲ್ - ಎನ್ನುವ, ಶ್ರು ಶ್ರವಣೇ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಹೊಂದಿದ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾಪರಾಧರಾನ - ಅಪರಾಧಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಡಿಯೋಜ್ಜಳ್ಳೆ-ದಾಸಭೂತರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು, ಸರ್ವೇಶ್ವರನ್ ತಿರುವಡಿಗಳಿಲೇ- ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ, ಕಾಟ್ಟೆಕ್ಕೊಡುತ್ತರುಳವೇಣುಮ್-ತೋರಿಸಿ ಸಮ ರ್ಪಿಸಿ ಕೃಪೆಮಾಡಬೇಕು, ಎನಿಪ್ಪುಡೈಗಳಿಲೇ-ಎನ್ನುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಎನ್ನುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ಆಶ್ರಿತರ, ಆರ್ತಧ್ವನಿಯೈ-ತನಗಿನ್ಯಾರೂ ಗತಿಯಿಲ್ಲವೆಂಬ ದೀನ ಧ್ವನಿಯನ್ನು, ಕೇಟ್ಟು-ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾದ ತಾನು ಕೇಳಿ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನುಕ್ಕು ವಿಣ್ಣಪ್ಪಂಶೆಯ್ರು-ಗಣೇಂದ್ರನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆತನ ಆರ್ತಧ್ವನಿಯನ್ನು ಸರ್ವೇ

ಇಷ್ಟಡಿ ಪುರುಷಕಾರಕೃತ್ಯತ್ತೈ ಶೋಲ್ಲುಗಿರನಿದುಕ್ಕುಂ ಪುರುಷಕಾರ ಭಾವತ್ತಿಲೇನೋಕ್ಕು.

ಯೋಜನಾಂತರಮಾಹ

(೧) 'ಮತ್ವದವ್ವಂದ್ವಮೇಕಂ ಯೇ ಪ್ರಪದ್ಯಂತೇ ಪರಾಯಣಮ್ | ಉದ್ಧರಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂದೇವಿ ಸಂಸಾರಾತ್ಸ್ವಯಮೇವತಾರ್ತಾ ||' (೨) 'ಆನೃಶಂ

ಶ್ವರನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿ, ಇವರುಗಳುಡೈಯ ಅರಿಯೈ-ಈ ಅನನ್ಯ ಗತಿಕರ ದೈನ್ಯಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು, ಶಮಿಪ್ಪಿಕ್ಕುಮ್-ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಶಮನಮಾಡುವಳು, ಎನ್ರದಾಮ್-ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಗುವದು. ತನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರ ದೀನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅದನ್ನು ಸರೈಶ್ವರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಅವರ ಆಶ್ರಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವಳೆಂಬ ಭಾವವು. 'ಶೃಣೋತಿ ಭಕ್ತಾರ್ತಿರನಂ ಶ್ರಾವಯತ್ಯಮು ಮಚ್ಯುತಮ್' ಎಂಬ ವಚನವನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾರಾಸ್ವಾದಿಸಿಯವರು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಪುರುಷಕಾರಭಾವವೇ ಉಪ ಪಾದಿತವೆಂದು ಮುಂದಿನವಾಕ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟಡಿ-ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಪುರುಷಕಾರಕೃತ್ಯತ್ತೈ-ಭಕ್ತನ ಆರ್ತಧ್ವನಿಯನ್ನು ತಾನು ಕೇಳಿ, ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಪತಿಯೂ ಕೇಳುವಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ ಪುರುಷಕಾರರೂಪ ಕಾರ್ಯವನ್ನು, ಶೋಲ್ಲುಗಿರನಿದುಕ್ಕುಮ್-ಹೇಳುವ ಇದಕ್ಕೂ ಸಹ, ಪುರುಷಕಾರಭಾವತ್ತಿಲಿ-ಆ ಆರ್ತಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳು ಎಂದು ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೇ ಹೇಳಿದರೂ, ರಕ್ಷಿಸು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಇದೂ ಕೂಡ ಪುರುಷಕಾರಭಾವದಲ್ಲೇ, ನೋಕ್ಕು ಮುಖ್ಯತಾತ್ಪರ್ಯವು. ರಕ್ಷಿಸು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಅಂತಹ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ, ಆ ಆರ್ತಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳು ಎಂಬ ಭಾವ ದಿಂದ, ನೋಕ್ಕು ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವು.

ಬೇರೆ ಎರಡನೆಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ

(೨) ತನ್ನ ಪತಿಯು ಅನೇಕಸಲ ಆಶ್ರಿತರಕ್ಷಣೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗಳನ್ನೇ ಆತನ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಓ ಪತಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನೀನು ನಡೆಯುವದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವೆಂದು ಶ್ರಾವ ಯೇತಿ-ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ತರುವಳು ಎಂಬರ್ಥವೂ ಆಗಬಹುದೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸು ತ್ತಾರೆ. ಆ ಅರ್ಥಗಳು ತೋರಿಬರುವ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಉದಾಹರಿ ಸುತ್ತಾರೆ. (೧) 'ಯೇ-ಯಾವ ಪ್ರಪನ್ನರು, ಮತ್ವದವ್ವಂದ್ವಂ-ನನ್ನ ಪಾದ ವೆರಡನ್ನೂ, ಏಕಂ ಪರಾಯಣಮ್-ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಾಧನ, ಗತಿ, ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಎಂದು, ಪ್ರಪದ್ಯಂತೇ-ಶರಣಾಗತಿಯ ಮೂಲಕ ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾರೋ, ಹೇ

ಸ್ಯಂ ಪರೋಧರ್ಮಃ' ಇತ್ಯಾದಿಗಳೈರ್ಯವ ಪಕ್ಕಲಿಲೇಕೇಟ್ಟು (೩) 'ಶ್ರುಣು ಜಾವಹಿತಃ ಕಾಂತ ಯತ್ತೇ ವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂಹಿತಮ್' । ಪ್ರಾಣೈರಪಿ ತ್ವಯಾ ನಿತ್ಯಂ ಸಂರಕ್ಷ್ಯತ್ಯರಣಾಗತಃ' ಎನ್ನು ಕಪೋತತ್ವೈ ಕಪೋತಿ ಕೇಳ್ ಪಿತ್ತಾರ್ಪೋಲೇ ಅವಸರತ್ತಿಲೇ ಕೇಳ್ಪಿಕ್ಕುಮ್ ಎನ್ನವುಮಾಮ್.

ದೇವಿ-ಓ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯೇ, ಅಹಂ-ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲನಾದ ನಾನು, ಸಂಸಾರಾತ್-ಈ ಸಂಸಾರಬಂಧದಿಂದ, ಸ್ವಯಮೇವ-ನಾನೇ, ತಾ-ಅಂತಹ ಪ್ರಪನ್ನರನ್ನು, ಉದ್ಧರಿಸ್ವಾಮಿ-ಕೈಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ರಕ್ಷಿಸುವೆನು', (೨) 'ಅನ್ಯಶಂಸ್ಯಂ ಪರೋಧರ್ಮಃ' ಎಂಬ ಪೂರಾ ಶ್ಲೋಕವು ಯಾವುದೆಂದರೆ—

ಸ ಕುರುಷ್ವ ಮಹೋತ್ಸಾಹಃ ಕೃಪಾಂ ಮಯಿ ನರರ್ಷಭ ।

ತ್ವಯಾನಾಥವತೀ ನಾಥ ಹ್ಯನಾಥಾ ಇವದ್ಯಶ್ಯತೇ ।

ಅನ್ಯಶಂಸ್ಯಂ ಪರೋಧರ್ಮಸ್ವತ್ತವಿವ ಮಯಾ ಶ್ರುತಃ ॥

ಅಂಜನೇಯನನ್ನು ಕುರಿತು ಸೀತಾವಾಕ್ಯವು. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನೆಂದು ತಿಳಿಸು ಎಂದು ಹೇಳುವ ಸಂದರ್ಭವು.—ಹೇ ನರರ್ಷಭ-ಓ ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಸಃ ಮಹೋತ್ಸಾಹಃ-ಅಂತಹ ದೀನರಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಆಶ್ರಿತರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಉತ್ಸಾಹವುಳ್ಳವನಾಗಿ ರಾಮನಾದ ನೀನು, ಮಯಿ-ತುಂಬಾ ದೈನ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾಗಿರುವ ನನ್ನಲ್ಲಿ, ಕೃಪಾಂಕುರುಷ್ವ-ಈ ರಾಕ್ಷಸಬಾಧೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸುವ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು; ತ್ವಯಾ-ನಿನ್ನಿಂದಲ್ಲವೇ, ನಾಥವತೀ-ನಾನು ಸ್ವಾಮಿ ಯುಕ್ತಳು, ಅಂತವಳಿಗ, ಅನಾಥೈವ-ಅನಾಥಳಹಾಗೆ, ದ್ಯಶ್ಯತೇಹಿ-ತೋರುವೆ ನಲ್ಲವೇ, ನೀನು ಮಹೋತ್ಸಾಹನಾಗಿ ಇರುವಾಗಲೂ ನಾನು ಅನಾಥಳಾಗಿರುವದು ನ್ಯಾಯವೇ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನೀನು ನರರ್ಷಭನಲ್ಲವೋ? ಅದು ನಿನ್ನ ನರರ್ಷಭನೆಂಬ ಯರಸ್ಸಿಗೆ ಕುಂದಕವಲ್ಲವೋ?—ಅನ್ಯಶಂಸ್ಯಂ-ಭಕ್ತರ ದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದಿರೋಣವು, ಪರೋಧರ್ಮಃ-ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟಧರ್ಮವು, ಅದು ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಎಂದು, ತ್ವತ್ತವಿವ-ಇತರರ ಮೂಲಕವಾಗಿಯಲ್ಲದೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ, ಮಯಾ-ನನ್ನಿಂದ, ಶ್ರುತಃ-ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ದೀನನಾದ ಭಕ್ತನು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಲೋಕಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ನೀನು ಎಂದಿಗೂ ಸಹಿಸುವನಲ್ಲವೆಂದು ನೀನೇ ನನಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೀಯೇ; ನಿನ್ನಿಂದಲ್ಲವೇ ನಾನು ನಾಥವತಿಯು; ಅಂತವಳು ಈಗ ಅನಾಥಳಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವದು ನ್ಯಾಯವೇ? ಹೀಗಿರುವಾಗ ನೀನು ತಟಸ್ಥನಾಗಿರುವದು ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ನೀನಿಗೆ ಉಚಿತವೋ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನೆಂದು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ತಿಳಿಸು

ತೃತೀಯ ಯೋಜನ ಮಾಹ

ಸರ್ದೇಶ್ವರ ಪಕ್ಕಲಿಲೇ ಲೋಕಹಿತಕ್ಕೆ ಕ್ಕೇಟ್ಟು (೪) 'ಮಿತ್ರಮಾಪಯಿಕಂ ಕರುಮ್' ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರ್ದೆಯೇ ವಿಪರೀತರೈಯುಮ್ ಕೂಡ ಕೇಳಪ್ಪಿಕ್ಕು ಮನ್ನವುಮಾಮ್.

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾಳೆ." ಇತ್ಯಾದಿ ಗಳೈ-ಇಂತಹ ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗಳನ್ನು, ಅವ ಪಕ್ಕಲಿಲೇಕೇಟ್ಟು-ಪತಿಯಾದ ಆತನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ, (೩) ಇದು ಹೆಣ್ಣುಕಪೋತವು ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಹೇಳುವ ವಾಕ್ಯವು. 'ಹೇ ಕಾಂತ-ಓ ಮನೋಹರನಾದ ಪತಿಯೇ, ತೇ-ನಿನಗಾಗಿ, ಅಹಂ-ನಾನು, ಯತ್-ಹಿತಂ-ಯಾವ ಹಿತವಾದುದನ್ನು, ವಕ್ಯಾಮಿ-ಹೇಳುವನೋ, ತತ್-ಅದನ್ನು, ಅವ ಹಿತಃ-ಸಾವಧಾನ ಮನಸ್ಸಿನಾಗಿ, ಶ್ರುಣು-ಕೇಳು, ಶರಣಾಗತಃ-ರಕ್ಷಿಸು ಎಂದು ಶರಣಾಗತನಾಗಿ ಬಂದವನು, ತ್ವಯಾ-ನಿನ್ನಿಂದ, ನಿತ್ಯಂ-ಸದಾ, ಪ್ರಾಣೈರಪಿ-ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಅಧಿಕನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಸಂರಕ್ಷ್ಯಃ-ಚೆನ್ನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನು" ಎನ್ನು-ಎಂಬದಾಗಿ, ಕಪೋತಕ್ಕೆ-ತನ್ನ ಭರವಾಸದ ಕಪೋತವನ್ನು ಕುರಿತು, ಕಪೋತಿ-ಹೆಣ್ಣು ಕಪೋತವು, ಕೇಳಪಿತ್ತಾರಪೋಲೇ-ಕೇಳುವಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ; ಧರ್ಮವನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬರ್ಥವು, ಅವಸರತ್ತಿಲೇ-ಒಳ್ಳೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಕೇಳಪ್ಪಿಕ್ಕುಂ-ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಸಹ ತನ್ನ ಗಂಡನು ತನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನೇ ಕೇಳುವಹಾಗೆ ಮಾಡುವಳು ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ತರುವಳು, ಇದೂ ಶ್ರಾವಯತಿ ಎಂಬುದರಿಂದ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಭಾವವು.

ಮೂರನೆಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ

೩. ಶ್ರುಣೋತಿ-ಎಂದರೆ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ, ಶ್ರಾವಯತಿ-ಎಂದರೆ ಕೇಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆಂಬ ಅರ್ಥವಾಗುವದರಿಂದ ಲೋಕಹಿತವು ಯಾವುದೆಂಬುದನ್ನು ತನ್ನ ಪತಿಯಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದು, ಸಾಧುಗಳಲ್ಲದ ದುಷ್ಟರೂ ಕೂಡ ಅದನ್ನು ಕೇಳುವಹಾಗೆ ಮಾಡುವವಳು ಎಂಬರ್ಥವೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅನುಗ್ರಹಮಯತ್ವವು ಉಪಪಾದಿತವು, ಸರ್ದೇಶ್ವರ ಪಕ್ಕಲಿಲೇ-ಸರ್ದೇಶ್ವರನ ಮೂಲಕವಾಗಿ, ಲೋಕಹಿತಕ್ಕೆ ಕ್ಕೇಟ್ಟು-ಲೋಕಹಿತವನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದು, 'ಮಿತ್ರಮಾಪಯಿಕಂಕರ್ತುಮ್' ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರ ಪಡಿಯೇ-ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ, ವಿಪರೀತರೈಯುಮ್ ಕೂಡ-ಸಾಧುಗಳಲ್ಲದ ದುಷ್ಟರನ್ನೂ ಸಹ, ಕೇಳಪ್ಪಿಕ್ಕುಮ್. ಕೇಳುವಹಾಗೆ ಮಾಡುವಳು, ಉಪದೇಶಿಸುವಳು, ಎನ್ನವುಮಾಮ್-ಎಂದು

ಹೇಳಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.—ಮಿತ್ರಮೌಪಯಿಕಂ ಕರ್ತುಂ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವು ಯಾವು
ದೆಂದರೆ— ‘ಮಿತ್ರಮೌಪಯಿಕಂ ಕರ್ತುಂ ರಾಮಸ್ಥಾನಂ ಪರೀಕ್ಷತಾ |

ವಧಂ ಚಾನಿಚ್ಛತಾ ಘೋರಂ ತ್ವಯಾಸೌ ಪುರುಷರ್ಷಭಃ’ ||

ಇದು ದುರುಳ ರಾವಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಸೀತೆಯು ಅಮೋಘವಾದ ಉಪ
ದೇಶವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭವು. ಓ ಮಹಾಪರಾಧಿಯಾದ ರಾವಣನೇ,
ಸ್ಥಾನಂ-ಲಂಕಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಪದವಿಯನ್ನು, ಪರೀಕ್ಷತಾ-ಬಹುಕಾಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಅನುಭವಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಯುಳ್ಳ, ತ್ವಯಾ-ನಿನ್ನಿಂದ, ವನಚಾರಿಯಾದ ರಾಮ
ಚಂದ್ರನೊಂದಿಗೆ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದ ನಾನು ಎಂದಿಗಾದರೂ
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವನೇ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮರಣವಾದರೂ ಲೇಸು ಎನ್ನುವೆಯೋ, ಆಗಲೂ
ಕೂಡ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿ ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದಲಾರೆ, ಘೋರರೂಪವಾದ
ಮರಣವು ನಿನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದೀತು, ಅದುದರಿಂದ, ಘೋರಂವಧಂ ಅನಿಚ್ಛ
ತಾ ತ್ವಯಾ-ಘೋರರೂಪವಾದ ವಧೆಯನ್ನು ಅವೇಕ್ಷಿಸದೇ ಇರುವ ನಿನ್ನಿಂದ,
ನೀನು ಸ್ನೇಹಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೇ ಹೋದರೆ ಘೋರರೂಪವಧೆಯು ನಿನಗೆ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ
ವೆಂದು ಸೂಚಿತವು, ಅಸೌ ರಾಮಃ-ಶತ್ರುಗಳೂ ಕೂಡ ಆಶ್ರಯಿಸಿದರೂ ರಕ್ಷಿಸುವೆ
ನೆಂಬ ವ್ರತವುಳ್ಳ ಈ ರಾಮನು, ಮಿತ್ರಂ ಕರ್ತುಮ್-ಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತ ಸ್ನೇಹಿತ
ನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು, ಔಪಯಿಕಂ-ನ್ಯಾಯವು, ಉಚಿತವು ; ಏಕೆಂದರೆ,
‘ಮಿತ್ರಭಾವೇನ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ನತ್ಯಜೇಯಂ ಕಥಂಚನ’ ಎಂದು ತಾನೇ ಹೇಳಿ
ಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ರಾವಣನು ಮಹಾರಾಜನಾದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಲೋಕನ್ಯಾಯದ
ಪ್ರಕಾರ ಶತ್ರುಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಮಿತ್ರಭಾವದಿಂದಿರೋಣವು ನಿನಗೆ ಹಿತಕರವಾದುದೆಂ
ಬರ್ಥವಾದರೂ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಮಿತ್ರ ಶಬ್ದದಿಂದ ಮಿತ್ರಭಾವೇನ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ
ಎಂಬಲ್ಲೂ, ‘ಮಿತ್ರಸ್ಯ ಚರ್ಷಣೇ ಧೃತಃ’ ಎಂಬ ಪ್ರಾತಃಸ್ವಂಧ್ಯೋಪಸ್ಥಾನ
ಮಂತ್ರದಲ್ಲೂ ಸಹ ಸರ್ವಸ್ಥಶರಣನಾಗಿ ಸುಹೃತ್ತಾದ ಸರ್ವರಕ್ಷಕನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ
ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟನು ; ಅದುದರಿಂದ ಮಿತ್ರಂ ಕರ್ತುಂ-ಸರ್ವರಕ್ಷಕನಾದುದರಿಂದ ನಿನಗೂ
ರಕ್ಷಕನೆಂದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ, ಔಪಯಿಕಂ-ಉಚಿತವು, ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ
ದೃಢೀಕರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತೀಯೇ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತೀಯೇ, ಅಸೌ-ಈ ಆಶ್ರಿತರಕ್ಷಣೆ
ಯಲ್ಲಿ ಬದ್ಧಕಂಕಣನಾದ ರಾಮನು, ಪುರುಷರ್ಷಭಃ-ಮಹಾ ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠನು
ಎಂದು ತಿಳಿ ; ಹಾಗಾದರೆ ಮಿತ್ರನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗ ಯಾವುದು
ಎಂದರೆ ಆತನಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಶರಣಾಗತಿಯೇ ಎಂದು ಮುಂದೆ ‘ವಿನಿತಸ್ಸಹ-
ಧರ್ಮಜ್ಞಶರಣಾಗತವತ್ಸಲಃ | ತೇನ ಮೈತ್ರೀ ಭವತು ತೇ ಯದಿ ಜೀವಿತು-
ಮಿಚ್ಛಸಿ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಅದುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ತನ್ನ ವಿತಿಯಾದ
ನಾರಾಯಣನಿಂದ ಅಪರಾಧಿಗಳಿಗೆ ಹಿತವು ಯಾವುದೆಂಬ ಆತನ ಸಚ್ಚಲ್ಪವನ್ನು
ಕೇಳಿ ತಿಳಿದು (ಶ್ರುಣೋತಿ ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥವು) ಅದನ್ನು ತನ್ನನ್ನಶ್ಚಯಿಸಿ

ಅಥ ಶೃಣಾತೀತಿ ಶ್ರೀರಿತಿ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿರ್ಭವಾಮಾಹ

‘ ಶೃಣಾತಿ ನಿಖಿರ್ಲಾ ದೋರ್ಷಾ ’ ಎನ್ನು ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯಾನಪೋದು,
(೨) ‘ಲಕ್ಷ್ಯಸಿದ್ಧಿ ಸದ ಹೃಷೀಕೇಶೋ ದೇವ್ಯಾ ಕಾರುಣ್ಯರೂಪಯಾ | ರಕ್ಷಕ
ಸ್ವರ್ದಸಿದ್ಧಾಂತೇ ವೇದಾಂತೇಪಿ ಚ ಗೀಯತೇ’ (೩) ‘ವೇರಿಮಾರಾದ

ದವರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವಳು ಎಂಬ ಭಾವವು. (ಇದು ಶ್ರಾವಯತಿ ಎಂಬುದರ
ಅರ್ಥವು.) ಲೋಕಹಿತವನ್ನು ತನ್ನ ಗಂಡನಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು
ಅಪರಾಧಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸುವಳು ಎಂಬರ್ಥವು ಬೋಧಿತವು. ಇದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಯಿಯು
ಕೇವಲ ಅನುಗ್ರಹಮಯಳೇ ಎಂಬುದು ಸುವ್ಯಕ್ತವು.

ಹೀಗೆ ಶೃಣೋತಿ, ಶ್ರಾವಯತಿ ಎಂಬುದರಿಂದ ತೋರುವ ಶ್ರೀ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ
ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಮುಂದೆ ಶೃಣಾತೀತಿ ಶ್ರೀಃ ಎಂಬ
ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾಗುವ ಅರ್ಥವನ್ನು ಉಪಸಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮುಂದೆ ಶೃಣಾತೀತಿ ಶ್ರೀಃ ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥವು

ಶೃಹಿಂಸಾಯಾಂ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ, ಶೃಣಾತಿ ಎಂದರೆ ಹಿಂಸಿಸಿ-ಆಶ್ರಿತರ
ದೋಷಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವಳು ಲಕ್ಷ್ಯಿಯು ಎಂಬರ್ಥ ಉಂಟಾಗುತ್ತ
ದೆಂದು ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಸಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲು
ಈ ಆರು ವಿಧ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಬೋಧಿಸುವ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ “ಶೃಣಾತಿ
ನಿಖಿರ್ಲಾ ದೋರ್ಷಾ” ಎಂಬುದನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಶ್ಲೋಕಗಳು
ಯಾವುವೆಂದರೆ—

‘ ಶೃಣಾತಿ ನಿಖಿರ್ಲಾ ದೋರ್ಷಾ ಶ್ರೀಣಾತಿಚ ಗುಣೈರ್ಜಗತ್ |

ಶ್ರೀಯತೇ ಚಾಖಿಲೈರ್ನಿತ್ಯಂ ಶ್ರಯತೇ ಚ ಪರಂಪದಮ್ |

ಶ್ರಯನ್ತೀಂ ಶ್ರಿಯಮಾಣಾಂ ಚ ಶೃಣಾತೀಂ ಶೃಣ್ವತೀಮಪಿ || ’

ಶೃಣಾತಿ ನಿಖಿರ್ಲಾ ದೋರ್ಷಾ-ಎಲ್ಲಾ ಆಶ್ರಿತರ ಎಲ್ಲಾ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನೂ
ಹೋಗಲಾಡಿಸುವಳು, ಎನ್ನು ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯಾನಪೋದು- ಶೃ ಹಿಂಸಾಯಾಂ
ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಕ್ರಿಯಾಪದವೆಂದರ್ಥವಾದಾಗ. ನಾಶ
ಮಾಡುವಳು ಎಂಬ ಅರ್ಥವಾದಾಗ ಎಂಬ ಭಾವವು, ಹೀಗೆ ಅರ್ಥವಾದಾಗ
‘ಲಕ್ಷ್ಯಸಿದ್ಧಿ ಸದ’ ಎಂಬ ಲಕ್ಷ್ಯತಂತ್ರ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲೂ, ‘ವೇರಿಮಾರಾದ’
ಎಂಬ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ವರ ಪಾಶುರದಲ್ಲೂ, ಎನ್ನುಮ್ ಶ್ಲೋಕಗಿರಪಡಿಯೇ-
ಎಂದು ಹೇಳಿರುವವರಿಗೆ ಉಪಾಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಕ್ಕು-ಭಕ್ತಿಪ್ರವೃತ್ತಿಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ
ವಿರೋಧಿಗಳಾನ- ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಗಳಾದ, ಕರ್ಮಾದಿಗಳಿ-

ಪೂಮೇಲಿರುಪ್ಪಾಳ್ ವಿನೈತೀರ್ಕ್ಕುಮ್' ಎನ್ನುಂ ಶೋಲುಗಿರಪಡಿಯೇ ಉಪಾಯಾಧಿಕಾರಿಗಳುಕ್ಕು ವಿರೋಧಿಗಳಾನ ಕರ್ಮದಿಗಳೈಕ್ಕಳಿಕ್ಕುಮೆನ್ನ ದಾಮ್.

ಅಥ ಶ್ರೀಣಾತಿ ಇತಿ ಶ್ರೀರಿತಿ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತ್ಯರ್ಥಮಾಹ

‘ಶ್ರೀಣಾತಿ ಚ ಗುಣೈರ್ಜಗತ್’ ಎನ್ನು ನಿರುಕ್ತಿಯಿಲ್, ಕಾರುಣ್ಯಾದಿ

ಪುಣ್ಯವಾಪರೂಪ ಕರ್ಮವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು, ಆದಿ ಎಬ್ಬದಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧ, ವಾಸನಾ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು, ಕಳಿಕ್ಕುಮ್-ಹೋಗ ಲಾಡಿಸುವಳು, ಎನ್ನದಾಮ್-ಎಂಬರ್ಥವಾಗಬಹುದು, ಶ್ರೀಣಾತಿ ಆಶ್ರಿತ ಸಕಲ ದೋಷಾ-ಆಶ್ರಿತರ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿರಸನಮಾಡುವಳು ಎಂಬರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಭಾವವು. (೧) ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ತಂತ್ರ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ ಉಪಪಾದನೆಗಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ಶೋಧನಾಧಿಕಾರದ ೨೦೮೫-೩ ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿ. ವೇರಿಮಾರಾದವೆಂಬ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರರ ಪಾಶುರಾರ್ಥಕ್ಕೆ ೨೦೦೧ ನೆಯ ಪುಟ ನೋಡಿ. ಹಾಗೆಯೇ ದಾಸನು ಬರೆದಿರುವ ಚತುಶ್ಲೋಕಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ೫ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನೂ, ಶ್ರೀಸ್ತುತಿಯ ೧೩೦ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನೂ ಪರಾಂಬರಿಸಿ.

ಮುಂದೆ ಶ್ರೀಣಾತಿ ಇತಿ ಶ್ರೀಃ ಎಂಬ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯುಂಟಾಗುವ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀಣಾತಿಚ ಗುಣೈರ್ಜಗತ್ ಎನ್ನು ನಿರುಕ್ತಿಯಿಲ್-ಜಗತ್ತನ್ನು ತನ್ನ ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಹಾಗೆ ಆಶ್ರಯೋಪಯುಕ್ತ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ ಸಮೂಹವನ್ನು ತಾನೇ ಹೊಂದಿರುವಳಾದ ಪ್ರಯುಕ್ತ, ಆಶ್ರಿತಚೇತನರಲ್ಲೂ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣದ ಅವಿ ಭಾವ ವೃದ್ಧಿ ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರನ್ನು, ಶ್ರೀಣಾತಿ-ಪರಪಕ್ಷಮಾಡುವವಳು, ಎನ್ನು ನಿರುಕ್ತಿಯಿಲ್-ಶ್ರೀಜ್ ಪರಿಪಾಕೇ ಎಂಬ ಧಾತು ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯಿಂದಂ ಟಾಗುವ ನಿರುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ, ಆಶ್ರಿತರಿಗೆ ನಿತ್ಯಕೈಜ್ವರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಪರ್ಯಂತ ಎಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಯಸ್ಸೂ ಉಂಟಾಗುವಹಾಗೆ ಗುಣಪರಿಪಾಕವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವಳು ಎಂಬರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರವರ ಪಾಶುರವಾದ ‘ಪಣ್ಣೆನಾಳಾಲೇ’ ಎಂಬ ಪಾಶುರದ ಮೂಲಕ ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಹಿಂದೆಯೂ ಉದಾಹರಿ ಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. (೩೪೬ ನೆಯ ಪುಟ ನೋಡಿ)

ಪಣ್ಣೆನಾಳಾಲೇನಿನ್ನಿರುವರುಳುಮ್ ಪಜ್ಜಯತ್ತಾಳ್ ತಿರುವರುಳು ಜಿಕ್ಕೊಣ್ಣು ನಿನ್ನೋಯಿಲ್ ಶೀಯ್ತ್ತುಪ್ಪಲ್ಪಡಿ ಕಾಲ್ಕುಡಿ ಕುಡಿವಳ ವನ್ನಾಟ್ಟೆಯ್ಯುಮ್ | ತೊಣ್ಣರೋರ್ಕ್ಕರುಳಿ ಜಿಕ್ಕೊತಿವಾಯ್ ತಿರುನ್ನು ನ್ರಾಮರೈಕ್ಕುಣ್ಣಳಾನೋಕ್ಕಾಯ್ | ತೆಣ್ಣೆರೈವ್ವೊರುನತ್ತಣ್ಣಣೈ ಶೂಳ್ ನ್ನ ತಿರುಪ್ಪಳಿಜ್ಜು ಡಿಕ್ಕಿಡನ್ನಾನೇ ||

ಗುಣಜ್ಞಳಾಲೇ' (೧) 'ನಿನ್ನಿರುವರುಳುಮ್ ಪಜ್ಜಯತ್ತಾಳ್ ತಿರುವರುಳುಮ್ ಕೊಣ್ಣು' ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರಪಡಿಯೇ ಆತ್ರಿತರ್ಕ್ಕ ಕೈಜ್ಜರೈ ಪರೈನ್ತೆ ಗುಣಪರಿಸಾಕತ್ತೈಯುಣ್ಣಾಕ್ಕುಮೆನ್ನದಾಮ್.

ಅರ್ಥವು-ತೇಣ್ ತಿರೈಪೊರುನಲ್-ನಿರ್ಮಲವಾದ ಅಲೆಗಳುಳ್ಳ, ತಾಮ್ರಪರ್ಣೀ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿರುವ, ತೇಣ್ ಪಣೈಶೂಳ್ ನ್ತ-ಶೀತಳವಾದ ಕೊಳಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ, ತಿರುಪ್ಪುಳಿಬ್ಬು ಡಿಕಿಡಿನಾನ್ತೈ-ತಿರುಪ್ಪುಳಿಬ್ಬು ಡಿ ಎಂಬ ದಿವ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಣಿಸೇ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ನೆಲಸಿರುವನೇ (ಆಳ್ವಾರ್ ತಿರುನಗರಿ) ನಿರ್ಫತಿರುವರುಳುಮ್ ಪಜ್ಜಯತ್ತಾಳ್ ತಿರುವರುಳುಮ್-ನಿರುಸಾಧಿಕಬಂಧುವಾದ ನಿನ್ನ ಕೃಪಾಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಿಯನ್ನೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಭೂತವಾಗಿರುವ ನಿನ್ನ ನಿತ್ಯಾನಪಾಯಿನಿಯಾದ 'ಕಾರುಣ್ಯ ರೂಪಯಾ' ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ಅನುಗ್ರಹಮಯಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಕೃಪಾಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಿಯನ್ನೂ, ಎಂದರೆ 'ಎನ್ನೆಡಿಯಾರ್ ಅದು ಶೈಯ್ಯಾರ್' ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪರಮಪುರುಷನ ಕೃಪೆಯನ್ನೂ, ಅದಕ್ಕೂ ಮೇಲಾಗಿ 'ನ ಕಪ್ಪಿನ್ನಾ ವರಾಘೃತಿ' ಎಂದು ಹೇಳುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಕೃಪೆಯನ್ನೂ, ಪಣ್ಣೈನಾಳಾಲೇ ಕೊಂಡು-ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಬಂದುದಾಗಿ, ನಿನ್ನೋಯಿಲ್ ಶೀಯ್ ತ್ತು-ನಕಿಂಚಿ ವಸಿಕುರ್ರಾಣೋ ವಿಪ್ಪೋರಾಯತನೇವಸೇತ್ ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ, ನೀನು ಬಿಜಮಾಡಿಸಿರುವ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಿಂಚಿತ್ತಾರರೂಪ ಕೈಜ್ಜರೈವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪಲ್ ಪಡಿಕಾಲ್ - ಬಹುಕಾಲದಿಂದ, ಕುಡಿಕುಡುವಳಿವನ್ನು ಆಳ್ ಚ್ಚೈಯ್ಯುಮ್-ಕುಲಕ್ರಮವಾಗಿ ಬಂದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಕ್ಷಮಾರ್ಗವನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ಕೈಜ್ಜರೈವನ್ನು ಮಾಡುವ, ತೊಣ್ಣಿರೋರ್ಕ್ಕು ಅರುಳಿ-ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಾದ ನಮಗೆ ಕೃಪೆ ಮಾಡಿ, ಶೋದಿನಾಯ್ ತಿರನ್ನು-ಸೋವತೀರ್ಣೋ ಜಗತ್ಕರ್ಥೇ ಮಾಮು ಕ್ಕೂರೇತಿವಪ್ಪೈತಿ' (ಪಿ. ಪು. ೫-೧೭-೧೨) ಎಂಬಲ್ಲಿ ಜಗದ್ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಅವ ತರಿಸಿದ ಮಹಾಪುರುಷನು ನನ್ನನ್ನು ಆಕ್ರೂರನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ, ಪ್ರಕಾಶವಾದ ನಿನ್ನ ಬಾಯನ್ನು ತೆರೆದು, ಎಂದರೆ ಒಂದು ಮಾತಿನಿಂದಲಾದರೂ ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿ, ಉನ್ನಾಮುರೈ ಕಣ್ಣಿಳಾಲ್-ನಿನ್ನ ಪುಂಡರೀಕ ಸದೃಶಗಳಾದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ, ನೋಕ್ಕಾಯ್-ಈಕ್ಷಿಸಿ ಕೃಪೆ ಮಾಡಪ್ಪನೇ ಎಂದು 'ಅವಲೋಕನದಾನೇನ ಭೂಯೋ ಮಾಂ ಪಾಲಯಾ ವ್ಯಯ' (ಪಿ. ಪು. ೧೭೦-೧೬) ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಾಚರದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರ ಕೃಪೆಯೂ ನಿತ್ಯಕೈಜ್ಜರೈವ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಆವಶ್ಯಕವೆಂದು ಹೇಳಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಕೂಡ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಒಂದು ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕ ಮಾತನ್ನಾಡಿ ತನ್ನ ಕೃಪಾ ಕೆಚ್ಚಾಕ್ಷದಿಂದ ಈಕ್ಷಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವಳು ಎಂಬ ಭಾವವು ತೋರಿಬರುವದರಿಂದ

ಇವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಗಳೆಲ್ಲಾ ತ್ತಾಲುಮುಳ್ಳ ವೈಭವತ್ವೈಕ್ಯಣಿಶಿತ್ತು (೨) 'ಶ್ರೀಂ

ತನ್ನ ಕೃಪಾ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಜೀತನರಿಗೆ ಪ್ರೇರಕಳಾಗಿ ನಿತ್ಯಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಪರ್ಯಂತ ಪರಿಪಾಕವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಳೆಂಬರ್ಥವು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರ್ಪಡಿಯೇ-ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ, ಆಶ್ರಿತರೂ ಕೈಂಕರ್ಯಪರ್ಯಂತ ಗುಣಪರಿಪಾಕತ್ವೈಯುಂಡಾಕ್ಕುಮೆನ್ನದಾಮ್-ಆಶ್ರಿತರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಅನಂತರ ದಿವ್ಯ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲೂ ನಿತ್ಯಕೈಬ್ಧ್ಯವು ಉಂಟಾಗುವಹಾಗೆ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣದ ಅವಿಭಾವ ವೃದ್ಧಿ ಮೊದಲಾದ ಪರಿಪಾಕವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವಳು ಎಂಬರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಣಾತಿ ಚ ಗುಣೈರ್ಜಗತ್ ಎಂಬ ಮತ್ತು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ 'ಶೃಣಾತಿ ನಿಖಿರ್ಲಾ ದೋರ್ಷಾ' ಇತ್ಯಾದಿ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಣುವ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು,

‘ಶೃಣಾತಿ ನಿಖಿರ್ಲಾ ದೋರ್ಷಾ ಶ್ರೀಣಾತಿ ಚ ಗುಣೈರ್ಜಗತ್ |

ಶ್ರೀಯತೇ ಚಾಖಿಲ್ಯೇರ್ನಿತ್ಯಂ ಶ್ರಯತೇ ಚ ಸರಂಪದಮ್ |

ಶ್ರಯಂತೀಂ ಶ್ರಿಯಮಾಣಾಂ ಚ ಶೃಣಾತೀಂ ಶೃಣ್ವತೀಮಪಿ ||

ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಶ್ರೀ ಪ್ರಪನ್ನ ಜನಕೂಟಸ್ಥರಾದ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರವರು ಈ ಶ್ರೀ ಒಬ್ಬಾರ್ಥಗಳ ನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ಪಾಶುರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಪುಣತರವಾಗಿ ಉಪಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆಂಬುದೇನೋ ಒಪ್ಪೋಣ. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ಯಾಮುನೇಯ ಪ್ರಭೃತಿಗಳು ಈ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಅಜ್ಞೇಕರಿಸಿರುವದರ ಮೂಲಕ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತ್ವವು ಅವುಗಳಿಗೆ ಎರ್ಪಟ್ಟವೆಯೇ? ಎಂದರೆ ಅವು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಸಿದ್ಧವೆಂದು ಅವರ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಪರಾಶರಭಟ್ಟರ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಉದಾಹರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹಿಂದೆಯೇ “ಶ್ರೀಮನ್ನಾ ರಾಯಣಾಭಿಮತಾನುರೂಪ”ವೆಂಬ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವದರಿಂದ ಅವರ ಸೂಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶ್ರೀ ಯಾಮುನೇಯರ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಪರಾಶರಭಟ್ಟರ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಗಳೆಲ್ಲಾ ತ್ತಾಲುಮುಳ್ಳ ವೈಭವತ್ವೈ-ಧಾತುಗಳ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಉಂಟಾದ ನಿರುಕ್ತ ಬಲದಿಂದ ಉಪಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೆಂದುಂಟಾಗುವ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯನ್ನು, ಕಣಿಶಿತ್ತು-ಹೃದಯದಲ್ಲೆಟ್ಟೇ, ‘ಹೇ ಭಗವತಿ-ಓ ಹೇಯಪ್ರತ್ಯನೀಕನಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಾಕರನಾಗಿರುವ ನಾರಾಯಣನ ವತ್ಸಿಯಾಗಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಹೇಯಪ್ರತ್ಯನೀಕಳಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಾಕರಳಾಗಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ, ತೇ-ನಿನ್ನ, ನಾನು-ಹೆಸರೇ, ಶ್ರೀರಿತ್ಯೇವಚ-ಶ್ರೀ ಎಂಬದಾಗಿಯೇ ಇರುವಾಗ, ತ್ವಾಂ-ಅ

ತೈವ ಚ ನಾಮ ತೇ ಭಗವತಿ ಬ್ರೂಮಃ ಕಥಂ ತ್ವಾಂ ವಯಮ್ ' ಎನ್ನು ಆಳೆವಂದಾರ್ ಅರುಳಿಚ್ಚೆ ಯ್ ದಾರ್.

ಭಟ್ಟರುಮ್ ನಿರುಸಾಧಿಕಮಜ್ಜಳತ್ವತ್ವೈನೈತ್ತು (೩) ' ಶ್ರೀರಸಿಯತಃ ' ಎನ್ನಾರ್.

ಅಮೋಘ ಶಬ್ದದಲ್ಲೇ ಅಂತರ್ಗತವಾದ ಬಹುರ್ಥಗಳಿಂದ ತೋರುವ ಮಹಾತ್ಮ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಸಿನ್ನನ್ನೂ, ವಯಮ್-ಅಲ್ಪಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ನಾವು, ಕಥಂಬ್ರೂಮಃ-ಹೇಗೆ ನೋತ್ರನಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವು. ಹಿಂದೆ ವಿಶೇಷ ಮಹಾತ್ಮಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ 'ಕಾಂತಪ್ತೇ' ಎಂದಾರಂಭಿಸಿದವರಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯನ್ನೂ ಹೇಳುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲೆಂದು ತೋರಿ ಸಿನ್ನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೀಃ ಎಂಬ ಒಂದು ನಾಮದಲ್ಲೇ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವಾಗ ಇನ್ನು ನಾವು ಉಪಪಾದಿಸಿ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದೇನಿದೆ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಈ ಪೂರಾ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೂ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ತಾತ್ಪರ್ಯಗಳಿಗೂ ವಾಸನು ಬರೆದಿರುವ ಚತುಶ್ಲೋಕಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ೧ ರಿಂದ ೨೦ ಪುಟಗಳನ್ನು ಪಠಾಂಬರಿಸಿ.

ಮುಂದೆ ಶ್ರೀ ಪರಾಶರಭಟ್ಟರ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಯನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.—
ಭಟ್ಟರುಮ್-ಶ್ರೀ ಪರಾಶರಭಟ್ಟರೂ, ನಿರುಸಾಧಿಕಮಜ್ಜಳತ್ವತ್ವೈ-ಸರ್ದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಉಂಟಾಗಿರುವ, ಮಜ್ಜಳತ್ವತ್ವೈನೈತ್ತು-'ಮಜ್ಜಳಾನಾಂಚ ಮಜ್ಜಳಮ್'
'ಮಜ್ಜಳಂ ಭಗವಾನ್ ನಿಷ್ಣುಃ ಮಜ್ಜಳಂ ಮಧುಸೂದನಃ' ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ, ತಾನೇ ಮಜ್ಜಳರೂಪಳಾಗಿ, ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ ಕೂಡ ಮಂಗಳತ್ವವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಳಾದುದರಿಂದ ಅಶ್ರಿತರಿಗೂ ಕೂಡ ಸರ್ವಮಂಗಳವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುವವಳು ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀರಸಿಯತಃ' ಎಂದು ಶ್ರೀಗುಣರತ್ನ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದಲೂ ಶ್ರೀ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತ್ವವು ಎರ್ಪಟ್ಟಿರುವದರಿಂದ ಅವು ಗ್ರಾಹ್ಯವೆಂಬ ಭಾವವು. ಆ ಶ್ಲೋಕವು ಯಾವುದೆಂದರೆ—

‘ತವ ಸ್ವರ್ಶಾದೀಶಂ ಸ್ಪೃಶತಿ ಕಮಲೇ ಮಜ್ಜಳಪದಮ್ |
ತವೇದಂ ನೋಸಾಧೇ ರುಪನಿಪತಿತಂ ಶ್ರೀರಸಿಯತಃ |
ಪ್ರಸೂನಂ ಪುಷ್ಯಂತೀಮಸಿ ಪರಿಮಳಂ ಜಗದಿಷುಃ |
ನ ಚೈವಂ ತ್ವಾದೇವಂ ಸ್ಪದತ ಇತಿ ಕಶ್ಚಿತ್ ಕವಯತೇ || ೨೯ ||

ಹೇ ಕಮಲೇ-ಸ್ವರೂಪತಃ ಶೋಭಾಯಮಾನಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ, ತವ ಸ್ವರ್ಶಾತ್-ನೀನು ಸಿನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಗಲದೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡಿರುವ ಸ್ವರ್ಶದ ಮಹಾತ್ಮ್ಯೆಯಿಂದ, ಈಶಂ-ಸಿನ್ನ ಪತಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ನಿಯಾಮಕ

ನಾಗಿರುವ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಮುಜ್ಜಳಪದಮ್-ಮುಜ್ಜಳಾನಾಂಚಮುಜ್ಜಳಮ್ ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯು, ಸ್ತುತತಿ-ತಗಲುತ್ತದೆ, ಎಂದರೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ, ಇದಂ-ಈ ಮುಜ್ಜಳಪದವು, ತವ-ನಿನಗಾದರೋ, ಉಪಾಧೇಃ-ಯಾವ ವ್ಯಾಜವೆಂದರೆ ಕಾರಣದಿಂದಲಾಗಲಿ, ಉಪನಿಪತಿತಂ-ಬಿದ್ದುದು ಎಂದರೆ ಎರಪಟ್ಟಿದುದು, ನ-ಅಲ್ಲವು ; ಎಂದರೆ ನಿನ್ನ ಗಂಡನಿಗಾದರೋ ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಮುಜ್ಜಳವು, ನಿನಗಾದರೋ ಹಾಗಲ್ಲವು, ಸ್ತುತಸ್ಸಿದ್ಧವಾದುದು ಎಂಬ ಭಾವವು. ಅದೇನು ಹಾಗೆ ? ಎಂದರೆ—ಶ್ರೀರಸಿಯತಃ, ಯತಃ-ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ನೀನು, ಶ್ರೀರಸಿ-ಶ್ರೀಶಬ್ದವಾಚ್ಯಳೋ, ಅದರಿಂದ ಎಂಬ ಭಾವವು, ಶೃಣಾತಿ ನಿಖಿರ್ಲಾ ದೋಷಾಃ ಶ್ರೀಣಾತಿ ಚ ಗುಣೈರ್ಜಗತ್ ಎಂಬ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಗಳಿಂದ ಚೇತನರ ದೋಷಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಅವರ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿಸುವಳಾದುದರಿಂದ ಮುಜ್ಜಳವು ಸ್ತುತಃ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ಅಮುಜ್ಜಳವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ ಇತಿಹಾಸದಿಂದಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಮಂಗಳವು ಸ್ತುತಸ್ಸಿದ್ಧವಾದುದು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ ಪರಾಶರರು ‘ ಶರೀರಾರೋಗ್ಯಮೈಶ್ವರ್ಯಂ ಅರಿಪಕ್ಷಪ್ರಯಂ ಸುಖಂ | ದೇವಿ ತ್ವದ್ವೃಷ್ಟಿ ದೃಷ್ಟಾ ನಾಂ ಪುರುಷಾಣಾಂ ನ ದುರ್ಲಭಮ್ ’ ಎಂದೂ, ‘ ನಿಮುಕ್ತಿ ಫಲದಾಯಿನೀ ’ ಎಂದೂ ಹೀಗೆ ಸರ್ವಮಂಗಳವನ್ನೂ ಕೊಡುವವಳೆಂದೂ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಪತಿಗೆ ಮುಜ್ಜಳವೆಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಮಹರ್ಷಿ ವಾಕ್ಯದಿಂದಲೂ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಜನಕಮಹರ್ಷಿಯು ‘ ಪ್ರತಿಚ್ಛೇಚೈನಾಂ ಭದ್ರಂತೇ ’ ಈ ಸೀತೆಯನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸು, ನಿನಗೆ ಸರ್ವಮಂಗಳವೂ ಉಂಟಾಗಲಿ ಎಂದು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪ್ರಭುವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿನಾಹಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂಜನೇಯನು “ ಕಾ ತ್ವಂಭವಸಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ” ಎಂದು ಸೀತೆಯನ್ನು ಸಂಜೋಧಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಇವಳಿಂದ ಪತಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವೂ, ಅವಳಿಗಾದರೋ ಸ್ತುತಸಿದ್ಧವಾದುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿ ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಸೂನಂ-ಹೂವನ್ನು, ಪುಷ್ಪನೀಂ-ಪೋಷಿಸುವ ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ, ಪರಿಮಳರ್ಮಿ-ಹೂವಿನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿರುವ ಪರಾಗದ ಪರಿಮಳದ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು, ಜಗದಿಷುಃ - ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವ, ಕಶ್ಚಿತ್-ಯಾವನೊಬ್ಬನು, ಏವಂತ್ವಾತ್-ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ, ಏವಂ-ಹೀಗೆ, ಸ್ವದತೇ-ಮನೋಹರವಾಗಿದೆ, ಇತಿ-ಎಂಬದಾಗಿ, ನ ಕವಯತೇಚ-ವಲ್ಲಿಸದೇ ಇರುವನು ? ಪರಿಮಳದಿಂದಲೇ ಹೂವಿಗೆ ಮನೋಹರತ್ವವೆಂಬುದನ್ನು, ಹೀಗೆ ಇದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯು ಎಂಬುದನ್ನು ಯಾರುತಾನೇ ಹೇಳಿ ವರ್ಣಿಸಲಾರರು. ಸ್ತುತಸ್ಸಿದ್ಧವಾದ ಪರಿಮಳ ಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಪುಷ್ಪಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಮನೋಹರತ್ವವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ತುತಸ್ಸಿದ್ಧವಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಮಂಗಳವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ನಾರಾಯಣನಿಗೂ

ಇವ್ವರ್ಥಂಗಳಿಲೀಶ್ವರನುಡೈಯ ಉಪಾಯಭಾವತ್ತುಕ್ಕು ಉಪಯುಕ್ತಂಗಳಾನವೈ ಪೂರ್ವಖಂಡತ್ತಿಲುಮ್, ಸ್ತ್ರಾಪ್ಯತೈಕ್ಕು ಉಪಯುಕ್ತಮಾನವೈ ಉತ್ತರಖಂಡತ್ತಿಲುಮ್ ಅನುಸಂಧೇಯಂಗಳ್.

ಮಂಗಳತ್ವವು ಎಂಬ ಭಾವವು.

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಆರು ಅರ್ಥಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು:—ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಅವುಗಳು ಯಾವುವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ದಾಸನು ಬರೆದಿರುವ ಶ್ರೀಸ್ತುತಿಯ ೨೩ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ಪರಾಂಬರಿಸಿ.

ಮುಂದೆ ಈ ಆರುವಿಧ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಗಳೆಂದಂತಾದ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ, ದ್ವಯದಲ್ಲಿರುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಪೂರ್ವಖಂಡದ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದಕ್ಕೂ, ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿ ಉಪೇಯತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೇನೆಂದರೆ—

ಇವ್ವರ್ಥಂಗಳಿಲ್-ಈ ಆರು ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ, ಈಶ್ವರನುಡೈಯ-ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯಾಗಿ ಪರತತ್ವವಾಗಿ ಲೋಕನಿಯನ್ತಾವಾಗಿ 'ಪತಿಯಿಶ್ವಸ್ಯ' ಎಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನ, ಉಪಾಯಭಾವಕ್ಕೆ, ಉಪಯುಕ್ತಂಗಳಾನವೈ-ಸರಿಹೋಗುವ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು, ಪೂರ್ವಖಂಡತ್ತಿಲುಮ್-ದ್ವಯದ ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲೂ, ಸ್ತ್ರಾಪ್ಯತೈಕ್ಕು-ಉಪೇಯವಾಗಿರುವ, ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ, ಉಪಯುಕ್ತಮಾನವೈ-ಅನುಕೂಲಿಸುವ ಅಥವಾ ಸರಿಹೋಗುವ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು, ಉತ್ತರಖಂಡತ್ತಿಲ್-ದ್ವಯದ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲೂ, ಅನುಸಂಧೇಯಂಗಳ್-ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಹೀಗೆ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ ಯಾವ ಅರ್ಥಗಳು ಪತಿಯೊಡನೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಸೇರಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೇ ಉಪಾಯದಲ್ಲೂ ಅನ್ವಯ ಉಂಟೆಂದು ಬೋಧಿಸುವದರಿಂದ ಸರಿಹೋಗುತ್ತವೋ ಅವುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವಖಂಡದ ಶ್ರೀಮತ್ ಶಬ್ದಾರ್ಥವಾಗಿ ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಯಾವ ಅರ್ಥಗಳು ಉಪೇಯತ್ವದಲ್ಲಿರುವದಕ್ಕೆ ಸರಿಹೋಗುತ್ತವೋ ಅವುಗಳನ್ನು ಉತ್ತರಖಂಡದ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸತಕ್ಕವೆಂಬ ಭಾವವು.

೧. ಶ್ರೀಜ್ ಸೇವಾಯಾಂ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಶ್ರೀಯತೇ ಚೇತನೈ ಎಂಬ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯ ಮೂಲಕ, ಚೇತನರಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಡುವಳು ಎಂಬುದರಿಂದ ದಯಾ, ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳೆಂದಾಗುವದರಿಂದ, ಉಪಾಯತ್ವವು ಎರ್ಪಟ್ಟು ಪೂರ್ವಖಂಡದ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದಾರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

೨. ಅದೇ ಧಾತುವಿನಿಂದಲೇ ಶ್ರಯತೇ ಭಗವಂತಂ ಇತಿ ಶ್ರೀಃ-ಚೇತರನ್ನು ದ್ವಾರಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವದರಿಂದ ವಾಲ್ಮಭ್ಯಾತಿತಯಮೂ ಪುರುಷಕಾರತ್ವಮೂ ಉಪಾಯತ್ವರೂಪವೇ ಆದುದರಿಂದ ಪೂರ್ವ

ಶ್ರೀ ವಿಶಿಷ್ಟಸ್ಯೋಪೋಪಾಯತ್ವಮುಪೇಯತ್ವಂ ಚಾಹ

ಸ್ವಾಮ್ಯುಪಾಯ ಉಪೇಯಶ್ಚ ಸ್ವರೂಪಾದಿ ಸಮರ್ಪಣೇ ।

ಖಂಡದ ಶ್ರೀಮಚ್ಛಬ್ದಾರ್ಥವೇ ಆಯಿತು.

೩. ಶ್ರುತವಣೇ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನ ಮೂಲಕ ಶೃಣೋತೀತಿ ಶ್ರೀಃ ಎಂಬ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಆಶ್ರಿತರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳುವವಳೆಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೂ ಉಪಾಯತ್ವದಲ್ಲೇ ಸೇರಿದುದರಿಂದ ಪೂರ್ವಖಂಡದ ಶ್ರೀಮಚ್ಛಬ್ದಕ್ಕೇ ಈ ಅರ್ಥವೂ ಸೇರಿದುದು.

೪. ಅದೇ ಧಾತುವಿನಿಂದಲೇ ಶ್ರಾವಯತಿ ವಿಮುಖಾ ಹಿತಮ್-ವಿಮುಖರಾದವರಿಗೂ ಹಿತವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತರುವವಳೂ ಎಂದಾಗಲಿ ಅರ್ಥವಾಗಬಹುದು. ಅಥವಾ ಆಶ್ರಿತರ ಆದ್ವೈತವನ್ನು ತಾನು ಶೃಣೋತಿ ಕೇಳಿದವಳಾಗಿ, ಅದನ್ನು ಕುರಿತು, ಭಗವಂತಂ ಶ್ರಾವಯತಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವವಳು ಎಂದಾಗಲಿ ಅರ್ಥವಾಗಬಹುದು. ಈ ಎರಡು ಅರ್ಥಗಳೂ ಉಪಾಯತ್ವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವಾದುದರಿಂದ ಪೂರ್ವಖಂಡದ ಶ್ರೀಮಚ್ಛಬ್ದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವು. ಹೀಗೆ ಈ ಮೇಲಿನ ಅರ್ಥಗಳೆಲ್ಲಾ ಪೂರ್ವಖಂಡದ ಶ್ರೀಚ್ಛಬ್ದಾರ್ಥಗಳು.

೫. ಶೃಹಿಂಸಾಯಾಂ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಶೃಣಾತಿ ನಿಖಿರ್ಲಾಃ ದೋಷಾಃ ಎಂಬ ಅರ್ಥವು ತೋರಿಬರುವದರಿಂದ ಉತ್ತರಖಂಡದ ಶ್ರೀಮತೇ ಶಬ್ದಾರ್ಥವಾಗಿ ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

೬. ಶೃವಿಸ್ತಾರೇ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಶ್ರೀಣಾತಿ ಚ ಗುಣೈರ್ಜಗತ್-ಆಶ್ರಿತರಿಗೆ ನಿತ್ಯಕೈಂಕರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ ಪರೈಸ್ತ ಪರಿಪಾಕವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವಳೆಂಬ ಅರ್ಥವಾಗುವದರಿಂದ ಇದನ್ನೂ ಉತ್ತರಖಂಡದ ಶ್ರೀಮತೇ ಎಂಬ ಶಬ್ದಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಭಾವಿಸಬಹುದು.

**ಲಕ್ಷ್ಮ್ಮಯುಕ್ತನಾಗಿಯೇ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಉಪಾಯತ್ವವೂ ಉಪೇಯತ್ವವೂ
ಎಂದುಕಾರಿಕೆಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ**

ಶ್ರೀ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳು ಹೀಗೆ ಧಾತು ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯಿಂದ ತೋರಿಬರುವದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಮವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿಯೇ ಉಪಾಯಭಾವದಲ್ಲೂ ಉಪೇಯಭಾವದಲ್ಲೂ ಸರ್ವೇತ್ವರನು ಇರುವದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಮಗೂ ಸಹ ಉಪಾಯತ್ವ ಉಪೇಯತ್ವದಲ್ಲೂ ಅನ್ವಯ ಉಂಟೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅರ್ಥವು—ನಿಗಮಚಕ್ಷುಷಾಂ-ವೇದಗಳೇ ಕಣ್ಣಾಗಿವುಳ್ಳ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞರಿಗೆ ಎಂದರೆ—ವೇದಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲೇ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಸ್ವಾಮೀ-ಎಲ್ಲವೂ ತನ್ನಸ್ವತ್ತಾಗಿ “ಸತಿಂ ವಿಶ್ವಸ್ಯ” ಎಂದು ಹೇಳಿಸಿ

ಪ್ರಥಿತಃ ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧೀ ಶ್ರೀಮಾನ್ನಿಗಮಚಕ್ಷುಷಾಮ್ || ೯೯ ||

ಕೊಳ್ಳುವ, ಶ್ರೀಮಾರ್-ನಿತ್ಯಾನಪಾಯಿನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ಹೊಂದಿ, 'ಪ್ರೀತ್ಯತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪ್ರೀತ್ಯಪತ್ನಾಃ' ಎಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರಿಯಃಪತಿತ್ವವೇ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವ ಸರ್ದೇಶ್ವರನು, ಸ್ವರೂಪಾದಿ ಸಮರ್ಪಣೇ-ಸ್ವರೂಪ, ಆದಿರಬ್ಧದಿಂದ, ರಕ್ಷಾಭರ ಫಲಸಮರ್ಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಭರನ್ಯಾಸಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿ-ಉದ್ದೇಶ್ಯಭೂತನು, ಅಂತಹ ಶ್ರೀವಿಶಿಷ್ಟನೇ, ಉಪಾಯಃ ಉಪೇಯಶ್ಚ-ಉಪಾಯವೂ ಮತ್ತು ಉಪೇಯವೂ ಸಹ ಎಂಬುದು, ಪ್ರಥಿತಃ-ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು, ನಿಗಮಚಕ್ಷುಷಾಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ, ನಿಗಮದಲ್ಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು ಎಂಬ ಭಾವವು. ಯಾವಾಗ ನಿಗಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೆಂದಾಯಿತೋ, ಆಗ ಸ್ಮೃತಿ ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೆಂಬುದು ಕೈಮುತಿಕನ್ಯಾಯಸಿದ್ಧವು. ಶ್ರುತಿಸಿದ್ಧವೆಂದು ಕಠವಲ್ಲಿ ತೈತ್ತರೀಯ ವಾಕ್ಯಗಳು ಹಿಂದೆಯೇ ಉದಾಹೃತಗಳು. "ಓಂ ಇತ್ಯಾತ್ಮಾನಂಯುಂಜೀತ" (ತೈ. ನಾರಾ.) ಆತ್ಮಹವಿಸ್ತಿನ ಸಮರ್ಪಣೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರೂ ಉದ್ದೇಶ್ಯರೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಉಪಪಾದಿತವು. ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನ ಸಂಹತೆಯು 'ಅನನ್ಯಸಾಧಾರಣಂ ಈಶಿತ್ಯತ್ವಂಶ್ರೀ ಶ್ರೀಶಯೋಃ, ದ್ವಾಚಸದೈಕಶೇಷೀ' ಹೀಗಿರುವದರಿಂದಲೇ, ಹವಿಸ್ತಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರ ಪಾದದಲ್ಲೂ ಸಮುಪ್ಪಿಸುವ ಜೀವಾತ್ಮನೂ ಇವರಿಬ್ಬರ ನಿಯಮನಕ್ಕೆ ಸೇರಿ, ಅವರುಗಳ ಸ್ವಗ ಆದುದರಿಂದಲೇ, ಕಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವು. ಓಂ ಇತ್ಯಾತ್ಮಾನಂಯುಂಜೀತ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಣವವೇ ಅಕಾರಾರ್ಥದಿಂದಲೂ ಉಕಾರಾರ್ಥದಿಂದಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. 'ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹ' ಎಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರಶ್ಲೋಕವು ಇವುಗಳ ಉಪಪಾದನೆಯು.

ಇಲ್ಲಿ ನಿಗಮಚಕ್ಷುಷಾಮ್ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ. ಶಾಸ್ತ್ರಚಕ್ಷುಷನ್ನು ಹೊಂದದಿರುವರಿಗೆ ಉಪಾಯತ್ವ ಉಪೇಯತ್ವವೆರಡರಲ್ಲೂ ಅನ್ವಯವಿಲ್ಲವು, ಉಪೇಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಂಟೆಂದು ಹೇಳಬಹುದೆಂಬುದೂ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಶ್ರುತಿಯೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವಾಗ, ಉಪಾಯತ್ವದಲ್ಲೂ ಉಪೇಯತ್ವದಲ್ಲೂ ಅನ್ವಯ ಉಂಟೆಂಬುದು ಸ್ಥಾಪಿತವೆಂದು ತಿಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ನಿಗಮಚಕ್ಷುಷಾಮ್ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವು. ಶ್ರುತಿಯೇ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿರುವಾಗ ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟು ಆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸದೇ ಇರುವದು ನ್ಯಾಯವೇ ಎಂಬರ್ಥಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಹಾಗೆ ಪ್ರಯೋಗವು. ಸ್ವರೂಪರಕ್ಷಾಭರ ಫಲಸಮರ್ಪಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರೂ ಉದ್ದೇಶ್ಯರೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಪ್ರಭಾವವ್ಯವಸ್ಥಾಧಿಕಾರದಲ್ಲೂ ಸಾಂಗವ್ಯವಸ್ಥಾಧಿಕಾರದಲ್ಲೂ ಹೇಳಿದರು; ಅದನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾಪಿಸಿ

ರುತ್ತಾರೆ.— ಸ್ವರೂಪಸಮರ್ಪಣೆ ಎಂದರೆ ಸ್ವಶೇಷತ್ವಾನುಸಂಧಾನವು ; ‘ಅಸ್ಯಾ ಮಮಚಶೇಷಂಹಿವಿಭೂತಿರುಭಯಾತ್ಮಿಕಾ’ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಇದು ವ್ಯಕ್ತವಾದುದ ರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವರೂಪಸಮರ್ಪಣೆಯೂ ಕೂಡುವದಿಲ್ಲವು. ‘ಲಕ್ಷ್ಮಾ ಲಿ ಸಹ ಹೃಷೀಕೇಶಃ ರಕ್ಷಕಃ’ ಎಂದಿರುವದರಿಂದ ಭರನಮರ್ಪಣೆಗೂ ಇಬ್ಬರೂ ಉದ್ದೇಶ್ಯರು, ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವಕ್ಕೂ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೂ ಸಹ ಎಂದರೆ ಫಲನಮರ್ಪಣೆಗೆ ಎಂದರೆ ಉಪೇಯತ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಗೂ ಇಬ್ಬರೂ ಉದ್ದೇಶ್ಯರೇ. ಆದುದರಿಂದ ಸ್ವರೂಪಾದಿ ಸಮರ್ಪಣೆ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವು. ಸ್ವರೂಪ ಸಮರ್ಪಣೆ, ರಕ್ಷಾಭರ ಸಮರ್ಪಣೆ, ಫಲನಮರ್ಪಣೆ ಈ ಮೂರರಲ್ಲೂ ಅನು ಸಂಧಾನವು ಹೇಗಿರತಕ್ಕದ್ದೆಂದರೆ—ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಸ್ಯಾಹಂ ಶೇಷೋಸ್ಥಿ ಎಂಬದಾಗಿ ಸ್ವರೂಪ ಸಮರ್ಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನವು ; ಶ್ರೀಮತಿ ಭಗವತಿ ಮಮಕೈಂಕರ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ತಾದೃಶೇ ಭಗವತಿ ಚ ರಕ್ಷಾಭರಂನೈಸ್ಯಾಮಿ ಎಂಬ ಅನುಸಂಧಾನವೇ ರಕ್ಷಾಭರ ಸಮರ್ಪಣವು; ಫಲನಮರ್ಪಣವೆಂದರೆ ಮಮ ರಕ್ಷಣಫಲಮಪಿ ಶ್ರೀಮತೋ ಭಗವತ ಏವ ಎಂಬದಾಗಿ ಅನುಸಂಧಾನವು. ಬರಿನಾರಾಯಣನೇ ಉಪಾಯವಾಗಿ ರಕ್ಷಕನೆಂಬುದು ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿತವಲ್ಲವಾಗಿ ‘ನಕಶ್ಚಿನ್ನಾಪರಾಧ್ಯತಿ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದವಳೂ ರಕ್ಷಕ ಳೆಂದೇ ಪ್ರತಿರಕ್ಷಿಗಳೂ ಒಪ್ಪುವದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಉಪಾಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯ ನಿಲ್ಲನೆಂಬ ವಾದವು ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಕೂಡುವದಿಲ್ಲವು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಿಯನಾದ ಈಡಿನಲ್ಲಿ 6-9-3 ನೆಯ ತಿರುವಾಯ್ ಮೊಳಿ ಪಾಶುರನಾದ ‘ಇಾಲ ತೋಡೇನಡನ್ನುನಿನ್ರು ಎಂಬ ಪಾಶುರವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ‘ಅಕಾರಾರ್ಥತ್ವೈ ಸಕ್ರಮವಾಗ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಂ ಪಣ್ಣಿಗಿರಾರ್.....ಇಪ್ಪಡಿ ರಕ್ಷಿಕ್ಕುಮಿಡಿತ್ತಿಲ್ ‘ನಕಶ್ಚಿನ್ನಾಪರಾಧ್ಯತಿ’ ಎನ್ನುಮವಳುಂ ‘ಎನ್ನಡಿಯಾರ್ ಅದುಶೈಯ್ಯಾರ್’ ಎನ್ನುಮವನುಮ್ ಕೂಡನಾಯಿತ್ತು; ಆಗೈಯಾಲ್ ಅಕಾರಂ ಮಿಥುನ ತ್ತಕ್ಕು ವಾಚಕಮಾಯಿತ್ತು’ ಅವರ ಗುರುಗಳೇ ರಕ್ಷಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಅನ್ವಯ ಉಂಟೆಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀ ಪರಾಶರ ಭಟ್ಟರೂ ಒಪ್ಪಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಯಾಯ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಜೀಯರವರು ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಯಾಯ್ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಲೇ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪ್ರಾಪಕ ವಿಭೂತಿಸ್ವರೂಪಂ ಶೋಲಿತ್ತು’ ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದುದ ರಿಂದ ಉಪಾಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಈಗ ವಾದಿಸುವವರ ಹಿರಿಯರೇ ಉಪಾಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಅನ್ವಯ ಉಂಟೆಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದುದ ರಿಂದ ಅವರ ವಾದಕ್ಕೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತ್ವಬಲವೂ ಇಲ್ಲವು. ದ್ವಯದ ಪೂರ್ವ ಬಂಡ ಉತ್ತರಬಂಡ ಇವೆರಡರಲ್ಲೂ ಶ್ರೀಮತ್ ಶ್ರೀಮತೇ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯುಕ್ತ ಘಂಭರ್ವನನ್ನು ಸೂಚಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ‘ಮತುಸ್’ ಪ್ರತ್ಯಯ ಒಂದೇವಿಧ

‘ಶ್ರೀಮಾ’ನೆನ್ನು ಎನ್ನು ಪೊದುನಿಲೇ ಶೊನ್ನಾಲಾಮ್ ಪ್ರಮಾಣಾನು ಸಾರತ್ತಾಲೇ ಇಜ್ಜು ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯೆನ್ನಪಡಿ ಸಾಮಾನ್ಯಮಾಗತ್ತೋತ್ತಿನ ಸಂಬಂಧಮ್ ಶ್ರುತಿಬಲತ್ತಾಲೇ ವಿಶೇಷಿತಮ್.

ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಎರಡು ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಒಂದೇವಿಧವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳದೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡುವದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮುಂದೆ ಮತುಪರ್ಥವನ್ನು ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀಮಾ ಎನ್ನು ಪೊದುನಿಲೇ ಶೊನ್ನಾಲಾಮ್-ಶ್ರೀಮಾ ಎಂಬದಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಎರಡು ಮಿಡಗಳಲ್ಲೂ ಹೇಳಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಮಾಣಾನುಸಾರತ್ತಾಲೇ ತೈತ್ತರೀಯ ನಾರಾಯಣಾನುವಾಕ ಮೊದಲಾದ “ಹ್ರೀಶ್ಚ ತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ಚ ಪತ್ನೀ” “ಅಸ್ಯೇಶಾನಾ ಜಗತೋ ವಿಷ್ಣುಪತ್ನೀ” ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ನುಸರಿಸಿ, ಇಜ್ಜು-ಈ ದ್ವಯಮಾಸ್ತ್ರದ ಪೂರ್ವೋತ್ತರಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ, ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯೆನ್ನಪಡಿ-ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯನ್ನು ಬೋಧಿಸಿತೆಂದು ಭಾವಿಸ ತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾರಾಯಣಾನುವಾಕದಲ್ಲಿ ‘ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷನು, ವಿಶ್ವಾತ್ಮನು, ನಾರಾಯಣನು, ಅಚ್ಯುತನು, ಪರಮಾತ್ಮಾ, ಪರಂಜ್ಯೋತಿಸ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವನು ಯಾರೆಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ, ‘ಹ್ರೀಶ್ಚ ತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ಚ ಪತ್ನೀ’ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೇ ಈ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟನೆಂಬುದು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುವದರಿಂದಲೂ, ಇತರರಲ್ಲನೆಂಬ ವ್ಯಾವರ್ತಿಯೂ ತೋರುವದರಿಂದಲೂ ಶ್ರಿಯಃಪತಿತ್ವವು ಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮನಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಸ್ವರೂಪರಕ್ಷಾಭರ ಫಲಸಮರ್ಪಣೆಗೆ ಯಾರು ಉಪ್ದೇಶ್ಯನೆಂದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯುಕ್ತ ನಾಗಿ ಶ್ರಿಯಃಪತಿ ಎಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನೇ ಉಪ್ದೇಶ್ಯನೆಂದು ತಿಳಿಸುವದ ಕ್ಕಾಗಿ ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರೀಮಾ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಶ್ರಿಯಃಪತಿ ಎಂಬರ್ಥವೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಮಾ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ, ಶ್ರಿಯಃಪತಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಅಸೃಢಸ್ಪಷ್ಟವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ನಿತ್ಯಾನಪಾಯಿನಿಯಾಸ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯೊಂದಿಗಿರುವ ನಾರಾಯಣನು ಎಂಬುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟರೆಂದೇ ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದು, ಈ ಅಭಿ ಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಶ್ರೀ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ ಎಂಬುವಕ್ಕೆ ದಾಸನು ‘ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಭಗವಂತನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ’ ಎಂದೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದಿರುತ್ತಾನೆ. ಸಾಮಾನ್ಯಮಾಗ-ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ತೋತ್ತಿನ-ತೋರಿಬರುವ, ಸಂಬಂಧವು ಶ್ರುತಿಬಲತ್ತಾಲೇ-ತೈತ್ತರೀಯ ನಾರಾ ಯಣಾನುವಾಕದ ಬಲದಿಂದ ವಿಶೇಷಿತಂ-ವಿಶೇಷಾರ್ಥವುಳ್ಳದ್ದಾಯಿತು, ಎಂದರೆ ವಿಶೇಷಿಸಿ ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂತೆಂಬ ಭಾವವು. ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಆತನಿಗೆ ಪತ್ನಿಯು ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯು ವಿಶೇಷಿಸಿ ಹೇಳದೆ ಇದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನ ಸ್ವರೂಪ

ಸರ್ವರುಕ್ಕುಮ್ ಆಶ್ರಯಣೀಯೈಯಾಯ್ ಜಗನ್ಮಾತಾಪಾನ ಇವ
ಳುಕ್ಕು ಪತಿನನ್ರಪರತ್ವಮುಮ್, ಸೌಲಭ್ಯಮುಮ್ ತೋತ್ತಮ್.

ನಿರ್ಧಾರಣೆಯೇ ಇಲ್ಲವಾದುದಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಭಾವವು. ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಿಬಲತ್ತಾಲೇ-
ಸುಮ್ಮನೆ ಶ್ರುತಿವ್ರಮಾಣದಿಂದ ಎಂದು ಹೇಳದೆ, ಶ್ರುತಿಬಲವೆಂದು ಹೇಳುವದ
ರಿಂದ, ಈ ಶ್ರುತಿಬಲದಿಂದ ಅಸೃಭಕ್ಸಿದ್ಧವಿರೇಷಣತ್ವ, ನಿತ್ಯಾನಪಾಯಿತ್ವವೇ
ಮೊದಲಾದವು ವ್ಯಕ್ತವಾದುದರಿಂದ ಉಪಾಯತ್ವದಲ್ಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಅನ್ವಯ
ಉಂಟೆಂಬುದು ಆ ಪ್ರಮಾಣ ಬಲದಿಂದ ಸಮರ್ಥಿಸಬಹುದೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು
ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇಂತಹ ಶ್ರುತಿಬಲವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪುತಿಕಕ್ಷಿಯವರ ವಾದಕ್ಕೆ
ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವದು ಕಷ್ಟತರವಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂಬ ಭಾವವೂ ತೋರಿಬರು
ತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತ್ ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ಮತುಷ್ಟುತ್ರಯದೊಂದಿಗೆ ಹೇಳಿರು
ವದೂ 'ಹ್ರೀಶ್ಚತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ಚಪತ್ನೀ' ಎಂಬ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯಕ್ಕೂ ಐಕಕಂಠ್ಯ
ವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದರೆ, ಆಗ ನಾರಾಯಣ ಎಂಬ ವಿಶೇಷ್ಯವು ಮುಂಬರುವದರಿಂದ
ನಾರ ಶಬ್ದದಲ್ಲೇ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ ಸೇರಿಸದೆ ವ್ಯಾವರ್ತಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿರುವದ
ರಿಂದ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪರತ್ವವು ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯ ಬಲದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ
ಇನ್ನೂ ಯಾವ ಸ್ವಭಾವಗಳು ತೋರಿಬರುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನು ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ,
ಸರ್ವರುಕ್ಕುಮ್-ಎಲ್ಲರಿಗೂ, ಆಶ್ರಯಣೀಯೈಯಾಯ್-ಶ್ರೀ ಶಬ್ದದಲ್ಲೇ ತೋರಿ
ಬರುವ ಹಾಗೆ ಆಶ್ರಯಿಸಲು ಯೋಗ್ಯಳಾಗಿ, ಹಾಗಿರಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ,
ಜಗನ್ಮಾತಾಪಾನ-ರೂಪಮಾತೆಯಾದ, ಇವಳುಕ್ಕು-ಈ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ, ಪತಿ ಎನ್ರ-
ಗಂಡನು ಎಂಬುದರಿಂದ, ಪರತ್ವವೂ, ಸೌಲಭ್ಯವೂತೋತ್ತಂ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ.
ಸರ್ವಜೀತನರಿಗೂ ತಾಯಿಯಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಮುಯಳಾದುದರಿಂದ, ಸರ್ವರೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿ
ಯನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾರೆ; ಹಾಗೆ ಸರ್ವರೂ ಆಶ್ರಯಿಸುವೆಗೂ ಭರ್ತಾ ಎಂದಾದ
ನಂತರ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟತ್ವತೆಯು ಎಂದರೆ ಪರತ್ವವು ಲಭಿಸಿತು,
ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಆಶ್ರಿತರು ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋಗು
ವದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ಶಾಸ್ತಾವಾಗಿದ್ದರೂ ವಾಲ್ಮಭೃತಿಶಯಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಬಿದ್ದ
ಅಂತಹ ಆಶ್ರಿತರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸೌಲಭ್ಯತೆಯನ್ನೇ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ;
ಆದುದರಿಂದಲೇ ಸೌಲಭ್ಯಮುಂ ತೋತ್ತಮ್ ಎಂದು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುತ್ತಾರೆ;
ಹೀಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪತ್ನಿಯಾಗಿರುವ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಪರತ್ವವೂ ಸೌಲಭ್ಯವೂ ಭಗ
ವಂತನಿಗೆ ಏರ್ಪಡುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಭಾವವು. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನೇ ಮನಸ್ಸಿ
ನಲ್ಲಿಟ್ಟು 'ಅಪ್ರಮೇಯಂಹಿತತ್ತೇಜಃ ಯಸ್ಯಸಾಜನಕಾತ್ಮಜಾ' (ರಾ. ಅರಣ್ಯ
೩೭-೧೭) ಎಂದು ಮಾರೀಚನಿಂದ ರಾವಣನಿಗೆ ಬೋಧಿಸುವ ಹಾಗೆ ಮಹರ್ಷಿಯು
ಉಕ್ತಿಯೂ ಇದೆ. ಶ್ರೀ ವರಾಹರಭಟ್ಟರೂ 'ಸ್ವರೂಪಂ ಗ್ನಾತಂತ್ರೈಂ ಭಗ

ಇಬ್ಬು ಪಿರಾಟ್ಟಿಯೈ ವಿಲೇವಿತ್ತೆಡುಕ್ಕೈಯಾಲೇ ನಾರತಬ್ಬಾರ್ಥಜ

ನತ ಇದಂ ಚಂಪ್ರವದನೇ ತ್ವದಾಕ್ಷೀಣೋತ್ಪರ್ವಾಧ್ಯವತಿ ಖಲು ನಿಷ್ಕರ್ಷ
ಸಮಯೇ' (ಶ್ರೀಗುಣ 28) ಎಂಬಲ್ಲಿಯೂ, 'ತ್ವದಾಯತ್ತರ್ಥಿತ್ವೇಪ್ಯಭವದ
ಪರಾಧೀನವಿಭವಃ' (ಶ್ರೀಗುಣ 31) ಎಂಬಲ್ಲಿಯೂ, ಇದನ್ನೇ ಉಪಪಾದಿಸಿರು
ತ್ತಾರೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಮಾತೃತ್ವವು 'ಕರ್ಮಮೇನಪ್ರಜಾಭೂತಾ ಮಯಿಸಂಭವ
ಕರ್ಮಮ | ಶ್ರಿಯಂವಾಸಯಮೇಕುಲೇ ಮಾತರಂ ಪದ್ಮಮಾಲಿನೀಂ'
ಎಂಬ ಶ್ರೀಮೂಕ್ತ ರ್ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವು. ಇದರರ್ಥವೇನೆಂದರೆ—ಕರ್ಮಮೇನ-
ಕರ್ಮಮ ಪ್ರಜಾಪತಿಯಿಂದ, ಪ್ರಜಾಭೂತಾ-ಪುತ್ರಿಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವಳು,
ಆದುದರಿಂದ ಆ ಕರ್ಮಮ ಪ್ರಜಾಪತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು, ಹೇ
ಕರ್ಮಮ-ಓ ಕರ್ಮಮ ಪ್ರಜಾಪತಿಯೇ, ತಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು, ಮಯಿಸಂಭವ-
ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹವಿಡುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿರಿ,
ಮೇಕುಲೇ-ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಪಾದಾರವಿಂದಭಜನದಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಪುತ್ರ ಪುತ್ರಿ
ವೌತ್ತಾದಿ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಗೃಹದಲ್ಲಿ, ವಾಸಯ-ನಿತ್ಯವಾಸವನ್ನು ಮಾಡುವ
ಹಾಗೆ ಮಾಡಿರಿ, ನಿಮಗೆ ಮಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದುದರಿಂದ ನೀವು ತುಂಬಾ ಮಹ
ನೀಯರು, ಭಾಗವತೋತ್ತಮರು, ಆದುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ;
ನಿಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವಹಾಗೆ ಮಾಡುವ ಭಾರವು ತಮ್ಮದು ಎಂಬ
ಭಾವವು; ಆಕೆಯು ಎಂತವಳೆಂದರೆ ಮಾತರಂ-ಬೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ತಾಯಿಯು,
ಆದುದರಿಂದ ನನಗೂ ತಾಯಿಯು; ಮತ್ತು ಪದ್ಮಮಾಲಿನೀಂ-ಕಮಲಪುಷ್ಪಗಳ
ಹಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವಳು; ಇದರಿಂದ ಸೌಂದರ್ಯ ಲಾವಣ್ಯಾದಿಯುಕ್ತಳೆಂದೂ,
ಕೃಪಾವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿ ಗುಣಯುಕ್ತಳೆಂದೂ, ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು; ಇಂತಹ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಯನ್ನು ನಿತ್ಯವಾಸಮಾಡುವಹಾಗೆ ಮಾಡಿರಿ ಎಂಬ ಭಾವವು. ಶ್ರೀ ಪರಾ
ಶರರೂ 'ನಿತ್ಯಾಪ್ಯೇಷಾ ಜಗನ್ಮಾತಾ' (ವಿ. ಪು.) ಎಂದು ಪ್ರಯೋಗಿ
ಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರದಲ್ಲಿ 'ಮಾತರಂ ಜಗತಾಮೇತಾಂ ಅನಾರಾಧ್ಯ
ಮಹತ್ಕೃತಃ' (೧. ಅಧ್ಯಾಯ) ಎಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಆಗಲಿ, ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥವು ನಾರಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಅಯನವೆಂಬುದಾಗಿ,
ಈ ನಾರಶಬ್ದವು ನಿರ್ದೇಶವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬೋಧಿಸುವದರಿಂದ, ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ಶೇಷ
ಮೂಲಕಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ನಾರ ಶಬ್ದದಲ್ಲೇ ಸೇರಿರುವಾಗ ಮತ್ತಾವು ತ್ರೀಮುಗ್ಗುರಾ
ಯಣನೆಂದು ಏಕೆ ಹೇಳಿತು? ಎಂದರೆ ಅರ್ಥಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ.
ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ನಿತ್ಯಾನಮಯಿನಿಯಾಗಿ ನವಾ ಸಂಕ್ಷೇಪೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವದರಿಂದ
ಅತನಿಗೆ ಅನ್ಯಧಕ್ಕಿದ್ದ ವಿಶೇಷಣವೆಂದೂ ಪರತತ್ತ್ವಭಾವವು ಈ ವಿಶೇಷಣವಿಲ್ಲದೆ,
ಒಂಟಾಗಲಾರದೆಂದೂ, ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪತಿವಾರಾಧ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತ

ಳಾನ ವಸ್ತುಂತರಜ್ಞಳಿಲ್ ಕಾಟ್ಟಿಲ್, ವ್ಯಾವೃತ್ತಿಯುಮ್, ವಿಶೇಷಣ ಮಾಗನಿದೇಶಿಕೈಯಾಲೇ ಯಥಾಪ್ರಮಾಣಮ್ ಪತಿಸಾರಾರ್ಥ್ಯಮುಮ್ ಸೂಚಿತಮ್.

ದೆಂದೂ ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಜ್ಜು-ಈ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ, ಪಿರಾ ಟ್ವಿಯೈ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು, ವಿಶೇಷಿತ್ತೆಡುಕ್ಕೈಯಾಲೇ-ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರೀಮತ್ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವದರಿಂದ, ನಾರಶಬ್ದಾರ್ಥಜ್ಞಳಾನ-ನಾಶ ವಿಲ್ಲದೆ ನಿತ್ಯವಸ್ತುಗಳ ಸಮೂಹವೆಂಬ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ನಾರಶಬ್ದದಿಂದ ಬೋಧಿತ ಗಳಾದ, ವಸ್ತುಸ್ತರಜ್ಞಳಿಲ್ ಕಾಟ್ಟಿಲ್-ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಈ ನಿತ್ಯವಸ್ತು ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರೂ ಬೇರೇ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದರಿಂದ, ನಾರ ಶಬ್ದದಿಂದ ಬೋಧಿತಗಳಾದ ಇತರ ನಿತ್ಯವಸ್ತುಗಳಿಗಿಂತಲೂ, ವ್ಯಾವೃತ್ತಿ ಯುಮ್-ಅವುಗಳಿಗಿಂತ ಸರ್ವಾಧಿಕಳೆಂಬ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವನ್ನೂ, ಮತ್ತು ವಿಶೇಷಣ ಮಾಗ ನಿರ್ದೇಶಿಕೈಯಾಲೇ-ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧವಿಶೇಷಣಗಳೆಂದು ಹೇಳುವದರ ಮೂಲಕ ಯಥಾಪ್ರಮಾಣಮ್-ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ, ಪತಿಸಾರಾರ್ಥ್ಯಮುಮ್-ಪತಿಗೇ ತಾನು ಶೇಷಭೂತಳೆಂಬುದೂ, ಸೂಚಿತಮ್-ಈ ವಿಶೇಷಣದಿಂದ ಸೂಚಿತವು. ನಾರಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಸೇರಿ ಅವಳಿಗೂ ಅಯನಂ ಈ ನಾರಾಯಣನು ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡುವದೂ ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತವಾಗಿರುವಾಗ, ಈ ಮನ್ತ್ರವು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಚರಣೌ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ ತೋರುವ ಸ್ವಾರಸ್ಯಗಳೇನೆಂದರೆ—

೧. ಅವಳು ಇತರ ನಾರಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟಳೆಂಬುದು ತೋರಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವರು ನಾರ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಜೀವಕೋಟಿಯೂ ಸೇರಿರುವದ ರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಜೀವಕೋಟಿಗೆ ಸೇರಿದವಳೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡಬಹುದು. ಹಾಗಲ್ಲವು. ಇವಳು ಈಶ್ವರಕೋಟಿಗೆ ಸೇರಿದವಳು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗೇನೇ ಸೇರಿದ್ದು ಪರತತ್ವವು; ಆದುದರಿಂದ ಆ ಎಲ್ಲಾ ಜೀವಕೋಟಿಯಿಂದಲೂ ವ್ಯಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅವುಗಳಿಗಿಂತ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟಳು. ನಾರಾಯಣನ ಹಾಗೆಯೇ ಇವಳೂ ಸದ್ವರಿಂದಲೂ ಆಶ್ರಿತಳೆಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಈ ವಿಶೇಷಣವು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಈಶ್ವರಕೋಟಿಗೆ ಸೇರಿದವಳೆಂಬುದು ಸ್ಥಾಪಿತವು.

೨. ಈಕೆಯು ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧವಿಶೇಷಣಳು, ಎಲ್ಲಾ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೂ ಉಪಾ ಯಭಾವದಲ್ಲೂ ಉಪೇಯಭಾವದಲ್ಲೂ ಪತಿಯೊಡನೆಯೇ ಸೇರಿ ಚೇತನ ಸಂರಕ್ಷ ಕಳು ಎಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಈ ವಿಶೇಷಣವು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಶೇಷಣ ದಿಂದಲೇ ಸಪ್ತೇಶ್ವರನಿಗೆ ಪರತ್ವಸೌಲಭ್ಯಾದಿಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆಂದೂ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

೩. ಹಾಗಾದರೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರೂ ನಿಯಮಕರಾದರೆ, ಈಶ್ವರದ್ವಿತ್ವ ಉಂಟಾಗಿ, ವಿಘಾತ ಉಂಟಾದೀತು. ಮತ್ತು ನಿಸ್ಸಮಾಭ್ಯಶ್ರುತಿಗೆ ವಿರೋಧವೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷ ಬಂದೀತೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಈ ವಾದಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲವೆಂದು ಲಕ್ಷ್ಯಯ ಸತಿಪಾರಾಧ್ಯವನ್ನು ಸತಿಗೆ ಶೇಷಭೂತಳಾಗಿರುವದನ್ನೂ ಈ ವಿಶೇಷಣವು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಮಾಣಗಳುಂಟೆಂದು ತಿಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಯಥಾಪ್ರಮಾಣವು ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವು. ಯಾವಾಗ ಸತಿಗೆ ಶೇಷಭೂತಳೆಂದಾಯಿತೋ ಆವಾಗ ಈಶ್ವರದ್ವಿತ್ವವಾದಕ್ಕಾಗಲಿ ಅದರಿಂದಂಟಾಗಬಹುದಾದ ವ್ಯಾಘಾತಕ್ಕಾಗಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲವು. ವ್ಯಾಘಾತವೆಲ್ಲಾ ಈ ಪ್ರಾಕೃತ ದಂಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ. ಪರಸ್ಪರ ಸಜ್ಜಲ್ಪಗಳನ್ನರಿತಿರುವ ಲೋಕದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಘಾತವೆಲ್ಲಿಯದು? ನ ತೇ ದುಃಖಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಎಂದಲ್ಲವೇ ವನವಾಸದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಏನೊಂದೂ ಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಳಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲವೇ ಸೀತೆಯು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾಳೆ. ಯಾವಾಗ ಸತಿಗೆ ಶೇಷಭೂತಳೆಂದಾಯಿತೋ ಆಗ ನಿಸ್ಸಮಾಭ್ಯದಿಕಶ್ರುತಿಗೆ ವಿರೋಧವೆಲ್ಲಿಯದು. ಈ ಎರಡು ವಾದಗಳನ್ನೂ, ಈ ಸತಿಪಾರಾಧ್ಯವು ಈ ಶ್ರೀಮತ್ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣದಿಂದ ತೋರಿ ಬಂದು, ದೂರೀಕರಿಸುತ್ತನೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀಶಬ್ದ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯಾದ “ಶ್ರೀಯತೇ ಭಗವಂತಮ್” ಮತ್ತು ತೃಣೋತಿ ಶ್ರಾವಯತಿ ಎಂಬ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ಸತಿಪಾರಾಧ್ಯವು ವ್ಯಕ್ತವೆಂಬ ಭಾವವು. ಅದರೂ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಮಾಣಗಳುಂಟೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಯಥಾಪ್ರಮಾಣಮ್ ಎಂದು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುವೆವು.

೧. ಯಥಾನುಯಾ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಸ್ವರೂಪೇಣ ಸ್ವಭಾವತಃ ।

ತಥಾನ್ಯಾಪ್ತಂ ತಯಾಸರ್ವಂ ನಿಯಮ್ರೀಚಿ ತಥೇಶ್ವರೀ ।

ಮಚ್ಛೇಷಭೂತಾ ಸರ್ವೇಷಾ ಮೀಶ್ವರೀ ವಲ್ಲಭಾಮಮು ।

ಅಸ್ಯ ಮಮ ಚಿ ಶೇಷಂಹಿ ವಿಭೂತಿರುಭಯಾತ್ಮಿಕಾ || ವಿಷ್ಣು

ಕ್ಷೇನ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ವಾಕ್ಯವು. ಮಚ್ಛೇಷಭೂತಾ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ ಸತಿಪಾರಾಧ್ಯವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಮಿಕ್ಕ ಮೂರು ಪಾದಗಳಿಂದಲೂ ಇತರ ನಾರವಸ್ತುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ವ್ಯಾವೃತ್ತಿಯು ಬೋಧಿತವು. ‘ಯಥಾನುಯಾಹಿ ಸಾನ್ಯಾಪ್ತಾ ತಥಾನ್ಯಾಪ್ತೋಹಮೀಶ್ವರಃ’ ಎಂಬುದರಿಂದ ಈಶ್ವರಕೋಟಿಗೆ ಸೇರಿದವಳೆಂಬುದು, ಆತನಿಗೆ ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣವೆಂಬುದೂ ಬೋಧಿತವು.

೨. ‘ಅನನ್ಯಾಹಿಮಯಾಸೀತಾ’ ಎಂಬ ಶ್ರೀರಾಮೋಕ್ತಿಯೂ, ‘ಅನನ್ಯಾರಾಘವೇಣಾಹಂ ಭಾಸ್ಕರೇಣ ಪ್ರಭಾಯಥಾ’ ಎಂಬ ಸೀತೋಕ್ತಿಯೂ ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧವಿಶೇಷಣಭಾವವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಹ ಮತುಸ್ ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಃ

‘ಭೂಮನಿಂದಾಪ್ರಶಂಸಾನು ನಿತ್ಯಯೋಗೇತಿಶಾಯಿನೇ | ಸಂಸರೇಸ್ತಿ
ವಿವಕ್ಷಾಯಾಂ ಭವಂತಿಮತುಸಾದಯಃ’ ಎನ್ನು ಅನೇಕಾರ್ಥಮಾಯಿರುತ್ತೆ

೩. ‘ಯಥಾಸರ್ವಗತೋವಿಷ್ಣುಃ ತಥೈನೇಯಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ’
(ವಿ.ಪು. ‘ತ್ವಯೈವವಿಷ್ಣುನಾಚಾಂಬ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಚರಾಚರಮ್’ ಎಂಬೀ
ಪ್ರಮಾಣಗಳು.)

೪. ‘ಈಶ್ವರೀಂಘ್ರ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ’ ಎಂಬ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತವಾಕ್ಯವೂ ಸಹ
ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಇತರ ನಾರವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಇರುವ ವ್ಯಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

೫. ‘ಸ್ವಧಯಾತದೇಕಮ್’ ಎಂಬ ತೈತ್ತರೀಯ ವಾಕ್ಯವೂ ಅಪೃಥ
ಕ್ಷಿಧವಿಶೇಷಣತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಪ್ರಮಾಣ
ಗಳನ್ನು ಮಹರ್ಷಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಉದಾಹರಿಸಬಹುದು.

೬. ‘ಶ್ರೀವತ್ಸವಕ್ಷಾ ನಿತ್ಯಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣೋರನಸಾಯಿನೀ’

೭. ‘ನಿತ್ಯೇನೈಷಾಜಗನ್ಮಾತಾ ವಿಷ್ಣೋಽಶ್ರೀರನಸಾಯಿನೀ’ ಇವೆಲ್ಲಾ
ಅಪೃಥಕ್ಷಿಧವಿಶೇಷಣತ್ವದಿಂದಂಟಾಗುವ ನಿತ್ಯಯೋಗವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತವೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಮತುಸ್ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಅರ್ಥನಿರ್ಣಯವು

ಹಿಂದೆ ಮತುಸ್ ಪ್ರತ್ಯಯವಿರುವದರಿಂದಲೇ ಈ ಅಪೃಥಕ್ಷಿಧವಿಶೇಷಣ
ವಾದ ನಿತ್ಯಯೋಗವು ಬೋಧಿತವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಯಾವಾಗ ನಿತ್ಯಯೋಗವು
ಸಿದ್ಧವೋ, ಆಗ ಸನ್ನಿ ಯೋಗಶಿಷ್ಟನ್ಯಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿ
ಗಳೆಲ್ಲಾ ಯಾವಾಗಲೂ ಆತನ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿಗಳೊಂದಿಗೇ ಆದುದರಿಂದ ಪರ
ಮಾತ್ಮನು ಚೇತನನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉಪಾಯಭೂತನಾಗುವಾಗಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ
ಉಪಾಯಭೂತಳೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಿಯು
ಹೇಳಬಹುದು. ಏನೆಂದರೆ, ಮತುಸ್ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಅನೇಕಾರ್ಥಗಳಿರುವಾಗ,
ನಿತ್ಯಯೋಗವನ್ನೇ ಹೇಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀರಿ? ಎಂದರೆ, ಮತುಸ್ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯ
ಯೋಗವು ಒಂದರ್ಥವಾದುದರಿಂದ, ಈ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಮಾಣಬಲವಿರುವದ
ರಿಂದ ನಿತ್ಯಯೋಗವನ್ನೇ ಹೇಳಬೇಕೇ ವಿನಾ ಇತರ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದು
ಉಚಿತವಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತುಸ್ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು
ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ನೋದಲು ಉಪವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

‘ಮತುಸಾದಯಃ—ಮತುಸ್ ಪ್ರತ್ಯಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳು, ಇಲ್ಲಿ
ಮೊದಲಾದವು ಎಂಬುದರಿಂದ ಆ ಅರ್ಥವು ಇತರ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ ಹೇಳುತ್ತವೆಂಬ

ದೇಯಾಗಿಲುಮ್ ಇಜ್ಜುಮತುಸ್ ಉಪಯೋಗವಿಶೇಷತ್ತಾಲೇ ಪ್ರಮಾಣ ಸಿದ್ಧಮಾನನಿತ್ಯಯೋಗತ್ವೈಚ್ಛಾಲ್ಸುಗಿರದು.

ವಿಗ್ರಹತ್ತಿಲ್ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾ (ಭಿಸಯಾ) ವಸ್ಥೆಯಿಲುನ್ನುಳ್ಳದ

ಭಾವವು. ಏವಕ್ವಾಯಾಂ ಭವಂತಿ-ಮುಂದ ಹೇಳುವ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾದವು. ಆ ಅರ್ಥಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ :-

೧. ಭೂಮಿ—ಬಹುತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವದರಲ್ಲಿ; ಧನವಾ, ಪಶುಮಾ ಉದಾಹರಣೆಗಳು.

೨. ನಿಂದಾ—ನಿಂದಿಸುವದರಲ್ಲಿ; ತುಂಬಾ ಪ್ರಜ್ಞಾನಾ ಆಗಿ, ಇಂತಹ ಕೆಲಸವೇ ಉದಾ.

೩. ಪ್ರಶಂಸಾಸು—ಪ್ರಶಂಸೆಯಲ್ಲಿ; ಬುದ್ಧಿಮಾ ಉದಾ.

೪. ನಿತ್ಯಯೋಗೇ—ನಿತ್ಯಯೋಗದಲ್ಲಿ; ಆದಿತ್ಯೋರಶ್ಮಿವಾ, ಆತ್ಮಾ ಚ್ಛಾನವಾ, ಉದಾ.

೫. ಅತಿಶಾಯಿನೇ—ಇತರರಿಗಿಂತ ಮೇಲಾದವನೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ, ಶಕ್ತಿಮಾ, ವೀರ್ಯವಾ.

೬. ಸಂಸರ್ಗೇ—ಸುಮ್ಮನೆ ಸಂಬಂಧವೆಂಬದರಲ್ಲೂ, ಸ್ಫಟಿಕವು ದಾಸ ಪಾಕದ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ರಕ್ತಿಮವಾ.

೭. ಅಸ್ತಿ—ಇದೆ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲೂ ಉಪಯುಕ್ತವು. ಪರ್ಮತೋ ಧೂಮ ಸಾ ಎಸ್ತು-ಹೀಗೆ, ಅನೇಕಾರ್ಥಮಾಯಿರುತ್ತದೇಯಾಗಿಲುಮ್-ಮತುಸ್ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಏಕರ್ಥಗಳನ್ನುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದ್ದರೂ, ಇಜ್ಜುಮತುಸ್ ಉಪಯೋಗವಿಷ ತ್ತಾಲೇ-ಈ ದ್ವಯಮುನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವದರಿಂದ, ಪ್ರಮಾಣ ಸಿದ್ಧಮಾನ-ಅನೇಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ, ನಿತ್ಯಯೋಗತ್ವೈಚ್ಛಾಲ್ಸು ಗಿರದು-ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಎಂದಿಗೂ ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲದಿರುವ ಭಾವವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಹಿಂದೆಯೇ ಉದಾಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ದೇವ ಜುಷ್ವಾಮ್ -ಲೀಲಾವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ 'ದೇವವಿಕೋ ನಾರಾ ಯಣಃ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ನಾರಾಯಣನೊಂದಿಗೆ ಲೀಲಾರಸವನ್ನು ಅನು ಭವಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸೇರಿರುವಳು ಎಂಬ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಇದೆ. ಶ್ರದ್ಧ ಯಾದೇವೋದೇವತ್ವಮಶ್ನುತೇ ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಸಮಾನಾರ್ಥವುಳ್ಳದ್ದು. ಹಾಗೆಯೇ 'ಲಕ್ಷ್ಮೀಮಾನಪಗಾಮಿನೀಮ್' (ಶ್ರೀಸೂಕ್ತ) "ವಿಷ್ಣೋಶ್ಚ್ರೀರನ ವಾಯಿನೀ" (ವಿ. ಪು.) ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣಗಳೂ ಉಂಟು.

ಹೀಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ನಿತ್ಯಯೋಗ ಉಂ ಟೆಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರ, ವಾಮನಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ,

(೧) ' ಕೃಷ್ಣಾ ಜಿನೇನ ಸಂವೃಣ್ಣ ವಧೂಂ ವಕ್ಷಸ್ಥಲಾಲಯಾಮ್ ' ಎನ್ನುಂ ಪಡಿಯಿರೇ ನಿತ್ಯಯೋಗಮಿರುಪ್ಪದು.

ರಾಮಾನಾಥಾರದಲ್ಲಿ ಅಲೋಕನದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೂ, ಇನ್ನೂ ಮಿಕ್ಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೂ ಪರಸ್ಪರ ವಿಶ್ಲೇಷೆಯು ತೋರಿಬರುತ್ತದಲ್ಲಾ ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಿಗ್ರಹತ್ತಿಲ್-ಅವತಾರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿದ ದಿವ್ಯಮುಖ್ಯಗಳ ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಿಲುಮ್ ಅಥವಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಭಿನಯಾವಸ್ಥೆಯಿಲುಮ್ - ವಾಮನರೂಪನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತೋರುವ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೂ, 'ವಕ್ಷಸ್ಥಲಾಲಯಾಂ-ತನ್ನ ವಕ್ಷಸ್ಥಲವನ್ನೇ ಗೃಹವಾಗಿ ಎಂದರೆ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ, ವಧೂಂ-ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು, ಕೃಷ್ಣಾ ಜಿನೇನ ಸಂವೃಣ್ಣ-ವಾಮನಾಥಾರ ವೇಷದ ಕೃಷ್ಣಾ ಜಿನದಿಂದ, ಸಂವೃಣ್ಣ-ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದಹಾಗೆ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು" ಎನ್ನುಂ ಪಡಿಯಿರೇ-ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆಯಲ್ಲವೇ, ನಿತ್ಯಯೋಗಮ್-ಲೋಕದಂ ಪತಿಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಸೇರಿರುವಿಕೆಯು. ವಾಮನಾಥಾರಿಯಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮ ವೇಷವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರೂ, ಆಗಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ವಿಷ್ಣುವಿನೊಂದಿಗೆ ಆತನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಳು. ಕಾಣದಹಾಗೆ ಕೃಷ್ಣಾ ಜಿನದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂದು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಆಗಲೂ ನಿತ್ಯಯೋಗವಿಲ್ಲದಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು.

ವಾಮನಾಥಾರದಲ್ಲಿನೋ ಕೃಷ್ಣಾ ಜಿನದಿಂದ ಮರೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂದೇನೋ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದಿರಿ. ರಾಮಾನಾಥಾರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಸಲ ವಿಶ್ಲೇಷೆಯು ತೋರಿಬರುತ್ತದಲ್ಲಾ ಎಂದರೆ ಆಗಲೂ ನಿತ್ಯಯೋಗವೇ ಎಂದು ಶ್ರೀ ಪರಾಶರರು "ರಾಘವತ್ವೇ ಭವೇತ್ಪ್ರೀತಾ ರುಕ್ಮಿಣೀ ಕೃಷ್ಣಜನ್ಮಿನಿ" ಎಂದು ಉಪಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಕಾಲ ವಿಶ್ಲೇಷವಿರುವಹಾಗೆ ತೋರೋಣವು ಲೋಕವಿಡಂಬನವು ಎಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಪರಸ್ಪರ ಇಂಗಿತಜ್ಞರಾಗಿಯೇ ನಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನೇ ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ ಆಂಜನೇಯನು ' ಅಸ್ಯಾದೇವ್ಯಾ ಮನಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ತಸ್ಯ ಚಾಸ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮ್ ' (ರಾ. ಸುಂ.) ಎಂಬುದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. 'ಅಸಂದೇಶಾತ್ತರಾಮಸ್ಯ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವದರಿಂದ ಪತಿಯು ಆಜ್ಞೆಯು ಇಲ್ಲದಿರುವದರಿಂದ ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ, "ಪತಿಯು ಹೃದಯವು ನನಗೆ ತಿಳಿಯುವದು; ನಿನಗೊಬ್ಬನನ್ನು ಭಸ್ತು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರೆ ಸಾಕೆಂಬುದು ಪತಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಲ್ಲವು, ಅದುದರಿಂದ ಭಸ್ತು ಮಾಡಲು ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದರೂ ಭಸ್ತುಮಾಡುವದಿಲ್ಲವು. ಧೀರೋದಾತ್ತನಾದ ಪತಿಯು

ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧವಸ್ತುವುಳ್ಳು 'ಶ್ರೀಮಾ' ನೆನ್ನುಮತ್ತರ್ಥೀಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸಾಪೇಕ್ಷಮಾಗಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯಮ್ ಕೂಡುಮೋವೆನ್ನುಮ್ ಸೃಥಕ್ಸಿದ್ಧ

ಬಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೂಂದು ಋಷಿಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆಮಾಡುತ್ತಿರುವ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡಿ ಲೋಕವನ್ನು ಅರಾಕ್ಷಸವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಪತಿಯು ಇದ್ದಾನೆಂಬುದು ಸ್ವಾರಸ್ಯಾರ್ಥವು.

ಹೀಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧವಿಶೇಷಣವೆಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಎರಡು ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಹೇಳುವರು; ಅವುಗಳನ್ನು ಉಪಪಾದಿಸಿ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ—

೧. ಅಯಂಗಾಃ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಗೋವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಗೋತ್ವವು ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧವಿಶೇಷಣವು. ಹಾಗೆಯೇ ನೀಲೋಘಟಃ ಎಂಬಲ್ಲಿ ನೀಲತ್ವವು ಘಟಕ್ಕೆ ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧವಿಶೇಷಣವು ಹೀಗೆ ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜಗಚ್ಛಸಃ, ಭುವನಾನಿ ವಿಷ್ಣುಃ ಎಂಬಲ್ಲೂ ಭುವನಗಳು ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧವಿಶೇಷಣಗಳಾಗಿ ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯಯವಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎಂಬುದೊಂದು ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯು.

೨. ದಂಡೀ ಎಂದರೆ ದಂಡವುಳ್ಳವನು. ದಂಡವು ಸೃಥಕ್ಸಿದ್ಧವಿಶೇಷಣವು. ಇಲ್ಲಿ ಸಃದಂಡೀ ಎಂದು ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಮತ್ತುಬಾದಿ ಪ್ರತ್ಯಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೇಗೆ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವು? ಎಂಬುದು ಎರಡನೆಯ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯು. ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಮಾರ್ ಎಂಬ ಮತ್ತುಪ್ ಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದ ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧವಿಶೇಷಣವು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಎಂದು ಹೇಗೆ ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವು? ಈ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಗಳನ್ನೇ ನೋದಲು ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧವಸ್ತುವುಳ್ಳು-ಒಂದರೊಂದಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಗಲದಿರುವ ವಸ್ತುವಿಗೆ, ಶ್ರೀಮಾರ್ ಎನ್ನು-ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಹಿತನಾಗಿ ಎಂದು, ಮತ್ತರ್ಥೀಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸಾಪೇಕ್ಷಮಾಗ, ಮತ್ತುಪ್ ಪ್ರತ್ಯಯವಾಗಲಿ ಅದರರ್ಥವುಳ್ಳ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿ, ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯಂ ಕೂಡುಮೋ-ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವದು ಸಮಂಜಸವೋ? ಎನ್ನುಮ್-ಎಂಬದಾಗಿಯೂ ಇದು ಒಂದು ಪೂರ್ವಪಕ್ಷವು; ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ—ಎರಡನೆಯ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮತ್ತುಪ್ ಪ್ರತ್ಯಯವಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಆ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ಪ್ರತ್ಯಯವಾಗಲೀ ಇದ್ದರೆ ಆಗ ಸೃಥಕ್ಸಿದ್ಧವಿಶೇಷಣವೆಂದು ಊಹಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಶ್ರೀಮಾರ್ ಎಂದು ಮತ್ತುಪ್ ಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸೃಥಕ್ಸಿದ್ಧವಿಶೇಷಣವು ಎಂದಾಯಿತು.. ಸೃಥಕ್ಸಿದ್ಧವಿಶೇಷಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮತ್ತುಪಾದಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯ ಹೇಳಿಕೆಯು ಸಾಧ್ಯವೇಯಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅವರವಾದವು. ಇದನ್ನೇ ನುಂದೆ ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.—ಸೃಥಕ್ಸಿದ್ಧಮಾಗಿಲ್.

ಮಾಗಿಲ್ (೧) 'ಕೀರ್ದಿಶ್ಚೀನಾಕ್ಲೆನಾರೀಣಾಮ್' ಎನ್ನುಮ್ (೨) 'ಪೂವಿಲ್ ವಾಳ್‌ಮಗಳಾಯ್' ಎನ್ನುಮ್, ಮತ್ವರ್ಥೀಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ನಿರಸೇಕ್ಷಮಾಗ, ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯಮ್ ಕೂಡಮೋ? ಎನ್ನುಮ್ ಶಿಲರ್ ಶೊಲ್ಲುಂ ಚೋದ್ಯಬ್ಬಳ್ ಇರಣ್ಣುಮ್ ಮಂದಬ್ಬಳ್.

ದಂಡೀ ಎಂಬಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಹಾಗೆ ಪೃಥಕ್ಪ್ರದ್ಧವಿಶೇಷಣವಾದರೆ, 'ಕೀರ್ತಿಶ್ಚೀರ್ಮಾಕ್ಲೆನಾರೀಣಾಮ್' ಎನ್ನುಮ್-ಹೆಂಗಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಕೀರ್ದಿರಹಮ್, ಶ್ರೀಶ್ವಾಹಮ್, ವಾಕ್ಪಾಹಮ್ ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಯತಿನರ್ಯರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ಕೀರ್ದಿ ಎಂಬ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಎಂಬ, ವಾಕ್ಯೆಂಬ ಹೆಸರುಗಳುಳ್ಳ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ನಾನೇ ಎಂದು ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯವು. ಮತ್ತು 'ಪೂವಿಲ್ ವಾಳ್‌ಮಗಳಾಯ್' ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ತಾನೇ ಕಮಲವಾಸಿನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾಗಿ, ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯವು, ಹೀಗೆ ಮತ್ವರ್ಥೀಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ನಿರಸೇಕ್ಷಮಾಗ-ಮತ್ವರ್ಥೀಯ ಪ್ರತ್ಯಯವಿಲ್ಲದೆ, ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯಂ ಕೂಡಮೋ-ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವದು ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೋ, ಎನ್ನುಮ್-ಎಂಬದಾಗಿ, ಶಿಲರ್ ಶೊಲ್ಲುಮ್.-ಕೆಲವು ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಿಗಳು ಹೇಳುವ, ಚೋದ್ಯಬ್ಬಳ್ ಇರಣ್ಣುಮ್.-ಈ ಎರಡು ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳು ಮಂದಬ್ಬಳ್-ಸರಿಯಾದ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಹೇಳಿಕೆಗಳು.

ಈ ಎರಡು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಿಯು ಉದಾಹರಿಸಿರುವದು ನೋಡಿದರೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಪೃಥಕ್ಪ್ರದ್ಧವಿಶೇಷಣವಾದರೂ ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯಯವಿಲ್ಲದೆ ಗೀತೆಯಲ್ಲೂ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರವರ ಪಾಶುರದಲ್ಲೂ ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂಬಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದೆಂದು ಊಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರವರು ಇವೆರಡನ್ನೂ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುವದರಿಂದ, ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿಯ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಗೂ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರವರ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಗೂ ವಿರುದ್ಧವಾದುದು ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಿಯವಾದವೆಂದು ವ್ಯಕ್ತಪಡಲಿ ಎಂಬ ಅಭಿಸಂಧಿಯಿಂದಲೇ ಉದಾಹೃತವೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ—

‘ಮೃತ್ಯುಸ್ಸರ್ವಹರಶ್ಚಾಹ ಮುಧ್ಭವಶ್ಚ ಭವಿಷ್ಯತಾಮ್ |

ಕೀರ್ದಿಶ್ಚೀರ್ನಾಕ್ಲೆನಾರೀಣಾಮ್ ಸ್ತೃತಿರ್ಮೇಧಾ ಧೃತಿಃಕ್ಷಮಾ ||

ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಎಂದರೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನೂ ಸಹ ಅಪಹರಿಸುವ ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಯೂ ನಾನೇ, ಎಂದರೆ ಆತನಿಗೂ ಅಂತರಾತ್ಮಾನಾನೇ, ಮುಂದೆ ಉಂಟಾಗುವ ಉತ್ಪತ್ತಿರೂಪ ಕರ್ಮವೇ ನಾನು. ಸ್ತ್ರೀಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟಳಾಗಿ ವ್ಯಾತಿಯಲ್ಲಿ ಭೃಗುವಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ನಾನೇ. ಏಕೆಂದರೆ—ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವದರಿಂದ ಆಕೆಯೂ ನನ್ನ ವಿಭೂತಿಗೆ ಸೇರಿದವಳಾದುದರಿಂದ, ಹಾಗೆಯೇ ಪೃಥಮ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನಗಳಾದ ಕೀರ್ದಿಯೂ, ವಾಕ್ಯೂ, ಸ್ತೃತಿಯೂ, ಮೇಧಾ, ಧೃತಿ,

ಎಜ್ಞನೇ ಎನ್ನಿಲ್ (೧) 'ತದ್ಗುಣಸಾರತ್ವತ್ವದ್ವೈಪದೇಶಃ ಪ್ರಾಜ್ಞ

ಕ್ಷಮೆಯೂ ಇಂತಹ ಪ್ರಧಾನ ಸ್ತ್ರೀಗಳೆಲ್ಲಾ ನಾನೇ. ಕೇರ್ಮಿ, ಶ್ರೀವಾಕ್, ಸ್ತೃತಿ, ಮೇಧಾ ಇವೆಲ್ಲಾ ನಾರಿಗಳ ಗುಣಗಳೂ ನಾನೇ ಎಂಬರ್ಥವಲ್ಲವು. ನಾರಿಗಳ ಈ ಗುಣಗಳೂ ನಾನೇ ಎಂದರೆ ಪುರುಷರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಈ ವಿಶೇಷಣಗಳು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ವೆಂಬ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಕನ್ನಿಕೆಗಳಾಗಿಯೂ ಮಹರ್ಷಿಕನ್ನಿಕೆಗಳಾಗಿಯೂ ಜನಿಸಿದ ಈ ಹಸರಿನ ಸ್ತ್ರೀಗಳು ಪರಮ ಸಾಧ್ವಿಗಳಾಗಿ ಆಯಾ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವರು. ಆದುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ನಾರಿಗಳೂ ನಾನೇ ಎಂದರೆ ಅವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಆತ್ಮಾವಾಗಿರುವವನೂ ನಾನೇ ಎಂಬ ಭಾವವು. **ನಾರೀಣಾಮ್** ಎಂಬುದು ನಿರ್ದಾರಣಾಪ್ರಾಪ್ತಿಯು, ಅದು ಪಾದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವದರಿಂದ ಎರಡು ಕಡೆಗೂ ಕಾಕಾಕ್ಷಿನ್ಯಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ದಾಸನ ಭಗವದ್ಗೀತಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಪರಾಂಬರಿಸಿ.

ಪೂವಿಲ್‌ವಾಳ್ ಮಗಳಾಯ್ ಎಂಬ ಪಾಶುರವು ಯಾವುದೆಂದರೆ—

‘ಮೂವುಲಗಜ್ಜಳುಮಾ ಯಲ್ಲವಾ ಯುಕೆಪ್ಪಾಯ್ ಮುನಿವಾಯ್ |

ಪೂವಿಲ್‌ವಾಳ್‌ಮಗಳಾಯ್ ತಾವೈಯಾಯ್ ಪುಗಳಾಯ್ ಪಳಿಯಾಯ್ |

ತ್ತೇವರ್‌ಮೇವಿತೊಳುನ್ನಿರು ವಿಣ್ಣಗರ್‌ಚ್ಚೇರ್‌ನ್ನಪಿರಾ |

ಪಾವಿಯೇ ನ್ನನತ್ತೈಯುರೈಗಿನ್ನ ಪರ ಇಬ್ಬಡರೇ || ೬ ||

ಮೂವುಲಗಜ್ಜಳುಮಾಯ್ - ಸೃಷ್ಟತ್ವ ಕರ್ಮವಶ್ಯತ್ವ ಗುಣತ್ರಯಾತ್ಮಕತ್ವ ಗಳಿಂದ ಜೇಯಗಳಾದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಾಗಿಯೂ, **ಯಲ್ಲವಾ**-ಇಂತಹ ದೋಷಗಳಿಗೆ ವಶವಾಗದೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿರುವ ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಯಾಗಿಯೂ, **ಯುಕೆಪ್ಪಾಯ್ ಮುನಿವಾಯ್**-ಅನುಗ್ರಹ ನಿಗ್ರಹಗಳುಳ್ಳ ವಿಭೂತಿಯಾಗಿಯೂ, **ಪೂವಿಲ್‌ವಾಳ್‌ಮಗಳಾಯ್**-ಕಮಲವಾಸಿನಿಯಾದ ಅನುಗ್ರಹಮಯಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೇ ವಿಭೂತಿಯಾಗಿಯೂ, ಮತ್ತು **ತಾವೈಯಾಯ್**-ಆ ಶ್ರೀಗೆ ಹೇತು ವಾದ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ದೇವಿಯನ್ನು ವಿಭೂತಿಯಾಗಿಯೂ, **ಪುಗಳಾಯ್ ಪಳಿಯಾಯ್**-ಅವರುಗಳ ಕಾರ್ಯಭೂತವಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ, ಅಪಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ವಿಭೂತಿಯಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವ, **ತ್ತೇವರ್‌ಮೇವಿತೊಳುನ್ನಿರು**-ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳು ಈ ವಿಭೂತಿಯ ಅನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿರುವ, **ತಿರು ವಣ್ಣಗರ್‌ಚ್ಚೇರ್‌ನ್ನಪಿರಾ**-ತಿರುವಣ್ಣನಗರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸನಾಡುತ್ತಿರುವ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು, **ಪಾವಿಯೇ ಮನತ್ತೈ**-ಮಹಾವರಾಧಿಯಾದ ನನ್ನ ಹೇಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು, **ಯುರೈಗಿನ್ನಪರಂಶುಡರ್**-ವ್ಯಾಪಿಸಿ ದೋಷರಹಿತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಸ್ವಲ್ಪವೇ ಎಂಬರ್ಥವು.

ಮೇಲಿನ ಎರಡು ಚೋದ್ಯಗಳಿಗೂ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಎರಡು ಚೋದ್ಯಗಳೂ ಸಮಂಜಸವಾದುವಲ್ಲವು. **ಎಜ್ಞನೇ ಎನ್ನಿಲ್** - ಅದು

ವತ್ ' ಎಜ್ಜಿರ ನ್ಯಾಯತ್ತಾಲೇ ಜ್ಞಾನಗುಣತ್ತೈ ಇಟ್ಟು ಆತ್ಮಾವೈ ಜ್ಞಾನ ಮನ್ನ ಶೋಲ್ಲಲಾಯಿರುಕ್ಕಚೆಯ್ ದೇ ಜ್ಞಾನವಾ' ಎನ್ನು ಮತ್ವರ್ಥೀಯ ಪ್ರತ್ಯಯಾನ್ವಿತಮಾಗವುಮ್ ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯ ಮುಣ್ಣಾಗಿರಾರ್ಪೋಲೇ

ಹೇಗೆ ಎಂದರೆ? ಜೀವಾತ್ಮನು ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಗುಣವುಳ್ಳವನು. ಹೀಗೆ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಆತ್ಮನನ್ನು ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲೇ 'ವಿಜ್ಞಾನಂ ಯಜ್ಞಂತನುತೇ' (ತೈ. ಆನಂ. ೫) ಜ್ಞಾನವೆಂದೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು ಹೇಗೆ? ಪರಮಾತ್ಮನೂ ಕೂಡ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನು ಜ್ಞಾನಗುಣಕನು; ಆತನನ್ನೂ ಸಹ "ಸತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನ ಮನಂತಂ ಬ್ರಹ್ಮ" ಎಂದು ಜ್ಞಾನಶಬ್ದದಿಂದಲೇ ಶ್ರುತಿಯು ಬೋಧಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಸಂದೇಹದಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರವು (2-3-29) ಹೇಳುತ್ತದೆ ಎನೆಂದರೆ- 'ತದ್ಗುಣಸಾರತ್ವಾದ್ವೈಪದೇಶಃಪ್ರಾಜ್ಞವತ್' ಇಲ್ಲಿ ತು ಶಬ್ದವು ಮೇಲೆ ಉಪ ಪಾದಿಸಿದ ಶಬ್ದವನ್ನು ವ್ಯಾಪ್ತಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ತದ್ಗುಣಸಾರತ್ವತ್-ಆಜ್ಞಾನ ಗುಣವೇ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕವಾಗಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ತದ್ವೈಪದೇಶಃ-ಹಾಗೆ "ಜ್ಞಾನ" "ವಿಜ್ಞಾನ" ಶಬ್ದಗಳಿಂದಲೇ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ; ಹೇಗೆಂದರೆ-ಪ್ರಾಜ್ಞವತ್. "ಬ್ರಹ್ಮಣಾವಿಪಶ್ಚಿತಾ" (ತೈ. ಆನಂ. ೧) ಎಂದು ಪ್ರಾಜ್ಞನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಪರಮಪುರುಷನು, 'ಸತ್ಯಂಜ್ಞಾನಮನಂತಂ ಬ್ರಹ್ಮ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನವು ಪರ ಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧವಿಶೇಷಣವು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಜ್ಞಾನವೆಂದೂ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನವಾ ಪ್ರಾಜ್ಞನು ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳೂ ಹೇಗೆ ಉಂಟೋ ಹಾಗೆಯೇ ಜೀವಾತ್ಮನೂ "ವಿಜ್ಞಾನ" ಶಬ್ದದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು ಆತ್ಮಾ "ಜ್ಞಾನವಾ" ಆಗಿ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಜ್ಞಾನವು ಸಾರಭೂತಗುಣವಾದುದರಿಂದ ಎಂಬುದು ಸೂತ್ರಾರ್ಥವು." ಎಜ್ಜಿರ ನ್ಯಾಯತ್ತಾಲೇ-ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ನ್ಯಾಯದ ಪ್ರಕಾರ, ಜ್ಞಾನಗುಣತ್ತೈ ಇಟ್ಟು-ಆತ್ಮಾವಿನಸಾರಭೂತವಾದ ಜ್ಞಾನಗುಣದ ಮೂಲಕ ವಾಗಿ, 'ಜ್ಞಾನ' ಮನ್ನಶೋಲ್ಲಲಾಯಿರುಕ್ಕಚೆಯ್ ದೇ-ಜ್ಞಾನವೆಂದೇ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ, ಜ್ಞಾನವಾ ಎನ್ನು ಮತ್ವರ್ಥೀಯ ಪ್ರತ್ಯಯಾನ್ವಿತಮಾ ಯ್-"ಜ್ಞಾನವಾ" ಎಂದು ಮತುಪ್ರತ್ಯಯದ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಿ, ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯಮುಣ್ಣಾಗಿರಾರ್ಪೋಲೇ-ಸಾಮಾನಾಧಿಕ ರಣ್ಯವು ಉಂಟಾಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯದಿಂದ, ಶ್ರೀರಹಮ್ ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಕುರೈಯಿಲ್ಲೈ-ಎನೊಂದೂ ನ್ಯೂನತೆಯಿಲ್ಲವು. ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣವಾದ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಪರಮಾತ್ಮ ನನ್ನು 'ಸತ್ಯಂಜ್ಞಾನಮನಂತಂ ಬ್ರಹ್ಮ' ಜ್ಞಾನವೆಂದೇ ಹೇಳಿ, ಜ್ಞಾನಂಬ್ರಹ್ಮ ಎಂದು ಹೇಗೆ ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯೋಕ್ತಿಯು ಇದೆಯೇ ಮತ್ತು ಜೀವಾತ್ಮನನ್ನೂ

ಇಜ್ಜುಮ್ ಕುರೈ ಇಲ್ಲೈ. ಆಗೈಯಾಲ್ ಮತ್ವರ್ಥಿಯಪ್ರತ್ಯಯಮಾತ್ರತ್ತೈ ಕೊಂಡು ಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧಮೆನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಕ್ಕಪ್ಪೋಗಾದು. 'ನರಪತಿರೇವ ಸರ್ವಲೋಕಾಃ' ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರ್ಪೋಲೇ ವಿನಪ್ಪಾಂತರಮ್ ಸಂಭಾವಿತಮಾನವಿಡತ್ತಿಲ್ ಇಪ್ಪತ್ಯಯಮಿಲ್ಲಾದ ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯಮಾತ್ರತ್ತೈಕ್ಕೊಣ್ಣು ಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧಮೆನ್ನೆನ್ನವುಮೊಣ್ಣಾದು.

'ವಿಜ್ಞಾನಂ ಆತ್ಮಾ' ಎಂದು ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯೋಕ್ತಿಯು ಹೇಗೆ ಇದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೆ, ಶ್ರೀಮತ್ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಸಾರಭೂತ ವಿಶೇಷಣವಾದುದರಿಂದ, ಶ್ರೀಶ್ಚಾಹಂ ಎಂದು ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯೋಕ್ತಿಯು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಕೂಡುತ್ತವೆಂಬ ಭಾವವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಸಾಮಂಜಸ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಮತ್ ಎಂದು ಮತ್ತುಪ್ರತ್ಯಯವಿರುವುದರಿಂದ, ಲಕ್ಷ್ಯಿಯು ಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣವೇ ವಿನಾ ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣವೆಂದು ಹೇಳಿ ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ನಿಗಮನ ಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗೈಯಾಲ್-ಆದುದರಿಂದ, ಮತ್ವರ್ಥಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ಮಾತ್ರತ್ತೈಕೊಂಡು-ಮತುಪ್ ಮತ್ತು ಆ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ಪ್ರತ್ಯಯವಿದ್ದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ, ಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧಮೆನ್ನು-ಆ ಪ್ರತ್ಯಯವುಳ್ಳ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ, ಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧಮೆನ್ನು-ಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣವೆಂದು, ವಿಶೇಷ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಿರುವ ವಸ್ತುವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಕ್ಕಪ್ಪೋಗಾದು-ನಿಶ್ಚಯಿಸುವದು ಸರಿಯಲ್ಲವು.

ಮುಂದೆ ಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧವಾದುದು ಮತ್ವರ್ಥಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯಯುಕ್ತವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಿಯು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣಕ್ಕೂ ವಿಶೇಷ್ಯಕ್ಕೂ ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯ ಉಂಟೆಂದು ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. "ನರಪತಿರೇವ ಸರ್ವಲೋಕಾಃ" ರಾಜನೇ ಸಮಸ್ತಲೋಕವೂ ಎಂದರೆ ಸಮಸ್ತಲೋಕವೂ ರಾಜನಿಗೆ ಅಧೀನವುಂಬ ಭಾವವು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರ್ಪೋಲೇ. ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವಹಾಗೆ, ವಿನಪ್ಪಾಂತರಮ್-ಎಲ್ಲವೂ ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಅಧೀನವೆಂಬ ಬೇರೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವು, ಸಂಭಾವಿತಮಾನವಿಡತ್ತಿಲ್ - ಹೇಳಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ಯಯಮಿಲ್ಲಾದ - ಈ ಮತ್ವರ್ಥಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯವಿಲ್ಲದೆ, ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯ ಮಾತ್ರತ್ತೈಕ್ಕೊಂಡು - ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮೂಲ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧಮೆನ್ನೆನ್ನವುಮೊಣ್ಣಾದು-ಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧವಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲವು. 'ನರಪತಿರೇವ ಸರ್ವಲೋಕಾಃ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮತುಪ್ ಪ್ರತ್ಯಯವಿಲ್ಲವು; ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯೋಕ್ತಿಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಮಸ್ತಲೋಕವು ನರಪತಿಗೆ ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣವೆಂದು ಹೇಳಲು

ಅತಃ ಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧತ್ವಾಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧತ್ವನಿರ್ಧಾರಣೇ ಮತ್ಪರ್ಥೀಯ ಪ್ರತ್ಯಯಸದ್ಭಾವಾಭಾವಾನಪ್ರಮಾಣಾನಿ. ತದ್ವಿನಿರ್ಧಾರಣಂ ಕಥಮ್ ?

ಅನಪಿನ್ನು ವಿಶದಮಾಗ ಪ್ರತಿಸಾದಿಕ್ಕುಮ್ ಪ್ರಮಾಣಾಂತರಗಳೈಕೊಂಡು, ಇವ್ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ ಇರುಕ್ಕುನ್ನುಡಿ ತೆಳಿಯಪ್ರಾಪ್ತಮ್.

ಅಸಾಧ್ಯವು. ಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧವಿಶೇಷಣವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದೇಕೆಲ್ಲಾ ನರವತಿಗ ಅರ್ಥವೆಂಬ ಬೇರೆ ತಾತ್ಪರ್ಯದಿಂದ ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯೋಕ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅವರುಗಳ ಎರಡು ಪೂರ್ವಪಕ್ಷವಾದಗಳೂ ವಿರುದ್ಧವೆಂದು ಸಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಸಮರ್ಥಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. ಮತ್ತುವ್ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಜ್ಞಾನವಾ ದಂಡೀ ಎಂಬ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ, ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣ ಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣ ಹೀಗೆ ಎರಡು ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಮತ್ತುವ್ ಪ್ರತ್ಯಯ ವಿಲ್ಲದೆ ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನೂ ಈ ಎರಡು ವಿಧ ವಿಶೇಷಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಣಬಹುದು ; ಹೇಗೆಂದರೆ, “ಸತ್ಯಂಜ್ಞಾನಮನಂತಂ ಬ್ರಹ್ಮ” “ರಾಜಾ ಮಾತಾ ಪಿತಾ ಜೈವ” ಇತ್ಯಾದಿ.

ಹೀಗೆ ಮತ್ಪರ್ಥೀಯ ಪ್ರತ್ಯಯವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ತನ್ನಿರಸೇಕ್ಷ ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಿ ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧ ಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣ ನಿರ್ಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಲಾರದೆಂದು ಉಪಪಾದಿಸಿದರು. ಹಾಗಾದರೆ ಆ ನಿರ್ಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಉಪಕಾರವು ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಅವಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣಾಂತರಗಳಿಂದ ನಿಶ್ಚಯಿಸಬೇಕೇ ವಿನಾ, ಮತ್ಪರ್ಥೀಯ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಸದ್ಭಾವಾಭಾವಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆದುದರಿಂದ ಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧತ್ವಾ ಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧತ್ವದ ನಿರ್ಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ಪರ್ಥೀಯ ಪ್ರತ್ಯಯವಿರೋಧ ನಿಲ್ಲದಿರೋಧಗಳು ಉಪಯುಕ್ತವಲ್ಲವು. ಹಾಗಾದರೆ ನಿರ್ಧಾರಣೆಯು ಹೇಗೆ ?

ಅನಪಿನ್ನು - ಹೀಗಾದನಂತರ, ಎಂದರೆ ಮತ್ಪರ್ಥೀಯ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಇರೋಣ ಇಲ್ಲದಿರೋಣ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣ ಅಥವಾ ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದಾದನಂತರ, ವಿಶದಮಾಹ-ವಿಶದವಾದ, ಪ್ರತಿಸಾದಿಸುವ, ಪ್ರಮಾಣಾಂತರಗಳೈಕೊಂಡು-ಬೇರೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ, ಇವ್ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ ಇರುಕ್ಕುನ್ನುಡಿ-ಈ ವಿಶೇಷಣವಾದ ವಸ್ತುವು ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣ ಅಥವಾ ಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣವೆಂದು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಇರುವ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು, ತೆಳಿಯಪ್ರಾಪ್ತಮ್-ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಯುಕ್ತವು, ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿ ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಮಾಣಗಳ ಬಲದಿಂದ ತೆಳಿಯಬೇಕೇ ವಿನಾ, ಮತ್ತುವ್ ಪ್ರತ್ಯಯಾದಿಗಳ ಸದ್ಭಾವ ಅಭಾವಗಳಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

ಶ್ರಿಯಃ ನಿತ್ಯಯೋಗೇ ಪ್ರಮಾಣಾನಿ

ಇಹ ಉಪಾಯದಶೈಯಿಲುಮ್, ಫಲದಶೈಯಿಲುಮ್ ಪ್ರಮಾಣ
ಜ್ಞಾನ್ ನಿತ್ಯಯೋಗತ್ತೈಚ್ಛೊಲ್ಲುಗೈಯಾಲುಮ್, ಇಮ್ಮುನ್ಮತ್ತಿಲ್ ಇವ್ವರ್ಥಂ
ಪ್ರಕಾಶಿಪ್ಪಿಕ್ಕೈ ಅಪೇಕ್ಷಿತಮಾಗೈಯಾಲುಮ್ ಪೂರ್ವೋತ್ತರಖಂಡಜ್ಞಳಿಲ್

ಮುಂದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅಪೃಥಕ್ವಿಧ ವಿಶೇಷಣಳಾಗಿ ನಾರಾಯಣನೊಂದಿಗೆ
ನಿತ್ಯಯೋಗವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಳು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ನಿತ್ಯಯೋಗ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳು

ಇಹ-ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನಿತ್ಯಾನುಪಾಯಿನಿ ಎಂಬ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಉಪಾಯದಶೈಯಿಲುಮ್-ಪರಮಪುರುಷನು ಉಪಾಯವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವದಶೆಯಲ್ಲೂ, ಫಲದಶೈಯಿಲುಮ್-ಪ್ರಾಪ್ಯವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವದಶೆಯಲ್ಲೂ, ಪ್ರಮಾಣಜ್ಞಾನ್-ಪ್ರಮಾಣಗಳು, ನಿತ್ಯಯೋಗತ್ತೈಚ್ಛೊಲ್ಲುಗೈಯಾಲುಮ್-ಪರಮಾತ್ಮನೊಂದಿಗೇನೇ ಸದಾ ಸೇರಿರುವಿಕೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುವದರಿಂದ, ಇಮ್ಮುನ್ಮತ್ತಿಲ್-ಈ ಧ್ವಯಮುನ್ಮತ್ತದಲ್ಲಿ, ಇವ್ವರ್ಥಮ್-ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸದಾ ಪರಮಾತ್ಮನೊಂದಿಗೇನೇ ಸೇರಿರುವವಳು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು, ಪ್ರಕಾಶಿಪ್ಪಿಕ್ಕೈ-ಪ್ರಕಟಿಸುವದು, ಅಪೇಕ್ಷಿತಮಾಗೈಯಾಲುಮ್-ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದರಿಂದ, ಬೇಕಾದುದರಿಂದಲೂ. ಪೂರ್ವೋತ್ತರಖಂಡಜ್ಞಳಿಲ್ ಮತುಸ್ಪಾಲೇ-ಮುನ್ಮತ್ತದ ಪೂರ್ವಖಂಡದ, ಶ್ರೀಮತ್ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ, ಮತ್ತು ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಮತೇ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ, ಮತುಸ್ಪಾಲೇ-ಮತುಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದ, 'ಸಭ್ರಾತುಶ್ಚ ರಣೌಗಾಢಮ್' ಎಂಬಲ್ಲಿ, ಎಜ್ಜರಪಡಿಯೇ-ಪೂರ್ವಖಂಡದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟದ್ದಾಗೆ, 'ಭವಾಂಸ್ತು ಸಹ ನೈದೇಹ್ಯಾ' ಎಂಬಲ್ಲಿ, ಎಜ್ಜರಪಡಿಯೇ-ಉತ್ತರಖಂಡದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟದ್ದಾಗೆ, ಪಿರಿವತ್ತಪಡಿ-ಅವಿನಾಭಾವದ ರೀತಿಯನ್ನು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಬಿಟ್ಟು ಅಗಲದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಸೇರಿರುವ ಭಾವದ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು. ಶೋಲಿತಾಯಿತ್ತು-ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. ಶ್ರೀ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹರ್ಷಿಯೂ ಉಪಾಯದಶೆಯಲ್ಲಿನ ಅವಿನಾಭಾವವನ್ನು 'ಸಭ್ರಾತುಶ್ಚ ರಣೌಗಾಢಮ್' ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲೂ, ಉಪಾಯದಶೆಯಲ್ಲಿನ ಅವಿನಾಭಾವವನ್ನು 'ಭವಾಂಸ್ತು ಸಹ ನೈದೇಹ್ಯಾ' ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲೂ ಉಪಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

ನಿತ್ಯಯೋಗವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ—

ಮತುಸ್ಪಾಲೇ (೧) 'ಸಭ್ರಾತುಶ್ಚರಣೌಗಾಢಮ್' (೨) 'ಭವಾಂಸ್ತುಸಹ
ವೈದೇಹ್ಯಾ' ಎಬ್ಬರಪಡಿಯೇ ಪಿರಿವತ್ತಪಡಿಸೊಲ್ಲಿತ್ತಾಯಿತ್ತು.

೧. ಸ್ವಧಯಾ ತದೇಕಂ (ತೈ. ಆರ.)
೨. ಶ್ರದ್ಧಯಾ ದೇವೋ ದೇವತ್ವಮಶ್ನುತೇ (ಶ್ರದ್ಧಾಸೂಕ್ತ)
೩. 'ಅನತಾರಂ ಕರೋತ್ಯೇಷಾ ತದಾ ಶ್ರೀಸ್ತತ್ಸಹಾಯಿನೀ | ಅನ್ಯೇಷು
ಚಾವತಾರೇಷು ವಿಷ್ಣೋರೇಷಾನಪಾಯಿನೀ' (ವಿ. ಪು. ೧-೯-೧೪೪)
೪. 'ನಿತ್ಯೈವೈಷಾ ಜಗನ್ಮಾತಾ ವಿಷ್ಣೋಶ್ಚ್ರೀರನಪಾಯಿನೀ' (ವಿ. ಪು.)
೫. 'ಅನನ್ಯಾರಾಘವೇಣಾಹಂ ಭಾಸ್ಕರೇಣ ಪ್ರಭಾಯಥಾ' (ರಾ. ಸುಂ.)
೬. 'ಅನನ್ಯಾಹಿ ಮಯಾಸೀತಾ ಭಾಸ್ಕರೇಣ ಪ್ರಭಾಯಥಾ' (ರಾ. ಸುಂ.)
೭. 'ಲಕ್ಷ್ಯಸಹ ಹೃಷೀಕೇಶೋ ದೇವ್ಯಾ ಕಾರುಣ್ಯರೂಪಯಾ | ರಕ್ಷಕ
ಸ್ಸರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತೇ ವೇದಾಂತೇಷು ಚ ಗೀಯತೇ' || (ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರ)
೮. 'ವೈಕುಂಠೇತುಪರೇಲೋಕೇ ಶ್ರಿಯಾಸಾರ್ಥಂ ಜಗತ್ಪತಿಃ | ಆಸ್ತೇ
ವಿಷ್ಣುರಚಿನ್ಮಾತ್ಮಾ ಭಕ್ತೈರ್ಭಾಗವತ್ಯೈಸ್ಸಹ' ||
೯. 'ತಯಾಸಹಾಸೀನ ಮನಂತ ಭೋಗಿನಿ' (ಆಳ. ಸ್ತೋ. ರತ್ನ.)
೧೦. 'ನಿತ್ಯಾನಪಾಯಿನೀಂ ನಿರವದ್ಯಾಂ ದೇವದೇವದಿವ್ಯಮಹಿಸೀನಮ್'
(ಶರಣಾಗತಿಪದ್ಯ)
೧೧. 'ಈಶಾನಾಂ ಜಗತಾಮಧೀಶದಯಿತಾಂನಿತ್ಯಾನಪಾಯಾಂಶ್ರಿಯಮ್'
(ಅಷ್ಟಶ್ಲೋಕೇ)
೧೨. 'ಉಭಯಾಧಿಷ್ಠಾನಂ ಚೈಕಶೇಷಿತ್ವಮ್' (ಶ್ರೀ ಸೋಮೇಶಿಯಾಂ.)
೧೩. 'ಈಶ್ವರನುಡೈಯ ರಕ್ಷಣಮಲ್ಲಾಮ್ ಪರಿಯಪಿರಾಟ್ಟಿಯಾರೋದೇ
ಕೊಡಿ ಆಚರಿಕ್ಕಪಡುಗಿರದಾಗೈಯಾಲಮ್, ಅವಳು ಮಿನ್ನರಪ್ಪ
ಣತ್ತಕ್ಕಾಗವೇ 'ಅಗಲಗಿಲ್ಲೇನಿರೈಯುಮ್' ಎನ್ನು ಸರ್ದದಾ ಅನ
ಪಾಯಿನಿಯಾಯಿರುಕ್ಕೈಯಾಲಮ್ ಅವತ್ತೈಸತ್ತಿ ಮಾಧವ
ಎನ್ನರುಳಿಚ್ಚೆಯಿಗರಾರ್' (ಪಿಳ್ಳೈಲೋಕಾರ್ಯಜೇಯರ್)
೧೪. 'ಏಕಾಕೀವಿದ್ಯಯಾಸಾರ್ಥಂ ವಿಹರಿಷ್ಯೇ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ |
ತಥೋಭೂಯೋ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿಹ ವಿದ್ಯಯಾ' ||
(ಭಾರತ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮ)
೧೫. 'ಏಕೋವಿದ್ಯಾಸಹಾಯಸ್ತ್ವಮ್' ಇತ್ಯಾದ್ಯನೇಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳು
ಪರಮಾತ್ಮನೊಂದಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ನಿತ್ಯಯೋಗವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತವೆ.

ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕವರ್ಯರು ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಹಿಂದೆ ಅರ್ಥ ಪಂಚಕಾಧಿ ಕಾರದಲ್ಲೂ ಉದಾಹರಣೆಗಳು. (೩೩೮-೪೦ನೆಯ) ಪುಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿ. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಕರಣವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆವು.

(೧) ಸಭ್ರಾತುಶ್ಚ ರಣಾಗಾಥಂ ನಿಪೀಡ್ಯ ರಘುನಂದನಃ '.

ಸೀತಾಮುನಾಚಾತಿಯಶಾ ರಾಘವಂ ಚ ಮಹಾವ್ರತಮ್ ||

ಸೀತಾರಾಮರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಮಾಡುವ ನಿತ್ಯಕೈಂಕರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ವನಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗು ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಸೀತಾರಾಮರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿ ಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಪ್ರಕರಣವು. ಸಃ-ಸೀತಾರಾಮರ ಕೈಂಕರ್ಯವೇ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವು, ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಬೇರೆ ಉಪಾಯವು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ ಆ, ರಘುನಂದನಃ-ಸತ್ಕುಲಪ್ರಸೂತನಾಗಿ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯ ವನ್ನರಿತ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು, ಭ್ರಾತುಃ-‘ಭ್ರಾತಾನಿನಾಸಃ’ ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ತಂದೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಯೇಷ್ಠಭ್ರಾತಾವಾಗಿ ಭರ್ತಾವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೂ ತನಗೂ ಇರುವ ಸುಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅರಿತವನಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಚರಣಾ-ವಾದಗಳನ್ನು ಗಾಥಮ್-ತನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವು ನೆರವೇರುವದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲವೆಂದರಿತವನಾದುದರಿಂದ ಘಟ್ಟೆಯಾಗಿ, ನಿಪೀಡ್ಯ-ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನನುಷ್ಠಿಸಿದವನಾಗಿ, ಅತಿಯಶಾಃ - ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆನುಕೂಲ್ಯವಿಲ್ಲದ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ತನೆಯುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾದ ಖ್ಯಾತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಸೀತಾಮುನಾಚಃ-ಮೊದಲು ಸೀತೆಯನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ, ಅನುಗ್ರಹಮಯವಾದುದರಿಂದಲೂ ಉಪಾಯತ್ವದಲ್ಲೂ ಆಕೆಗೂ ಅನ್ವಯವಿರುವದರಿಂದಲೂ ಪುರುಷಕಾರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಮಾಡತಕ್ಕವಳೆಂದು ನಂಬಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ಮಹಾವ್ರತಮ್ - ಶರಣಾಗತನನ್ನು ‘ಮಿತ್ರಭಾವೇನ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ನತೃಜೇಯಂ ಕಥಂಚಿನ’ ಎಂಬ ಶರಣಾಗತರಕ್ಷಣರೂಪ ಮಹಾವ್ರತವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ, ರಾಘವಂಚಃ-ರಾಮನನ್ನೂ ಕುರಿತು, ಉನಾಚಃ-ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ಲೋಕದ ಪೂರ್ವಾರ್ಥದಿಂದ ದ್ವಯಪೂರ್ವವೆಂದದ ಅರ್ಥವು ಬೋಧಿತವು; ಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ‘ಶ್ರೀಮತ್’ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವು ಸೀತಾಂ ಉನಾಚಃ-ಎಂಬುವರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಉತ್ತರಾರ್ಥದಿಂದೆಲ್ಲಾ ಮನ್ತ್ರದ ಉತ್ತರವೆಂದದ್ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಕೈಂಕರ್ಯಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಕೆಲವರು ಪುರುಷಕಾರತ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಅನ್ವಯವೆಂದು ಈ ಶ್ಲೋಕವು ಸೂಚಿಸುವದಿಲ್ಲವೇ? ಉಪಾಯತ್ವವು ಹೇಗೆ? ಎಂದು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವರು. ಇದಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವೆವು. ಹಿಂದೆಯೇ

ಪುರುಷಕಾರತ್ವವೂ ಸಹ ಶೇಷಳಾದವಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಿತ ಉಪಾಯತ್ವವೇ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದೆವು. ಎರಡನೆಯ ಸಮಾಧಾನವೇನೆಂದರೆ ಚಕಾರಸ್ವಾರಸ್ಯದಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಉಪಾಯಭೂತರಾದುದರಿಂದಲೇ **‘ಸೀತಾಮುನಾಚಾತಿಯಶಾಃ ರಾಘವಂ ಚ ಮಹಾವ್ರತಮ್’** ಎಂದು ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಕುರಿತು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಸೀತೆಯು ಪುರುಷಕಾರಭೂತಳು ಮಾತ್ರವೇ ಎಂಬುದು ಮಹರ್ಷಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದ್ದುದಾದರೆ ಸೀತೆಯು ರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಂತಹ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದಲೇ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿಯೇ ಉಪಾಯಭೂತರೆಂಬುದು ಮಹರ್ಷಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಈ ಕೈಂಕರ್ಯವೇ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದೂ ಈ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರೂ ಉದ್ದೇಶ್ಯರೆಂದೂ, ಮನ್ತ್ರದ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ **ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ** ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.

(೨) **‘ಭವಾಂಸ್ತು ಸಹ ವೈದೇಹ್ಯಾ ಗಿರಿಸಾನುಷುರಂಸ್ಯತೇ |**

ಅಹಂ ಸರ್ವಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಜಾಗ್ರತಸ್ಸ ಪತಶ್ಚ ತೇ ||

ಭವಾಂಸ್ತು-ಸರ್ವಶೇಷಿಯಾದ ತಾವಾದರೋ, **ವೈದೇಹ್ಯಾಸಹ**-ದಾಸನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ ನಿಮ್ಮ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಸೀತೆಯೂ ಉದ್ದೇಶ್ಯಳಾದುದರಿಂದ, ಸೀತೆಯೊಂದಿಗೆ, **ಗಿರಿಸಾನುಷುರಂಸ್ಯತೇ**-ಗಿರಿತೊಪ್ಪಲಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಿ, **ಜಾಗ್ರತಸ್ಸ ಪತಶ್ಚ ತೇ**-ಎದ್ದಿರುವ ಅಥವಾ ಮಲಗಿರುವ ಎಂದರೆ ಸರ್ವದೇಶ ಸರ್ವಕಾಲ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೋಚಿತಗಳಾದ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿಮಗೆ, **ಅಹಂ ಸರ್ವಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ**-ನಾನು ಎಲ್ಲಾ ವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುವೆನು, ಎಂದರೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆನು ಎಂಬ ಭಾವವು. ಇಲ್ಲಿಯೂ ನಿತ್ಯಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನೇ ಉದ್ದೇಶ್ಯನೆಂದು ಉತ್ತರಖಂಡದ **ಶ್ರೀಮತೇ** ಶಬ್ದಾರ್ಥವು ಬೋಧಿತವು. ಅದುದರಿಂದ ಉಪಾಯದಶೆಯಲ್ಲೂ ಉಪೇಯದಶೆಯಲ್ಲೂ **ಶ್ರೀಮತ್** **ಶ್ರೀಮತೇ** ಶಬ್ದಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ನಿತ್ಯಯೋಗವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಮುಂದೆ, ಉಪಾಯದಶೆಯಲ್ಲೂ ಉಪೇಯದಶೆಯಲ್ಲೂ ಇಂತಹ ನಿತ್ಯಯೋಗವನ್ನೇ ಆಳ್ವಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾದ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರವರೂ ತಮ್ಮ ಪಾಶುರಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಮೂರು ಪಾಶುರಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲು ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ ಉಪಾಯದಶೆಯಲ್ಲೂ, ಎರಡನೆಯ ಪಾಶುರ

ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರುಮ್ (೩) ' ಅಗಲಗಿಲ್ಲೇ ನಿರೈಯುಮನುಲರ್ ಮೇಲ್ ಮಜ್ಜೈಯುರೈಮಾರ್ಪಾ ' ಎನ್ನುಮ್, (೪) ಒಣ್ಣೊಡಿಯಾಳ್ ತಿರುಮಗುಳಮ್ ನೀಯುಮೇ ನಿಲಾನಿರ್ದ ' ಎನ್ನುಮ್,

ದಲ್ಲಿ ಉಪೇಯದೇಶೆಯಲ್ಲೂ, ಮೂರನೆಯ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ ಎರಡುದೇಶೆಯಲ್ಲೂ ನಿತ್ಯ ಯೋಗವು ಉಪಪಾದಿತವು.

(೩) ಅಗಲಗಿಲ್ಲೇ-ಈ ಪಾಶುರವು ಹಿಂದೆ ಅನೇಕಸಲ ಉದಾಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ. ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಅಗಲಿರಲಾರವೆಂದು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಧರಿಸಿರುವವನೆಂದು ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಯೋಗವನ್ನು ಶ್ರೀ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರವರು ಉಪಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. (ತಿರು. ೬-೧೦-೧೦)

(೪) ಪೂರಾ ಪಾಶುರವು ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಉದಾಹೃತವು (ತಿರು. ೪-೯-೧೦) ೭೪೪ ನೆಯ ಪುಟ ನೋಡಿ. ಒಣ್ಣೊಡಿಯಾಳ್. ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಹನ್ನಾಭರಣವನ್ನುಳ್ಳ, ತಿರುಮಗಳುಮ್ - 'ನಾರೀಣಾಮುತ್ತಮಾವಧೂಃ' (ಬಾಲ. ೧-೨೭) ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಸ್ತ್ರೀಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ, ನೀಯುಮೇ-ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ನೀನೂ ಸಹ, ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಹೀಗೆ ನೇರಿ, ನಿಲಾನಿರ್ದ-ಪ್ರಕಾಶಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ, ಈ ದಿವ್ಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿದವನಾದುದರಿಂದ, ಇತರ ಅನುಭವಗಳನ್ನೂ ಕೈವಲ್ಯವನ್ನೂ ತೃಣವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ, ಉಳತಿರುವಡಿ ಅಡೈನ್ನೇನೆ ಎಂದು ಮುಂದಿರುತ್ತದೆ:-ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆನು ಎಂದರೆ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದೆನು. ಇಬ್ಬರೂ ನಿತ್ಯಯೋಗವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಒಟ್ಟಿಗಿರುವ ಮಹತ್ತಾದ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿರುವನಾದುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಉಪಾಯವಾಗಿ ವರಿಸಿರುತ್ತೇನೆಂಬುದರಿಂದ ಪೂರ್ಣವುಂಡದ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ಬಾಭಿಪ್ರಾಯವು ಬೋಧಿತವು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿರುವದರಿಂದ ತತ್ಪ್ರತುನ್ಯಾಯಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಾಪ್ತದಲ್ಲೂ ನಿತ್ಯಯೋಗವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು' ಎನ್ನುಮ್-ಎಂಬದಾಗಿಯೂ,

(೫) 'ಇಜ್ಜು ಮಜ್ಜುಮ್ ತಿರುಮಾಲನಿರಿಯಿನ್ನೈಕ್ಕಣ್ಣು ।

ಅಜ್ಜನೇವಣ್ ಕುರುಗೂರ್ ಚ್ಚೆಡಗೋಪನ್ ।

ಇಜ್ಜನೇಶೊನ್ನ ಓರಾಯಿರತ್ತಿಪ್ಪತ್ತಮ್ ।

ಎಜ್ಜನೇಶೊಲ್ಲಿಲುಮಿನ್ನಮ್ಮಯಕ್ಕುಮೇ ॥ (ತಿರು. ೭-೯-೧೧)

ಇಜ್ಜುಮ್-ಈ ವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಾಯದೇಶೆಯಲ್ಲೂ ಅಜ್ಜುಮ್-ನಿತ್ಯ ವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತ ಅಥವಾ ಫಲದೇಶೆಯಲ್ಲೂ, ತಿರುಮಾಲ್ - ದ್ವಯದ

(೫) ' ಇಜ್ಜುಮಜ್ಜುಮ್ ತಿರುಮಾಲನ್ರಿಮೈಕೆಣ್ಡು ' ಎನ್ನುಮ್, ಉಪಾಯದಶೈಯಿಲುಮ್ ಫಲದಶೈಯಿಲುಮ್, ಶ್ರೀಮಚ್ಚೆಬ್ಬತ್ತಿರ್ ಚೋನ್ನನಿತ್ಯೋಗತ್ತೈ ಅನುಸಂಧಿತ್ತಾರ್.

ಪೂರೋತ್ತರಗಲಾದ ಎರಡು ಖಂಡಗಳಲ್ಲೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ತೋರುವ, ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಮೋಹವುಳ್ಳವರಾದುದರಿಂದ, ಅವಳೊಂದಿಗೆ ನಿತ್ಯೋಗದಿಂದಿರುವ ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯು, ಅನ್ನಿ-ಅಲ್ಲದೆ, ಇನ್ನೆಯೈಕಂಡು-ಸಾಧನವಾಗಿ ಇನ್ನು ಯಾವುದು ಇಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಿ, ಹೀಗೆ ಆಶ್ರಯಣ ಸಮಯದಲ್ಲೂ, ಕೈಜ್ಜುರೈದಶೆಯಲ್ಲೂ, ಅಜ್ಜನೇ-ಆ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಅನ್ವಯವುಳ್ಳವರೆಂದು ತಿಳಿದ, ಕುರುಗೂರ್ಚ್ಚೆಡಗೋಪನ್-ಉದಾರರಾದ ಕುರುಕಾಪುರಿಯ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರವರು, ಇಜ್ಜನೇಶೊನ್ನ-ಈ ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ, ಓರ್ಅಯಿರತ್ತಿಪ್ಪತ್ತುಮ್-ಅಸದ್ಭರವಾದ ನಾವಿರ ಪಾರುರದಲ್ಲಿ ಈ ಹತ್ತು ಪಾಶುರಗಳನ್ನು, ಎಜ್ಜನೇಶೊಲ್ಲಿಲ್-ಅರ್ಥವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸದೇನೇ ಹೇಗೆ ಹೇಳಿದರೂ, ಅಥವಾ ಭಕ್ತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳ ನ್ಯೂನತೆ ಇದ್ದು ಸುಮ್ಮನೆ ವರಿಸಿದರೂ, ಇನ್ನಮ್ ಪಯಕ್ಕುಮೇ-ಈ ತಿರುವಾಯ್ ಮೊಳಿಯ ಮಹಾತ್ಮೆಯಿಂದ ನಿರತಿಶಯಾನಂದವು ಉಂಟುಮಾಡುವದು, ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲವು. ಇದರಿಂದ ಉಪಾಯದಶೆಯಲ್ಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮುಂದಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸತಕ್ಕದ್ದು ; ಕೈಂಕರ್ಯದಶೆಯಲ್ಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮುಂದಾಗಿಯೇ ಅದನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದು ತೋರಿಬರುವುದರಿಂದ ಧ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಎರಡು ಖಂಡದಲ್ಲೂ ಇರುವ ಶ್ರೀಮಚ್ಚೆಬ್ಬಾರ್ಥವು ಈ ಪಾರುರದಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿತವು.' ಎನ್ನುಮ್-ಎಂಬದಾಗಿಯೂ, ಉಪಾಯದಶೆಯಲ್ಲೂ ಫಲದಶೆಯಿಲುಮ್-ನಿತ್ಯಕೈಂಕರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿರೂಪ ಫಲದಶೆಯಲ್ಲೂ, ಶ್ರೀಮಚ್ಚೆಬ್ಬತ್ತಿರ್ ಚೋನ್ನ-ಧ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಎರಡು ಖಂಡದಲ್ಲೂ ಇರುವ ಶ್ರೀಮಚ್ಚೆಬ್ಬದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ, ನಿತ್ಯೋಗವನ್ನು ಅನುಸಂಧಿತ್ತಾರ್-ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಿದರು ಸ್ಮರಿಸುವರಾದರು.

ಈ ನಿತ್ಯೋಗದ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದಂಟಾಗುವ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಇವ್ವನುಸಂಧಾನಮ್ - ಆಶ್ರಯಣ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಶೆಯಲ್ಲಿನ ಹಾಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿರುವಳೆಂಬ ಅನುಸಂಧಾನವು, ಸಾಪರಾಧರ್ಕ್ಕು-ಅಪರಾಧಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಂಸಾರಿಗಳಿಗೆ, ಅಣಿಯಿಡಾತೇ-ಎನೊಂದು ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದೆ ಎಂದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪುರುಷಕಾರತ್ವರೂಪವಾದ ಅನುಗ್ರಹವಿರುವಾಗ ನಾರಾಯಣನು ರಕ್ಷಿಸಿಯೇ ರಕ್ಷಿಸುವನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ

ನಿತ್ಯಯೋಗಾನುಸಂಧಾನಸ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರಮಾಹ
ಇವ್ಯನುಸಂಧಾನಮ್ ಸಾಪರಾಧರ್ಯ ಅಣಿಯಿಡಾತೇ ನಿನ್ಯೆತ್ತಪೋದೇ
ಆಶ್ರಯಿಕ್ಕೈಕ್ಕುರುಪ್ಪಾಮ್.

ದ್ವಯಸ್ಯ ನಾರಾಯಣಶಬ್ದ ಅನುಸಂಧೇಯ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಾಃ

ಯಿಂದ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದೆ, ನಿನ್ಯೆತ್ತಪೋದೇ-ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಯಾ
ವಾಗ ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪವುಂಟಾಯಿತೋ ಆಗ ಒದಸೆಯೇ, ಆಶ್ರ
ಯಿಕ್ಕು-ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸುವದಕ್ಕೆ, ಉರುಪ್ಪಾಮ್-ನಾಥಕವಾಗುತ್ತದೆ.
ಈ ಅನುಗ್ರಹಮಯಳಾಗಿ ವಾಲ್ಮಭ್ಯಾತಿಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ನಾನ್ನಿ
ಧ್ಯವು ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುವದರಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಯು ತಪ್ಪದೆ ರಕ್ಷಿಸುವನು ಎಂಬ
ಪೂರ್ಣ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ನಿರ್ಭಯರಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದೀಗ ಈ
ನಿತ್ಯಯೋಗಾನುಸಂಧಾನದ ಮಹತ್ತಾದ ಪ್ರಯೋಜನವೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿರು
ತ್ತಾರೆ.

ದ್ವಯದ ನಾರಾಯಣಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧೇಯ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳು

ಅನುಗ್ರಹಮಯಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪುರುಷಕಾರತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಪರಮಪುರು
ಷನ ಆಶ್ರಿತರಕ್ಷಣೋಪಯುಕ್ತ ಮಹಾ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳೂ ಸೇರಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನು
ಆಶ್ರಿತನಿಗೆ ಏನು ಕೊರತೆಯು? ರಕ್ಷಣವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಈಷದಪಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ
ವೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಹೇಳಲು ಹೊರಟು, ದ್ವಯದ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದವೇ ಈ
ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದು
ದಕ್ಕೂ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೂ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಾರೆ. ಇಪ್ಪಡಿ-ಈ
ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ನಾಪರಾಧಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಫಲದಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸಂಶಯ ಉಂಟಾಗುವದಕ್ಕೆ,
ಅಪೇಕ್ಷಿತಮಾನ ಪುರುಷಕಾರಮ್ ತಾನುಮ್-ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಪುರುಷಕಾರವೂ
ಕೂಡ, ತನ್ನೇತ್ತಮಾನ್ವಡಿ-ಆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪುರುಷಕಾರತ್ವಕ್ಕೆ ಉತ್ಕರ್ಷವ
ನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ, ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ, ತೋತ್ತುಗಿರ-ತೋರಿಬರುವ,
ಸಂಬಂಧಮುಮ್ - ಅನ್ಯಧಕ್ಕಿದ್ದ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿರುವ, ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ನಿತ್ಯ
ಯೋಗ ಸಂಬಂಧವೂ, ಎಂದೂ ಅರ್ಧಮಾಡಬಹುದು, ಅಥವಾ ಸ್ವಸ್ವಾಮಿಭಾವ
ಸಂಬಂಧ, ಶೇಷಶೇಷಿಭಾವ ಸಂಬಂಧವೆಂದಾಗಲಿ ಅರ್ಧವಾಗಬಹುದು; ಯಾರ
ಯಾರಿಗೆ ಸ್ವಸ್ವಾಮಿಭಾವ ಸಂಬಂಧ, ಅಥವಾ ಶೇಷಶೇಷಿ ಸಂಬಂಧವೆಂದರೆ
ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ವರನಾತ್ರಸಿಗೂ ಮತ್ತು ಜೀವಾತ್ಮ ಪಮಾತ್ರರಿಗೂ, ಗುಣಜ್ಞ
ಳುಮ್-ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳೂ ಸಹ, ಇರುಕ್ಕಿರನ-ಇರುತ್ತವೆ. ಗುಣಗಳು
ಯಾವುವು ಎಂದರೆ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಸ್ವಾಮಿತ್ವ, ಸೌಲಭ್ಯ, ಸೌಶೀಲ್ಯ, ಜ್ಞಾನ, ಶಕ್ತಿ

ಇಪ್ಪಡಿ ಅಪೇಕ್ಷಿತಮಾನ ಪುರುಷಕಾರಮ್ ತಾನುಮ್ ತನ್ನೇತ್ತಮಾ ಮ್ಪಡಿ ಇರುಕ್ಕಿರನ, ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದತ್ತಿಲ್ ತೋತ್ತುಗಿರ ಸಂಬಂಧಮು ಮ್ ಗುಣಜ್ಞ ಳುಮ್.

ನೊದಲಾದವುಗಳು ಈ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪುರುಷಕಾರಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಪರಮಪುರುಷ ನಿಗೂ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳೂ ಇನೆ ಎಂಬ ಭಾವವು. ಇವು ದ್ವಯದ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಿಂದ ತೋರಿಬರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಾವಾದವನು ಅಪರಾಧಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿರುವದರಿಂದ ಆತನು ಶರಣಾಗತ ನಿಗೆ ಕ್ಷಮಿಸು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರೂ ಶಿಕ್ಷಿಸುವನು. ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯು ಹಾಗಲ್ಲವು. ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಮಹೋದಧಿಯಾದುದರಿಂದ ಎಷ್ಟೇ ಅಪರಾಧಮಾಡಿದ್ದರೂ, ಯಾವಾಗ ಶರಣಾಗತನಾದನೋ 'ನಸ್ಮರತ್ಯಪಕಾರಾಣಾಂ ಶತಮಪ್ಯಾತ್ಮವತ್ತ್ಯಯಾ' ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ಈತನ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿಗುಣಗಳು ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯ ಅನುಗ್ರಹವು ನಿಸ್ಸಂಶಯವು ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವವು. ಇದು ಗೀತೆಯಲ್ಲೂ 'ಏತಾಂನಿಭೂತಿಂ ಯೋಗಂಚ ಮನುಯೋನೇತ್ತಿತತ್ಪತಃ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಯೋಗ ಶಬ್ದದಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಯೋಗವೆಂದು ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಧರ ಭಾಷ್ಯವಾದರೂ ಉಪ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಿತ್ಯಯೋಗವೂ ಸಹ ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಗೆ ಸೇರಿದವಳು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ನಿತ್ಯಯೋಗತ್ವವೂ ಅನುಗ್ರಹರೂಪ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವೂ ಇರಬಹುದು; ಆದರೆ ದಯಾ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿ ದಿವ್ಯಗುಣಗಳಿಲ್ಲದವನಾದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅನುಗ್ರಹವು ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾಗಲಾರದು. ಅದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೂ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ಪುರುಷಕಾರತ್ವಕ್ಕನು ಗುಣವಾಗಿಯೇ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಮಹೋದಧಿಯಾದುದರಿಂದಲೇ ರಕ್ಷಣವು ನಿಸ್ಸಂಶಯವೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

ನಾರ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯರಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ, ಜೀವಾತ್ಮರೂ ಸೇರಿರುವದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿರುವ ಸಂಬಂಧ ಶಬ್ದದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ ಮತ್ತು ಜೀವಾತ್ಮ ರಿಗೂ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ ಇರುವ ಶೇಷಶೇಷ ಸಂಬಂಧವೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು; ಸಂಬಂಧವೂ ಗುಣಜ್ಞಳೂ ಇವೆರಡರ ಯೋಗವೇ ಮೇಲಿನ ಗೀತಾಶ್ಲೋಕದ ಯೋಗ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದುದು ಎಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪುರುಷಕಾರತ್ವಕ್ಕಿಂತ ಏತ್ತಮ್ ಎಂದರೆ ಅಧಿಕಾತಿಶಯವು ಳ್ಳದ್ದು ಪರಮಾತ್ಮನ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಞ್ವಾರ್ ಪಾರುರವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು-ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವೇ ಅತಿಶಯವಾದುದು, ಅದಕ್ಕೂ ಅತಿಶಯವಾದುದು ನಾರಾಯಣನ ಗುಣಗಳು ಎಂಬುದರ ಉಪಪಾದನೆ

ಇದು ' ತನ್ನಡಿಯಾರ್ ' ಎಜ್ಜಿರ ಪಾಟ್ವಲೇ ಕಾಣಲಾಮ್.

ಯನ್ನು 'ತನ್ನಡಿಯಾರ್ ಅದು ಶೆಯ್ಯಾರ್ ' ಎಜ್ಜಿರ ಪಾಟ್ವಲ್-ಎಂಬೀ ಪಾರುರ ದಲ್ಲಿ, ಕಾಣಲಾಮ್-ಕಾಣಬಹುದು.

ಈ ಪಾಶುರಾರ್ಥವು (ವೆರಿ. ತಿರು ೪-೯-೨) ಹಿಂದೆಯೇ ಉಪಪಾದಿತವು. ೨೭೩೪ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ. ' ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಪ್ರಪನ್ನನ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಿದಿಸಿದರೂ ' ಎಂದು ಇತರರು ಮಾಡಿರುವ ಅರ್ಥವು ಈ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಸರಿಹೋಗುವದಿಲ್ಲವು. ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ಹೇಳಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥವೇ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅನುಗ್ರಹಮಯಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತನ್ನ ವತಿಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಪನ್ನರ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಅರಿಕೆಮಾಡಿ, ಏನೋ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟರು ಮನ್ನಿಸು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರೆ, ಅದಕ್ಕೂ ಅತಿಶಯವಾದ ದಯಾ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ನಾರಾಯಣನು ಕಲ್ಯಾಣಮಹೋದಧಿಯಾದುದರಿಂದ ಅವು ಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ಆತನು ಹೇಳುವನೇನೆಂದರೆ—ಆ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಮಾದಿಕವಾಗಿ ಮಾಡಿರಬೇಕೇ ವಿನಾ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ 'ಎನ್ನಡಿಯಾರ್ ಅದು ಶೆಯ್ಯಾರ್ ' ನನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಪ್ರಪನ್ನರು ಎಂದಿಗೂ ಮಾಡಲಾ ರರು ಎಂಬದಾಗಿ. ಅಲ್ಲಿ ಶಿದೈಕ್ಕುರಿಕ್ಕುನೇಲ್, ಶಿದೈಕ್ಕು ಎಂದರೆ ದೋಷ ವನ್ನು, ಉರೈಕ್ಕುನೇಲ್-ಹೇಳಿದರೂ, ಹೀಗೆ ದೋಷವನ್ನು ಹೇಳುವದು ಈ ಅನುಗ್ರಹಮಯಳು ಹೇಳುವದು ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ದಿಂದಲ್ಲವು; ಪುರುಷಕಾರಭೂತಳಾದುದರಿಂದ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಗಂಡನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಅದರೂ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಪ್ರಪನ್ನನಾದುದರಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನು ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡುವದೇ ಸ್ವಾರಸ್ಯವು. ಶೆಯ್‌ದಾರೇಲ್‌ನನ್ನು ಶೆಯ್‌ದಾರ್ ಎನ್ನು ವದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂದರೆ—ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೆಲವು ಮೃದುಪ್ರಜ್ಞರು ಅಪರಾಧಮಾಡಿದರೂ ಅವರಿಗೇನೂ ಕೊನೆಗೂ ಕೆಟ್ಟದು ಆಗುವದಿಲ್ಲವು; ಅವ ರಿಗೂ ಒಳ್ಳೇದೇ ಆಗುತ್ತದೆ; ಏಕೆಂದರೆ ಆ ದೋಷಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ರೂಪ ದಲ್ಲಿ ಪುನಶ್ಚರಣಾಗತಿಯನ್ನನುಷ್ಠಿಸುವರು; ಅದರಿಂದ ಅವರು ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವರು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನೂ ಅನುಷ್ಠಿಸುವಷ್ಟು ವಿನೇಕವಿಲ್ಲದವ ರಾದರೂ ಅಲ್ಪ ದಂಡನೆಗಳನ್ನಿತ್ತು ರಕ್ಷಿಸುವನು; ಆದುದರಿಂದ ಕೊನೆಗೂ ಒಳ್ಳೆ ಯದೇ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಭಾವವು. ' ಜಾತೇಪಿ ತನ್ನಿಷ್ಟುತೇಃ ಕೌಟಿಲ್ಯೇ ಸತಿಶಿಕ್ಷಯಾಪ್ಯನಘಾಯನ್ ಕ್ರೋಡೀಕರೋತಿಪ್ರಭುಃ ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧೇಯಗಳು, ನನ್ನುಶೆಯ್‌ದಾರ್ ಎಂದಿರುವದ ರಿಂದ ಪ್ರಪನ್ನರ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವೋತ್ತರಾಘವು, ಕೆಲವರು ಅರ್ಥಮಾಡಿರುವಹಾಗಿ, ದೋಷವೇ ಅಲ್ಪವೆಂಬರ್ಥವಲ್ಲವು; ಏಕೆಂದರೆ ಎನ್ನರ್‌ಪೋಲುಮ್ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದಲೇ ವ್ಯಕ್ತವು

ಮತ್ತೇ ಶ್ರೀಮಚ್ಛೆಬ್ಬೀನ ನಾರಾಯಣ ಏವ ಬೋಧ್ಯ ಇತಿ ನಾರಾಯಣ
ಶಬ್ದವೈಯರ್ಥ್ಯಶಬ್ದಾಂ ಪರಿಹರತಿ

(೧) “ಶ್ರೀಧರ ಶ್ರೀಕರ ಶ್ರೀಯ ಶ್ರೀಮಾರ್ಗ ಲೋಕತ್ರಯಾಶ್ರಯಃ”
ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಲೇ ಭಗವನ್ನಾಮಮಾಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮಾನ ಶ್ರೀಮಚ್ಛೆಬ್ಬಮ್

ಮತ್ತದಲ್ಲೇ ಶ್ರೀಮಚ್ಛೆಬ್ಬವೇ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಬೋಧಿಸುವಾಗ ಮುಂದಿರುವ
ನಾರಾಯಣಶಬ್ದವು ವ್ಯರ್ಥವಲ್ಲವೋ ಎಂದರೆ ಸಮಾಧಾನವು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬ
ಪೂರೋತ್ತರಖಂಡಗಳಲ್ಲೂ ಶ್ರೀಮಾರ್ಗ ಎಂದರೆ ನಾರಾಯಣನೇ ಹೇಳಲ್ಪಡುವಾಗ
ಪುನಃ ನಾರಾಯಣಶಬ್ದವು ನಿರರ್ಥಕವಲ್ಲವೋ? ಎಂದರೆ, ಶ್ರೀಮಾರ್ಗ ಎಂಬುದು
ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ಎರಡು ಖಂಡದಲ್ಲೂ ಸಾರ್ಥವತ್ತಾದುದು
ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎರಡೂ ವಿಶೇಷ್ಯವಲ್ಲವು, ಮೊದಲಿನ ಪದವು ವಿಶೇ
ಷಣವು ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದವು ವಿಶೇಷ್ಯವು; ಹೀಗೆ ಭಾವಿಸಿದುದಾದರೆ ಪೂರ್ವ
ಖಂಡದಲ್ಲೂ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲೂ ಆ ವಿಶೇಷಣದಿಂದ ತೋರುವ ಪ್ರಯೋಜನ
ಭಾವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಅನೇಕ
ನಾಮಗಳು ಸಹಸ್ರನಾಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. “ಶ್ರೀವತ್ಸವಕ್ಷಾ ಶ್ರೀವಾಸ
ಶ್ರೀಪತಿಶ್ರೀಮತಾಂವರಃ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, “ಸ್ವಕ್ಷಸ್ವಂಗತ್ಯತಾನಂದೋ
ನಂದಿಃ” ಎಂಬುವವರೆಗೂ ಅಂತಹ ನಾಮಗಳು ೬೦ ರಿಂದ ೬೨೪ ನೆಯ
ನಾಮಗಳು. ಇವುಗಳ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ದಾಸನು ಬರೆದಿರುವ ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮ
ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಪರಾಂಬರಿಸಬಹುದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ನಾಮಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ
ಪ್ರಕರಣಾನುಗುಣವಾಗಿ ಮಹಾಗುರುವರ್ಯರು ಉದಾಹರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳ
ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ—ಶ್ರೀಧರಃ-ರತ್ನವು ಕಾಂತಿಯನ್ನೂ, ಪುಷ್ಪವು ಪರಿಮಳವನ್ನೂ
ಹೇಗೆ ಸದಾ ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡು ನಿತ್ಯಯೋಗವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆಯೋ,
ಹಾಗೆಯೇ ಪರಮಪುರುಷನು ಲಕ್ಷ್ಮೀಯೊಂದಿಗೆನಿತ್ಯಯೋಗವನ್ನು ಹೊಂದಿರು
ವವನು ‘ನ ಹಿ ಹಾತು ಮಯಂ ಶಕ್ಯಾ ಕೀರ್ತಿರಾತ್ಮನತೋ ಯಥಾ’ ಎಂಬುದು
ಅನುಸಂಧೇಯವು. (ರಾ. ಆ. ೩೯-೨೯) ಶ್ರೀಕರಃ-ಪರರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ
ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿರುವನೋ ಹಾಗೆಯೇ ವಿಭವಾವತಾರಗಳಲ್ಲೂ
“ದೇವತ್ವೇ ದೇವದೇಹೇಯಂ ಮನುಷ್ಯತ್ವೇ ಚ ಮಾನುಷೀ” ಎಂದು
ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ತಾನು ದೇವತೆಯಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನೂ ದೇವ

ಅಮೈಯಾದೋಷೆನ್ನಿಲ್? ಪೂರ್ವಖಂಡತ್ತಿಲುಮ್ ಉಪಾಯಭಾವತ್ತುಕ್ಕು
ರುಪ್ಪಾನ ಗುಣವಿಶೇಷಾನುಸಂಧಾನಾರ್ಥಮಾಗವುಮ್, ಉತ್ತರಖಂಡತ್ತಿಲ್
ಸರ್ವವಿಶಿಷ್ಟನಾನ ಶೇಷೀಪ್ರಾಪ್ಯನಾಯ್ ತೋತ್ತುಗೈಕ್ಕಾಗವುಮ್ ನಾರಾ
ಯಣಶಬ್ದಮಪೇಕ್ಷಿತಮಾಗೈಯಾಲ್ ಇಜ್ಜು ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದಮ್ ವಿಶೇ
ಷಣ (ಪರ) ಮ್.

ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿಯೂ, ರಾಘವತ್ವೇ ಭವೇತ್ಸೀತಾ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ತಾನು
ಮನುಷ್ಯಾವತಾರಿಯಾದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿಯೂ, ಹೀಗೆ
ಅನುರೂಪವಾದ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹಯುಕ್ತಳನ್ನಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ಮಾಡು
ವವನು. ಶ್ರೇಯಃಶ್ರೀಮಾರ್ಗ-ಸಕಲವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥರೂಪವಾದ, ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು
ಉಂಟುಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿರುವವನು. “ಶರೀರಾರೋಗ್ಯ
ಮೈಶ್ವರ್ಯಮರಿಪಕ್ಷಕ್ಷಯಃ ಸುಖಮ್” (ವಿ. ಪು. ೧-೯-೧೨೪) ಇವೆಲ್ಲವೂ
ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಲೋಕತ್ರಯಾಶ್ರಯಃ—
“ತ್ವಂ ಮಾತಾ ಸರ್ವಲೋಕಾನಾಂ ದೇವದೇವೋ ಹರಿಃ ಪಿತಾ” (ವಿ. ಪು.
೧-೯-೧೨೫) ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಯೊಂದಿಗೆ ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೂ
ಆಶ್ರಯನು”. ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಲ್ಲೇ-ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ನಾಮಗಳಲ್ಲಿ, ಭಗವನ್ನಾಮ
ಮಾಗ-ಇವು ಭಗವಂತನ ನಾಮಗಳೆಂದು, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ, ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದಮ್-
ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದವು, ಅಮೈಯಾದೋ ಎನ್ನಿಲ್-ಸಾಲದೋ ಎಂದು ಪೂರ್ವಪಕ್ಷ
ವನ್ನು ತಂದರೆ, ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದವೇ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಬೋಧಿಸುವಾಗ, ಬೇರೇ
ನಾರಾಯಣಶಬ್ದದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಎನೆಂದು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ
ವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—ದ್ವಯದ ಪೂರ್ವೋತ್ತರಖಂಡಗಳಲ್ಲೂ ನಾರಾಯಣ
ಶಬ್ದವಾದ ವಿಶೇಷಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಜನವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ ಎಂದು
ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—ಪೂರ್ವಖಂಡತ್ತಿಲ್ - ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ, ಉಪಾಯಭಾವ
ತ್ತುಕ್ಕು-ಉಪಾಯಭಾವಕ್ಕೆ, ಉರುಪ್ಪಾನ-ಸಂಬಂಧಿಸಿದ, ಗುಣವಿಶೇಷಾನು
ಸಂಧಾನಾರ್ಥಮಾಗವುಮ್-ಮುಂದೆ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರೇ ಉದಾಹರಿಸುವ ೧೨
ಕಲ್ಯಾಣಗುಣವಿಶೇಷಗಳ ಅನುಸಂಧಾನಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಉತ್ತರಖಂಡತ್ತಿಲ್ -
ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿ, ಸರ್ವವಿಶಿಷ್ಟನಾನ-ಸರ್ವವಿಭೂತಿಯೋಗ, ಸರ್ವಕಲ್ಯಾಣಗುಣ
ಯೋಗ ಹೀಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ, ಸರ್ವಶೇಷಿಯೇ, ಪ್ರಾಪ್ಯ
ನಾಯ್ ತೋತ್ತುಗೈಯಾಲುಮ್-ಮಹಾಮಹಿಮೆ ಸರ್ವಾತೀತವುಳ್ಳವನು
ಪ್ರಾಪ್ಯನೆಂದು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ತೋರುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ನಾರಾಯಣಶಬ್ದವು,
ಅಪೇಕ್ಷಿತಮಾಗೈಯಾಲೇ-ಆವಶ್ಯಕವಾದುದರಿಂದ, ಇಜ್ಜು - ಈ ದ್ವಯಮುಕ್ತ
ದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದಮ್ ವಿಶೇಷಣಪರಮ್-ಎರಡು ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷಣ

ವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವಂತಾದ್ದು, ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿಯೇ ಉಪಾಯನೂ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಪ್ಯನೂ ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತದೆಂಬ ಭಾವವು. ವಿಶೇಷಣವೆಂದು ಏತಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಎಂದರೆ ಕೆಲವರು ಪೂರ್ವಖಂಡದ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದವು ಉಪಲಕ್ಷಣವೆಂದೂ, ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವಿಶೇಷಣವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಎರಡು ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದವಿದ್ದರೆ, ಒಂದುಕಡೆ ಉಪಲಕ್ಷಣವೆಂದೂ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ವಿಶೇಷಣವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದು ಯಾವ ನ್ಯಾಯವು? ಎಂಬುದು ಗುರುಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲೇ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವೆಂದು ಸಮಾಸಪದವಿರುವದರಿಂದ, ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂದು ಭಿನ್ನಪದಗಳಿರುವಾಗಲೇ ವಿಶೇಷಣವಾದರೆ, ಸಮಾಸಪದದ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದವು ವಿಶೇಷಣವಲ್ಲವೇ? ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರನಾಕೃದಲ್ಲಿ “ಲಕ್ಷ್ಮಾಸಹ ಹೃಷೀಕೇಶೋ ದೇವ್ಯಾ ಕಾರುಣ್ಯರೂಪಯಾ | ರಕ್ಷಕಃ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೃಷೀಕೇಶನಿಗೆ ಏನೊಂದು ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನೂ ಕೊಡದೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ರಕ್ಷಕತ್ವವಾದ ಉಪಾಯದಲ್ಲೂ ಅನ್ವಯ ಉಂಟೆಂಬುದನ್ನು ವಿಶದೀಕರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವ್ಯಾ ಕಾರುಣ್ಯರೂಪಯಾ ಎಂಬೆರಡು ಅರ್ಥವತ್ತಾದ ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ಶ್ರೀ ಪರಾಶರಭಟ್ಟರವರೂ ಅಷ್ಟಶ್ಲೋಕಿಯಲ್ಲಿ “ಈಶಾನಾಂ ಜಗತಾ ಮಧೀಶದಯಿತಾಂ ನಿತ್ಯಾನಸಾಯಾಂ ಶ್ರಿಯಂ ಸಂಶ್ರಿತ್ಯ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶ್ರಿಯಂ ಸಂಶ್ರಿತ್ಯ ಎಂದಿಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ ಪುರುಷಕಾರತ್ವೇನವೆಂದಾಗಲಿ, ಉಪಾಯತ್ವದಿಂದಾಗಲಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದಲೂ, ಪುರುಷಕಾರತ್ವವೂ ಉಪಾಯಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲೇ ಸೇರಿದುದೆಂದು ಹಿಂದೆ ಉಪಪಾದಿಸಿರುವದರಿಂದಲೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಂಶ್ರಯಣವು ಉಪಾಯರೂಪದಲ್ಲೇ ಎಂದೇ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಆಶ್ರಯಣಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ವೇದ್ಯವಾಗಲೆಂದೇ, ಈಶಾನಾಂ ಎಂದಾ ರಂಭಿಸಿ ಮೂರು ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ನಿತ್ಯಾನವಾಯ ಳಾಗಿ, ನಮಗೆ ಪರತತ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಸೇರಿದವಳಾದುದರಿಂದ ಉಪಾಯ ವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುವದೇ ಮೊದಲಾದ ಸರ್ವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲೂ “ಸಹಧರ್ಮಚರೀ”ಯಾದುದರಿಂದ ಉಪಾಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯವು ಸಿದ್ಧವು. ಆದುದರಿಂದ ಪೂರ್ವಖಂಡದ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದವೂ ವಿಶೇಷಣವೇ ಏನಾ ಉಪಲಕ್ಷಣಮಾತ್ರವಲ್ಲವು. ಉಪಲಕ್ಷಣವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅವರ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ — ಉಪಾಯವು ನಾರಾಯಣನು ಮಾತ್ರವೇ, ಆ ನಾರಾಯಣನು ಯಾರು ಎಂಬ ವಿವಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಗಂಡನಾದವನು ಎಂದು ಇಷ್ಟುಮಾತ್ರವೇ ಈ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದವು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಅವರುಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಉಪೇಯತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಶ್ರೀಮತೇ ಎಂಬ ಶಬ್ದವಿವರಣೆಗೆ ಶ್ರೀ ಪರಾಶರರು ಏನೊಂದೂ ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲವು; ಪೂರ್ವಾರ್ಥ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದಕ್ಕೆ ಮೂರು ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು

ಇಬ್ಬುತ್ಯೈ ನಾರಾಯಣಶಬ್ದತ್ತುಕ್ಕು ಮೂಲಮುನ್ಮಾಧಿಕಾರತ್ತಿಲ್ (ಅನೇಕ) ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಗಳಾಲೇ ಶೊನ್ನವರ್ಥಂಗಳೆಲ್ಲಾಮ್ ವಿವಕ್ಷಿತಂಗಳಾಗಿ ಲುಮ್, ಪೂರ್ವಖಂಡತ್ತಿಲ್ ನಾರಾಯಣಶಬ್ದತ್ತುಕ್ಕು ಶರಣ್ಯತೈಯಿಲೇ ನೋಕ್ಕಾನಪಡಿಯಾಲೇ (೧) “ನಿಗರಿಲ್ ಪುಗಳಾಯ್” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಲೇ ಸಂಗ್ರಹೀತಂಗಳಾನ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಸ್ವಾಮಿತ್ವ, ಸೌಶೀಲ್ಯ, ಸೌಲಭ್ಯ, ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವ, ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವ, ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪತ್ವ, ಪರಮಕಾರುಣಿಕತ್ವ, ಕೃತಜ್ಞತ್ವ, ಸ್ಥಿರತ್ವ, ವರಿಪೂರ್ಣತ್ವ, ಪರಮೋದಾರತ್ವಾದಿಗಳಿಬ್ಬುಸುಸಂಧೇಯಬ್ಬಳಿಲ್, ಪ್ರಧಾನ

ಕೊಟ್ಟಿರುವದು. ಇದು ಏಕೆ ಎಂದು ಉಪಲಕ್ಷಣವಾದಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ನಿಜವೆಂದವಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಗುಣರತ್ನಕೋರದಲ್ಲೂ ಅವರೇ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಯಗ ಉಪಾಯತ್ವವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ. “ಆಕಾರತ್ರಯ ಸಂಪನ್ನಾ ಮರಬಂದನಿವಾಸಿನೀಮ್ | ಅಶೇಷಜಗದೀಶಿತ್ರೀಂ ವಂದೇವರದ ವಲ್ಲಭಾಮ್ ” ಎಂಬ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ, ಉಪಾಯತ್ವ ಪುರುಷ ಕಾರತ್ವ ಉಪೇಯತ್ವಗಳಾದ ಮೂರು ಆಕಾರಗಳೂ ಬೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವು.

ಆಗಲಿ ನಾರಾಯಣಶಬ್ದವೂ ಆವಶ್ಯಕವೆಂದೇನೋ ಒಪ್ಪೋಣ. ಮೂಲ ಮುನ್ಮದ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಾರ್ಥಗಳು ಅಡಗಿವೆ ಎಂದು ಬಹು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಉಪಪಾದಿಸಿದ್ದಾಯಿತಲ್ಲ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಈಗ ಪೂರ್ವಖಂಡದ ಉಪಾಯತ್ವಾನುಸಂಧಾನದಲ್ಲಿ ಬೇಕೇ? ಅಥವಾ ಆಶ್ರಯಣೋಪಯುಕ್ತಗಳಾದ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ಅನುಸಂಧೇಯವೇ? ಎಂಬ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯೋಪಯುಕ್ತಗಳಾದ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅನುಸಂಧೇಯ ಗಳೆಂದು ಮುಂದೆ ತಿಳಿಸಿ, ಆ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳು ಯಾವುವು ಎಂಬುದನ್ನು ಉಪ ದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.— ಇಬ್ಬುತ್ಯೈ ನಾರಾಯಣಶಬ್ದತ್ತುಕ್ಕು - ಎಂದರೆ ಇಲ್ಲಿರುವ ನಾರಾಯಣಶಬ್ದಕ್ಕೆ, ಮೂಲಮುನ್ಮಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ಅನೇಕ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಗಳಾಲೇ- ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಭೇದವೇನು, ಸಮಾಸಭೇದವೇನು, ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ತೋರುವ ಅರ್ಥವೇನು, ಹೀಗೆ ಅನೇಕವಿಧ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ನಿರ್ವಚನಗಳಿಂದ, ಶೊನ್ನವರ್ಥಂಗಳೆಲ್ಲಾಮ್-ಹೇಳಿದ ಅರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ, ವಿವಕ್ಷಿತಜ್ಞಳಾಲುಮ್-ಹೇಳಬೇಕಾದುದು ಆವಶ್ಯಕವಾದರೂ, ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣಶಬ್ದಕ್ಕೆ, ಶರಣ್ಯತೈಯಿಲೇ-ರಕ್ಷಣೋಪಾಯದಲ್ಲ, ನೋಕ್ಕಾನಪಡಿಯಾಲೇ-ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಾದುದರಿಂದ, “ನಿಗರಿಲ್ ಪುಗಳಾಯ್” ಎಂಬ ಪಾಶುರವೇ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಲೇ-ಮೊದಲಾದವು ಗಳಿಗೆ, ಸಂಗ್ರಹೀತಜ್ಞಳಾನ-ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ, ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಸ್ವಾಮಿತ್ವ, ಸೌಶೀಲ್ಯಾದಿ ಹನ್ನೆರಡು ಗುಣಗಳು, ಇಬ್ಬುಸುಸಂಧೇಯಗಳಿಲ್-ಈ ಸಂದರ್ಭ

ತಮಜ್ಞಃ. ಇವತ್ತಿಲ್ ವಾತ್ಸಲ್ಯಮಾವದು? (೨) “ದೋಷೋಯದ್ಯಪಿ

ದಲ್ಲಿ ಅನುಸಂದೇಯವಾದ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಧಾನತಮಜ್ಞಃ-ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳು. ಈ ಧ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಪೂರ್ವಬಂಧದ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಿಂದ ಮೂಲಮನ್ತ್ರಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮಸ್ತ ಅರ್ಥಗಳು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಸಂಧೇಯಗಳಾದರೂ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಆಶ್ರಯಣಕ್ಕೂ ರಕ್ಷಣೆಗೂ ಉಪಯುಕ್ತಗಳಾದ ೧೨ ಗುಣಗಳು ಅನುಸಂಧೇಯಗಳೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಈ ಅನೇಕ ಗುಣಗಳು, ನಿಗರಿಲ್ ಪುಗಳಾಯ್ ಎಂದು ಬರುವ ಅಗಲಗಿಲ್ಲೇ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿತವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಈ ಪಾಶುರ ಮತ್ತು ಆದರ ಅರ್ಥಗಳಿಗೆ

ನೆಯ ಪುಟ ನೋಡಿ. ನಿಗರಿಲ್ ಪುಗಳಾಯ್ ಎಂದರೆ ನಿನಗೆ ಸಮರಾಗಲಿ ಅಧಿಕರಾಗಲಿ ಇಲ್ಲದ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ ಮಹೋದಧಿಯಾಗಿ ಎಂದರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಪರಾಧಿಯಾದ ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹರೂಪವಾದುದು ವಾತ್ಸಲ್ಯವು. ಆದುದರಿಂದ ಸಾರದೀಪಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತ್ಯವು “ನಿಗರಿಲ್ ಪುಗಳಾಯ್ ಯೆನ್ನು ವಾತ್ಸಲ್ಯಮ್ ಸಜ್ಜ್ಞಹೀತಮ್ ; “ಉಲಗಮೂನ್ರು ಡೈಯಾ” ಯೆನ್ನು ಸ್ವಾಮಿತ್ವಂ ; ಎನ್ನೈಯಾಳ್ವಾನೇ” ಎನ್ನು ಸೌಶೀಲ್ಯಂ ; “ನಿಗರಿಲ್ ಅಮರರ್” ಇತ್ಯಾದಿಯಾಲ್ ಸೌಲಭ್ಯಂ ಸಂಗ್ರಹೀತಂ ; ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಾದಿಗಳಿಪ್ಪಾಟ್ಟಲ್ ಅರ್ಥಾತ್ಸಿದ್ಧಂಗಳ್ ; ಅದಿ ಶಬ್ದಂ ಮಾರ್ದವಾರ್ಜವಾದಿ ಸಂಗ್ರಾಹಕಂ” ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ “ಅಗಲಗಿಲ್ಲೇ” ಎಂಬ ಪಾಶುರಕ್ಕೆ ಶ್ರೀವಡಕ್ಕತಿರುವೀಧಿಪಿಳ್ಳೆಯವರೂ ಸಹ ಹೀಗೆಯೇ ಈಡಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಪರಾಂಬರಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಇತರ ಉಪಪಾದನೆಗಳುಂಟು. ಅವುಗಳು ಗ್ರಾಹ್ಯವಲ್ಲವು.

ಈ ಗುಣಗಳು ಯಾವುವೆಂಬುದನ್ನು ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರವರೇ ಮುಂದೆ ವಿಶದೀಕರಿಸುವದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲಿಲ್ಲವು. ಇವತ್ತಿಲ್-ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿತವಾದ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಲ್ಲಿ “ವಾತ್ಸಲ್ಯಮಾವುದು?-ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಯಾವುದು? (೨) “ದೋಷೋಯದ್ಯಪಿತಸ್ಯಸ್ಯಾತ್”. “ಒಂದುವೇಳೆ ಶರಣಾಗತನಲ್ಲಿ ದೋಷವಿದ್ದರೇನು” ಇದರ ಪೂರ್ವಾರ್ಥವು “ಮಿತ್ರಭಾವೇನ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ನತ್ಯಜೇಯಂ ಕಥಂಚನ” ಎಂಬುದು. ಇಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮಿತಾತ್ತ್ರಾಯತ ಇತಿ ಮಿತ್ರಂ ಎಂಬ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯಿಂದ ಮಿತವಾದುದರಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವನು ಎಂದರೆ ಅಮಿತವಾದ ನಿರತಿಶಯವಾದುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸುವನು ಎಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಬಹುಶಃ ತೋರ್ಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

(೨) ರಾನಾ. ಯುದ್ಧ. ೧೮-೩.

ತಸ್ಯ ಸ್ಯಾತ್ ” ಎಜ್ಞಿರಪಡಿಯೇ ಆಶ್ರಿತನುಡೈಯ ದೋಷಂ (ಅಪರಾಧಂ) ಸಾರಾದೇ ಅಜ್ಞೀಕರಿತ್ವೈಕ್ಯೇಡಾನ್ ಇರಕ್ತಮ್, ಇದು ತಫದೋಷಂಗಳೈ ಸಾರ್ತಗಲಾಮೈಕ್ಕುಂಪ್ಪಾಮ್ (೨) ಸ್ವಾಮಿತ್ವಮಾವದು ?-ಪ್ರಣವಾದಿಗಳಿಲ್

ಇನ್ನೊಂದು ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಹೇಗೆಂದರೆ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಮೇದ್ಯತಿಸ್ಸಿದ್ಯತಿಸರ್ವ ಭೂತಗಳಲ್ಲೂ ಸ್ತ್ರೀತಿಯನ್ನಿಟ್ಟಿರುವವನು, ಸರ್ವರಕ್ಷಕನು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಬಂದಿರುವವನು, ಅಂತಹ ಆಶ್ರಿತನನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಬಿಡಲಾರೆ ಎಂಬರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮಿತ್ರತ್ವ ಹೇಗೆ ಎಂದರೆ ಶರಣಾಗತನುಷ್ಠಾನದಿಂದಲೇ ಎಂಬ ಭಾವವು. ಎಜ್ಞಿರಪಡಿಯೇ-ಎಂದು ಶ್ರೀರಾಮನು ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ, ತನ್ನ ಶರಣಾಗತನನ್ನು ಅವನು ದೋಷಿಯೇ ಆಗಿರಲಿ ಅಂತವನನ್ನೂ ಕೂಡ ಎಂದಿಗೂ ಕೈಬಿಡೆನು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ, ಆಶ್ರಿತನ ದೋಷಂಪಾರಾದೇ-ಶರಣಾಗತನ ದೋಷವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದೆ, ಅಜ್ಞೀಕರಿತ್ವೈಕ್ಯೇಡಾನ್ - ಆತನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸುವದಕ್ಕನುಗುಣವಾದ, ಇರಕ್ತಮ್-ಸ್ತ್ರೀತಿವಿಶೇಷವು ಸ್ನೇಹವು. ಶರಣಾಗತನು ಹಿಂದೆ ಎಷ್ಟು ಪಾಪಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಯಾವಾಗ ಶರಣಾಗತನಾದನೋ, ಆತನು ಸಹಸ್ರಾವರಾಧಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವು ಒಂದನ್ನೂ ಪರಿಗಣಿಸದೆ ರಕ್ಷಿಸುವ ಗುಣವು. ಇದು ಅಸದೃಶವಾದ ಗುಣವು. ಈ ಲೋಕದ ಪ್ರಭುಗಳಾದರೋ, ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಿಸುವರು. ಸರ್ವಲೋಕಪ್ರಭುವಿನ ಸತ್ಯನಂಕಲ್ಪವಾದರೋ ಶರಣಾಗತನು ಎಂತಹ ದೋಷಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಮಾನ್ಯನೇ ರಕ್ಷಣೀಯನೇ ಎಂಬುದು. ಆಗತಾನೇ ಪ್ರಸವಿಸಿದ ಆಕಳು ತನ್ನ ವತ್ಸಕರುವಿನ ಶರೀರವೆಲ್ಲಾ ದೂಷಿತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೆಕ್ಕಿ, ತನ್ನ ಕರುವಿಗೆ ಹಾಲನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಅದನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಗುಣಕ್ಕೆ ವಾತ್ಸಲ್ಯವೆಂದು ಹೆಸರು. ಇಂತಹ ಗುಣವು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲುಂಟು. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು “ಯಥಾ ಚಿ ಧೇನುಸ್ಸ್ರವತಿ ಸ್ನೇಹಾದ್ವತ್ಸಸ್ಯ ವತ್ಸಲಾ” ಎಂಬ ಮಹರ್ಷಿ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ವತ್ಸಲೆಯ ಭಾವವು ವಾತ್ಸಲ್ಯವು. ಇದು ಈ ವಾತ್ಸಲ್ಯಗುಣವು, ತಫದೋಷಗಳೈಸಾರ್ತು-ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಯಾದ ತನ್ನ ದೋಷಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಗಲಾಮೈಕ್ಕು-ಇಂತಹ ಮಹಾಪಾಪಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಯು ಎಲ್ಲಾದರೂ ರಕ್ಷಿಸುವನೋ ಎಂಬ ಅಧೈರ್ಯದಿಂದ, ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗದಿರುವದಕ್ಕೆ, ಉರಿಷ್ಟಾಮ್-ಜ್ಞಾಪಕವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಈ ವಾತ್ಸಲ್ಯಗುಣದ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದ ಅಧೈರ್ಯಪಟ್ಟು ಇಂತಹ ಮಹಾಪಾಪಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ರಕ್ಷಿಸ್ಯಾನು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸೋಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಭಾವವು.

(೨) ಸ್ವಾಮಿತ್ವಮಾವುದು ? - ಸ್ವಾಮಿತ್ವವೆಂದರೇನು? ಪ್ರಣವಾದಿಗಳಿಲ್. ಪ್ರಣವನೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಿ ಅದಿ ಶಬ್ದದಿಂದ ಇತರ ಪ್ರಮಾಣ

ಶಿಕ್ಷಿತಮಾನ ಸಂಬಂಧನಿಶೇಷಮ್ ; ಇದು ತಪೋರಾಗ ರಕ್ಷಿಕ್ಕುಮೆಂಗಿರ ತೇತ್ತಪ್ತುಕ್ಕುರುಪ್ಪಾಮ್.

(೩) ಸೌಶೀಲ್ಯಮಾವದು ? ತಾ ಸರ್ವಾಧಿಕನಾಯ್ ವೈತ್ತುತ್ತಣ್ಣಿ

ಗಳಾದ “ಪತಿಂ ವಿಶ್ವಸ್ಯ” (ಪುರುಷಸೂಕ್ತ) “ದಾಸಭೂತಾಸ್ಸ್ಯತಸ್ಸರ್ವೇಹ್ಯಾ ತ್ಮಾನಃ ಪರಮಾತ್ಮನಃ” “ಈಶನೀಶಾ” “ಚೇತನಶ್ಚೇತನಾನಾಂ .... ವಿದಧಾತಿ ಕಾರ್ಮಾ” “ಧ್ರುಮಯಾ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ” “ಅಂತರೋಯಮಯತಿ” “ಕ್ಷರಾತ್ಮಾನಾ ಈಶತೇ ದೇವ ಏಕಃ” “ಪ್ರಧಾನಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಪತಿಃ” (ಶ್ವೇತ) ಇತ್ಯಾದ್ಯನೇಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು. ಶಿಕ್ಷಿತಮಾನ-ಉಪ ದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಸಂಬಂಧನಿಶೇಷಮ್-ಸರ್ವಶೇಷಿತ್ವವು. ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿ ಮಹಾರ ವಾಚ್ಯನಾದ ಜೀವನು, ಆಯೈವ-ಅಕಾರವಾಚ್ಯನಾಗಿ ಜಗತ್ಪಾರಣನಾದ ವಿಷ್ಣು ವಿಗೆನೇ ಶೇಷಭೂತನು ದಾಸಭೂತನು ಎಂಬರ್ಥದಿಂದ ಸರ್ವಶೇಷಿತ್ವರೂಪ ಅರ್ಥವು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಇದು-ಈ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವು, ಆತನು ಸ್ವಾಮಿಯು, ನಾವು ದಾಸರು ಎಂಬ ಸಂಬಂಧವು, ತಪೋರಾಗ-ತನ್ನ ಪುರುಷಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ, ರಕ್ಷಿಕ್ಕುಮ್ ಎಜ್ಜಿರ-ಶರಣಾಗತನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ತನಗೇನೇ ಮಹಿಮೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವದರಿಂದ, ರಕ್ಷಿಸಿಯೇ ರಕ್ಷಿಸುವನು ಎಂಬ, ತೇತ್ತ ಪ್ತುಕ್ಕು-ನಿರ್ಭಯನಾಗಿ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸದಿಂದಿರುವದಕ್ಕೆ, ಉರುಪ್ಪಾಮ್-ಜ್ಞಾಪ ಕಾರ್ಹವಾಗುತ್ತೆ. ಸ್ವಾಮಿಯಾದವನು ಶರಣಾಗತನಾದ ತನ್ನ ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಸ್ವಾಮಿ ಯಾದವನಿಗೆ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಪ್ರಯೋಜನವುಳ್ಳದಾದುದರಿಂದ ದಾಸನಾದ ತನ್ನನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ರಕ್ಷಿಸದೇ ಇರನು ಎಂಬ ಅನುಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಈ ಸ್ವಾಮಿತ್ವಗುಣವು ಹೇತುವೆಂಬ ಭಾವವು. ಶರೈಸ್ತು ಸಂಕುಲಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಲಂಕಾಂ ಪರಬಲಾರ್ದನಃ | ಮಾಂನಯೇದ್ಯದಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃ ತತ್ತಸ್ಯ ಸದೃಶಂ ಭವೇತ್ (ರಾಮಾ. ಸುಂದರ 39-30) ಎಂಬಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ವಾಮಿತ್ವಕ್ಕೆ ದಾಸನ ರಕ್ಷಣೆಯೇ ಪುರುಷಾರ್ಥರೂಪವಾದುದು. ದಾಸನಿಗೆ ಪುರುಷಾರ್ಥವು ಹಾಗಿರಲಿ. ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಪ್ರಪನ್ನನಾದ ದಾಸನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನೇ ತನಗೆ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸುವನೆಂಬ ಭಾವವು.

(೩) ಸೌಶೀಲ್ಯಮಾವದು ?-ಮೂರನೆಯ ಗುಣವಾದ ಸೌಶೀಲ್ಯವೆಂದ ರೇನು ? ತಾ-ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ತಾನು, ಸರ್ವಾಧಿಕನಾಯ್ ವೈತ್ತು - “ನತತ್ವಮ ಶ್ಚಾಭ್ಯಧಿಕಶ್ಚ ದೃಶ್ಯತೇ” (ಶ್ವೇ. ೬-೮) ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಸಮರೂ ಇಲ್ಲವು ಅಧಿಕರೂ ಇಲ್ಲವು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕನಾಗಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು, ತಣ್ಣಿಯರಾನ-ನಿಕ್ಕಷ್ಟಜನ್ಮವೆತ್ತಿರುವ, ನಿಷಾದ-ಬೇಡರವನಾದ

ಯರಾನ ನಿಷಾದ ವಾನರ ಗೋಪಾಲಾದಿಗಳೋಡೇ ನೀರಂಧ್ರಸಂಶ್ಲೇಷಂ ಪಣ್ಣುಗೈ, ಇದು (೧) “ಅಮ್ಮಾನಾಳಿಪ್ಪಿರಾನವನೆವ್ವಿಡತ್ತಾನ್ ಯಾನಾನ್” ಗುಹನು, ವಾನರ-ಸುಗ್ರೀವಾಂಜನೇಯಾದಿಗಳು, ಗೋಪಾಲಾದಿಗಳೋಡೇ-ಗೋವುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುವ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಂದಗೋಪ ವಸುದೇವಾದಿಗಳು, ಆದಿಪದದಿಂದ ವಿದುರ, ಮಾಲಾಕಾರಳು, ಕುಬ್ಜ, ಶಬರಿ ಮೊದಲಾದವರುಗಳೊಂದಿಗೆ, ನೀರಂಧ್ರ ಸಂಶ್ಲೇಷಮ್ ಪಣ್ಣುಗೈ-ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಅಂತವರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿರುವಿಕೆಯು, ಗುಹನನ್ನು ಪರಮಮಿತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಆಲಂಗಿಸಿದುದೂ, ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು “ಲೋಕನಾಥಃ ಪುರೋ ಭೂತ್ವಾ ಸುಗ್ರೀವಂ ನಾಥ ಮಿಚ್ಛತಿ” ತಾನೇ ಲೋಕೇಶ್ವರನಾಗಿದ್ದರೂ, ಸೀತಾಸ್ವೇಷಣ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಆತನನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ, ಆತನೊಡನೆ ಸಖ್ಯವನ್ನು ಬಯಸಿ, ಆತನನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿದುದೂ, ಅಂಜನೇಯನು ಸೀತಾಸ್ವೇಷಣಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದುದಕ್ಕೆ “ವಿಷಸರ್ವಸ್ವಭೂತಸ್ತು ಪರಿಷ್ವಂಗೋ ಹನೂಮತಃ” (ರಾ. ಯು. ೧-೧೩) ಎಂದು ಆಲಂಗಿಸಿದುದೂ, ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ತನ್ನ ವರಿವಾರವೆಲ್ಲಾ ನಿರಾಕರಿಸಿದರೂ ಆತನನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಲಂಕಾ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ತನ್ನ ಸಹೋದರರಲ್ಲೊಬ್ಬನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಆಲಂಗಿಸಿದುದೂ, ಗೋಪಾಲರೊಂದಿಗೆ ಭೋಜನ ವಿಹಾರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದುದೂ, ವಿದುರಾನ್ವವನ್ನೂ, ಶಬರೀದತ್ತ ಫಲವನ್ನೂ, ಅವಲಕ್ಕಿ ಕೊಟ್ಟ ಬಡಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಸರ್ವವಿಧ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಾಡಿದುದೂ, ಪಿಶಾಚಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಘಂಟಾಕರ್ಣನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ನಿಕ್ಯಷ್ಟವಾದ ಮಾಂಸ ಮಧ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದುದೂ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಸೌತೀಲ್ಯದ ನಿದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಏಕದೇಶವೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರವರ “ನಿಷಾದಾನಾಂ ನೇತಾ ಕಪಿಕುಲಪತಿಃ ಕ್ವಾಪಿಶಬರೀ” ಎಂಬ ದಯಾಶತಕಶ್ಲೋಕವು ಇಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧೇಯವು. ಈ ಸೌತೀಲ್ಯದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು-ಈ ಗುಣವು, ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರರವರ “ಅಮ್ಮಾನಾಳಿಪ್ಪಿರಾನ್” ಎಂಬ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ ಉಪವಾದಿತವೆಂದು ಅದನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪೂರಾ ಪಾಶುರವು ಯಾವುದೆಂದರೆ—

“ಅಮ್ಮಾನಾಳಿಪ್ಪಿರಾನ್ ಅವನೆವ್ವಿಡತ್ತಾನ್ ಯಾನಾ |

ರೆಮ್ಮಾ ಪಾವಿಯರ್ಕ್ಕುಮ್ ವಿಧಿವಾಯ್ ಕೈನ್ರುವಾಯ್ ಕ್ಕುಜ್ಜಿಣ್ಣೀರ್ |

ಕೈಮ್ಮಾತುನ್ನೊಳೆನ್ನಾಯೆನ್ರು ಕೈತಲೆಪೂಶಲಿಟ್ಟೇ |

ಮೆಯ್ ಮ್ಮಾಲಾಯೊಳೆನ್ನೇನೆವ್ವಿರಾನು ಮೇನೈಲಾನೇ || ”

ಇದರ ಅರ್ಥವು—(೧) ಅಮ್ಮಾನ್-ಸರ್ವಾಧಿಕನಾಗಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ

ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವ, ಆಳಿಪ್ಪಿರಾಫ-ಶಂಖಚಕ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಚೇತನರಿಗೆ ಮಹೋಪಕಾರಕನಾಗಿರುವ, ಯೆವ್ವಿಡತ್ತಾಫ-ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿ, ಲೀಲಾವಿಭೂತಿ, ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಣ ಮೊದಲಾದ ಪಾರಮೈಶ್ವರದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ಎಲ್ಲಿ? **ಯಾರ್ ಆರ್-“ಧಿಗಶುಚಿಮವಿನೀತಂ”** ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಮಹಾಪಾಪಿಷ್ಠನಾಗಿ ನಿಕೃಷ್ಟಜನ್ಮವನ್ನೆತ್ತಿರುವ ನಾನು ಎಲ್ಲಿ? ಹೀಗೆ ಅಜಗಜ ನ್ಯಾಯವಿದ್ದರೂ ಕೂಡ **ಎಮ್ಮಾಪಾವಿಯರ್ಕ್ಕುಮ್-ಹೀಗೆ** ಎಂತಹ ಮಹತ್ತಾದ ಪಾಪಿಯಾಗಿರುವವರಿಗೂ **ವಿದಿನಾಯ್ ಕ್ಕಿನ್ನುನಾಯ್ ಕ್ಕುಬ್ಬಣ್ಣೀರ್-ಪರಮಾತ್ಮನ** ಕೃಪಾಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪರಿಪಾಕದೇಶಿಯುಂಟಾಗಿ ಫಲೋನ್ಮುಖವಾಗುವಾಗ, ಫಲಿಸಿಯೇ ಫಲಿಸುತ್ತದೆ, ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲವು; ಅದು ಹೇಗೆ ಎಂದರೆ ಸಮರ್ಥನೆಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಿನ್ನ ಸೌಶೀಲ್ಯಗುಣವನ್ನು ಕಂಡಿರುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. **ಕೈಮಾತುನ್ನು ಒಳಿತ್ತಾಯ್** - ಜನ್ಮವೃತ್ತಜ್ಞಾನಗಳ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯೊಂದೂ ಇಲ್ಲದೆ ನಿಕೃಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಒಂದು ತಿರ್ಯಕ್ತಾದ ಆನೆಯ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅದರ ದುಃಖವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅದರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಮೇತನಾಗಿ ಹೋಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿ ನಿನ್ನ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾತಿಶಯವನ್ನು ತೋರಿದವನಲ್ಲವೇ? **ಎನ್ನು-ಎಂದು, ಕೈತಲೆ ಪೂಶಲಿಟ್ಟೀ-“ಶಿರಸ್ಯಂಜಲಿಮಾಧಾಯ”** ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ, ಅಂಜಲಿ ಬದ್ಧನಾಗಿ, **ಮಯಮ್ಮಾಲ್ ಆಯೊಳಿನ್ನೇರ್-ಯಥಾರ್ಥವಾದ** ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾದೆನು; **ಎಮ್ ಪಿರಾಫ-ಹೀಗೆ** ನನ್ನ ನಿಕೃಷ್ಟತೆಯನ್ನು ನೋಡದೆ, ವಾತ್ಸಲ್ಯಾತಿಶಯದಿಂದ ನನಗೆ ಮಹೋಪಕಾರಕನಾದ ಭಗವಂತನು, **ಎರ್ಮಾಲಾಫ-ನನ್ನಲ್ಲಿ** ನಿರತಿಶಯ ಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತನಾದನು. ಆದುದರಿಂದ ಚೇತನನು ಎಷ್ಟು ಪಾಪಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಆತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ಆತನ ಸೌಶೀಲ್ಯಾತಿಶಯವು, ಈತನು ಎಷ್ಟು ನಿಕೃಷ್ಟನಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ಪರಿಪಾಕದೇಶಿಯುಂಟಾಗುವಾಗ ಆತನು ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವಹಾಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಮಹೋಪಕಾರಿಯಾಗಿ ಆತನನ್ನು ವಿಶೇಷ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ರಕ್ಷಿಸುವನೆಂಬುದು ಪಾಶುರಾರ್ಥವು. ಇದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವೇನು? ಎಂದರೆ ಗಜೇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ನೀನು ತೋರಿದ ಕಾರುಣ್ಯ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಸೌಶೀಲ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವೆಂಬ ಭಾವವು.” **ಎನ್ನಗಲಾದೆ-ಮೇಲೆ** ಉಪಪಾದಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡದೇನೇ, **ಸಾರಥ್ಯದೂತ್ಯಾದಿಪರೈನೈ ಮಾಗ-ಅರ್ಜುನನಿಗೆ** ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಾರಥ್ಯವನ್ನು ಮಾಡೋಣವೇನು, ಪಾಂಡವರಿಗೆ ದೂತನಾಗಿ ದುರ್ರೋಧನನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವದೇನು, ಆದಿ ಶಬ್ದದಿಂದ ಬಾಲನಾಗಿ ಯಶೋದೆಯಿಂದ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಡುವದು, ಪಾಂಡವರ ರಾಜಸೂಯಯಾಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಚ್ಚಿಷ್ಟವನ್ನು ತೆಗೆದು ಶುದ್ಧಮಾಡುವದು, ಕುಚೇಲರ ಪಾದವನ್ನು ತೊಳೆದು ತಾನೂ ತನ್ನ ಸತ್ನಿಯೂ ಸಹ ತಲೆಗೆ ಸ್ಪ್ರೇಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು, ಸಾಂದೀಪಿನಿಯನ

ಎನ್ನಗಲ್ಲದೆ, ಸಾರಥ್ಯದೊಡ್ಡಾದಿ ಪರ್ಮನಮಾಗ ಅಪೇಕ್ಷಿಕ್ಕುಮ್ಪಡಿ ವಿಶ್ವಸ
ನೀಯತ್ಯೈಕ್ಕುರುಸ್ವಾಮ್.

ಸೌಲಭ್ಯಮಾವದು ? ಸನಕ ಸನಂದನಾದಿ ಮಹಾಯೋಗಿಗಳುಳ್ಳುಂ
ಕೂಡ ಕಿಟ್ಟಿನಿಲಮಿಲ್ಲಾದ ತನ್ನೈ “ಸಕಲಮನುಜನಯನ ವಿಷಯತಾಂ

ರಿಗೆ ಕಾಡಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದುಕೊಡುವದು, ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು
ಸೀತಾಸ್ತೇಷಣ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಮಾಡು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೋಣವೂ,
ಸಾಗರನನ್ನು ವಾನರಸೇನೆಯ ಸಮುದ್ರತರಣದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಮಾಡೆಂದು ಶರಣಾ
ಗತನಾಗುವದೂ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು; ಇವುಗಳ ಪರ್ಮಂತಮಾಗ-
ವರ್ಮಂತವಾಗಿ, ಅಪೇಕ್ಷಿಕ್ಕುಮ್ಪಡಿ-ತನಗೆ ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟವಾದಹಾಗೆ, ವಿಶ್ವಸ
ನೀಯತ್ಯೈಕ್ಕು-ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಮಾಡುವಂತವನಾಗಿರುವದಕ್ಕೆ. ಉರುಸ್ವಾಮ್-
ಹೇತುವಾಗುತ್ತದೆ.

೪. ಸೌಲಭ್ಯಮಾವದು ?—ಸೌಲಭ್ಯವೆಂದರೇನು ? ಸನಕಸನಂದನಾದಿ
ಮಹಾಯೋಗಿಗಳುಳ್ಳುಮ್ ಕೂಡ-ಬ್ರಹ್ಮಮಾನಸಪುತ್ರರಾದ ಸನಕ ಸನಂದ
ನರೇ ಮೊದಲಾದ ಪರಮಾತ್ಮೋಪಾಸಕರಿಗೂ ಕೂಡ, ಕಿಟ್ಟಿನಿಲಮಿಲ್ಲಾದ-
“ಧ್ಯಾತುಮತ್ಯಂತದೂರಂ” ಎಂದು ಆಳವಂದಾರ್ಥವರು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವ
ಹಾಗೆ, ಧ್ಯಾನಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲದ, ತನ್ನೈ-ತನ್ನನ್ನು “ಸಕಲಮನುಜ
ನಯನ ವಿಷಯತಾಂ ಗತಃ”-ಸಮಸ್ತಮನುಷ್ಯರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ವಿಷಯನಾದನು,
ಎನ್ನುವುದಿ ಪಣ್ಣುಗೈ-ಎನ್ನುವಹಾಗೆ ಅವತಾರಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋ
ಣವು. “ಸಕಲಮನುಜನಯನ” ವೆಂಬುದು ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಶ್ರೀಮದ್ಭಗ
ವದ್ಗೀತೆಯ ಅವತಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಪ್ರಯೋಗವು. ತುಂಬಾ ದೊಡ್ಡ
ಅಂತಸ್ಥಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೋಟೀಶ್ವರರಲ್ಲೂ ರಾಜರುಗಳಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲರೂ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ
ತಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಿರುವದಿಲ್ಲವು. ವಿಭವಾವ
ತಾರ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಅತಿ ಸುಲಭನು. ಎಲ್ಲರೂ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ,
ಆತನನ್ನರಿಯಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು. ಅರ್ಜಾವತಾರ
ದಲ್ಲೂ ಆತನ ಸೌಲಭ್ಯವು ವ್ಯಕ್ತವು. ಮೇಲೆ ವಿಭವಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು
ಬಿಳವಾದಿಸಿ ಹೇಳಿದುದು ಅರ್ಜಾವತಾರದಲ್ಲಿನ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕೂ ಉಪಲಕ್ಷಣವಾಗಿ
ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಇದಕ್ಕೆ (ತತ್ಪತ್ರಯಾಧಿಕಾರದ ೫೮೧-೪) ಅರ್ಜಾವತಾರ
ಮೂರ್ತಿಗೂ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದತ್ಪರಕ್ರಿಯುಂಟೆಂಬುದು ಪ್ರತಿಪಾದಿತವು. ಆ “ಸಕಲ
ಮನುಜ ವಿಷಯತಾಂ ಗತಃ” ನಾದರೂ ಆ ಸೌಲಭ್ಯವು ಯಾವಾಗ ಫಲಕಾರಿ
ಎಂಬುದು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ “ಅನನ್ಯಚೇತಾಸ್ಸತತಂ ಯೇಮಾಂ ಸ್ಮರತಿ ನಿತ್ಯಶಃ |
ತಸ್ಯಾಹಂ ಸುಲಭಃ ಪಾರ್ಥ ನಿತ್ಯಯುಕ್ತಸ್ಯ ಯೋಗಿನಃ ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕ

ಗತಃ ” ಎನ್ನುವುದಿಪಣ್ಣುಗೈ- ಇದು ಕಿಟ್ಟವರಿಯನೆಜ್ಜಿರ ನಿಸ್ಸುಹತ್ತೈ
ವಾರಾಮೈಕ್ಕುರುಸ್ವಾಮ್.

ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಮಾವದು ? (೧) “ಅಜ್ಞಾತಂ ನಾಸ್ತೀತೇ ಕಿಂಚಿತ್ ”

ದಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿತವು. ದಾನನು ಬರೆದಿರುವ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ೯೫೦-೩ ನೆಯ
ಪುಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿ. ಹೀಗೆ ಸಮಸ್ತ ಮನುಷ್ಯರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ವಿಷಯನಾಗಿರು
ವದು ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ? ಎಲ್ಲರೂ ತನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಲಿ ಎಂಬ ಉದಾರಭಾವದಿಂದ
ಎಂದು ತಿಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ವಾಕ್ಯವ ಹಿಂದೆ ಉದ್ದೇಶ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ
“ ಸಮಾಶ್ರಯಣೀಯತ್ವಾಯಾವತೀರ್ಯೋರ್ವ್ಯಾಂ ” ಎಂದಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರೂ
ಸುಕೃತಪರಿಪಾಕದಿಂದ ತನ್ನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ನಿರತಿಶಯ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದಲಿ
ಎಂಬ ಪರಮಕೃಪೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದೃಗ್ಗೋಚರನಾಗಿ ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ಸೊಬಗು
ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹದ ಲಾವಣ್ಯ, ಸರಸಸಲ್ಲಾಪಾದಿಗಳಿಂದ ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು
ಆಕರ್ಷಿಸುವನಾದುದರಿಂದ ಅತಿ ಸುಲಭನು. ಇದನ್ನೇ ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕವರ್ಮರು
ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸೌಲಭ್ಯವೆನ್ನುವ ಕಲ್ಯಾಣ
ಗುಣದಿಂದಂಟಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವೇನೆಂದರೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.—ಇದು-ಪರಮ
ಪುರುಷನ ಈ ಸೌಲಭ್ಯಗುಣವು, ಕಿಟ್ಟವರಿಯ-ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅಶ
ಕ್ತನು ತಾನು, ಎಜ್ಜಿರ-ಎಂಬುವನ, ನಿಸ್ಸುಹತ್ತೈ-ಆಶೆಯಿಲ್ಲದಿರುವ ಬುದ್ಧಿಯು,
ವಾರಾಮೈಕ್ಕು-ಬಾರದಿರುವದಕ್ಕೆ, ಉರುಸ್ವಾಮ್-ಹೇತುವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ
ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಿಭವಾವತಾರ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಅರ್ಚಾವತಾರದಲ್ಲೂ ದೃಗ್ಗೋಚರನಾಗಿರುವ
ಗುಣದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನೆಂದರೆ? ಅಲ್ಪನಾದ ತಾನು ಅಂತಹ ಉನ್ನತಸ್ಥಿತಿ
ಯಲ್ಲಿರುವವನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಎಂದು ನಿರಾಶೆಯಿಂದ ಬಿಟ್ಟು
ಬಿಡದಹಾಗೆ, ಆತನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹದ ಸೊಬಗು, ಆತನ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ
ಗಳೂ ಎಲ್ಲವೂ ಆತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಆತ
ನನ್ನೇ ಯಾವಾಗಲೂ ನೋಡಬೇಕೆಂದೂ, ಆತನೊಂದಿಗೆ ಸಲ್ಲಾಪವು ದೊರೆಯ
ಬೇಕೆಂದೂ, ಆತನ ದಿವ್ಯಚೇಷ್ಟಿತಗಳನ್ನೇ ಕೇಳಬೇಕೆಂದೂ, ಹೀಗೆ ಆತನನ್ನೇ
ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಆಶೆಯು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆಂಬ ಭಾವವು.

೫. ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಮಾವದು ? - ಸರ್ವಜ್ಞತೆ ಎಂಬುದು ಯಾವುದು ?

(೧) “ಅಜ್ಞಾತಂ ನಾಸ್ತೀತೇ ಕಿಂಚಿತ್ತಿಷು ಲೋಕೇಷು ರಾಘವ | ಅತ್ಮಾನಂ
ಸೂಚಯ್ ಜಾನನ್ ಪೃಚ್ಛಸ್ಯಸ್ಮಾಂತ್ಸುಹೃತ್ತಯಾ ” ಎಂಬುದು ಪೂರಾ
ಶ್ಲೋಕವು. ವಿಭೀಷಣನು ಶರಣಾಗತನಾಗಿ ಬಂದಾಗ ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ? ಎಂದು ವಾನರಮುಖ್ಯರನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ

(೨) “ಯೋನೇತ್ತಿಯುಗಪತ್ನರ್ವಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇಣ ಸದಾಸ್ವತಃ” ಎಜ್ಜಾರಪಡಿ

ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಹಿತವನ್ನು ಕೋರುವವರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹೇಳುವ ವಾಕ್ಯವು. ಓ ರಾಘವನೇ, ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು-ಕೃತಕ, ಅಕೃತಕ, ಕೃತಕಾಕೃತಕವೆಂದು ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲೂ ಎಂದರೆ ಸರ್ವಲೋಕದಲ್ಲೂ, ಅಜ್ಞಾತಂ ನಾಸ್ತೀತಿ ಕಿಂಚಿತ್-ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ಇರುವದು ಯಾವದೊಂದೂ ಇಲ್ಲವು, ಆತ್ಮಾನಂ ಸುಹೃತ್ತಯಾ ಸೂಚರ್ಯ-ತಾನು ವಾನರರಿಗೆ ಪರಮ ಸುಹೃತ್ತೆಂಬ ಕೀರ್ತಿ ಯುಂಟಾಗಲೆಂದು, ಜಾನನ್ನಪಿ-ಹೀಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ, ಅಸ್ಮಾ-ನಮ್ಮನ್ನು ಪೃಚ್ಛಸಿ-ಮನ್ತ್ರಾಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಕೇಳುತ್ತೀಯೇ; ಇದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ವೆಂಬ ಭಾವವು. “ಆತ್ಮಾನಂ ಸೂಚರ್ಯ” ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ “ಆತ್ಮಾ ನಂ ಪೂಜರ್ಯ” ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರ ಉಂಟು; ಆಗ ನಮ್ಮನ್ನು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ನಾಗಿ ಸನ್ಮಾನಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ, ನಿನಗೇ ಎಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳು ತ್ತೀಯೇ ಎಂಬರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಆತ್ಮಾನಂ ಜಾನನ್-ಸ್ವಕೀಯವಾದ ರಾಜನೀತಿಯೆಲ್ಲಾ ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದವನಾದರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೀಯೇ ಎಂ ಬರ್ಥವಾಗಲಿ ಆಗಬಹುದು. ಅಥವಾ ಸುಹೃತ್ತಯಾ-ಶತ್ರುವಿನ ಪಂಗಡದ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಶೋಭನವಾದ ಹೃದಯವುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದ, ಆತ್ಮಾ ನಂ-ತನ್ನನ್ನು, ಪೂಜರ್ಯ-ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ನೀನೇ ಅಂತಹ ಹೃದಯವುಳ್ಳವ ನೆಂದು ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ, ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ನ್ನೇಲ್ಲಾ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ತನ್ನ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾದ ಶರಣಾಗತರಕ್ಷಣವನ್ನು ಪ್ರಕಟೀಕರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಎಂಬ ಭಾವವು, ಅಸ್ಮಾ ಪೃಚ್ಛಸಿ-ನಮ್ಮನ್ನು ಎಂದರೆ ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು, ಪೃಚ್ಛಸಿ-ಕೇಳುತ್ತೀಯೆ. ಇದು ಶ್ರೀರಾಮನ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಶ್ಲೋಕವು.”

(೨) “ಯೋನೇತ್ತಿಯುಗಪತ್ನರ್ವಂ” ಎಂಬುದು ಶ್ರೀನಾಥಮುನಿಗಳು ರಚಿಸಿದ ನ್ಯಾಯತತ್ವದ ಮಂಗಳಶ್ಲೋಕವು. ಇದು ತತ್ವತ್ರಯಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಉದಾಹೃತವು. ಇದರ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ 500 ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ. ಈ ಶ್ಲೋಕ ದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವವೆಂದರೇನು ಎಂಬುದು ಉಪಪಾದಿತವು; ಏಕಕಾಲದಲ್ಲೇ ಯಾವಾಗಲೂ ತಾನಾಗಿಯೇ ಇನ್ನೊಂದರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತಿಳಿಯೋಣವು. ಪರಮಾತ್ಮನೂ ವಿಭುವು, ಆತನ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನವೂ ವಿಭುವೂ ಆದುದರಿಂದ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವ ಉಂಟು. ಮುಕ್ತ ದೇಶಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವಾತ್ಮನು ವಿಭುವಲ್ಲದೆ ಅಣುವಾದರೂ ಆತನ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನವು ವಿಭುವಾದುದರಿಂದ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವ ಉಂಟು.

(೨) ನಾಥಮುನಿ ನ್ಯಾಯತತ್ವ ಮಂಗಳಶ್ಲೋಕವು.

ಯೇ ಸರ್ವತ್ವೈಯುಮ್ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿಕ್ಕೈ. ಇದು ಅಶ್ರಿತಕ್ಕು ಕೊಡುಕ್ಕು ವೇಣ್ಣುಮ್ ನನ್ನೈಗಳಿಲುಮ್, ಕಳಿಕ್ಕುವೇಣ್ಣುಮ್ ವಿರೋಧಿಗಳಿಲುಮ್ ಇವನರಿಯಾದದಿಲ್ಲೈಯೆನ್ನುಮ್ ಅನುಸಂಧಾನತ್ತುಕ್ಕುರುಪ್ಪಾಮ್.

ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವಮಾವದು ? ಅಘಟಿತಘಟನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮ್. ಇದು

ಎಬ್ಬಿರಪಡಿಯೇ-ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ, ಸರ್ವತ್ವೈಯುಮ್-ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವದನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿಕ್ಕೈ-ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸೋಣವು. ಈ ಸರ್ವ ಜ್ಞತೆಯು ಅಶ್ರಿತನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವು ಎಂದರೆ ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.—ಇದು-ಈ ಸರ್ವಜ್ಞತೆಯು, ಅಶ್ರಿತಕ್ಕು-ತನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಪ್ರಪನ್ನರಿಗೆ, ಕೊಡುಕ್ಕುವೇಣ್ಣುಮ್ ನನ್ನೈಗಳಿಲುಮ್-ಕೊಡಬೇಕಾದ ಒಳ್ಳೆಯದಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲೂ, ಕಳಿಕ್ಕುವೇಣ್ಣುಮ್ ವಿರೋಧಿಗಳಿಲುಮ್-ಹೋಗಲಾಡಿಸಬೇಕಾದ ವಿರೋಧಿಗಳಾದ ಪಾಪಗಳಲ್ಲೂ, ಎಂದರೆ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿ ಅನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಇವನರಿಯಾದದಿಲ್ಲೈ-ಈ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ಇರುವದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲವು, ಎನ್ನುಮ್ ಅನುಸಂಧಾನತ್ತುಕ್ಕುರುಪ್ಪಾಮ್-ಎಂಬ ಅನುಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸರ್ವಜ್ಞತೆ ಇದ್ದರಲ್ಲವೇ, ನಮ್ಮ ಪಾಪವಿರೋಧಿವರ್ಗವು ಯಾವುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವನೆಂಬ, ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಏನು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬಲ್ಲನೆಂಬ, ನಂಬಿಕೆಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಶ್ರುತಿಯೂ ಈ ಸರ್ವಜ್ಞತೆಯನ್ನು “ಯಸ್ಸರ್ವಜ್ಞಸ್ಸರ್ವವಿತ್” ಎಂದು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. (ಮುಂ ೨-೨-೭)

೬. ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವಮಾವದು - ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರೋಣವೆಂದರೇನು ? ಅಘಟಿತಘಟನಾಸಾಮರ್ಥ್ಯಮ್-ಇತರರಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದನ್ನು ತಾನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು. ಗಜೇಂದ್ರನೂ ದ್ರೌಪದಿಯೂ ಸಹ ದೀನದಶೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಇನ್ನು ಯಾರೂ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ತಾನು ರಕ್ಷಿಸೋಣವು. ಹಾಗೆಯೇ ಉತ್ತರೆಯ ಗರ್ಭವನ್ನು ಕಾಪಾಡೋಣವು. ಇವೆಲ್ಲಾ ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನಗಳು. ಇದರ ಪ್ರಯೋಜನವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಉತ್ತರವಾಕ್ಯದಿಂದ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು-ಈ ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವವು, ಸಂಸಾರಿಗಳಾನ - ಬದ್ಧರಾದ, ನಮ್ಮೈ- ಪ್ರಪನ್ನರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು, ನಿನ್ನೈತ್ತವೋದು-ಆರ್ತನಾಗಿ ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿರುವದು ಪರಮದುಸ್ಸಹವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ ಒಡನೆಯೇ, ನಿತ್ಯಸೂರಿಪರಿಷ್ಕತ್ತಿಲೇ-ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳ ಸದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ದಿವ್ಯ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ, ನಿವೇಶಿಸಿಕ್ಕವಲ್ಲನ್.

ಸಂಸಾರಿಗಳಾನ ನಮ್ಮ ನಿನ್ನೆತ್ತಪೋದು ನಿತ್ಯಸೂರಿಪರಿಷತ್ತಿಲೇ ನಿವೇಶಿಪ್ಪಿ ಕೃವಲ್ಲನೆನ್ನಿರ ನಿಶ್ಚಯತ್ತುಕ್ಕುರುಪ್ಪಾಮ್.

ಸತ್ಯಸಜ್ಜಲ್ಪತ್ವಮಾವದು ? ತೇ ಸಜ್ಜಲ್ಪತ್ತುಕ್ಕುತ್ವನ್ನಾಲುಮ್ (ಪರ ರಾಲುಮ್) ಪ್ರತಿಹತಿಯನ್ನಿಕ್ಕೆಯೊಳಿಗೈ. ಇದು “ಅಹಂ ತ್ವಾ ಸರ್ವಸಾಪೇ ಭ್ಯೋ ಮೋಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ” ಎಜ್ಜಿರ ಪಾಶುರಮ್ ಪಳುತಾಕಾದೆಜ್ಜಿರ ವಿಸ್ರಂಭತ್ತುಕ್ಕುರುಪ್ಪಾಮ್.

ನೆಲಿಸುವಹಾಗೆ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು, ಎನ್ನಿರನಿಶ್ಚಯತ್ತುಕ್ಕುರುಪ್ಪಾಂ- ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಸಾಧನವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಘಟಿತಘಟಿನಾ ಶಕ್ತಿಯು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗುಂಟೆಂಬ ಅನುಸಂಧಾನದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ಎಂದರೆ ಆತನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನನುಷ್ಠಿಸಿದವನು ಎಷ್ಟು ಪಾಪಿಷ್ಠನಾದರೂ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೆಂಬ ಪೂರ್ಣ ನಂಬಿಕೆಯುಂಟಾಗಿ, ನಿರ್ಭಯೋ ನಿರ್ಭರೋಸ್ಥಿ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ಸರ್ವಭರವನ್ನು ಅವನಲ್ಲಿಟ್ಟು ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿ ನಿರ್ಭಯನಾಗಿರಬಹುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಭಾವವು. ಅಂತಹ ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವ ನಂಬಿಕೆ ಇದ್ದು ದರಿಂದಲೇ ಅರ್ಜುನನೂ, ವಿಭೀಷಣನೂ, ಕುಚೇಲ, ಉದ್ಧವಾದಿಗಳೂ ವಿಭವಾವತಾರಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರು.

೭. ಸತ್ಯಸಜ್ಜಲ್ಪತ್ವಮಾವದು ?-ಸತ್ಯಸಜ್ಜಲ್ಪತ್ವವೆಂಬುದು ಯಾವುದು ? ತೇ ಸಜ್ಜಲ್ಪತ್ತುಕ್ಕು-ತಾನು ಸಜ್ಜಲ್ಪಿಸಿದುದಕ್ಕೆ, ತನ್ನಾಲುಮ್ - ತನ್ನಿಂದಲೂ ಕೂಡ, ಪ್ರತಿಹತಿಯನ್ನಿಕ್ಕೆಯೊಳಿಗೈ-ತಡೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಿಲ್ಲದಿರುವಹಾಗೆ ಮಾಡೋಣವು, ಇದು-ಈ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪತ್ವವು, “ಅಹಂ ತ್ವಾ ಸರ್ವಸಾಪೇ ಭ್ಯೋ ಮೋಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ-ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನಾಗಿ, ಕರುಣೆ ಮೊದಲಾದ ಆಶ್ರಿತನಿಗೆ ಉಪಕಾರಕವಾದ ಸಮಸ್ತ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳುಳ್ಳ ನಾನು, ಈ ದುಃಖ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ದೀನಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನಿನ್ನನ್ನು, ಸರ್ವ ಪ್ರತಿಬಂಧಕರೂಪಗಳಾದ ಪಾವಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಡಿಸುವೆನು” ಮುಂದೆ ನೀನು ಶೋಕಿಸಬೇಡವೆಂದಿರುತ್ತದೆ ; ಎಜ್ಜಿರಪಾಶುರಮ್-ಎಂಬ ಅಮೋಘೋಕ್ತಿಯು ಪಳುದಾಗಾದು-ಅಸತ್ಯವೆಂದಿಗೂ ಆಗಲಾರದು, ಎಜ್ಜಿರ-ಎನ್ನುವ, ವಿಸ್ರಂಭತ್ತುಕ್ಕುರುಪ್ಪಾಮ್-“ನೇದೋತ್ತಂಸ ವಿಹಾರಸಾರಥಿಗಿರಾಂ ಗುಂಭೇನ ವಿಸ್ರಂಭಿತೇ” ಎಂದು ಸ್ವಾಮಿಯವರೇ ಸಾರನಿಷ್ಕರ್ಷಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಸಾಧನವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಸ್ರಂಭವೆಂದರೆ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು. “ಸಮಾ ವಿಸ್ರಂಭ ವಿಶ್ವಾಸಾ” ಎಂದು ಅಮರನಿಘಂಟು ಇರುತ್ತದೆ. ಸ್ತಂಭು ವಿಶ್ವಾಸೇ ಎಂಬುದು ಧಾತ್ವರ್ಥವು. ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪತ್ವಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆ

ನಿದರ್ಶನವು, ವಿಭೀಷಣನು ಶರಣಾಗತನಾದನೇ ಎಂಬ ಪರಮ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಲಂಕಾರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆತನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದಿದ್ದರೂ, ತಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಜ್ಜಲ್ಪಿಸಿ, ಇನ್ನೂ ಸಮುದ್ರತರಣ, ಲಂಕಾಪ್ರವೇಶ, ರಾವಣ ವಧೆಗಳಿಗೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಮೂಲಕ ಲಂಕಾಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಬಿಟ್ಟರು; ಅನಂತರ ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಾಧಿಸಿ ರಾವಣವಧಾ ನಂತರ ಪುನಃ ಲಂಕಾ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಇದನ್ನು ಶ್ರೀಕೂರೇಶರು ಅವರ ಅತಿನಾನುಷ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಉಪಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ -

“ಅಬ್ಧಿಂ ನತೇರಿಥ ನಜಿಹ್ಯಥ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಂ | ನೈವಾಸ್ಯಜಿಜ್ಞಾಫಯದಾಚ ಬಲಾಬಲಂ ತ್ವಂ | ನಿಸ್ಸಂಶಯಸ್ಸ ಪದಿತಸ್ಯ ಪದೇ ಭೃಷಿಂಚ | ಸ್ತಸ್ಯಾನುಜಂ ಕಥಮಿದಂಹಿ ವಿಭೀಷಣಂ ಚ ||೨೪|| ಇದರ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ— ಓ ಶ್ರೀರಾಮ ಚಂದ್ರಪ್ರಭುವೇ, ನೀನು ಇನ್ನೂ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿಲ್ಲವು, ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರ ನಾದ ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಿಲ್ಲವು; ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ರಾವಣನ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲಿಲ್ಲವು ಎಂದರೆ ಯಾರಿಗೆ ಜಯವುಂಟಾದೀತೆಂದು ವಿಚಾರಮಾಡ ಲಿಲ್ಲವು; ಹೀಗಿದ್ದರೂ ವಿಭೀಷಣನು, ಸಮುದ್ರದ ಈಚೆಯದಡದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಯಾವಾಗ ಬಂದು ಶರಣಾಗತನಾದನೋ, ತಕ್ಷಣವೇ ಆ ರಾವಣನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆತನ ತಮ್ಮನಾದ ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟಿ; ಹೇಗೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿದೆ ಹೇಳು ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಹರ್ಷಿಯು ಈ ಭಾವವನ್ನು ಬಹು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣದ ಪ್ರಥಮಸ್ಕಂದದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ.—

“ಅಭಿಷಿಚ್ಛೇಚಲಂಕಾಯಾಂ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಂ ವಿಭೀಷಣಮ್ |

ಕೃತಕೃತ್ಯಸ್ತದಾರಾಮೋ ವಿಜ್ವರಃಪ್ರಮುನೋದಹ || ”

ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಸಜ್ಜಲ್ಪತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡು ಲೋಕವಿಡಂಬನ ರೀತಿ ಯಲ್ಲಿ ರಾವಣವಧಾ ನಂತರ ಕೃತಕೃತ್ಯನು ತಾನು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಪ್ರಮು ನೋದಹ-ರಾಮನು ಸುಮ್ಮನೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. **“ಅಹಂಹತ್ವಾ ದಶಗ್ರೀವಂ ಸಪ್ರ ಹಸ್ತಂ ಸಜಾಂಧವಂ | ರಾಜಾನಂ ತ್ವಾಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಲಂಕಾಯಾಂ ರಾಕ್ಷ ಸೇತ್ತರ ”** ಎಂಬ ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವು ನಡೆಯಬೇಕೇ ಎಂದು ಪರಿತಾಪದಿಂದ ಇದ್ದು ರಾವಣವಧಾ ನಂತರ ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವು ಸಿದ್ಧಿಸಿತೆಂದು ಆನಂದಭರಿತನಾದ ಹಾಗೂ ಉತ್ತೇಕ್ಷೆಯು. ಆದರೆ **“ತನ್ ಸಜ್ಜಲ್ಪತ್ತುಕ್ತ್ಯ ತನ್ನಾಲಮ್ ಪರರಾಲಂ ಪ್ರತಿಹತಿಯನ್ರಿಕ್ತೇ** ಎಂದು ಹೇಳಿದುದು ಹೇಗೆ? ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನ ಸಾರಥಿಯಾಗಿ ಶಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದವನು ಭೀಷ್ಮಾರ್ಜುನರಿಗೆ ಯುದ್ಧನಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಶಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದು ಹೇಗೆ? ಎಂದಾಕ್ಷೇಪಿಸಿದರೆ, ತನ್ನ

ಭಕ್ತನ ಸಂಕಲ್ಪದ ರಕ್ಷಣೆಯು ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದ ರಕ್ಷಣೆಗಿಂತ ಮೇಲಾದುದೆಂದು ಭಕ್ತನಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನೇ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಪ್ರಕರಣವಾದುದರಿಂದ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ ತ್ವಕ್ಕೆ ಹಾಸಿ ಇಲ್ಲವು. ಇದನ್ನೇ ಶ್ರೀ ಭೀಷ್ಮರೇ ತಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. — “ ಸ್ವನಿಗಮಮಪಹಾಯ ಮತ್ತ್ರತಿಜ್ಞಾ ಮೃತಮಧಿಕರ್ತುಮವ ಪ್ಲುತೋರಥಸ್ಥಃ | ಧೃತರಥಚರಣೋಽಭ್ಯಯಾಚ್ಚಲದ್ಗುರ್ಧಿರಿವಹಸ್ತುಮಿ ಭಂಗತೋತ್ತರೀಯಃ ” (ಭಾಗ ೧-೯-೩೭) ಯಾವಾಗ ಭೀಷ್ಮಬಾಣದಿಂದ ಕವ ಚವು ಶಿಥಿಲವಾದುದಾಗಿ ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ರಕ್ತದಿಂದ ತೊಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾಯಿತೋ, ಆಗ ತಾನು ಆಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವದಿಲ್ಲವೆಂಬ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಹಾಗೆ ಮಾಡುವನೆಂಬ ಭಕ್ತ ನಾದ ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸತ್ಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಚಕ್ರಾಯುಧ ವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಮೇಲಿನ ಉತ್ತರೀಯವಿಲ್ಲದವನಾಗಿ ಗಜವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ಸಿಂಹದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಡಿಸುವವನಾಗಿ ರಥದಿಂದ ದುಮುಕಿದನೋ, ಅಂತಹ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸಭವತು ಭಗವಾ ಗತಿರ್ಮು ಕುಂದಃ ಎಂದು ಮುಂದಿನ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ, ಅಂತಹ ಭಗವಂತನು, ತನ್ನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾಗಿಯೂ, ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವವನಾಗಿಯೂ ಆಗಲಿ ಎಂಬುದು ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವು. ಇಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿರುವ ಪರಮವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ, ಭಕ್ತನ ಸಂಕಲ್ಪವು ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದರೆ ಆತನ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಗೌರವವನ್ನು ಕೊಡುವದು ನ್ಯಾಯವೆಂದು ತನ್ನ ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಆತನ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಉಪಹತಿಯುಂಟು ಎಂದಾ ಗಲಿಲ್ಲವು. ಇತರರಿಂದ ಆ ಉಪಹತಿಯುಂಟಾಗದೆ ತಾನೇ ಸ್ವತಃ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದುದರಿಂದ ವಿರೋಧವೇನೂ ಇಲ್ಲವು. ಶ್ರೀರಾಮನ ಯೌವರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ವಿಘಾತವಲ್ಲವೋ? ಎಂದರೆ ಇಲ್ಲವು. ತಾನೇ ವನಕ್ಕೆ ಮುಸಿಗಳ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ ದುಷ್ಪರಾಕ್ಷಸರ ವಧೆಗಾಗಿಯೂ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಮಂದರೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ವಿಘ್ನವು ಬರುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು “ವನವಾಸವೇ ಮಹೋದಯ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ರಾಜ್ಯ ವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ವನಕ್ಕೆ ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟವನಾದನು. ಅದುದರಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಪ್ರಭುವಿಗೆ ಯೌವರಾಜ್ಯಾಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪವೇ ಇಲ್ಲವು. ಶ್ರೀರಾಮನು ತುಂಬಾ ಮನೋಬಿನ್ನತೆಯಿಂದ ಹೋಗಲಿಲ್ಲವು; ಇದೆಲ್ಲಾ ತನಗೆ ಲೀಲೆಯೇ ಎಂದು ಪ್ರಕಟಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ವನಕ್ಕೆ ತೆರಳುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯರಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ತ್ರಿಜಟನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವೃತ್ತಾಂತವು ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಲೀಲೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ. ಸಹಸ್ರ ಗೋವು ಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಎಷ್ಟುದೂರ ಈ ದಂಡವನ್ನು ಎಸೆಯಲು ಶಕ್ತಿಯುಂಟೋ

೮. ಪರಮಕಾರುಣಿಕತ್ವಮಾವದು ? ಸ್ವಾರ್ಥನಿರಪೇಕ್ಷೆಯಾನ ಪರದುಃಖನಿರಾಕರಣೇಚ್ಛೈ, ಇದು ಅನಂತಾಪರಾಧಜ್ಞಳುಡೈಯವರ್ಗಳುಕ್ಕುಮ್(೧) 'ಮಿತ್ರಭಾವೇನಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ'(೨) 'ಯದಿವಾ ರಾವಣಸ್ವಯಂ' ಅಷ್ಟು ದೂರವಿರುವ ಗೋವುಗಳು ನಿನ್ನದು ಎಂದು ಶ್ರೀರಾಮನು ಪರಿಹಾಸದಿಂದ ತ್ರಿಜಟಿಸಿಗೆ ಹೇಳಲು; ಆತನು "ಸಶಾಟೀಂ ತ್ವರಿತಃ ಕಟ್ಯಾಂ ಸಂಭ್ರಾಂತಃ ಪರಿವೇಷ್ಟ್ಯತಾಮ್ | ಅವಿಧ್ಯದಂಡಂ ಚಿಕ್ಷೇಪ ಸರ್ವಪ್ರಾಣೇನವೇಗತಃ " ಬಹುಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಹರಕು ಧೋತ್ರವನ್ನು ಸುತ್ತಿದವನಾಗಿ, ಬಹುದೂರ ದಂಡವು ಬಿದ್ದು ತುಂಬಾ ಗೋವುಗಳು ತನಗೆ ಲಭಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ, ಒಂದುಸಲ ಸುತ್ತಿ ದಂಡವನ್ನು ವೇಗದಿಂದ ತಿರುಗಿಸಿ ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದೆಲ್ಲಾ ಎಸೆದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಲೀಲಾಪ್ರಭುವು ಆನಂದಿಸಿ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮ ನನ್ನಾಲಂಗಿಸಿ, ಆ ಗೋವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆಂಬ ಇತಿಹಾಸವಿರುತ್ತದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ದೂತನಾಗಿ ಹೋಗಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಗೆ ವಿಘ್ನ ಉಂಟಾದುದೂ ಆತನ ಸತ್ಯಸಜ್ಜಲ್ಪತೆಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾಯಿ ತೆಂದೂ ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವು. ಪರಮಸಾಧ್ವಿಯಾದ ದ್ರೌಪದಿಯ ಮಾನಭಂಗ ಮಾಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ, ದುರ್ಯೋಧನ ದುಶ್ಯಾಸನಾದಿಗಳು ಹತರಾಗಬೇಕೆಂಬುದೇ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪವೇ ವಿನಾ ಸಂಧಿಯಾಗಬೇಕೆಂದಲ್ಲವು. ಹಾಗಾದರೆ ಅಂತಹ ದೌತ್ಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದುದು ಹೇಗೆ? ಎಂದರೆ, ಸಂಧಿಯಾಗದೇ ಇರುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಾವೇ ಮುಂದಾಳಾಗಿಹೋದುದು ಎಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಅರ್ಜುನನು ಯುದ್ಧಮಾಡುವದಿಲ್ಲವೆಂದರೂ ಬಲಾತ್ಕರಿಸಿ ಉಪದೇಶಿಸಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿಸಿರುವದೇ ಇದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವು.

೯. ಪರಮಕಾರುಣಿಕತ್ವಮಾವದು ? ಪರಮಕಾರುಣಿಕತ್ವವೆಂಬುದು ಯಾವುದು? ಸ್ವಾರ್ಥನಿರಪೇಕ್ಷೆಯಾನ - ತನಗೇನೊಂದೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದೆ, ಪರದುಃಖನಿರಾಕರಣೇಚ್ಛೈ-ಇತರರಾದ ಜೀವಾತ್ಮರ ದುಃಖವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯು. ಇದು ಬರೀ ನಿರಾಕರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲುವದಿಲ್ಲವು. ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನಾದುದರಿಂದ ಒಂದು ವ್ಯಾಜರೂಪವಾದ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಆ ದುಃಖ ನಿವಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪರೈವಸಾನವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಅಂತಹ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಈ ಗುಣವು ಹೇತುವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.—ಇದು-ಈ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಪರಮಕಾರುಣಿಕತ್ವವು, ಅನಂತಾಪರಾಧಂಗಳುಡೈಯವರ್ಗಳುಕ್ಕುಮ್-ಲೆಬ್ಬಿ ನಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಹಾವಾವಿಗಳೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೂ ಸಹ, "ಮಿತ್ರಭಾವೇನ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ" ಮತ್ತು "ಯದಿವಾ ರಾವಣಸ್ವಯಂ"

ಎಜ್ಞಿರಪಡಿಯೇ, ಒರುನ್ಯಾಜಮಾತ್ರತ್ತಾಲೇ ಕ್ಷಮಿಕ್ಕುನುಜ್ಞಿರ ತೆಳಿವುಕ್ಕು ರುಪ್ಪಾಮ್.

ಎಜ್ಞಿರಪಡಿಯೇ-ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿತವಾದ ಹಾಗೆ, ಒರುನ್ಯಾಜ ಮಾತ್ರತ್ತಾಲೇ-ಒಂದು ನೆಪಮಾತ್ರವಾದ ಶರಣಾಗತಿ ಮೊದಲಾದುದರಿಂದ, ಕ್ಷಮಿಕ್ಕುಂ-ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಕ್ಷಮಿಸುವನು, ಎಜ್ಞಿರ ತೆಳಿವುಕ್ಕು-ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ, ಉರುಪ್ಪಾಮ್-ಸಾಧನವಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪರಮಕಾರುಣಿಕನೆಂದು ಅರ್ಜುನನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದವನಾದುದರಿಂದ ಪಾದದ ಕಡೆ ಕೂತು ಆತನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ನುಷ್ಠಿಸಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬರ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅರ್ಜುನ ರಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಆಗತಕ್ಕದ್ದೇನೂ ಇಲ್ಲವು. ಅನೇಕ ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಒಂದು ವ್ಯಾಜವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಶರಣಾಗತಿಯ ಮೂಲಕ ಆಶ್ರಯಿಸಿದರೆ, ಆತನು ಎಷ್ಟು ಶತಾಪರಾಧಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ಗುಣದ ಮೂಲಕ ರಕ್ಷಿಸಿಬಿಡುವನೆಂಬ ಭಾವವು. ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾಂತರ್ದೇಶಿಕರವರು ಈ ಗುಣವನ್ನು ಸರೈಶ್ವರನ ಇತರ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಿಗಿಂತ ಪ್ರಧಾನವಾದುದೆಂದು “ವೃಷಗಿರಿಗೃಹಮೇಧಿ ಗುಣಾಬೋಧ ಬಲೈಶ್ವರೈವೀಶಶಕ್ತಿಮುಖಾಃ | ದೋಷಾ ಭವೇಯುರೇತೇ ಯದಿ ನಾಮ ದಯೇ ತ್ವಯಾ ವಿನಾಭೂತಾಃ” (ದಯಾ. ೧೫) ಎಂಬಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಪರಮಕಾರುಣಿಕತ್ವವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಎರಡು ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ—(೧) “ಮಿತ್ರಭಾವೇನ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ನತ್ಯಜೇಯಂ ಕಥಂಚನ” — ಈ ಶ್ಲೋಕವು ಹಿಂದೆಯೇ ಉಪಪಾದಿತವು. (ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯ, ೨೩೭೦-೨ ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿ. ಇಲ್ಲಿ ನತ್ಯಜೇಯಂ-ನನ್ನ ಆಶ್ರಿತನನ್ನು ಬಿಡಲಾರೆನೆಂಬ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದು ಕೃಪಾಮಹಾತ್ಮ್ಯಯು.

(೨) ಯದಿನಾ ರಾವಣಸ್ವಯಮ್-ಇದೂ ಹಿಂದೆಯೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತವು. ೨೩೭೨-೩ ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ಪರಾಂಬರಿಸಿ. ರಾವಣನು ಮಹಾಪರಾಧಿಯು. ಅಂತವನೂ ಕೂಡ ಶರಣಾಗತನಾದರೆ ರಕ್ಷಿಸಿಬಿಡುವೆನು ಎಂದು ಹೇಳಿದುದು ದಯೆಯ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯ ದೆಶೆಯು. ಹಾಗೆಯೇ ದುರ್ಮೋಧನ ದುಶ್ಯಾಸನರೂ ಮಹಾಪರಾಧಿಗಳು. ಅವರೂ ಶರಣಾಗತರಾಗಿದ್ದರೆ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಒರುನ್ಯಾಜಮಾತ್ರತ್ತಾಲೇ ಎಂಬುದರಿಂದ ಭರನ್ಯಾಸವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಶರಣಾಗತಿಯು ಫಲಿಸಬೇಕಾದರೆ ಶರಣ್ಯನಲ್ಲಿ ಕೃಪೆಯು ಅವಶ್ಯಕವು. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವ ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವವೂ ಅವಶ್ಯಕವು. ಆದರೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಾತ್ರವಿದ್ದು ದಯಾಶೂನ್ಯನಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿಯು ನಿಷ್ಫಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಗುಣವು.

೯. ಕೃತಜ್ಞತ್ವಮಾವದು ? (೧) ನಸ್ಮರತ್ಯಪಕಾರಾಣಾಂ ಶತಮಸ್ಯಾ

೯. ಕೃತಜ್ಞತ್ವಮಾವದು ? ಮಾಡಿದುದನ್ನು ತಿಳಿಯೋಣವು ಎಂಬ ಗುಣವಾವುದು ? “ ನಸ್ಮರತ್ಯಪಕಾರಾಣಾಂ ” ಎಂಬ ಮತ್ತು “ ಋಣಂ ಪ್ರವೃದ್ಧಮಿವಮೇ ” ಎಂಬ ಎಜ್ಞಾರಸದಿಯೇ - ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ, ಅತ್ಯಲ್ಪಾನುಕೂಲ ವ್ಯಾಪಾರತ್ತೈಯುಮ್ - ಭಗವದಾಜ್ಞೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ಆತನ ಸಂಪ್ರೀಣನಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಕೂಡ, ಪರಮೋಪಕಾರಂ ಪಣ್ಣಿನಾರ್ಪೋಲೇ-ನನ್ನ ಆಜ್ಞಾನುಪಾಲನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮಹಾತ್ಮನು, ಉದಾರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತನಗೆ ಪರಮೋಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದಹಾಗೆ ಭಾವಿಸಿ, ಮರವಾದೊಳಿಗೈ-ಹಾಗೆ ಆಶ್ರಿತನು ಮಾಡಿದ ಅಲ್ಪಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮರೆಯದೇ ಇರೋಣವು. “ ನಸ್ಮರತ್ಯಪಕಾರಾಣಾಂ ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವು ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ, “ ನಸ್ಮರತಿ ” ಎಂಬುದು ಉತ್ತರಾರ್ಧವಾಗಿಯೂ, “ ಕಥಂಚಿತ್ ” ಎಂಬುದು ಪೂರ್ವಾರ್ಧವಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದು ಸ್ವಾಮಿಯ ಕೃತಜ್ಞತ್ವ ಗುಣವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಶ್ಲೋಕವು. ಕಥಂಚಿತ್ ಕೃತೇನ-ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ಏನೋ ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಗೋ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅಥವಾ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಶ್ರದ್ಧಾ ಉತ್ಸಾಹ ಸಜ್ಜಲ್ಪಾದಿಗಳು ಏನೂ ಇಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಸಜ್ಞಿಕವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ, ಅಥವಾ ಏನೋ ಒಂದು ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರವನ್ನು ದೈಶಿಸಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ, ಅಥವಾ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿ “ ಪತ್ರಂ ವುಷ್ಪಂ ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ, ಅಥವಾ ಪರಿಹಾಸಾದಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ, ಕೃತೇನ ಎಂದಿರುವದರಿಂದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪವಾಗಲಿ ಬೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು, ಏಕೇನ ಉಪಕಾರೇಣ-ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಪೂರ್ಣಕಾಮನಿಗೆ ಉಪಕಾರವು ಯಾವುದು ಇಲ್ಲವು, ಆದರೂ ಸಕೃತ್ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದುದನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನು ಉಪಕಾರವಾಗಿ ಭಾವಿಸುವನೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅಥವಾ ವ್ಯಾಜರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸಕೃತ್ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಶರಣಾಗತಿರೂಪ ಆಶ್ರಯಣದಿಂದ, ಅಂತಹ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ, ತುಷ್ಯತಿ-ಸಂತೋಷಪಡುವನು. ಆಗಲಿ ಅನಂತರ ಈತನು ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಅಸಂಖ್ಯೇಯಗಳಾದ ಅಪರಾಧಗಳಿಂದೇನಾದರೂ ಕೋಪಿಸುವನೋ ? ಎಂದರೆ ಅಂತಹ ಅಪರಾಧಗಳು ಆತನ ಸ್ಮೃತಿಪಥಕ್ಕೆ ಬರುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಪಕಾರಾಣಾಂ-ಸರಿಯಾಗಿ ಅಪರಾಧಗಳೇ ಆಗಿರುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು, ಶತಮಸಿ-ಇಲ್ಲಿ ಶತ ಶಬ್ದವು ಆನಂತ್ಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ, ಆನಂತ್ಯವನ್ನೂ ಕೂಡ, ನಸ್ಮರತಿ-ಶ್ರೀರಾಮನು ಸ್ಮರಿಸುವನಲ್ಲವು ; ಏಕೆಂದರೆ, ಆತ್ಮವತ್ತಯಾ-

(೧) ರಾಮಾ. ಅಯೋಧ್ಯಾ. ೧-೧೧.

ತ್ಮನತ್ತಯಾ | ಕಥಂಚಿದುಪಕಾರೇಣ ಕೃತೇನೈಕೇನ ತುಷ್ಯತಿ” (೨) “ಋಣಂ ಪ್ರವೃದ್ಧ ಮಿವ ಮೇ ಹೃದಯಾ ನ್ನಾಪಸರ್ದತಿ” ಎಜ್ಜಿರಪಡಿಯೇ ಅತ್ಯಲ್ಪಾ ನುಕೂಲ ನ್ಯಾಸಾರತ್ತೈಯುಂ ಪರಮೋಪಕಾರಂ ಪಣ್ಣೆನಾರ್ಪೋಲೇ ಮರ

ವಶೀಕೃತವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದ, ಅಥವಾ ಮಾಡಿದುದರ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ವನಾದುದರಿಂದ, ಅಥವಾ ಯಾವಾಗ ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಸಕೃದಾಶ್ರಯಮಾಡಿ ದನೋ, ಆಗ ಪ್ರಪನ್ನನು ತನ್ನವನಾದುದರಿಂದ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವದಿಲ್ಲ ವೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಆಗ ಪ್ರಪನ್ನರಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರನ್ನೂ “ಉದಾರಾ ಸ್ವರ್ದವಿವೈತೇ” ಎಂದೂ, “ನಕಶ್ಚಿನ್ನಾಪರಾಧ್ಯತಿ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅವು ಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸದೇ ಇರುವನೆಂಬ ಭಾವವು.

(೨) “ಋಣಪ್ರವೃದ್ಧಮಿವ” ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಾರ್ಥವು ಯಾವುವೆಂದರೆ—“ಗೋವಿಂದೇತಿ ಯದಾಕ್ರಂದತ್ಪಶ್ಚಾ ಮಾಂ ದೂರವಾಸಿ ನಮ್” ಎಂಬುದು. ಆದರೆ ಕುಂಭಕೋಣಿಯ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಗೋವಿಂದೇತಿ ಎಂಬುದನ್ನೇ ಉತ್ತರಾರ್ಥವಾಗಿ ಅಚ್ಚುಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರತಿಗಳಿಗೂ ಈಗಿನ ಪ್ರತಿಗಳಿಗೂ ಅನೇಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. ಯದಾ-ಯಾವಾಗ, ಗೋವಿಂದೇತಿ-ಓ ಗೋವಿಂದನೇ ಎಂದು, ದೂರವಾಸಿ ನಮ್-ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ, ಮಾಂ-ನನ್ನನ್ನು, ಕೃಷ್ಣಾ-ದ್ರೌಪದಿಯು, ಆಕ್ರಂ ದತ-ದುಶ್ವಾಸನಾದಿಗಳು ದುರ್ಯೋಧನನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ, ತಾನು ಬಹಿಷ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಎಳಕೊಂಡುಬಂದು ಮಾನಭಂಗವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ಘಟ್ಟ ಯಾಗಿ ಅಳುತ್ತಾ ಕೂಗಿದಳೋ, ಆ ಕೂಗು, ಋಣಂ ಪ್ರವೃದ್ಧಮಿವ-ತೀರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದಷ್ಟು ಮಾಡಿದ ಸಾಲವು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ, ಹೃದಯಾತ್-ನನ್ನ ಹೃದ ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನಾಪಸರ್ದತಿ-ಬರಲೇ ಇಲ್ಲವು. ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಋಣವು ಯಾವಾಗಲೂ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಶಲ್ಯರೂಪವಾಗಿಯೇ ಹೇಗೆ ಇರುತ್ತದೋ ಹಾಗೆ, ಆ ಸಾಧ್ವಿಯ ಆರ್ದ್ರಸ್ವರವು ನನ್ನ ಮರ್ಮವನ್ನು ಬೇಧಿಸುತ್ತಲೇ ಇದೆ ; ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಶಲ್ಯರೂಪವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಭಾವವು. ಆ ಮಹಾ ಪಾಪಿಗಳು ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತರಾಗಿರುವದು ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಬೇಧಿಸುತ್ತದೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ದೂರ ವಾಸಿನಂ ಎಂಬುದರಿಂದ ತಾನು ಆಗ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಇದ್ದುದಾದರೆ, ಆಗಲೇ ಅವರನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನೆಂಬ ಭಾವವು. ಶರಣಾಗತನ ಆರಿಯನ್ನು ತೀರಿಸದಿರುವುದು ತನಗೆ ಮಹತ್ತರದ ಋಣಬಾಧೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ಮುಂದೆ ಈ ಕೃತಜ್ಞತ್ವವು ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಗೆ ಹೇಗೆ ಉಪಕಾರವೆಂಬುದನ್ನು ಉಪ ಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.—ಇದು-ಈ ಕೃತಜ್ಞತ್ವವು, ತಃ ಪಕ್ಕಲಿಲೇ - ಚೇತನನಾದ

ವಾದೊಳಿಗೈ. ಇದು ತೇ ಪಕ್ಕಲಿಲೇತೇನು ಮೊರುವಲ್ಲ ಕುರಿಕಂಡಾಲ್ ಇನಿನಮ್ಮ ಯೊರುಕಾಲತ್ತಿಲುಮ್ ಕೈವಿಡಾನೆನ್ನಿರುಕ್ಕೈಕ್ಕುರುಪ್ಪಾಮ್.

೧೦. ಸ್ಥಿರತ್ವಮಾವದು ? ಆಶ್ರಿತರಕ್ಷಣತ್ತಿಲ್ ನಿಲೈಯುಡನ್ನು. ಇದು ಅತ್ಯಂತಾನ್ತರಂಗ(ಭೂತ)ರ್ ವಿಲಕ್ಕಿಲುಮ್ “ನತ್ಯಜೇಯಂ ಕಥಂ ಚನ” ಎಜ್ಜಿರಪಡಿಯೇ ನಮ್ಮವಿಡಾನೆನ್ನು ನಮ್ಮುಗೈಕ್ಕುರುಪ್ಪಾಮ್.

೧೧. ಪರಿಪೂರ್ಣತ್ವಮಾವದು ? ಅನಾಪ್ತ ಸಮಸ್ತ ಕಾಮತ್ವಮ್.

ತನ್ನಲ್ಲಿ, ಏದೇನುಮೊರು-ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು, ವಲ್ಲಕುರಿಕಂಡಾಲ್ - ವ್ಯಾಜರೂಪವಾಗಿ ಒಂದು ಅನುಕೂಲಾಚರಣೆಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಎಂದರೆ ಶರಣಾಗತಿಯ ಮೂಲಕ ಆಶ್ರಯಿಸಿದನೆಂದು ತಿಳಿದರೆ, ಕೈವಿಡಾನ್-ಕೈಬಿಡುವದಿಲ್ಲವು, ರಕ್ಷಿಸದೇ ಇರುವದಿಲ್ಲವು, ಎನ್ನಿರುಕ್ಕೈಕ್ಕು-ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯುಂಟಾಗುವದಕ್ಕೆ, ಉರುಪ್ಪಾಮ್-ಸಾಧನವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಶರಣಂವ್ರಜವೆಂದೂ, ಮೋಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಎಂದೂ ಹೇಳಿದುದರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಶರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಕೃತಜ್ಞತ್ವವಿರುವದರಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವದು. ಹಾಗೆಯೇ “ತನಾಸ್ತೀತಿ ಚ ಯಾಚಿತೇ” ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ವಲ್ ಕುರಿಕಂಡಾಲ್, ಅಭಯಂ ದದಾಮಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೈಬಿಡುವನಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು.

೧೦. ಸ್ಥಿರತ್ವಮಾವದು ?—ಸ್ಥಿರಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಿಕೆ ಎಂದರೇನು ? ಆಶ್ರಿತರಕ್ಷಣತ್ತಿಲ್-ಅಜ್ಞ ಅಥವಾ ಅಜ್ಞ ಶರಣಾಗತಿಯ ಮೂಲಕ ಆಶ್ರಯಿಸಿದವನ ರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಿಲೈಯುಡನ್ನು-ಸ್ಥಿರಸಂಕಲ್ಪನಾಗಿರೋಣವು, ಇದನ್ನೇ ಉಪಪಾದಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು-ಈ ಸ್ಥಿರತ್ವವು. ಅತ್ಯಂತಾನ್ತರಂಗರ್-ಸುಗ್ರೀವ ಜಾಂಬವಾಂಗದಾದಿಗಳ ಹಾಗೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಿಯರಾದವರು, ವಿಲಕ್ಕಿಲುಮ್-ನಿರಾಕರಿಸಿದರೂ, “ನತ್ಯಜೇಯಂ ಕಥಂಚನ” ಶರಣಾಗತನನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಬಿಡೆನು” ಎಜ್ಜಿರಪಡಿಯೇ-ಎಂದು ಶ್ರೀರಾಮನು ಸುಗ್ರೀವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಹಾಗೆ, ನಮ್ಮ ವಿಡಾನೆನ್ನು-ಪ್ರಪನ್ನರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಮ್ಮುಗೈಕ್ಕು-ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವದಕ್ಕೆ, ಉರುಪ್ಪಾಮ್-ಸಾಧನವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ಗಜೇಂದ್ರ, ಧ್ರುವ, ದ್ರೌಪದ್ಯಾದಿಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದರು.

೧೧. ಪರಿಪೂರ್ಣತ್ವಮಾವದು ? -ಪರಿಪೂರ್ಣತ್ವವೆಂಬುದು ಯಾವದು ? ಅನಾಪ್ತ ಸಮಸ್ತ ಕಾಮತ್ವಮ್ - ಅಭಿಲಷಿತವಾದುವು ಎಷ್ಟುಂಟೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಏನೊಂದೂ ನ್ಯೂನತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೊಂದಿರೋಣವು, ಅದನ್ನೇ ಉಪಪಾದಿಸಿ

ಇದು (೧) “ಅಣ್ಣಪ್ಪುಪಹೃತಂ ಭಕ್ತ್ಯೈಃ (ನುಮ ಭೋಗಾಯ ಜಾಯತೇ) ಪ್ರೇಮ್ಣಾ ಭೂರ್ಯೇವಮೇಭವೇತ್ |” (೨) “ಪತ್ರಂ ಪುಷ್ಪಂ ಫಲಂ ತೋಯಂ ಯೋ ಮೇ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರ್ ಪಡಿಯೇ ಭಾವಬಂಧಮ್ ಸಾರ್ಥಮೇತನ್ಯಯೋಳಿಯ ಮತ್ತನಾಮಿಡುಂ ಪಚ್ಚೈಯಿಲ್ ವರಿಶೈ ಸಾರಾ

ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—(೧) ಇದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಭಗವಾಽರವರು ಪರಮಭಾಗವತರಾದ ಕುಚೇಲರನ್ನು ಕುರಿತು ಸರ್ವಜ್ಞನಾದುದರಿಂದ ಅವಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ತನಗಾಗಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿದು, ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯನವನ್ನು ತಂದಿದ್ದೀರಾ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಸಂದರ್ಭವು. ಭಕ್ತ್ಯೈಃ-ನನ್ನ ಭಕ್ತರುಗಳಿಂದ ಯತ್ ಉಪಹೃತಂ-ಯಾವದು ತರಲ್ಪಟ್ಟು ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ, ತತ್-ಅದು, ಅಣ್ಣಪಿ-ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ ರೂ, ಪ್ರೇಮ್ಣಾ-ಆ ಪ್ರೇಮಾತಿಶಯದಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಿದುದಾದುದರಿಂದ, ಭೂರಿ-ಮಹತ್ತಾದುದಾಗಿ, ಉಪಜಾಯತೇ-ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸುವದರಿಂದ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದುದು ಅನಂತವಾದುದಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗಿನ ಕೋಶಗಳಲ್ಲಿ “ಅಣ್ಣಪ್ಪುಪಹೃತಂ ಭಕ್ತ್ಯೈಃ ಪ್ರೇಮ್ಣಾ ಭೂರ್ಯೇವಮೇಭವೇತ್” ಎಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಉತ್ತರಾರ್ಥವು—“ಭೂರ್ಯೈಃ ಭಕ್ತೋಪಹೃತಂ ನಮೇ ತೋಷಾಯ ಕಲ್ಪತೇ” ಎಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅಭಕ್ತನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದುದು ಮಹತ್ತಾದುದಾದರೂ ನನಗೆ ಅದು ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವದಿಲ್ಲವು” ಎಂದೂ, (೨) ಇದು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಭಕ್ತಮಹಾತ್ಮೈಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಪ್ರಕರಣವು; ಆತನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಯಾವ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದುದನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದರೂ ಅದು ನನಗೆ ಪರಮಭೋಗ್ಯವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿಸುವ ಪ್ರಕರಣವು. ಈ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಾರ್ಥಗಳು ಬೇಕಾದರೆ ದಾಸನು ಬರೆದಿರುವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಶಾಸ್ತ್ರರೀತ್ಯಾ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ತುಳಸೀದಳ, ಕಮಲಪತ್ರ ಮುಂತಾದ್ದನ್ನಾಗಲೀ, ತಾನು ಹಾಕಿ ಬೆಳಸಿದ ಪುಷ್ಪದಿಂದಲಾಗಲಿ, ಯೋಗ್ಯವಾದ ಫಲವನ್ನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾಚಮನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧೋದಕವನ್ನಾಗಲಿ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದನ್ನಾಗಲಿ ಯಾವ ಭಕ್ತನು ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಾನೋ, ಅದನ್ನು ತುಂಬಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದುದರಿಂದ ತುಂಬಾ ಪವಿತ್ರವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಎಂದರೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಪರಿಗ್ರಹಿಸುವೆನು ಎಂಬುದು ಸಂಗ್ರಹಾರ್ಥವು.” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರ್ದಿಡಿಯೇ-ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ, ಭಾವಬಂಧಂ ಸಾರ್ಥಂ-ಈ ಅವಾಪ್ತ ಸಮಸ್ತ ಕಾಮತ್ವವು ಪ್ರಪನ್ನನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿರೂಪ ಭಾವದಿಂದ ಹೇಗೆ ಕಟ್ಟಿಬಿದ್ದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಎದರನೋಡುತ್ತದೆ,

ನೆನ್ನುವಲ್ಲಿ ಕಿಂಚಿತ್ಕಾರತ್ತಿಲೇ ಮುಯಲುಕ್ಕೈಕ್ಕುರುಪ್ಪಾಮ್.

೧೨. ಪರಮೋದಾರತ್ವಮಾವದು ? ಉಪಾಯ ಲಾಘವಮುಮ್ ಉಪೇಯ ಗೌರವಮುಂ, ಸಾತ್ರಾಪಕರ್ಷಮುಂ ಪಾರಾದೇ ಸರ್ವಸ್ವದಾನಂ ಪಣ್ಣಿಯುಮ್, ನಾಮ್ ಶಿಯ್ದದು ಪೋರಾದೆನ್ನಿರುಕ್ಕುಮ್ ವದಾನ್ಯತ್ಯೆ.

ಅತ್ತನೈಯೊಳಿಯ-ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಮತ್ ತುನಾಮಿಡುಂ ಪಚ್ಚೈಯಿಲ್-ಬೇರೆ ಅಧಿಕವಾಗಿ ನಾವು ಸಮರ್ಪಿಸುವ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ, ವರಿಶೈಪಾರಾನೆನ್ನು-ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಈ ಗುಣದಿಂದ ನೋಡುವದಿಲ್ಲವೆಂದು- ವಲ್ಲ ಕಿಂಚಿತ್ಕಾರತ್ತಿಲೇ-ತನಗೆ ಶಕ್ಯವಾದ ಅಲ್ಪ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ, ಮುಯಲುಗೈಕ್ಕುಂ-ಪ್ರವೇಶ ಉಂಟಾಗುವದಕ್ಕೆ, ಎಂದರೆ ಕೈಂಕರ್ಯಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸುವದಕ್ಕೆ, ಉರುಪ್ಪಾಮ್-ಸಾಧನವಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಚೇಲರು ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಪೃಥಕತಂಡುಲ, ಗಜೇಂದ್ರನೂ ಸುಧಾಮನೆಂಬ ಮಾಲಾಕಾರನೂ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಪುಷ್ಪಗಳೂ, ಶಬರಿಯು ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಫಲವೂ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ವನವಾಸದ ಪ್ರಥಮ ದಿನದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಉದಕವೂ, ಕುಬ್ಜೆಯು ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಗಂಧ ಇವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ವೃತ್ತಾಂತಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನಗಳು.

೧೨. ಪರಮೋದಾರತ್ವಮಾವುದು ? - ನಿರತಿಶಯ ಉದಾರಭಾವವೆಂಬುದು ಯಾವುದು ? ಉಪಾಯಲಾಘವಮುಮ್-ಬಹು ಲಘುವಾದ ಎಂದರೆ ಬಹು ಸುಲಭವಾದ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನದ ಮೂಲಕ, ಉಪೇಯ ಗೌರವ ಮುಮ್-ಮಹತ್ತಾದ ಪ್ರಾಪ್ಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡೋಣವು; ಅದನ್ನೇ ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.—ಸಾತ್ರಾಪಕರ್ಷಮುಂ ಪಾರಾದೆ-ಅಧಿಕಾರಿಯ ನಿಕ್ಕಷ್ಟತೆಯನ್ನು ನೋಡದೆ, ಗಮನಿಸದೆ, ಸರ್ವಸ್ವ ದಾನಮುಂ ಪಣ್ಣಿ-ತನಗೆ ಎಷ್ಟು ಸುಖವೋ ಅಷ್ಟು ಉಂಟಾಗುವಹಾಗೆ ಮೋಕ್ಷಸುಖವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡಿ, ನಾಮ್ ಶಿಯ್ ದದು ಪೋರಾದು ಎನ್ನಿರುಕ್ಕುಮ್ ವದಾನ್ಯತೆ-ನಾವು ಮಾಡಿದುದು ಸಾಲದು ಎಂದಿರುವಹಾಗೆ ಇರುವ ದಾನಶೀಲತೆಯು; ಅಧಿಕಾರಿಯು ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು; ಅವನು ಕೇಳಿದುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಯಿತು. ಆತನು ಮಹಾ ಭಕ್ತನಾಗಿ ನನ್ನವನಾದ ನಂತರ ಉಚಿತವಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೇ, ನಾವು ಮಾಡಿದುದು ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಾಲದೇ ಎಂಬ ವದಾನ್ಯತೆ ಎಂಬ ಭಾವವು. ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಪರಾಶರಭಟ್ಟರವರು “ಐಶ್ವರ್ಯಮಕ್ಷರಂ ಗತಿಂ.” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ “ಅಸ್ತೈ ನ ಕಿಂಚಿದುಚಿತಂ ಕೃತಮಿತ್ಯಥಾಂಬ | ತ್ವಂ ಲಜ್ಜಸೇ ಕಥಯ ಕೋಯಮುದಾರಭಾವಃ” “ದೇವಜುಷ್ಪಾಮುದಾರಾಂ” ಎಂದು ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಉದಾರಭಾವವನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಉಪಪಾದಿಸಿ ಕೊಂ

ಇದು ದಧಿಭಾಂಡಾದಿಗಳೈಪೋಲೇ ಹಠಾತ್ಕಾರಂ ಪಣ್ಣಿಯುಮ್ ಅನುಬಂಧಿ ಪರ್ಯಂತಮಾಗ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥತ್ವೈಯಪೇಕ್ಷಿಕ್ಯೈಕ್ಕುರುಸ್ವಾಮ್.

ಡಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. (ಶ್ರೀಗುಣ ೫೮) ಸರ್ವಸ್ಯದಾನವಂತಾದ್ದೆಂದರೆ—ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ನಮಗೆ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ “ಸರ್ವಸ್ಯಶರಣಂಸುಹೃತ್” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ ಪರಮ ಸುಹೃತ್ತು. ಪರಮಸುಹೃತ್ತಿನ ಉದಾರಭಾವ ಎಂತಾದ್ದೆಂದರೆ ಮಿತ್ರನಿಗೆ ತನ್ನ ಸರ್ವ ಸ್ವವನ್ನೂ ಕೊಡುವದೇ. ಇದನ್ನು ಭರ್ತೃಹರಿಯು (೬೭) ಬಹು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಕ್ಷೀರೋದಕ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದ ಉಪಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ನೀರು ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಬಂದು ಸೇರಿದರೆ ಹೇಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕ್ಷೀರವು ಉದಕಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತದೋ ಹಾಗೆಯೇ ಜೀವಾತ್ಮನು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸೇರಿದರೆ, ಆತನಿಗೆ “ಪರಮಂ ಸಾಮ್ಯಮುಪೈತಿ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯು ಉಪಪಾದಿಸುವ ಹಾಗೆ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕೊಡುವನು ಎಂದರೆ ತನ್ನ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನನ್ನೂ ಸಹ ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ ಕೊಡುವನು ಎಂಬ ಭಾವವು. ಈ ಭಾವವು ಈ ಮುಂದಿನ ಭಾಗವತ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಕ್ರೂರವಾಕ್ಯದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವು. “ಸರ್ವಾದದಾತಿಹಿ ಭರ್ವಾ ಭಜತೋಭಿ ಕಾಮಾ ಆತ್ಮಾನಮಪ್ಯುಪಚೆಯಾಪಚೆಯಾ ನಯಸ್ಯ”(ಭಾಗ ೧೦-೪೮-೨೭) ನಿತ್ಯನೈಮಿತ್ತಿಕಾದಿ ಆಜ್ಞಾ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನೆಸಗುತ್ತಾ ನಿನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಪ್ರಪನ್ನರಿಗೆ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನೂ ನೀನು ಕೊಡುತ್ತೀಯೆ, ಯಾವ ನಿನಗೆ ವೃದ್ಧಿ ಹ್ರಾಸ ಮೊದಲಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಲ್ಲದೆ ನಿರ್ವಿಕಾರನಾಗಿದ್ದೀಯೇ ಅಂತಹ ಚಿದ ಚಿದ್ವಿಲಕ್ಷಣನಾದ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಸಹ ಅವರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತೀಯೆ ಎಂದರೆ ನಿನ್ನ ಸಾಯುಷ್ಯವನ್ನೂ ದಯಪಾಲಿಸುತ್ತೀಯೇ, ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವವನ್ನು ಈಯುತ್ತೀಯೇ ಎಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಇಂತಹ ಉದಾರಭಾವವು ನಿನ್ನದು ಎಂಬುದು ಫಲಿತವು. ಇದೇ ಸರ್ವಸ್ಯದಾನವು ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಮುಂದೆ ಉದಾರತ್ವದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.—ಇದು-ಈ ಪರಮೋದಾರತ್ವವು, ದಧಿಭಾಂಡಾದಿಗಳೈಪೋಲೇ ಹಠಾತ್ಕಾರಂ ಪಣ್ಣಿಯುಂ-ದಧಿಭಾಂಡರೆಂಬ ಗೋಪರೇ ಮೊದಲಾದವರುಗಳ ಹಾಗೆ ಬಲಾತ್ಕಾರ ವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅನುಬಂಧಿಪರ್ಯಂತಮಾಹ-ತಮಗೆ ಸೇರಿದವರ ಪರ್ಯಂತ ವಾಗಿ, ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥತ್ವ-ಮೋಕ್ಷವನ್ನು, ಅಪೇಕ್ಷಿಕ್ಯೈಕ್ಕುರುಸ್ವಾಮ್-ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ವೃತ್ತಾಂತವೇನೆಂದರೆ—ಒಬ್ಬ ಗೋಪಾಲನಮನೆಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಭಗವಾಽವರು ಬಂದರು ; ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆತನು ತಮಗೆ ದೇಹಾನುಬಂಧಿಯಾದ ದಧಿಭಾಂಡವರಿಗೂ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಂಟಾಗ ಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ಪಡೆದರೆಂಬ ಇತಿಹಾಸ ಉಂಟು. ಇದು ಸ್ವಾಮಿಯ ಉದಾರಭಾವದ ನಿರ್ದರ್ಶನವು. ಈ ವಾಕ್ಯದ ಆದಿಸದದಿಂದ ಧ್ರುವನು ತನ್ನ

ಇಪ್ಪಡಿ ಮತ್ತುಮ್ ಶರಣ್ಯತೈಕ್ಕು ಉಪಯುಕ್ತಮಾನ ಗುಣಜ್ಞಳೈಯುಮ್, ಅವತ್ತಿನುಡೈಯ ಉಪಯೋಗ ವಿಶೇಷಜ್ಞಳೈಯುಮ್ ಇಜ್ಜೇ ಅನುಸಂಧಿತ್ತುಕೊಳ್ಳವದು.

ತಾಯಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದುದೂ, ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದ ಮಹಾಪರಾಧಗಳಿಂದ ಪವಿತ್ರತೆಯನ್ನು “ ತಸ್ಮಾತ್ತಿತಾಮೇ ಪೂಯೇತ ದುರಂತಾದ್ವಸ್ತರಾದಘಾತ್ ” ಎಂದು (ಭಾಗ ೭-೧೦-೧೬) ಯಾಚಿಸಿದುದೂ, ಘಂಟಾಕರ್ಣನು ತನ್ನ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಬೇಡಿದುದೂ, ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಉದಾರಭಾವದಿಂದ ಮಾಂಮದೀಯಂಚಿ, ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ ಪ್ರಪನ್ನನ ಸಂಬಂಧಿಗಳೂ ಸಹ ಸ್ವಾವ್ಯನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವರು ; ಆದುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಆತನ ಪತ್ನೀ ಸುತರೇ ಮೊದಲಾದವರಿಗೂ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಬೇಡಲು ಈ ಉದಾರತ್ವವು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಭಾವವು.

ಮುಂದಿನ ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಿಂದ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ನಿಗಮನಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—ಈಗ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ೧೨ ಮುಖ್ಯವಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಅವುಗಳಿಂದ ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ ಆಗುವ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಉಪಪಾದಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳೂ ತೋರಿಬರುವಾಗ ಈ ೧೨ ಗುಣಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದುದು ಹೇಗೆ? ಎಂದರೆ ಅವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅನುಸಂಧೇಯಗಳಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ವಿಷಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವರು ಮಿಕ್ಕ ಗುಣಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಉಪಯೋಗಗಳನ್ನೂ ತಾವೇ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—ಇಪ್ಪಡಿ-ಹೀಗೆ ನಾವೀಗ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ೧೨ ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಮತ್ತು-ಇವಲ್ಲದೆ ಇತರಗಳಾದ, ಶರಣ್ಯತೈಕ್ಕು-ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಶರಣ್ಯನಾಗಿರುವದಕ್ಕೆ, ಉಪಯುಕ್ತಗಳಾದ ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಮಾರ್ದವಾರ್ಜವಾದಿ ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಅವತ್ತಿನುಡೈಯ-ಆ ಗುಣಗಳ, ಉಪಯೋಗವಿಶೇಷಂಗಳೈಯುಂ-ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನೂ, ಇಜ್ಜೇ-ಈ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ, ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.

ಈ ಧ್ವಯಮುನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದವು ಪೂರ್ವಖಂಡ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಖಂಡವೆರಡರಲ್ಲೂ ಉಂಟು. ಈ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಯ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನವು ಸಂಕುಚಿತವಾದುದರಿಂದ ಸರಮುಪುರುಷನಾದ ಪ್ರಾಸ್ಯನ, ಸಮಸ್ತ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ

ಉತ್ತರಖಂಡಸ್ಥ ನಾರಾಯಣಶಬ್ದ ಅನುಸಂಧೇಯ ಗುಣಾಃ

ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನದಶೈಯಿಲವೋವಿದ್ಯೈಗಳುಳ್ಳಡೈತ್ತ ಕತಿಪಯ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟ ಅನುಸಂಧೇಯನಾಯ್, ಪ್ರಾಪ್ತಿದಶೈಯಿಲ್ ಸಮಸ್ತಗುಣಗಳನ್ನೂ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುವದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲವೆಂದರಿತು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ೧೨ ಗುಣಗಳನ್ನು ಉಪಾಯದಶೈಯಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ ಆ ಗುಣಗಳು ಹೇಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದವು ಎಂದೂ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಉಪೇಯದಶೈಯಲ್ಲಾದರೋ ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದಿರುವದರಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿರುವ ಭಾವವು ವೇದ್ಯವಾಗಬಹುದು ಈಗ ಉತ್ತರಖಂಡವು ಪ್ರಾಪ್ಯದಶೈಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುವದರಿಂದ ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗುಣಗಳು ಅನುಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಧಾನತಮಗಳೆಂಬುದನ್ನು ಮುಂದೆ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವು ಉಪಾಯದಶೈಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನವಾದವಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವು. ಇಂತಹ ಅನುಸಂಧಾನವು ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಅಂಗರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲವು ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಅಂಗಗಳು ಐದೆಂದು ಹಿಂದೆ ಪರಿಕರ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ಇನ್ನು ಯಾವುವೂ ಅಂಗವಲ್ಲವೆಂದು “ಪ್ರಸತ್ತೇಃ ಕ್ವಚಿದಪ್ಯೇವಂ ಪರಾಪೇಕ್ಷಾನ ವಿದ್ಯತೇ ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಭಕ್ತ್ಯುಪಾಯದಲ್ಲಿ ದಹರವೈಶ್ವಾನರಾದಿ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಕೆಲವು ನಿಯತಗುಣ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ ಉಪಾಸಿಸಬೇಕೆಂಬ ವಿಧಿ ಇರುವದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಅನುಸಂಧಾನವು ಅಂಗವು. ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಾದರೋ ಹಾಗಲ್ಲವು. ಆದರೆ ಈ ಗುಣಗಳ ಅನುಸಂಧಾನವು ತಾನು ಮಾಡುವ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ ಎಂಬ ಭಾವವು. ಪ್ರಸದನಾನುಷ್ಠಾನವಾದ ನಂತರವೂ ಅವುಗಳ ಅನುಸಂಧಾನವು ತಾನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಕೃತಕೃತ್ಯನೆಂಬ ದಾರ್ಢ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವದಕ್ಕೂ ಸಹಕಾರಿಯು ಎಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.

ಉತ್ತರಖಂಡದ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧೇಯ ಗುಣಗಳು.

ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನದಶೈಯಿಲ್-ದ್ವಯದ ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ ಬೋಧಿತವಾದ ಉಪಾಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ದಶೈಯಲ್ಲಿ, ಅವೋವಿದ್ಯೈಗಳುಳ್ಳಡೈತ್ತ-ಭಕ್ತ್ಯುಪಾಯದಲ್ಲಿ ದಹರ ವೈಶ್ವಾನರ ರಾಂಡಿಲ್ಯ ಭೂಮಿ ವಿದ್ಯಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೆ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಕತಿಪಯಗುಣವಿಶಿಷ್ಟ-ಆ ವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಅಂಗರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಕೆಲವು ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನನ್ನಾಗಿ, ಅನುಸಂಧೇಯನಾಯ್ - ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ, ಪ್ರಾಪ್ತಿದಶೈಯಿಲ್-ಉತ್ತರ

ವಿಭೂತಿವಿಶಿಷ್ಟ ಅನುಭಾವ್ಯನಾನಾಲುಮ್, ಇಜ್ಜು ಉತ್ತರಖಂಡತ್ತಿಲ್ ನಾರಾಯಣಶಬ್ದತ್ತುಕ್ಕು ಸ್ವರೂಪಕೃತಮಾಯುಮ್, ಗುಣಕೃತಮಾಯುಮ್, ವರುಮ್ ಕೈಂಕರ್ಯಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿತ್ವತ್ತಿಲೇ ನೋಕ್ಕಾನಪಡಿಯಾಲೇ, ಅದುಕ್ಕು ಉಪಯುಕ್ತಜ್ಞಳಾನ ಶೇಷಿತ್ವ ನಿರತಿಶಯ ಭೋಗ್ಯತ್ವಾದಿಗಳ ಪ್ರಧಾನತಮಜ್ಞಳ್.

ಖಂಡದಿಂದ ಬೋಧಿತವಾದ ಪ್ರಾಪ್ತಿದೇಶೆಯಲ್ಲಿ, ಸಮಸ್ತಗುಣವಿಭೂತಿವಿಶಿಷ್ಟ-ಸಮಸ್ತ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ವಿಭೂತಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರುವವನನ್ನಾಗಿ, ಅನುಭಾವ್ಯನಾನಾಲುಮ್-ಭಾವಿಸಲ್ಪಡುವನೆಂಬುದು ಉಚಿತವಾದರೂ ಉಪಾಯದೇಶೆಯಲ್ಲಿ ಕತಿಸಯಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿಯೂ, ಉಪೇಯ ದೇಶೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತಗುಣವಿಭೂತಿವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿಯೂ ಹೀಗೆ ಅನುಭಾವ್ಯತ್ವದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಕೆಂದರೆ—ಉಪಾಯದೇಶೆಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚವೂ, ಪ್ರಾಪ್ತಿದೇಶೆಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವಿಕಾಸವೂ ಇರುವದರಿಂದ ಎಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು ; ಅವೋವಿದ್ಯಜ್ಞಳಕ್ಕಷ್ಟೆತ್ತ ಎಂಬುದರಿಂದ ಆ ಕತಿಸಯ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿರುವ ಅನುಸಂಧಾನವು ಉಪಾಸನಕ್ಕೆ ಅಂಗವಾಗಿ ಆವಶ್ಯಕವು ; ಪ್ರಪತ್ತಿಗಾದರೋ ಅಂಗವಲ್ಲವು, ಆದರೆ ಆಶ್ರಿತೋಪಯುಕ್ತಗುಣಗಳ ಅನುಸಂಧಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿರುವದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಅನುಸಂಧಾನವು ಸತ್ತಾದಾಯಕವು ಎಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು ; ಮುಂದೆ ಉತ್ತರಖಂಡದ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡತಕ್ಕ ಗುಣಗಳು ಯಾವುವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.—ಇಜ್ಜು-ಈ ದ್ವಯಮುನ್ಮದ ಮೂಲದ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ, ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿ, ನಾರಾಯಣಶಬ್ದತ್ತುಕ್ಕು-ನಾರಾಯಣಶಬ್ದಕ್ಕೆ, ಸ್ವರೂಪಕೃತಮಾಯುಮ್-“ಪತಿಂ ವಿಶ್ವಸ್ಯ” ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ ಸರ್ವಕ್ಕೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿ ಇರುವ ಸ್ವರೂಪಮೂಲಕವಾಗಿಯೂ, ಗುಣಕೃತಮಾಯುಮ್-ಲೀಲಾವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ರಸಿಕನಾಗಿರುವ ಸ್ವಭಾವಮೂಲಕವಾಗಿಯೂ, ವರುಮ್-ಉಂಟಾಗುವ, ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿತ್ವಲೇ ನೋಕ್ಕಾನಪಡಿಯಾಲೇ-ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವವನ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವೆಂದು ಹೇಳುವದೇ ಮುಖ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯವಾದುದರಿಂದ, ನೋಕ್ಕು ಎಂದರೆ ಮುಖ್ಯತಾತ್ಪರ್ಯ, ಅದುಕ್ಕು ಉಪಯುಕ್ತಜ್ಞಳಾನ-ಆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಜನರೂಪವಾದ, ಶೇಷಿತ್ವನಿರತಿಶಯ ಭೋಗ್ಯತ್ವಾದಿಗಳ್-ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸ್ವರೂಪಮೂಲಕ ಉಂಟಾಗುವ ಭಾವನೆಯು ಶೇಷಿತ್ವವು, ಸ್ವಭಾವತಃ ಉಂಟಾಗುವದು ನಿರತಿಶಯವಾದ ಭೋಗ್ಯತ್ವವು, ಪ್ರಧಾನತಮಜ್ಞಳ್-ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದುವು. ಆದಿ ಶಬ್ದದಿಂದ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹಾದಿಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವೆಂದು ಸಾರದೀಪಿಕೆ ಸಾರಾಸ್ವಾದಿಸಿಯವರೂ, ಮಾಧುರ್ಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯಾದಿಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವೆಂದು ಸಾರಪ್ರಕಾಶವಿವರಣೆಯವರೂ ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಾಕ್ಯ

ಇಬ್ಬು ಸಂಬಂಧನಿಶೇಷಾದಿ ಮುಖತ್ತಾಲೇ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ

ತಾತ್ಪರ್ಯವು ಇಷ್ಟೇ—ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಉತ್ತರಖಂಡದ ನಾರಾಯಣಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧೇಯಗುಣಗಳು ಯಾವುವು ಎಂದರೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶೇಷಿತ್ವವೂ, ನಿರತಿಶಯ ಭೋಗ್ಯತ್ವವೂ ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದವು ಚತುರ್ಥಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ **ನಾರಾಯಣಾಯ** ಎಂದಿರುತ್ತದೆ. ಚತುರ್ಥಿಯು ಶೇಷಿಗೆ ಮಾಡುವ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವದರಿಂದ ಕೈಜ್ಞರ್ಮಪ್ರತಿಸಂಬಂಧತ್ವತ್ತಿಲೇ ನೋಕ್ಕಾನಪಡಿಯಾಲೇ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವು ಈ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಯು ದಾಸಭೂತನಾಗಿ ಶೇಷನಾಗಿ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಶೇಷಿಯಾಗಿರುವದರಿಂದ ಸ್ವರೂಪತಃ ಪ್ರಾಪ್ತನಾದುದು ಶೇಷಿತ್ವವು. ಶೇಷನು ಮಾಡುವ ಕೈಂಕರ್ಯವೆಲ್ಲಾ ಶೇಷಿಗೆ ಭೋಗ್ಯವಾಗಿರುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆದುದರಿಂದ ನಿರತಿಶಯ ಭೋಗ್ಯತ್ವವು ವ್ಯಕ್ತವು; ಆದುದರಿಂದ ಇನ್ನೆರಡೂ **ಪ್ರಧಾನತಮಂಗಳ** ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು. ಉತ್ತರಖಂಡದ **ನಾರಾಯಣಾಯ** ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಶೇಷಿತ್ವ, ನಿರತಿಶಯ ಭೋಗ್ಯತ್ವಗಳು ಅನುಸಂಧೇಯಗಳೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು. ಇಂತಹ ವರಮಪುರುಷನೇ ತಾನು ಮಾಡುವ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಅನುಸಂಧಾನವು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವರೂಪಕೃತಮಾಯುಮ್ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾರ ಸ್ವರೂಪಗುಣವೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಲ್ಲವು; ಹಿಂದೆ “**ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದತ್ವಕ್ಕು**” ಎಂದಿರುವದರಿಂದ ಕೆಲವರು ನಾರಾಯಣನ ಸ್ವರೂಪಗುಣಗಳೆಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿದರು. ಆದರ ಸಾರಸಂಗ್ರಹ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತ್ವವು ಬೇರೇ ವಿಧವಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸುವ ಕಿಂಕರನ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವಗಳೆಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಎರಡು ವಿಧ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಿಲ್ಲೂ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೋ ಒಂದೆಯೇ.

ಹೀಗೆ ಈ ಶೇಷಿತ್ವ ನಿರತಿಶಯ ಭೋಗ್ಯತ್ವಾದಿಗಳ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದಂಟಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವೇನೆಂದರೆ—ದಾಸನಾದ ತಾನು ಮಾಡುವ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧತ್ವವು ಎಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯಲ್ಲೇ, ಇನ್ನು ಯಾರಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಜ್ಞಾನವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.

ಮುಂದೆ ಈ **ನಾರಾಯಣ** ಪದದಿಂದ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಾದಿ ಪರಿಕರಗಳೂ ಬೋಧಿತವೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತರಖಂಡದ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಿಂದ ಶೇಷ ಶೇಷಿತ್ವ ಸಂಬಂಧದ ಜ್ಞಾನವು ಬೋಧಿತವೆಂದು ಹೇಳಿದುದರಿಂದ, ಈ ಸಂಬಂಧ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪ್ರಪತ್ತಿಪರಿಕರಗಳೂ ಹಿಂದೆಯೇ ಸೂಚಿತವು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.—ಇಬ್ಬು-ಈ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ, **ಸಂಬಂಧನಿಶೇಷಾದಿ ಮುಖತ್ತಾಲೇ-ಸ್ವಸ್ವಾಮಿಭಾವ, ಶೇಷಶೇಷ**

ಮುಮ್ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಜನಮುಮ್ ಸೂಚಿತಮಾನಪದಿ ಅಧಿಕಾರಾಂತ ರತ್ತಿಲೇ ಶೂನ್ಯೋಮ್.

ಚರಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥಃ

ಇವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್, “ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಚರಣಾ” ಎನ್ನು ಸಮಸ್ತವಾಗ

ಭಾವ ಸಂಬಂಧ ವಿಶೇಷದ ಮೂಲಕವಾಗಿ, ಅನುಕೂಲ್ಯಸಂಕಲ್ಪವೂ, ಪ್ರಾತಿ ಕೂಲ್ಯವರ್ಜನವೂ, ಸೂಚಿತಮಾನಪದಿ-ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆಂದು, ಅಧಿಕಾರಾಂತ ರತ್ತಿಲೇ - ಹಿಂದೆ ಬೇರೆ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಪರಿಕರವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ (೧೦೧೦-೧೧ ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿ) ಶೂನ್ಯೋಮ್-ಹೇಳುವೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ವಾಕ್ಯವು ಯಾವುದೆಂದರೆ—“ಶೇಷಿಯನುಡೈಯ ಆಕಾರಂಗಳೈ ಪೊದಿನ್ನು ಕೊಂಡಿರುಕ್ಕಿರ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದತ್ತಿಲುಮ್ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದತ್ತಿ ಲುಮ್ ಅರ್ಥಮಾಹ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಮುಮ್, ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜ ನಮುಮ್ ಅನುಸಂಧೇಯಮಾಹಕ್ಕಡವದು” ಎಂಬುದು. ಮುಂದೆ ಅದೇ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲೇ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಇತರ ಪರಿಕರಗಳು ತೋರಿಬರುವ ಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. (ಪುಟ ೧೦೩೨)

ಹೀಗೆ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಶ್ರೀಮತ್ ಮತ್ತು ನಾರಾಯಣ ಎಂಬೆರಡು ಪದಗಳಅರ್ಥವಿವರಣವು ಬೋಧ್ಯವು. ಮುಂದೆ ಚರಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥವನ್ನು ಉಪ ವಾದಿಸುವರಾಗಿ, ತತ್ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಚರಣಾ ಎಂಬು ದೇನು ಸಮಾಸಪದವೇ ಅಥವಾ ಹೇ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಚರಣಾ ಎಂದರೆ (ತನ) ಚರಣಾ ಎಂಬದಾಗಿ ಎರಡು ವ್ಯಸ್ತಪದಗಳೇ? ಅಥವಾ ಹೇ ಶ್ರೀಮತ್, ಹೇ ನಾರಾಯಣ (ತನ) ಚರಣಾ ಎಂದು ಮೂರುವದವೇ? ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ.—ಹಾಗೆ ಚರ್ಚಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವ್ಯಸ್ತಪದಗಳಾಗಿ, ಒಂದು ಶ್ರೀಮತ್ ಎಂಬ ಸಂಬೋಧನವಾಗಿ ವಿಶೇಷಣದಿಂದ ಸೇರಿದ ಚರಣಾ ಎಂಬುದನ್ನು ಕರ್ಮಪದವಾಗಿ ಭಾವಿಸುವದಕ್ಕೂ ಅನೇಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳುಂಟು ಎಂದು ಅವುಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ, ಎರಡುವಿಧ ಯೋಜನೆಗೂ ಶಬ್ದಮೂಲಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ವಿನಾ ಆರ್ಥವಾಗಿ ಎರಡೂ ಸಮಾನಾಭಿಪ್ರಾಯವುಳ್ಳವೆಂದು ಉಪಪಾದಿಸಿ, ಚರಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥದ ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.—ಇವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್-ಈ ಸಂದರ್ಭ ದಲ್ಲಿ, “ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಚರಣಾ” ಎನ್ನು-ಎಂಬದಾಗಿ ಸಮಸ್ತವಾಗವುಂ- ಒಂದೇಸಮಾಸಪದವನ್ನಾಗಿ, ಯೋಜಿಪ್ಪರ್ಗಳ್-ಅನ್ವಯಿಸುವರು. ಈ ಸಂದ ರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀಮತ್ ಮತ್ತು ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಕರ್ಮಧಾರಯ ಸಮಾಸ ವಾಗಿಯೂ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಮತ್ತು ಚರಣಾ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಷಷ್ಠಿ ತತ್ಪುರುಷ ಸಮಾಸವಾಗಿಯೂ ಭಾವನೆಯು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ, “ನವಾಕ್ಷರಂ ಪ್ರಥಮಂ

ವುಮ್ ಯೋಜಿಪ್ಪರ್‌ಗಳ್ (೧) “ಕಮಲನಯನ ವಾಸುದೇವ ಭವತರಣಮ್” ಎಜ್ಜಿರ ಪ್ರಯೋಗತ್ತೈಯುಮ್, (೨) “ತ್ವಮೇವೋಪಾಯ ಭೂತೋಮೇ ಭವ” ಎಜ್ಜಿರ ವಾಕ್ಯತ್ತೈಯುಮ್, (೩) “ಅಗಲಗಿಲ್ಲೇರ್” ಎಜ್ಜಿರ ಪಾಟ್ಟೈಯುಮ್, (೪) “ಅಕಿಂಚನೋನನ್ಯಗತಿತ್ಯರಣ್ಯ” ಎಜ್ಜಿರ ಸ್ತೋತ್ರವಾಕ್ಯತ್ತೈಯುಮ್, (೫) “ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿ” ಇತ್ಯಾದಿ ಮನ್ತ್ರಾಂತರಂಗಕ್ಕೈಯುಮ್, ದ್ವಯವಿವರಣಮಾನ ಗದ್ಯತ್ತೈ

ಪದಮ್” ಎಂದಿರುವದರಿಂದ ಒಂದೇ ಸಮಾಸಪದವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವು. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಅಂಗನ್ಯಾಸ ಕರನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ, “ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಚರಣ್ ಅಂಗು ಸ್ವಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ” ಎಂದೂ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಚರಣ್ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ ಎಂದೂ ಸಂಪ್ರದಾಯೋಕ್ತಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ದ್ವಯವು ಆರುಪದ ಗಳುಳ್ಳದ್ದೆಂದೂ, ಮೂರು ಪದಗಳು ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲೂ ಮೂರು ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲೂ ಉಂಟೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಪದವಾಗಿ ಭಾವಿಸಬಹುದು.

ಮುಂದೆ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾಗಿ ಮಹರ್ಷಿಯ ಉಕ್ತಿಯೂ, ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯವೂ, ಆಳ್ವಾರಾಚಾರ್ಯರುಗಳ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ ವ್ಯಸ್ತ ಪದಗಳಾಗಿಯೂ ಭಾವಿಸಬಹುದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. (೧) “ಕಮಲನಯನ ವಾಸುದೇವ, ಭವತರಣಮ್” ಎಜ್ಜಿರ ಪ್ರಯೋಗತ್ತೈಯುಮ್-ಎನ್ನುವ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನೂ, ಇಲ್ಲಿ ಸಂಬೋಧನೆಯೊಂದಿಗೆ ಶರಣ್ಯನಾಗು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇತರ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. (೨) “ತ್ವಮೇವೋಪಾಯಭೂತೋಮೇ ಭವ” “ನೀನೇ ನನಗೆ ಉಪಾಯಭೂತನಾಗಿ” ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಬೋಧನೆಯು ವ್ಯಕ್ತವು ; ಎಜ್ಜಿರ ವಾಕ್ಯತ್ತೈಯುಮ್-ಎಂಬುವ ವಾಕ್ಯವನ್ನೂ, (೩) “ಅಗಲಗಿಲ್ಲೇರ್” ಎಜ್ಜಿರ ಪಾಟ್ಟೈಯುಮ್-ಎನ್ನುವ ಪಾಶುರವನ್ನೂ, (೪) “ಅಕಿಂಚನೋನನ್ಯಗತಿತ್ಯರಣ್ಯ”-ಓ ಶರಣ್ಯನೇ ನಾನು ಬೇರೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲದವನಾದುದರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಶರಣ ಹೊಂದಿರುತ್ತೇನೆ ಎಂದಿರುತ್ತದೆ, ಎಜ್ಜಿರ ಸ್ತೋತ್ರವಾಕ್ಯತ್ತೈಯುಮ್-ಎನ್ನುವ ಸ್ತೋತ್ರವಾಕ್ಯವನ್ನೂ, (೫) “ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿ” ಲಕ್ಷ್ಮೀಯುಕ್ತನಾದ ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ಇತ್ಯಾದಿ ಮನ್ತ್ರಾಂತರಂಗಕ್ಕೈಯುಮ್ - ಎಂಬಿನೇ ಮೊದಲಾದ ಬೇರೆ ಮನ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ದ್ವಯವಿವರಣಮಾನಗದ್ಯತ್ತೈಯುಮ್-ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ವಿವರಣವಾದ ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಧರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಶರಣಾಗತಿ ಪದ್ಯವನ್ನೂ, ಪಾರ್

(೧) ವಿ. ಪು. ೩-೭-೩೩. (೨) ಅಹಿ. ಸಂ. ೩೭-೩೧. (೩) ತಿರು. ೬-೧೦-೧೦, (೪) ಆಳ. ಸ್ತೋ. ೨೨. (೫)

ಯುಮ್, ಪಾರ್‌ತ್ತು, “ಶ್ರೀಮಃ, ನಾರಾಯಣ” ಎನ್ನಿರಣ್ಣು ಸಂಬುದ್ಧಿ
ಗಲಾಕ್ಕಿ. “ತವ” ಎನ್ನೊರುಪದತ್ತೈ ಅಧ್ಯಾಹರಿತ್ತುಮ್ ಯೋಜಿಪ್ಪರ್
ಗಳ್.

ತ್ತು-ವಿನುರ್ತಿಸಿನೋಡಿ, “ಶ್ರೀಮಃ ನಾರಾಯಣ” ಎನ್ನಿರಣ್ಣು ಸಂಬುದ್ಧಿ
ಗಲಾಕ್ಕಿ-ದ್ವಯದ ಆದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಮಃ ಎಂಬ ಪದ ಮತ್ತು ನಾರಾಯಣ
ಎಂಬ ಎರಡು ಪದಗಳನ್ನೂ ಎರಡು ಸಂಬೋಧನೆಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, “ತವ”
ಎನ್ನೊರುಪದತ್ತೈ ಅಧ್ಯಾಹರಿತ್ತು-ತವ ಎಂಬ ಒಂದು ಪದವನ್ನು ಅಧ್ಯಾಹಾರ
ವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಯೋಜಿಪ್ಪರ್‌ಗಳ್-ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಅನ್ವಯಿಸುವರು.
ಹೇಗೆಂದರೆ, ಹೇ ಶ್ರೀಮಃ, ಹೇ ನಾರಾಯಣ, (ತವ) ಚರಣಾ ಶರಣಂ
ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬದಾಗಿ ಅನ್ವಯವು. ಮೇಲೆ ಉದಾಹರಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಮಾಣ
ಗಳಲ್ಲೂ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವಾಗ ಸಂಬೋಧನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅನು
ಷ್ಠಾನವಿರುವದರಿಂದ ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಎಂದು
ಎರಡು ಪದಗಳಿಂದಲೂ ಸಂಬೋಧಿಸಿ, ಚರಣಾ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂದು
ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತಾರೆಂಬ ಭಾವವು.

(೧) “ಕಮಲನಯನ” ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ಶ್ಲೋಕವು ಹಿಂದೆ ೧೫೦೮ ನೆ
ಪುಟದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ ; ಪರಾಂಬರಿಸಬಹುದು. (೨) ಹಾಗೆ
ಯೇ “ತ್ವಮೇವೋಪಾಯಭೂತೋ” ಎಂಬುದೂ ಹಿಂದೆಯೇ ೨೨೨೮ ನೆಯ ಪುಟ
ದಲ್ಲೂ ೧೦೫೫ ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲೂ ಉಪವಾದಿತವು. (೩) “ಅಗಲಗಿಲ್ಲೇ”-
ಈ ದ್ವಯಾಧಿಕಾರದಲ್ಲೇ ಹಿಂದೆಯೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ೧೨೬೬ ನೆ
ಪುಟವನ್ನೂ ನೋಡಿ ; ತಿರುವೇಂಗಡತ್ತಾನೇ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಉನ್ನಡಿ
ಕ್ಕೇಳಮುರಸ್ತು ಪುಗನ್ನೇನೇ ಎಂದು ಶರಣಾಗತ್ಯನುಷ್ಠಾನವಿರುತ್ತದೆ. (೪)
“ಅಕಿಂಚನೋನನ್ಯಗತಿ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥಕ್ಕೆ ೧೨೭೪-೫ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ನ ಧರ್ಮ
ನಿಷ್ಕೋಸ್ತಿ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿದ ಶ್ಲೋಕದ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೋಡಿ. ಇಲ್ಲಿ ಶರಣ್ಯ
ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಿ, ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂದಿರುತ್ತದೆ. ದ್ವಯವಿವರಣ ಗದ್ಯ
ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ “ಅಖಿಲಹೇಯಪ್ರತ್ಯನೀಕ ಕಲ್ಯಾಣೈಕತಾನ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ
ಸುಮಾರು 40 ಸಂಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋ
ಗವು “ಶ್ರೀಮಃ ನಾರಾಯಣ ಅಶರಣ್ಯಶರಣ್ಯ, ಅನನ್ಯಶರಣಃ ಶರಣಮಹಂ
ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂದಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಆಳ್ವಾರಾಚಾರ್ಯರುಗಳ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂ
ಬೋಧನೆಯೊಂದಿಗೆ ಶರಣಾಗತ್ಯನುಷ್ಠಾನವು ಇರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ದ್ವಯ
ಮನ್ತ್ರದಲ್ಲೂ ಹಾಗೆಯೇ ಭಾವಿಸಬಹುದೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

ಇಪ್ಪಡಿ ವ್ಯಸ್ತಮಾನಾಲುಮ್, ಸಮಸ್ತಮಾನಾಲುಮ್ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯಂಗಳ್ ನಿರ್ಝಂ ನಿಲೈಕ್ಕು ವೈಷಮ್ಯಮಿಲ್ಲೈ. ಇನ್ನಿಲೈ ಪೂರೋತ್ತರ ಖಂಡಂಗಳಿಲು ಮೊಕ್ಕುಮ್.

“ಚರಣೌ” ಎಜ್ಜಿರ ಶಬ್ದಮ್ ನಿತ್ಯಮಾನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹ ತ್ತುಕ್ಕು ಉಪಲಕ್ಷಣಮ್.

ಇಪ್ಪಡಿ-ಈ ಮೇಲೆ ಉಪಪಾದಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ವ್ಯಸ್ತಮಾನಾಲುಮ್ ಸಮಸ್ತಮಾನಾಲುಮ್-ಸಮಾಸಪದವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಮೂರು ಪದಗಳಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದರೂ ಅಥವಾ ಸಮಸ್ತಪದವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದರೂ ವ್ಯಸ್ತಪದವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದರೂ ಎಂದರೆ ಶ್ರೀಮತ್ ನಾರಾಯಣ ಎಂದು ಕರ್ಮಧಾರಯವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಶ್ರೀಮತ್ ನಾರಾಯಣ ಎಂದು ಬೇರೆಬೇರೆ ಎರಡು ಸಂಬೋಧನೆಗಳಾದರೂ ಈ ಎರಡು ಪದಗಳಿಗೂ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯಜ್ಞಳ್ ನಿರ್ಝಂ ನಿಲೈಕ್ಕು-ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನಿತ್ಯ ಯೋಗದಿಂದ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿಯೂ ನಾರಾಯಣನು ವಿಶೇಷ್ಯನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಎಂದರೆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ವೈಷಮ್ಯ ಮಿಲ್ಲೈ-ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲವು. ಶ್ರೀಮತ್ ಎಂಬ ಕರ್ಮಧಾರಯ ಅರ್ಥದಲ್ಲೂ, ಶ್ರೀಮನ್-ಲಕ್ಷ್ಮೀಯುಕ್ತನೇ ಎಂಬ ಸಂಬೋಧನೆಯಲ್ಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣರಿಗೆ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯಭಾವದಲ್ಲಿ ಏನೊಂದೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು. ಇನ್ನಿಲೈ-ಈ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯಭಾವದಲ್ಲಿರೋಣವು, ಪೂರೋತ್ತರಖಂಡಂಗಳಿಲುಮ್-ಪೂರೋತ್ತರ ಎರಡು ಖಂಡಗಳಲ್ಲೂ, ಒಕ್ಕುಮ್-ಸಮಾನವಾದುದು. ಇದನ್ನು ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳಿದರೆಂದರೆ, ಕೆಲವರು ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದವು ವಿಶೇಷಣವಲ್ಲವೆಂದೂ ಉಪಲಕ್ಷಣವೆಂದೂ, ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವಿಶೇಷಣವೆಂದು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿ ಹೇಳುವರು ; ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹಿಂದೆಯೇ ಖಂಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ೨೦೮೮-೯೪ನೆ ಪುಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿ. ಅದನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅನುವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಈ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯ ಭಾವವು ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಖಂಡಗಳಲ್ಲೂ ಸಮವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಎರಡು ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಶ್ರೀ ಶಬ್ದವು ಮತುಪ್ ಪ್ರತ್ಯಯ ಕೂಡಿರುವದರಿಂದ ಪದಪ್ರಯೋಗವು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿರುವಾಗ ಎರಡು ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಅರ್ಥವು ಒಂದೇವಿಧವಾಗಿ ವಿಶೇಷಣವು ಎಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಚರಣೌ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಪದವೇ ಮೂರು ಪದಗಳೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಎರಡುವಿಧ ಭಾವನೆಯಲ್ಲೂ ಏನೊಂದೂ ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲವೆಂದು ಉಪಪಾದಿಸಿ ಹೇಳಿ, ಶ್ರೀಮತ್ ಎಂಬುದು ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಣವೆಂಬುದು ಎರಡು ಖಂಡದಲ್ಲೂ ಸಮವಾದುದೇ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಈಗ “ಚರಣೌ” ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚರಣೌ ಎಜ್ಜಿರ ಶಬ್ದಂ-ಚರಣೌ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು, ನಿತ್ಯವಾದ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹತ್ತಕ್ಕು, ಉಪ

ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯಿನುಡೈಯ ಸರ್ವಸ್ಮಾತ್ಪರತ್ವಮುಮ್, ನಿತ್ಯವಿಗ್ರಹ ಯೋಗಮುಮ್, ಜ್ಞಾತವ್ಯಂಗಳಿಲ್ ಪ್ರಧಾನತಮುಮನ್ನುಮಿಡಮ್ (೧) “ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧೇತದಾಕಾರೇ ತತ್ಪರತ್ವೇಚಪೌಷ್ಕರ | ಯಸ್ಯಾಸ್ತಿಸತ್ತಾ ಹೃದಯೇ ತಸ್ಯಾಸೌಸನ್ನಿಧಿಂ ವ್ರಜೇತ್” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮ್. ಆಗೈಯಾಲ್

ಲಕ್ಷಣಂ-ಉಪಲಕ್ಷಣವು ಎಂದರೆ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹವೂ ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹವು ಅಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರವಾದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಹಾಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅದು ಅಪ್ರಾಕೃತವೆಂಬುದನ್ನು ಹಿಂದೆಯೇ ಅನೇಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳ ಮೂಲಕ ಉಪಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ೩೬೦-೩೬೬ ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿ. ಅದೇಕೆ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹಕ್ಕೂ ಉಪಲಕ್ಷಣವೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದರೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯಿನುಡೈಯ-ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ನಿತ್ಯಯೋಗವನ್ನು ಹೊಂದಿದವಳಾದ ಕಾರಣ, ಶ್ರಿಯಃಪತಿ ಎಂಬಪ್ರಯೋಗವು, ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಲ್ಲಭನ, ಸರ್ವಸ್ಮಾತ್ಪರತ್ವಮುಮ್-ಎಲ್ಲಾ ಚಿದಚಿದ್ವಸ್ತುಗಳಿಗಿಂತ ವಿಲಕ್ಷಣನಾಗಿರುವದರಿಂದ ಸರ್ವಪ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನೂ, ನಿತ್ಯವಿಗ್ರಹಯೋಗಮುಮ್-ನಿತ್ಯವಾದ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹದ ಯೋಗವೂ ಸಹ, ಜ್ಞಾತವ್ಯಂಗಳಿಲ್ - ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದವುಗಳಲ್ಲಿ, ಜ್ಞೇಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನತಮುಮನ್ನುಮಿಡಮ್-ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಷ್ಠವಾದುವು ಎನ್ನುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, (೧) “ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧೇ” ಎಂಬುವ ಪೌಷ್ಕರಸಂಹಿತೆಯ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. “ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧೇ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ ಪಂಚಕಾಢಿಕಾರದಲ್ಲಿ ೩೬೧ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಓಪುಷ್ಕರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ನಿತ್ಯವಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹದಲ್ಲೂ, ಸೌಲಭ್ಯಾನ್ವಿತಪರತ್ವದಲ್ಲೂ ಯಾವನಿಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಆಸ್ತಿತ್ವಭಾವವುಂಟೋ, ಅಂತವನಿಗೆ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪರಮಪುರಷನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹದಲ್ಲೂ ಪರತ್ವದಲ್ಲೂ ಪ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಜ್ಞಾನವು ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಲೇ-ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ-ಪ್ರಸಿದ್ಧವು.

ಚರಣೌ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಯ ಚರಣಾರವಿಂದಯುಗಳವು ಬೋಧಿತವಾದರೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಸರ್ವಸ್ಮಾತ್ ಪರನಾಗಿ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹಯುಕ್ತನಾದ ನಾರಾಯಣನ ಚರಣಗಳು ಎಂಬ ಅನುಸಂಧಾನವಿರಬೇ

“ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ” ಎಜ್ಜಿರವಿಡತ್ತಿಲೇ ಸೌಲಭ್ಯಾನ್ವಿತಮಾನ ಪರತ್ವ ಮುಮ್, “ಚರಣಾ” ಎಜ್ಜಿರವಿಡತ್ತಿಲೇ ನಿತ್ಯವಿಗ್ರಹ ಯೋಗಮುಮ್ ಅನುಸಂಧೇಯಮ್.

ಕೆಂದು ಮುಂದೆ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.— ಪರತ್ವಾನುಸಂಧಾನವೆಲ್ಲಿ? ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹತ್ವಾನುಸಂಧಾನವೆಲ್ಲಿ? ಎಂಬಾಶಯದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪರತ್ವವನ್ನೂ, ಚರಣಾ ಎಂಬಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹತ್ವವನ್ನೂ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡತಕ್ಕದೆಂದು ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.— ಆಗ್ಯಯಾಲ್. ಆದುದರಿಂದ ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯ ಪರತ್ವವೂ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹತ್ವವೂ “ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧೇ” ಎಂಬ ಪೌಷ್ಕರ ಸಂಹಿತಾ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ವಾದವೆಂದು ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಎಜ್ಜಿರ ವಿಡತ್ತಿಲೇ- ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ಸೌಲಭ್ಯಾನ್ವಿತ ಪರತ್ವಮುಮ್-ಸೌಲಭ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪರತ್ವವೂ, ಸೌಲಭ್ಯವು ಹೇಗೆ ಎಂದರೆ ಅಂತವನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವಶ್ಯನಾಗುವದರ ಮೂಲಕ, ಮತ್ತು ಚರಣಾ ಎಜ್ಜಿರ ವಿಡತ್ತಿಲೇ-ಚರಣಾ ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ನಿತ್ಯವಿಗ್ರಹಯೋಗಮುಮ್-ನಿತ್ಯವಾದ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಹೊಂದಿರೋಣವೂ, ಅನುಸಂಧೇಯಮ್-ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೇನೋ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಚರಣಗಳು ದೇಹದ ಏಕದೇಶವು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯೇನ ಹೇಳಲು ಕಾರಣವೇನು? ಎಂದರೆ ದಾಸನಾದವನು ಸ್ವಾಮಿಯ ಪಾದವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವದೇ ಆತನ ಅನುಗ್ರಹ ಮತ್ತು ನಿಗ್ರಹ ನಿವೃತ್ತಿ ಸಂಪಾದಕವಾದುದರಿಂದ ಚರಣಾ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವು. ಸ್ವಾಮಿಯ ಪಾದಾರವಿಂದದ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ. ಭರತಾಳವಾರ್ಯವರು ಸ್ವಾಮಿ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳ ಪಾದುಕೆಯೂ ಪರಮ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯನ್ನು ಹೊಂದಿದುದೆಂದು ತಿಳಿದವರಾದುದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರ ಪ್ರಭುವನ್ನೇ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವನೆಂದು ಶಪಥ ಮಾಡಿ ವನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರೂ, ಯಾವಾಗ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಭುವು ಕೊಟ್ಟರೋ, ಆಗ ಸಮಾಧಾನಚಿತ್ತರಾಗಿ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದರೆಂಬ ವೃತ್ತಾಂತವು ಅನುಸಂಧೇಯವು. ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯ ಚರಣಗಳಿಗೆ ಇತರ ಅವಯವಗಳಿಗಿಂತ ವಿಶೇಷ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯೂ, ಪಾನನತ್ವವೂ ಪಾದಗಳ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯನ್ನು ಹಿಂದೆಯೇ ಪ್ರಭಾವ ರಕ್ಷಾಧಿಕಾರದ ಸಂಗ್ರಹಶ್ಲೋಕವಾದ “ಶಿಲಾದೇಃ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ನಿಪುಣತರವಾಗಿ ಉಪಪಾದಿತವು. ಪರಾಂಬರಿಸಬಹುದು. ಗಂಗಾನದಿಯು ಸ್ವಾಮಿಯ ಪಾದ

ದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದುದರಿಂದಲೇ ಅದರಲ್ಲಿ ಅವಗಾಹನಿಗೆ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯು. ರುದ್ರನು ಆ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದುದರಿಂದ ಪವಿತ್ರನಾದನೆಂದು “ಶಿವಶ್ರೀಪೋಷೂತ್” ಎಂಬ ಮಹರ್ಷಿಯ ಉಕ್ತಿಯೂ, ಗಂಗಾನದಿಯು ಪವಿತ್ರಮಿತಿ ಪಸ್ಪೃಶುಃ ಎಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಹರ್ಷಿಯ ಪ್ರಯೋಗವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಪತಿಗೆ ಬರೆದ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ “ಯಸ್ಯಾಂಘ್ರಿಪಂಕಜರಜಸ್ಸು ಪನೊ ಮಹಾನ್ಮೊ ನಾಂಛಂತ್ಯುಮಾಪತಿ ರಿವಾತ್ಮತಮೋಪಹತ್ಯೈ” ಎಂದರೆ ಯಾವ ಸಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲದ ಪರಾಗದ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಮಹಾಭಾಗವತೋತ್ತಮರು ತಮ್ಮ ತಮೋಗುಣ ವಿನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಂಧಕಾರ ನಿವೃತ್ತಿಗಾಗಿ ರುದ್ರನಹಾಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೋ ಅಂತಹ ಪಾದಕಮಲದ ಅನುಗ್ರಹವು ನನಗೆ ಲಭಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ ನಾನು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಡುವೆನು ಎಂದು ಮುಂದೆ ಇದೆ ಇದು ಅನುಸಂಧೇಯವು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಜ್ಜಾ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಏನೆಂದರೆ, ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವಲ್ಲವೇ ಅನುಸಂಧೇಯವಾದುದು? ಹಾಗಾದರೆ ಇಬ್ಬರಿರುವಾಗ ಚರಣಾ ಎಂಬ ದ್ವಿವಚನವು ಹೇಗೆ ಸಮಂಜಸವು? ಚರಣೋಸ್ತ್ರಿಯಾಮ್ ಎಂದಿರುವುದರಿಂದ ಚರಣಾ ಎಂದಾಗಲಿ ಚರಣಾನಿ ಎಂದಾಗಲಿ ಇರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೇ? ಎಂದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ವಿಶೇಷಣವಾದುದರಿಂದ ಸವಿಶೇಷಣೇಹಿ ಎಂಬ ನ್ಯಾಯಾನುಸಾರ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವವನ ಚರಣಾ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಆಕೆಯೂ ಚರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಳೆಂಬ ಭಾವವು ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವದರಿಂದ, ಇಲ್ಲಿ ಚರಣಾ ಎಂಬ ದ್ವಿವಚನ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅಸಾಮಂಜಸ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲವು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗಿರುವವನ ಚರಣಾ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹ ಯುಕ್ತಳಾಗಿ ಪಾದಾರವಿಂದಯುಗಳ ಯುಕ್ತಳಾಗಿರುವಳೂ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥಾತ್ ತೋರಿಬರುವದರಿಂದ, ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಇಲ್ಲವು. ಸನ್ನಿ ಯೋಗಶಿಷ್ಟನ್ಯಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಇಬ್ಬರ ಚರಣಗಳು ಉದ್ದೇಶ್ಯವೆಂಬ ಭಾವವು ತಪ್ಪದು. ವಿಶೇಷ್ಯನಾದ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಾಗಿ ಚರಣಾ ಎಂಬದಾಗಿ ದ್ವಿವಚನ ಪ್ರಯೋಗವು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿತ್ಯಯೋಗವನ್ನೂ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವವಳಾಗಿ ಆಕೆಗೂ ಚರಣಯುಗ್ಮ ಉಂಟೆಂಬುದು ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲವು. ಅದುದರಿಂದ ದ್ವಿವಚನ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಾಮಂಜಸ್ಯವಿರುತ್ತದೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾಂತ ದೇಶಿಕರು ಮುಂದೆ ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.—

ದಿವ್ಯಾತ್ಮಸ್ವರೂಪಕಲ್ಯಾಣಗುಣಾಪೇಕ್ಷಯಾ ಜ್ಞಾತವ್ಯತ್ವೇ ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ
ವಿಗ್ರಹಸ್ಯ ಕಥಂ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಮ್ ?

ದಿವ್ಯಾತ್ಮಸ್ವರೂಪತ್ವಿಲುಮ್, ಕೀಳ್ ಚೊನ್ನ ಗುಣಾದಿಗಳಿಲುಮ್, ತೆಳಿ
ವಿಲ್ಲಾ ದಾರ್ಢ್ಯಮ್ ಶುದ್ಧ ಸತ್ವದ್ರವ್ಯಮಯಮಾಯ್, ಸ್ವವಿಷಯಜ್ಞಾನ
ತ್ತಾಲೇ ಜ್ಞಾನಸಂಜ್ಞೋಚಿತ್ತುಕ್ಕು ನಿವರ್ತಕಮಾಯ್, ಪರತ್ವಸೌಲಭ್ಯ
ವ್ಯಂಜಕಮಾನ ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳವಿಗ್ರಹಮೇಯಿಲಕ್ಕಾಮ್.

ದಿವ್ಯಾತ್ಮಸ್ವರೂಪಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಿಗಿಂತಲೂ, ಜ್ಞಾತವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವು
ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ?

ಕೆಲವು ಕಡೆ ದಿವ್ಯಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವಾದ, “ ಸತ್ಯಂಜ್ಞಾನಮನಂತಂಬ್ರಹ್ಮ ”
ಎಂಬುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಜ್ಞಾನ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕತ್ವಮೂಲಕ ಸರ್ವಶೇಷಿ ಎಂಬ
ಇತ್ಯಾದಿ ಜ್ಞಾನವು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ
ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳ ಅನುಸಂಧಾನವು ಅವಶ್ಯಕವೆಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.
“ ತಸ್ಮಿನ್ಯದಂತಸ್ತದುಪಾಸಿತವ್ಯಂ ” (ತೈ. ನಾ. ೧೨) ಎಂಬ ಶ್ರುತಿ ವಾಕ್ಯವೂ
ಇರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ ವಿಗ್ರಹದ ಅನುಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವು
ಹೇಗೆ? ಎಂದರೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ—

ದಿವ್ಯಾತ್ಮಸ್ವರೂಪತ್ವಿಲುಮ್-ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲೂ, “ ಸತ್ಯಂ
ಜ್ಞಾನಮನಂತಂಬ್ರಹ್ಮ ” (ತೈ. ಆನಂದ ೧) ಎಂಬಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಕಾರವಾಗಿ
ಸತ್ಯವಾಗಿ, ಜ್ಞಾನವಾಗಿ, ಅನಂತವಾಗಿ, ಮತ್ತು ಆನಂದವಾಗಿ ಅಮಲವಾಗಿರುವ
ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪದಲ್ಲೂ, ಕೀಳ್ ಚೊನ್ನ ಗುಣಾದಿಗಳಿಲುಂ-ಹಿಂದೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ
ಆಶ್ರಿತನಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ೧೨ ಗುಣಗಳಲ್ಲೂ, ತೆಳಿ
ವಿಲ್ಲಾ ದಾರ್ಢ್ಯಂ-ಜ್ಞಾನಪಿಲ್ಲದಿರುವವರಿಗೆ, ಶುದ್ಧ ಸತ್ವದ್ರವ್ಯಮಯಮಾಯ್-
ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಶುದ್ಧ ಸತ್ವದ್ರವ್ಯರೂಪವಾಗಿಯೂ, ಸ್ವವಿಷಯಜ್ಞಾನತ್ತಾ
ಲೇ-ಆ ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ ವಿಗ್ರಹದ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದ, ಜ್ಞಾನಸಂಜ್ಞೋಚಿತ್ತುಕ್ಕು
ನಿವರ್ತಕಮಾಯ್-ಈ ಚೇತನನ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನದ ಸಂಕೋಚವನ್ನು ಹೋಗ
ಲಾಡಿಸುವದಾಗಿಯೂ, ಪರತ್ವಸೌಲಭ್ಯವ್ಯಂಜಕಮಾನ-ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಪರತ್ವ
ವನ್ನೂ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ, ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳವಿಗ್ರಹಮೇಯಿ
ಲಕ್ಕಾಮ್-ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ ವಿಗ್ರಹವೇ, ಲಕ್ಷ್ಯವಾದುದು ಎಂದರೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯೇನ
ಬೇಕಾದುದು ಎಂದು ಭಾವವು. ಇದರಿಂದ ಭರನ್ಯಾಸನಿಷ್ಠನಾಗುವವನಿಗೆ
ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳ ಜ್ಞಾನಾಪೇಕ್ಷಯಾ ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ

ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳವಿಗ್ರಹಾನುಸಂಧಾನಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೇ ಪ್ರಮಾಣಾನಿ

ಇಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೈಪತ್ತಿ ಗದ್ಯತ್ತಿಲ್ ಗುಣಜ್ಞಳುಕ್ಕುಮುನ್ನೇ ದಿವ್ಯ

ವಿಗ್ರಹಜ್ಞಾನವು ಅತಿಶಯವಾದುದು ; ಏಕೆಂದರೆ (೧) ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ ವಿಗ್ರಹವು ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವರೂಪವಾದುದರಿಂದ ಅದು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದುದರಿಂದ, ಆಶ್ರಿತನ ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತದೆ. (೨) ಪರತ್ವ ಮತ್ತು ಸೌಲಭ್ಯವು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಉಂಟೆಂದು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ ವಿಗ್ರಹಾನುಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚನಿವರ್ತಕವೆಂಬುದನ್ನು “ಸಂದರ್ಶನಾದಕಸ್ಮಾಚ್ಚ ಪುಂಸಾಂ ಸಮ್ಯುಥಚೇತಸಾಂ | ಕುನಾಸನಾ ಕುಬುದ್ಧಿಶ್ಚ ಕುತರ್ಹಶ್ಚ ಕುನಿಶ್ಚಯಃ | ಕುಹೇತುಶ್ಚ ಕುಭಾವಶ್ಚ ನಾಸ್ತಿಕತ್ವಂ ಲಯಂ ನ್ರಜೇತ್” (ಪೌಷ್ಕರ ಸಂಹಿತಾ) ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಅರಿಯಬಹುದು. ಇದರ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ೧೨೯೪ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ. ಪರತ್ವಸೌಲಭ್ಯವ್ಯಂಜಕವು ಹೇಗೆ ಎಂದರೆ, ಅಪೇಕ್ಷಿತಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಪರತ್ವವೂ, ಮನುಷ್ಯರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವುದರ ಮೂಲಕ ಸೌಲಭ್ಯವೂ ಇವೆರಡರ ವ್ಯಂಜಕವಾದುದು. ಅರ್ಥವತಾರ ವಿಗ್ರಹವು ಆಗಮಸಂಸ್ಕಾರದಮೂಲಕ ಇಂತಹ ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ ವಿಗ್ರಹಯುಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷೋಪಾದೇಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಎಲ್ಲಾ ಆಳ್ವಾರ್ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳೂ ಸ್ವಯಂವ್ಯಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಅಥವಾ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ದಿವ್ಯದೇಶದ ಬಿಂಬದಲ್ಲಿರುವ ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಾತಿಶಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ.

ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ ವಿಗ್ರಹಾನುಸಂಧಾನದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳು

ಈ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟೇ ಶರಣಾಗತಿ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ—

ಇಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೈಪತ್ತಿ-ಈ ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ ವಿಗ್ರಹದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಎಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಗುಣಜ್ಞಳುಕ್ಕುಮುನ್ನೇ-ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ, ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳವಿಗ್ರಹತೈ ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಕುರಿತು, ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ ದಾರ್-ಕೃಪಯಾ ಉಪದೇಶಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಿ? ಎಂದರೆ “ಸ್ವಾಭಿಮತಾನುರೂಪೈಕರೂಪಾಚಿಂತೈ ದಿವ್ಯಾ

ಮಜ್ಜಳ ವಿಗ್ರಹತ್ತೈಯರುಳಿಚ್ಚೆಯಾದಾರ್. ದಿವ್ಯಾತ್ಮಸ್ವರೂಪತ್ತಿಲ್ ತೆಳೆ

ದ್ಭುತ ನಿತ್ಯನಿರವದ್ಯ ನಿರತಿಶಯೌಜ್ವಲ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯಸೌಗಂಧ್ಯಸೌಕುಮಾರ್ಯ
ಲಾವಣ್ಯಯೌವನಾದ್ಯನನ್ತಗುಣನಿಧಿದಿವ್ಯರೂಪ” ಎಂದು ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳವಿಗ್ರಹ
ವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ, ಅನಂತರ “ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಾನವಧಿಕಾತಿಶಯಜ್ಞಾನಬಲ ”
ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ “ ಅಸಂಖ್ಯೇಯಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಣೌಘಮಹಾರ್ಣವ ”
ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಾತ್ಮಸ್ವರೂಪಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ
ವರಿಗೆ ಈ ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ ವಿಗ್ರಹಾನುಸಂಧಾನವು ವಿಶೇಷ ಫಲದಾಯಕವೆಂದಲ್ಲವೇ
ಹಿಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದುದು. ಹಾಗಾದರೆ ಸ್ವರೂಪಗುಣಗಳ ವಿಷಯ
ದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರಿಗೆ ಇಂತಹ ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ ವಿಗ್ರಹದ ಅನುಸಂಧಾನವು
ಬೇಕಿಲ್ಲವೋ ಎಂದರೆ ಅವರಿಗೂ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ-
ಜ್ಞಾನಾಗ್ರೇಸರುಗಳಾದ ಯಾಮುನಾರ್ಯರೂ ತಿರುಮಜ್ಜೆಯಾಳ್ವಾರವರೂ ಸಹ
ಹಾಗೆಯೇ ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ ವಿಗ್ರಹದ ಅನುಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ
ರುತ್ತಾರೆಂದು ಶ್ರೀ ಯಾಮುನೇಯರವರ ಉಕ್ತಿಯನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ ತಿರುಮಜ್ಜೆಯಾಳ್ವಾರವರ
ಸರಸೋಕ್ತಿಯನ್ನೂ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ- ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ “ ಅಗ್ನಿ
ತಿಷ್ಠತಿ ವಿಪ್ರಾಣಾಂ ಹೃದಿ ತಿಷ್ಠತಿ ಯೋಗಿನಾಂ | ಪ್ರತಿಮಾಸ್ತಪ್ರಬುದ್ಧಾನಾಂ
ಸರ್ವತ್ರಸಮದರ್ಶಿನಾಮ್ ” ವಿಪ್ರರಿಗೆ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲೂ, ಎಂದರೆ ಅವರುಗಳು
ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ, “ಯಜ್ಞೋವೈವಿಷ್ಟ್ವಃ ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ
ಸರಮಾತ್ಮನಿರುತ್ತಾನೆ; ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಹೃದಯಗುಹೆಯಲ್ಲೇ “ ಅಜ್ಞುಷ್ಠ
ಮಾತ್ರಃ ಪುರುಷಃ ” ಉಪಾಸ್ಯನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಪ್ರಬುದ್ಧರಿಗೆ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ
ರುತ್ತಾನೆ. ಸಮದರ್ಶಿಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಇರುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಈ
ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವು. ಇಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಬುದ್ಧರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ ಎಂದು
ಅಪಾರ್ಥಮಾಡಿ “ ಸರ್ವಂನಾಕೈಂ ಸಾವಧಾರಣಮ್ ” ಎಂಬ ನ್ಯಾಯರೀತ್ಯಾ
ಪ್ರತಿಮಾಸ್ತಪ್ರಬುದ್ಧಾನಾಮೇವ ಎಂದರೆ ಅಪ್ರಬುದ್ಧರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಪ್ರತಿಮೆ
ಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಇತರರಿಗಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಪಾರ್ಥ ಉಂಟಾಗುವದರಿಂದ ಪ್ರತಿಮಾಸ್ತೇವ
ಅಪ್ರಬುದ್ಧಾನಾಂ ಎಂದರೆ ಅಪ್ರಬುದ್ಧರಾದುದರಿಂದ ಇನ್ನು ಯಾವುದರ ಮೂಲ
ಕವೂ ಗ್ರಹಿಸಲಾರರಾದುದರಿಂದ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಸ್ವಾಮಿ ಇರುತ್ತಾರೆಂಬ
ಅರ್ಥವು ಯುಕ್ತವು.

ಅಪ್ರಬುದ್ಧಾನಾಂ ಪ್ರತಿಮಾಸ್ತೇವ ಎಂಬುದು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ
ಸಂಕುಚಿತ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರಿಗೆ ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ ವಿಗ್ರಹತ್ಯಾನುಸಂಧಾನವೇ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ
ವೆಂದು ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಲ್ಲವು ಎಂಬ

ವೃದ್ಧೈರಾಯಿರುಕ್ಕ ಚೈಯೋದೇಯುಮ್ (೧) “ಮೂರ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮತಃ
ತೋಪಿ ತತ್ಪ್ರಿಯತರಂ ರೂಪಂ ಯದತ್ಯದ್ಭುತಮ್ ” ಎನ್ನುವುದಿ, ಈಶ್ವರ
ತನಕ್ಕುಂ ಭೋಗ್ಯತಮಮಾನ ನಿತ್ಯವಿಗ್ರಹಾನುಭವತ್ತಿಲ್ ಉತ್ತತ್ತಾಲೇ
ತಿರುಮಂಗೈಯಾಳ್ವಾರ್ ತನ್ನೈ ಈಶ್ವರ ವಿಷಯತ್ತಿಲ್ ದೇಹಾತ್ಮನಾದಿಗ
ಳಾಕ ವರುಳಿಚ್ಚೆಯ್(ದಾರ್)ವರ್.

ಅಭಿಪ್ರಾಯವಲ್ಲವು; ಜ್ಞಾನಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ ವಿಗ್ರಹಾನು
ಸಂಧಾನವು ಅವಶ್ಯಕವೆಂಬುವ ಭಾವವನ್ನು ಮುಂದೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ
ಜ್ಞಾನಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಯಾಮುನೇಯರ ಮತ್ತು ತಿರುಮಜ್ಜೈಯಾಳ್ವಾರು
ಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ—ದಿವ್ಯಾತ್ಮಸ್ವರೂಪತ್ತಿಲ್-ಪರಮಾತ್ಮನ
ದಿವ್ಯಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ, ತೆಳಿವೃದ್ಧೈರಾಯಿರುಕ್ಕ ಚೈಯೋದೇಯುಂ-ಒಳ್ಳೇ ಜ್ಞಾನ
ವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ(೧)ಇದರಹಿಂದೆ “ಯದ್ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಂ ಹರೇಃ ಎಂದಿರು
ತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುನಿನ ನಿರತಿಶಯಬೃಹತ್ವರೂಪ ಸ್ವರೂಪವು, ಯತ್-ಯಾ
ವುದುಂಟೋ, ಅದೂ, ತತೋಪಿ-ಆ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕಿಂತಲೂ, ತತ್ಪ್ರಿಯತರಂ-ಶ್ರೀ
ಹರಿಗೆ ಅತಿಪ್ರಿಯವಾದ, ಮೂರ್ತಂ-ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳವಿಗ್ರಹಯುಕ್ತವಾದುದಾಗಿಯೂ,
ಅತ್ಯದ್ಭುತಮ್-ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿಯೂ, ರೂಪಮ್-ಶುಭಾಶ್ರಯವಾದ
ರೂಪವು ಯತ್-ಯಾವುದುಂಟೋ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಅನುರೂಪವಾದ ರಾಘವತ್ವೇ
ಭವೇತ್ವೇತಾ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿಸಿರುವ ಹಾಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ ವಿಗ್ರಹ
ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವಳೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಪೂರಾ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೂ ಅರ್ಥ
ಮತ್ತು ಉಪಪಾದನೆಗಳಿಗೆ ದಾಸನು ಬರೆದಿರುವ ಚತುಶ್ಲೋಕಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ
ವನ್ನು ಪರಾಂಬರಿಸಬಹುದು. ಎನ್ನುಮ್ ಪಡಿ-ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ,
ಈಶ್ವರ ತನುಕ್ಕುಂ-ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ, ಭೋಗ್ಯತಮಮಾನ-ಅತ್ಯಂತ ಭೋಗ್ಯ
ವಾದ, ನಿತ್ಯವಿಗ್ರಹಾನುಭವತ್ತಿಲ್-ನಿತ್ಯವಾದ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹದ ಅನುಭವ
ದಲ್ಲಿ, ಉತ್ತತ್ತಾಲೇ-ಶ್ರದ್ಧಾತಿಶಯದಿಂದ, ತಿರುಮಂಗೈಯಾಳ್ವಾರವರು, ತನ್ನೈ-
ತಮ್ಮನ್ನು, ಈಶ್ವರವಿಷಯತ್ತಿಲ್-ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ದೇಹಾತ್ಮನಾದಿ
ಗಳಾಕ-ಪರಮಾತ್ಮನ ಶರೀರವೇ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ವಾದಿಸುವವ
ರನ್ನಾಗಿ, ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ ದಾರ್-ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ಮನುಷ್ಯನ ಶರೀರವೇ
ಆತ್ಮ ಎಂದು ಚಾರ್ವಾಕರ ವಾದವು. ಅದು ಏನೋ ಅಪಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂದು
ಒಪ್ಪತಕ್ಕದ್ದೇ. ಆದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಶರೀರವು ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವು ಭೋಗ್ಯ
ತಮವಾದುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ದೇಹವೇ ತಮಗೆ ಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವು,
ಅದುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಚಾರ್ವಾಕರ ಹಾಗೆ ದೇಹಾತ್ಮ

ಸ್ವರೂಪಾದ್ಯಪೇಕ್ಷಯಾ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹತ್ವೇ ಕೋ ವಿಶೇಷಃ ?

ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹಸ್ಥೇವ ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವಮ್

ಸರ್ವೇಶ್ವರನುಡೈಯ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹತ್ತುಕ್ಕು (೧) “ಸಾಪಂ

ವಾದಿಗಳೆಂದು ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿ ತಾವೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರೆ ಸಾರಪ್ರಕಾಶಿಕೆಯವರು ತಿರಿಯತಿರುಮಡಲ್, ಪೆರಿಯತಿರುಮಡಲ್ ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ವಿನೋದಕರವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಈಶ್ವರನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತಾವೂ ಚಾರ್ವಾಕರ ಹಾಗೆ ದೇಹವೇ ಆತ್ಮಾ ಎಂದು ವಾದಿಸುವರೇ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂಬ ಭಾವವು. ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರವರು ಕೊನೆಯ ಹತ್ತು ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ, ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಇರುವಾಗ ಈ ಲೀಲಾ ವಿಭೂತಿಯಲ್ಲೇ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬಹುದಲ್ಲಾ, ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಭವಾಪೇಕ್ಷೆಯು ಏತಕ್ಕೆ? ಎಂಬ ಆಶಯದಲ್ಲಿ ಆತನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಲ್ಲವೇ ಈಗ ಪರಮ ಭಕ್ತಿ ಎನ್ನುವ ಭಕ್ತಿಯ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಶೆಯನ್ನು ತಮಗೆ ಉಂಟುಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನಗಲಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣವಾಗಲಿ ಜೀವಿಸಿರಲಾರೆನೆಂದು ಆರ್ತಸ್ವರದಿಂದ ಕೂಗಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿರುವದು; ಆದುದರಿಂದ, ಆ ಕಣ್ಣಿನ ಸೊಬಗೂ ರೂಪಲಾವಣ್ಯಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹದೊಂದಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುವದೇ ತಮಗೆ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ವರೂಪಾದಿಗಳಿಗಿಂತ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಏನು ವಿಶೇಷವು?

ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವವು.

ಸ್ವರೂಪಾದಿಗಳಿಗಿಂತ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿರುವ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಏನು? ಎಂದರೆ ಶುಭತ್ವವೂ ಆಶ್ರಯತ್ವವೂ ಎರಡೂ ಉಂಟು; ಆದುದರಿಂದ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವು ಶುಭಾಶ್ರಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇವು ಎರಡೂ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಾದಿಗಳ ವಿಗ್ರಹಗಳಿಗೂ ಇಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಪರಮಪುರುಷನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಅದರಲ್ಲೂ ಯಾವಾಗಲೂ ನಿತ್ಯವಾದ ಪರರೂಪವೆನಿಸುವ ಪರವಾಸುದೇವ ರೂಪಕ್ಕೆ ನಿರತಿಶಯವಾದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯು ಎಂದು ಮುಂದೆ ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ವೇಶ್ವರನುಡೈಯ-ಸರ್ವೇಶ್ವರನ, ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ (೧) ಶುಭತ್ವವೂ, (೨) ಆಶ್ರಯತ್ವವೂ

ಹರತಿ ಯತ್ಪ್ರೇಂಸಾಂ ಸ್ತೃತಂ ಸಂಕಲ್ಪನಾಮಯಂ । ತತ್ಪುಂಡರೀಕ
ನಯನಂ ವಿಷ್ಣೋರ್ಧ್ರಕ್ಷಾಮ್ಯಹಂ ಮುಖಮ್ । ” (೨) “ರೂಪಾದಾರ್ಯ

ಹೀಗೆ ಎರಡೂ ಉಂಟೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶುಭತ್ವ ಉಂಟೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನೂ ಆಶ್ರಯತ್ವಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನೂ ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶುಭತ್ವಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವು—ಯತ್ - ಯಾವುದು, ಸ್ತೃತಂ-ಸ್ಮರಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಎಂದರೆ ಸದಾ ನೋಡುತ್ತಾ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಸಂಕಲ್ಪನಾಮಯಮ್-ಇಚ್ಛಾ ರೂಪವಾದ ಎಂದರೆ ಮುಂದೆ ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಪಾಪಮ್-ಪಾಪವೂ ಕೂಡ, ಹರತಿ-ನಾಶಮಾಡುತ್ತದೋ, ಯಾವಾಗ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾಪವೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ಹಿಂದಿನ ಪಾಪವೂ ಕೂಡ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿದಂತೇ ಆಯಿತು, ತತ್-ಅಂತಹ ನೂಹಾತ್ಮೀಯುಳ್ಳ, ಪುಂಡರೀಕನಯನಂ-ಕಷ್ಯಾಸಂ ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ದಿವ್ಯಕಟಾಕ್ಷಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಸರ್ವಪಾಪವನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಹಾಗೆ ಕಮಲಸದೃಶ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ವಿಷ್ಣೋರ್ಮುಖಮ್-ಸರ್ವಲಾವಣ್ಯ ಯುಕ್ತವಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮುಖವನ್ನು, ಇದು ಆತನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಉಪಲಕ್ಷಣವು, ಅಹಂ-ಆತನೊಂದಿಗೆ ನಿತ್ಯಯೋಗವನ್ನು ಬಯಸುವ ನಾನು, ದ್ರಕ್ಷಾಮಿ-ನೋಡುವೆನು” ಇದು ಪಾಪಪರಿಹಾರರೂಪವಾದ ಶುಭತ್ವಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವು. “ರೂಪಾದಾರ್ಯ” ವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಾರ್ಥವು “ಚಂದ್ರಕಾಂತಾನನಂ ರಾಮನುತೀವ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಂ” ಎಂದಿರುತ್ತದೆ. ಚಂದ್ರಸಿಗಂತಲೂ ಮನೋಹರವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳವನನ್ನು, ಇದರಿಂದ ಅವಯವ ಶೋಭೆಯಿಂದ ಯುಕ್ತನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು, ರಾಮಂ-ವಿಗ್ರಹಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ವರೂಪಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಭಕ್ತರನ್ನು ಆನಂದಗೊಳಿಸುವನನ್ನೂ, ಇದರಿಂದ ಸಮುದಾಯ ಶೋಭಾವತ್ತ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು; ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅತೀವ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಮ್-ನಿರಂತರ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಹೊಸಹೊಸ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಡುವವನನ್ನು, ಎಂದರೆ ನೋಡುವದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಸದಾ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಆಸೇಚನಕನಾಗಿರುವವನನ್ನು, ರೂಪಾದಾರ್ಯಗುಣೈಃ-ರೂಪಗುಣೈಃ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹ ಗುಣಗಳಿಂದಲೂ, ಔದಾರ್ಯಗುಣೈಃ-ತನ್ನನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಅನುಭವವನ್ನು ಕೊಡುವ ಉದಾರಗುಣಗಳಿಂದಲೂ, ಅಥವಾ ರೂಪವೇನು ಔದಾರ್ಯವೇನು, ಗುಣವೆಂದರೆ ಗುಣ್ಯತೇ-ಸದಾನುಸಂಧೀಯತೇ ಇತಿ ಗುಣಃ ಎಂಬ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯ ಮೂಲಕ. ಅಂತಹ ಗುಣವಾದ ಸೌಶೀಲ್ಯವೇನು, ಇವುಗಳಿಂದ ಪುಂಸಾಂ-ಪುರುಷರ ಎಂದರೆ ಉಪಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳ, ದೃಷ್ಟಿಚಿತ್ತಾಪಹಾರಿಣಮ್-ದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವಂತವನನ್ನು, ಸ್ವಲ್ಪ ಕಠಿಣ

ಗುಣೈಃ ಪುಂಸಾಂ ದೃಷ್ಟಿಚಿತ್ತಾಪಹಾರಿಣಮ್ ” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಲ್ಲದಿಯೇ, ಶುಭತ್ವಮುಮ್ ಆಶ್ರಯತ್ವಮುಮುಣ್ಣು. ಬದ್ಧರ್ಮ ಆಶ್ರಯತ್ವಮುಂಡಾಗಿ ಲುಮ್ ಶುಭತ್ವಮಿಲ್ಲೆ. ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪತ್ತುಕ್ಕು ಶುಭತ್ವಮುಣ್ಣೇ ಯಾಗಿಲುಮ್ ಆಶ್ರಯತ್ವಮಿಲ್ಲೆ. ಸಂಸಾರಬಂಧರಹಿತಮಾನ ಶುದ್ಧಾ

ಮನಸ್ಕರಾದ ಪುರುಷರ ದೃಷ್ಟಿಚಿತ್ತಾಪಹಾರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ನಂತರ ಮೃದು ಸ್ವಭಾವರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ದೃಷ್ಟಿಚಿತ್ತಾಪಹಾರಿ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಅವಶ್ಯಕವೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು; ಇಂತಹ ರಾಮನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನೋಡುತ್ತಾ ತಂದೆ ಯಾದ ದಶರಥನು ನ ತತರ್ಮ-ತ್ಯಸ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯವು; ಇದರಿಂದ ಆಶ್ರಯತ್ವವು ಉಪಪಾದಿತವು; ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಲ್ಲದಿಯೇ- ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹರ್ಷಿ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ, ಶುಭತ್ವವೂ ಆಶ್ರಯತ್ವವೂ, ಉಣ್ಣು. ಈ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಉಂಟು.

ಹೀಗೆ ಶುಭತ್ವವೂ ಆಶ್ರಯತ್ವವೂ ಇರುವುದರಿಂದಲೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವು ರುಭಾಶ್ರಯವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವೆಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲೂ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೇ ಗರ್ಭಿತವು; ಹೇಗೆಂದರೆ ಮಂಗಳತ್ವವು ಪಾಪಹರ ರೂಪದಲ್ಲಿಯಾದುದರಿಂದ ಶುಭತ್ವವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ದಿವ್ಯತ್ವದಿಂದ ಅಪ್ರಾಕೃತತ್ವವಾಗಲಿ ತೇಜೋಮಯತ್ವವಾಗಲಿ ಉಪಪಾದಿತ ವಾದುದರಿಂದ ಆಶ್ರಯತ್ವವೂ ದ್ಯೋತಿತವು. ಆದುದರಿಂದ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರ ಹಕ್ಕೆ ರುಭಾಶ್ರಯತ್ವಗಳುಂಟೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಬದ್ಧರ್ಮ - ಬದ್ಧರಿಗೆ ಮನುಷ್ಯದೇವತೆಗಳಿಗೆ, ಆಶ್ರಯತ್ವಮುಂಡಾಗಿ ಲುಮ್-ಆಶ್ರಯತ್ವವಿದ್ದರೂ, ಶುಭತ್ವಮಿಲ್ಲೆ-ಶುಭತ್ವವಿಲ್ಲವು.

ಮುಂದೆ ಪರಮಪುರುಷನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಈ ಶುಭತ್ವ ಆಶ್ರಯತ್ವ ಎರಡು ಗುಣಗಳೂ ಉಂಟೇ ವಿನಾ, ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪಕ್ಕಾಗಲಿ, ಇತರ ಬದ್ಧ ಮುಕ್ತ ಸಿದ್ಧರುಗಳ ಶರೀರಕ್ಕಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಉಪಪಾದಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—ಭಗವ ತ್ಸ್ವರೂಪತ್ತುಕ್ಕು - ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ, ಶುಭತ್ವ ಮುಣ್ಣೇಯಾಗಿಲುಮ್ - ಪಾಪಸಂಹಾರರೂಪ ಶುಭತ್ವವೇನೋ ಉಂಟು, ಆದರೂ, ಆಶ್ರಯತ್ವಮಿಲ್ಲೆ- ಆಶ್ರಯಿಸುವಹಾಗೆ ಮಾಡುವ ಅರ್ಹತೆ ಇಲ್ಲವು. ಆದುದರಿಂದ ಭಗವತ್ಸ್ವ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡು ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಇರುತ್ತದೇ ವಿನಾ ಎರಡೂ ಇಲ್ಲವು. ಆದುದರಿಂದ ಮುಮುಕ್ಷುವಿನ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹವೇ ಯೋಗ್ಯವಾದುದೆಂಬ ಭಾವವು. ಇದರಿಂದ ನಿರ್ಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸನವು ನಿರಸ್ತವು.

ಮುಂದೆ ಮುಕ್ತಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಎರಡೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.— ಸಂಸಾರಬಂಧರಹಿತಮಾನ - ಸಂಸಾರಬಂಧವಿಲ್ಲದಿರುವ, ಶುದ್ಧಾತ್ಮತ್ವರೂಪ

ತ್ವಸ್ವರೂಪತ್ವಕ್ಕು, ಸಂಸರಿಕ್ಕುಕ್ಕು ಸಹಕಾರಿಯೋಗ್ಯತೆಯಿಲ್ಲೆಯೇ ಯಾಗಿಲುಮ್, ಪರತಂತ್ರಚೇತನತ್ವೆಯಾಲೇ ಸಂಸರಿಕ್ಕುಕ್ಕು ಸ್ವರೂಪ ಯೋಗ್ಯವಸ್ತುವಾಗಿಯೆಯಾಲೇ ಯದುಕ್ಕು ಹೇಯಪ್ರತ್ಯನೀಕತ್ವರೂಪ ಶುಭ ತ್ವಮುಮಿಲ್ಲೆ, ಆಶ್ರಯತ್ವಮುಮಿಲ್ಲೆ. ಮುಕ್ತರುಡೈಯ ವಿಗ್ರಹಪರಿ ಗ್ರಹದಶೈಯಿಲುಮ್, ನಿತ್ಯವಿಗ್ರಹರಾನ ನಿತ್ಯಕ್ಕುಮ್, ಆಶ್ರಯತ್ವಮುಣ್ಣೇ ಯಾಗಿಲುಮ್ ಸಂಸಾರನಿವರ್ತನ ಕ್ಷಮಮಾನ ಶುಭತ್ವಮಿಲ್ಲೆ. ಆಗ್ಯ

ತ್ತುಕ್ಕು-ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಮುಕ್ತಾತ್ಮಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ, ಸಂಸರಿಕ್ಕುಕ್ಕು ಸಹಕಾರಿ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಲ್ಲೆಯಾಗಿಲುಮ್-ಪುನಃ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧ, ಕರ್ಮಶೇಷ ಮೊದಲಾದ ಸಹಕಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅರ್ಹತೆ ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೂ, ಪರತಂತ್ರಚೇತನತ್ವೆಯಾಲೇ-ಸ್ವರೂಪಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಣು ವಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಪರತಂತ್ರವಾದ ಚೇತನತ್ವವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವದರಿಂದ, ಸಂಸರಿಕ್ಕುಕ್ಕು ಸ್ವರೂಪಯೋಗ್ಯವಸ್ತುವಾಗಿಯೆಯಾಲೇ-ಅಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಂಸೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಸ್ವರೂಪತಃ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇರುವ ವಸ್ತುವಾದುದರಿಂದ, ಅದುಕ್ಕು-ಪರಿಶುದ್ಧಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ, ಹೇಯಪ್ರತ್ಯನೀಕತ್ವರೂಪ-ಹೇಯಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಿರುವ, ಶುಭ ತ್ವವೂ ಇಲ್ಲೆ-ಇಲ್ಲವು, ಆಶ್ರಯತ್ವಮುಮಿಲ್ಲೆ-ಆಶ್ರಯಿಸುವಹಾಗೆ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯೂ ಇಲ್ಲವು.

ಹೋಗಲಿ ಮುಕ್ತದೇಶಿಯಲ್ಲಿ ಬರೀ ಸ್ವರೂಪತಃ ಇರುವದಕ್ಕೆ ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವ ವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನೇನೋ ಒಪ್ಪೋಣ. ಶರೀರ ಪರಿಗ್ರಹ ಮಾಡಿದ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ? ಹಾಗೆಯೇ ನಿತ್ಯರೂ ಯಾನಾಗಲೂ ಪರಿಶುದ್ಧ ವಿಗ್ರಹಯುಕ್ತರೂ, ಇವ ರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವ ಉಂಟೋ? ಎಂದರೆ ಆಶ್ರಯತ್ವವೇನೋ ಉಂಟು ; ಶುಭತ್ವವಿಲ್ಲವೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಕ್ತರುಡೈಯ ವಿಗ್ರಹಪರಿಗ್ರಹದಶೈ ಯಿಲುಮ್ ಎಂದು ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರುವದರಿಂದ, ಹಿಂದಿನ ವಾಕ್ಯ ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದುದು ಮುಕ್ತರುಡೈಯ ವಿಗ್ರಹದ ಅಪರಿಗ್ರಹದಶೈ ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವು; ಮುಕ್ತರು ಅಪ್ರಾಕೃತವಾಗಿ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಅವಸ್ಥೆ ಯಲ್ಲೂ, ಹಾಗೆಯೇ ನಿತ್ಯವಿಗ್ರಹರಾನ ನಿತ್ಯಕ್ಕುಮ್-ಪರಮಾತ್ಮ ಸಂಕಲ್ಪಾನು ಸಾರ ನಿತ್ಯವಾದ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಗರುಡ, ಅನಂತ, ವಿಷ್ಣುಕ್ಷೇನಾದಿ ಗಳಾದ ನಿತ್ಯರಿಗೂ ಸಹ, ಆಶ್ರಯತ್ವಮುಣ್ಣೇಯಾಗಿಲುಮ್-ಆಶ್ರಯಿಸಲು ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಇದ್ದರೂ, ಸಂಸಾರನಿವರ್ತನಕ್ಷಮಮಾನ-ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಡು ಗಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ, ಶುಭತ್ವಮಿಲ್ಲೆ-ಪಾಪನಿವಾರಕತ್ವ ಮೊಂದಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವ ಶುಭತ್ವವು, ಇಲ್ಲೆ-ಇಲ್ಲವು, ನಿತ್ಯಮುಕ್ತರು

ಯಾಲ್ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹತ್ತುಕ್ಕೇ ಮುಮುಕ್ಷೋಪಯುಕ್ತಮಾನ ಶುಭತ್ವಮುಮ್, ಆಶ್ರಯತ್ವಮುಮ್ ಉಳ್ಳದು.

ಉಕ್ತಮರ್ಥಂ ಕಾರಿಕಯಾ ಸಂಗ್ರಹಾತಿ

ಗಳ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯತ್ವ ಉಂಟು, ಶುಭತ್ವವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಹೀಗೆ ಆಶ್ರಯತ್ವವು ನಿತ್ಯಮುಕ್ತರುಗಳಿಗೆ ಇರುವದರಿಂದ “ನಿತ್ಯೋವಂದ್ಯೋನಚಾನಿತ್ಯಃ ಕರ್ಮಪ್ರೋ ಮುಮುಕ್ಷುಃ” ಎಂದು ನಿತ್ಯರು ಮುಕ್ತರೂ ಆಚಾರ್ಯರೂ ಸಹ ಪ್ರಣಾಮಾದಿಗಳಿಂದ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿ ಸೇವಿಸಲು ಅರ್ಹರು, ಇತರ ಕೇವಲ ಬದ್ಧರು ಹಾಗಲ್ಲವು ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತರು ಅಶರೀರವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಶರೀರವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಇರಬಹುದೆಂಬುದುತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಿತ್ಯವಿಗ್ರಹರಾನ ನಿತ್ಯರ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ ಇವರು ಸರಮಪುರುಷ ಸಂಕಲ್ಪಾನುಸಾರ ಸದಾ ಅಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದುದು ಏನೆಂದರೆ—

೧. ಮುಕ್ತದೇಶೆಯಲ್ಲಿ ಅಶರೀರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶುಭತ್ವವೂ ಇಲ್ಲವು, ಆಶ್ರಯತ್ವವೂ ಇಲ್ಲವು.

೨. ಮುಕ್ತದೇಶೆಯಲ್ಲಿ ಸಶರೀರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶುಭತ್ವವು ಇಲ್ಲವು, ಆಶ್ರಯತ್ವವು ಉಂಟು.

೩. ನಿತ್ಯರು ಸದಾ ಸಶರೀರರು; ಅವರಿಗೂ ಶುಭತ್ವವು ಇಲ್ಲವು, ಆಶ್ರಯತ್ವವು ಉಂಟು.

೪. ಸರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಶುಭತ್ವ ಉಂಟು, ಆಶ್ರಯತ್ವವಿಲ್ಲವು.

೫. ಸರಮಾತ್ಮ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಎರಡೂ ಉಂಟು, ಆಶ್ರಯತ್ವವೂ ಶುಭತ್ವವೂ ಉಂಟು. ಇದನ್ನೇ ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ನಿಗಮನಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—

ಆಗೈಯಾಲ್-ಆದುದರಿಂದಲೇ, ಎಂದರೆ ಸರಮಪುರುಷನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಇನ್ನು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಶುಭತ್ವವೂ ಆಶ್ರಯತ್ವವೂ ಎರಡೂ ಇಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ, **ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹತ್ತುಕ್ಕೇ**-ಸರಮಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ, **ಮುಮುಕ್ಷೋಪಯುಕ್ತಮಾನ-ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಗೆ** ಉಪಯೋಗಕರವಾದ **ಶುಭತ್ವವೂ, ಆಶ್ರಯತ್ವವೂ** ಎರಡನ್ನೂ **ಉಳ್ಳದು**-ಹೊಂದಿದುದು.

ಮೇಲೆ ಉಪಪಾದಿಸಿದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಾರಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಧ್ಯಾನಾದಿಗಳಿಗೆ ಭಗವತ್ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕಿಂತ ಭಗವದ್ವಿಷಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನುಂಟುಮಾಡುವದಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಯೋಗ್ಯವಾದುದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕಾ. ಪರಾವರ ಸುಖಗ್ರಾಹ್ಯಂ ಪ್ರೇಮಬೋಧ ಪ್ರಸಾವಕಮ್ ।

ಸ್ವರೂಪಾತ್ ಸ್ವಾಮಿನೋರೂಪ ಮುಪಾದೇಯತಮಂ ವಿದುಃ ||೧೦೦||

ಶರಣಾಗತಿ ವಿಧಾಯಕ ವಾಕ್ಯತ್ತಿಲುಮ್ “ಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂ

ಅರ್ಥ—ಪರಾವರ ಸುಖಗ್ರಾಹ್ಯಂ-ಪರರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು, ಅಮರರಾದ ಮನುಷ್ಯಾದಿಗಳು, ಇವರುಗಳಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲು ತಿಳಿಯಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ, ಪ್ರೇಮಬೋಧಪ್ರಸಾವಕಂ-ಅತಿಶಯ ಭಕ್ತಿಜನಕವಾಗಿಯೂ ಜ್ಞಾನಜನಕವಾಗಿಯೂ ಇರುವ, ಸ್ವಾಮಿನಃ-ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ, ರೂಪಂ-ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವು, ಸ್ವರೂಪಾತ್ - ಆತನ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಉಪಾದೇಯತಮಂ-ಅತ್ಯಂತ ಗ್ರಾಹ್ಯವಾದುದು. ಎಂದರೆ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದು, ಎಂದು ವಿದುಃ - ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು; ಯಾರು ಎಂದರೆ ಪ್ರಾಜ್ಞರು ಎಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು, ಪ್ರೇಮಜನಕವು ಹೇಗೆ ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯ ಶೋಭಿ ರೂಪ ಲಾವಣ್ಯ ಕಣ್ಣಿನ ಸೊಬಗು ಮುಖದ ಮನೋಹರತ್ವ ಮೊದಲಾದುವುಗಳಿಂದ ಪ್ರೇಮಜನಕವು; ಬೋಧಜನಕವು ಹೇಗೆ ಎಂದರೆ ಪಾಪಗಳು ನಶಿಸಿಹೋಗುವದರ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚವು ಕಮ್ಮಿಯಾಗುವದರ ಮೂಲಕವೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ತುಂಬಾ ಪ್ರಿಯವಾದುದಾದರೆ “ದದಾಮಿ ಬುದ್ಧಿಯೋಗಂ” (ಗೀ.) ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕೃಪಾಮೂಲಕ ವುಂಟಾಗಬಹುದು. ಪರಾವರರಿಗೆ ಸುಖಗ್ರಾಹ್ಯವು ಹೇಗೆಂದರೆ-ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಚಕ್ಷುರಿಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ವಿಷಯವಾಗುವದರಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಈ ಅನುಕೂಲವು ಅರ್ಚಾವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿರುವದರಿಂದಲೇ ಆಳ್ವಾರಾಚಾರ್ಯರುಗಳು ಆಗಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾದ ಅಥವಾ ಸ್ವಯಂ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ದೇವಾಲಯದ ದಿವ್ಯಾಕಾರಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಆದರವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅನುಕೂಲ್ಯತೆಯು ಪರ, ವ್ಯೂಹ, ಹಾರ್ದ್ರ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವು. ವಿಭವರೂಪದಲ್ಲಾದರೋ ಆ ಕಾಲದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಉಂಟು. ಅರ್ಚಾವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಾದರೋ ಸರ್ವರಿಗೂ ಉಂಟು. ಅರ್ಚಾವಿಗ್ರಹವಲ್ಲದ ಇತರ ರೂಪಗಳನ್ನು ಉಪಾಸನೆಯ ಬಲದಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಐದು ರೂಪಗಳೂ ಅಪ್ರಾಕೃತಗಳಾಗಿ ಅವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವ ಉಂಟೆಂಬುದನ್ನು ನಡ್ಯದಲ್ಲೇ ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆದುದರಿಂದ ಈ ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಭರನ್ಯಾಸನಿಷ್ಠನಿಗೆ ಉದ್ದೇಶ್ಯ ದೇವತೆಯು ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹಯುಕ್ತನಾದ ಭಗವಂತನೇ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.—
ಶರಣಾಗತಿವಿಧಾಯಕ ವಾಕ್ಯತ್ತಿಲುಮ್-ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ವಿಧಿಸುವ ಚರಮ ಶ್ಲೋಕದ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲೂ, “ಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂವ್ರಜ” ಎನ್ನು-ಎಂಬದಾಗಿ,

ವ್ರಜ ।” ಎನ್ನು ವಿಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ಇಲಕ್ಷಾಯ್ ತೋತ್ತಿನಾನ್.

ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವಂ ಪರವ್ಯೂಹಾದ್ಯವಸ್ಥಾ ಪಂಚಕತ್ತಿಲಮ್ ಸಾಧಾರಣಮ್

ಇದ್ವಿವ್ಯವಿಗ್ರಹಂ ಪರವ್ಯೂಹಾದ್ಯವಸ್ಥಾ ಪಂಚಕತ್ತಿಲಮ್ ಶುಭಾಶ್ರಯಮೆನ್ನು ಮಿಡಮ್ ಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧಮ್.

ವಿಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟ-ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹದಿಂದ ಕೂಡಿದವನೇ (೧೯. ೧೮-೬೬) ಇಲಕ್ಷಾಯ್ ತೋತ್ತಿನಾನ್-ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿ ತೋರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅರ್ಜುನ ರಥದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಲೀಲಾಸಾರಥಿಯು ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹ ಯುಕ್ತನಾಗಿಯೇ “ಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂ ವ್ರಜ” ಎಂದು ಹೇಳಿದುದರಿಂದ, ಭರನ್ಯಾಸನಿಷ್ಠನಿಗೂ ಧ್ಯಾನೋಪಾದೇಯವಾದುದು ಶುಭಾಶ್ರಯವಾದ ಪರಮಪುರುಷನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವೇ ಎಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಮಾಮೇಕಂ ಎಂಬುದರಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ಮಾತ್ರವೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂಬ ಅಪಾರ್ಥವು ಯುಕ್ತವಲ್ಲವು. ಸರ್ವವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ “ಮಾಮೇಕಂ” ಎಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂಬ ಭಾವವು; ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳು, ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾದ ಮಾಮೇಕಂ ಎಂದೇ ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವವು ಪರವ್ಯೂಹಾದಿ ರೂಪಪಂಚಕಗಳಿಗೂ ಉಂಟು.

ಮುಂದೆ ಈ ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವವು ಎಲ್ಲಾ ಐದುವಿಧವಾದ ಪರಮಪುರುಷನ ರೂಪಗಳಿಗೂ ಉಂಟೋ? ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲಾ ರೂಪಗಳಿಗೂ ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವ ಉಂಟೆಂಬುದು ಭಗವಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—ಇದ್ವಿವ್ಯವಿಗ್ರಹಮ್-ಈ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವು, ಪರವ್ಯೂಹಾದ್ಯವಸ್ಥಾ ಪಂಚಕತ್ತಿಲಮ್ - ಪರವ್ಯೂಹವೇ ಮೊದಲಾದ, ಮೊದಲಾದ ಎಂಬುದರಿಂದ ವಿಭವ, ಹಾರ್ದ, ಅರ್ಥಾವ ತಾರವಾದ ಐದುವಿಧ ರೂಪಗಳಲ್ಲೂ, ಶುಭಾಶ್ರಯಮೆನ್ನು ಮಿಡಮ್-ಶುಭತ್ವ ಆಶ್ರಯತ್ವಗಳನ್ನುಳ್ಳವು ಎಂಬುವ ಸಂದರ್ಭವು, ಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧಮ್-ಭಗವಚ್ಛಾಸ್ತ್ರ ಸಿದ್ಧವು. ಅಲ್ಲಿ “ದೇವೋ ವೈಕುಂಠನಾಥಸ್ತು” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ “ಧ್ಯಾತವ್ಯೋ ನಿತ್ಯಲೋಕಸ್ಥೋ ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿ ಫಲಪ್ರದಃ | ತಥಾಪಿ ಪುರುಷಾಕಾರೋ ಭಕ್ತಾನಾಂ ತ್ವಂ ಪ್ರಕಾಶಸೇ | ಯೋಗಿನಾಮಧಿಕಾರಸ್ಸ್ಯಾದೇಕಸ್ಥಿ ಹೃದ ಯೇಶಯೇ | ಸುರೂಪಾಂ ಪ್ರತಿಮಾಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರಸನ್ನವದನೇಕ್ಷಣಾಮ್” ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಮುಂದಿನ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ೫೮೧-೨ ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿ.

ಪರಮಾತ್ಮನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವ ಉಂಟೇ ವಿನಾ ಇನ್ನು ಇತರರ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಶ್ರೀ ಪರಾಶರರೂಷಷ್ಠಾಂಶ ಸಪ್ತ

ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹಸ್ಯ ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವೇ ಸ್ಥಿತೇ, ಚರಣಯೋರೇವ
ಚರಣತ್ವೇ ಕೋ ಹೇತುಃ ?

ಚಿತ್ತಾಲಂಬನಸೌಕರ್ಯ ಕೃಪೋತ್ತಂಭಕ (ನ) ತಾದಿಭಿಃ ।

ಉಪಾಯತ್ವಮಿಹ ಸ್ವಾಮಿಸಾದಯೋ ರನುಸಂಹಿತಮ್ ॥

ಮಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ “ಸಮಸ್ತಾಶ್ಚಕ್ತಯಶ್ಚೈತಾ ನೃಪ ಯತ್ರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಃ ।
ತದ್ವಿಶ್ವರೂಪವೈರೂಪ್ಯಂ ರೂಪಮನ್ಯದ್ಧರೇರ್ಮಹತ್ ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ,
“ಶುಭಾಶ್ರಯಸಚಿತ್ತಸ್ಯ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವವನ್ನು ಉಪ
ಪಾದಿಸಿ, ಈ ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವವು ಇತರರಿಗಿಲ್ಲವು, ಏಕೆಂದರೆ “ಅಶುದ್ಧಾಸ್ತೇ ಸಮ
ಸ್ತಾಸ್ತು ದೇವಾದ್ಯಾಃ ಕರ್ಮಯೋನಯಃ ” ಎಂದು ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳಿ,
ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವವುಳ್ಳ ರೂಪವೆಂತಾದ್ದು ಎಂದರೆ ಅದನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ವರ್ಣಿಸು
ವವರಾಗಿ “ಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಚಾರುಪದ್ಮಪತ್ರೋಪಮೇಕ್ಷಣಮ್ । ಸುಕ
ಪೋಲಂ ಸುವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಲಲಾಟಫಲಕೋಜ್ವಲಮ್ ” ಎಂದು ಆರು ಶ್ಲೋಕ
ಗಳಿಂದ ಮುಗಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವವುಳ್ಳ ಧೈಯವಸ್ತುವು ಅಥವಾ
ಏ ಭುಜಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಕೆಲವರು ಇದು ಪರರೂಪ
ವರ್ಣನೆಯೆಂದು ಅದು ಮಾತ್ರವೇ ಶುಭಾಶ್ರಯವುಳ್ಳದ್ದೆಂದೂ ಮಿಕ್ಕ ರೂಪಗಳಲ್ಲ
ವೆಂದೂ ಭಾವಿಸುವರು. ಶೌನಕಾದಿ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಸರಮ
ವಿರುದ್ಧವು. ಅಲ್ಲಿ ವಾಮನ ನರಸಿಂಹಾದಿರೂಪಗಳೂ ಕೂಡ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಗೆ ಉಪ
ಕಾರಕವಾಗಿ ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವ ಉಂಟೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಗೀತೆ
ಯಲ್ಲೂ “ಪ್ರಕೃತಿಂ ಸ್ವಾಮಿಧಿಷ್ಠಾಯ ಸಂಭವಾಮ್ಯಾತ್ಮಮಾಯಯಾ ”
(ಗೀ. ೪-೬) ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಅಜಹತ್ಸ್ವ ಸ್ವಭಾವನಾಗಿಯೇ ಅವತರಿ
ಸುವುದರಿಂದ ವಿಭವರೂಪಾದಿಗಳಿಗೂ ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವ ಉಂಟೆಂಬುದು ಸುಪ್ರ
ಸಿದ್ಧವು. ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಪಾಂಚರಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದು ಸುವ್ಯಕ್ತವೆಂಬ ಭಾವ
ದಿಂದಲೇ ಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧಮ್ ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವವು ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ನಂತರ ಏಕದೇಶವಾದ
ಚರಣಗಳು ಹೇಗೆ ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೆ ರಕ್ಷಕವು ?

ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.— ಚಿತ್ತಾಲಂಬನ ಸೌಕರ್ಯ-ಮನ
ಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಚರಣಗಳ ಧ್ಯಾನವು ಸುಕರವಾಗಿರುವದೇನು ಎಂದರೆ,
ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುವದು ಸುಲಭಸಾಧ್ಯ
ವಲ್ಲವು; ಚರಣಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವದು ಸುಲಭವು ; ಇದೊಂದು ಕಾರಣವು, ಎರಡನೆ

ಇಜ್ಜು ದಾಸಭೂತಃ ಔಚಿತ್ಯಾತಿಶಯತ್ತಾಲುನ್ಮ್, (೧) “ಅನತಿಕ್ರಮಣೀಯಂಹಿ ಚರಣಗ್ರಹಣಮ್” ಎಜ್ಜಿರಪಡಿಯೇ ಕೃಪೋತ್ತಂಭಕತ್ವಾತಿ

ಯದು, ಕೃಪೋತ್ತಂಭಕತಾದಿಭಿಃ-ಕೃಪೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವುದೇನು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ, ಆದಿಪದದಿಂದ, ಔಚಿತ್ಯ, ಭೋಗ್ಯತ್ವಾದಿಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು; ಮತ್ತು ಶರಣಾಗತನಾಗುವಾಗ ದಣ್ಣವತ್ಪ್ರಣಾಮವು ಉಚಿತವು, ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಪಥಕ್ಕೆ ಬೀಳುವದು ಚರಣಗಳೇ ಮಸ್ತಕಾದಿಗಳಲ್ಲವು; ಈ ಕಾರಣವೂ ಆದಿಪದದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದುದು, ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ “ನಾಹಂ ಜಾನಾಮಿ ಕೇಯೂರೇ ನಾಹಂ ಜಾನಾಮಿ ಕುಂಡಲೇ | ನೂಪುರೇ ತ್ವಭಿಜಾನಾಮಿ ನಿತ್ಯಂ ಪಾದಾಭಿವನ್ದನಾತ್” (ರಾಮಾ. ಕಿಷ್ಕಿ. ೬-೨೨) ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳುವ ವಾಕ್ಯವು. ಸೀತೆಯು ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಬೀಳಿಸಿದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಸುಗ್ರೀವನು ತಂದು ತೋರಿಸಿದಾಗ, ಈ ಕೈಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಾಜುಬಂದುವು, ಕಿವಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಕುಂಡಲಗಳು ಸೀತೆಯದೇ ಎಂಬುದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು; ಆದರೆ ಕಾಲಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲುಸರಗಳು ಮಾತ್ರ ಸೀತೆಯದು ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವದು; ಏಕೆಂದರೆ ನಿತ್ಯವೂ ಆಕೆಯ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ. ಶರಣಾಗತಿಯು ಪ್ರಣಾಮರೂಪವಾದುದರಿಂದ ಪಾದಗಳೇ ಶರಣಾಗತನಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿಪಥಕ್ಕೆ ಬೀಳುವದರಿಂದ, ಅವುಗಳೇ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಾಗಿ ಅನುಸಂಹಿತಮ್ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ, ಇಹ-ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ದ್ವಯದ ಮೂಲಕ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ, ಉಪಾಯತ್ವವು ಸ್ವಾಮಿಪಾದಯೋಃ-ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ, ಅನುಸಂಹಿತಮ್-ಅನುಸಂಧೇಯವು.

ಕಾರಿಕೆಯ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.— ಇಜ್ಜು-ಈ ದ್ವಯಮುನ್ಮದ ಮೂಲಕ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವಾಗ, ದಾಸಭೂತಃ-ದಾಸಭೂತನಾಗಿರುವ ಈ ಮುಮುಕ್ಷುವು, ಔಚಿತ್ಯಾತಿಶಯತ್ತಾಲುಂ-ದಾಸಭೂತನಾದವನು ಸ್ವಾಮಿಯ ಪಾದಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಔಚಿತ್ಯವಿರುವದರಿಂದ, ಅಂತಹ ಔಚಿತ್ಯಾತಿಶಯದಿಂದಲೂ (೧) ಚರಣಗ್ರಹಣಮ್-ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದವನು ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಮಾಪಣೆಗಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿಯ ಚರಣಗ್ರಹಣವು ಎಂದರೆ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವದು, ಅನತಿಕ್ರಮಣೀಯಮ್-ಉಲ್ಲಂಘಿಸಲು ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲವು, ಎಂದರೆ ಅಪರಾಧಿಯು ಯಾವಾಗ ಕಾಲನ್ನು ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನೋ ಆಗ ರಕ್ಷಿಸಲೇಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಬಂಧ ಉಂಟು ಎಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು, ಎಜ್ಜಿರಪಡಿಯೇ-ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ, ಕೃಪೋತ್ತಂಭ

ಶಯತ್ತಾಲುಮ್, (೨) “ ತನಾಮೃತಸ್ಯಂದಿನಿ ” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರ್ಪಡಿಯೇ ಭೋಗ್ಯತ್ವಾತಿಶಯತ್ತಾಲುಮ್ ತಿರುವಡಿಗಳೈ ಅವಲಂಬಿಕ್ಕಿರಾಫ.

ಕತ್ವಾ ತಿಶಯತ್ತಾಲುಮ್-ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿಸುವದರಿಂದಲೂ, ಮತ್ತು (೨) “ ತನಾಮೃತಸ್ಯಂದಿನಿ ” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರ್ಪಡಿಯೇ-ಇವೇ ನೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ, ಭೋಗ್ಯತ್ವಾತಿಶಯತ್ತಾಲುಂ-ಭೋಗ್ಯತ್ವಾತಿಶಯದಿಂದಲೂ, ತಿರುವಡಿಗಳೈ-ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಗಳು, ಅವಲಂಬಿಕ್ಕಿರಾಫ-ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಚರಣಾನುಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು.—

(೧) ದಾಸಭೂತನಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯ ಪಾದಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಔಚಿತ್ಯವೂ

(೨) ಸಾಪರಾಧಿಗೆ ಪಾದಗ್ರಹಣವೇ ಕೃಪೋತ್ತಂಭಕವೂ

(೩) ಶೇಷಭೂತನಿಗೆ ಪಾದಸೇವೆಯಲ್ಲೇ ಭೋಗ್ಯತ್ವವೂ, ಹೀಗೆ ಮೂರು ಕಾರಣಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು.

“ತನಾಮೃತಸ್ಯಂದಿನಿಸಾದಪಂಕಜೇ ನಿವೇಶಿತಾತ್ಮಾ ಕಥಮನ್ಯದಿಚ್ಛತಿ ।

ಸ್ಥಿತೇರವಿಂದೇ ಮಕರಂದ ನಿರ್ಭರೇ ಮಧುವ್ರತೋ ನೇಕ್ಷುರಕಂ ಹಿ

ವೀಕ್ಷತೇ” ||೨೭||

ನಿನ್ನ ಪರಮಭೋಗ್ಯವಾದ ಮತ್ತು ಪರಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟ ಮನಸ್ಸು ತುಚ್ಛಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುವುಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತದೆಯೇ? ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಅಮೃತಸ್ಯಂದಿನಿ-ನೋಕ್ಷಸುಖವಾದ ಅಮೃತವನ್ನು ಪ್ರವಿಸುವ, ತವ ಪಾದಪಂಕಜೇ-ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲದಲ್ಲಿ, ನಿವೇಶಿತಾತ್ಮಾ-ಇಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮನಸ್ಸು, ಕಥಮನ್ಯದಿಚ್ಛತಿ-ವಿಷತುಲ್ಯವಾಗಿ ನಶ್ವರವಾಗಿರುವ ಫಲಕೊಡುವ ಬೇರೆ ಯಾವುದನ್ನು ಹೇಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿತು? ಎಂದಿಗೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲಾರದೆಂಬ ಭಾವವು. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತದ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ಥಿತೇರವಿಂದೇ ಮಕರಂದ ನಿರ್ಭರೇ-ಅಮೃತಸವ್ಯವಾದ ಮಕರಂದ ತುಂಬಿರುವ, ಆಗತಾನೇ ಅರಳಿ, ಬಹು ಸ್ವಾದುವಾದ ಮಕರಂದದಿಂದ ಫರಪೂರ್ಣವಾದ ಕಮಲಪುಷ್ಪವು ಭೋಗ್ಯತಮವಾದುದಾಗಿ ನನ್ನ ಹಿತವಾಗಿರುವಾಗ, ಮಧುವ್ರತಃ-ಸಾರತಮವಾದುದನ್ನೇ ಗ್ರಹಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಕೇಟಜಾತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಭ್ರಮರವೇ, ನೇಕ್ಷುರಕಂಹಿವೀಕ್ಷತೇ-ಕಂಟಕಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿ ನಿರ್ಗಂಧವಾದ ಕ್ಷುದ್ರಪುಷ್ಪವನ್ನು ಕಣ್ಣು ಎತ್ತಿ ನೋಡೀತೇ? ಹೀಗಿರುವಾಗ ವಿವೇಕಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ನೀನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ ಮನುಷ್ಯಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ “ ದದಾಮಿ ಬುದ್ಧಿಯೋಗಂತಂ ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ,

(೨) ಅಳ. ಸ್ತೋ. ೨೬.

ಇವ್ಯರ್ಥಂ (೩) “ಸರ್ವದಾ ಚರಣದ್ವಂದ್ವಮ್” (೪) “ತ್ವತ್ಪಾದ ಕಮಲಾದನ್ಯತ್” (೫) “ಮಮತೇ ಸಾದಯೋಸ್ಥಿತಮ್” (೬) “ಲೋಕ

ಬುದ್ಧಿಯೋಗವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಾನು ಅವ್ಯತಸ್ಯಂದಿನಿಯಾದ ನಿನ್ನ ಪಾದ ಕಮಲಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಹೃದ್ರಫಲದಾಯಕಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಎಂದಿಗಾದರೂ ಇಟ್ಟೇನೆ ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಈ ಶ್ಲೋಕವು ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗಿರುವ ನಿರತಿ ಶಯ ಭೋಗ್ಯತ್ವವನ್ನು ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.

ಮುಂದೆ ಈ ಟಿಪ್ಪಣಿ, ಕೃಪೋತ್ತಂಭಕತ್ವ, ಘೋಗ್ಯತ್ವಾದಿಗಳ ಉಪಪಾದನೆಗೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.—(೩) ದೇವಾನಾಂ ದಾನವಾನಾಂ ಚ ಸಾಮಾನ್ಯಮಧಿದೈವತಮ್ । ಸರ್ವದಾ ಚರಣದ್ವಂದ್ವಂ ವ್ರಜಾಮಿ ಶರಣಾಂತವ ” ಎಂಬುದು ಶ್ಲೋಕವು. ಅರ್ಥವು ಸ್ಪಷ್ಟವು. ಇಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪಣಿವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. (೪) ತ್ವತ್ಪಾದಕಮಲಾದನ್ಯನ್ನಮೇ ಜನ್ಮಾಂತರೇಷ್ವಪಿ । ನಿಮಿತ್ತಂ ಕುಶಲಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಯೇನ ಗಚ್ಛಾಮಿ ಸದ್ಗತಿಮ್ ” ನನ್ನ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣಭೂತವಾದುದಾಗಿಯೂ ಯಾವುದರಿಂದ ನಾನು ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದ ಬಹುದೋ ಅದು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಾಗಲಿ ಬೇರೆ ಜನ್ಮದಲ್ಲಾಗಲಿ ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲ ಕೃಂತ ಬೇರೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲವು. ಇದು ಕೃಪೋತ್ತಂಭಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವು. (೫) “ನ ಕಾಮಕಲುಷಂ ಚಿತ್ತಂ ಮಮತೇ ಸಾದಯೋಃ ಸ್ಥಿತಮ್ । ಕಾಮಯೇ ನೈಷ್ಠವತ್ವಂತು ಸರ್ವಜನ್ಮಸುಕೇವಲಮ್ ॥ ” ನನ್ನ ಐಹಿಕ ಕಾಮಗಳಿಂದ ಕಲುಷಿತವಾದ ಮನಸ್ಸು ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು ಅದುದರಿಂದ ಮನಸ್ಸು ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿರುವದಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವ ವೈಷ್ಣವತ್ವವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದೂ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬೋಧಕವು. (೬) “ಸರ್ವಧರ್ಮಾಂಶ್ಚ ಸನ್ತ್ಯಜ್ಯ ಸರ್ವಕಾ ಮಾಂಶ್ಚ ಸಾಕ್ಷರಾಃ । ಲೋಕವಿಕ್ರಾಂತ ಚರಣೌ ಶರಣಂತೇವ್ರಜಂ ವಿಭೋಃ ॥” “ಸರ್ವಧರ್ಮಾಂಶ್ಚ-ಮೋಕ್ಷಸಾಧನಭೂತ ಸಪರಿಕರ ಉಪಾಸನರೂಪ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ, ಸನ್ತ್ಯಜ್ಯ-ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸವಾಸನವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು, ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯತ್ರೇನ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಎಂಬರ್ಥವು, ಅಥವಾ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳೂ ಈ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಅಂಗವಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಅಂಗತ್ರೇನ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ, ಇದರಿಂದ ಭಗವದಾಜ್ಞಾರೂಪ ಸತ್ಯಸೈಮಿತ್ತಿಕಗಳ ತ್ಯಾಗವು ಹೇಳಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲವು, ಹೇ ವಿಭೋ-ಓ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿ ಸರ್ವರಕ್ಷನೇ, ತೇ-ನಿನ್ನ, ಲೋಕವಿಕ್ರಾಂತ ಚರಣೌ-ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳೇ ರಕ್ಷಕವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ

(೩) ಜಿತನ್ತ. ೧-೧೨. (೪) ಜಿತನ್ತ. ೧-೧೦. (೫) ಜಿತನ್ತ. ೧-೧೩.

(೬) ಶರಣಾಗತಿಗದ್ಯವು.

ವಿಕ್ರಾಂತ ಚರಣೌ ಶರಣಂ ತೇವ್ರಜಂ ವಿಭೋ" (೭) "ಸಭ್ರಾತುಶ್ಚರಣೌ
ಗಾಢಮ್" (೮) "ತಸ್ಯ ತಾಮ್ರತಲೌತಾತ ಚರಣೌ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತೌ | ಸು
ಜಾತಮ್ಯದುರಕ್ತಾಭಿ ರಜ್ಜುಲೀಭಿರಲಂಕೃತೌ | ಪ್ರಯತೇನ ಮಯಾ
ಮೂರ್ಛಾ ಗೃಹೀತ್ವಾಹ್ಯಭಿವಂದಿತೌ ||" (೯) "ಚರಣೌ ಶರಣಂ
ಯಾತಃ" (೧೦) "ಪ್ರಪನ್ನಾಘೌಘವಿಧ್ವಂಸಿ ಚರಣೌ ಶರಣಂಗತಃ",
ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಲುಮ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮ್. ಇವತ್ತೈಯಡಿಯೊತ್ತಿನ (ವರ್ಗಳುಮ್)
ಅಳ್ವಾರ್‌ಗಳುಮ್ (೧೧) "ಉನ್ನಡಿ ಕ್ಕೀಳ್ ಅಮರ್‌ನ್ನು ಪುಗು

ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಶೋಕವನ್ನೂ ಅಕ್ರಮಿಸಿದ ಪಾದದ್ವಂದ್ವವನ್ನು, ಶರ
ಣಂ-ಉಪಾಯವನ್ನಾಗಿ, ಅವ್ರಜಮ್-ವ್ರಜಾಪಿ, ಹೊಂದುವೆನು, ಇದು ಬೇಜ
ತ್ಯಾದಿ ಮೂರಕ್ಕೂ ನಿರ್ದರ್ಶನವು. ಇಲ್ಲಿ ಲೋಕವಿಕ್ರಾಂತ ಎಂದು ಬೇರೆ ಪದ
ವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಸಂಬೋಧನೆಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಅರ್ಥ ಹೇಳಬಹುದು. (೭)
"ಸಭ್ರಾತುಶ್ಚರಣೌಗಾಢಂ ನಿವೀಡ್ಯ ರಘುನಂದನಃ" ಈ ಶ್ಲೋಕವು ಹಿಂದೆ
ಎರಡು ಸಲ ಈ ದ್ವಯಾಧಿಕಾರದಲ್ಲೇ ಉದಾಹೃತವು ನೆಯ ಪ್ರತಿ
ಗಳನ್ನು ನೋಡಿ. ಈ ಶ್ಲೋಕವು ಕೃಪೋತ್ತಂಭಕತ್ವಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯು.
(೮) ಹೇ ತಾತ-ಓ ಅಪ್ಪನೇ, ತಸ್ಯ-ಆ ಭಗವಂತನ, ತಾಮ್ರತಲೌ-ಕೆಂಪಗಿರುವ
ಅಂಗಾಲುಳ್ಳ, ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತೌ-ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಗಳಾದ, ಮ್ಯದುರಕ್ತಾಭಿಃ
ಅಜ್ಜುಲೀಭಿರಲಂಕೃತೌ-ಮೃದುವಾಗಿಯೂ ಕೆಂಪಗೂ ಇರುವ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ
ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರುವ, ಚರಣೌ-ಪಾದದ್ವಂದ್ವವನ್ನು, ಪ್ರಯತೇನ-ಪರಿಶುದ್ಧನಾದ
ಅಥವಾ ಅನನ್ಯಗತಿಕನಾದ, "ಪವಿತ್ರಃ ಪ್ರಯತಃ ಪೂತಃ" ಎಂದು ಅಮರ
ನಿಘಂಟು ಇದೆ. ಮಯಾ-ನನ್ನಿಂದ, ಮೂರ್ಛಾ-ತಿರಸ್ಸಿನಿಂದ, ಗೃಹೀತ್ವಾ
ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅಭಿವಂದಿತೌ-ನೇವಿಸಲ್ಪಟ್ಟವಷ್ಟೇ" ಇದು ಭೋಗ್ಯತ್ವಕ್ಕೆ ನಿರ್ದ
ರ್ಶನವು. (೯) "ಚರಣೌ-ಪಾದದ್ವಂದ್ವವನ್ನು, ಶರಣಂಯಾತಃ-ಉಪಾಯ
ವನ್ನಾಗಿ ಹೂಂದಿದೆನು." ಇದು ಮೂರಕ್ಕೂ ಉದಾಹರಣೆಯು. (೧೦) ಪ್ರಪ
ನ್ನಾಘೌಘವಿಧ್ವಂಸಿ-ಪ್ರಪನ್ನರ ಪಾಪಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ನಾರಮಾಡುವ,
ಚರಣೌ-ಪಾದದ್ವಂದ್ವವನ್ನು, ಶರಣಂಗತಃ-ಉಪಾಯವಾಗಿ ಹೂಂದಿದೆನು,
ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಲುಂ-ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಸಿದ್ಧಮ್-ಪ್ರಸಿದ್ಧವು.
ಹಿಂದೆ ಮಹರ್ಷಿಸೂಕ್ತಗಳು ಉದಾಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಮುಂದೆ ಆಳ್ವಾರ್‌ ಆಚ್ಚ
ರ್ಯರ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಗಳನ್ನು ನಿರ್ದರ್ಶನವಾಗಿ ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವತ್ತೈ ಅಡಿ
ಯೊತ್ತಿನಾಳ್ವಾರ್‌ಗಳುಮ್-ಈ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆ

(೭) ರಾಮಾ. ಅಯೋಧ್ಯಾ. ೩೧-೨. (೮) ಭಾರತ. ಅರಣ್ಯ. ೧೬೦-೧೩೫.

(೯)

(೧೦)

(೧೧) ೬-೧೦-೧೦.

ನ್ನೇನೇ” ಎನ್ನುಮ್ (೧೨) “ತ್ವತ್ಪಾದಮೂಲಮ್ ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎನ್ನುಮ್ ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯ್‌ದಾರ್‌ಗಳ್, ಸೌಗಂಧ್ಯ ಸೌಕುಮಾರ್ಯಾದಿ ಗುಣ ವಿಗ್ರಹವಾ ಹರಿಃ | ತಸ್ಯ ಸ್ವಾತ್ಮ ಪ್ರದಾನೇತು ಸಾಧನಂ ಸ್ವಪದದ್ವಯಮ್” ಎನ್ನು ಅಭಿಯುಕ್ತರುಮ್ ಪ್ರತಿಪಾದಿತ್ತಾರ್‌ಗಳ್. ಸೌಗಂಧ್ಯ ಸೌಕುಮಾರ್ಯಾದಿ ಗುಣವಿಗ್ರಹವಾ ಹರಿಃ | ತಸ್ಯ ಸ್ವಾತ್ಮ ಪ್ರದಾನೇತು ಸಾಧನಂ ಸ್ವಪದದ್ವಯಮ್ ” ಎನ್ನು ಅಭಿಯುಕ್ತರುಂ ಪ್ರತಿಪಾದಿತ್ತಾರ್‌ಗಳ್.

ಯುವ ಆಳ್ವಾರ್‌ಗಳೂ ಎಂದರೆ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ ಪ್ರಭೃತಿಗಳು, (೧೧) “ಉನ್ನದಿ ಕ್ಕೇಳ್ ಅಮರ್‌ನ್ನು ಪುಗಂದೇನೇ ?”-ನಿನ್ನ ನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳ ಕೆಳಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೇನೆ, ಎಂದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಉಪಾಯವಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುತ್ತೇನೆ, ಎನ್ನುಮ್-ಎಂಬದಾಗಿಯೂ, (೧೨) ತ್ವತ್ಪಾದಮೂಲಮ್ - ಭಗವಂತನಾದ ನಿನ್ನ ಪಾದಮೂಲವನ್ನು, ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ-ಉಪಾಯವನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿದನು, (ಇದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ) ಎನ್ನುಮ್-ಎಂಬದಾಗಿಯೂ, ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯ್‌ದಾರ್‌ಗಳ್ - ಹೀಗೆ ಔಚಿತ್ಯದಿಂದಲೂ, ಕೃಪೋತ್ತಂಭಕವೆಂಬ ಭಾವದಿಂದಲೂ. ಭೋಗ್ಯಭಾವದಿಂದಲೂ ಭಗವಂತನ ಪಾದದ್ವಂದ್ವವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಹಿಂದಿನ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆಂಬ ಭಾವವು.

ಸೌಗಂಧ್ಯ-“ಸರ್ವಗಂಧಃ” ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ಅನುಕೂಲ ಗಂಧವು, ಸೌಕುಮಾರ್ಯ-“ಸುಕುಮಾರೌ ಮಹಾಬಲೌ” ಎಂದು ಮಹರ್ಷಿಯು ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ಮಹಾಬಲವಿದ್ದರೂ ಮೃದುವಾಗಿರುವ ಸ್ವಭಾವವು ಅದಿ-ಲಾವಣ್ಯ ಯೌವನಾದಿಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು, ಇಂತಹ ಗುಣವಿಗ್ರಹವಾ-ಗುಣಗಳಿಂದ ಸೇರಿದ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನು, ಅಥವಾ ಅಂತಹ ಗುಣಗಳೇನು ಶುಭಾಶ್ರಯವಾದ ವಿಗ್ರಹವೇನು ಇವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾದವನು, ಹರಿಃ-ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು; ತಸ್ಯ-ಆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೆ, ಸ್ವಾತ್ಮ ಪ್ರದಾನೇತು-ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವವರಿಗೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮಾವನ್ನು ಕೊಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಾದರೋ ಎಂದರೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವ ರೂಪ ಆನಂದವನ್ನು ಕೊಡುವದರಲ್ಲಾದರೋ, ಸಾಧನಂ-ಸಾಧನವು, ಉಪಾಯವು, ಸ್ವಪದದ್ವಯಂ-ತನ್ನ ಪಾದಯುಗ್ಮವೇ ಎಂದರೆ ತನ್ನ ಪಾದದ್ವಂದ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಶರಣಾಗತಿಯೇ ಎಂಬ ಭಾವವು, ಎನ್ನು-ಎಂಬದಾಗಿ, ಅಭಿಯುಕ್ತರುಮ್ - ಪೂಜ್ಯರಾದ ಅರುಳಾಳಪ್ಪರುಮಾಳೆಮ್ಮರುಮಾನಾರ್‌ರವರು, ಪ್ರತಿ

ಚರಣಾ ಶಬ್ದೇ ಅವಧಾರಣಂ ನಿವಕ್ಷಿತಮ್

ಚರಣಾ ಎಜ್ಜಿರ ನಿಡತ್ತಿಲೇ (೧) “ತಮೇವ ಶರಣಂ ಗಚ್ಛ”

ಸಾದಿತ್ತಾರ್‌ಗಳ್ - ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. ಇವರ ನೃತ್ತಾಂತಕ್ಕೆ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲೇ ನೋಡಿ. ಮುನ್ವಾಯಿರಪ್ಪಡಿ ಗುರುಪರಂ ಪರಾಸಾರದ ೭೦ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಭೋಗ್ಯತ್ವವು ಉಪಪಾದಿತವು. ಶರಣ್ಯನಾದ ಮುಕುಂದನಿಗೂ ತನ್ನ ಪದದ್ವಂದ್ವ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೀಯಲು ಅಭಿಮತವೆಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಈ ಪೂಜ್ಯರು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಸಾರಪ್ರಕಾಶಿಕೆಯವರು ಅಭಿಯುಕ್ತರು ಶ್ರೀ ಪರಾಶರಭಟ್ಟರೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಾರವಿವರಣೆಯವರು ಅರುಳಾಳ್‌ಪೈರುಮಾಳ್ ಎಂಬೆರು ಮಾನಾರಿಂದೇ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

“ಚರಣಾ” ಎಂಬ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಅವಧಾರಣವು ನಿವಕ್ಷಿತವು

ಶರಣ್ಯನ ಚರಣದ್ವಂದ್ವವೇ ಉಪಾಯವೆಂದರೆ ಆ ಪಾದದ್ವಂದ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಭರಸಮರ್ಪಣೆಯೇ ಉಪಾಯವೆಂಬುದು ಶ್ರುತಿ ಇತಿಹಾಸಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದುದರಿಂದ ತದಿಂತರ ಉಪಾಯ ನಿರಾಸಕ್ತಾಗಿ ಈ ಚರಣಾ ಶಬ್ದವು ಅವಧಾರಣಯುಕ್ತವಾಗಿ **ಚರಣಾನೇವ** ಎಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಸಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.—**ಚರಣಾ ಎಜ್ಜಿರನಿಡತ್ತಿಲೇ**—“ಚರಣಾ” ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ, ಎಂದುರಂಭಿಸಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ, **ಅವಧಾರಣಮ್**—ಏನ ಪದವು, ಅದರಿಂದ ಪಾದದ್ವಂದ್ವಗಳನ್ನೇ ಎಂಬರ್ಥವು, **ನಿವಕ್ಷಿತಂ**—ಹೇಳಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇತರ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಾವರಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದು ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದರಿಂದ ಅವಧಾರಣಾರ್ಥವು ವ್ಯಕ್ತವೆಂಬ ಭಾವವು. ಆ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ—(೧) “ತಮೇವ ಶರಣಂಗಚ್ಛ ಸರ್ವಭಾವೇನ ಭಾರತ | ತತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ಪರಾಂಶಾಂತಿಂ ಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರಾಪ್ಯಸಿ ಶಾಶ್ವತಮ್ ” ಎಂಬುದು ಶ್ಲೋಕವು. **ತಮೇವ ಶರಣಂಗಚ್ಛ**—ಸರ್ವರಿಗೂ ರಾಸ್ತಾವಾಗಿ ನಿಯಮಕನಾಗಿರುವ ಶರಣ್ಯನನ್ನೇ ಉಪಾಯವಾಗಿ ಹೊಂದು ಎಂದರೆ ಆತನ ಪಾದದ್ವಂದ್ವದಲ್ಲೇ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನನುಷ್ಠಿಸು ಎಂಬ ಭಾವವು. **ಸರ್ವಭಾವೇನ ಶರಣಂಗಚ್ಛ** ಎಂದಿರುವುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಮನೋಭಾವಾನುಸಾರವಾಗಿ ಶರಣವನ್ನು ಹೊಂದು. ಆ ಪರಮಪುರುಷನ ಅನುಗ್ರಹದ ಮೂಲಕ ಸರ್ವಕರ್ಮ ಬಂಧರೂಪ ಕ್ಲೇಶಗಳಿಂದ ಉಪಶಮನವನ್ನೂ, ರಾಶ್ವತವಾದ ದಿವ್ಯ ವೈಕುಂಠ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದುವಿ ಎಂಬುದು ಶ್ಲೋಕತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಇಲ್ಲಿ **ತಮೇವ**

(೨) “ಕಳಲ್‌ಗಳ್ ವೈಯೇ ಶರಣಾಗ” (೩) ನಾಕಣೈಮಿಶೈ ನಮ್ಮಿರಾನ್ ಶರಣೇ ಶರಣನ್” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರ್ಪಡಿಯೇ ಅವಧಾರಣಮ್ ವಿನಕ್ಷಿತಮ್.

ಶರಣಂಗಚ್ಚ ಎಂದಿರುವದಕ್ಕೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ತಚ್ಚರಣಾವೇವ ಶರಣಂಗಚ್ಚ ಎಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಅವಧಾರಣ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ವ ವಾಕ್ಯವು ಅವಧಾರಣಯುಕ್ತವಾದುದಾಗಿ, ಆತನ ಪಾದಗಳನ್ನೇ ರಕ್ಷಕವನ್ನಾಗಿ ಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಉಪಾಯವನ್ನಾಗಲಿ ಅವಲಂಬಿಸು, ಇನ್ನು ಯಾವುದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವದು ನಿರರ್ಥಕವೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಹೇಳಿದ ವಾಕ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಚರಣಗಳಲ್ಲದ ಇತರವಾದುವನ್ನು ವ್ಯಾವರ್ತಿಸಿ ಹೇಳುವದೇ ಪ್ರಕೃತಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದುದರಿಂದ ಏವ ಎಂಬ ಅವಧಾರಣವನ್ನು ಚರಣಾವೇವ ಎಂದು ಚರಣಾ ಶಬ್ದದ ಮೇಲೆ ಹಾಕತಕ್ಕದ್ದೆಂಬ ಭಾವವು.

(೨) “ಕಳಲ್‌ಗಳ್‌ವೈಯೇ ಶರಣಾಗ”-“ಶರಣ್ಯನ ಆ ಪಾದದ್ವಂದ್ವ ಗಳನ್ನೇ ಶರಣಾಗ-ಉಪಾಯವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು ಎಂಬ ಭಾವವು.

(೩) ನಾಕಣೈಮಿಶೈನಮ್ಮಿರಾನ್ ಶರಣೇಶರಣಮಕ್ಕೆನ್ನುನಾಡೊರು |
ಮೇಕ ಶಿನ್ದೈಯನಾಯ್ ಕುರುಗೂರ್ ಚ್ಚಡಗೋರ್ಪ ಮಾರ್ |
ಆಕನೂತ್ತವನ್ನಾದಿಯಾಯಿರತ್ತುಳ್ಳಿವೈಯು ಮೋರ್ ಪತ್ತುಂ ವಲ್ಲಾರ್ |
ಮಾಕನೈಗುನ್ದತ್ತು ಮುಗಿಳ್ಳೈಯೈದುವರ್ ವೈಕಲುಮೇ ||೧೧||

ನಾಕಣೈಮಿಶೈ-ಆದಿಶೇಷನನ್ನೇ ಹಾಸಿಗೆಯಾಗಿವುಳ್ಳ, ನಮ್ಮಿರಾನ್-ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿ ಆಶ್ರಿತರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪರೋಪಕಾರನಾದವನ, ಶರಣೇ-ಚರಣ ಗಳೇ ಇಲ್ಲಿ ಏವಕಾರವು ವ್ಯಕ್ತವು, ಶರಣಂನಮಕ್ಕೆನ್ನು-ನಮಗೆ ಉಪಾಯವೆಂದು, ನಾಡೊರುಂ ಏಕಶಿನ್ದೈಯನಾಯ್-ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಒಂದೇವಿಧ ಮನೋರಥ ವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಧ್ಯಾನಿಸುವವರಾದ, ಕುರುಗೂರ್ ಚ್ಚಡಗೋರ್ಪ ಮಾರ್-ಕುರುಗೂರ್ ನಗರಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿ ಶಡಗೋಪರೆಂಬ ಅಪರನಾಮ ಧೇಯವುಳ್ಳ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರವರು ಆಗನೂತ್ತ ಅನ್ನಾದಿ ಆಯಿರತ್ತುಳ್-ತಮ್ಮ ಉಜ್ಜೀವನ ಆಗುವಹಾಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಿದ ಅನ್ನಾದಿ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಸಾವಿರ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ, ಓರ್ ಇನ್ನೆಪತ್ತುಮ್‌ವಲ್ಲಾರ್-ಅಸದೃಶವಾದ ಈ ಹತ್ತು ಪಾಶುರ ಗಳನ್ನು ಅರ್ಥದೊಂದಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವವರು, ಮಾಕಂ ವೈಕುಂಡತ್ತು ವೈಕಲುಂ-ಪರಮಾಕಾಶವೆನಿಸುವ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ನದಾಕಾಲದಲ್ಲೂ, ಮುಗಿಳ್ಳೈಯೈದುವರ್-ನಿರತಿಶಯಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದುವರು ಶರಣೇ ಶರಣಂ-ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅವಧಾರಣವು ಸೂಚಿತವು. ಚರಣಗಳಲ್ಲದೆ ಇನ್ನು ಯಾವುದೂ ಉಪಾ

“ಚರಣಾ” ಇತಿ ದ್ವಿವಚನಾತ್ ಪೂರ್ವಖಂಡೇ ಶ್ರಿಯೋಪ್ಯುಪಾಯತ್ವಾನು
ಪಸತ್ತಿರಿತ್ಯತ್ರಾಹ

ಚರಣಾವಿತಿ ನಿರ್ದೇಶಃ ಪತ್ನೀ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಬಾಧಕಃ |

ಇತಿಮಂ (ದೈರಿದಂ) ದೇರಿತಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದವಿರೋಧತಃ ||೧೦೨||

ಯವಲ್ಲವೆಂಬ ವ್ಯಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅವಧಾರಣವು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೆ ಚರಣ
ಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಪ್ರಪನ್ನರಾದವರು ದಿವ್ಯವೈಕುಂಠವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಿರತಿ
ಶಯಾನಂದವನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವರು ಎಂಬುದು ಪಾಶುರ ತಾತ್ಪ
ರ್ಯವು.” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಲ್ಲದಿಯೇ - ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುವ
ಹಾಗೆ, ಅವಧಾರಣಂ - ಚರಣಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಏವಕಾರವಾದ ಅವಧಾರಣವು,
ವಿವಕ್ಷಿತಂ-ಹೇಳಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. “ಸರ್ವಂ ವಾಕ್ಯಂ ಸಾವಧಾರಣಂ”
ಎಲ್ಲಾ ವಾಕ್ಯಗಳೂ ಪ್ರಕರಣಾನುಗುಣವಾಗಿ ಅವಧಾರಣಯುಕ್ತಗಳಾದುದರಿಂದ,
ಈ ದ್ವಯದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವಧಾರಣವನ್ನು ಯಾವ ಪದದಮೇಲೆ
ಹಾಕತಕ್ಕದ್ದೆಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ, ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯ ಚರಣದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಚರಣಾ
ಗತಿಯೇ ಉಪಾಯವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಪ್ರಕೃತವಾದುದರಿಂದ ಚರಣಾನೇವ
ಎಂದು ಚರಣಾ ಎಂಬ ಪದದ ಮೇಲೆ ಅವಧಾರಣವು ಈಗ ವಿವಕ್ಷಿತವೆಂಬ
ಭಾವವು.

“ಚರಣಾ” ಎಂದು ದ್ವಿವಚನವಿರುವುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಉಪಾಯತ್ವವಿಲ್ಲವೆಂಬ
ವಾದದ ನಿರಸನವು.

ಚರಣಾ ಎಂದು ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ ದ್ವಿವಚನ ಪ್ರಯೋಗವಿರುವುದರಿಂದ
ಸಾರಾಯಣನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಉಪಾಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯವು. ನೀವು ಹಿಂದೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ
ಹಾಗೆ ಮತುಪ್ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಉಪಾಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯ
ವಿದ್ದುದಾದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಚರಣಗಳನ್ನೂ ನೇರಿಸಿ ಚರಣಾ ಎಂದು ಪೂರ್ವಖಂಡ
ದಲ್ಲಿರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಉಪಾಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಾಯರ್ಥ
ಸಾರಾಯಣನು ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಯಾದುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಉಪಾಯ
ತ್ವದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯವಿಲ್ಲವು. ಹೀಗೆ ಚರಣಾ ಎಂದು ಬಹುವಚನವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ,
ಶ್ರೀಮತ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ವಿಶೇಷಣವಾಗುವದಿಲ್ಲವು, ಉಪಲಕ್ಷಣಮಾತ್ರವೇ
ಎಂಬ ವಾದವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಕಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲು ಅವರು
ಹೇಳುವ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಮುಂದಿನ ಕಾರಿಕೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧಾಂ
ತವನ್ನು ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚರಣಾವಿತಿನಿರ್ದೇಶಃ. ಚರಣಾ ಎಂದು ಹೇಳಿ

ಶಬ್ದಸ್ವರಸತಃ ಸ್ರಾಪ್ತಂ ನೈಶಿಷ್ಟ್ಯಂ ಪ್ರಥಮಂ ಶ್ರುತಮ್ |

ವಿಶೇಷ್ಯ ಚರಣದ್ವಿತ್ವಂ ನಹಿಬಾಧಿತು ಮರ್ಹತಿ ||೧೦೩||

ಉಪಮಾ ಎಂದರೆ ಪ್ರಯೋಗವು. ಪತ್ತೀನೈಶಿಷ್ಟ್ಯಬಾಧಕಃ-ಪತ್ತೀವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿಯೇ ನಾರಾಯಣನು ಉಪಾಯವೆಂಬ ಭಾವಕ್ಕೆ ಬಾಧಕವಾದುದು; ಏಕೆಂದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಎರಡು ಚರಣಗಳೂ ನಾರಾಯಣನ ಎರಡು ಚರಣಗಳೂ ಸೇರಿ, ಚರಣಾರ್ಥ ಎಂದು ಬಹುವಚನವಿರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ದ್ವಿವಚನವಿರುವದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಉಪಾಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು ಉಪಾಯವು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಉಪಾಯಕೋಟಿಯಲ್ಲೇ ಸೇರಿರುವಳೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆಂಬುದು ಪೂರ್ವಸತ್ಯವು; ಇತಿ-ಹೀಗೆ, ಮಂದ್ಯಃ-ಜ್ಞಾನರೂಪ್ಯರಿಂದ, ಅಲ್ಪಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರಿಂದ, ಇದಂಪ್ರೋಕ್ತಂ-ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇದು ಹೇಗೆ ವಿನೇಕರೂಪ್ಯರಾದ ಅಲ್ಪಜ್ಞರಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಎಂದರೆ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದ ವಿರೋಧತಃ-ಪ್ರಥಮದಲ್ಲೇ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದಕ್ಕೆ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ವಿರೋಧವಾದುದರಿಂದ. ಮತ್ತಾವು ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಪ್ರಥಮತಃ ಹೇಳುವದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಚರಣಾ ಎಂಬ ನಿರ್ದೇಶವು ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಾಧಕವೆಂದಿಗೂ ಆಗಲಾರದು. ಈ ನ್ಯಾಯವು ಪೂರ್ವವಿಮಾನಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಸಾದಿತವೆಂದು ಮುಂದಿನ ಕಾರಿಕೆಯಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ವಿಶೇಷಣಾರ್ಥವು ಪ್ರಬಲವು. ಅದನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಬಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ; ಎರಡನೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ವಿಶೇಷ್ಯದ ಚರಣದ್ವಂದ್ವವು; ಇದು ಮೊದಲು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಶೇಷಣದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲಾರದು ಎಂಬ ಭಾವವು. ಇದನ್ನೇ ಮುಂದೆ ಉಪಪಾದಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ—ವಿಮಾನಾಂಸೆಯ ಉಪಕ್ರಮಾಧಿಕರಣ ನ್ಯಾಯದ ಪ್ರಕಾರ, ಉಪಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಎರಡನೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಬಾಧಕವಾಗುವದಿಲ್ಲವು. ಹೇಗೆಂದರೆ “ಗುರೋಸ್ತದಾರಸ್ಯ ನಿಶೀಡ್ಯಸಾದೌ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸದಾರಸ್ಯ ಎಂದು ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟದ್ದು ಪ್ರಬಲವಾದುದರಿಂದ, ಸಾದೌ ಎಂದು ದ್ವಿವಚನವಿದ್ದರೂ, ಗುರುಪತ್ತಿಯ ನಾದಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ನಿಶೀಡ್ಯ ಎಂದು ಹೇಗೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಲೇಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ಎಂಬ ಭಾವವು. ಇದನ್ನೇ ಮುಂದಿನ ಕಾರಿಕೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.—ಅರ್ಥವು—ಶಬ್ದಸ್ವರಸತಃ-ಶಬ್ದಸ್ವಾರಸ್ಯದಿಂದ, ಸ್ರಾಪ್ತಂ-ಉಂಟಾದ, ಪ್ರಥಮಂ ಶ್ರುತಂ-ಉಪಕ್ರಮದಲ್ಲೇ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ, ನೈಶಿಷ್ಟ್ಯಂ-ಶ್ರೀಮತ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಮೂಲಕ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಪೂರ್ವವಿಮಾನಾಂಸೆಯ ಉಪಕ್ರಮಾಧಿಕರಣ ನ್ಯಾಯದ ಪ್ರಕಾರ, ವಿಶೇಷ್ಯ ಚರಣದ್ವಿತ್ವಂ-ಅನಂತರ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಶೇಷ್ಯ

ಚರಣಾನಿತಿವಕ್ತವ್ಯ ಮಿತಿಯಚ್ಛ ಪ್ರಸಂಜಿತಮ್ |

ಗ್ರಂಥಜ್ಞೈರಪಹಾಸ್ಯಂ ತತ್ಪ್ರತಿಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೋನ್ವಯಾತ್ ||೧೦೪||

ವಾದ ನಾರಾಯಣನ ಚರಣೌ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾದದ್ವಿತ್ವವು, ಬಾಧಿತುಂ-
ಬಾಧಿಸಲು, ನಾರ್ಹತಿ-ಯೋಗ್ಯವಾಗಲಾರದು. ಉಪಕ್ರಮಾಭಿಪ್ರಾಯವು, ಎರ-
ಡನೆಯದು ದುರ್ಬಲವು; ಆದುದರಿಂದ ಉಪಾಯದಲ್ಲೂ ಶ್ರೀ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವುಂಟೆಂಬ
ಭಾವವನ್ನು, ಚರಣೌ ಎಂಬ ಅನಂತರ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಬಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ
ನೆಂಬ ಭಾವವು. ಏಕೆಂದರೆ ಶಬ್ದಸ್ವಾರಸ್ಯದಿಂದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಉಪಕ್ರಮದಲ್ಲೇ
ಹೇಳಿ ಅದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲೇ ಅನ್ವಯವಾದುದರಿಂದ, ಅನಂತರ
ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಶೇಷ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಎಂದಿಗೂ ವಿಶೇಷಣಾಭಿ-
ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಾಧಕವಾಗುವದಿಲ್ಲವು. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಟ್ಟಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ತಂತ್ರದಲ್ಲಿ “ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾಸಹ ಹೃಷೀಕೇಶೋ ದೇವ್ಯಾ ಕಾರುಣ್ಯರೂಪಯಾ |
ರಕ್ಷಕಸ್ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರೇಷು ವೇದಾಂತೇಷು ಚ ಗೀಯತೇ” ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪ-
ಟ್ಟಿತು. ಪುನಃ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಿಯು ಹೇಳಬಹುದು ಏನೆಂದರೆ? ಈ ಉಪಕ್ರಮಾಧಿ-
ಕರಣನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ವಿರೋಧ ಉಂಟಾಗಲು ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲವು, ಏಕೆಂದರೆ-ಹೇ
ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಎಂದು ಸಂಜೋಧಿಸಿ, ತವಚರಣೌ ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ
ಎಂದು ಅನ್ವಯಿಸಿದರೆ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ತಂದರೆ, ಆಗ
ಮುಂದಿನ ಕಾರಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷವೇ ಉದಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲವಾದುದ-
ರಿಂದ ಬಾಧಕವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.-ಹಸೆಯಮಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದ
ವಟುವು ಉಪನಯನ ಸಂಸ್ಕಾರಾನಂತರ ವತ್ತೀಸಮೇತ ಕೂತಿದ್ದ ತನ್ನ ಪಿತಾವಿಗೆ
ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು ಎಂದರೆ ತಾಯಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಲಿಲ್ಲವು, ತಾಯಿಯು ಸಂಸ್ಕಾರ
ವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಲಿಲ್ಲವು, ಆದುದರಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕವಿಲ್ಲವು
ಎಂದರೆ ಈ ವಾದವು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದುದು ಎಂದು ಹೇಳು-
ತ್ತಾರೆ. ಅರ್ಥವು—“ಚರಣಾ” ಇತಿ-ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರು ಸೇರಿ ನಾಲ್ಕು
ಪಾದಗಳಾದುದರಿಂದ, ಚರಣಾ - ಪಾದಗಳನ್ನು ಎಂದು ಬಹುವಚನವಾಗಿ,
ವಕ್ತವ್ಯಮಿತಿ - ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದೆಂಬ, ಯಚ್ಛಪ್ರಸಂಜಿತಮ್ - ಯಾವ ಯುಕ್ತಿ
ವಾದವು, ಪ್ರಸಂಗಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ, ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ, ತತ್-ಅದು, ಗ್ರಂ-
ಥಜ್ಞೈಃ - ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವದರಿಂದ, ಅಪಹಾಸ್ಯಂ - ಪರಿಹಾಸ
ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಪತಿ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೋ ಅನ್ವಯಾತ್-
ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ಶೇಷಭೂತಳಾಗಿರುವದರಿಂದ, ಪತಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು
ಕೊಟ್ಟು ಅನ್ವಯಿಸಿರುವದರಿಂದ, ನಾರಾಯಣ ಚರಣೌ ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ
ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನ್ಯಾವರ್ತಿಸಿ ಹೇಳಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲ

ನ ಸಮ್ರಾಜಿ ಸಪತ್ನೀಕೇ ಸದ್ವಿತೀಯೋಕ್ತಿ ಸಾಹಸಮ್ ।

ತಥಾತ್ರೇತ್ಯಸರಾಮೃತ್ಯ ದರ್ಶಿತಂ ಗುರುಸಾಹಸಮ್

||೧೦೫||

ವೆಂಬ ಭಾವವು. ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಮಾನ್ಯನಾದ ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅನಾತ್ಮನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ರಾಜನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತಾದರೆ, ಹೇಳಿದರು ಎಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವದು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವೇ. ಆಗಲಿ, ಯಾವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪತಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಭಗವಚ್ಛಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ “ಮಚ್ಛೇಷ ಭೂತಾ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಈಶ್ವರೀವಲ್ಲಭಾಮಮು” ಎಂದಿರುತ್ತದೆ. “ಮಿತಂದದಾಹಿ ಪಿತಾ ಮಿತಮಾತಾ ಮಿತಂಸುತಃ । ಅಮಿತಸ್ಯ ಚ ದಾತಾರಂ ಭರ್ತಾರಂಕಾ ನುಪೂಜಯೇತ್” ಎಂಬ ಸೀತಾವಾಕ್ಯದಿಂದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೂ ಇದು ಉಪಬೃಂಹಿತವು. ಹೀಗೆಯೇ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪತಿಪ್ರಾಧಾನ್ಯಬೋಧಿತಗಳಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳುಂಟು. ಅಪಹಾಸ್ಯವು ಹೇಗೆಂದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣವಿಶಿಷ್ಟರಾಮಭದ್ರಆಗತಃ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಿಯು ಇಬ್ಬರೂ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಆಗತಃ ಎಂಬುದು ತಪ್ಪು, ಆಗತೌ ಎಂದು ಇರಬೇಕೆಂಬುದು ಹೇಗೆ ಅಪಹಾಸ್ಯವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲೂ ಚರಣೌ ಎಂದಿರಕೂಡದು ಚರಣೌ ಎಂದಿರತಕ್ಕದ್ದೆಂಬುದೂ ಅಪಹಾಸ್ಯವು.

ಪತಿಪ್ರಾಧಾನ್ಯದಿಂದ ಚರಣೌ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಇದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಉಪಾಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವದು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾದ ಉಕ್ತಿಯು, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ವಿಜೃಂಭಣೆಯು ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಆ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತ ಮೂಲಕ ಉಪಪಾದಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಚರಮಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ “ಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂ ವ್ರಜ ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಉಪಾಯತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವದು ಹೇಗೆ? ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಉಪಾಯಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸದ್ವಿತೀಯ ಚೇತನವುಂಟು ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಗುವದಿಲ್ಲವೇ? “ನತತ್ಸಮಶ್ಚಾಧಿಕಂ ಚಿದೃಶ್ಯತೇ” (ಶ್ವೇ.೬-೮) ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಗೂ ವಿರೋಧವಾಗುವದಿಲ್ಲವೇ? ಎಂಬ ಆಕ್ಷೇಪಗಳನ್ನು ತಂದರೆ ದೃಷ್ಟಾಂತಮುಖೇನ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—

ಅರ್ಥವು—ಸಪತ್ನೀಕೇ-ಪತ್ನಿ ಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿರುವ ಸಮ್ರಾಜಿ-ಸಾರ್ವಭೌಮನಲ್ಲಿ, ಸದ್ವಿತೀಯೋಕ್ತಿ ಸಾಹಸಮ್-ರಾಜನಿಗೆ ಸಮಳಾದ ಹೆಂಡತಿ ಇರುವಳೆಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯ ಸಾಹಸವು, ನ-ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲವು. ತಥಾ-ಹಾಗೆಯೇ, ಅತ್ರ-ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಎಂದರೆ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರಾರ್ಥದ ಉಪಪಾದನೆಯಲ್ಲೂ, ಇತಿ-ಎಂಬದಾಗಿ ಅಪರಾಮೃತ್ಯ-ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಯೋಚಿಸಿ ತಿಳಿಯದಿರುವದರಿಂದ, ಗುರು ಸಾಹಸಮ್-ಅದು ಬರೀ ಸಾಹಸವಾದರೆ ಇದು ಗುರುತರವಾದ ಸಾಹಸವು. ಹೇಗೆಂದರೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ರಾಜದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತವನ್ನು ನೆರ

ವೇರಿಸಿದರೂ, ರಾಜನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯು ಸಮಾನಳು ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯು ಸಾಹಸವೇ ಸರಿ. ಪತಿವ್ರತೆಯಾಗಿ ಭರ್ಮಾವಿಗೆ ತಾನು ಶೇಷಭೂತಳೆಂಬ ಭಾವನೆಯು ಆಕೆಗೆ ಇರುವದರಿಂದ ಪತಿಗೆ ಸಮಾನಳೆಂದು ಹೇಳುವದು ಸಾಹಸವೇ ಸರಿ. ರಾಜನು ಆಡಳಿತಕ್ಕಾಗಿ, ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆ ಸಭೆಯನ್ನೂ, ಇನ್ನೂ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಅಫೀಸರುಗಳನ್ನೂ ಇಟ್ಟು ನಡೆಸಿದರೆ, ಇವರೆಲ್ಲಾ ಆತನಿಗೆ ಸಮ ರಾದರೆಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯು ಹೇಗೆ ಸಾಹಸವಾಗಿ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೂ ಲೀಲಾರಸವನ್ನು ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣಿಯೊಂದಿಗೆ ಅನುಭವಿ ಸುವವನಾಗಿ ಸರ್ವಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲೂ ಆಕೆಗೆ ಅನ್ವಯವಿದ್ದರೆ, ಆಗ ಅದರಿಂದ ಪತಿಗೆ ಶೇಷಭೂತಳಾದವಳನ್ನು ಆತನಿಗೆ ಸಮಳೆಂದು ಹೇಳುವದು ಇನ್ನೂ ಸಾಹಸವೇ ಸರಿ ಎಂಬ ಭಾವವು. ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಾದುದೂ ಅಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೂ ವಿರೋಧವಾದುದೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧ ಹೇಗೆಂದರೆ—ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು “ ಭರ್ಮಾ ಹಿಮಮಧೈವತಮ್ ” (ರಾ. ಅಯೋಧ್ಯಾ ೨೯-೧೬) ಎಂದು ಸೀತೆಯೇ ಹೇಳಿ ಕೊಂಡಿರುತ್ತಾಳೆ. “ ಭರ್ಮತುಖಲುನಾರೀಣಾಂ ಗುಣವಾನ್ನಿ ಗುಣೋಪಿವಾ | ಧರ್ಮಂ ವಿಮೃತ್ಯಮಾನಾನಾಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂದೇವಿ ದೈವತಮ್ ” || (ರಾ. ಅಯೋ. ೬೨-೮) ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೂ, “ ಮಚ್ಛೇಷಭೂತಾಸರ್ವೇಷಾಂ ಈಶ್ವರೀವಲ್ಲಭಾಮಮ ” ಎಂಬ ವಿಷ್ಣುಕ್ಷೇನ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತಳೆಂದು ಭಗವಂತನಿಂದಲೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣಿಯಾಗಿ ನಾರಾಯಣನೊಂದಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಜೀತನರಿಗೆ ಉಪಾಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಸಿದರೆ, ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸಮಳಾದಳು ಎಂದು ಹೇಳುವದು ಗುರುಸಾಹಸಮ್ ಇನ್ನೂ ಪ್ರಬಲವಾದ ಸಾಹಸವೇ ಸರಿ ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು ಗುರುಸಾಹಸಮ್ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಶ್ಲೇಷಾರ್ಥವು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೂ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಸಾಹಸವೆಂದೂ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು.

ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಶ್ರೀ ಯಾಮುನಾರ್ಯರು “ಯಥಾಚೋಳೈಃ ಸಪ್ತಂ ನ್ಯಾಡದ್ವಿತೀಯೋಸ್ತಿ ಭೂತಲೇ | ಇತಿತತ್ಪ್ರಾಪ್ತೈಃ ಸಪತಿ ನಿವಾರಣಪರಂವಚಃ | ನತುತತ್ಪ್ರತತ್ಪ್ರಾಪ್ತೈಃ ಕಳತ್ರಾದೇರ್ನಿವಾರಣಮ್ ” ಚೋಳವೇಶದ ರಾಜನು ಈ ಭೂತಲದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯನಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಮಾತು, ಆತನಿಗೆ ಸಮನಾದ ರಾಜನಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದಂತೆಯೂ ಅಲ್ಲವು ಮತ್ತು ಆತನಿಗೆ ವುತ್ರರು ಭೃತ್ಯರು ಕಳತ್ರ ಮೊದಲಾದವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಗೆ ಆಗುವ ದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಎಂಬ ಭಾವವು.

ಶ್ರಿಯೋಪ್ಯುಸಾಯತ್ರೇಭಗವತಸ್ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವವಿರೋಧಇತ್ಯಾಶಂಕೈಪರಿಹರತಿ.

ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯಾನರ್ವ ಉಪಾಯಮಾಮೋದು ಇನ್ನಿಶೇಷಣತ್ತಾಲ್ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೇನ್ ? ಸಾಪೇಕ್ಷನಾಗಿಲ್ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯನ್ನಿಕ್ಕೇ ಯೊಳಿಯಾನೋ ವೆನ್ನಿಲ್ ? ಇಚ್ಛೋದ್ಯಂ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದತ್ತಾಲುಮ್, ಚರಣಶಬ್ದತ್ತಾಲುಮ್, ಶೊಲ್ಲಪ್ಪಟ್ಟಿಗುಣವಿಗ್ರಹಯೋಗತ್ತಿಲುಮ್ ಪಣ್ಣಲಾಮ್.

ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ನಾರಾಯಣನೊಂದಿಗೆ ನಿತ್ಯಯೋಗವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆತನ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣಿಯಾದುದರಿಂದ ಲೀಲಾರಸಾನುಗುಣವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಮೊದಲಾದ ಸರ್ವಲೀಲಾವಿಭೂತಿಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲೂ ಹಾಗೆಯೇ ಚೇತನನಿಗೆ ಉಪಾಯಭೂತಗಳಾಗಿರುವದರಲ್ಲೂ ಅನ್ವಯ ಉಂಟೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಉಪಾಯತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಿಲ್ಲವಾದರೆ, ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣಗಳಾದ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳೂ ಕೂಡ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನಗಳಾಗಿ ಅದ್ವೈತಿಯ ಹಾಗೆ ನಿರ್ವಿಶೇಷಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಶರಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರದವನಾಗಿಯೇ ನಾರಾಯಣನು ಉಪಾಯವೆಂದರೆ, ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಸೇರದವನಾಗಿಯೇ ಉಪಾಯನೆಂದೂ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ಮುಂದೆ ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಉಪಾಯತ್ವ ಉಂಟೆಂದರೆ ಭಗವಂತನ ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವೆಂಬ ಶಂಕೆಗೆ ಪರಿಹಾರವು.

ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯಾನರ್ವ-ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ನಾರಾಯಣನು, ಉಪಾಯಮಾಮೋದು-ಉಪಾಯವಾಗುವಾಗ, ಇನ್ನಿಶೇಷಣತ್ತಾಲ್-ಈ ಅಪೃಥಕ್ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣಗಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು, ಅಪೇಕ್ಷೆಯೇನ್-ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಏತಕ್ಕೆ ? ಸಾಪೇಕ್ಷನಾಗಿಲ್-ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಆವಶ್ಯಕವೆಂದರೆ, ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯನ್ನಿಕ್ಕೇ ಯೊಳಿಯಾನೋ ವೆನ್ನಿಲ್-ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲದವನೆಂದು ಆಗುವದಿಲ್ಲವೋ ? ಎಂದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಆವಶ್ಯಕವಾದರೆ ಆತನ ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯಿಲ್ಲವೋ ? ಇಚ್ಛೋದ್ಯಮ್-ಈ ಪೂರ್ದಪಕ್ಷವನ್ನು, ಈ ಅತಿವಾದವನ್ನು, ನಾರಾಯಣಶಬ್ದತ್ತಾಲುಂ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಿಂದಲೂ, ಚರಣಶಬ್ದತ್ತಾಲುಂ-ಚರಣಶಬ್ದದಿಂದಲೂ, ಶೊಲ್ಲಪ್ಪಟ್ಟಿ-ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿ, ಗುಣವಿಗ್ರಹಯೋಗತ್ತಿಲುಮ್ - ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳ ಯೋಗದಲ್ಲೂ, ದಿವ್ಯಮುಖ್ಯವಿಗ್ರಹದ ಯೋಗದಲ್ಲೂ ಸಹ, ಪಣ್ಣಲಾಮ್-ಮಾಡಬಹುದು. ದಿವ್ಯಮುಖ್ಯವಿಗ್ರಹವು ಅತಿ ಸುಂದರವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಭಕ್ತರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿ ತನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವದರಿಂದಲೂ ಸರ್ವ

ಅವೈ ಇವನುಕ್ಕು ವಿಶೇಷಣಜ್ಞಳಾಗೈಯಾಲಮ್ ಅವತ್ತುಕ್ಕು ವಸ್ತು ನುರೂಪಮಾಗ ಉಪಯೋಗ ವಿಶೇಷಜ್ಞಳ್ ಉಣ್ಣಾಗೈಯಾಲಮ್, ಅವತ್ತಾಲ್ ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವವಿರೋಧ ಮಿಲ್ಲೈ ಎನ್ನು ಯಥಾಪ್ರಮಾಣ ಕೊಳ್ಳಿಲ್, ಇದು ಬಹು ಪ್ರಮಾಣಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ಇಜ್ಜು ಶ್ರೀಮಜ್ಜಬ್ಬ ತ್ತಿಲುಮ್ ಸ್ವಾರಸಿಕ ವಿಶೇಷಣ ಭಾವಮಾನ ಪತ್ತೀ ಸಂಬಂಧತ್ತಿಲುಮ್ ತುಲ್ಯಮ್.

ಶಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕುಂದಕವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಭಕ್ತರು ತನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಲು ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವದೂ ಸಹ ಆತನ ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕುಂದಕವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಆತನ ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕುಂದಕವೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಅಪೃಥಕ್ವಿಧ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ಉಪಾಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವದೂ ಸಹ ಆತನ ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕುಂದಕವೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾರಾಯಣಶಬ್ದದಿಂದ ಗುಣವಿಗ್ರಹ ಯೋಗಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಮೂಲಮನ್ತ್ರಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ—ನಾರಾಃ ಅಯನಂ ಯಸ್ಯಸಃ ಎಂಬ ಪಷ್ಕೀತತ್ಪರುಷದ ಮೂಲಕ, ನಾರಾಃ ಎಂದರೆ ನಿತ್ಯವಾದವುಗಳ ಸಮೂಹವು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನ ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳವಿಗ್ರಹವೂ ದಿವ್ಯಸ್ವರೂಪಾತ್ಮಗುಣಗಳೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಅಯನಂ ಎಂದರೆ ಆಧಾರನು ಯಾರೋ ಅವನು ನಾರಾಯಣನು. ಚರಣಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ. “ಚರಣಾ ಎನ್ನಿರ ವಿಡತ್ತಿಲೇ ನಿತ್ಯವಿಗ್ರಹಯೋಗಮುಮ್ ಅನುಸಂಧೇಯಮ್ ” ಎಂದೂ, “ಪರತ್ವ ಸೌಲಭ್ಯವ್ಯಂಜಕಮಾನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹಮೇಯಿಲಕ್ಕಾಮ್ ” ಎಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದುದನ್ನೇ ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವೈ-ಗುಣವಿಗ್ರಹಯೋಗಗಳು, ಇವನುಕ್ಕು-ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ, ವಿಶೇಷಣಜ್ಞಳಾಗೈಯಾಲಮ್-ವಿಶೇಷಣಗಳಾದುದರಿಂದಲೂ, ಅವತ್ತುಕ್ಕು-ಆಗುಣವಿಗ್ರಹಯೋಗಕ್ಕೆ ವಸ್ತುನುರೂಪಮಾಗ-ವಿಶೇಷ್ಯವಸ್ತುವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅನುರೂಪವಾದ, ಉಪಯೋಗವಿಶೇಷಜ್ಞಳ್-ಪ್ರಪನ್ನನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಆಕರ್ಷಣ, ಸಾಧನಾನುಷ್ಠಾನ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಯೋಜನ ವಿಶೇಷಗಳು, ಉಣ್ಣಾಗೈಯಾಲಮ್-ಉಂಟಾಗುವದರಿಂದಲೂ, ಅವತ್ತಾಲ್-ಆ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ ಯೋಗ, ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳವಿಗ್ರಹಯೋಗ, ಅವುಗಳಿಂದ, ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವವಿರೋಧ ಮಿಲ್ಲೈ-ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೇನೂ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲವು, ಎನ್ನು-ಎಂಬುದಾಗಿ, ಯಥಾ ಪ್ರಮಾಣಂಕೊಳ್ಳಿಲ್-ಪ್ರಮಾಣಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅಜ್ಞೇಕರಿಸಿದರೆ, ಇದು-ಹೀಗೆ ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ-ವಿರೋಧವಿಲ್ಲದಿರೋಣವು, ಬಹುಪ್ರಮಾಣಪ್ರಾಮಾಣ್ಯರು

ಇಪ್ಪಡಿ ಇರುಕ್ಕೆ “ ಚರಣಾ ” ಎಜ್ಜಿರ ದ್ವಿವಚನಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕೊಂಡು ಶ್ರೀಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಉಪಲಕ್ಷಣಮೆನ್ನಿಲ್, ಇಗ್ಗುಣಾದಿಸಂಬಂಧಕ್ಕೆಯುಂ ಕ್ಕುಮ್-ಅನೇಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ತೋರಿಬರುವ, ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ಬತ್ತಿಲ್-ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ಬದಲ್ಲಿ, ಸ್ವಾರಸಿಕವಿಶೇಷಣಭಾವಮಾನ ಬಹು ಸ್ವಾರಸ್ಯಾರ್ಥ ಗರ್ಭವಾದ ವಿಶೇಷಣಭಾವವಿರುವ, ಪಶ್ಚೀಸಂಬಂಧತ್ತಿಲುಮ್ ಪಶ್ಚಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲೂ, ತುಲ್ಯಮ್ ಸಮಾನವು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪಾತ್ಮ ಗುಣಯೋಗವೇನು, ಆತನ ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ ವಿಗ್ರಹಯೋಗವೇನು, ಇವುಗಳು ವಿಶೇಷಣಗಳಾಗಿರುವದರಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವದಕ್ಕೆ ಇವು ತುಂಬಾ ಸಹಕಾರಿ ಯೆಂದು ನೀವು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಅದರಿಂದ ಪರಮಪುರುಷನ ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೇನೂ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ವಿಶೇಷಣವೆಂದೂ ಹೇಳುವದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯಾರ್ಥವೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಆತನ ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಏನೊಂದೂ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲವು. ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಯೋಗವನ್ನೂ ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ ವಿಗ್ರಹಯೋಗವನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವ ಬಹುಪ್ರಮಾಣಗಳುಂಟು. ಎಂದರೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ವಿಶೇಷಣವೆಂದು ಹೇಳುವ ಪ್ರಮಾಣಬಾಹುಳ್ಯವೂ ಉಂಟು; ಮತ್ತು ಆ ವಿಶೇಷಣ ಭಾವದಿಂದ ಬಹು ಸ್ವಾರಸ್ಯಾರ್ಥಗಳೂ ಉಂಟು. ಹೀಗಾದನಂತರ ಆ ಗುಣಯೋಗ, ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ ಯೋಗಗಳಿಂದ ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕುಂದಕವಿಲ್ಲವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನಿತ್ಯಯೋಗದಿಂದಲೂ ಸರ್ವ ಶಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಏನೊಂದೂ ಕುಂದಕವಿಲ್ಲವೆಂದು ಏಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಕೂಡದು? ಅವುಗಳು ವಿಶೇಷಣಗಳಾದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ವಿಶೇಷಣವೆಂದು ಒಪ್ಪಲು ಅಭ್ಯಂತರವೇನೆಂಬ ಭಾವವು.

ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ಬವು ವಿಶೇಷಣವಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಉಪಾಯತ್ವ ದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯವಿಲ್ಲವು, ಅದು ಉಪಲಕ್ಷಣವು ಎಂದೂ, ಅದುದರಿಂದ ಆಕೆಗೆ ಪುರುಷ ಕಾರತ್ವ ಮಾತ್ರವೇ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಸಿದ್ಧೀವಾಯಶೋಧನಾಧಿ ಕಾರದಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿಸಿದ್ದರು. ೨೦೨೨-೯೭ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ. ಆ ಪ್ರಕರಣವೇ ಈಗಲೂ ಒದಗಿರುವದರಿಂದ ಅದನ್ನೇ ಪುನಃ ಅವಗಾಹನೆಗೆ ತರುತ್ತಾರೆ.—ಇಪ್ಪಡಿ ಇರುಕ್ಕೆ-ಮೇಲೆ ಉಪಪಾದಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಯೇ ಉಪಾಯನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿರುವಾಗ, ಚರಣಾ ಎಜ್ಜಿರದ್ವಿವಚನಕ್ಕೆ-ಚರಣಾ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ದ್ವಿವಚನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಜ್ಜೀಕರಿಸಿ, ಶ್ರೀಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ-ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ರೋಣವನ್ನೂ ಉಪಲಕ್ಷಣಮೆನ್ನಿಲ್-ಉಪಲಕ್ಷಣವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಈ ಪೂರ್ವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧವಾದದ ಮೂಲಕ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈಗ್ಗುಣಾ ದಿಸಂಬಂಧಕ್ಕೆಯುಮ್-ಈ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳ ಯೋಗವನ್ನೂ ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ

ಇಪ್ಪಡಿ ಶೋಲಪ್ರಸಜ್ಞಿ ಕ್ಕುಮ್. ಚರಣಶಬ್ದ ತ್ತಿಲ್ ಉಪಾಯವಾಚಿ ಶಬ್ದ ಸಮಭಿವ್ಯಾಹಾರತ್ತಾಲೇ ಉಪಯುಕ್ತಗುಣ ವಿಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ಉಪಾಯ ಮಾಗಿರಾನೆನ್ನು ವಿನಕ್ಷಿತಮೆನ್ನಿಲ್, ಇದು ಇಜ್ಜುಮ್ ತುಲ್ಯಮ್.

ಇಪ್ಪಡಿಇರುಕ್ಕೆ ವಿನಳೈ ವಿಶೇಷಣಮಾಗಕೊಳ್ಳಿಲ್ ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವ

ವಿಗ್ರಹಯೋಗವನ್ನೂ ಸಹ, ಇಪ್ಪಡಿಶೋಲಪ್ರಸಜ್ಞಿ ಕ್ಕುಮ್-ಉಪಲಕ್ಷಣವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತು. ಆದರೆ ಈ ಗುಣಯೋಗವನ್ನೂ ದಿವ್ಯವಿಗ್ರಹಯೋಗ ವನ್ನೂ ಉಪಲಕ್ಷಣವಲ್ಲವು, ವಿಶೇಷಣವೆಂದು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ನಿತ್ಯ ಯೋಗವನ್ನೂ ವಿಶೇಷಣವೆಂದು ಹೇಳಲು ಅಭ್ಯಂತರವೇನೆಂಬ ಭಾವವು. ಉಪ ಲಕ್ಷಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ೨೦೨ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ. ಈ ವಾದವನ್ನೇ ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.—

ಈ ಗುಣಯೋಗವೂ ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ ವಿಗ್ರಹಯೋಗವೂ ಉಪಲಕ್ಷಣವೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವು, ಏಕೆಂದರೆ ಪರಮಪುರುಷನು ಉಪಾಯವಾಗಿರಲು ಇವು ಬೇಕಾದ ಸಹಕಾರಿಗಳು, ಆದುದರಿಂದ ಇವು ವಿಶೇಷಣಗಳೇ ವಿನಾ ಉಪಲಕ್ಷಣವಾಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಿಯು ವಾದವನ್ನು ತಂದರೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಸಹ ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ವಿಶೇಷಣವೆಂದು ಭಾವಿಸಲು ಅಭ್ಯಂತರವೇನೆಂದು ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಚರಣಶಬ್ದ ತ್ತಿಲ್-ಚರಣೌ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ, ಉಪಾಯವಾಚಿಶಬ್ದ ಸಮಭಿವ್ಯಾಹಾರತ್ತಾಲೇ - ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ಶಬ್ದವಾದ ಶರಣಂ-ಎಂಬುದರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವದರಿಂದ, ಉಪಯುಕ್ತ ಗುಣವಿಗ್ರಹವಿಶಿಷ್ಟ-ಉಪಾಯತ್ವಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಜನಕರವಾದ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ ಗಳಿಂದಲೂ ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ ವಿಗ್ರಹದಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತನಾವ ನಾರಾಯಣನು, ಉಪಾಯಮಾಗಿರಾ-ಉಪಾಯನಾಗುವನು, ಎಂದರೆ ಆತನು ಉಪಾಯ ನಾಗಲು ಇವುಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯು ಅವಶ್ಯಕವೆಂಬ ಭಾವವು, ಎನ್ನುವಿನಕ್ಷಿತ ಮೆನ್ನಿಲ್-ಎಂಬುದು ಹೇಳಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದರೆಇದು-ಈ ಕಾರಣವೇ ಇಜ್ಜುಮ್ ತುಲ್ಯಮ್-ಈ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ನಿತ್ಯಯೋಗವೂ ಉಪಾಯತ್ವಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕ ವೆಂದೇ ಹೇಳಿ, ವಿಶೇಷಣವೆಂದೇ ಅಜ್ಞೋಕರಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಸಮಾನವಾದುದೇ. ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳೂ ಮತ್ತು ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳ ವಿಗ್ರಹವೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಉಪಾಯ ತ್ವಕ್ಕೆ ಅವು ವಿಶೇಷಣವಾದುದರಿಂದ ಉಪಯುಕ್ತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಸಹ ಅದೇ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ವಿಶೇಷಣವೇ ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಉಪಾಯತ್ವವನ್ನು ಅಜ್ಞೋಕರಿಸಿದರೆ ಸರೈಶ್ವರನ ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವುಂಟಾಗುವದರಿಂದ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುವದು ಯುಕ್ತವೆಂಬ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಿಯ ವಾದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂದಿನಾದದಿಂದ ಪುರುಷ ಕಾರತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಿದರೂ ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಭಂಗವುಂಟಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ವಿರೋಧಮ್ ವರುಮೆನ್ನಾರ್ಕ್ಕು ಇಪ್ಪುರುಷಕಾರಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲುಮ್ ಸರ್ವ ಶಕ್ತಿತ್ವವಿರೋಧಮ್ ಪ್ರಸಜ್ಞಕ್ಕುಮ್.

(೧)“ ಯುವತ್ವಾದೌತುಲೈ ” ಎಜ್ಜಿರ ಶ್ಲೋಕತ್ತಿರ್ ಚೊನ್ನ ಗುಣ ವಿಭಾಗತ್ತಿನ್ ಪಡಿಯೇ ಪುಂಸ್ತ್ವಪಿತ್ಯತ್ವಪ್ರಶಾಸಿತ್ವತ್ವಾದಿಗಳಾಲೇ ಪ್ರತಾ ಪೋತ್ತರನಾಯ್, ದಂಡಧರನಾಯ್, ನಿರ್ದಿರ ಈಶ್ವರನೈಪ್ಪತ್ತಇಳಿವಾರ್ಕ್ಕು

ಇಪ್ಪಡಿಇರುಕ್ಕ-ಹೀಗೆ ಯಾವ ವಾದದ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಆಗಲಿ, ಪ್ರಮಾಣ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇಯಾಗಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ವಿಶೇಷಣವೆಂದು ಹೇಳಲು ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ, ಇವಳೈ-ಶ್ರೀಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು, ವಿಶೇಷಣ ಮಾಗಕೊಳ್ಳಿಲ್-ದ್ವಯಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಣವೆಂದು ಅಜ್ಜಿರಿಸಿದರೆ ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವವಿರೋಧಮ್ ವರುಮ್-ನಾರಾಯಣನ ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ವಿರೋಧ ವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ, ಎನ್ನಾರ್ಕ್ಕು-ಎಂದು ವಾದಿಸುವರಿಗೆ, ಇಪ್ಪುರುಷಕಾರಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲುಮ್-ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಪುರುಷಕಾರತ್ವ ಉಂಟೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವದರಲ್ಲೂ ಸಹ, ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವವಿರೋಧಮ್ ಪ್ರಸಜ್ಞಕ್ಕುಮ್-ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೇ ವಿರೋಧವು ಆಗಲೂ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಪರಮಪುರುಷನು ಸರ್ವಶಕ್ತನಾಗಿರುವಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವನ್ನು ಏಕೆ ಪ್ರತೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು; ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದವನಿಗೆ ಇನ್ನು ಯಾವುದರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಕೂಡದು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪುರುಷ ಕಾರತ್ವದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಏತಕ್ಕೆ? ಹೀಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಆಗಲೂ ಅತನ ಸರ್ವ ಶಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೇ ಭಂಗವೇ ಎಂಬ ಭಾವವು. ಮುಂದೆ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಿಗಳು ಶ್ರೀ ಪರಾಶರ ಭಟ್ಟರ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವನ್ನು ಉಪಪಾದಿಸಿ, ತನ್ಮೂಲಕ ಈಶ್ವರಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಭಂಗವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವ ವಾದಕ್ಕೂ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ; ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಪಾಯತ್ವಕ್ಕೂ ಸಹಕಾರಿಯು ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೂ ಈಶ್ವರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೇನೂ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

(೧)“ ಯುವತ್ವಾದೌತುಲೈ ” ಎಜ್ಜಿರಶ್ಲೋಕತ್ತಿರ್ ಚೊನ್ನ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ, ಗುಣವಿಭಾಗತ್ತಿನ್ ಪಡಿಯೇ-ಪರಮಾತ್ಮನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಸಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಗುಣವಿಭಾಗದ ಹಾಗೆಯೇ, ಎಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪುರುಷನಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ಕಠಿಣಗಳಾದ ನಿಗ್ರಹರೂಪವಾದ ಅಪರಾ ಧಿಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ, ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಸಹಜವಾದ ಅನುಗ್ರಹಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವವನ್ನೂ ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮೇರಿಗೆ ಪುಂಸ್ತ್ವ-ಪುರುಷನಾಗಿರುವದಕ್ಕೆಯೋಗ್ಯವಾದ ಗುಣ, ಪಿತ್ಯತ್ವ-ಲೋಕಪಿತಾವಾಗಿ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಹಿತಾಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲ,

ಸ್ತ್ರೀತ್ವಮಾತ್ಮತ್ವಾದಿಗಳಾಲೇ ವಂದ್ಯಮಾರ್ದವ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿಗುಣಾತಿಶಯ
ತ್ವಾಲೇ ಇವಳ್ ಅವನೈಪ್ಪತ್ತನಮಕ್ಕುಪುರುಷಕಾರಮಾಗೈಯುಮ್, ಈಶ್ವರ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಿಯಮಿತಮೆನ್ನು ಶೋಲ್ಲಿಲ್, ಇಪ್ಪಡಿಯೇ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣಿ
ಯಾನ ಅವಳಾಲೇ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಯ್ ಕೊಂಡು ಶರಣ್ಯನಾಗೈಯುಮ್,
ಈಶ್ವರಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಿಯತಮೆನ್ನು ಕೊಂಡಾಲ್ ಒರು ಪ್ರಮಾಣತ್ತಿಕ್ಕುಮ್
ವಿರೋಧಮಿಲ್ಲೆ.

ಪ್ರಶಾಸಿತೃತ್ವಾದಿಗಳಾಲೇ ಜ್ಞಾನವಿವೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಅಧರ್ಮ
ಪ್ರವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವದೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ, ಪ್ರತಾ
ಪೋತ್ತರಮಾಯ್-ನಿರತಿಶಯ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ, ದಂಡ
ಧರನಾಯ್-ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿ, ಶಾಸ್ತ್ರಾವಾಗಿ, ನಿರ್ದಿರ
ಈಶ್ವರನೈಪತ್ತ-ಇರುವ ಸರ್ವನಿಯಾಮಕನಾಗಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು,
ಇಳಿವಾರ್ಕ್ಕು-ಆಶ್ರಯಿಸುವವರಿಗೆ, ಸ್ತ್ರೀತ್ವಮಾತ್ಮತ್ವಾದಿಗಳಾಲೇ-ಉತ್ತಮ
ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿಯೂ ಲೋಕಮಾತೆಯಾಗಿಯೂ ಇರೋಣವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ,
ವಂದ-ಉಂಟಾದ, ಮಾರ್ದವ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿಗಳಾಲೇ-ವೃದುವಾದ ಸ್ವಭಾವ,
ತನ್ನಮಕ್ಕಳೇ ಎಂದು ದೋಷವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದೇ ಇರುವ ವಾತ್ಸಲ್ಯವೇ
ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ, ಇವಳ್ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು, ಅವನೈಪ್ಪತ್ತ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು
ಕುರಿತ, ನಮಕ್ಕುಪುರುಷಕಾರಮಾಗೈಯುಮ್-ನಮಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಪುರುಷ
ಕಾರಭೂತಳಾಗಿರುವುದು, ಈಶ್ವರಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಿಯತಮ್-ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಸ್ವಾತಂ
ತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಹಿತವಾದುದು, ಎನ್ನುಶೋಲ್ಲಿಲ್-ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ,
ಇದರಿಂದ ಪೂರೈಪಟ್ಟು ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಉಪಪಾದಿಸಿದರು, ಅದಕ್ಕೆ
ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—ಅಪ್ಪಡಿಯೇ-ಹಾಗೆಯೇ, ಎಂದರೆ
ಆ ವಾದದ ಪ್ರಕಾರವೇ, ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣಿಯಾನ-ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲೂ
“ಇಯಂ ಸೀತಾಮನುಸುತಾ ಸಹಧರ್ಮಚರೀತವ ” ಎಂದು (ರಾಮಾ.ಬಾಲ.

) ಜ್ಞಾನಾಗ್ರೇಸರರಾದ ಜನಕಮಹಾರಾಜರ್ಷಿಯ ವಾಕ್ಯದ ಹಾಗೆ, ಎಲ್ಲಾ
ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲೂ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣಿಯಾದ, ಅವಳಾಲೇ-ಆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ
ವಿಶಿಷ್ಟನಾಯ್ ಕೊಂಡು-ನಿತ್ಯಯೇಗವು ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಾದಿ
ಗಳಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದರಿಂದ, ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿಯೇ, ಶರಣ್ಯನಾಗೈಯುಮ್-
ಉಪಾಯೋಪೇಯನಾಗಿರುವದೂ ಸಹ, ಈಶ್ವರಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಿಯತಮೆನ್ನು
ಕೊಂಡಾಲ್-ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಪತಿಗೆ ವಿಶೇಷಣಭೂತಳಾಗಿ ವಿಧೇಯಳಾಗಿ, ತನ್ನ
ವಾಲ್ಮಭ್ಯಾತಿಶಯದಿಂದಲೂ ಸದಾನುಕೂಲಳಾಗಿಯೂ ಇರುವವರಿಂದ ಈಶ್ವರನ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಹಿತವಾದುದೆಂದೇ, ಕೊಂಡಾಲ್-ಅಜ್ಜೀಕರಿಸಿದರೆ, ಒರು
ಪ್ರಮಾಣತ್ತಿಕ್ಕುಂ ವಿರೋಧಮಿಲ್ಲೆ-ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೂ ವಿರೋಧ

ಶರಣಶಬ್ದಾರ್ಥಃ

ಇನ್ನಿಡತ್ತಿಲ್ “ಶರಣ” ಶಬ್ದಮ್ (೧) “ಉಪಾಯೇ ಗೃಹರಕ್ಷತೋ ಶಬ್ದ ಶರಣಮಿತ್ಯಯಮ್ | ವರತೇ ಸಾಂಪ್ರತಂ ತೇಷ ಉಪಾಯಾರ್ಥೈಕ ವಾಚಕಃ ” ಎನ್ನು ವಿಶೇಷಿಕೈಯಾಲೇ ಉಪಾಯಪರಮ್.

ವಾಗುವುದಿಲ್ಲವು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ “ಲಕ್ಷ್ಯಸಹಪ್ರೀತೋದೇವ್ಯಾ ಕಾರುಣ್ಯರೂಪಯಾ | ರಕ್ಷಕಸ್ವರ್ದಸಿದ್ಧಾಂತೇ ವೇದಾಂತೇಷುಚಗೀಯತೇ ” “ತಥಾನ್ಯಾಪ್ತಂ ತಯಾಸರ್ದಂ ನಿಯಂತ್ರಿಚತಥೇಶ್ವರೀ” “ಶ್ರದ್ಧಯಾದೇವೋ ದೇವತ್ವಮಶ್ನುತೇ ” “ಉಲ್ಲಾಸಪಲ್ಲವಿತಪಾಲಿತ ಸಪ್ತಲೋಕೀ ” “ತತೋ ವಲೋಕಿತಾದೇವಾ ಹರಿವಕ್ಷಸ್ಥಲಸ್ಥಯಾ | ಲಕ್ಷ್ಯಮೈಶ್ರೇಯಸಹಸಾ ಪರಾಂ ನಿರ್ವೃತಿ ಮಾಗತಾಃ ” “ಅವತಾರಂ ಕರೋತ್ಯೇಷಾ ತದಾತತ್ಸ ಹಾಯಿನೀ ” ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಅನುಸಂಧೇಯವು. ಹಾಗೆಯೇ ಈಗ ನೀವು ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ವಿಶೇಷಣವಲ್ಲವು, ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಉಪಾಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣಿಗೆ ಅನ್ವಯವಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಬಹುಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದು ಸೂಚಿತವು. ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವೆಂಬುದೂ ಹಿಂದೆಯೇ ಉಪಪಾದಿತವು. ೫೯೬ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ. ಲಕ್ಷ್ಯಯೋಂದಿಗೇನೇ ಉಪಾಯತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಅನೇಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗಾಗಿ ೨೧೧೬-೭ ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ಪರಾಂಬರಿಸಿ. ಈ “ಯುವತ್ವಾದೌ ತುಲೈ ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ತಾತ್ಪರ್ಯಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ತತ್ವತ್ರಯಾಧಿಕಾರದ ೫೯೮-೯ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ.

ಆಗಲಿ, ಲಕ್ಷ್ಯಗೆ ಉಪಾಯತ್ವದಲ್ಲೂ ಅನ್ವಯವಿದ್ದುದಾದರೆ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವು ಹೇಗೆ ಕೂಡುತ್ತದೆ? ಅಸಂಗತವಲ್ಲವೋ? ಎಂದರೆ ಈ ಹಿಂದಿನ ವಾಕ್ಯವು ಎರಡೂ ಲಕ್ಷ್ಯಯಲ್ಲಿರುವದರಲ್ಲೇನೂ ಅಸಾಮಂಜಸ್ಯವಿಲ್ಲವು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯವಲ್ಲಭೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಐಕಮತ್ಯದಿಂದ ಉಪಾಯವಾಗುವದರಲ್ಲೇನೂ ಅಸಂಗತವಾದುದಿಲ್ಲವು. ಪತಿಗೆ ಶೇಷಭೂತಳಾಗಿರುವದರಿಂದ ಸಾಪರಾಧಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಪತಿಪಾರತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀತ್ವ, ಮಾತೃತ್ವಾದಿಗಳೆಂದುಂಟಾದ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಪುರುಷಕಾರಭೂತೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪುನೃತ್ತಿಯುಂಟೆಂದು ಹೇಳುವದರಲ್ಲಿ ಏನೊಂದೂ ಅಸಂಗತವಾದುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು.

ಶರಣವೆಂಬ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವು

ಶರಣಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅನೇಕಾರ್ಥಗಳು ಉಂಟು. ಅವುಗಳು ಯಾವುವೆಂದು ತಿಳಿಸಿ,

(೧) ಅಹ. ಸಂ. ೩೭-೨೯.

ಶರಣಶಬ್ದ ಸ್ಯೋಪಾಯಪರತ್ವಂ ಕಥಮಿತ್ಯುಕ್ತಾಹ

ಈ ಧ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಶರಣಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವೆಂದೇ ಅರ್ಥವೆಂಬುದನ್ನು ಸಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಹಿಂದೆಯೇ ಪರಿಕರವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರದ ಕೊನೆಯವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿತವು. ೧೦೪೦ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ. ಅಲ್ಲಿ ಶರಣಶಬ್ದವು ಶಾಬ್ದವಾಗಿ ಉಪಾಯತ್ವವನ್ನೂ, ಅರ್ಥವಾಗಿ ಗೋಪ್ಯತ್ವವರಣವನ್ನೂ ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.—ಇವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್-ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, **ಶರಣಶಬ್ದವು**—“**ಉಪಾಯೇ**-ಉಪಾಯವೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲೂ, **ಗೃಹರಕ್ಷತ್ರೋಃ**-ಮನೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಕನೆಂದೂ, ಹೀಗೆ ಮೂರರ್ಥದಲ್ಲಿ, **ಶರಣಮಿತ್ಯಯಂ ಶಬ್ದಃ** ಶರಣವೆಂಬೀ ಶಬ್ದವು, **ವರ್ಮತೇ**-ಇರುತ್ತದೆ. **ಸಾಂಪ್ರತಂ**-ಈ ಧ್ವಯಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯಾದರೋ, **ಏಷಃ**-ಈ ಶರಣಶಬ್ದವು, **ಉಪಾಯಾರ್ಥೈಕವಾಚಕಃ**-ಉಪಾಯವೆಂಬರ್ಥವನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. **ಎನ್ತ್ರ**-ಎಂಬುದಾಗಿ, **ವಿಶೇಷಿಕ್ಯಯಾಲೇ**-ವಿಶೇಷಿಸಿ ಸಂಹಿತೆಯು ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ **ಉಪಾಯಪರಂ** ಉಪಾಯವನ್ನೇ ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಧ್ವಯಮನ್ತ್ರವು ಉಪಾಯಪರವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವಾದ ಭರನ್ಯಾಸಾನುಷ್ಠಾನರೂಪವಾದುದು.

ಶರಣಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯಪರತ್ವವು ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ—

ಶರಣಶಬ್ದಕ್ಕಿರುವ ಮೂರರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈ ಧ್ವಯಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಪದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವೆಂದೇ ಅರ್ಥವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯವೂ ಉದಾಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಸರ್ವಫಲಪ್ರದನಾಗಿರುವಾಗ, ಈ ಧ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಮೂಲಕ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವು ಏತಕ್ಕೆ? ಈ ಅಚೇತನರೂಪವಾದ ಅನುಷ್ಠಾನವು ಏನನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲದು? ಎಂದರೆ, ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯೇ ನಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಅಶಕ್ತತೆ ಇರುವದರಿಂದ, ಆ ಉಪಾಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ನಿಂತು, ಅದರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಫಲವನ್ನು ಸಹಜಕಾರುಣ್ಯಾತಿಶಯದಿಂದ, ನೀನೇ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು; ನನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವಾದ, ನನ್ನಿಂದ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗರೂಪ ಭಾರವನ್ನು ಹಾಕಬೇಡ, ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಭಾರವೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನದು; ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ಇನ್ನಾವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವನು; ಆದುದರಿಂದ ಆ ಕಷ್ಟವಾದ ಉಪಾಸನಾನುಷ್ಠಾನದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ನಿಂತು ರಕ್ಷಿಸತಕ್ಕದ್ದು; ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ನಿನ್ನ ವಸ್ತುವಾದ ಆತ್ಮವನ್ನು ನಿನ್ನವಾದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿರುತ್ತೇನೆ ಎಂಬರ್ಥವು ಭರನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಏರ್ಪಡುವದರಿಂದ ಇದೂ ಉಪಾಯವೇ ಎಂಬ ಭಾವವು. ಶರಣಶಬ್ದವು ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಉಪಾಯಪರವೆಂದು ಈ ಕಾರಿಕೆಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—

ಭರನ್ಯಾಸ ಬಲಾದೇವ ಸ್ವಯತ್ನವಿನಿವೃತ್ತಯೇ ।

ಅತ್ರೋಪಾಯಾಂತರಸ್ಥಾನೇ ರಕ್ಷಕೋ ವಿನಿವೇಶಿತಃ ॥೧೦೬॥

ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಗಳುಳ್ಳುಮ್ ಅನ್ನೋಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಜ್ಞಳಾಲೇ ಆರಾಧಿತ
ನಾನ ಸರ್ವೇಶ್ವರಃ ಫಲೋಪಾಯಮಾಯಿರುಕ್ಕೆ ಇಜ್ಞು, ವಿಶೇಷಿತ್ತು

ಅರ್ಥವು—ಭರನ್ಯಾಸಬಲಾದೇವ-ಭರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದ ಬಲ
ದಿಂದಲೇ, ಎಂದರೆ ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಮೂಲಕ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಪದನದ ಬಲ
ದಿಂದಲೇ, ಈ ಭರನ್ಯಾಸ ಅಥವಾ ಪ್ರಪದನವು ಯಾವುದು ಎಂಬುದು ಹಿಂದೆ
ಸಾಜ್ಞಪ್ರಪದನಾಧಿಕಾರದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಶ್ಲೋಕವಾದ, “ಅಭೀಷ್ಟೇದುಸ್ಯಾರ್ಥೇ”
ಎಂಬಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿತವು. ೧೦೫೨-೪ ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿ; ಸ್ವಯತ್ನ
ವಿನಿವೃತ್ತಯೇ-ಆ ಶ್ಲೋಕದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ
ತನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರನಿವೃತ್ತಿಗಾಗಿ, ಎಂದರೆ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಇತರ
ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಗಾಗಿ, ಅತ್ರ-ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಮೂಲಕ ಮಾಡುವ
ಭರನ್ಯಾಸ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ, ಉಪಾಯಾಂತರಸ್ಥಾನೇ-ಕಷ್ಟತರವಾಗಿ ತನಗೆ ಅಸಾಧ್ಯ
ವಾಗಿರುವ ಭಕ್ತಿಯೋಗರೂಪವಾದ ಉಪಾಸನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ, ರಕ್ಷಕಃ-ಶ್ರೀಮನ್ನಾ
ರಾಯಣನನ್ನು ರಕ್ಷಕನನ್ನಾಗಿ, ವಿನಿವೇಶಿತಃ-ಇಡಲ್ಪಟ್ಟನು. ಇದೀಗ ಭರನ್ಯಾಸದ
ಅರ್ಥವು; ಆದುದರಿಂದ ಉಪಾಯಾಂತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನೇ
ಇಟ್ಟು, ಆತನಲ್ಲಿ ಸರ್ವಭರವನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟು, ನಿರ್ಭರನಾಗಿಯೂ ನಿರ್ಭಯ
ನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಉಪಾಯವಾದುದರಿಂದ ಶರಣ ಶಬ್ದವು ಉಪಾಯಪರವೆಂಬ
ಭಾವವು; ಹೀಗೆ ಸರ್ವಭರವನ್ನೂ ಆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಹೊರತು
ಆತನು ಫಲದಾಯಕನಾಗುವದಿಲ್ಲವಾದುದು, ಈ ಭರನ್ಯಾಸರೂಪವಾದ ಉಪಾ
ಯಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವು. ಶರಣಶಬ್ದದ ಮೂಲಕ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಉಪಾಯದ
ತಾತ್ಪರ್ಯವು ಹಿಂದಿನ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅದನ್ನೇ
ಸಮರ್ಥಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ವೇಶ್ವರನೇ-ಸರ್ವಫಲಪ್ರದನು. ಆತನನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರ
ಮೂಲಕ ಆರಾಧಿಸಿದ ತೆರದಿ ಆತನು ಫಲವನ್ನೀಯುವನು. ಈ ಭರನ್ಯಾಸದ
ಅವಶ್ಯಕತೆಯು ಹೇಗೆ? ಅದರ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನು? ಎಂದು ಶಂಕಿಸಿ ಸಮಾಧಾನ
ವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದೆಲ್ಲಾ ಹಿಂದೆಯೇ ಉಪಪಾದಿತವಾಗಿದ್ದರೂ, ದ್ವಯ
ಮನ್ತ್ರದ ವಿವರಣದಲ್ಲಿ ಶರಣಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದ ಪ್ರಕರಣವು
ಒದಗಿರುವದರಿಂದ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದುದನ್ನೇ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಾರೆ.— ಸರ್ವಾಧಿಕಾ
ರಿಗಳುಳ್ಳುಮ್-ಬುಭುಕ್ಷು ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಾದ ಸಮಸ್ತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ,
ಅನ್ನೋಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಜ್ಞಳಾಲೇ-ಆಯಾ ಫಲಗಳಿಗಾಗಿ ಆಯಾ ಅನುಷ್ಠಾನ
ಗಳೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಕಾರ, ಆರಾಧಿತನಾನೆ-ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆಂದರೆ
ಅಂತಹ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಪ್ರೀತನಾದ, ಸರ್ವೇಶ್ವರಃ-ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣನು,

ಉಪಾಯಮೆನ್ನವೇಣ್ಣಿತ್ತು? ವುಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನತ್ತಿಲೇ ಸಹಜಕಾರುಣ್ಯಾದಿ ವಿಶಿಷ್ಟನಾನ ಈಶ್ವರನೈನಿರುತ್ತಾಗಿರ ಪ್ರಪತ್ತಿಪ್ರಕಾರಮ್ ತೋತ್ತು ಗೈಕ್ಕಾಹ (ವಾಮತ್ತನೈ).

ಫಲೋಪಾಯಮಾಯಿರುಕ್ಕ-ಹಾಗೆ ಅನುಷ್ಠಿಸಿದವನು ಕೋರಿದ ಫಲಕ್ಕೆ ಉಪಾಯನಾಗಿರಲಾಗಿ, ಇಜ್ಜು-ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಧ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಶರಣ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ ಹೇಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ವಿಶೇಷಿತ್ತು-ಇತರ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಉಪಾಯಮೆನ್ನವೇಣ್ಣಿತ್ತು?-ಉಪಾಯವೆಂದು ಹೇಳುವ ದರಲ್ಲಿ ಏನು ಅಪೇಕ್ಷಿತವು? ಇದಕ್ಕೆ ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಈ ಚೋದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ-ಉಪಾಯಾಂತರಸ್ಥಾನತ್ತಿಲ್-ತನಗೆ ಅಸಾಧ್ಯ ವಾಗಿರುವ ಬೇರೇ ಉಪಾಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ, ಸಹಜಕಾರುಣ್ಯ-ಆದಿ ಶಬ್ದದಿಂದ ಸೌತೀಲ್ಯವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿಗುಣಗಳಿಂದ, ವಿಶಿಷ್ಟನಾನ-ಕೂಡಿದ, ಈಶ್ವರನೈ-ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯನ್ನು, ನಿರುತ್ತಿಗಿರ-ನಿಲ್ಲಿಸಿರುವ ಪ್ರಪತ್ತಿಪ್ರಕಾರಮ್-ಭರನ್ಯಾಸ ಅಥವಾ ಪ್ರಪತ್ತಿ, ಪ್ರಪದನ, ಶರಣಾಗತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹೇಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಕ್ರಮವು, ತೋತ್ತುಗೈಕ್ಕಾಹ-ಸ್ಪುಟವಾಗಿ ಅನು ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಬರುವದಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. (ಆಮತ್ತನೈ-ಆಗುತ್ತದೆ, ಅಷ್ಟಮಾತ್ರವೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಎಂಬರ್ಥವು). ಈ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಭರನ್ಯಾಸದ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದುದನ್ನೇ ಬಹು ಚನ್ನಾಗಿ ಉಪಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಪ್ರಕಾರವು ಯಾವುದೆಂದರೆ, ಉಪಾಯಾಂತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಹಜ ಕಾರುಣ್ಯವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಈಶ್ವರನು ನಿಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೋಣವೆಂದು ಹೇಳಿ ರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಹಿಂದೆ ಗಂಗಳ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ. “ಅನನ್ಯಸಾಧ್ಯೇಸ್ವಾಭೀಷ್ಟೇ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಪೂರ್ವಕಂ | ತದೇಕೋಪಾಯತಾ ಯಾಚ್ನಾ ಪ್ರಪತ್ತಿಶ್ಚರಣಾಗತಿಃ ” ಎಂಬ ಭರತಮುನಿಯ ವಾಕ್ಯ ದಲ್ಲಿರುವ “ತದೇಕೋಪಾಯತಾಯಾಚ್ನಾ” ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದಲೂ, ಮತ್ತು ಅಹಿರಬುದ್ಧ್ಯಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯವಾದ “ತ್ವಮೇವೋಪಾಯಭೂತೋಮೇ ಭವೇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಮತಿಃ | ಶರಣಾಗತಿಃ ” ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದಲೂ ಶರಣಾಗತಿಯ ಅರ್ಥವು ಭಗವಂತನನ್ನು ನನಗೆ ಉಪಾಯವಾಗು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವು. ತದೇಕೋಪಾಯತಾಯಾಚ್ನಾ-ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಏಕಶಬ್ದದಿಂದ ಸ್ವಯತ್ನ-ವಿನಿವೃತ್ತಿಯು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಹೀಗೆ ಉಪಾಯತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಸರ್ವಭರನ್ಯಾಸವೂ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಭರನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಕತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ ಉಂಟು. ಇದು ಅರ್ಥವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆಂದೂ ಇದರಿಂದ ಗೋಪ್ರತ್ಯವರಣರೂಪ ಅಜ್ಞವು ಶರಣಾಗತಿಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಂದೂ ಗಂಗಳ ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿಸಿದರು. ಈ ಎರಡನೆಯದಾದ ಉಪಾಯತ್ವ

ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಯಾವುದೆಂದರೆ-ಅಕಿಂಚನಾಧಿಕಾರಿಯಾದ ತನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉಪಾಯಾನ್ತರವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ತಾನು ಅಶಕ್ತನಾದುದರಿಂದ ಅದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನೇ ನಿಂತು ತತ್ಪಲವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಂದೆ ವಿರೋಧಪರಿಹಾರಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ; ಹೇಗೆಂದರೆ—

“ ಎನಕ್ಕುಭರಮಿಲ್ಲಾದಪಡಿ ಉಪಾಯಾನ್ತರಸ್ಥಾನತ್ತಿಲೇ ನಿನ್ನು ರಕ್ಷಿಕ್ಕು ನೇಣುಮೆನಿರೆ ಉಪಾಯಶಬ್ದತುಕ್ಕು ತಾತ್ಪರ್ಯಮ್ ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ರಕ್ಷಕತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೂ ಈ ಉಪಾಯವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೂ ತಾರತಮ್ಯವುಂಟು. ರಕ್ಷಕನಾಗು ಎಂಬ ಅರ್ಥವು ನ್ಯೂನಾರ್ಥ ವುಳ್ಳದ್ದು. ಉಪಾಯವಾಗು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥವುಳ್ಳದ್ದು; ಹೇಗೆಂದರೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಒಂದುವೇಳೆ **“ ತಮೇವಂ ವಿದ್ವಾನ್ ಅಮೃತ ಇಹ ಭವತಿ, ನಾನ್ಯಃ ಪನ್ಥಾವಿದ್ಯತೇ ಅಯನಾಯ ”** ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರೀತ್ಯಾ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಉಪಾಯವು ಭಕ್ತಿಯೋಗವೇ, ಅದನ್ನೇ ಅನುಷ್ಠಿಸು ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿ ದುದಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಯೋಗ್ಯತೆಯೇ ಇಲ್ಲವು ಎಂದು ತನ್ನ ಆಕಿಂಚನ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಆ ಭಕ್ತಿಯೋಗಸ್ಥಾನದಲ್ಲೂ ನೀನೇ ನಿಂತು ಅದರಿಂದಂಟಾಗುವ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ಸರ್ವಭಾರವು ನಿನ್ನದೇ, ನೀನು ಹೀಗೆ ಉಪಾಯವಾಗಿ ನಿಂತು ನಡೆಸಿಕೊಡು, ನಾನು ಇನ್ನು ಯಾವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಲೂ ಅಶಕ್ತನೆಂದಿಷ್ಟು ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದುದೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಆದುದರಿಂದ ಗೃಹರಕ್ಷತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞರು **“ ಉಪಾಯಾ ಧೈಕವಾಚಕಃ ”** ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಷ್ಟತರವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ಫಲವನ್ನು ಈ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಆಕಿಂಚನ್ಯದಿಂದಲೂ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸದಿಂದಲೂ ಭರನ್ಯಾಸದ ಮೂಲಕ ಉಪಾಯನಾಗು ಎಂದು ಇಷ್ಟಮಾತ್ರ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರೆ ಗುರೂಪಾಯದಿಂದ ಲಭಿಸುವ ಫಲವನ್ನು ಈ ಅಲ್ಪವ್ಯಾಜದ ಬಲದಿಂದ ಕೊಡುವನೋ? ಎಂಬ ಸಂದೇಹ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ **“ ಸಹಜ ಕಾರುಣ್ಯಾದಿವಿಶಿಷ್ಟನಾನ ಈಶ್ವರಃ ”** ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವು. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಪ್ರಕಾರಮ್ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವು ಭರತಮುನಿಗಳ ಮತ್ತು ಆಹಿರ್ಬುಧ್ನಿ ಸಂಹಿತಾ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಪ್ರಕಾರವು ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆಗಲಿ, ಪ್ರಪದನವು ಭಕ್ತಿಯೋಗದ ಹಾಗೆ ಮೋಕ್ಷಸಾಧಕ ವಾದ ಉಪಾಯವು ಎಂದೂ, ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಯೋಗ ಭಕ್ತಿಯೋಗಗಳು ಯಾವುದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡಲಾರವೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಭರನ್ಯಾಸವು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡು ತ್ತದೆಂದು ಆಹಿರ್ಬುಧ್ನಿ ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯಗಳಾದ (೧) **“ ಯದ್ಯೇವ ಕಾಮ ಕಾಮೇನ ನ ಸಾಧ್ಯಂ ಸಾಧನಾಂತರೈಃ | ಮುಮುಕ್ಷುಣಾಯತ್ಸಾಂಖ್ಯೇನ**

ಇಜ್ಜು ಭಕ್ತಿಯೋಗಸ್ಥಾನತ್ತಿಲೇ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಾನಿರ್ದ ಈಶ್ವರನುಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನತ್ತಿಲೇ ನಿರ್ದೈಯಾವದೆನ್ನೆನ್ನಿಲ್ ? ಅಜ್ಜಮಾಕ ಪ್ರಪತ್ತಿಯುಮ್ ಪಣ್ಣೆ, ಉಪಾಯಮಾಕ ಉಪಾಸನಮು ಮನುಷ್ಠಿತ್ತು, ಪೆರವೇಣ್ಣುಮ್ ಫಲತ್ತೈ ಅವ್ವುಪಾಯಮೊಳಿಯವೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಮಾತ್ರತ್ತಾಲೇ ಪೆರುಗೈಕ್ಕಡಿ ಈಶ್ವರನುಡೈಯ ಸಹಜಕಾರುಣ್ಯಾದಿ ಸ್ವಭಾವ ವಿಶೇಷಮ್ ; ಆಗೈಯಾಲೇ ಯೋಗೇನ ನಚೆ ಭಕ್ತಿತಃ | ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ಪರಮಂಧಾನು ಯತೋ ನಾವರತ್ತೇ ಯತಿಃ | ತೇ ನ ತೇನಾಪ್ಯತೇ ತತ್ತೆನ್ನಾ ಸೇನೈವ ಮಹಾಮುನೇ ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ(೨) “ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪರಮಯಾನಾಪಿ ಪ್ರಪತ್ತ್ಯಾ ವಾನುಹಾಮತೇ | ಪ್ರಾಪ್ಯೋಹಂ ನಾನ್ಯಥಾಪ್ರಾಪ್ಯೋ ಮಮಕೈಂಕರ್ಯ ಲಿಪ್ನುಭಿಃ ” ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳೂ ಉಂಟು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ನಿಂತು ಉಪಾಯವಾಗು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಆವಶ್ಯಕತೆಯು ಏತಕ್ಕೆ ? ಎಂಬ ಶಂಕಾ ಉಂಟಾಗಬಹುದು ; ಅದನ್ನು ಉಪಸಾದಿಸಿ ಸಮಾಧಾನ ವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.—ಇಜ್ಜು-ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯನ್ನು ಉಪಾಯವಾಗು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಭಕ್ತಿಯೋಗಸ್ಥಾನತ್ತಿಲೇ-ಭಕ್ತಿಯೋಗದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿನಿಲ್ಲಾನಿರ್ದ-ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಮೇಲಿನ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವಾಗ, ಈಶ್ವರನು, ಉಪಾಯಾಂತರಸ್ಥಾನತ್ತಿಲ್ ನಿರ್ದೈ-ಬೇರೇ ಉಪಾಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲೋಣವು, ಯಾವದೆನ್ನೆನ್ನಿಲ್-ಎಂತಾದ್ದು ? ಎಂದರೆ, ಅಜ್ಜಮಾಕಪ್ರಪತ್ತಿಯುಮ್ ಪಣ್ಣೆ-ಭಕ್ತ್ಯುಪಾಯದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅಜ್ಜವಾಗಿ ಪ್ರಪದನವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ, ಉಪಾಯ ಮಾಗ ಉಪಾಸನಮುಂ ಅನುಷ್ಠಿತ್ತು-ಉಪಾಯವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗವಾದ ಉಪಾಸನವನ್ನುನುಷ್ಠಿಸಿ, ಪೆರವೇಣ್ಣುಮ್ ಫಲತ್ತೈ-ಹೊಂದಬೇಕಾದ ಫಲ ವನ್ನು, ಬುಭುಕ್ಷುವಾಗಿದ್ದರೆ ಐಹಿಕ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನೂ, ಮುಮುಕ್ಷುವಾಗಿದ್ದರೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಎಂಬರ್ಥವು, ಅವ್ವುಪಾಯಮೊಳಿಯವೇ-ಆ ಭಕ್ತಿಯೋಗವಾದ ಉಪಾಸನವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿಮಾತ್ರದಿಂದ, ಪೆರುಗೈಕ್ಕಡಿ-ಹೊಂದುವದಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣವು, ಈಶ್ವರನುಡೈಯ ಸಹಜಕಾರುಣ್ಯಾದಿ ಸ್ವಭಾವವಿಶೇಷಮ್-ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಸಹಜವಾದ, ಕಾರುಣ್ಯವೇ ಮೊದಲಾದ ಎಂದರೆ ಸೌಲಭ್ಯಸೌಶೀಲ್ಯ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿಗಳುಳ್ಳ ಸ್ವಭಾವ ವಿಶೇಷವು. ಭಕ್ತ್ಯುಪಾಯಕ್ಕೆ ಅಜ್ಜವಾಗಿ ಪ್ರಪದನವೂ ಅಜ್ಜಿಯಾಗಿ ಉಪಾಸನದ ಮೂಲಕ ಪರಮಾತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು ; ಅಜ್ಜವು ಸುಲಭವು, ಅಜ್ಜಿಯು ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವು. ಹೀಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಎರಡೂ ಆವಶ್ಯಕವು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಈ ಭರನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾದ ಪ್ರಪದನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅನುಷ್ಠಿಸಿದುದರಿಂದ, ಆ ಗುರುವಾದ ಭಾಗವನ್ನು

ಅಕಿಂಚನನುಕ್ಕು ಈಶ್ವರ ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನತ್ತಿಲೇ ನಿನ್ರಾನೆಜ್ಜಿರದು. ಅಭಿಮತಫಲತ್ತುಕ್ಕು ಉಪಾಯಮಾಕ ವಿಹಿತಮಾನಭರಮ್ ಶುಮಕ್ಕನೊಟ್ಟಾದ ವಕಿಂಚನನ್ ಗೋಸ್ತಾನಾಯ್ ನಿರ್ಧಿರ ಅವನೈ, ನೀಎನಕ್ಕು ಉಪಾಯವಾಗವೇಣುಮೆನ್ನು ಉಪಾಯಾನ್ತರ ಸ್ಥಾನತ್ತಿಲೇ ನಿವೇಶಿಪ್ಪಿಕ್ಕೈಯಾವದು ? ಎನ್ ತಲೈಯಿಲ್ ಉಪಾಯಾನ್ತರತ್ತೈಚ್ಚುಮತ್ತಾದೆ,

ಅವಲಂಬಿಸಲು ತನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಅಕಿಂಚನ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದುದಾದ್ರೂ ಹೃದಯನೆಂಬ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸದ ಮೂಲಕ ಆ ಗುರುಭಾಗದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ನಿಂತು, ಆದರಿಂದಂಟಾಗುವ ಫಲವನ್ನು ನೀನೇ ಕೊಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಾಯಭೂತನಾಗು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು. ಇದನ್ನೇ ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಗೈಯಲ್-ಆದುದರಿಂದ, ಅಕಿಂಚನನಕ್ಕು-ಆ ಗುರುವಾದ ಉಪಾಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಕಾರ್ಪಣ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದವನಿಗೆ ಈಶ್ವರನು, ಉಪಾಯಾಂತರಸ್ಥಾನತ್ತಿಲೇ-ಭಕ್ತಿಯೋಗದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ, ನಿನ್ರಾನೆಜ್ಜಿರದು-ನಿಲ್ಲುವನು ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯು. ಆತುರನಾದವನು ಅವಗಾಹನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅನರ್ಹನಾಗಿರುವಾಗ, ಹೇಗೆ ಆ ಅವಗಾಹನ ಸ್ಥಾನದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮನ್ತ್ರಾದಿ ಸ್ಥಾನದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವದು ಪಾಸನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ ಅದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನೇ ನಿಂತು ಅದರ ಫಲವನ್ನೇ ಕೊಡು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಎಂಬ ಭಾವವು.

ಮುಂದೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಭಕ್ತೃಪಾಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಹಾಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ—ಅಭಿಮತಫಲತ್ತುಕ್ಕು-ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಫಲಕ್ಕೆ, ಉಪಾಯಮಾಗವಿಹಿತಭರಮ್ ಶುಮಕ್ಕನೊಟ್ಟಾದ-ಉಪಾಯವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಉಪಾಸನರೂಪ ಭಾರವನ್ನು ಹೊರಲಾರದ, ಅಕಿಂಚನನ್-ದೈನ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಅಧಿಕಾರಿಯು, ಎಂದರೆ ಭರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವವನು, ಗೋಸ್ತಾನಾಯ್ ನಿರ್ಧಿರವನೈ-ರಕ್ಷಕನಾಗಿರಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನನ್ನು, ನೀಎನಕ್ಕು ಉಪಾಯವಾಗವೇಣುಮೆನ್ನು-ನೀನು ನನಗೆ ಉಪಾಯವಾಗಬೇಕೆಂದು, ಉಪಾಯಾನ್ತರಸ್ಥಾನತ್ತಿಲೇ-ಬೇರೇ ಉಪಾಯವಾದ ಉಪಾಸನದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ, ನಿವೇಶಿಪ್ಪಿಕ್ಕೈಯಾವದು ?-ಇಡುವದು ಎಂದರೇನು ? ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ-ಎನ್ ತಲೈಯಿಲ್ ಉಪಾಯಾನ್ತರತ್ತೈಚ್ಚುಮತ್ತಾದೆ-ನನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಹೊರಲು ಅಸಾಧ್ಯ ಭಾರವಾದ ಉಪಾಸನವನ್ನು ಹೊರಸದೆ, ಅವತ್ತೈಚ್ಚುಮನ್ದಾಲ್-ಶಕ್ತಿಯಿರುವ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಒಂದುವೇಳೆ ಆ ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತರೆ, ಮೇಲ್ವರುಮ್-ಮುಂದೆ ಬರುವ, ಅಭಿಮತಮೆಲ್ಲಾಮ್-ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನೆಲ್ಲಾ, ತರುಕ್ಕೈ-ದಯಪಾಲಿ ಸೋಣವನ್ನು, ಸಮರ್ಥಕಾರುಣಿಕನಾಗ-ಸಮರ್ಥನಾಗಿಯೂ, ಕಾರುಣಿಕ

ಅವತ್ತೈಚ್ಚುಮನ್ನಾಲ್ ಮೇಲ್ವರುಮ್ ಅಭಿಮತಮೆಲ್ಲಾ ಮ್ ತರುಗೈ
ಸಮರ್ಥಕಾರುಣಿಕನಾನ ವುನಕ್ಕೇ ಭರಮಾಗ ಏರಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳವೇಣುಮೆನ್ನೈ.

ನಾಗಿಯೂ ಇರುವ, ವುನಕ್ಕೇ-ನಿನಗೇನೇ, ಭರಮಾಗ-ಉಪಾಯಾಂತರರೂಪ
ಭಾರವಾಗಿ, ಏರಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳವೇಣುಮೆನ್ನೈ-ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು.
ಇದನ್ನೇ ಶ್ರೀ ಪರಾಶರಭಟ್ಟರು “ ತವಭರೋಹಮ್ ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ
“ ಕುರುಭರಂತವರಜ್ಞದುರಂಧರ ” ಎಂದು ಉಪಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. (೮೦೯-
೮೧೦ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ). ಸಮರ್ಥಕಾರುಣಿಕನಾನ ವುನಕ್ಕೇ ಎಂಬಲ್ಲಿ
ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಸಹಜಕಾರುಣ್ಯವೂ ಏಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪ
ಟ್ಟಿತೆಂದರೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕರುಣೆಯೂ, ಕರುಣೆಯಿಲ್ಲದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಫಲಾ
ಪಾದಕವಲ್ಲವು. ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಆಶ್ರಯಿಸುವನಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಕಾರುಣ್ಯವೂ
ಎರಡೂ ಇರತಕ್ಕದ್ದು. ಕರುಣೆಯಿಲ್ಲದ ಲೋಭಿಯ ಪುಷ್ಟಲಧನವಿರುವ ಸಾಮ
ರ್ಥ್ಯವೂ, ದರಿದ್ರನಾಗಿ ಧನಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದವನ ಕರುಣೆಯು, ಧನಾರ್ಥಿಗೆ
ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಾರದು. ಆದುದರಿಂದ ಹಾಗೆ ಪ್ರಯೋಗವು. ಅಧಿಕಾರಿಗೆ
ಅಭಿಮತವಾದ ಫಲಕ್ಕೆಉಪಾಯವಾಗಿ ವಿಹಿತವಾದ ಭಾರವನ್ನು ಹೊರಲಾರನೆಂದು
ಆ ಕಿಂಚನ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕಾರುಣ್ಯಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದ
ಗೋಪ್ತಾವಾದ ಸರ್ದೇಶ್ವರನನ್ನು ನನಗೆ ಉಪಾಯವಾಗು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು
ಸಾಭಿಪ್ರಾಯವಾದುದು. ಹೇಗೆಂದರೆ, ಸರ್ದೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು ರಕ್ಷಿಸು ಎಂದು
ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ, ಐಕಾನ್ತ್ಯದಿಂದ ಉಪಾಸನಮಾಡು, ತದಂಗ
ವಾಗಿ ಕರ್ಮಯೋಗವನ್ನೂ ಅನುಷ್ಠಿಸು ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸುಮ್ಮ
ನಾಗಬಹುದು, ಸಮಸ್ತ ಭರವೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇರಿದುದು; ನೀನೇ ಉಪಾಯವಾಗಿ
ವಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು; ನನಗೆ ಅದನ್ನು ವಹಿಸಲು ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವು; ಉಪಾಸನವನ್ನು
ಕೈಕೊಳ್ಳಲೂ ನನಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವು; ಅದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ನಿಂತು, ನೀನೇ
ಅದರ ಫಲವನ್ನೂ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು ಎಂಬ ಸ್ವಾರಸ್ಯವೂ ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ
ಭಾವವು. ಈ ಉಪಾಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಭಗವಂತನ ಕೇವಲ ರಕ್ಷಕತ್ವ
ರೂಪವಾದುದಲ್ಲವು. ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ, ಉಪಾಯಾನ್ತರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀನು ನಿಲ್ಲ
ಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು; ತಾನು ಮಾಡುವ ಭರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ,
ಅದರ ಕಾರ್ಯವಾದ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು.
ಇದರಿಂದ ಆರ್ಥವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಆ ಉಪಾಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ
ಯೊಂದಿಗೆ ಭರನ್ಯಾಸಸ್ವೀಕಾರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ ಉಂಟೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು.
ಎನ್ ತಲೈಯಿಲೆಶುಮತ್ತಾದೇ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಭರನ್ಯಾಸನಿಷ್ಠನಿಗೆ
ಮಿಕ್ಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ತನಗೆ ಯಾವುದೊಂದೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ತಾನು

ಇವ್ಯಂಶತ್ತ್ವ ನಿಷ್ಕರ್ಷಿತ್ತು ನಿಕ್ಷೇಪತ್ತ್ವ ಅಜ್ಞಿಯೆನ್ನು ಶೊಲ್ಲುಗಿರದು. ಇದು ಸ್ವನಿರ್ಭರತ್ವಪರ್ಮಂತಮ್.

ಕೃತಕೃತ್ಯನೆಂಬ ಭಾವವು ಸೂಚಿತವು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಭಗವಂತನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಮತಾತ್ಮ್ಯಾಗವು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಅಂತಹ ಸರ್ವಭರವನ್ನೂ, ಕರುಣಾಶಾಲಿಯಾದ ಸಮರ್ಥನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ತಾನು ಕೃತಕೃತ್ಯನೆಂಬ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ತೋರಿದರೇನೇ ಆತನು ಸರ್ವ ಭರವನ್ನೂ ವಹಿಸಿ, ಉಪಾಯಾಂತರವು ಏನನ್ನು ಆತನ ಮೂಲಕ ದಯಪಾಲಿಸಬಲ್ಲದೋ, ಅದನ್ನು ಆ ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ದಯಪಾಲಿಸುವನೆಂಬ ಭಾವವು ಉಪಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಉಪಾಯತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದ ಭರಸಮರ್ಪಣೆಯೂ ಇದ್ದರೆ, ಸಮರ್ಥನಾಗಿಯೂ ಕಾರುಣಿಕನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯು, ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತಾನೇ ನಿಂತು ಮುಮುಕ್ಷು ವಿನ ಅಭಿಮತವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡುವನೆಂಬುದು ಸ್ಥಾಪಿತವು.

ಇವಂಶತ್ತ್ವ-ನನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಾಯಾಂತರ ಭಾರವನ್ನು ಹೊರಸದೆ ನೀನೇ ಸರ್ವಭರವನ್ನು ವಹಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಭರಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು, **ನಿಷ್ಕರ್ಷಿತ್ತು**-ಬೇರೆಯಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ, **ನಿಕ್ಷೇಪತ್ತ್ವ**-ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪರೂಪ ಭರಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು, **ಅಜ್ಞ ಎನ್ನು ಶೊಲ್ಲುಗಿರದು** - ಅಂಗಿ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ನಿಂತು ಉಪಾಯವಾಗಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಭರಸಮರ್ಪಣರೂಪವಾದ ಶರಣಾಗತಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನವೇ ಅಜ್ಞಿಯು ಎಂಬ ಭಾವವು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ ಈ ದ್ರವ್ಯವು ನಿನ್ನದಾಗಿ ಇದನ್ನು ನಾನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಲ್ಲವು, ನೀನೇ ರಕ್ಷಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಾಗ, ಆ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಆ ಸಮರ್ಥನಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟರಲ್ಲವೇ ಆತನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುವನು; ಹಾಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸದಿದ್ದರೆ ಎಂದಿಗೂ ರಕ್ಷಿಸನು ಎಂಬ ಭಾವವು. **ಇದು**-ಈ ಶರಣಶಬ್ದವು ಉಪಾಯಾರ್ಥವನ್ನೇ ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆಂಬುದು, **ಸ್ವನಿರ್ಭರತ್ವಪರ್ಮಂತಮ್**-ಸ್ವನಿರ್ಭರತ್ವಪರ್ಮಂತವಾದ ಭರನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಪರ್ಮವಸಾನವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಪ್ರಪದನದ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಾದಿ ಅಂಗಗಳು ಎಂದಿಗೂ ಉಪಾಯಾಂತರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಡಲು ಕಾರಣವಾಗಲಾರವು; ಈ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪವು ಕಾರಣವಾಗಬಹುದಾದುದರಿಂದ ಇದು ಅಂಗಿ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆಂಬ ಭಾವವು. “**ಅತ್ಮಾನಂ ಮಯಿ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್**” “**ಮಯಿ ನಿಕ್ಷಿಪ್ತಕರ್ತವ್ಯಃ ಕೃತಕೃತ್ಯೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ**” “**ಓಮಿತ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ಯುಂಜೀತ**” ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಭರತ್ವವು ಸಿದ್ಧವು. ಈ ಭರನ್ಯಾಸನಿಷ್ಕನು ಹೇಗೆ ನಿರ್ಭರನು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಗಿಗಳಂ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ.

ಇನ್ನಿಷ್ಟರ್ಷತ್ತೈ ನಿನ್ಯತ್ತು “ಸಾಂಪ್ರತಂತ್ಯೇಷ ಉಪಾಯಾರ್ಥೈಕ ನಾಚಕಃ” ಎಜ್ಞಿರದು.

ಉಪಾಯಪ್ರಾರ್ಥನೈಯೈಯುಮ್ ನಿಕ್ಷೇಪತ್ತೈಯುಮ್ ಓರ್ ಇಡ

ಇನ್ನಿಷ್ಟರ್ಷತ್ತೈ ಭರನ್ಯಾಸವು, ಉಪಾಯಾಂತರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ನಿಂತು ರಕ್ಷಕನಾಗುವ ಸರ್ವಭರವನ್ನೂ ನೀನೇ ವಹಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂಬ ಉಪಾಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿರಬೇಕೆಂಬ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯನ್ನು, ನಿನ್ಯತ್ತು - ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟೇ, “ಸಾಂಪ್ರತಂತು-ಈ ಭರನ್ಯಾಸ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಾದರೋ, ಏಷಃ-ಈ ಚರಣ ಶಬ್ದವು, ಉಪಾಯಾರ್ಥೈಕನಾಚಕಃ”-ಉಪಾಯವೆಂಬ ಮುಖ್ಯವಾದ ಒಂದೇ ಅರ್ಥವನ್ನುಳ್ಳದ್ದು, ಇತರ ಅರ್ಥಗಳು ಸರಿಹೋಗುವದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು, ಅಂಗಿಯು ಮೂರು ಅಂಶಗಳನ್ನುಳ್ಳದೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. (೧) ಸ್ವರೂಪ ಸಮರ್ಪಣ (೨) ಭರಸಮರ್ಪಣ (೩) ಫಲಸಮರ್ಪಣ ಈ ಮೂರೂ ಪ್ರಾರ್ಥನಾವರವಾದುದೇ. ಆದುದರಿಂದ ಚರಣ ಶಬ್ದವು ಉಪಾಯಾರ್ಥವುಳ್ಳದು. ಆದುದರಿಂದ ಉಪಾಯಾಂತರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ನಿಂತು ಸರ್ವಭರವನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ, ಈ ಎರಡಂಶವು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯೂ ಅಲ್ಲವು, ಪುನರುಕ್ತಿಯೂ ಅಲ್ಲವು.

ಭರನ್ಯಾಸವು ಉಪಾಯವರಣಕ್ಕೆ ಹೇತುವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಹಾಗಾದರೆ ಎರಡೂ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಾಯತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ, ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪವೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡಲು ಕಾರಣವೇನು? ಎರಡೂ ಬೇರೆಯಲ್ಲವಾದರೆ ಪುನರುಕ್ತಿಯೇ ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. “ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯಶರಣಂ ಪರಮ್ | ವ್ರಜ ತಸ್ಯೈವ ಚರಣಾ ತತ್ರೈವಾತ್ಮಾನ ಮರ್ಪಯ” ಎಂಬಲ್ಲೂ, ಮತ್ತು “ಆತ್ಮಾತ್ತೀಯಂ ಚ ಯತ್ಕಿಂಚಿದ್ವಿಭರಂ ದುಸ್ತ್ಯಜಂ ಮನು | ತತ್ಸರ್ವಂ ತವ ವಿನ್ಯಸ್ತಂ ಶುಭಯೋಃ ಪಾದಪದ್ಮಯೋಃ | ಉಪೇಯಸ್ಯ ತವ ಪ್ರಾಪ್ತೈ ತ್ವಾಮುಪಾಯತಯಾ ವೃಣೇ | ಉಪಾಯೋ ಭವ ಮೇ ದೇವ ಶರಣಂ ಭವ ಮೇಚ್ಛತ | ಆತ್ಮಾತ್ತೀಯಭರಂ ಸರ್ವಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯಶ್ರೀಪತೇಃ ಪದೇ | ಉಪಾಯಂ ವೃಣು ಲಕ್ಷ್ಮೀಶಂ ತ ಮುಪೇಯಂ ವಿಚಿನ್ತ್ಯಚ ||” ಎಂಬಿವೇ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲೂ ಎರಡಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪುನರುಕ್ತಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲವೋ? ಎಂಬುದು ಆಕ್ಷೇಪವು. ಪುನರುಕ್ತಿದೋಷವಾಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—

ಉಪಾಯಪ್ರಾರ್ಥನೈಯೈಯುಮ್-ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ನಿಂತು ಸರ್ವಭರವನ್ನೂ ವಹಿಸಿಕೊಡುವ ಉಪಾಯವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೂ, ನಿಕ್ಷೇಪತ್ತೈಯುಮ್ - ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪರೂಪ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನೂ,

ತ್ತಿಲೇ ಪಿರಿಯಚೊಲ್ಲುಮಿಡಂಗಳಿಲ್ (೧) ಉಪಾಯಶಬ್ದತ್ತಿಲ್ ಇನ್ನಿವಕ್ಷೈಯೈತ್ತನಿರುತಲ್ (೨) ಭರಸಮರ್ಪಣಾದಿಗಳ್ ಸುವ್ಯಕ್ತಜ್ಞಳಾಗೈಕ್ಕಾಕ ಪಿರಿಯಚೊಲ್ಲುಗಿರದಾದಲ್ (೩) ಇಜ್ಜುಸ್ವರೂಪಮುಂ ಫಲಮುಂ ಸಮರ್ಪಣೇಯಮಾಗೈಯಾಲೇ ಅನೇಕಾಂಶ ವಿಶಿಷ್ಟಮಾನಸಮರ್ಪಣತ್ತಿಲ್ ” ಅಂಶಾಂತರಪರಮಾದಲಾಹಕ್ಕಡವದು. ಇನ್ನೆ ಮೂನ್ನುಪ್ರಕಾರತ್ತುಕ್ಕುಮ್

ಓರಿಡತ್ತಿಲೇ ಪಿರಿಯಚೊಲ್ಲುಮಿಡಂಗಳಿಲ್-ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ಹೇಳುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ, ಉಪಾಯ ಶಬ್ದತ್ತಿಲ್-ಉಪಾಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ, ಶರಣಂ-ಇತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ, ಇನ್ನಿವಕ್ಷೈತ್ತನಿರುತಲ್-ಈ ಉಪಾಯವು ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು, ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಗೋಪ್ಯತ್ವವರಣ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೇಳುವದರಿಂದಾಗಲಿ, ಅಥವಾ ಭರಸಮರ್ಪಣಾದಿಗಳ್ - ಭರಸಮರ್ಪಣವೇ ನೊದಲಾದವು, ಸುವ್ಯಕ್ತಜ್ಞಳಾಗೈಕ್ಕಾಗ ಪಿರಿಯಚೊಲ್ಲುತ್ತಾದಲ್-ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅದರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ಹೇಳಿತೆಂದಾಗಲಿ, ಅಥವಾ, ಇಜ್ಜು-ಈ ಭರನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ, ಸ್ವರೂಪ ಸಮರ್ಪಣೆಯು ಎಂದರೆ ಆತ್ಮಸಮರ್ಪಣೆಯೂ, ಫಲಸಮರ್ಪಣೆಯೂ, ಆಗೈಯಾಲ್ - ಇರುವದರಿಂದ, ಅನೇಕಾಂಶ ವಿಶಿಷ್ಟಮಾನ ಸಮರ್ಪಣತ್ತಿಲ್ - ಸ್ವರೂಪಸಮರ್ಪಣ, ರಕ್ಷಾಭರಸಮರ್ಪಣ, ಫಲಸಮರ್ಪಣ ಹೀಗೆ ಅನೇಕಾಂಶಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಮರ್ಪಣದಲ್ಲಿ, ಅಂಶಾಂತರಪರಮಾದಲಾಗಕ್ಕಡವದು-ಉಪಾಯವರಣದಲ್ಲಿ ಮೂರಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡಾದ ಸ್ವರೂಪ ಫಲ ಸಮರ್ಪಣಗಳೂ, ಭರನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯದಾದ ರಕ್ಷಾಭರಸಮರ್ಪಣ ರೂಪ ಅಂಶ ಪರವೆಂದಾಗಲಿ, ಕಡವದು-ಆಗಬಹುದು, ಇನ್ನೆ-ಆದುದರಿಂದ ಈ ಉಪಾಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ನಿಕ್ಷೇಪಗಳೆರಡೂ, ಮೂನ್ನುಪ್ರಕಾರತ್ತುಕ್ಕುಮ್-ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಮೂರು ವಿಧಗಳಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೂ, ಪುನರುಕ್ತಿದೋಷಮಿಲ್ಲೈ-ಪುನರುಕ್ತಿದೋಷವಿಲ್ಲವು. ಈ ಮೂರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೂ ಯಾವುವೆಂದರೆ—ಎರಡೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ,

೧. ಉಪಾಯತ್ವಶಬ್ದದಿಂದ ಗೋಪ್ಯತ್ವವರಣವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂಬ ಭಾವನೆ.

೨. ಅಥವಾ ಭರಸಮರ್ಪಣೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಇವೆರಡೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆ.

೩. ಭರನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ, ಸ್ವರೂಪ, ರಕ್ಷಾಭರ, ಫಲಸಮರ್ಪಣೆಗಳು ಮೂರು ಇರಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಉಪಾಯದಿಂದ ಎರಡಂಶವೂ, ಭರನ್ಯಾಸದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದಂಶವೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವೆಂಬ ಭಾವನೆಯು.

ಹೀಗೆ ಈ ಮೂರು ಭಾವನೆಗಳಲ್ಲೂ ಪುನರುಕ್ತಿದೋಷವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಪುನರುಕ್ತಿದೋಷಮಿಲ್ಲೆ. ಇವ್ವುಪಾಯತ್ವಂ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೈಕ್ಕು ವಿಶೇಷಿತ್ತು ವೇದ್ಯಾಕಾರಮ್.

ಮುಂದೆ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.—
ಇವ್ವುಪಾಯತ್ವಮ್-ಭಕ್ತಿಯೋಗಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನಿರಬೇಕೆಂಬ ಉಪಾ
 ಯಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು, ಉಪಾಸನಾದಿಗಳೆಲ್ಲದೇನೇ ಉಪಾಯಭೂತನಾಗು ಎಂಬ
 ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು, **ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೈಕ್ಕು**-ಈ ಭರನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಗೆ, **ವಿಶೇಷಿತ್ತುವೇದ್ಯಾ
 ಕಾರಮ್**-ವಿಶೇಷವಾದ ಎಂದರೆ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಸ್ವರೂಪವು. ಆದುದರಿಂದ
 ಭರನ್ಯಾಸವು ಸಾಕ್ಷಾದುಪಾಯವಾಗುವದಿಲ್ಲವು ; ಭಗವಂತನೇ ಉಪಾಯವೆಂಬ
 ಭಾವನೆಯಿಂದುಂಟಾಗಿ, ಅದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿ
 ಯೆಂಬುದು ಸೂಚಿತವು.

ಕರ್ಮಯೋಗಾದಿಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಭಕ್ತಿಯೋಗದ್ವಾರವೇ
 ಫಲಸಿದ್ಧಿಯಾದುದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಯೋಗಗಳೊಂದಿಗೆ
 ವಿಕಲ್ಪವು ಎಂದಿಗೂ ಕೂಡುವದಿಲ್ಲವು. ಆದರೆ ಭರನ್ಯಾಸ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅದು
 ಬರೀ ವ್ಯಾಜವೇ ಆಗಿ, ಭಗವಂತನೇ ಸಾಕ್ಷಾದುಪಾಯವಾದರೂ, ಈ ಸಂದರ್ಭ
 ದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕಾದುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ,
 ಭರನ್ಯಾಸವನ್ನೂ ಭಗವದುಪಾಯತ್ವವನ್ನೂ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಭಾವಿಸಬಹುದು ;
 ಏಕೆಂದರೆ ಪುರುಷಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಸಿದ್ಧಿಸಿದರೆ ಇನ್ನೊಂದೂ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ.
 ಭಗವಂತನ ಉಪಾಯತ್ವವು ಸಾರಪ್ರಕಾಶಿಕೆಯವರು ಎರಡು ವಿಧವೆಂದು ಉಪ
 ಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ—(೧) ಸ್ವರೂಪಯೋಗ್ಯತಾರೂಪವೆಂದೂ (೨) ಫಲೋಪಹಿತ
 ರೂಪವೆಂದೂ.

(೧) ಈ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಅಕಿಂಚನನು ; ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸರ್ವಭರವನ್ನೂ ಇಟ್ಟಿ
 ರುತ್ತಾನೆ ; ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಸರ್ವಭರವನ್ನೂ ವಹಿಸುವದು ಯುಕ್ತವು ; ಹೀಗೆ
 ಶ್ರಿಯೇಷತಿಯು ಭರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಭಕ್ತಿಯೋಗದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ,
 ಅದರಿಂದ ಆತನಿಗೆಉಂಟಾಗತಕ್ಕ ಸರ್ವಫಲವನ್ನೂ ಕೊಡುವನು ಎಂದು ಸಹಜ
 ಕಾರುಣ್ಯಮೂಲಕ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯು. ಇದು ಸ್ವರೂಪಯೋಗ್ಯತಾರೂಪವಾದುದು.

(೨) ಈ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಭರವೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನದೇ ; ಆತನು ಸರ್ವಭರವನ್ನೂ
 ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರುವನು ; ಆ ಭರಸಮರ್ಪಣವು ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ
 ವಾಪಗಳ ಕ್ಷಯರೂಪ ಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದುದು. ಆದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು
 ಸ್ವೀಕರಿಸುವದು ತನಗೆ ಯುಕ್ತವೆಂಬ ಭಾವನೆಯು.

ಇಂತಹ ಉಪಾಯತ್ವವೇ ಈನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯ ಅಸಾಧಾರಣ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು
 ಹೇಳಿದರು. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವೂ ಸೂಚಿತವು.

ಇದುಕ್ಕು ಅಪೇಕ್ಷಿತ (ಉಪಯುಕ್ತ) ಮಾಯಾಕ್ಕೊಣ್ಣು ಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯಾದಿ
ಗಳ್ ವರುಗಿರನ.

ರೋಗಿಸ್ತನಾದವನು ಮಹಾಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಸೇತುವನ್ನು ಕಂಡು ಗೌಣಸ್ಥಾನವನ್ನು
ಆಚರಿಸಿದರೂ, ಕ್ಷೇತ್ರಮಹಾತ್ಮಿಯು ಈತನನ್ನು ಬಲಾತ್ಕರಿಸಿ ಕಡೆಗೆ ಸೇತುವಿನಲ್ಲಿ
ಅವಗಾಹನೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ಹಾಗಾದರೆ ಸುಕೃತಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ವಿನಾ
ಪ್ರತ್ಯವಾಯವಿಲ್ಲವು. ಈ ಉಪಾಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀನು ನಿಲ್ಲಬೇ
ಕೆಂಬಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕ್ರಮೇಣ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನೇ ಅನುಷ್ಠಿಸಿ
ಬೇಕೆಂಬ ಮನಸ್ಸುಂಟಾದರೆ, ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲವು. ಅದು ಸುಕೃತವಾಗಿ
ಪರಿಣಮಿಸುವದಿಲ್ಲವು. ಏಕೆಂದರೆ ಮಹಾಕೃಪಾಳುವಾದ ಶರಣ್ಯನನ್ನು ಭಕ್ತಿ
ಯೋಗಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀನು ನಿಲ್ಲಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೊಂದಿಗೆ ಭರಸಮರ್ಪಣ
ವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಆತನು ಸ್ವೀಕೃತಭರನಾದನು. ಇಂತಹ
ಆತನ ಕೃಪಾಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಕುಂದಕವಾಗಿ, ಆತನ ಪರಮೋಪಕಾರವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ
ದವನಾದುದರಿಂದ ಅದು ಭಗವದಪಚಾರಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇದು
ವಿಶೇಷವೇದ್ಯಾಕಾರಂ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಾಗಿ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ
ವಿಶೇಷ ವೇದ್ಯಾಕಾರವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲವು ; ಭರಣ್ಯಸವಿದ್ಯೆಗೆ ಈ ವೇದ್ಯಾಕಾರವಿಲ್ಲವಾದರೆ ಎಂದರೆ
ಶರಣ್ಯಗತೋಪಾಯಾಂತರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಉಪಾಯಪ್ರಾರ್ಥನಾರೂಪವಾದ
ಆಕಾರವಿಲ್ಲವಾದರೆ, ಅದು ಸ್ವತಂತ್ರಪ್ರಪತ್ತಿಯೇ ಆಗುವದಿಲ್ಲವು ; ಏಕೆಂದರೆ ಆಗ
ಕರ್ಮಯೋಗದ ಹಾಗೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗದ್ವಾರವೇ ಆಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ
ಉಪಾಯಗಳಿಗೆ ಗುರು ಲಘುವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಇರುವದಿಲ್ಲವು. ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಸ್ವತಂತ್ರ
ವಾದುದಾಗಬೇಕಾದರೆ ಆಗ ಗುರುವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಲಘುವಾದ
ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಯಾವುದೆಂದರೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಉಪಾಯ
ವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೇ ಇರಬೇಕು. ಈ ಅರ್ಥವೇ

“ ಶರಣಂ ತ್ವಾಂ ಪ್ರಪನ್ನಾಯೇ ಧ್ಯಾನಯೋಗವಿವರ್ಜಿತಾಃ |

ತೇಸಿ ಮೃತ್ಯು ಮತಿಕ್ರಮ್ಯಯಾಂತಿದ್ವೈಷ್ಟವಂ ಪದಮ್ ||

(ಬ್ರಾ. ಪು. ೨೪) ೧೨ ನೆಯ ಪುಟ ನೋಡಿ.

ಎಂಬಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವು. ಮತ್ತು ಗೀತಾಚರಮಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ “ ಸರ್ವಧರ್ಮಾ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ
ಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂ ವ್ರಜ ” ಎಂಬಲ್ಲೂ ಸುಸ್ಪಷ್ಟವು. ಮುಂದೆಯೂ

“ ಪ್ರಪತ್ತಿವೇರೊನ್ಮುಕ್ತಜ್ಞಮಾಗನಿಲ್ಲಾದಪಡಿ ಶರಣ್ಯಾರ್ಥ ಉಪಾಯಾ
ನ್ತರಸ್ಥಾನತ್ತಿಲ್ ನಿನ್ರು ಫಲಂಕೊಡುಕ್ಕಿರವಂಶಂ ಏತ್ತಮಾನಪಡಿಯಾಲೇ ”
ಎಂಬಲ್ಲಿ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ವಿಶದೀಕರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮುಖ್ಯವಾದಂಶವಾ

ಅಥ “ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಇತ್ಯಸ್ಯಾರ್ಥಮಾಹ

“ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಜ್ಜಿರ ವಿಡತ್ತಿಲ್ ಗತಿವಾಚಿಯಾನ ಧಾತುಗತ್ಯರ್ಥ ಜ್ಞಳ್ ಬುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂಗಲಾಗ್ಯಯಾಲೇ ಇಜ್ಜಿ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಬುದ್ಧಿವಿಶೇಷತ್ವ ಚೊಲ್ಲುಗಿರದು. ಬುದ್ಧಿಯಾವುದು? ಇನ್ನಿಡತ್ತಿಲ್ “ರಕ್ಷಿಷ್ಯತೀತಿ ವಿಶ್ವಾ

ದುದಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ವೇದ್ಯಾಕಾರವಾದುದರಿಂದಲೇ, “ಸುದುಷ್ಕರೇಣಶೋ ಚೇದ್ಯಃ ಯೇನ ಯೇನೇಷ್ಟಹೇತುನಾ | ಸ ಸ ತಸ್ಯಾಹ ಮೇನೇತಿ ಚರಮ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಃ” ಎಂದು ಕಾರಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ನಿಕ್ಷೇಪರಕ್ಷೆಯಲ್ಲೂ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಉಪಾಯಭೂತವಾದ ಅಜ್ಞ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಲ್ಲೂ ಭಕ್ತಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನಿಡತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಭರಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿ ಉಪಾಯಾನುರನ್ವಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ, ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷಿತಗಲಾದ ದಯಾ, ಜ್ಞಾನ, ಶಕ್ತಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳ ಅನುಸಂಧಾನವು ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ “ತಸ್ಮಿ ಯದಂತಸ್ತದುಪಾಸಿತವ್ಯಂ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ ಇರಬೇಕಲ್ಲವೋ? ಎಂದರೆ ಅಂತಹ ಅನುಸಂಧಾನವು ತಾನಾಗಿಯೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸು ತ್ತಾರೆ—ಇದುಕ್ಕು-ಈ ಉಪಾಯತ್ವಕ್ಕೆ, ಅಪೇಕ್ಷಿತಮಾಯ್ ಕೊಂಡು-ಬೇಕಾದವುಗಳಾಗಿರುವ, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳ-ಭಗವಂತನ ಜ್ಞಾನ, ಶಕ್ತಿ, ಆದಿಶಬ್ದ ದಿಂದ ಷಡ್ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಕ್ಕುಗುಣಗಳೂ ಕಾರುಣ್ಯವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿಗಳೂ, ವರು ಗಿರನ-ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಭಗವತ್ಕೃಪಯಾ ಅನುಸಂಧೇಯಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಭಾವವು.

ಮುಂದೆ “ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

“ಪ್ರಪದ್ಯೇ”, ಎಜ್ಜಿರ ವಿಡತ್ತಿಲ್-ಎಂಬುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ಗತಿವಾಚಿ ಯಾನ-ಗತಿಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ, ಧಾತುಗತ್ಯರ್ಥಜ್ಞಳ್-ಪದಲ್-ಗತೌ ಎಂಬ ಧಾತುವೂ, ಅದರಿಂದಂಟಾಗುವ ಗತ್ಯರ್ಥಗಳೂ, ಬುದ್ಧ್ಯರ್ಥಜ್ಞಲಾಗ್ಯಯಾಲೇ-ಬುದ್ಧ್ಯರ್ಥವನ್ನು ಕೈವುಗಳಾದುದರಿಂದ, ಇಜ್ಜಿ-ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ “ಪ್ರಪ ದ್ಯೇ” ಎಂದು ಈ ಭರನ್ಯಾಸಾನುಷ್ಠಾನಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಬುದ್ಧಿವಿಶೇಷತ್ವ-ಆವಶ್ಯಕವಾದ, ಬೇಕಾದ ಬುದ್ಧಿವಿಶೇಷವಾದ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸ ವನ್ನು, ಚೊಲ್ಲುಗಿರದು-ಹೇಳುತ್ತದೆ, ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು; ಬುದ್ಧಿ ಯಾವದು?-ಆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಬುದ್ಧಿವಿಶೇಷವು ಯಾವುದು? ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತ ರವು, ಇನ್ನಿಡತ್ತಿಲ್-ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, “ರಕ್ಷಿಷ್ಯತೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಃ” “ಶರಣ್ಯ ನಾದ ಭಗವಂತನು ಭರಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಿಯೇ ರಕ್ಷಿಸುವನು,

ಸಃ” ಎಜ್ಜಿರ ಅಧ್ಯವಸಾಯಮ್. ಅಜ್ಜಿಜ್ಜಿಳಿಲ್ ಸಾರಮಾನ ವಿಶ್ವಾಸತ್ತೈ ಮುನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಪರಿಕರಮಾನ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯಂ ಇಜ್ಜೀತೋತ್ತು ಕಿರದು. ಎಜ್ಜಿ ನೇಯನ್ನಿಲ್ ? ಇಜ್ಜು “ಪ್ರ” ಎಜ್ಜಿರ ಉಪಸರ್ಗಮ್

“ಅಭಯಂ ಸರ್ವಭೂತೇಭ್ಯೋ ದದಾಮ್ಯೇತದ್ವ್ರತಂ ಮಮ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ದವನಾದುದರಿಂದ ರಕ್ಷಿಸದೇ ಇರುವವನಲ್ಲವೆಂಬ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವು” ಎಜ್ಜಿರ-ಎನ್ನುವ, ಅಧ್ಯವಸಾಯಮ್-ದೃಢನಂಬಿಕೆಯು ; ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬುವುದು ಧಾತ್ವರ್ಥದಿಂದ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಹೀಗೆ ಅರ್ಥ ಹೇಳಿದರೆ, ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬುದು ಅಜ್ಜಿಯಾದ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಬೋಧಿಸಬೇಡವೇ? ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವು ಐದು ಅಜ್ಜಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂಗವು. ಹಾಗಾದರೆ ಇದು ಭರನ್ಯಾಸರೂಪವಾದುದು ಹೇಗೆ? ಎಂದರೆ ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವು ಇತರ ಅಂಗಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಸಾರಭೂತವಾದುದರಿಂದ ಇದು ತೋರಿ, ಅದರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಜ್ಜಿಯಾದ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವಾದ ಭರನ್ಯಾಸವೇ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂದು, “ಅಜ್ಜಿಜ್ಜಿಳಿಲ್” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಜ್ಜಿಜ್ಜಿಳಿಲ್-ಪ್ರಪದನದ ಐದು ಅಜ್ಜಿಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾರಮಾನ ವಿಶ್ವಾಸತ್ತೈ-ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಅಜ್ಜಿವಾದ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು, ಮುನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು-ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಎಂದರೆ ಯಾವಾಗ ಸಾರಭೂತವಾದ ಅಂಗವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ, ತನ್ಮೂಲವಾಗಿ ಅದು ಮಿಕ್ಕ ನಾಲ್ಕು ಅಂಗಗಳಿಗೂ ಉಪಲಕ್ಷಣವಾಗಿ, ಎಂದರೆ ಪ್ರಪದನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಅಧ್ಯವಸಾಯದೊಂದಿಗೆ ಇತರ ಅಂಗಗಳೂ ಇರಬೇಕೆಂಬುದು ಮುನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಎಂಬುದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವು, ಸಪರಿಕರಮಾನ-ಐದು ಅಂಗಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ, ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯಂ-ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವಾದ ಭರಸಮರ್ಪಣೆಯು, ಇಜ್ಜೀತೋತ್ತುಕಿರದು-ಈ “ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂಬ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಸಾರಭೂತವಾದ ಅಂಗವು ಯಾವಾಗ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ, ಆಗ ಮಿಕ್ಕ ಅಂಗಗಳೂ ಇರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. ಅಂತಹ ಸಪರಿಕರ ಪ್ರಪದನವೇ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬೋಧಿತವೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

ಅಧಿಕಾರಿಯ ಅಪರಾಧಗಳೋ ಅನಂತವಾದುವು, ಉಪಾಯವಾದರೋ ಅತಿ ಲಘುವಾದುದು, ಫಲವೋ ಅತ್ಯುನ್ನತಪದವಿಯರೂಪವಾದುದು, ಹೀಗಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ನಿಕೃಷ್ಟನಾದವನಿಗೆ ಅಂತಹ ನಿರತಿಶಯಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಈ ಲಘೂಪಾಯದಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೇ? ಹೀಗಿರುವಾಗ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ಉಂಟಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಅದಕ್ಕೆ ಸಾರತಮತ್ವವು ಹೇಗೆ? ಇತರೋಪಾಯಗಳ ಕಡೆ ಈತನಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಹೋಗದಿರುವದಕ್ಕಾಗಿ ಶರೀರಪಾತದವರೆಗೂ ಹೇಗೆ ಇದ್ದೀತು?

ವಿಶ್ವಾಸತ್ತಿನುಡೈಯ ಪ್ರಕರ್ಷರೂಪಮಾನ ಮಹತ್ತೈಯೈಕ್ಕಾಟ್ಟುಮ್. ಇನ್ನಿಶ್ವಾಸಪ್ರಕರ್ಷಮ್ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ಬತ್ತಿಲುಂ ನಾರಾಯಣಶಬ್ದತ್ತಿಲುಮ್ ಉಳ್ಳ ಪುರುಷಕಾರ ಸಂಬಂಧಗುಣಾದಿಗಳೈ ಅನುಸಂಧಿತ್ತನಾರೇ ವರುಮ್.

ಈ ಆಕ್ಷೇಪಗಳಿಗೆ ಮುಂದಿನ “ಎಜ್ಜನೇ ಎನ್ನಿಲ್” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಹಿಂದೆ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯಶೋಧನಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಗದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಉಪಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ೨೨೫ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ; ಅಲ್ಲಿ “ನಾರಾಯಣಂ ಸಲಕ್ಷ್ಮೀಕಂ ಪ್ರಾಪ್ತುಂ ತಚ್ಚರಣದ್ವಯಮ್, ಉಪಾಯ ಇತಿ ವಿಶ್ವಾಸೋ ದ್ವಯಾರ್ಥಶೃಂಗಾಗತಿಃ” ಎಂಬ ಅಭಿಯುಕ್ತರ ಪಾಶುರವು “ಅಧಿಕಾರಕೋಟಿಯಿಲುಮ್ ಅಜ್ಜಕೋಟಿಯಿಲುಮ್ ನಿರ್ದಿರ ವಿಶ್ವಾಸತ್ತಿನುಡೈಯ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಂ ಶೋಲುಗೈಕ್ಕಾಗವತ್ತನೇ” ಎಂದು ಉಪಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಪದಲ್‌ಗತಾ ಎಂಬ ಧಾತ್ವರ್ಥದಿಂದಂತಾದ ಅರ್ಥದಿಂದ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಮುಂದೆ ಪ್ರ ಎಂಬ ಉಪಸರ್ಗವು ವಿಶ್ವಾಸದ ಪ್ರಕರ್ಷತೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. “ಎಜ್ಜನೇ ಎನ್ನಿಲ್” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿದ ವಾಕ್ಯಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ. ಇಜ್ಜ-ಈ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ, ಪ್ರ ಎಂಬುವ ಉಪಸರ್ಗವು, ವಿಶ್ವಾಸತ್ತಿನುಡೈಯ-ವಿಶ್ವಾಸದ, ಪ್ರಕರ್ಷರೂಪಮಾನ-ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯ ರೂಪವಾದ, ಮಹತ್ತೈಯೇ-ಮಹತ್ವವನ್ನು, ಕಾಟ್ಟುಮ್-ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವು ಉಂಟಾಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಎಂದರೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನಿಶ್ವಾಸಪ್ರಕರ್ಷಮ್-ಈ ವಿಶ್ವಾಸದ ಮಹತ್ವವು, ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ಬತ್ತಿಲುಮ್-ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ಬದಲ್ಲೂ, ನಾರಾಯಣಶಬ್ದದಲ್ಲೂ, ಉಳ್ಳ-ತೋರಿಬರುವ, ಪುರುಷಕಾರಸಂಬಂಧ ಗುಣಾದಿಗಳೈ-ಅವಿನಾಭೂತಳಾಗಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವೂ, ಇದು ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ಬದಿಂದ ದ್ಯೋತಿತವು, ನಿತ್ಯಸಂಬಂಧವೂ, ನಿತ್ಯಗಳಾದ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳೂ, ಆದಿಶಬ್ದದಿಂದ ಸಹಕಾರ್ಯಂತರದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪತೆಯೂ, ಬಂಧನಿವೃತ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಭಗವತ್ಕೈಂಕರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಇವುಗಳನ್ನೂ ಇದು ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಿಂದ ತೋರಿಬರುವಂಥಾದ್ದು, ಇವುಗಳನ್ನು, ಅನುಸಂಧಿತ್ತನಾರೇ-ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಿದ ಒಡನೆಯೇ, ವರುಮ್-ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ಹೀಗೆ ಉಂಟಾದರೆ, ಅದರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.—ಇತ್ತಾಲ್-ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಿ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂದು ಭರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವದರ ಮೂಲಕ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ಉಂಟಾಗುವದರಿಂದ, ತೇ ಅಸಚಾರ ಪ್ರಾಚುರ್ಯ

ಇತ್ತಾಲೇ ತನ್ ಅಪಚಾರ ಪ್ರಾಚುರ್ಯಾದಿಗಳ್ ಅಡಿಯಾಗವರುಂ ಶಙ್ಕೆ
ಗಳೆಲ್ಲಾಂ ಕಳೆಯುಮ್.

“ಪ್ರಸದ್ಯೇ” ಇತ್ಯತ್ರಸೂಚಿತ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಸ್ಯ ಅವಶ್ಯಕತ್ವಮ್

ದಿಗಳ್ ಅಡಿಯಾಗವರುಂ- ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ತನ್ನ ಅಪರಾಧಗಳ ಅಧಿಕ್ಯದ ಮೂ
ಲಕ ಉಂಟಾಗುವ, ಶಂಕೆಗಳೆಲ್ಲಾಂ-ಎಲ್ಲಾ ಶಂಕೆಗಳು, ಕಳೆಯುಮ್-
ನಿವರ್ತಿಸುತ್ತವೆ, ಹೋಗುತ್ತವೆಂಬ ಭಾವವು. ಪರಮಕಾರುಣ್ಯ ಪ್ರೇರಿತನಾದ
ಶರಣ್ಯನ ರಕ್ಷಕತ್ವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವು ಈತನು
ಮಾಡಿರುವ ಅನಂತಾಪರಾಧಗಳ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾಗುವ ಜ್ಞಾನತಿರೋಹಿ
ತತ್ವವು. ವ್ಯಕ್ತನಾದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಜ್ಞಾನತಿರೋಹಿತತ್ವವು ಸಂದೇಹಗಳನ್ನು
ಉಂಟುಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಶಬ್ದಗಳು ಯಾವು
ವೆಂಬುದನ್ನು ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಿರುವೆವು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಮಹತ್ತಾದ ಉನ್ನತ
ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವವನು, ಈ ಅಬ್ಬನಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಿರುವವನು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ
ಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವನೇ? ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಲೆಖ್ಯವಿಲ್ಲದ ಜನ್ಮ
ಸಂತತಿಗಳು ಕಳೆದುಹೋದುವು. ಜನ್ಮಜನ್ಮದಲ್ಲೂ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು
ಲೆಖ್ಯಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವು. ಇಂತಹ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಈ ಅಲ್ಪನಾದ
ವ್ಯಾಜರೂಪಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಭಗವಂತನು ತೊಲಗಿಸುವನೇ? ಇತ್ಯಾದಿ ಶಂಕಾ
ಗಳು ಇಲ್ಲಿ ನೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಇಂತಹ ಶಂಕಾಗಳು ತೊಲಗಬೇಕಾದರೆ ಶ್ರೀಮ
ನ್ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ ಕರುಣಾನಿಧಿಯಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಮಯ
ಳಾದವಳ ಸಂಬಂಧವೂ ಪುರುಷಕಾರಿತ್ವವೂ ಈ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವೇ
ಇಲ್ಲದಿರುವ ಆಶೆಯ ವಾಲ್ಮೀಕಿಶಯವೂ, ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ
ತೋರಿಬರುವ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳೂ ಪ್ರಸನ್ನನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸತಕ್ಕದ್ದೇ ತನ್ನ ಪ್ರತ
ವೆಂಬ ಅಪ್ರತಿಹತ ಸಿದ್ಧಸಂಕಲ್ಪತೆಯೂ, ಇವುಗಳ ಸಮಸಂಧಾನದೊಂದಿಗೆ
ನೀನು ಶರಣವಾಗತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಪ್ರಸದ್ಯೇ ಎಂದು ಭರಸಮರ್ಪಣೆ
ಮಾಡುವಾಗ ಆ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ಉದಯಿಸದೇ ಇರು
ವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು.

ಹಿಂದೆ ಪರಿಕರವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಶಬ್ದಾಪಂಚಕಗಳು ಉಪ
ಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನಗೊಂಡು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವೆ ಶಂಕೆಗಳ ಉಪ
ಪಾದನೆಗೆ ೧೦೦೧ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನೂ, ಅವುಗಳ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕೆ ೧೦೦೨ ರಿಂದ
೧೦೦೩ ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ.

ಇವ್ವಿಶ್ವಾಸದಾರ್ಥ್ಯಂ ವೇಣುಮೆನ್ನುಮಿಡತ್ತೈ (೧) “ರಾಕ್ಷಸಾನಾ ಮ
ವಿಸ್ರಂಭಾ ದಾಂಜನೇಯಸ್ಯ ಬಂಧನೇ | ಯಥಾ ವಿಗಲಿತಾ ಸದ್ಯ ಸ್ವಮೋಘಾ
ಪ್ಯ ಸ್ತಬಂಧನಾ | ತಥಾ ಪುಂಸಾಮ ವಿಸ್ರಂಭಾತ್ ಪ್ರಪತ್ತಿಃ ಪ್ರಚ್ಯುತಾ
ಭವೇತ್ | ತಸ್ಮಾದ್ವಿಸ್ರಂಭಯುಕ್ತಾನಾಂ ಮುಕ್ತಿಂ ದಾಸ್ಯತಿ ಸಾಚಿರಾತ್ ”
ಎನ್ನು ಶೊಲ್ಲಿತ್ತು.

“ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ ವಿಶ್ವಾಸಪ್ರಕರ್ಷದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು

ಹಿಂದೆ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿರುವ ಧಾತು ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ಮೂಲಕ
ವಿಶ್ವಾಸದ ಪ್ರಕರ್ಷತೆಯು ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅನಂತರ ಅದು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾ
ಯಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದ ಉದಿಸುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಈ
ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವು ಪ್ರಪದ್ಯೆಗೆ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ನುಡಿಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲೂ, ಅನಂ
ತರ ದೇಹವಿಯೋಗ ಉಂಟಾಗುವವರೆಗೂ ಈ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸದ ದಾರ್ಥ್ಯವು
ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವೆಂದು ಸಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.—**ಆಂಜನೇಯಸ್ಯ
ಬಂಧನೇ**-ಇಂದ್ರಜಿತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಆಂಜನೇಯನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯ
ದಲ್ಲಿ, **ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಅವಿಸ್ರಂಭಾತ್** - ರಾಕ್ಷಸರುಗಳಿಗೆ ಆ ಅಸ್ತ್ರಬಂಧನದಲ್ಲಿ
ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ, **ಅಸ್ತ್ರಬಂಧನಾ**-ಅಸ್ತ್ರದ ಬಂಧನವು, **ಅಮೋಘಾಪಿ**-
ಅಮೋಘವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ, **ಯಥಾ**-ಹೇಗೆ, **ಸದ್ಯಃ**-ಒಡನೆಯೇ ಎಂದರೆ
ರಾಕ್ಷಸರು ಆಂಜನೇಯನನ್ನು ಹಗ್ಗದಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಒಡನೆಯೇ, **ವಿಗಲಿತಾ**--
ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವು ಹಗ್ಗದಿಂದ ಕಟ್ಟುವ ಅವಮಾನವನ್ನು ಸಹಿಸದೆ ನಿಷ್ಫಲವಾದುದಾ
ಯಿತೋ, **ತಥಾ**-ಹಾಗೆಯೇ, **ಪುಂಸಾಂ**-ಪ್ರಪದನಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಪುರುಷರಿಗೆ,
ಪ್ರಪತ್ತಿಃ-ಪ್ರಪದನವು, **ಪ್ರಚ್ಯುತಾಭವೇತ್**-ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಗವೇ ಇಲ್ಲದುದ
ರಿಂದ ಫಲಕಾರಿಯಾಗದೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ, **ತಸ್ಮಾತ್**-ಆ ಕಾರಣದಿಂದ, **ಸಾ**-ಆ
ಪ್ರಪದನವು, **ವಿಸ್ರಂಭಯುಕ್ತಾನಾಂ**-ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳವರಿಗೆ, **ಅಚಿರಾತ್**-
ಶೀಘ್ರದಲ್ಲೇ, **ಮುಕ್ತಿಂದಾಸ್ಯತಿ** - ದೈವಾನುಗ್ರಹದ ಮೂಲಕ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು
ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಕೊಡಲಾರದು, ಅದು ಬರೀ ವ್ಯಾಜವು; ಅದು
ಸ್ವಾಮಿಯ ಕೃಪೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವದರಿಂದ ಮುಕುಂದನು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು
ಕೊಡುವನು ಎಂಬ ಭಾವವು. **ಎನ್ನು ಶೊಲ್ಲಿತ್ತು**-ಎಂದು ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳ
ಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ ಇತಿಹಾಸವು ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿತವು. ಅಲ್ಲಿ
ಹೇಳಿರುವದೇನೆಂದರೆ— ಚತುರ್ಮುಖನ ಅಸ್ತ್ರವಾದುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ತಾನು
ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕೊಡುವದು ಉಚಿತವು; ಅದರ ಬಂಧದಿಂದ ರಾವಣನೊಂದಿಗೆ

ಇವ್ಯವಸಾಯತ್ತಿನುಡೈಯ ಪ್ರಭಾವಮ್ (೨) “ವ್ಯವಸಾಯಾದ್ಯತೇ
ಬ್ರಹ್ಮನ್ನಾಸಾದಯತಿ ತತ್ಪರಮ್ ।” (೩) ನಿಸ್ಸಂಶಯೇಷು ಸರ್ವೇಷು ನಿತ್ಯಂ
ಸಂವಾದವು ದೊರಕುವದರ ಮೂಲಕ ತನಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಯೋಜನ ಉಂಟೆಂದು
ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದನು. ಅನಂತರ ರಾಕ್ಷಸರು ಸುಮ್ಮನಿರದೆ “ತತಸ್ತಂ ರಾಕ್ಷಸಾ
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನಿರ್ಮಿಚೇಷ್ಟ ಮರಿಂದಮಮ್ । ಬಬಂಧುಶ್ಯಣವಲ್ಕೈಶ್ಚ ದ್ರುಮ
ಜೀರೈಶ್ಚ ಸಂಹತೈಃ ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ ಶಣಬುಹಗ್ಗ ವಲ್ಕಲಿಗಳಿಂದ
ಕಟ್ಟಿದರು. “ಸಬದ್ಧಸ್ತೇನ ವಲ್ಕೇನ ವಿಮುಕ್ತೋಸ್ತ್ರೇಣ ವೀರ್ಯವಾ । ಅಸ್ತ
ಬಂಧ ಸ್ವಚಾನ್ಯಂಹಿ ನಬಂಧ ಮನುವರ್ತತೇ ” ಹಾಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಒಡನೆಯೇ
ಈ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಆಂಜನೇಯನು ಒಡನೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಬಿಡ
ಲ್ಪಟ್ಟನು; ಏಕೆಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಬಂಧವು ಬೇರೆ ಬಂಧನವನ್ನು ಸಹಿಸುವು
ದಿಲ್ಲವು. ಅಮೋಘವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಬಂಧಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ
ಯಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ರಾಕ್ಷಸರು ಹಗ್ಗದಿಂದ ಕಟ್ಟಿದುದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವು ಫಲಕಾರಿ
ಯಲ್ಲದೇ ಹೋಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಶರಣಾಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ
ಅದು ಅಷ್ಟು ಅಮೋಘವಾಗಿದ್ದರೂ, ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ
ಮೂಲಕ ಭರನ್ಯಾಸವು ಫಲಕಾರಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು. ಶರಣಾಗತಿಯಲ್ಲಿ
ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಉಪಾಯಾಂತರ ಅವಲಂಬನವೂ, ಅನ್ಯದೇವತಾ ಭಜನವೂ
ಇವುಗಳು ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡುವವು ಎಂಬ ಭಾವವು; ಫಲೋನ್ಮು
ಖಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವವು ಎಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಆದುದರಿಂದ ಮಹಾ
ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಭರನ್ಯಾಸವನ್ನನುಷ್ಠಿಸಿ ತಾನು ಕೃತಕೃತ್ಯನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅಂತಹ
ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸದ ದಾರ್ಢ್ಯವನ್ನು ದೇಹಾವಸಾನದವರೆಗೂ ಹೊಂದಿರಬೇಕೆಂಬ
ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

ಇವ್ಯವಸಾಯತ್ತಿನುಡೈಯ ಪ್ರಭಾವಮ್-ಶಾಸ್ತ್ರಪಜ್ಞಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ
ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದುಂಟಾಗುವ ನಿಶ್ಚಯಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಭಾವವು, (೨) ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮಾ-
ಹಿ ಶುಕರೇ, ಇದು ಜನಕರು ಶುಕರಿಗೆ ಹೇಳುವ ವಾಕ್ಯವು, ವ್ಯವಸಾಯಾದ್ಯತೇ-
ಇಂತಹ ನಿಶ್ಚಯಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೇ, ತತ್ಪರಮ್-ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು,
ನಾಸಾದಯತಿ-ಹೊಂದುವದಿಲ್ಲವು. ಇದರ ಪೂರ್ವಾರ್ಥವು—“ಭವಾಂಶ್ಚೋ
ತ್ಪನ್ನವಿಜ್ಞಾನಃ ಸ್ಥಿರೇಬುದ್ಧಿ ರಲೋಲುಪಃ” ಎಂದಿರುತ್ತದೆ. ಉತ್ಪನ್ನವಿಜ್ಞಾನ
ವೇನು ಅದರಿಂದುಂಟಾಗುವ ಸ್ಥಿರಬುದ್ಧಿಯೇನು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಅರ್ಥ
ವೇ ವ್ಯವಸಾಯ ಶಬ್ದದಿಂದ ಬೋಧಿತವಾದುದು. “ಬ್ರಹ್ಮನಾಸಾದಯತಿ ”
(೩) ಎಂಬುದು ವೈಶಂಪಾಯನರು ಜನಮೇಜಯನಿಗೆ ಹೇಳುವ ವಾಕ್ಯವು. ಇದರ

ವಸತಿವೈಹರಿಃ । ಸಸಂಶಯೋ ಹೇತುಬಲಾನ್ನಾಧ್ಯಾವಸತಿ ಮಾಧವಃ ”
ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಲುಮ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮ್, ಇಮ್ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಮ್ ಉಂಡಾನಾಲ್
ಪಿನ್ನು ವಿಮರ್ಶಕಾಲತ್ತಿಲ್ ಒರುಕ್ಕಾಲಂ ಸಂಶಯಂ ಪಿರವಾದು.

ಆಗೈಯಾಲ್ ಪಿನ್ನು ಒರುಕ್ಕಾಲಮ್ ಇನ್ನಿಷಯತ್ತಿಲ್ ಸಂಶಯಂ
ಪಿರಿಯಾದಪಡಿಯಾನ ಪ್ರಥಮಕ್ಷಣತ್ತಿಲ್ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಂ ಪ್ರಪತ್ತಿಕ್ಕು

ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ೧೯೯೭-೯೮ ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿ. ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ
ಪರಿಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸವಿರಬೇಕು. ಗುರುಮುಖೇನ ಮಾಡಿದ ಭರನ್ಯಾಸಾನುಷ್ಠಾನ
ದಿಂದ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲಾ ಕಳೆದು ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆಂದು
ಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೇಳಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ದೃಢವಾದ ನಂಬಿಕೆ ಇರಬೇಕು. ಹಾಗಲ್ಲದೆ
ಸಂಶಯಾತ್ಮಾವಾದರೆ ನಾಶವಾಗುವನು ಎಂಬ ಭಾವವು. ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿ
ಲುಮ್-ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವು. ಇಮ್ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ
ಮುಂಡಾನಾಲ್-ಈ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವು ಗುರುಕೃಪಾ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನಗಳಿಂದ
ಉಂಟಾದರೆ, ಪಿನ್ನು-ಅನಂತರ, ವಿಮರ್ಶಕಾಲತ್ತಿಲ್-ಈ ಭರನ್ಯಾಸದ ಮಹಾ
ತ್ವೈಯನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ತಿಳಿಯುವ ಉತ್ತರಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಒರುಕ್ಕಾಲಂ-ಎಂದಿಗೂ,
ಸಂಶಯಂ-ಆ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಅಪನಂಬಿಕೆಯು, ಪಿರವಾದು-ಹುಟ್ಟಿ
ಲಾರದು. ಗುರುಕಟಾಕ್ಷದಿಂದಲೂ ತದನುಗ್ರಹದಿಂದಂಟಾಗುವ ಶಾಸ್ತ್ರೋಪ
ದೇಶಬಲದಿಂದಲೂ, ಭರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಮಹಾ
ವಿಶ್ವಾಸರೂಪ ಅಂಗವು ಉಂಟಾದರೆ, ಅನಂತರ ಉತ್ತರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಭರನ್ಯಾಸ
ಮಹಾತ್ವೈಯಿಂದಲೇ ವಿಮರ್ಶಜ್ಞಾನವು ಉಂಟಾದಾಗ ಅದು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತ
ದೆಯೇ ವಿನಾ ಸಂಶಯವು ಎಂದಿಗೂ ಉಂಟಾಗಲಾರದೆಂಬ ಭಾವವು. ಪ್ರಪ
ದನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸರೂಪವಾದ ಅಂಗವು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವು. ಅದು
ಉಂಟಾದ ನಂತರ ಪ್ರಬಲ ಪ್ರಾರಬ್ಧವಶಾತ್ ಈ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವು ನಶಿಸಿ
ಹೋಗಲಾರದೋ? ಎಂದರೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರು, ಅದನ್ನೇ ಮುಂ
ದಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.—ಆಗೈಯಾಲ್-ಆ ಕಾರಣದಿಂದ,
ಪಿನ್ನು-ಭರನ್ಯಾಸೋತ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಒರುಕ್ಕಾಲಂ-ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಾಗಲಿ,
ಇನ್ನಿಷಯತ್ತಿಲ್-ಈ ಅಲ್ಪೋಪಾಯವು ನಿರತಿಶಯ ಫಲಕೊಡುವದರಲ್ಲಿ, ಸಂ
ಶಯಂ ಪಿರಿನಾದಪಡಿಯಾನ-ಸಂಶಯವು ಉಂಟಾಗದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವ,
ಪ್ರಥಮಕ್ಷಣತ್ತಿಲ್-ಭರನ್ಯಾಸದ ಮೊದಲಿನ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು,
ಪ್ರಪತ್ತಿಕ್ಕು ಅಜ್ಞಮ್-ಪ್ರಪದನಕ್ಕೆ ಸಾರಭೂತವಾದ ಅಂಗವು. ಪ್ರಪದನ
ಕಾಲದ ಪ್ರಥಮ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಅಂಗವಾದ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವು, ತದು

ಅಜ್ಞಮ್. ಇದು ಮಂದಮಾಯಿರುನ್ನಾಲುಂ ವಿಶೇಷಿತ್ತು ಕಟಾಕ್ಷಿಕ್ಕ ತೊಡಂಗಿನ ಈಶ್ವರ್ ಶೇಷಪೂರಣಂ ಪಣ್ಣಮ್.

ತ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭರನ್ಯಾಸವು ಕೊಡುವ ಫಲದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವು ಎಂದಿಗೂ ಉಂಟಾಗದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಪದನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೋ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವು ಇರಬಹುದು. ಪ್ರಬಲ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವಶದಿಂದ ನಶಿಸಿಹೋಗಲಾರದೋ? ಎಂಬಾಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ “ಇದು ಮಂದಮಾಯ್” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದ ಮೂಲಕ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಶ್ವಾಸವು ಪ್ರಪದನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಂದವಾಗಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಪನ್ನನು ಸ್ವಾಮಿಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಿಯನಾಗುವದರಿಂದ, “ಲೋಚನಾಭ್ಯಾಂ ಪಿಬನ್ನಿವ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ವಿಭೀಷಣನು ಶ್ರೀರಾಮನಿಂದ ಕಟಾಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ, ಆತನನ್ನು ತನ್ನ ದಿವ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಅವಲೋಕಿಸುವದರಿಂದ, ಆತನಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವು ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುತ್ತದೆಯೇ ವಿನಾ ಕ್ಷೀಣವಾಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.— ಇದು-ಈ ವಿಶ್ವಾಸವು, ಮಂದಮಾಯಿರುನ್ನಾಲುಂ-ಸ್ವಲ್ಪ ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ವಿಶೇಷಿತ್ತು ಕಟಾಕ್ಷಿಕ್ಕ ತೊಡಂಗಿನ-ಯಾವಾಗ ಪ್ರಪನ್ನನಾದರೆ ಆಗ ತನ್ನ ವನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತನ್ನ ದಿವ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ನೋಡಲುಪಕ್ರಮಿಸಿದ, ಈಶ್ವರ್-ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು, ಶೇಷಪೂರಣಂ ಪಣ್ಣಮ್-ವಿಶ್ವಾಸವು ಸಾಲದೆ ಮಂದವಾಗಿದ್ದ ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸ ಉಂಟಾಗುವಹಾಗೆ ಮಾಡುವನು. ಇದು ಕೃಪಾಸಾಗರನ ಕಾರ್ಯವು. ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪ್ರಭುವಿನಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ಫಲದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಆತನಿಗೆ ನಂಬಿಕೆಯು ಪ್ರಪದನಮಾಡಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಂದವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಅದು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಪಯಾ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕೊನೆಗೆ “ಸುಹೃದೋವಾ ಭವದ್ವಿಧಾಃ” ಎಂದು ಶ್ರೀರಾಮನಿಂದಲೇ ಆತನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವ ಹಾಗೆ ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ, ಪರ್ವತಾಗ್ರದಿಂದ ರಾವಣನನ್ನು ನೋಡಿದ ಒಡನೆಯೇ, ಈ ನೀಚನೇ ಸೀತಾಚೋರನು ಎಂದು “ಕ್ರೋಧವೇಗೇನ ಸಂಯುಕ್ತ” ನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ರಾವಣನಲ್ಲಿಗೆ ಹಾರಿ, ತಾನು ರಾಮದಾಸನೆಂದು ಹೇಳಿ, ಆತನಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು “ಆಕೃಷ್ಯ ಮಕುಟಂ ಚಿತ್ರಂ” ಆತನ ದಿವ್ಯ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಿಸಿದನು. ಇದು ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಾಬಂದ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು. ಹಾಗೆಯೇ ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ಭರನ್ಯಾಸ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರೀವನಷ್ಟು ಮಂದವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಯಾವಾಗ ಶರಣ್ಯನ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭೀಷಣನು ಬಿದ್ದನೋ, ಆಗ ಆತನನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನು “ಲೋಚನಾಭ್ಯಾಂ ಪಿಬನ್ನಿವ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ದಿವ್ಯ

(೧) “ಮಿತ್ರಭಾವೇನ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ನತ್ಯಜೇಯಂ ಕಥಂಚನ ” ಎನ್ನು

ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ನೋಡಿ, ಆತನನ್ನು ತಮ್ಮ ಗೋಷ್ಠಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು “ಅಖ್ಯಾಹಿ ಮಮತತ್ವೇನ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಬಲಾಬಲಂ” ರಾಕ್ಷಸರಾದ ನಿಮ್ಮಗಳ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸು ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ, ಆತನು ತಮ್ಮವನಾದುದರಿಂದ ರಾಕ್ಷಸರ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸು ಎಂದು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪ್ರಭುವು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವು ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ವಿಭೀಷಣನು ಹೇಳುತ್ತಾನೇನೆಂದರೆ-“ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ವಧೇಸಾಹ್ಯಂ ಲಂಕಾಯಾಶ್ಚ ಪ್ರಥರ್ಷಣಮ್ | ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಯಥಾಪ್ರಾಣಂ ಪ್ರವೇಷ್ಯಾಮಿ ಚ ವಾಹಿನೀಮ್ ” (ರಾ. ಯುದ್ಧ. ೨೧-೨೩) ರಾಕ್ಷಸರ ವಧೆಯಲ್ಲೂ ಲಂಕಾಪುರಿಯ ನಾಶದಲ್ಲೂ ತನಗೆ ಪ್ರಾಣವಿರುವವರೆಗೂ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡುವೆನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದೆಲ್ಲಾ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದುದರ ಮಹಿಮೆಯು.

ಯಾವಾಗ ಮಂದವಿಶ್ವಾಸ ಮೂಲಕವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಸರ್ವಭರವನ್ನೂ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಭರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದನೋ, ಆಗ ಮಿಕ್ಕ ವಿಷಯವೆಲ್ಲಾ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸೇರಿದುದಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಭಾರವೂ ಸಹ ಆತನಿಗೆ ಸೇರಿದುದೇ ಎಂಬ ಭಾವವು. ಯಾವಾಗ ಪ್ರಪನ್ನನು ತನ್ನವನಾದನೋ ಆಗ ಆತನನ್ನು ದಿವ್ಯಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಈಕ್ಷಿಸುವದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಾ ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆಂಬ ಭಾವವು. ಪ್ರಪನ್ನಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಕೈಬಿಡನೆಂಬ ಭಾವವು. ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಭಗವದುಕ್ತಿಯನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.—(೧) “ಮಿತ್ರಭಾವೇನ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ನತ್ಯಜೇಯಂ ಕಥಂಚನ ” ಭರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ನನ್ನವನೆಂದು ಹೇಳಿ, ಸರ್ವಭರವನ್ನೂ ನನ್ನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬಂದವನನ್ನು ನಾನು ಎಂದಿಗಾದರೂ ಕೈಬಿಡುವೆನೇ? ನಿರತಿಶಯ ಫಲವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿರುವಾಗ ಅದನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟೀತೀರಬೇಕಾಗಿರುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವದೂ ನನಗೇ ಸೇರಿದುದಲ್ಲವೇ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಈ ಭಗವದ್ವಾಕ್ಯವು ಉದಾಹೃತವು. ಈ ಶ್ಲೋಕವು ಹಿಂದೆಯೇ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯದಲ್ಲೂ ಉದಾಹೃತವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಅಮೋಘಾರ್ಥಗಳ ಉಪಪಾದನೆಗಾಗಿ ೨೬೬ ರಿಂದ ೨೭೨ ನೆಯ ಪುಟಗಳವರೆಗೂ ನೋಡಿ.

ಇಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರಭಾವನೆಯಿಂದ ಭರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದವನನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಕೈಬಿಡುವನಲ್ಲವು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೊನೆಗೂ ರಕ್ಷಿಸುವೆನೆಂದು ಕಂಕಣಬದ್ಧನಾಗಿರು

(೧) ರಾಮಾ. ಯುದ್ಧ. ೧೮-೩.

ಶರಣ್ಯ ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ ದಾನಿರೇ. ಅಂಜಲ್ಯಾದಿಗಳುಂ ಅಗಪ್ಪಡ (೨)
“ನಜಾತುಹೀಯತೇ” ಎನ್ನುವುದಿರೇ ಇರುಪ್ಪದು.

ನಾಗ, ಮಂದವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವಹಾಗೆ ಮಾಡುವ ಭಾರವೂ ಆತನದಲ್ಲವೇ? ಇದೂ ಆತನಿಗೆ ಸೇರಿದುದೆಂಬುದು ಕೈಮುತಿಕ ನ್ಯಾಯಸಿದ್ಧವು. ಆತನನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ನಾನು ಕೈಬಿಡುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದ ನಂತರ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವೆನು ಎಂದು ಹೇಳ ಬೇಕೇ? ಇದು ಕೈಮುತಿಕನ್ಯಾಯಸಿದ್ಧವೆಂಬ ಭಾವವು. ಈ ಕೈಮುತ್ಯಸಿದ್ಧವೆಂದು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಇನ್ನೊಂದಾದ ಆಚಾರ್ಯೋಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಸಮರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಶ್ವಾಸವಾದರೂ ಭರನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅಂಗವು. ಭರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಮಂದವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಕರುಣಾಮಯೋ ದಧಿಯು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ ಪೂರ್ಣಮಾಡುವ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ; ಅಂಗವೇನೂ ಅಲ್ಲದ ಒಂದು ಅಂಜಲಿಯೇ ಸಾಂಗಪ್ರಸದನದ್ವಾರಾ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಹೇತು ವಾಗುವಾಗ, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಮುಕ್ತಿ ಕೊಡನೇ? ಅದು ಕೈಮು ತಿಕನ್ಯಾಯಸಿದ್ಧವೆಂದು ಶ್ರೀ ಯಾಮುನೇಯೋಕ್ತಿಯನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.-

ಅಂಜಲ್ಯಾದಿಗಳುಂ - ಅಂಜಲಿಯನ್ನು ಮಾಡುವದು, ಆದಿಪದದಿಂದ ಆತನ ನಾನು ಸಂಕೀರ್ತನ, ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ, ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವಾಸ, ದೀಪಾರೋಪಣ, ಪುಷ್ಪ ಮಾಲಾ ಸಮರ್ಪಣಾದಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು, ಅಗಪ್ಪಡ-ಉಂಟಾದುದಾದರೆ, “ನಜಾತುಹೀಯತೇ” - ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಫಲಕಾರಿಯಾಗದೇ ಹೋಗುವ ದಿಲ್ಲವು, ಎನ್ನುವುದಿರೇ-ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ, ಇರುಪ್ಪದು-ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಈ ಮಂದವಿಶ್ವಾಸವು ಪೂರ್ಣವಾದ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆಂಬ ಭಾವವು. ಈ ಪೂರಾ ಶ್ಲೋಕವು ಯಾವುದೆಂದರೆ?—

“ಶ್ವದಂಘ್ರಿಮುದ್ವಿತ್ಯ ಕದಾಪಿ ಕೇನಚಿದ್ಯಥಾ ತಥಾ ವಾಪಿ ಸಕೃತ್ಯತೋಂ ಜಲಿಃ| ತದೈವ ಮುಷ್ಣಾತ್ಯಶುಭಾನ್ಯಶೇಷತಶ್ಶುಭಾನಿಪುಷ್ಣಾತಿ ನ ಜಾತು ಹೀ ಯತೇ” ಇದರ ಅರ್ಥವು-ಶ್ವದಂಘ್ರಿಮುದ್ವಿತ್ಯ-ಅರತ್ತರಾದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳ ನ್ನಾಶ್ರಯಿಸದೇ ಮುಕ್ತಿದಾಯಕನಾದ ನಿನ್ನ ಸರ್ವಲೋಕಶರಣ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವ ಭೋಗ್ಯಾತಿಶಯವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ಉಪಾಯ ವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಾಪ್ಯವಾಗಿಯೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಎಂದರೆ ಭಾವಿಸಿ, ಕದಾಪಿ-ಸುಲಗ್ನ ಸುಮುಹೂರ್ತಗಳು, ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿಗಳು, ಆರಂಭಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಅಲ್ಲದೆ, ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಆಗಲಿ, ಕೇನಚಿತ್-ಉಪಾಯಾಂತರವಾದ, ಉಪಾಸನೆಗೆ ತ್ರಿವರ್ಗದವರೇ ಆಗಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲದೆ ಅವರಿಗೂ ಸ್ತ್ರೀ ಶೂದ್ರ ಚಂಡಾಲರೇ

ಆಗಲಿ, ಹೀಗೆ ಯಾರಿಂದಲಾಗಲಿ, ಯಥಾತಥಾವಾಪಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಅಂಜಲಿ ರಚನೆಯು ತಿಳಿಯದೇಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಅಂಗವೈಕಲ್ಯದಿಂದೇ ಆಗಲಿ, ಹೇಗೆ ಆಗಲಿ, **ಸಕೃತ್ತ್ವತೋಂಜಲಿಃ**-ಉಪಾಸನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಹಾಗೆ ಆವೃತ್ತಿ ಬೇಕಾಗದೆ ಒಂದು ಸಲ ಮಾಡಿದ ಅಂಜಲಿಯು, **“ವಸಂತೇ ವಸಂತೇ ಜ್ಯೋತಿಷಾ ಯಜೇತ”** ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವಸಂತರ್ತುವಿನಲ್ಲೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವವುಗಳ ಹಾಗೆ ಅಲ್ಲದೆ, ಪ್ರತಿ ಧನುರ್ಮಾಸದಲ್ಲೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವ ಆರಾಧನೆಯ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಒಂದುಸಲ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿದ ಅಂಜಲಿಬಂಧವು, ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದುದು ಸ್ಮರಣ, ನಾನುಸಂಕೀರ್ತನ, ಸಮ್ರಾಜನ, ಮಾಲಾಕರಣ, ದೀಪಾರೋಪಣ, ಮೊದಲಾದ ನಾನಾವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೂ ಉಪಲಕ್ಷಣವು, ಆದರೆ ಕೆಲವುಗಳಲ್ಲಿ ದೇಹಾಯಾಸವೂ, ಇನ್ನೂ ಕೆಲವುಗಳಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯವ್ಯಯವೂ ಉಂಟು; ಈ ಅಂಜಲಿಯನ್ನು ಸಕೃತ್ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಕಷ್ಟಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು. ಆದುದರಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದವುಗಳಿಗಿಂತ ಸುಕರವು ಮತ್ತು ನಿರತಿಸಯ ಫಲದಾಯಕವೆಂಬ ಭಾವವು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಮಹಾ ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ ಅಂಜನೇಯನು ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಕೋಪೋಪರಮನಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಲಂಜಲಿಬಂಧವು ಒಳ್ಳೇ ಉಪಾಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:- **“ಕೃತಾಪರಾಧಸ್ಯ ತೇ ನಾನ್ಯತ್ಪಶ್ಯಾಮ್ಯಹಂಕ್ಷಮಮ್ | ಅಂತರೇಣಾಂಜಲಿಂ ಬದ್ಧ್ವಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದನಾತ್”** ಎಂಬದಾಗಿ, ಇಂತಹ ಅಂಜಲಿಬಂಧವು, ತದೈವ-ಅಂಜಲಿಮಾಡಿದ ಉತ್ತರಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ, ಅಶುಭಾನಿ-ಸಮಸ್ತ ಬಂಧಕ ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳನ್ನು, ಅಶೇಷತಃ-ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಉಳಿಯದ ಹಾಗೆ, ನಿಶ್ಶೇಷವಾಗಿ. ಮುಷ್ಣಾತಿ-ಅಪಹರಿಸುತ್ತದೆ, ಕೃಷ್ಣ ಚಾಂದ್ರಾಯಣಾದಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳು ನಿಯತ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೋಗಲಾಡಿಸಬಲ್ಲವು. ಇದು ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತದೆಂಬ ಭಾವವು. ಇಷ್ಟುಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲವು. ಶುಭಾನಿಪುಷ್ಣಾತಿ - ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿ ಸಾಧನಾನುಷ್ಠಾನದ್ವಾರಾ ಮುಕ್ತಿಯವರೆಗೂ ಬೇಕಾದುವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ, **ನಜಾತುಹೀಯತೇ-“ಸ್ವಲ್ಪಮಪ್ಯಸ್ಯಧರ್ಮಸ್ಯ ತ್ರಾಯತೇ ಮಹತೋ ಭಯಾತ್”** (ಗೀ. ೨-೪೦.) ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ, ಎಂದಿಗೂ ಆ ಅಂಜಲಿಯು ನಿರರ್ಥಕವಾದುದು ಆಗುವದಿಲ್ಲವು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ **“ಸಕೃತ್ತ್ವತೋಂಜಲಿ ಗೋವಿಂದೋ ನೃಣಾಂ ಜನ್ಮಶತ್ಕಿಂಶಿಕಮ್ | ಸಾಪರಾಶಿಂ ದಹತ್ಯಾಶು ತೂಲರಾಶಿ ಮಿನಾನಲಃ | ಸಕೃದುಚ್ಚಾರಿತಂ ಯೇನ ಹರಿರಿತ್ಯಕ್ಷರದ್ವಯಮ್ ! ಬದ್ಧಃ ಪರಿಕರಸ್ತೇನ ಮೋಕ್ಷಾಯ ಗಮನಂ ಪ್ರತಿ”** ಎಂದರೆ “ಒಂದು ಸಲ ಗೋವಿಂದ ಸ್ಮರಣೆಯು ಅನೇಕ ಜನ್ಮಸಂತತಿಯಲ್ಲೂ ಮಾಡಿದ ಪಾಪರಾಶಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಗ್ನಿಯು ಹತ್ತಿಯರಾಶಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ದಹಿಸುವಹಾಗೆ ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಹರಿ: ಎಂಬೆರಡಕ್ಷರವನ್ನು ಒಂದಾವರ್ತಿ ಉಚ್ಚರಿಸೋಣವು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೋಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ದಟ್ಟೆಯಹಾಗೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು” ಎಂಬಿವು ಅನುಸಂಘೇಯಗಳು. ಆ ಅಂಜಲಿಯಿಂದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಪ್ರೀತನಾದರೆ ಮೋಕ್ಷದವರೆಗೆ ಸರ್ವಶ್ರೇಯಸ್ಸೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. “ತಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಸನ್ನೇಕಮಿಹಾಸ್ತ್ಯಲಭ್ಯಂ” (ವಿ. ಪು.) ಎಂಬ ಪರಾಶರೋಕ್ತಿಯ ಹಾಗೆ ಮೋಕ್ಷವೂ ಕೂಡ ಲಭಿಸಬಹುದೆಂಬ ಭಾವವು. “ಅಂಜಲಿ: ಪರಮಾಮುದ್ರಾ” ಎಂದು ಶ್ಲಾಘಿಸಲ್ಪಟ್ಟು “ಕ್ಷಿಪ್ರಂದೇವಪ್ರಸಾದನೀ” ಬಹಳಕಾಲ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಇಲ್ಲದೆ ಬೇಗ ಸ್ವೇದ್ಯರಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಅಂಜಲಿಯೇನು ಸಾಕ್ಷಾದುಪಾಯವೇ ಅಲ್ಲವೇ ಎಂಬ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕಾರವಾಗಲಿ ಅಂಜಲಿಯಾಗಲಿ ಭರಸಮರ್ಪಣದೊಂದಿಗೆ ನಡೆದಿದ್ದ ಸಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವಾಗುವದರಲ್ಲೇನೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲವು. ಬಹುಶಃ ಭರಸಮರ್ಪಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಾಡಿದುದೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಸಕೃತ್ಯು ತೋಜಲಿ: ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿರಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಭರಸಮರ್ಪಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದುದಲ್ಲವಾದರೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಹೇತುವಲ್ಲವು. ವ್ಯವಹಿತಸಾಧನವೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ಅಂಜಲಿಯು ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವದರ ಮೂಲಕ ಸಾಧುಸಮಾಗಮ, ಗುರೂಪಸದನ, ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನ ಹೀಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶ್ರೇಯಃಪರಂಪರೆಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಮುಕ್ತಿದಾಯಕವು. ಕೆಲವರು ಅಂಜಲಿಗೆ ಇಷ್ಟಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಳುವದು ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸುವರು. ಇದು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ ನ್ಯೂನತೆಯ ವೈಭವವು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಈ ಅಂಜಲಿಯೇ ಸಾಕ್ಷಾದುಪಾಯವಾಗಿ ಅವ್ಯವಹಿತವಾದ ಉಪಾಯವೆಂದು ಭಾವಿಸುವರು. ಇಂತಹ ಭಾವನೆಯೇಗ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸಿದರೆ “ಭಕ್ತ್ಯಾಪರಮಯಾವಾಪಿ ಪ್ರಪತ್ತ್ಯಾವಾ ಮಹಾಮತೇ | ಪ್ರಾಪ್ನೋಹಮ್ ನ್ಯಾನ್ಯಥಾಪ್ರಾಪ್ತಃ” ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದುದಾಗುತ್ತದೆ. ಫಲಾಂತರ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವನಿಗೆ ಅದನ್ನೂ ಈ ಅಂಜಲಿಯು ಕೊಡಬಲ್ಲದು. ಅಂತಹ ಫಲಾವೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಉಪಾಯಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಂಟಾಗುವವರೆಗೂ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಈ ಅಂಜಲಿಗೆ ಕಾಲನಿಯಮವಾಗಲಿ ದೇಶನಿಯಮವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ, ವರ್ಣ ಶ್ರಮಾದಿಗಳ ಮತ್ತು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ನಿಕ್ರೃಷ್ಟ ಜಾತಿಗುಣಾದಿಗಳ ನಿಯಮವಾಗಲಿ ಬೇಕಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಇದಕ್ಕೆ ಆ ವೃತ್ತಿಯೂ ಬೇಕಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಕ್ಷಿಪ್ರಾನುಗ್ರಹದಾಯಕವೆಂದೂ, ಸರ್ವಪಾಪನಾಶಕವೆಂದೂ, ಕೊನೆಗೆ ನಿರತಿರಯ ಫಲದಾಯಕವೆಂದೂ ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ವಿಶೇಷ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರು ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾಂತರವರ “ಅಂಜಲಿವೈಭವ” ಎಂಬ

ಆಗೈಯಾಲ್ ಮುಂದವಿಶ್ವಾಸಮುಮ್ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಪರೈಂತಮಾಮ್.

ಅನೆಯ ಚಿಲ್ಲರೆ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಪರಾಂಬರಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಉಪಾಯಗಳು ಎಂದರೆ ಅವ್ಯವಹಿತೋಪಾಯಗಳು ಎರಡೇ (೧) ಉಪಾಸನೆ (೨) ಭರಣ್ಯಾಸವೆಂದು ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿಡತಕ್ಕದ್ದು. “ಪ್ರಪನ್ನಶ್ಚದ್ವೇಧಾ” ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯು ಅನುಸಂಘೇಯವು. “ಯದಾಪ್ನೋತಿ ತದಾಪ್ನೋತಿ ಕಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ ಕೇಶವಮ್ | ಕಲೇದೋಷನಿಭೇ ರಾಜನ್ನಸ್ತಿ ಹ್ಯೇಕೋ ಮಹಾನ್ಗುಣಃ | ಕೀರ್ತನಾದೇವ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಮುಕ್ತಬಂಧಃ ಪರಂವ್ರಜೇತ್ ” ಎಂಬಲ್ಲಿಯೂ ಕೀರ್ತನಾದೇವ ಎಂದು ಏನಕಾರವಿದ್ದರೂ ಸಾಕ್ಷಾದುಪಾಯವಲ್ಲವು. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಕೇಶವಸಂಕೀರ್ತನವು ಮಹತ್ತಾದುದು, ಅದು ಕೃಷ್ಣಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಉಂಟುಮಾಡುವದರ ಮೂಲಕ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗದೇ ಎಂದಿಗೂ ಇರುವದಿಲ್ಲವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಆ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ಮರಣ, ಭಗವತ್ಕಥಾಶ್ರವಣ, ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ, ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವಾಸ, ದೀಪಾರೋಪಣ, ಮಾಲಾಕರಣ ಮೊದಲಾದ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಉಪಾಯಕ್ಕೆ ಸಾಧನಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಆದುದರಿಂದ ವಿಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನ್ಯೂನತೆಯು ಭರಣ್ಯಾಸಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಭಗವತ್ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅದು ವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿ ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾಗದೇ ಇರುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಆದುದರಿಂದ ನಿಗಮನಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಿಶ್ವಾಸವು ಮಂದವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಕೈಬಿಡುವದಿಲ್ಲವು ; ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವು ಬೇಕಿಲ್ಲವು ; ಆತನ ಕೃಪಾಪ್ರಭಾವ ಮಹಿಮೆಯು ಆ ಮಂದವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಪರೈಂತವಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿಸುವದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗೈಯಾಲ್-ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಮಂದವಿಶ್ವಾಸವೂ, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಪರೈಂತಮಾಮ್-ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ ಪರೈಂತವೂ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಭಾವವು.

ಹಿಂದೆ ನಾಜ್ಗಪ್ರಪದನಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಭರಣ್ಯಾಸವು “ಯಾಚ್ಛಾನ್ವಿತಂ” ಉಪಾಯವಾಗಿರು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದುದು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಮಾಡಿ, ಇದಕ್ಕೆ ಭರತಮುನಿವಾಕ್ಯವಾದ “ಅನನ್ಯಸಾಧ್ಯೇ” ಎಂಬಲ್ಲೂ “ತಮೇವೋಪಾಯಭೂತೋ ಮೇ ಭವೇತಿಪ್ರಾರ್ಥನಾಮತಿಃ” ಎಂಬ ಅಹಿರಬೃಧ್ನಿ ವಾಕ್ಯವನ್ನೂ ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದರು. ಈಗ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬುದು ಅಂತಹ ಅಜ್ಞಾತಬೋಧಕಶಬ್ದವಾದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ಬೋಧಿತವೆಂದೇನೋ ಉಪಪಾದಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಆದರೆ ತದೇಕೋಪಾಯತಾಯಾಚ್ಛಾ-ನೀನು ಉಪಾಯನಾಗಿರು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆಯೋ ಎಂದು ಆಶ್ಚೇಸಿಸಿದರೆ, ಶರಣ-ಶಬ್ದದೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿ, ಶರಣಂಪ್ರಪದ್ಯೇ-ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ

ಇಪ್ಪಡಿ ಉಪಾಯಮಾಗ ಅಧ್ಯವಸಿಕ್ಶಿರೇನೆನ್ನು ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸತ್ವೈ ಚ್ಛೋಲ್ಲ । (೧) “ ಅನನ್ಯಸಾಧ್ಯೇಸ್ವಾಭೀಷ್ಟೇ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಪೂರ್ವಕಮ್ । ತದೇಕೋಪಾಯತಾಯಾಚ್ಛಾ ಪ್ರಪತ್ತಿಶ್ಚರಣಾಗತಿಃ ” (೨) “ ತ್ವಮೇವೋಪಾಯಭೂತೋಮೇ ಭವೇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮತಿಃ । ಶರಣಾಗತಿರಿತ್ಯುಕ್ತಾ ” (೩) “ ಭವಶರಣಮ್ ” ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಾನುಸಾರತ್ತಾಲೇ ಪ್ರಾರ್ಥನೈಯುಮ್ ಇಜ್ಞೇ ಶೋಲಿತ್ತಾಯಿತ್ತು.

ಉಪಾಯಪ್ರಾರ್ಥನಾಯಾಂ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣಮ್ ಅಂತರ್ಗತಮ್

ಇವ್ವುಪಾಯಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಲೇ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣಮ್ ಅಂತರ್ಗತಂ ವೃಥಗ್ಭೂತಮನ್ನು.

ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.-ಇಪ್ಪಡಿ-ಹೀಗೆ ವಿಶ್ವಾಸದೊಂದಿಗೆ, ಅಧ್ಯವಸಿಕ್ಶಿರೇಽ ಎನ್ನು-ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುತ್ತೇನೆಂದು, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸತ್ವೈ ಚ್ಛೋಲ್ಲ-ಯಾವಾಗ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಂಬಿಕೆಯು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ, ಆಗ, “ ಅನನ್ಯಸಾಧ್ಯೇಸ್ವಾಭೀಷ್ಟೇ ” ಎಂಬ ಭರತಮುನಿವಾಕ್ಯದಲ್ಲೂ, “ ತ್ವಮೇವೋಪಾಯಭೂತೋಮೇ ” ಎಂಬ ಅಹಿರಬೃಧ್ನೈಸಂಹಿತಾ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲೂ, ಮತ್ತು “ ಭವಶರಣಮ್ ” ಎಂಬ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲೂ, ಇತ್ಯಾದಿಪ್ರಮಾಣಾನುಸಾರತ್ತಾಲೇ-ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯುಮ್-ನೀನು ಉಪಾಯನಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ, ಇಜ್ಞೇ-ಈ, ಪ್ರಪದ್ಯೇ-ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿ, ಶೋಲಿತ್ತಾಯಿತ್ತು-ಹೇಳಿದಂತೆ ಆಯಿತು, ಶರಣಂಪ್ರಪದ್ಯೇ-ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಉಪಾಯವಾಗಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತೇನೆ ಎಂದರೆ ನೀನು ಉಪಾಯವಾಗ ಬೇಕು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೇ ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಈ ಭರತಮುನಿ, ಅಹಿರಬೃಧ್ನೈಸಂಹಿತಾ ವಾಕ್ಯಗಳ ಅರ್ಥೋಪಪಾದನೆಗಳಿಗೆ ೧೦೫೩-೪ ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ “ ಭವಶರಣಂ ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ೧೦೫೪-೯ ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನೂ ಪರಾಂಬರಿಸಿ.

ಉಪಾಯಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವು ಅಂತರ್ಗತವು

ಇವ್ವುಪಾಯಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಲೇ-ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಧಾತುಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಂದ ತೋರಿಬರುವ ಉಪಾಯದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲೇ, ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣಮ್-ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಅಂಗವಾದ ಸಂರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ ಕೂಡ, ಅಂತರ್ಗತಂ-ಅಡಗಿರುತ್ತದೆ. ಉಪಾಯಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಎಂತಾದ್ದೆಂದರೆ ಉಪಾಸನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಾರವನ್ನೂ ಹಾಕದೇ ಸರ್ವಭರವನ್ನೂ ನೀನೇ ವಹಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಪ್ರಪದ್ಯೇ-ಎಂಬ ಪದವು ಬೋಧಿ

ಪ್ರಸಿದ್ಧೇ ಇತ್ಯತ್ರ ಪ್ರಾರ್ಥನೀಯಾಂಶ ನಿರ್ಧಾರಣಮ್

ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತ್ಯನಿಷ್ಠನಿವೃತ್ತಿರೂಪಮಾನ ಫಲತ್ತಿನುಡೈಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೈ ಉತ್ತರಖಂಡತ್ತಿಲೇ ಪಣ್ಣಾನಿರ್ದ ಇಜ್ಜು ಫಲಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೈಪಣ್ಣನಾಲ್ ಪುನರುಕ್ತಿಯುಂಡಾಮ್. ಪ್ರಸತ್ತಿಕ್ಕುಫಲಮಾಗ ಭಕ್ತಿರೂಪೋಪಾಯತ್ತೈ ಪ್ರಾರ್ಥಿಕ್ಕುಮಾಪ್ತೋಲೆ ಸ್ವತಂತ್ರಪ್ರಸತ್ತಿನಿಷ್ಠನುಕ್ಕು ಇಜ್ಜು

ಸುತ್ತದೆ ಎಂದಾಯಿತೋ ಆಗ ರಕ್ಷಣಾಭರವನ್ನು ನೀನೇ ವಹಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ ಅದರಲ್ಲೇ ಅಡಗಿರುತ್ತದೆಂಬ ಭಾವವು. ಆದುದರಿಂದ ಪೃಥಗ್ಭೂತಮನ್ರು-ಆ ಉಪಾಯಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಿಂತ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವು ಬೇರೆಯಾದುದಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು.

ಆದರೆ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವೂ ಈ ಉಪಾಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ದ್ವಯದ ಉತ್ತರಖಂಡಾಭಿಪ್ರಾಯವೂ ರಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯಕೈಂಕರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಫಲವನ್ನೇ ಬೋಧಿಸುವದರಿಂದ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಪುನರುಕ್ತಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲವೇ? ಎಂಬ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷವು ಉದಯಿಸಬಹುದು. ಪೂರ್ವಪಕ್ಷವೇ ಮುಂದೆ ಮೂಲದಲ್ಲೇ ಉಪವಾದಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಸಿದ್ಧೇ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಯದ್ರೂಪವಾದುದೆಂಬುದರ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯು

ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತ್ಯನಿಷ್ಠನಿವೃತ್ತಿರೂಪಮಾನ ಫಲತ್ತಿನುಡೈಯಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೈ-ಮೋಕ್ಷದಶೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಕೈಚ್ಛಿರೂಪ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಸರ್ವಪುಣ್ಯವಾಪಗಳ ಅನಿಷ್ಟಗಳ ನಿವೃತ್ತಿರೂಪವಾದ ಫಲದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು, ಉತ್ತರಖಂಡತ್ತಿಲೇ-ದ್ವಯದ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿ, ಪಣ್ಣಾನಿರ್ದ-ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಇಜ್ಜು-ಈ ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿರುವ “ಪ್ರಸಿದ್ಧೇ” ಎಂಬಲ್ಲಿ, ಫಲಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೈ-ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣದಲ್ಲಿ ತೋರುವ, ಫಲಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೈ-ಫಲಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು, ಪಣ್ಣನಾಲ್-ಮಾಡಿದರೆ, ಪುನರುಕ್ತಿಯುಂಡಾಮ್-ಪುನರುಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆಂಬುದು ಆಕ್ಷೇಪವು; ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಉಪಾಸನವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವ ಅಜ್ಞಪ್ರಪದನವು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಎಂದೇನಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ, ಪ್ರಸತ್ತಿಯಿಂದ ಈ ಭರನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಏನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—ಪ್ರಸತ್ತಿಕ್ಕುಫಲಮಾಗ-ಅಜ್ಞರೂಪಶರಣಾಗತಿಗೆ ಫಲವಾಗಿ, ಭಕ್ತಿರೂಪೋಪಾಯತ್ತೈ-ಉಪಾಸನರೂಪ ಉಪಾಯವನ್ನು, ಪ್ರಾರ್ಥಿಕ್ಕುಮಾಪ್ತೋಲೆ-ಹೇಗೆ ಸಾಧಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತದೋ, ಅದರಹಾಗೆ, ಪ್ರಸತ್ತಿನಿಷ್ಠನುಕ್ಕು-ಪ್ರಸಿದ್ಧೇ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಭರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವವನಿಗೆ, ಇಜ್ಜುಸಾಧ್ಯಮಾಯ್-ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದುದಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಾರ್ಥನೀಯ

ಸಾಧ್ಯಮಾಯ್ ಪ್ರಾರ್ಥನೀಯಮಾಯಿರುಪ್ಪದೊರು ಉಪಾಯಮಿಲ್ಲೆ-
 ಅನಪಿನ್ನು, ಇಜ್ಜುಪ್ರಾರ್ಥನೈಶೊಲ್ಲುಗಿರಪಡಿ ಎನ್ನೆನ್ನಿಲ್ ? ಫಲಪ್ರದಾನ
 ಮ್ಪುಣ್ಣುಗಿರವಿಡಮ್ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ವಿಷಯತ್ತಿಲುಮ್ ಪೊದುವಾಯಿರುಕ್ಕ
 ಅಕಿಂಚನನಾಯ್ ಸರ್ವಭರನ್ಯಾಸಂ ಪಣ್ಣುಗಿರವನ್ ಪಕ್ಕಲ್ ಪ್ರಪತ್ತಿ,
 ನೇರೊರು ಉಪಾಯತ್ತುಕ್ಕು ಅಂಗಮಾಗ ನಿಲ್ಲಾದಪಡಿ ಶರಣ್ಯ ತಾ
 ಉಪಾಯಾಸ್ತರಸ್ಥಾನತ್ತಿಲೇ ನಿನ್ರುಫಲಮ್ ಕೊಡುಕ್ಕಿರ ಅಂಶಮ್,
 ಮಾಯ್-ಅಪೇಕ್ಷಿತತಕ್ಕದ್ದಾಗಿಯೂ ಇರುಪ್ಪದೊರು ಉಪಾಯಮಿಲ್ಲೆ-
 ಇರುವಂತಹ ಇನ್ನು ಯಾವ ಉಪಾಯವೂ ಇಲ್ಲವು. ಅನಪಿನ್ನು-ಹೀಗಾದನಂತರ,
 ಇಜ್ಜೇ-ಈ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾರ್ಥನೈಶೊಲ್ಲುಗಿರಪಡಿಎನ್ನೆ
 ನ್ನಿಲ್-ಉಪಾಯಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಬೋಧಿಸುವ ಕ್ರಮದ ನಿರ್ವರ್ಣೆಯು ಎಲ್ಲಿ ?
 ಎಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತವಡಿಸಿ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಫಲಪ್ರದಾನಂಪಣ್ಣುಗಿರ
 ವಿಡಮ್-ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಫಲವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ಸಂದರ್ಭವು, ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ
 ವಿಷಯತ್ತಿಲುಮ್-ಬುಭುಕ್ಷುವಾಗಿ ಐಹಿಕಫಲವನ್ನ ಪೇಕ್ಷಿಸುವ, ಮತ್ತು ಮುಮು
 ಕ್ಷುವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಫಲವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ, ಹೀಗೆ ಎರಡು ವಿಧವಾದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಗಳ
 ವಿಷಯದಲ್ಲೂ, ಪೊದುವಾಯಿರುಕ್ಕ-ಸಮನಾಗಿರುವಾಗ, ಎಂದರೆ ಅವರವರ
 ಇಷ್ಟಾನುಸಾರ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವನಾಗಿರುವಾಗ, ಅಕಿಂಚನನಾಗಿ, ಸರ್ವ
 ಭರನ್ಯಾಸಂಪಣ್ಣುಗಿರವ್ ಪಕ್ಕಲ್-ಸಮಸ್ತ ಭರನ್ಯಾಸವನ್ನೂ ಮಾಡುವವನ
 ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿನೇರೊರು ಉಪಾಯತ್ತುಕ್ಕು ಅಂಗಮಾಗನಿಲ್ಲಾದಪಡಿ-
 ಪ್ರಪದನವು ಬೇರೆ ಇನ್ನು ಯಾವ ಉಪಾಯಕ್ಕೂ ಅಂಗವಾಗಿರದಹಾಗೆ,
 ಶರಣ್ಯ ತಾ-ಸರ್ವಶರಣ್ಯನಾದ ತಾನು, ಉಪಾಯಾಂತರಸ್ಥಾನತ್ತಿಲೇನಿನ್ರು-
 ಬೇರೇ ಉಪಾಯವಾದ ಭಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಉಪಾಸನದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಫಲಂ
 ಕೊಡುಕ್ಕಿರಅಂಶಮ್-ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ಅಂಶವು, ಏತ್ತಮಾನಪಡಿಯಾಲೇ-
 ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದಾದುದರಿಂದ, ಅವ್ವೇತ್ತಮಾನ-ಅಂತಹ
 ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ, ಭರನ್ಯಾಸಸ್ವೀಕಾರಮ್-ಭರನ್ಯಾಸದ ಸ್ವೀಕಾರವು, ಇಜ್ಜು-ಈ
 ದ್ವಯಪೂರ್ವಖಂಡದ ಪ್ರಪದ್ಯೇ-ಎಂಬಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾರ್ಥಕ್ಕೆಪಡುಗಿರದು-ಪ್ರಾರ್ಥಿಸ
 ಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪೂರ್ದಪಕ್ಷವು ಉಂಟಾಗಬಹುದು, ಏನೆಂದರೆ-
 ಪ್ರಪದ್ಯೇ-ಎಂಬಲ್ಲಿ ಗೋಪ್ತೃತ್ವಾಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿದ್ದರೆ, ಉತ್ತರ
 ಖಂಡವು ಫಲವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವದರಿಂದ, ಎರಡರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಒಂದೇಯಾಗಿ
 ವುನರುಕ್ತಿದೋಷಉಂಟಾಗುವದಿಲ್ಲವೋ ? ಎಂಬುದು. ಈ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಕ್ಕೆ
 ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಪೂರ್ದಖಂಡಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೂ ಉತ್ತರಖಂಡಪ್ರಾರ್ಥ
 ನೆಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವುಂಟು, ವುನರುಕ್ತಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಗೋಪ್ತೃತ್ವ
 ವರಣವು ಭರಸ್ವೀಕಾರಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂಗವು, ತಾನು ಅಶಕ್ತನಾಗಿ

ಏತ್ತಮಾನಸಡಿಯಾಲೆ ಅಷ್ಟೇತ್ತಮಾನ ಭರಸ್ವೀಕಾರಾಂಶಂ ಇಜ್ಞುಪ್ರಾರ್ಥಿ ಕೃಪಡುಗಿರದು.

ಅಕಿಂಚನನಾದುದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವು ; ಆದುದರಿಂದ ಅದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ನಿಂತು ಅದು ಕೊಡುವ ಫಲವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವ ಸರ್ವಭರವನ್ನೂ ನೀನೇ ವಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೊಡನೆ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪವು ; ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಾದರೋ, ಅದರಿಂದಂಟಾಗುವ ನಿತ್ಯಕೈಜ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಹೀಗೆ ಎರಡಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು. ಸರ್ವಭರವನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ ; ಹೀಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಫಲವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿ ; ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ಭೇದವು ಎಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

ಉತ್ತರಖಂಡದ ಮುಖ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯವು, ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿ ಅನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿರೂಪ ಫಲದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೆಂದು “ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತ್ಯನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿರೂಪಮಾನಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಯಪ್ರಾರ್ಥನೈ ” ಎಂಬುದರಿಂದ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ “ತಮೇವ ಶರಣಂಗಚ್ಛೇದಸರ್ವಭಾವೇನ ಭಾರತ | ತತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ಪರಾಂ ಶಾಂತಿಂ ಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರಾಪ್ನುಸಿ ಶಾಶ್ವತಮ್ ” (ಗೀ. ೧೨-೬೨) ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವು ಭರನ್ಯಾಸದಿಂದಂಟಾಗುವ ಅನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿ, ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಗಳನ್ನು ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವಖಂಡದ ಮುಖ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು “ ಅಕಿಂಚನನಾಯ್ ಸರ್ವಭರನ್ಯಾಸಂ ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ “ಭರಸ್ವೀಕಾರಮ್ ಇಜ್ಞುಪ್ರಾರ್ಥಿ ಕೃಪಡುಗಿರದು” ಎಂದು ಪೂರೈಸಿದ ವಾಕ್ಯವು ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಉತ್ತರಖಂಡವು ಪೂರ್ವಖಂಡದ ಪುನರುಕ್ತಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲವು. ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವಾದರೋ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಸರ್ವಭರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಾಡುವ ಆತ್ಮಸಮರ್ಪಣೆಗೆ ಅಂಗವು ಎಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಅದು ಭರನ್ಯಾಸಾವಿನಾಭೂತವಾಗಿ ಭರಸ್ವೀಕಾರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಅಂಗವು. ಅಷ್ಟುಮಾತ್ರವೇ.

ಭಕ್ತಿಯೋಗದ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೂ ಇದಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸಉಂಟೆಂದೂ ಈ ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಹೇಳಿದರು. ಭಕ್ತಿಯೋಗದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು, ಉಪಾಸನಕ್ಕೆ ಅಂಗವಾಗಿ ಉಪಾಸನ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೂ ಕೂಡ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಏಕೆ ಭಾವಿಸಕೂಡದು ? ಎಂದಾಕ್ಷೇಪಿಸಿದರೆ, ಭರನ್ಯಾಸಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಭರಸ್ವೀಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಯಾವುದನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲವು ; ಏಕೆಂದರೆ ಸರ್ವಭರವನ್ನೂ ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವದರಿಂದ ಆತನೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುವವನು ; ಇದನ್ನೇ “ಪ್ರಪತ್ತಿಕ್ಕುಫಲಮಾಹಭಕ್ತಿರೂಪೋಪಾಯತ್ಪ್ರಾರ್ಥಿಕ್ಕುಮಾಪ್ನೋಲೆ”

ಆನಾಲಮ್, ಇಷ್ಟೇ ಉಪಾಯಮಾಯ್ ನಿರ್ದನೇಣುಮೆನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿತ್ವೇ ಅಭಿಮತಫಲವಿಶೇಷತ್ವೈ ಉಪಾಯಾಂತರ ವ್ಯವಧಾನಮರತ್ತರ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ಇನ್ನೊಂದು ಪೂರ್ವಪಕ್ಷವನ್ನು ಹೇಳಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ—ಆಗಲಿ, ನೀವು ಹೇಳುವಹಾಗೆ ಭರಸ್ವೀಕಾರಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದೇ ಒಪ್ಪೋಣ; ಯಾವಾಗ ಉಪಾಯಾಂತರದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲದೆ, ಉಪಾಯಾಂತರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಡುವ ಭರವೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮದೇ, ಈ ಭರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಎಂದಾಯಿತೋ, ಆಗ ಉಪಾಯಾಂತರದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಫಲವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಗಲಿಲ್ಲವೋ, ಆಗ ಉತ್ತರವಿಂಡವು ಅಧಿಕಮದ ವಿಷಯವಲ್ಲವೋ? ಅದರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಏನು? ಎಂದಾಕ್ಷೇಪತಂದರೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ—(೧) ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಶದ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ. ಪೂರ್ವವಿಂಡದಲ್ಲಿ ಉಪಾಯಾಂತರದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ನಿಂತು ಸರ್ವಭರವನ್ನು ನೀನೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು. ಉತ್ತರವಿಂಡದಲ್ಲಿ ಅದರ ಫಲವಾದ ನಿನಗೆ ನಿತ್ಯಕೃಂಕರ್ಯ ಮಾಡುವ ಫಲದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು. ಆಗಲಿ, “ಶ್ರೀಮತೇ ಸಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ” ಎಂದು ಇಷ್ಟೇ ಇರುವಾಗ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೇ ತೋರುವದಿಲ್ಲವೇ? ಪೂರ್ವವಿಂಡಕ್ಕೂ ಉತ್ತರವಿಂಡಕ್ಕೂ ಸಮನ್ವಯವೇ “ನಮಃ” ಎಂಬ ಇಷ್ಟೇ ಪ್ರಯೋಗವಿರುವದರಿಂದ ತೋರುವದಿಲ್ಲವೇ? ಎಂದರೆ “ನಮಃ ಇತಿಪ್ರಾರ್ಥನಾ” ಎಂದು ಅಧ್ಯಾಹಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂಬುದು ಅರ್ಥವಾಗಿ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ, (೨) ಹಾಗೆ ಅಧ್ಯಾಹಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಸರಿಯಲ್ಲವು; ಮತ್ತೆ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಾಹಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಯಾವ ನ್ಯಾಯವು? ಎಂದಾಕ್ಷೇಪಿಸಿದರೆ, ಪೂರ್ವವಿಂಡದಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ ಉಪಾಯಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಫಲದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಉತ್ತರವಿಂಡವು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಪುನರುಕ್ತಿ ಎಂಬ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗೆ ವರಿಹಾರವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆನಾಲಮ್-ನೀವು ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ಒಪ್ಪಿದರೂ, ಇನ್ನೂ ಆಕ್ಷೇಪವು ಬೋಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಿಯು ಹೇಳಬಹುದು. ಇಷ್ಟೇ-ಈಗ ಉಪಪಾದಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಉಪಾಯಮಾಯ್ ನಿರ್ದನೇಣುಮೆನ್ನು-ಉಪಾಸನದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀನು ಉಪಾಯವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆಂದು, ಅಪೇಕ್ಷಿತ್ವೇ-ಯಾವಾಗ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಅವೇಕ್ಷಿಸಿದನೋ ಆಗ, ಅಭಿಮತಫಲವಿಶೇಷತ್ವೈ-ಭರವ್ಯಾಸನಿಷ್ಠನಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಫಲವಿಶೇಷವನ್ನು, ಉಪಾಯಾಂತರ ವ್ಯವಧಾನಮರ-ಉಪಾಯಾಂತರವಾದ ಉಪಾಸನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಕಾಲವಿಳಂಬವಿಲ್ಲದೆ ಎಂದರೆ ಆ ಉಪಾಸನದ

ವೇಣುಮೆನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿತ ದಾಗಾದೋ ? ಆಗೈಯಾಲ್ ಉತ್ತರಖಂಡತ್ತಿಲ್ ಪ್ರಾರ್ಥನೈ ಮಿಗುದಿಯನ್ನೋ ? ವೆನ್ನಿಲ್, ಉತ್ತರಖಂಡತ್ತಿಲ್ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ವಿಷಯತ್ತಿಲ್ ಅಂಶಭೇದಂ ತೋತ್ತುಗೈಕ್ಕಾಗ ಪಿರಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಕ್ಕಿರದಾಗೈ ಯಾಲೇ ಮಿಗುದಿಯಿಲ್ಲೈ. ಉತ್ತರಖಂಡತ್ತಿಲ್ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯ ಫಲವಿಶೇಷ ವ್ಯಂಜಕಮಾನ ವಾಕ್ಯತ್ತಿನುಡೈಯ ಅನ್ವಯಮಾತ್ರತ್ತುಕ್ಕಾಹ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಪದಮ್ ಅಧ್ಯಾಹರಿತ್ತಾಲುಮ್ ಫಲಸ್ವರೂಪಮಾತ್ರತ್ತಿಲೇ ತಾತ್ಪರ್ಯಮೆನ್ನು ಪರಿಹಾರಮಾಗವುಮಾಮ್.

ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲದೇನೇ, ತರವೇಣುಮೆನ್ನು-ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು, ಪ್ರಾರ್ಥಿತ ದಾಗಾದೋ-ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಂತೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲವೋ ? ಆಗೈಯಾಲ್-ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಉತ್ತರಖಂಡತ್ತಿಲ್-ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾರ್ಥನೈ-ಪುನಃ ಫಲವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸೋಣವು, ಮಿಗುದಿಯನ್ನೋ-ಅಧಿಕಾಂಶವಲ್ಲವೋ ? ಹೆಚ್ಚಾದ ಅನಾವಶ್ಯಕ ವಾದ ವಿಷಯವಲ್ಲವೋ ? ಎನ್ನಿಲ್-ಎಂದು ಅಕ್ಷೇಪತಂದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ ವನ್ನು ಹೇಳುವೆವು ಎಂಬ ಭಾವವು ; ಉತ್ತರಖಂಡತ್ತಿಲೇ-ಮೇಲೆ ನಾವು ತಿಳಿಸಿದರೀತ್ಯಾ, ಪ್ರಾರ್ಥನಾವಿಷಯತ್ತಿಲ್-ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಅಂಶ ಭೇದಂತೋತ್ತುಗೈಕ್ಕಾಗೈಯಾಗ-ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ತೋರಿಬರುವದಕ್ಕಾಗಿ, ಮಿಗುದಿಯಿಲ್ಲೈ-ಉತ್ತರಖಂಡವು ಹೆಚ್ಚಾದುದಾಗಿ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾದುದೆಂದು ಹೇಳಲು ಆಗುವದಿಲ್ಲವು. ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಪದವೇ ಇಲ್ಲವೇ ? ಹೀಗಿರುವಾಗ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಭೇದಉಂಟೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವಿರಿ ? ಎಂದರೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಉತ್ತರ ಖಂಡತ್ತಿಲ್-ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿ, ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯಫಲವಿಶೇಷವ್ಯಂಜಕಮಾನ ವಾಕ್ಯತ್ತಿನುಡೈಯ-ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮೋಕ್ಷದೇಶೆಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿರೂಪಫಲವಿಶೇಷವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುವ ವಾಕ್ಯದ, ಅನ್ವಯಮಾತ್ರತ್ತು ಕ್ಕಾಹ-ಅನ್ವಯವುಂಟಾಗುವದಕ್ಕಾಗಿ, ಪ್ರಾರ್ಥನಾಪದಮ್-ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು, ಅಧ್ಯಾಹರಿತ್ತಾಲುಮ್-ಅಧ್ಯಾಹಾರಮಾಡಿಕೊಂಡಾದರೂ, ಫಲ ಸ್ವರೂಪಮಾತ್ರತ್ತಿಲೇ-ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಈ ದಾಸನು ಮಾಡುವ ಫಲರೂಪವಾದ ನಿತ್ಯಕೈಂಕರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ, ತಾತ್ಪರ್ಯಮೆನ್ನು-ತಾತ್ಪರ್ಯ ವೆಂದು, ಪರಿಹಾರಮಾಗವುಮಾಮ್-ಪುನರುಕ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದವಿನ ಪರಿಹಾರ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡರಲ್ಲೂ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯುಂಟು. ಪೂರ್ವಖಂಡದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸರ್ವಭರವನ್ನೂ ವಹಿಸುವ ಉಪಾಯವಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯೂ, ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಾದರೋ ನಿತ್ಯಕೈಂಕರ್ಯರೂಪದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯೂ ಇರುವದರಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥ ನೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಉಂಟು. ಆದುದರಿಂದ ಪುನರುಕ್ತಿದೋಷಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ

ಖಂಡದ್ವಯೇನ ಏಕವಾಕ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಃ ; ದ್ವಯಸ್ಯನಿಷ್ಕೃಷ್ಟಾರ್ಥಃ

ಪೂರೋತ್ತರಖಂಡಜ್ಞಾನ್ ಇರಣ್ಣಕ್ಕುಮ್ ತಿರಣ್ಣಪೊರುಳ್ ನಿಷ್ಕುರ್ಷಿಕ್ಕುಮಿಡತ್ತಿಲ್, “ ಅಕಿಂಚಿನನಾನ್ ಎನಕ್ಕು ನೀ ಉಸಾಯಾಂತರ

ವಿಲ್ಲವು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ “ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯನಮ ಇತಿಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಸ್ಯಾತ್ ” ಎಂದು ಅಧ್ಯಾಪಾರನಾದ ಶಿಷ್ಯಬಹುದೇಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು.

ಆಗಲಿ, ಹೀಗೆ ಎರಡು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳು ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಂಟೆಂದು ಉಪಪಾದಿಸಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ, ನನಗೆ ಉಪಾಯವಾಗು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು, ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಗೆ ನಿತ್ಯಕೈಚ್ಚುರೈ ಉಂಟಾಗಲಿ, ಹೀಗೆ ಎರಡು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಸರಿಯೋ, ಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಒಂದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೇ ಎಂಬ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ತಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ದ್ವಯದ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವವರಾಗಿ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೇ ವಿನಾ ಭಿನ್ನಗಳಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ದ್ವಯದ ಸಾರಭೂತಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.—ಸಾರಾ ಸ್ವಾದನಿಯವರು ಈ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷವನ್ನು ಉಪಪಾದಿಸುವದರಲ್ಲಿ, ಎರಡಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಮೂರು ವಾಕ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ ವಾಕ್ಯಭೇದ ದೋಷವುಂಟಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—ಹೇಗೆಂದರೆ—೧. ಈ ದ್ವಯಾಖ್ಯಮನ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ತಿರುವಡಿಗಳನ್ನು ಉಪಾಯವಾಗಿ ವರಿಸುವೆನು. ೨. ಭರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ೩. ತಮ್ಮಗಳ ನಿತ್ಯಕೈಂಕರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂಬದಾಗಿ ಮೂರು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳೆಂದು ಪೂರ್ವಪಕ್ಷದ ಉಪಪಾದನೆಯು.

ಎರಡು ಖಂಡಗಳಿಂದಲೂ ಒಂದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಸಿದ್ಧಿಯು.

ದ್ವಯದ ನಿಷ್ಕರ್ಷಾರ್ಥವು.

ಈ ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಎರಡು ಖಂಡಗಳಿಂದಲೂ ಒಂದೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಎಂದೂ, ಅದೇ ದ್ವಯಮೂಲಕವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಭರಸಮರ್ಪಣೆಯು ಸಾರಭೂತವಾದ ನಿಷ್ಕರ್ಷಾಭಿಪ್ರಾಯವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ—ಪೂರೋತ್ತರ ಖಂಡಜ್ಞಾನ್ ಇರಣ್ಣಕ್ಕುಮ್-ಈ ದ್ವಯದ ಪೂರೋತ್ತರಖಂಡಗಳೆರಡಕ್ಕೂ, ತಿರಣ್ಣಪೊರುಳ್-ನಿಷ್ಕುರ್ಷಣ್ಣದ ಪ್ರಗುಣಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು, ಸಾರಭೂತವಾದ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು, ನಿಷ್ಕುರ್ಷಿಕ್ಕುಮಿಡತ್ತಿಲ್-ನಿಷ್ಕರ್ಷವಾದುವ ನಂಬಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು, ನಿಷ್ಕರ್ಷಾರ್ಥ ಯಾವುದೆಂಬುದನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ—“ ಅಕಿಂಚಿನನಾನ್ ಎನಕ್ಕು-ಅನನ್ಯಗತಿಕನಾದ ನನಗೆ, ನೀ ಉಸಾಯಾಂತರಸ್ಥಾನತ್ತಿಲೇ ನಿನ್ನು-

ಸ್ಥಾನತ್ತಿಲೇ ನಿನ್ನು ಫಲವಿಶೇಷತ್ತೈ ತರುಗೈಕ್ಕಾಗ ಯಥೋಕ್ತಮಾನ ಆತ್ಮರಕ್ಷಾಭರನಿಕ್ಷೇಪಂ ” ಪಣ್ಣಿಗಿರೇ ಎನ್ನು ಒರುವಿಶಿಷ್ಟಪ್ರಾರ್ಥನಾನ್ವಿತ ಭರಸಮರ್ಪಣಮಾಮ್.

ಹಿತಚಿಂತಕನಾದ ನೀನು ಬೇರೆ ಉಪಾಯವಾದ ಉಪಾಸನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಫಲವಿಶೇಷತ್ತೈತ್ತರುಗೈಕ್ಕಾಗ-ನಿರತಿಶಯ ಫಲವಿಶೇಷವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ, ಯಥೋಕ್ತಮಾನ-ಹೇಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆಯೋ ಆ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ, ಎಂದರೆ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಾದಿ ಪರಿಕರಗಳೊಂದಿಗೆ ಎಂಬ ಭಾವವು. ಆತ್ಮಾರಕ್ಷಾಭರನಿಕ್ಷೇಪಂ ಪಣ್ಣಿಗಿರೇ-ಆತ್ಮವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಭಾರವನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎನ್ನು-ಎಂಬದಾಗಿ, ಒರುವಿಶಿಷ್ಟಪ್ರಾರ್ಥನಾನ್ವಿತ ಭರಸಮರ್ಪಣಮಾಮ್-ಎರಡು ಖಂಡದಿಂದಲೂ ಸೇರಿ ಒಂದೇ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಯಿಂದ ಸೇರಿದ, ಸ್ವಾಮಿಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಭರವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ತಾತ್ಪರ್ಯವಾಗು ತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವಾಗುವದರಿಂದ ಈ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಾಕ್ಯಭೇದ ದೋಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲವೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಮೇಲೆ ಪೂರ್ದಪಕ್ಷಿಗಳು ಹೇಳಿರುವ ಮೂರು ವಾಕ್ಯವೂ ಸೇರಿ ಒಂದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು; ಹೇಗೆಂದರೆ “ ನಿತ್ಯಕೈಂಕರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ ಗಾಗಿ ನಾನು ಅಕಿಂಚನನಾದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ತಿರುವಡಿಗಳನ್ನು ಉಪಾಯ ವಾಗಿ ವರಿಸಿ, ಉಪಾಸನಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಅದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ನಿಂತು, ಅದರಿಂದಂಟಾಗುವ ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಈ ಆತ್ಮವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಸರ್ವಭರವೂ ನಿನಗೆ ಸೇರಿದುದು ಎಂಬ ಈ ಆತ್ಮರಕ್ಷಾ ಭರಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ನೀನು ಸ್ವೀಕರಿಸತಕ್ಕದ್ದು ” ಎಂಬ ಏಕವಾಕ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯವೆಂಬ ಭಾವವು. ಆದುದರಿಂದ ಉತ್ತರಖಂಡವು ಪೂರ್ದಖಂಡದ ಪುನರುಕ್ತಿ ಎಂಬ ಪೂರ್ದಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲವು. ಎರಡು ಖಂಡವೂ ಸೇರಿದರೇನೇ ಭರಸಮರ್ಪಣದ ಸಂಪೂರ್ಣಾರ್ಥವು ಹೊರಪಟ್ಟು ಏಕಾಭಿಪ್ರಾಯವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೇ ವಿನಾ, ಒಂದೊಂದು ಖಂಡದಿಂದಲೇ ಸಂಪೂರ್ಣಾಭಿಪ್ರಾಯವು ವ್ಯಕ್ತಪಡುವದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು ಸ್ಥಾಪಿತವು. ಆದುದರಿಂದ ಎರಡೂ ಸೇರಿ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಹೀಗೆ ಏಕವಾಕ್ಯವಾಗಿ ಭಾವಿಸುವದರಲ್ಲಿ, ಪ್ರಧಾನಭೂತವಾದುದು ಭರ ಸಮರ್ಪಣೆಯು, ಅದನ್ನು ಅರ್ಥವಾಗಿಯೂ, ಇದಕ್ಕೆ ಅಂಗವಾದ ವಿಶ್ವಾಸ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಶಾಬ್ದವಾಗಿಯೂ, ಉಪಪಾದಿಸಿದ ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲವೇ? ಇದು ಸರಿಯೋ? ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜ್ಞಾನರೂಪವಾದ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಈ ಭರಸಮರ್ಪಣೆಯು ತೋರಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಅಂತಹ ಅಧ್ಯವ ಸಾಯವನ್ನು ಈ ಸಮರ್ಪಣೆಯು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆಯೇ? ಎಂದರೆ ಈ ಸಮರ್ಪ ಣವೇ ಅಧ್ಯವಸಾಯದ ಶಬ್ದಾರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.—

ಇಸ್ಸಮರ್ಪಣಮುಮ್ ಅಧ್ಯವಸಾಯ ಶಬ್ದಾರ್ಥ(ಮು)ಮಾಮ್ -

ಇಪ್ಪಡಿ ಸಪರಿಕರಮಾನ ಭರಸಮರ್ಪಣಮೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ

ಇಸ್ಸಮರ್ಪಣಮ್-ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಭರಸಮರ್ಪಣವು, ಅಧ್ಯವಸಾಯಶಬ್ದಾರ್ಥಮಾಮ್-ಸಾಜ್ ಭರಸಮರ್ಪಣವಾದುದರಿಂದ, ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಕೆಲವು ಕೋಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯವಸಾಯ ಶಬ್ದಾರ್ಥಮುಮಾಮ್-ಎಂದಿರುವ ಸಾಠಾಂತರವು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಾರಸ್ಯವುಳ್ಳದ್ದು ; ಹೇಗೆಂದರೆ ಭರಸಮರ್ಪಣೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ಇದ್ದೇ ತೀರಬೇಕಾದುದರಿಂದ ಅರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಉಪಪಾದಿಸುವವಕ್ಕಿಂತ ಶಾಬ್ದವಾಗಿಯೇ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಹೇಗೆಂದರೆ ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾಂತರ್ದೇಶಿಕರವರೇ ತಾವು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಚಿಲ್ಲರೆ ರಹಸ್ಯವಾದ ಶ್ರೀಮತ್ಸಾರಸಾರಃ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೇನೆಂದರೆ — “ ಇದಿಲ್ (ಪ್ರಪದ್ಯೇ) ಗತ್ಯರ್ಥಮಾನಧಾತುಬುದ್ಧ್ಯರ್ಥಮಾಗ್ನಿಯಾಲಮ್, ಬುದ್ಧಿಶಬ್ದಮ್ ಅಧ್ಯವಸಾಯತ್ವೇಚ್ಛೊಲ್ಲುಗ್ನಿಯಾಲಮ್ ಇದಿ ಮಹತ್ತೈಯೈ, “ ಪ್ರ ” ಎಜ್ಜಿರ ಉಪಸರ್ಗಮ್ ಕಾಟ್ಟುಗ್ನಿಯಾಲಮ್, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಮ್ ಶೊಲ್ಲಿಯದಾಯಿತ್ತು ” ಎಂಬದಾಗಿ. ಅದುದರಿಂದ ಅಧ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ಶಾಬ್ದವಾಗಿಯೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆಂಬುದು ಆಚಾರ್ಯವರೈರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು. ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀಯತಿವರೈರೂ “ ಪ್ರಪತ್ತಿರ್ವಿಶ್ವಾಸಃ ” ಪ್ರಪತ್ತಿಯೇ ವಿಶ್ವಾಸವೆಂದೂ, “ ವಿಶ್ವಾಸಪೂರ್ವಕಂಪ್ರಾರ್ಥನಮಿತಿರ್ಯಾವತ್ ” ಎಂದೂ ಹೇಳಿ, “ ವಿಶ್ವಾಸಪೂರ್ವಕಂ ಭಗವಂತಂ ನಿತ್ಯಕಿಂಕರತಾಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇ ” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆಯೂ ಕೂಡ ಶ್ರೀ ಗುರುವರೈರು ಇದನ್ನೇ ಉಪದೇಶಿಸಿರುತ್ತಾರೆ — “ ಇಜ್ಜಿ ‘ ಪ್ರ ’ ಎಜ್ಜಿರ ಉಪಸರ್ಗಂ ವಿಶ್ವಾಸತ್ತಿನುಡೈಯ ಪ್ರಕರ್ಷರೂಪಮಾನ ಮಹತ್ತೈಯೈಕ್ಕಾಟ್ಟುಮ್ ”.

ಹೀಗೆ ಏಕವಾಕ್ಯವಾಗಿ ದ್ವಯಾರ್ಥಾನುಸಂಧಾನವಿರಬೇಕು ; ಏಕೆಂದರೆ ಸಪರಿಕರವಾದ ಭರಸಮರ್ಪಣವೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಶಬ್ದಾರ್ಥವು. ಹೀಗೆಯೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಸಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿಸಿರುತ್ತೇನೆಂದು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ — ಪ್ರಪದ್ಯೇ-ಎಂಬ ಪದವು ಸಾಜ್ ಭರಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ — ಇಪ್ಪಡಿ-ಈ ಮೇಲೆ ಉಪಪಾದಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಸಪರಿಕರಮಾನಭರಸಮರ್ಪಣಮೇ-ಎಂದು ಅಜ್ಜಿಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಭರಸಮರ್ಪಣವೇ, ಪ್ರಪತ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಮೆನ್ನುಮಿಡಮ್-ಪ್ರಪತ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂಬುದನ್ನು, ಪ್ರಮಾಣಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ, ಪಲವಿಡತ್ತಿಲುಮ್-ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ, ಸಮರ್ಥ

ಮೆನ್ನು ಮಿಡಮ್ ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಪ್ರದಾಯಜ್ಞಳಾಲೇ ಪಲವಿಡತ್ತಿಲುಮ್ ಸಮರ್ಥಿತ್ತೋಮ್.

ತೋಮ್-ಹಿಂದೆ ಸಮರ್ಥಿಸಿ ಹೇಳಿದೆವು. ಎಲ್ಲಿ? ಎಂದರೆ ಪರಿಕರವಿಭಾಗ ಸಾಬ್ಬ ಪ್ರಪದನಾಧಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ ಎಂಬ ಭಾವವು “ ನಿಕ್ಷೇಪಾ ಪರಪರಾಯೋನ್ಯಾಸಃ ಪಂಚಾಂಗಸಂಯುತಃ | ಸನ್ನಾಸಸ್ತಾಂಗ ಇತ್ಯುಕ್ತ ಶೃಣಾಗತಿರಿತ್ಯಸಿ ” ಎಂಬ ಲಕ್ಷ್ಯೀತಂತ್ರಪ್ರಮಾಣವು (954 ನೇ ಪುಟ) ವು ಅನುಸಂಧೇಯವು; ಮುಂದೆ ಅಹಿರಬೃಧ್ನೈಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯಾನುಸಾರ ಫಲಸಬ್ಬ ಕರ್ತೃತ್ವಾದಿಗಳ ತ್ಯಾಗವೂರ್ವಕವಾದ ಸಪರಿಕರ ಶರಣಾಗತಿಯೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು. ಆದುದರಿಂದ “ ಆಗೈಯಾಲ್ ನ್ಯಾಸಃ ಪಂಚಾಂಗಸಂಯುತಃ ’ ಎಜ್ಜಿರ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಂ ಇಜ್ಜಿ ಪೂರ್ಣಮ್ ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.—೯೦೨ ನೆಯ ಪುಟ ನೋಡಿ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಬ್ಬ ಪ್ರಪದನಾಧಿಕಾರದ ಪ್ರಥಮ ಸಜ್ಜೃಹಶ್ಲೋಕ ವನ್ನೂ ಮತ್ತು ೧೦೦೩ ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಭರತಮುನಿ ಮತ್ತು ಅಹಿರಬೃಧ್ನೈಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ವರಾಂಬರಿಸಿ. ೧೧೦೩ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನೂ ನೋಡಿ. ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ೧೧೦೩ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನೂ ಅವಲೋಕಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಆಗಲಿ “ ಅನನ್ಯಸಾಧ್ಯೇಸ್ವಾಭೀಷ್ಟೇ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಪೂರ್ವಕಮ್ |

ತದೇಕೋಪಾಯತಾಯಾಚ್ಛಾ ಪ್ರಪತ್ತಿಶೃಣಾಗತಿಃ ” ಎಂಬ

ಭರತಮುನಿವಾಕ್ಯದಲ್ಲೂ ಮತ್ತು “ ಸ್ವಮೇವೋಪಾಯಭೂತೋನೇ ಭವೇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾನುತಿಃ | ಶರಣಾಗತಿರಿತ್ಯುಕ್ತಸಾದೇನೇಸ್ಥಿ ಪ್ರಯುಜ್ಯತಾಮ್ ” ಎಂಬ ಅಹಿರಬೃಧ್ನೈವಾಕ್ಯದಲ್ಲೂ, “ ಪ್ರಪತ್ತಿರ್ನಿಶ್ಚಯಃ ” ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಯತಿ ರಾಜರ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲೂ (೨೨೧೬ ನೆಯ ಪುಟ) ಮತ್ತು “ ಸ್ವಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿಃ ಪ್ರಪತ್ತಿಃ ” ಎಂಬಲ್ಲೂ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವೇ ತೋರುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ? ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪವು ತೋರುವದಿಲ್ಲವೇ? ಎಂದರೆ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಪಪಾದಿಸಿರುವ ಹಾಗೆ, ಇಲ್ಲಿಯೂ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪವೂ ಮಂತ್ರಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ಬೋಧಿತವೆಂದು ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. “ ಕ್ರಿಯಾಂ ತತ್ಸಂಬಂಧಿನಂವಾ ಪ್ರಕಾಶ ಯತೋಮನ್ವಸ್ಯಾಂಗತ್ವಮ್ ” ಎಂದರೆ ಅನುಷ್ಠಾನಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದನ್ನಾಗಲಿ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಅಂಗತ್ವೇನ ಭಾವಿಸ ತಕ್ಕದ್ದೆಂಬ ನ್ಯಾಯವಿರುವಾಗ, ಮತ್ತು ಈ ಕರಣಮನ್ತ್ರವನ್ನು ಭರತಮರ್ದನವಾಗಿ ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುವಾಗ, ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪವೂ ಇಲ್ಲಿ ಬೋಧಿತವೆಂಬುದು ಹೇಗೆ? ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪವಲ್ಲವೇ ಪ್ರಧಾನವಾದುದಾಗಿ ಅಂಗಿಯು? ಹೀಗೆ ಆಕ್ಷೇಪತಂದರೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಏನೆಂದರೆ, ಈ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬ ಪದದಿಂದಲೂ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪವು ಬೋಧಿತವು; ಈ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಇದು ಒಂದೇ ಕರಣಮನ್ತ್ರ

(೧) “ ಅನೇನೈವತು ಮನ್ತ್ರೇಣ ಸ್ವಾತ್ಮಾನಂ ಮಯಿ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ |
ಮಯಿನಿಕ್ಷಿಪ್ತಕರ್ತವ್ಯಃ ಕೃತಕೃತ್ಯೋಭವಿಷ್ಯತಿ ” ಎನ್ನು ಪ್ರಪತ್ತಿಮನ್ತ್ರಾಂ
ತರತ್ತಿರ್ದೊನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪಪ್ರಾಧಾನ್ಯಮ್ ಇಜ್ಞಮ್ ತುಲ್ಯಮ್.

ವಲ್ಲವು. ಇತರ ಕರಣಮನ್ತ್ರಗಳುಂಟು—“ ವಸುರಣ್ಯೋ ವಿಭೂರಸಿ ”ಎಂದಾ
ರಂಭಿಸಿ, “ ಓಮಿತ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ಯುಂಜೀತ ” ಎಂದು ಮುಗಿಸಿ ಹೇಳುವ
ತೈತ್ತರೀಯ ಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪವು ವ್ಯಕ್ತವು. ಮತ್ತು “ ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ
ಪರಮಂಪದಮ್ ” ಎಂಬುದು ಇನ್ನೊಂದು ಮನ್ತ್ರವು; ಸಾತ್ಯಕಿ ತನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ
ಮನ್ತ್ರವನ್ನು ಕರಣಮಂತ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು “ಸ್ವಾತ್ಮಾನಂ ಮಯಿ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ”
ಎಂದು ಹೇಳಿರುವದರಿಂದಲೂ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪವೇ ಪ್ರಧಾನವಾದುದಾಗಿ ಅಂಗಿ
ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತಪಡುತ್ತದೆ; ಆದುದರಿಂದ ಈ ಧ್ವಯವನ್ನು ಕರಣಮನ್ತ್ರವಾಗಿ
ಭಾವಿಸಿ, ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಅಂಗವೆಂಬ ಭಾವ ಉಂಟಾದರೂ “ ಸರ್ವಶಾಖಾ
ಪ್ರತ್ಯಯ ” ನ್ಯಾಯದ ಪ್ರಕಾರ (ಶಾರೀ) ಈ ಮನ್ತ್ರದಲ್ಲೂ ಬೋಧಿತ
ವೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಯಾವ ಅಭ್ಯಂತರವೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಮುಂದೆ ಉಪಪಾದಿ
ಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬುದು ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವದರಿಂದ, ಅಲ್ಲಿರುವ
ಉತ್ತಮಪುರುಷವು ಈ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪರೂಪವಾದ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಅಂಗಿಯನ್ನು
ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆಂಬುದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದವೆಂದೂ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.—

(೧) ಈ “ ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂಪದಂ ಸದಾಪಶ್ಯನ್ನಿ ಸೂರಯಃ ”
ಎಂಬ ಮನ್ತ್ರದ ಮೂಲಕವಾಗಿ, “ ಸ್ವಾತ್ಮಾನಂ ಮಯಿನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ” ತನ್ನ ಆತ್ಮಾ
ವನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಹೀಗೆ ಅನುಷ್ಠಿಸುವದರಿಂದ ಮುಮುಕ್ಷುವು
ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗುವನು, ಎನ್ನು-ಎಂಬುದಾಗಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿಮನ್ತ್ರಾಂತರತ್ತಿರ್ದೊನ್ನ—
“ ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ” ಎಂಬ ಬೇರೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ, ಕರ್ತವ್ಯವಾದ, ಆತ್ಮ
ನಿಕ್ಷೇಪಪ್ರಾಧಾನ್ಯಮ್-ಅಂಗಿಯಾದ ಆತ್ಮಸಮರ್ಪಣದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವು, ಇಜ್ಞಂ-
ಪ್ರಪತ್ತಿಕರಣಮನ್ತ್ರವಾಗಿರುವ ಧ್ವಯಮನ್ತ್ರದಲ್ಲೂ, ತುಲ್ಯಮ್-ಸರ್ವಶಾಖಾಪ್ರತ್ಯ
ಯನ್ಯಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಸಮಾನವು. ಸರ್ವಶಾಖಾಪ್ರತ್ಯಯನ್ಯಾಯವು ಬ್ರಹ್ಮ
ಸೂತ್ರದ ೩-೩-೧ ರಲ್ಲಿ “ ಸರ್ವವೇದಾಂತಪ್ರತ್ಯಯಂ ಚೋದನಾದ್ಯವಿಶೇಷಾತ್ ”
ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿತವು. ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವದೇನೆಂದರೆ ದಹರವಿದ್ಯೆ
ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯು ಎರಡು ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ಅದು ಒಂದೇ
ವಿದ್ಯೆಯೇ ವಿನಾ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲವು. ಒಂದುಕಡೆ ಒಂದು ವಿಷಯವು ಹೇಳದಿರುವದ
ರಿಂದ ಭಿನ್ನವೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವು ಆ ಹೇಳದಿರುವ ಅಂಶವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು
ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಹಾಗೆ ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂಬುದು ಮುಖ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಇಲ್ಲಿ

(೧) ಸಾತ್ಯಕಿತನ್ತ್ರ.

ಮೋಕ್ಷಪ್ರದಮಾನಸಿದ್ಧೋಪಾಯತ್ತುಕ್ಕು, ಮುಮುಕ್ಷುವಿನ್ ಸಕ್ಕಲಿಲೇ ಉಳ್ಳದೊರು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯಮಾನ ಸಾಧ್ಯವ್ಯಾಜಮ್ ವಶೀಕರಣಮೆನ್ನು ಮಿಡಮ್ ತನ್ನೈಕರತ್ತಾವಾಗ ಕ್ಕಾಟ್ಟುಗಿರ ಉತ್ತಮನಾಲೇ ಸಿದ್ಧಮ್.

ಕರಣಮುನ್ತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಸಾತ್ಯಕಿತನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸಿರುವದರಿಂದ ದ್ವಯಮುನ್ತ್ರವನ್ನು ಕರಣಮುನ್ತ್ರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪವು ಬೋಧಿತವೆಂಬ ಭಾವವು.

ಮುಂದೆ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಇಂತಹ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪರೂಪ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವನ್ನು ವ್ಯಾಜೀಕರಿಸಿಯೇ ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ ವಶನಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ನೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವು. ಇದನ್ನು “ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಜರೂಪ ಅನುಷ್ಠಾನವು ಕ್ರಿಯಾಪದದಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತಮಪುರುಷದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ—
ಮೋಕ್ಷಪ್ರದಮಾನಸಿದ್ಧೋಪಾಯತ್ತುಕ್ಕು-ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧೋಪಾಯವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು, ಮುಮುಕ್ಷುವಿನ್ ಸಕ್ಕಲಿಲೇ-ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಉಪಾಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವನಲ್ಲಿ, ಉಳ್ಳದೊರು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯಮಾನ ಸಾಧ್ಯವ್ಯಾಜಮ್-ಯೋಗ್ಯವಾದ ಒಂದು ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವಾದ ಉಪಾಸನವೋ ಅಥವಾ ಭರನ್ಯಾಸವೋ ವ್ಯಾಜವಾಗಿ, ವಶೀಕರಣಮೆನ್ನು ಮಿಡಮ್-ಭಗವಂತನನ್ನು ತನಗೆ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥಪ್ರದಾತಾನಾಗುವ ಹಾಗೆ ವಶಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆಂಬ ಸಂದರ್ಭವು, ತನ್ನೈಕರತ್ತಾವಾಗ ಕ್ಕಾಟ್ಟುಗಿರ-ಅಧಿಕಾರಿಯಾದ ತನ್ನನ್ನು ಆ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಕರತ್ತವಾಗಿ ತೋರಿಸುವ, ಉತ್ತಮನಾಲೇ—
“ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತಮಪುರುಷದಿಂದ, ಸಿದ್ಧಮ್-ವ್ಯಕ್ತವು. ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ ತ್ರಿಯಃಪತಿಯು ಒಂದು ವ್ಯಾಜವನ್ನು ಎದುರುನೋಡಿಯೇ ರಕ್ಷಿಸುವನು; ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ರಕ್ಷಿಸಿದುದಾದರೆ ಆತನಿಗೆ ಪಕ್ಷಪಾತಿ ಎಂಬ ಅಪವಾದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಆದುದರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಹೇಳಿರುವ ನಿಬಂಧನೆಗಳಿಗನುಸಾರ ನಡೆದರೆ ತನಗೆ ಅಪವಾದವಿಲ್ಲವು “ಭಕ್ತ್ಯಾಪರಮಯಾವಾಸಿ

ಪ್ರಪತ್ತಾ ನಾ ಮಹಾಮತೇ । ಪ್ರಪೋಹಂ ನಾನ್ಯಥಾಪ್ರಾಪ್ಯೋ ಮಮ ಕೈಚ್ಛಿರ್ಯಲಿಘ್ನುಭಿಃ ” ( ) ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೇನೇ, ಅದನ್ನು ವ್ಯಾಜಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಈ ಉಪಾಯಗಳು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನರೂಪವಾದುದರಿಂದ ಕರತ್ತವೆಂದೂ ಸಾಧ್ಯವ್ಯಾಜವೆಂದೂ ಪ್ರಯೋಗಗಳು. ಈ ವ್ಯಾಜಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವವುಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ತನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದವುಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಮೋಕ್ಷಜೀಕೆಂದರೆ ದೊರೆಯುವದಿಲ್ಲವು. ಆದುದರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯಮಾನಸಾಧ್ಯವ್ಯಾಜಮ್-ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೇನೆ, ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡು ಎಂದರೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಅದರಿಂದಲೇ

ನೋಕ್ಷವಿಲ್ಲವು. ವಶೀಕರಣವೆಂಬ ಪ್ರಯೋಗವು ಇಲ್ಲಿ ಏಕೆಂದರೆ “ ತಸ್ಯ ಚ ವಶೀಕರಣಂತಚ್ಛರಣಾಗತಿರೇವ ” ಎಂಬ ಶ್ರೀಯತಿವರ್ಯರ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಾನುಸಾರ ಪ್ರಯೋಗವು. ಎರಡು ಉಪಾಯಗಳಿಗೂ ಶರಣಾಗತಿಯು ಅವಶ್ಯಕವು ; ಉಪಾಸನಕ್ಕೆ ಅಂಗವಾಗಿಯೂ ಭರನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಅಂಗಿಯಾಗಿಯೂ ಅವಶ್ಯಕವು. ಮೊದಲನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸದ್ವಾರಕ ಶರಣಾಗತಿ ಎಂದೂ ಎರಡನೆಯದರಲ್ಲಿ ಅದ್ವಾರಕವೆಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ **ಉತ್ತಮನಾಲೇ ಸಿದ್ಧಮ್** ಎಂಬಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಪುರುಷನು ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವದರಿಂದ, ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಅನುಷ್ಠಾನವು ಯಾವುದೆಂದರೆ ತಾನು ಉಪಾಸನೆಗೆ ಅಶಕ್ತನಾಗಿರುವದರಿಂದ, ನೀನೇ ಆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅದರ ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಈ ಆತ್ಮನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಸರ್ವಭರವನ್ನೂ ಆತನಲ್ಲಿ ಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ವಭರನ್ಯಾಸರೂಪವಾದ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪವು. ಇದರಿಂದ ಭರನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಾದ ಅಧಿಕಾರವಿಶೇಷವೂ, ಕಾರ್ಪಣ್ಯವೂ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಾದಿಗಳೂ ಎಲ್ಲವೂ ಈ ಉತ್ತಮಪುರುಷದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಸದ್ಯೇ ಎಂಬುದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವೆಂಬ ಭಾವವು. ಈ ವ್ಯಾಜವೇ ಜಡವಾದುದರಿಂದ ಫಲಪ್ರದವಲ್ಲವು, ಫಲಪ್ರದನು ಈಶ್ವರನೇ ಎಂಬ ಭಾವವು. **ಸಾಧ್ಯವ್ಯಾಜಮ್ ವಶೀಕರಣಮ್** ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಸೂಚಿತವು. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪೂರ್ವಪಕ್ಷವನ್ನು ತರಬಹುದು. ಏನೆಂದರೆ-ಕಾರುಣ್ಯ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣನಾಗಿರುವ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಒಂದು ವ್ಯಾಜವನ್ನು ಅವೇಕ್ಷಿಸುವದು ನ್ಯಾಯವೋ ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ತಾಯಿಯೇ ಮೊಗುವಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಸ್ತನ್ಯಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಪರ್ಮಾಲ್ಪೋಚಿಸಿ ಸ್ತನ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲವೆ ? ಸ್ವಾಮಿಯು “ **ಪಿತಾತ್ಮಂ ಮಾತಾತ್ಮಂ** ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿಗೆ ನಮಾನನು. ನಾವು ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿರುವ ಆತನ ಸ್ತನಂಧಯರು. ತಾನೇ ತಿಳಿದುಕೊಡಬೇಕಲ್ಲವೇ ? ಮೊಗುವು ಅಳುವ ತನಕ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆ ? ಎಂದರೆ ಇಂತಹ ಲಘುವಾದ ಒಂದು ವ್ಯಾಜವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡದೇ ದೋದಲ್ಲಿ, ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲದ ಜನರು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತಿಯಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನನ್ನು ಪಕ್ಷ ಪಾತಿಯೆನ್ನುವರು. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ತಾನು ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಒಂದು ನಿಬಂಧನ ಪ್ರಕಾರ ಸಾಧುಕಾರಿಗೆ ಸಾಧುಫಲವನ್ನೂ ಪಾಪಕಾರಿಗೆ ಪಾಪಫಲವನ್ನೂ ಕೊಡುವನಲ್ಲವೆಂಬ ನಂದೆಗೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ತಾನೇ ಫಲಪ್ರದ ನಾದರೂ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತ ವ್ಯಾಜಗಳು ಅವಶ್ಯಕಗಳು. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಸಹಜ ಕರುಣಾನಿಧಿಯಾದುದರಿಂದ ಸರ್ವಮುಕ್ತಿಪ್ರಸಂಗ ಬಂದು ಲೀಲಾವಿಭೂತಿಯೇ ಅಳಿಸಿಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನು ಈತನಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗಬೇಕು. ಆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವದಕ್ಕೆ ಒಂದು ವ್ಯಾಜರೂಪಪ್ರಪತ್ತಿಯೂ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣೆಯೂ, ಗುರುವಿನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ ಇವೆಲ್ಲಾ ಅವಶ್ಯಕವು

“ ಪ್ರಸದ್ಯೇ ” ತಿ ಶಬ್ದೇನ ಅಧಿಕಾರವಿಶೇಷಂ ನ ಪರಿಕರಸಾಂ ಪ್ರಪದನಂ
ಸ ಪ್ರಮಾಣಮುಪಪಾದಯತಿ

ಇದಿಲ್ ಔಚಿತ್ಯತ್ತಾಲೇ (೧) “ ಪುಕಲೊನ್ರಿಲ್ಲಾವಡಿಯೇರ್ ”, (೨)
“ ಅಹ ಮಸ್ಮೈ ಪರಾಧಾನಾ ಮಾಲಯೋಕಿಂಚಿನೋಗತಿಃ ” (೩) ನಧರ್ಮ
ಆದುದರಿಂದಲೇ ಜ್ಞಾನನಿಧಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಮರು “ ತಸ್ಯ ಚ ವಶೀಕರಣಂ
ತಚ್ಚರಣಾಗತಿರೇವ ” ಎಂದು ವಶೀಕರಣ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸುವ
ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಹಿತೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಪರಮ
ಹಿತೋಪದೇಶವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ವಾದಮಾಡಬಹುದೋ? ಅಂತಹ ವಾದವು
ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಯುಕ್ತವೇ ಅಲ್ಲವು.

ಪ್ರಸದ್ಯೇ ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಅಧಿಕಾರವಿಶೇಷವನ್ನೂ ಸಪರಿಕರವಾದ ಸಾಬ್ಬ
ಪ್ರಪದನವನ್ನೂ ಸಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೊದಲು ಅಧಿಕಾರವಿಶೇಷವನ್ನು ಈ ಪ್ರಸದ್ಯೇ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಅಹಮರ್ಥ
ದಿಂದ ಕಾರ್ಪಣ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದವನೆಂದು ತೋರಿಸಿರುತ್ತದೆಂದು, ಅಂತಹ ಆಕಿಂಚನ್ಯ
ವನ್ನು ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್, ಯಾಮುನಾರ್ಯ, ಯತೀಂದ್ರರ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತ
ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.—ಇದಿಲ್-ಈ “ ಪ್ರಸದ್ಯೇ ” ಎಂಬಲ್ಲಿ, ಔಚಿತ್ಯತ್ತಾಲೇ-ಅದಕ್ಕೆ
ಅರ್ಹತೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಔಚಿತ್ಯದಿಂದ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರ ಪಡಿಯೇ-ಮೇಲೆ
ಉದಾಹರಿಸಿದ ಮೂರು ಪ್ರಮಾಣಗಳೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ
ಹಾಗೆ, ಅಧಿಕಾರವಿಶೇಷಮ್-ಉಪಾಸನಕ್ಕೆ ಅಶಕ್ತನಾಗಿ ಲಘೂಪಾಯಾನು
ಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಾಗಿರುವ ಅಧಿಕಾರ ವಿಶೇಷವೂ, ಕಾರ್ಪಣ್ಯಮಾಗಿರಪರಿಕರ
ಮುಮ್-ಹೀಗೆ ಅನನ್ಯಗತಿಕನಾಗಿರುವದರಿಂದ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವೆಂಬ ಅಂಗವೂ,
ಸೂಚಿತಮ್-ಸೂಚಿತವು. ಆ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ-(೧) ಪುಗಲೊನ್ರಿ
ಲ್ಲಾವಡಿಯೇರ್. ಇದು ಅನೇಕಸಲ ಉದಾಹೃತವು (೧೨೬೬ ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು
ನೋಡಿ.) ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಭಾಗವು ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವವುಳ್ಳ ಅಧಿಕಾರ
ವಿಶೇಷವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಭರನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಾಗಬೇಕಾದ ಅಧಿಕಾರ
ವಿಶೇಷವ್ಯಾವುದು ಎಂದರೆ ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವವು ; ಇದು ಉಪಾಸನಾದಿಗಳಿಗೆ ಶಕ್ತಿ
ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಇರುವದಲ್ಲದೆ ಶೇಷತ್ವ
ಜ್ಞಾನವೂ ಆವರ್ಯಕವೆಂದು ಅಡಿಯೇರ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು.
ಪುಗಲ್ ಎಂದರೆ ಉಪಾಯವು, ಕರ್ಮಯೋಗಾದಿಗಳಿಂದ ಸಹಕೃತವಾದ ಭಕ್ತಿ
ಯೋಗವೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಪಾಯವು, ಪುಗಲ್ ಇಲ್ಲಾ ಒನ್ರು-ಇಂತಹ

-ನಿಷ್ಕೋಸ್ಥಿ ನಚಾತ್ಮವೇದಿ" ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರುವುದಿಯೇ ಅಧಿಕಾರ ವಿಶೇಷಮುಮ್ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಮಾಗಿರ ಪರಿಕರಮುಮ್ ಸೂಚಿತಮ್.

ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದ ಗುರೂಪಾಯವೂ ತತ್ಪರಿಕರಗಳೂ ಒಂದೂ ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲವು ಎಂದರೆ ತಾನು ಅಶಕ್ತನು, ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾಗಿ ನೀನಲ್ಲದೆ ಇನ್ನು ಯಾರನ್ನೂ ಕಾಣೆನು; ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನಿನಗೇನೇ ಶೇಷಭೂತನೆಂದು ಚನ್ನಾಗಿ ಅರಿತಿರುವ ನಾನು, ಎಂಬರ್ಥವು, ಇದರಿಂದ ಅಧಿಕಾರಿವಿಶೇಷವೂ, ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವ ಕಾರ್ಪಣ್ಯ ಶೇಷತ್ವ, ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸಾದಿಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವು; ಅದರೊಂದಿಗೆ ಈ ಪರಿಕರಗಳೂ ಉಪಪಾದಿತವು, (೨) ಅಪರಾಧಾನಾಮಾಲಯಃ- ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ತೌರು ಮನೆಯು, ಮತ್ತು ಆಕಿಂಚನನು; ಬೇರೆ ಯಾವ ಉಪಾಯಕ್ಕೂ ಅರ್ಹನಲ್ಲದೆ ದೀನನಾದವನು, ಅಗತಿಃ- ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲದವನು, (೩) ನಥರ್ಮ ನಿಷ್ಕೋಸ್ಥಿ ನಚಾತ್ಮವೇದಿ ನಭಕ್ತಿರ್ಮಾ ತ್ವಚ್ಚರಣಾರವಿಂದೇ । ಅಕಿಂಚನೋಽನನ್ಯಗತಿಶ್ಚರಣ್ಯ ತ್ವತ್ಪಾದಮೂಲಂ ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ॥ ಈ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥಕ್ಕೆ ೧೨೭೪ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ. ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲು, ಅದರ ಮುಖ್ಯಾಂಗವಾದ ಕರ್ಮಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವು. ಸಿತ್ಯ ನೈಮಿತ್ತಿಕಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲಿಲ್ಲವು. ಕರ್ಮಯೋಗಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಅಂಗಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೇ ಬೇಕಾದ ಆತ್ಮಯಾಥಾತ್ಮಜ್ಞಾನ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ವಿಧ ಸಮತ್ವಜ್ಞಾನ ಇವು ಒಂದೂ ತಿಳಿಯದೆಂಬ ಭಾವವು. ಒಂದುವೇಳೆ ಇದು ಸಿದ್ಧಿಸಿದರೂ ಜ್ಞಾನಯೋಗವನ್ನಾಗಲಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವು. ಆದುದರಿಂದ ತಾನು ಅಕಿಂಚನನು, ಅನನ್ಯಗತಿಕನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಕಿಂಚನ್ಯವೂ ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವವೂ ತಮಗೆ ಉಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ, ನಥರ್ಮನಿಷ್ಕೋಸ್ಥಿ- ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಮೆಟ್ಟಲಾದ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಅಂಗವನ್ನು ಹತ್ತಲಾರೆ ಅನುಷ್ಠಿಸಲಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೆ ನಾಕಾಗಿತ್ತು. ನಚಾತ್ಮವೇದಿ, ಮತ್ತು ನಭಕ್ತಿರ್ಮಾ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಯೋಗವು ಪರಿಪಕ್ವವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅದನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಜ್ಞಾನಯೋಗ ಮಾಡು ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೂ ತಮಗೆ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ನಚಾತ್ಮವೇದಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದರಂದೂ ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಯೋಗಗಳು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಸಿದ್ದರೆ. ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೂ ತನಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಭಕ್ತಿರ್ಮಾ-ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಇದು ಅಪಸಿದ್ಧಾಂತವು. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಅನೇಕ ಆಕ್ಷೇಪಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

(೧) ಅಂಗಾಂಗಗಳ ಸಮುಚ್ಚಯವು ಫಲಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಿಲ್ಲವೆಂದಾಗಿ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಂಗಗಳಿಲ್ಲದೇನೆ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಬಹುದೆಂಬ ಅನುಮತಿಗೂ ರಾಸ್ತ್ರಾತಿಕ್ರಮಣಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಗಿ ಲೋಕವಿರುದ್ಧವಾದ ವಿಷಯವಾಗುತ್ತದೆ.- ಬರೀ ಅಂಗಗಳು, ಬರೀ ಅಂಗಿಯೂ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡಲಾರವು. ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಒಂದು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಯಜ್ಞ ಪೂರ್ತಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವುಂಟಾಗಿ ನಿಂತುಹೋದುದರಿಂದ ಖಿನ್ನನಾಗಿ ಪುನಃ ಅದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಪ್ರಾಹಯುಕ್ತನಾದರೆ, ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಭಾಗದಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಅನುಷ್ಠಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಯುಕ್ತವಲ್ಲದೆ ಪುನಃ ಯಜ್ಞಾರಂಭವೇ ಆಗಬೇಕೋ, ಆ ನ್ಯಾಯದಿಂದಲೇ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಕರ್ಮಯೋಗ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಯೋಗವನ್ನವಲಂಬಿಸುವದೂ ಅಶಾಸ್ತ್ರೀಯವೇ.

(೨) ಹುಟ್ಟಿದವನು ಬಾಲನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಾದಿಗಳಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಉಪನಯನಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳೂ ಸಹ ಹೇಗೆ ಅವಶ್ಯಕವೋ ಹಾಗೆಯೇ, ಉಪಾಸನಕ್ಕೆ ಕರ್ಮಯೋಗವೂ ಅವಶ್ಯಕವು. ಆದರೆ ಹಿಂದಿನ ಪರಿಪಕ್ವ ಕರ್ಮಯೋಗ ಬಲದಿಂದಂಟಾದ ಸ್ವಾಮಿಯ ಅನುಗ್ರಹ ರೂಪ ಸಂಸ್ಕಾರವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲವು. ಕರ್ಮಯೋಗವು ಬಹು ಶೀಘ್ರ ಫಲದಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಇಂಟರ್‌ಮೀಡಿಯೆಟ್ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ್ದೆನು. ಈಗ ಬಿ. ಎ. ಕ್ಲಾಸಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಎಂದರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸೇರಿಸುವುದಿಲ್ಲವು. ಹಾಗೆ ಕರ್ಮಯೋಗ ನಿಷ್ಪತ್ತಿತನಗೆ ಆಗಿತ್ತೆಂಬ ಸ್ಮೃತಿ ಇರುವಂಥಾದ್ದೂ ಲೋಕವಿರುದ್ಧ ವಿಷಯವು.

(೩) ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯಕಾರರಸೂಕ್ತಿಗೂ ವಿರುದ್ಧವು. “ಅಥವಾಯೋಗಿನಾಮೇವ” ಎಂಬ ಗೀ. ೬. ೪೨ ನೆಯ ಶ್ಲೋಕ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ “ಪರಿಪಕ್ವಯೋಗಶ್ಚಲಿತಶ್ಚೇತ್ಯೋಗಂಕುರ್ವತಾಂಸ್ತಯಮೇವ ಯೋಗೋಪದೇಶವಕ್ಷ್ಯಮಾಣಾಂ ಕುಲೇ ಭವತಿ” ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಪರಿಪಕ್ವ ಕರ್ಮಯೋಗಿಯು ಭಕ್ತಿಯೋಗಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವನೆಂದು ಬರಿಯಿಲ್ಲವು ಆತನು ಕರ್ಮಯೋಗವನ್ನು ಪದೇಶಿಸುವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟನಿಗೆ ಜನ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ದಾಸನು ಬರೆದಿರುವ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಈ ಶ್ಲೋಕದ ಉಪಪಾದನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ. (೭೨೬ ನೆಯ ಪುಟ)

ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಮೂರನ್ನೂ ಏಕೆ ಹೇಳಿದರೆಂದು ಪ್ರತಿಕಪ್ತಿಯು ಕೇಳಿದರೆ ಉತ್ತರವು ಇಷ್ಟೇ. ಇನ್ನೊಂದು ಉಪಾಯವಾದುದು ತುಂಬಾ ಗುರುತರವು. ಅದಕ್ಕೆ ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಯೋಗ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ಹೀಗೆ ಬಹು ಕಷ್ಟತರವಾದ ಮತ್ತು ಬಹುಕಾಲ ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕಾದುದು; ಹೀಗೆ ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ತನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದಾಗಲಿ, ತಿಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ. ಅಥವಾ ಕರ್ಮಯೋಗವೇ ಅಸಾಧ್ಯವು ; ಒಂದು ವೇಳೆ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ನಿರ್ವಹಿಸಿದರೂ, ಜ್ಞಾನಯೋಗ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವು ;

ಇದು ಗದ್ಯತ್ತಿಲ್ “ಅನನ್ಯ ಶರಣಃ” ಎಜ್ಜಿರಪದತ್ತಿಲುಮ್, ಶಿರುಗದ್ಯತ್ತಿಲ್ “ಸ್ವಾತ್ಮ ನಿತ್ಯನಿಯಾಮ್ಯು” ಎಜ್ಜಿರ ಚೂರ್ಣಕೈಯಿಲುಮ್, ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠಗದ್ಯತ್ತಿಲ್ “ತತ್ತ್ವಾಪ್ತಯೇಚ ತತ್ತ್ವಾದಾಂಬುಜದ್ವಯ ಪ್ರಸತ್ತೇ ರನ್ಯನ್ನಮೇ ಕಲ್ಪಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರೇಣಾಸಿ ಸಾಧನಮಸ್ತೀತಿ ಮನ್ವಾನಃ” ಎಜ್ಜಿರಚೂರ್ಣಕೈಯಿಲುಮ್, ಪ್ರಸಂಚಿತಮಾಯ್ತ್ತು.

ಹೋಗಲಿ, ಇದು ಬೇಡವೆಂದರೂ ಅಥವಾ ಒಂದುವೇಳೆ ಸಿದ್ಧಿಸಿದರೂ ಭಕ್ತಿ ಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಮೂರೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವಿರೋಧಾದಿಗಳಿಲ್ಲದಹಾಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು.

ಹೀಗೆ ತನಗೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಅಕಿಂಚನೋನನ್ಯ ಗತಿಯು- ಎಂದುಹೇಳಿ ಇದರಿಂದ ತನಗೆ ಲಭಾಪಾಯದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯ ಉಂಟಾ ಯಿತೆಂದು ತತ್ತ್ವಾದಮೂಲಂ ಶರಣಂಪ್ರಸದ್ಯೇ- ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದರು.

ಮುಂದೆ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರ ದಿವ್ಯ ಸೂಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಪ್ರಸದ್ಯೇ- ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ವಿಶೇಷವೂ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವೂ ದ್ಯೋತಿತವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.-ಇದು ಎಂದರೆ ಶರಣಂ ಪ್ರಸದ್ಯೇ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ವಿಶೇಷವೂ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವೂ ತೋರಿಬರುತ್ತ ವೆಂಬುದು, ಗದ್ಯತ್ತಿಲ್- ಪೃಥು ಅಥವಾ ಶರಣಾಗತಿ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ, “ಅನನ್ಯಶರಣಃ” ಎಜ್ಜಿರಪದತ್ತಿಲುಮ್- ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲೂ ಮತ್ತು ಶಿರುಗದ್ಯತ್ತಿಲ್- ಮಿತಗದ್ಯ ಅಥವಾ ಶ್ರೀರಂಗಗದ್ಯದಲ್ಲಿ, “ಸ್ವಾತ್ಮನಿತ್ಯನಿಯಾಮ್ಯು” ಎಜ್ಜಿರ ಚೂರ್ಣಕೈಯಿಲುಮ್ — ಎನ್ನುವ ಪದ್ಯರೂಪವಲ್ಲದೆ ವಾಕ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ, ಚೂರ್ಣಕೆ ಎಂದರೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿರುವ ಗದ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಸರು. ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ “ತತ್ತ್ವಾಪ್ತಯೇಚ”- ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಹೇಳಿರುವ ಚೂರ್ಣಕೈಯಿಲುಮ್- ಚೂರ್ಣಕೈಯಲ್ಲೂ, ಪ್ರಸಂಚಿತಮಾಯ್ತ್ತು - ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಹೀಗೆ ಗದ್ಯತ್ರಯದಲ್ಲೂ ಶರಣಂ ಪ್ರಸದ್ಯೇ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಭರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವಾಗ. ಆ ಕ್ರಿಯಾಪದದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವಿಶೇಷವೂ ಅಕಿಂಚನ್ಯವೂ ದ್ಯೋತಿತವೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಉಪಪಾದಿಸಿದರು.

(೧) ಶರಣಾಗತಿಗದ್ಯದ ವಾಕ್ಯವು ಯಾವುದೆಂದರೆ “ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಅಶರಣ್ಯಶರಣ್ಯ ಅನನ್ಯ ಶರಣಃ ತ್ವತ್ತ್ವಾದಾರವಿಂದಯುಗಳಂ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಸದ್ಯೇ” ಇಲ್ಲ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ- ಎಂಬುವರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸುತನೇ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನೆಂಬುದು ಸೂಚಿತವು: ಅಶರಣ್ಯಶರಣ್ಯ- ಎಂಬುದರಿಂದ ಆತನೇ ಗತಿಯೇ ವಿನಾ ಬೇರೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವಭಾವವು ಸೂಚಿತವು, ಅನನ್ಯಶರಣಃ- ಎಂಬುದರಿಂದ ಅನನ್ಯಪ್ರಯೋಜನನಾದ ನನಗೆ ನೀನಲ್ಲದೆ ಇನ್ನು ಯಾರೂ ದಯಪಾಲಿಸರೆಂಬುದರಿಂದ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವು ಸೂಚಿತವು. ಪ್ರಸದ್ಯೇ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವುರುಪವು ಸೂಚಿತವಾಗಿರುವಾಗ ಬೇರೆ ಅಹಂ-ಎಂಬುದರಿಂದ

ನನಗೆ ನಾನೂ ಶರಣನಲ್ಲವು, ಎಂಬುದರಿಂದಲೂ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವು ಸೂಚಿತವು. ಅಥವಾ **ಅನನ್ಯಶರಣಃ**— ಬೇರೆ ಇನ್ನೂ ಯಾವ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲದವನು ನಾನು ಎಂಬುದರಿಂದ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವು ಸೂಚಿತವು. ಈ **ಅನನ್ಯಶರಣಃ**— ಎಂಬುದರಿಂದ (೧) ಉಪಾಯಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅಶಕ್ತಿಯೂ (೨) ತಾನು ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರದ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯಗಳ ತ್ಯಾಗವೂ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದೆಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವು ವೇದ್ಯವು.

(೨) ಶ್ರೀರಂಗ ಗದ್ಯವಾಕ್ಯವು ಯಾವುದೆಂದರೆ— “ಸ್ವಾತ್ಮನಿತ್ಯನಿಯಾಮ್ಯ” ಎಂಬುದರಿಂದ ವಾಕ್ಯಾರಂಭವೆಂದು ಸೂಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪೂರಾವಾಕ್ಯವು **“ಅನಾಗತಾನಂತಕಾಲ ಸಮೀಕ್ಷಯಾಪ್ಯದೃಷ್ಟಸಂತಾರೋಪಾಯಃ ನಿಖಿಲ ಜಂತು ಶರಣ್ಯ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ತವ ಚರಣಾರವಿಂದ ಯುಗಳಂ ಶರಣ ಮಹಂಪ್ರಸದ್ಯೆ”** ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಅಮೋಘ ಚಾರ್ಣಿಕೆಯಿಂದ ತಾನು ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಅಕಿಂಚನನು, ಅನನ್ಯಗತಿಕನೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಉಪಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ವೇಶ್ವರನೇ ನಿನ್ನ ನಿತ್ಯ ಕೈಂಕರ್ಯವಾಪ್ತಿಯಿಂದಂಟಾಗುವ ಆ ನಂದ್ಯದ ಸ್ವಾನುಭವಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾದ ಪರಭಕ್ತಿ, ಅದರ ಸಾಧನ, ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಕರ್ಮಯೋಗನಿಷ್ಠೆ, ಅದು ಪಕ್ಷವಾಗಲು ಬೇಕಾದ ಅನೇಕ ಆತ್ಮಗುಣಗಳು ಇವೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ ನಾನು ವಿಹೀನನು; ಪಾಪವಾಸನಾರೂಪ ಮಹಾರ್ಣವದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋದವನು; ಸಾರಾಸಾರ ವಿವೇಚನೆಯಿಲ್ಲದಹಾಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ವರೂಪ ವಿಕಾರವಿರುವ ಜಡವಾದ ದೇಹದಿಂದ ಬಂಧಿಸಿರುವ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಜ್ಞಾನತಿರೋಹಿತತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನು; ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮೋಹವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಕರ್ಮಪಾಶದಿಂದ ಬಿಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವವನು; ಇದು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಮುಂದೆ ಎಷ್ಟುಕಾಲದವರೆಗೂ ನೋಡಿದರೂ ತನಗೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ದಾಟಿಹೋಗುವ ಉಪಾಯವ್ಯಾವುದೂ ತಿಳಿಯದವನು; ಇಂತಹ ದೀನಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾದುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಶರಣ್ಯನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ, ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದದ್ವಂದ್ವವನ್ನು ಉಪಾಯವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಅಕಿಂಚನನಾಗಿಯೂ ಅನನ್ಯಗತಿಕನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಾನು ಹೊಂದಿರುತ್ತೇನೆ; ಎಂಬುದು ಸಂಗ್ರಹವಾದ ಆ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥವು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದಗಳಲ್ಲೂ ತುಂಬಾ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವು. ಮಹಾಳಾದ ಗುರುಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು ಈ ಮೇಲಿನ ಸಂಗ್ರಹಾರ್ಥದಿಂದಲೇ ಕಾರ್ಪಣ್ಯರೂಪವಾದ ಅಂಗವೆಂಬುದೂ ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರಿ ಎಂಬುದೂ ಸ್ಫುಟವು.

(೩) ಈ ವೈಕುಂಠಗದ್ಯದಲ್ಲಿರುವ “ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತಯೇಚಿ ತತ್ಪಾದಾಂಬುಜ
ದ್ವಯ ಪ್ರಪತ್ತೇರನ್ಯನ್ನಮೇ ಕಲ್ಪಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರೇಣಾಪಿ ಸಾಧನಮಸ್ತೀತಿ
ಮನ್ವಾನಃ ತಸ್ಯೈವ ಭಗವತೋ ನಾರಾಯಣಸ್ಯ ಖಿಲಸತ್ತ್ವದಯೈಕಸಾಗರ
ಸ್ಯಾನಾಲೋಚಿತ ಗುಣಗಣಾಖಂಡ ಜನಾನುಕೂಲಾಮರ್ಯಾದಶೀಲವತಃ
ಸ್ವಾಭಾವಿಕಾನವಧಿಕಾತಿಶಯ ಗುಣವತ್ತಯಾ ದೇವತೀರ್ಯಜ್ಞನುಷ್ಠಾದ್ಯ
ಖಿಲಜನ ಹೃದಯಾನಂದನಸ್ಯ ಆಶ್ರಿತವಾತ್ಸಲ್ಯೈಕಜಲಭೇರ್ಭಕ್ತಜನಸಂ
ಶ್ಲೇಷೈಕಭೋಗಸ್ಯ ನಿತ್ಯಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೈಶ್ಚರ್ಯಭೋಗಸಾನುಗ್ರೀ ಸಮುದ್ರ
ಸ್ಯಮಹಾವಿಭೂತೇಃ ಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಾರವಿಂದಯುಗಳಂ ಅನನ್ಯಾತ್ಮಸಂಜೀ
ವನೇನ ತದ್ಗತಸರ್ವಭಾವೇನ ಶರಣಮನುವ್ರಜೇತ್, ತತಶ್ಚಪ್ರತ್ಯಹಂ
ಆತ್ಮೋಜ್ಜೀವನಾಯ ಏವಮನುಸ್ಮರೇತ್”- ಆತನಿಗೆ ದಿವ್ಯ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ
ನಿತ್ಯ ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯ ಚರಣಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಶರ
ಣಾಗತಿಗಿಂತ ನನಗೆ ಬೇರೆ ಉಪಾಯವು ಕಲ್ಪಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರದಿಂದಲೂ ಇಲ್ಲವೆಂ
ದು ದೃಢವಾಗಿ ತಿಳಿದವನಾಗಿ, ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗಕ್ಕೂ ದಯಾಸಾಗರನಾದ,
ಅಧಿಕಾರಿಯ ಗುಣಾವಗುಣ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದೇಯಿರುವ ಶೀಲವುಳ್ಳ
ವನಾದ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ನಿರತಿಶಯವಾದ ಆನಂದಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವದರಿಂದ
ಮೃಗಾದಿಗಳು ಮನುಷ್ಯ ದೇವ ಮೊದಲಾದ ಸರ್ವ ಜೀವರಾಶಿಗೂ ಆನಂದವನ್ನು
ಉಂಟುಮಾಡುವವನಾದ, ಆಶ್ರಿತ ವಾತ್ಸಲ್ಯೈಕಜಲಧಿಯಾದ, ಭಕ್ತಜನರಿಗೆ
ಕೊಡುವ ಸಾಯುಜ್ಯವೇ ತನಗೆ ಮುಖ್ಯ ಭೋಗವೆಂದು ಭಾವಿಸುವ, ನಿತ್ಯಜ್ಞಾನ
ಕ್ರಿಯೈಶ್ಚರ್ಯರೂಪಭೋಗ ಸಮೃದ್ಧಿಯುಳ್ಳ, ಮಹತ್ತಾದ ನಿಯಾಮ್ಯವರ್ಗ
ವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಭಗವಂತನಾದ ನಾರಾಯಣನ ಪಾದಾ
ರವಿಂದದ್ವಂದ್ವವನ್ನು, ಆತ್ಮೋಜ್ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದ, ಅದೇ ಸರ್ವಸ್ವ
ವೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಸಾಧನವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ
ದಿನವೂ ಆತ್ಮೋಜ್ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸ
ತಕ್ಕದ್ದು, ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಯರು ತಾವು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಗದ್ಯತ್ರಯದಲ್ಲೂ
ಪ್ರಪದ್ಯೇ- ಎಂಬಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವುದನ್ನೇ ವಿಶದವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ಉಪದೇಶಿಸಿರು
ತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಮುಂದೆ ಅವರ ಒಪ್ಪುವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಅರುಣಾಚ ಪೆರು
ಮಾಳ್ ಎಂಬೆರುವಾನಾರವರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಅವರ ಸೂಕ್ತ
ಯನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಎಷಯವು ಹಿಂದೆ ೩೪೪೯-೫೦ನೆಯ ಪುಟ
ದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವು. ಇವರು ಮೊದಲು ಯಜ್ಞಮೂರ್ತಿ ಎಂಬ ಅದ್ವೈತಿಯು. ಇವ
ರನ್ನು ಯತಿವರ್ಯರು ಯಾಮುನೇಯರ ದಿವ್ಯ ಸೂಕ್ತಗಳಮೂಲಕ ಗೆದ್ದು ಅವ
ರಿಗೆ ಪಂಚ ಸಂಸ್ಕಾರಾದಿಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿ ಆಶ್ರಮವನ್ನೂ ಅರುಣಾಚ ಪೆರು

ಅರುಳಾಳಪ್ಪೆರುಮಾಳೆಂಬೆರುಮಾನಾರುಮ್ “ಸ್ವಾಭೀಷ್ಟೇಪರಸಂಬಂಧೇ ಸ್ವಾಶಕ್ತ್ಯಾಹೀನಸಾಧನಃ | ತತ್ತ್ವಪ್ರಾಪ್ತಸಾಯಂ ತತ್ತ್ವದೌಕ್ಯತ್ಯಾ ವಿಶ್ವಾಸಪೂರ್ವಕಮ್” ಎನ್ನರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ ದಾರ್. ಇಪ್ಪಡಿ ಅಕಿಂಚಿನಾಧಿಕಾರಮಾಯ್ ಭರಸಮರ್ಪಣ ರೂಪಮಾನ ಉಪಾಯತ್ತೈಚ್ಚೊಲ್ಲುಗೈಯಾಲೇ ದುಷ್ಟರ ಕರ್ಮಾಂತರ ನೈರಪೇಕ್ಷ್ಯಂ ಅರ್ಥಸಿದ್ಧಮ್.

ಮಾಳ್ ಎಂಬೆರುಮಾನಾರ್ತವರೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿ, ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ದ್ರಾವಿಡ ಪ್ರಬಂಧಾದಿಗಳನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಯತಿವರ್ಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನೂ ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದವರಾದಪ್ರಯುಕ್ತ ಅವರ ವಾಕ್ಯವನ್ನೂ ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ - “ಸ್ವಾಭೀಷ್ಟೇ” - ತನ್ನ ಮನೋರಥವಾದ ಪರಸಂಬಂಧೇ- ದಿವ್ಯ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಸಂಬಂಧರೂಪ ಸಾಯುಜ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ, ಸ್ವಾಶಕ್ತ್ಯಾ- ತನಗೆ ಕರ್ಮಯೋಗಾದಿಗಳಿಂದ ಅನುಗ್ರಹೀತವಾದ ಉಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ಅಶಕ್ತಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಹೀನಸಾಧನಃ- ಇಂತಹ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ರೂಪ ಸಾಧನವಿಲ್ಲದವನಾಗಿ, ವಿಶ್ವಾಸಪೂರ್ವಕಮ್ - ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸಪೂರ್ವಕನಾಗಿ, ತತ್ತ್ವದೌ-ಆ ಪ್ರಿಯಃ ಪತಿಯ ಪಾದದ್ವಂದ್ವದಲ್ಲಿ, ತತ್ತ್ವಪ್ರಾಪ್ತಸಾಯಂ- ನಿತ್ಯ ಕೈಂಕರ್ಯರೂಪ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಸಾಧನವಾದ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಕೈತ್ಯಾ- ಮಾಡಿ, ಹೀಗೆ ಈ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಪದ್ಯೇ-ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅಕಿಂಚನ್ಯವೂ, ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸಪೂರ್ವಕನಾಗಿ ಶರಣಾಗತಿಯೂ ವ್ಯಕ್ತವು. ಇದನ್ನೇ ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇಪ್ಪಡಿ-ಹೀಗೆ ಸಾತ್ಯಕಿ ತನ್ಮನೇನು, ಆಳ್ವಾರುಗಳ ದಿವ್ಯ ಸೂಕ್ತಿಯೇನು ಮತ್ತು ಯಾಮುನೇಯರು, ಯತಿರಾಜರು, ಅರುಳಾಳಪ್ಪೆರುಮಾಳೆಂಬೆರುಮಾನಾರರು ಹೀಗೆ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ದಿವ್ಯ ಸೂಕ್ತಿಗಳೇನು, ಇವುಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಉಪಪಾದಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಅಕಿಂಚಿನಾಧಿಕಾರಿಯಾಯ್ - ಅನನ್ಯಗತಿಕನಾಗಿ ಕಾರ್ಪಣ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಧಿಕಾರರೂಪವಾದ, ಭರಸಮರ್ಪಣರೂಪಮಾನ - ಭರಸಮರ್ಪಣರೂಪವಾದ, ಉಪಾಯತ್ತೈಚ್ಚೊಲ್ಲುಗೈಯಾಲೇ- ಸ್ವಾಮಿಪಾದದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪವೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶರಣಾಗತಿರೂಪ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಪ್ರಪದ್ಯೇ- ಎಂಬ ಪದವು ಬೋಧಿಸುವುದರಿಂದ, ದುಷ್ಟರ ಕರ್ಮಾಂತರ ನೈರಪೇಕ್ಷ್ಯಂ ಅರ್ಥಸಿದ್ಧಮ್ - ತುಂಬು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದ ಕರ್ಮಯೋಗಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬೇರೆ ಅನುಷ್ಠಾನವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಇದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅರ್ಥವಾಗಿ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆಂಬುದು ಸ್ಥಾಪಿತವು. ಭರಸಮರ್ಪಣದ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇ ಇದು ಎಂಬ ಭಾವವು. ತನಗೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದೇ ಅಕಿಂಚನ್ಯಕ್ಕೆ ಹೇತುವು. ಆದುದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಯೋಗಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ನಿಂತು ಅದರ ಫಲವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಈ ಆತ್ಮಾವನ್ನರಕ್ಷಿಸುವ

ಪೂರ್ವಖಂಡೇ ಸಪರಿಕರಭರನ್ಯಾಸ ಇತ್ಯಾಹ

ಇಪ್ಪಡಿ ಶರಣ ಶಬ್ದಾನ್ವಿತಮಾನ “ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂಗಿರಪದತ್ತಿಲೇ
(೧) “ರಕ್ಷಿಷ್ಯತೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸೋ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣಂ ತಥಾ | ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪ
ಕಾರ್ಪಣ್ಯೇ” ಎನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾನ ನಾಲುಮ್ ಶೂಲಿತ್ತಾಯಿತ್ತು. (೨)
“ಚರಾಚರಾಣಿ ಭೂತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಭಗವದ್ವಪುಃ | ಅತಸ್ತದಾನುಕೂಲ್ಯಂ
ಮೇ ಕಾರ್ಯಮಿತ್ಯೇವ ನಿಶ್ಚಯಃ | ಸ್ವಸ್ಯಸ್ವಾಮಿನಿವೃತ್ತಿರಾಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ
ವಿವರ್ಜನಮ್”

ಸರ್ವಭರವೂ ನಿನ್ನದು ಎಂದು ತನ್ನ ಆತ್ಮಾವನ್ನು ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯ ಚರಣಾರವಿಂ
ದದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದೇ ಪ್ರಪದ್ಯೇ-ಎಂಬುದರಿಂದ ತೋರಿಬರುವ ಅರ್ಥವೆಂದು
ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

“ಷಡ್ವಿಧಾ ಶರಣಾಗತಿಃ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆಯೂ, “ನ್ಯಾಸಃ
ಸಂಚಾಂಗಸಂಯುತಃ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆಯೂ, ಈ ಪ್ರಪದ್ಯೇ-ಎಂಬ ಪದ
ವಿಂದ ತೋರಿಬರುವದು, ಅಂಗಿಯಾದ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪವಾದರೆ, ಇನ್ನೂ ಐದು ಅಂಗ
ಗಳೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆಯೋ? ಎಂದರೆ ಈ ಪದದಲ್ಲೇ ಆಕಿಂಚನ್ಯವೂ, ಗೋಪ್ತೃ
ತ್ವವರಣವೂ, ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವೂ, ಹೀಗೆ ಈ ಮೂರು ಅಂಗಗಳೂ ಇವೆ ಎಂದು
ಹಿಂದೆಯೇ ಉಪಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದರಿಂದ ಒಂದು ಅಂಗಿಯೂ ಮೂರು ಅಂಗ
ಗಳೂ ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕೂ ತೋರಿಬರುತ್ತವೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದುದನ್ನೇ ಅನುವಾದ
ಮಾಡಿ ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಹೇಳಿ, ಸುಕ್ಕ ಎರಡು ಅಂಗಗಳಾದ ಅನುಕೂಲ್ಯ
ಸಂಕಲ್ಪ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನಗಳು, ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುತ್ತ
ವೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶರಣಾಗತಿ ಮಂತ್ರದ ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ
ಅಂಗಾಂಗಿಗಳ ಸಮುಚ್ಚಯವು ಬೇಕು. ಅಂಗಗಳಿಲ್ಲದೆ ಅಂಗಿಯೂ, ಅಂಗಿಯಿ
ಲ್ಲದ ಅಂಗಗಳೂ ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲವು. ಆದುದರಿಂದ ಇವು ಆರೂ ಈ
ವ್ವಯಮಂತ್ರದಿಂದ ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಶರಣಾಗತಿಯಲ್ಲಿವೆ ಎಂಬುದು ಉಪಪಾದನೆಯು.
ಇವೆಲ್ಲಾ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಫೂರ್ತವು.

ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವದು ಸಪರಿಕರಭರನ್ಯಾಸವು.

ಇಪ್ಪಡಿ ಶರಣ ಶಬ್ದಾನ್ವಿತಮಾನ “ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂಗಿರಪದತ್ತಿಲೇ-
ಹೀಗೆ “ಶರಣಂ” ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದಕೂಡಿದ, ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎನ್ನುವ ಪದದಲ್ಲಿ, (೧)
“ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವಂತನು ರಕ್ಷಿಸೇರಪ್ಪಿಸುವನು ಎಂಬ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವೆಂಬುವ
ಅಂಗವೂ, ಉಪಾಸನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಸಿಂತು ತತ್ಪಲವಾದ ಮೋಕ್ಷ

ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿನ ಪಡಿಯೇ ಸ್ವಾಮಿತ್ವಾದಿ ನಿಬಂಧನಗಳೈ ಚೊಲ್ಲುಗಿರ ಸವಿಶೇಷಣವಾನ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದತ್ತಿಲೆ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಚ್ಚಲ್ಪಮುಮ್ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನಮುಮ್ ಸೂಚಿತ ಮುನ್ನುಮಿಡಮ್ ಮುನ್ನೈಶೊನ್ನೋಮ್.

ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಾಪಾಡು ಎಂಬ ಗೋಪ್ಯತ್ವವರಣವೂ, ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪವೆಂಬ ಅಂಗಿಯೂ, ತಾನು ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ತನಗಿಲ್ಲದುದರಿಂದ. ತನಗೆ ಇನ್ನು ಯಾರೂ ಗತಿಯಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವೂ” ಎನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಮಾನ-ಹೀಗೆ ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ ನಾಲ್ಕು ಶೊಲ್ಲಿತ್ತಾಯಿತು- ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ದುದು ಆಯಿತು. (೨) ಚರಾಚರಾಣಿ ಭೂತಾನಿ ಸರಸ್ವಾಣಿ-ಜಂಗಮ ಸ್ಥಾವರಗಳಾದ ಭೂತಗಳೆಲ್ಲಾ, ಭಗವದ್ವಪುಃ- ಹೇಯಗುಣ ರಹಿತನಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಾಕರನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಶರೀರವು - ಅತಃ- ಆ ಕಾರಣದಿಂದ, ಸದಾನುಕೂಲ್ಯಂ- ಅವುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಯಾವಾಗಲೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವಿಕೆಯೇ, ಕಾರ್ಯಂ-ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು, ಇತ್ಯೇವನಿಶ್ಚಯಃ - ಎಂಬುವ ನಿಶ್ಚಯಜ್ಞಾನವು; ಇರತಕ್ಕದ್ದೆಂಬ ಭಾವವು, ಮುಂದೆ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಜನವು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಸ್ವಸ್ಯ- ದಾಸನಾದ ತನಗೆ, ಸ್ವಾಮಿನಿ- ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿಯೂ ಶೇಷಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ, ಯಾವೃತ್ತಿಃ- ಯಾವ ಕೈಂಕರ್ಯ ಉಂಟೋ, ಸಾ ಎಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು, ಅದು, ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವಿವರ್ಜನಮ್ - ಪ್ರಾತಿಕೂಲವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡುವಿಕೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು.” ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಜನಕ್ಕೆ ನಿಬಂಧನವಾಗಿರುವ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವು ವಿಶಿಷ್ಟವನ್ನೂ ಶರೀರವಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದಲೇ, ಅಂತಹ ಶರೀರಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವು ಕೂಡದಾದುದರಿಂದ ನಾರಾಯಣನೆಂಬ ಪ್ರಯೋಗವು. “ಚರಾಚರಾಣಿ ಭೂತಾನಿ”-ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿನ್ ಪಡಿಯೇ- ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ, ಸ್ವಾಮಿತ್ವಾದಿ ನಿಬಂಧನಗಳೈ- ಸ್ವಾಮಿತ್ವವೇ ಮೊದಲಾದಕ್ರಮಗಳನ್ನು, ಆದಿ ಪದದಿಂದ ಸರ್ವ ಶರೀರತ್ವ ಸರಸ್ವಾತ್ವತ್ವಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು, ಚೊಲ್ಲುಗಿರಲು- ಪದೇಶಿಸುವ, ಸವಿಶೇಷಣಮಾನ - ಶ್ರೀಮತ್ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದತ್ತಿಲೇ - ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ, ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪವೂ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನವೂ - ಸೂಚಿತಮುನ್ನುಮಿಡಮ್ ಮುನ್ನೈ ಶೊನ್ನೋಮ್- ಸೂಚಿತವೆಂಬ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೇವೆ. (ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ.) ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿನ ಬಹು ವ್ರೀಹ್ಯರ್ಥದಿಂದ ಸಮಸ್ತವೂ ಆತನಿಗೆ ಶರೀರವಾಗಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಆತನು ಆತ್ಮವಾಗಿ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ತಾನೂ ಆತನಿಗೆ “ಯಸ್ಯಾತ್ಮಾಶರೀರಂ” ಎಂಬಲ್ಲಿ

ಇಪ್ಪರಿಕರಜ್ಞ ಉಮ್ ಉಪಾಯಾರ್ಥಮಾಕ (ಯ) ಸಕೃತ್ಕರ್ಮಜ್ಞ

ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ, ಶರೀರವಾಗಿ ಆತನೂ ಸರ್ದಕ್ಕೂ ಆತ್ಮಾವಾಗಿರುವದರಿಂದ, ಶರಣಾಗತನಾಗುವನು ಸರ್ವಾನುಕೂಲನಾಗಿ ಪ್ರತಿಕೂಲನಲ್ಲದೆಯೂ ಇರಬೇಕೆಂಬುದು ಸ್ವತಸ್ಸಿದ್ಧವಾದುದಾಗಿ ನಾರಾಯಣಶಬ್ದದಿಂದ ಬೋಧಿತವೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿರುವದು ಎಲ್ಲಿ ? ಎಂದರೆ ಪರಿಕರ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಶಂಕಾ ಪಂಚಕಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ “ಶ್ರೀಮಚ್ಛಬ್ದತ್ತಿ ಉಮ್, ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದತ್ತಿಉಮ್ ಅರ್ಥಮಾಕ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಜ್ಜಲ್ಪ ಮುಮ್ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಜನಮುಮ್ ಅನುಸಂಧೇಯ ಮಾಗಕ್ಯದವದು” ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ೧೦೧೦-೧೦೧೧ ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ಪರಾಂಬರಿಸಿ.

ಪುರುಷಕಾರತ್ವೇನ ಶ್ರೀಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ವರಿಸಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಸಹಸ್ರಾಪರಾಧಗಳಿಗಾಗಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿಗ್ರಹ ಸಜ್ಜಲ್ಪವು ತೊಲಗಿ ಅನುಗ್ರಹ ಸಂಕಲ್ಪವು ಉಂಟಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಅಭಿಮತನಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡದೆ ತದನುಗುಣವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿ, ಆತನ ಶರೀರಗಳಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಿಷಯ ದಲ್ಲೂ ಪ್ರತಿಕೂಲನಲ್ಲದೆ, ಅನುಕೂಲನಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂಬುದು ಸ್ವತಃ ವ್ಯಕ್ತವು. ಅಂತಹ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆ, ದ್ವೇಷ, ದ್ರೋಹ ಚಿಂತನವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಸರ್ವಭೈವ ಕೂಡದೆಂಬ ಭಾವವು.

ಹೀಗೆ ಯಾವಜ್ಜೀವವೂ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಯು ಅನುಕೂಲನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರತಿಕೂಲನಲ್ಲದೆಯೂ ಇರಬೇಕೇ ? ಹಾಗೆ ಯಾವಜ್ಜೀವವೂ ಇರಬೇಕು ಎಂದರೆ ಆಗ ಸಪರಿಕರ ಭರನ್ಯಾಸವು ಸಕೃತ್ಕರ್ಮವ್ಯವೇಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಭಂಗವೇ ? ಎಂದರೆ, ಈ ಪರಿಕರಗಳು ಸಕೃತ್ಕರ್ಮವ್ಯವಾದ ಭರನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅಂಗವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿರುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇಪ್ಪರಿಕರಜ್ಞ ಉಮ್ - ಈ ಅನುಕೂಲ್ಯಸಜ್ಜಲ್ಪ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನಗಳಾದ ಐದು ಅಂಗಗಳು, **ಉಪಾಯಾರ್ಥಮಾಗ** - ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪರೂಪ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವಾಗ, **ಸಕೃತ್ಕರ್ಮವ್ಯಂಗಳ್** - ಒಂದೇ ಸಲ ಅನುಷ್ಠಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು, **ಅಧಿಕಾರಾಂತರತ್ತಿಲೇ** - ಬೇರೆ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ? ಎಂದರೆ ಸಾಜ್ಞ ಪ್ರಪದನಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ, **ಶೂನ್ಯೋಮ್** - ಹೇಳಿರುತ್ತೇವೆ. ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಜ್ಜಲ್ಪ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನಗಳು ಯಾವಜ್ಜೀವವೂ ನಡಸತಕ್ಕದ್ದಾದರೂ, ಯಾವಜ್ಜೀವವೂ ಅಂಗವಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದೆಂಬ ವಾದವು ಅಲ್ಲಿ ನಿರಸನ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಸಕೃದನುಷ್ಠೇಯವಾದ ಭರಸಮರ್ಪಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇವು ಅಂಗವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಶ್ರೀ ನಡಾದೂರಮಾತ್ರರವರ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವು. ೧೧೧೩-೪ ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ಪರಾಂಬರಿಸಿ. ಇದನ್ನು ಸರಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ

ಳ್ ಎನ್ನುಮಿಡಮ್ ಅಧಿಕಾರಾಂತರತ್ತಿಲೇ ಶೊನ್ನೋಮ್

“ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಇತ್ಯತ್ರ ವರ್ಮಾನ ನಿರ್ದೇಶಸ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯಮಾಹ. ಇತರ
ತಾತ್ಪರ್ಯಾಣಾಂ ಪ್ರಮಾಣ ವಿರೋಧಂ ದರ್ಶಯತಿ.

ಇಕ್ರಿಯಾ ಪದತ್ತಿಲ್ ವರ್ಮಾನ ನಿರ್ದೇಶಮ್ “ಬರ್ಹಿರ್ಲವನಾದಿ”
ಮನ್ತ್ರಜ್ಞಳಿರ್ ಪೋಲೆ ಅನುಷ್ಠಾನಕಾಲಾಭಿಪ್ರಾಯಮ್ ; ಇಜ್ಜನನ್ರಿಕ್ತೇ ಈ
ನಿಗಮಾಂತದೇಶಿಕರವರು ಹೇಳುವದೇನೆಂದರೆ—“ಇನ್ನಿಡತ್ತಿಲ್ ಅನುಕೂಲ್ಯ
ಸಜ್ಜಲ್ವಾದಿಗಳ ಉಪಾಯ ಪರಿಕರಮಾಯ್ ಸಕೃತ್ತಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್. ಮೇ
ಲಿನನ್ನೋಲಿನವನುಕೂಲವೃತ್ತಾದಿಗಳೋಡೆ ಪೋರುಗಿರವಿಡಮಮ್ ಉ
ಪಾಯ ಫಲಮಾಯ್ ಯಾವದಾತ್ಮಭಾವಿಯಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್.” (೧೧೧೬-೭
ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿ.)

ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬಲ್ಲಿ ವರ್ಮಾನ ನಿರ್ದೇಶವಿದೆ. ಅದರ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು
ಎಂಬ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ, ಅನೇಕರು ನಾನಾವಿಧವಾದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಹೇಳುವರು.
ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಉಪಪಾದನಮಾಡಿ, ಅವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧ
ವೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

“ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಮಾನಕಾಲ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.
ಇತರರ ತಾತ್ಪರ್ಯಗಳು ಪ್ರಮಾಣ ವಿರೋಧವಾದವು.

ಇಕ್ರಿಯಾಪದತ್ತಿಲ್ - ಈ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದದಲ್ಲಿರುವ,
ವರ್ಮಾನ ನಿರ್ದೇಶಮ್ - ವರ್ಮಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದು, ಬರ್ಹಿರ್ಲವ
ನಾದಿ, ಮನ್ತ್ರಜ್ಞಳಿರ್ ಪೋಲೆ - ಮನ್ತ್ರಗಳಹಾಗೆ, ಅನುಷ್ಠಾನಕಾಲಾಭಿಪ್ರಾ
ಯಮ್ - ಸಕೃತ್ ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಕಾಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು.
ಭರನ್ಯಾಸವು ಸಕೃದನುಷ್ಠೇಯವು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಈ ಪಂಚ ಪರಿಕರಗಳೂ
ಇರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಬರ್ಹಿರ್ಲವನ ಮನ್ತ್ರವು ಯಾವುದೆಂದರೆ “ಬರ್ಹಿ
ರ್ದೇವ ಸದನಂ ದಾಮಿ ದೇವಾನಾಂ ಪರಿಷೂತ ಮಸಿ” ಇಲ್ಲಿ ಬರ್ಹಿರ್ಲವನ
ವೆಂದರೆ ದರ್ಭಿಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸೋಣವು. ಈ ಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ದಾಮ ಎಂಬ ವರ್ಮ
ಮಾನ ನಿರ್ದೇಶವು ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೇ ವಿನಾ ಯಾವಜ್ಜೀ
ವವೂ ಅನುಷ್ಠೇಯನೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವದಿಲ್ಲವು ಎಂಬ ಭಾವವು. ಸಾರದೀ
ಪಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತೃವು ಬರ್ಹಿರ್ಲವನಾದಿ ಮನ್ತ್ರಂಗಳಿರ್ ಪೋಲೆ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ
ಆದಿ ಪದವು ಬರ್ಹಿರ್ಲವನ ಶಬ್ದದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿರುವದರಿಂದ ಸಂಭರಣ, ಗ್ರಥನ,
ಉದ್ಯಮನ, ಅಹರಣಾದಿಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ.
ಅದುದರಿಂದ ದರ್ಭಿಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವದಕ್ಕೂ ಕಟ್ಟುವದು ತರುವುದು ಮುಂತಾದ್ದು

ವರ್ಮಮಾನ ವ್ಯಪದೇಶಮ್ (೧) ವರ್ಮಮಾನ ದೇಹಾವಧಿಯಾಗ ಪ್ರಪತ್ಯನು
ಷ್ಠಾನಕರ್ಮವ್ಯತ್ಯಯೈ ವಿನಕ್ಷಿಕೈರದೇನುಮ್; (೨) ಫಲಮ್‌ವರು ಮಳವುಮ್
ಪ್ರಪತ್ತಿ ಪರಿಕರಮಾನ ವಿಶ್ವಾಸಾನುವೃತ್ತಿಯೈ ವಿನಕ್ಷಿಕೈರದೇನುಮ್,
(೩) ಪ್ರಪತ್ತಿಕಾಲತ್ತಿಲ್ ಶಾನ್ ಸಜ್ಜಲ್ಪಿತ್ತ ಪಡಿಯೈ ಅನುಕೂಲ್ಯಾದಿಗಳ್
ಪ್ರಪತ್ತಿಪರಿಕರ ಮಾಗವೇ ಮೇಲ್ ಅನುವರಿಕ್ತವೇಣುಮ್ ಪಡಿಯೈ ಕಾ

ಕೈಲ್ಲಾ ಮುನ್ತ್ರಗಳಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲಾ ಅಂತಹ ದರ್ಭಸಂಗ್ರಹಣಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ
ಅನ್ವಯವೇ ವಿನಾ, ಅನಂತರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವದಿಲ್ಲವು.

ಸಾರಾಸ್ವಾದಿನಿಯವರು “ಅಗ್ನಯೇ ಜುಷ್ವಂ ನಿರ್ವಪಾಯ” ಇತ್ಯಾದಿ
ಮಂತ್ರಗಳು ಆದಿಪದದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವೆಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಬರ್ಹಿಲವನ ಮುನ್ತ್ರವನ್ನು ತ್ರೀದೇಶಿಕವರ್ಯರು ಉದಾಹರಿಸಿರುವದರ
ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂದರೆ ದರ್ಭಿಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವ ಮುನ್ತ್ರವನ್ನು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲೇ
ಹೇಳಿ ಸಕೃತ್ಕೃತರಿಸತಕ್ಕದ್ದೇವಿನಾ, ಪುನಃ ಪುನಃ ಆ ದರ್ಭಿಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸ
ಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಹೇಗೆ ಇಲ್ಲವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬ
ನಿರ್ದೇಶವು, ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿಮಾತ್ರ ಸಕೃದನುಷ್ಠೇಯವೇ ವಿನಾ, ಪುನಃ ಪುನಃ ಅನು
ಷ್ಠಿಸಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲವು. ಪುನಃ ಪುನಃ ಅನುಷ್ಠೇಯವೆಂದರೆ “ಸತ್ಯಂ
ತದ್ವೈಯಂ ಸಕೃದುಚ್ಚಾರ್ಯಸ್ಸಂಸಾರವಿಮೋಚನಂ ಭವತಿ, ಸಕೃದೇವಹಿ
ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಃ ಕೃತೋಯಂ ತಾರಯೇನ್ನರಮ್” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವು.
ಮುಂದೆ ಇತರ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಅನುವದಿಸಿ ಮೇಲಿನಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಮಾ
ಣಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. — ಇಜ್ಞನನ್ರಿಕ್ತೆ - ಹಾಗಲ್ಲದೆ, ಈ ವರ್ಮ
ಮಾನವ್ಯಪದೇಶಮ್-ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬಲ್ಲಿ ವರ್ಮಮಾನ ಹೇಳಿಕೆಯು, (೧) ವರ್ಮ
ಮಾನದೇಹಾವಧಿಯಾಗ-ಈಗ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವ ದೇಹವಿರುವವರೆಗೂ, ಪ್ರಪತ್ಯ
ನುಷ್ಠಾನ ಕರ್ಮವ್ಯತ್ಯಯೈ-ಪ್ರಪದನಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯ
ಕತೆಯನ್ನೂ, ವಿನಕ್ಷಿಕೈರದೇನುಮ್ - ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದೂ, (೨) ಫಲಮ್‌ವರು
ಮಳವುಮ್ ಪ್ರಪತ್ತಿಪರಿಕರಮಾನ-ಫಲವು ದೊರೆಯುವತನಕವೂ ಪ್ರಪದನಕ್ಕೆ
ಅಂಗವಾದ, ವಿಶ್ವಾಸಾನುವೃತ್ತಿಯೈ-ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವು ಅನುವರಿಸಿ ಬರತಕ್ಕ
ದ್ದೆಂಬುದನ್ನೂ, ವಿನಕ್ಷಿಕೈರದೇನುಮ್-ತಿಳಿಸುತ್ತದೇ ಎಂದೂ, (೩) ಪ್ರಪತ್ತಿಕಾಲ
ತ್ತಿಲ್-ಪ್ರಪದನಾನುಷ್ಠಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಶಾನ್ ಸಜ್ಜಲ್ಪಿತ್ತ ಪಡಿಯೈ-ತಾನು ಆಗ
ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯಲ್ಲಾ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುವೆನು, ಪ್ರತಿಕೂಲ
ನಾಗಿ ಆಚರಿಸುವದಿಲ್ಲವು ಎಂದು ಸಜ್ಜಲ್ಪಿಸಿದ ಹಾಗೆಯೇ, ಅನುಕೂಲ್ಯಾದಿಗಳ್
ಅನುಕೂಲನಾಗಿರುವಿಕೆ, ಆದಿ ಪದದಿಂದ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಜನವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು.
ಇವುಗಳು, ಪ್ರಪತ್ತಿ ಪರಿಕರ ಮಾಗವೇ-ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಅಂಗವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದು

ಟ್ಟುಕಿರತೆನ್ನುಮ್ ಶೊಲ್ಲುಮ್ ಪಕ್ಷಜ್ಜಿಳ್, ಇವ್ವುಪಾಯಮ್ ಸಪರಿಕರಮಾ
ಗ ಸಕೃತ್ಕೃತ್ಯಮೆನ್ನು ಕಾಟ್ಟುಗಿರ ಪ್ರಮಾಣಜ್ಜಿಳೋಡೆ ವಿರೋಧಿಕ್ಕುಮ್.

ಕೊಂಡು, ಅನುವರಿಕ್ಕವೇಂಡುಮ್ ಪಡಿಯೈ - ದೇಹವಿರುವವರೆಗೂ ಅನು
ವರಿಸಿ ಬರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು, ಕಾಟ್ಟುಕಿರದೆನ್ನುಮ್ - ತೋರಿಸುತ್ತದೆಂದು,
ಶೊಲ್ಲುಮ್ ಪಕ್ಷಜ್ಜಿಳ್-ಹೇಳುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು, ಇವ್ವುಪಾಯಮ್ - ಈ
ಪ್ರಪದನ ರೂಪೋಪಾಯವು, ಸಪರಿಕರಮಾಗ - ಈ ಐದು ಅಂಗಗಳೊಂದಿಗೆ
ಸೇರಿಯೇ, ಸಕೃತ್ಕೃತ್ಯಮೆನ್ನು- ಒಂದು ಸಲಮಾತ್ರವೇ ಅನುಷ್ಠಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದು
ಕಾಟ್ಟುಗಿರ-ತೋರಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣಜ್ಜಿಳೋಡೆ ವಿರೋಧಿಕ್ಕುಮ್-ಪ್ರಮಾಣ
ಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿರೋಧವಾದವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ ?
“ಸಕೃದೇವ ಪ್ರಪನ್ನಾಯ ತನಾಸ್ತೀತಿ ಚ ಯಾಚತೇ । ಅಭಯಂ ಸರ್ವಭೂ
ತೇಭ್ಯೋ ದದಾಮ್ಯೇ ತದ್ವ್ರತಂ ಮಮ” ಎಂಬುದೂ ಮತ್ತು ಮೇಲೆಯೇ
ಉದಾಹರಿಸಿದ “ಸತ್ಯಂ ತದ್ವ್ರತಂ ಸಕೃತ್” “ಸಕೃದೇವ ಹಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಃ”
ಇತ್ಯಾದಿಗಳು.

ಆನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಾದಿಗಳು ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿನ ಪರಿಕರ
ಗಳಾದರೂ (೧) ದೇಹವಿರುವವರೆಗೂ ಅನುಕೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಪ್ರತಿಕೂಲವರ್ಜನ
ಪರಿಕರಗಳು ಅನುವರಿಸಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು (೨) ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿವರವಿಗೂ ಇರ
ಬೇಕೆಂದೂ (೩) ಸಜ್ಜಲ್ಪಾನುಸಾರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಇರಬೇಕೆಂದೂ
ವ್ರತಮಾನ ನಿರ್ದೇಶವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವೇ ಎಂಬಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆಂದು ಕೆಲವರು ಅಭಿ
ಪ್ರಾಯಪಡುವರೆಂದು ಹೇಳಿ, ಪ್ರಪದನವು ಸಕೃತ್ಕೃತ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುವ ಪ್ರಮಾ
ಣಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿ ದರ್ಭಲವನಾ
ಹರಣಾದಿ ಮನ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಲೌಕಿಕ ನಿದರ್ಶನ
ವನ್ನೂ ಕೊಡಬಹುದು; ಏನೆಂದರೆ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆ
ಹೊಂದಿದವನಿಗೆ ಕಾನ್ವರ್ಸೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಕೊಡುವುದೂ ಸಕೃತ್ತೇ.
“I do promise” ಎಂದು ಸಜ್ಜಲ್ಪಿಸುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಕೊಡಲ್ಪ
ಡುತ್ತದೆ. ದೇಹಾವಸಾನ ಮೊದಲಾದ ಕಾಲದವರೆಗೂ ಹೇಗೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕಿ
ಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಎಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.

ಆಗಲಿ, ಪೂರ್ದಪಕ್ಷಿಗಳು ಪುನಃ ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಕೇಳಬಹುದು. ಹೇಗೆಂದರೆ ?
ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ದುಃಖಾತಿಶಯವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉಂಟು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ
ಪ್ರಾಜ್ಞನಿಗೆ ತ್ವರಾತಿಶಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಪುನಃ ಪ್ರಪದನವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸ
ಕೂಡದೇ ? ಮತ್ತು ತನಗೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಿರತಿಶಯರೂಪ ಸುಖವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ
ಎಂಬ ಅನುಭವಕ್ಕಾಗಿ ಭೋಗರೂಪದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು

ತ್ವರಾತಿಶಯತ್ವಾಲುಮ್ ಭೋಗರೂಪತೈಯಾಲುಮ್ ವರುಮ್ ಆವೃತ್ತಿ ಕ್ಕುಮ್, ಪೂರ್ವಖಂಡತ್ತಿರ್ದೊನ್ನ ಸಡಿಯೇ ಅನುಷ್ಠಿತಮಾನ ಉಪಾಯ ಶರೀರತ್ತಿಲ್ ಪ್ರವೇಶಮಿಲ್ಲೆ.

ಅನುಷ್ಠಿಸುವದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನು ? ಪ್ರಪದನವು ಸಕೃತ್ತೆಂದೂ, ವರ್ಮಮಾನ ನಿರ್ದೇಶವು, ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅನ್ವಯವೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀರಿ. ಶ್ರೀ ಯತಿ ವರ್ಮರು ಶರಣಾಗತಿಗದ್ಯವನ್ನು ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು ? ನಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ಪಠನ ಮಾಡಿ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂಬುದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಲ್ಲವೋ ? ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವದೇನೆಂದರೆ “**ದ್ವಯಮರ್ಥಾನು ಸಂಧಾನೇನ ಸಹ ಸದೈವಂ ವಕ್ತಾ**” ಎಂದಿರುವದರಿಂದ ರಾಗ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಭೋಗ್ಯತೆಯು ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಯಾವಾಗಲೂ ದ್ವಯವನ್ನು ಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ “**ದ್ವಯಾನು ಸಂಧಾನ ಸ್ಫುರಿತಾಧರಃ**” ಎಂಬದಾಗಿ ಕೆಳಗಿನ ತುಟಿಯು ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಯಾದ ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ ಅದುರುತ್ತಾ ಇರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯಲ್ಲವೇ ? ಆದುದರಿಂದ ತ್ವರಾತಿಶಯದಿಂದಲೂ ಭೋಗಾತಿಶಯದಿಂದಲೂ ಪುನಃ ಪುನಃ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲವೇ ? ಎಂದಾಕ್ಷೇಪತಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ತ್ವರಾತಿಶಯತ್ವಾಲುಮ್ - ಈ ದುಃಖಕರವಾದ ಹೇಯ ದೇಹವನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ತೊಲಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ತ್ವರಾತಿಶಯದಿಂದಲಾಗಲಿ, ಮತ್ತು **ಭೋಗ ರೂಪ ತೆಯಾಲುಮ್** - ಮುಂದೆ ತನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ನಿರತಿಶಯಾವಸ್ಥೆಯ ಅನುಸಂಧಾನದ ಭೋಗ್ಯತೆಯಿಂದಲಾಗಲಿ, **ವರುಮ್** - ಉಂಟಾಗುವ, **ಆವೃತ್ತಿ ಕ್ಕುಮ್** - ಪುನಃ ಪುನಃ ಅನುಷ್ಠಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂಬುವದಕ್ಕೆ, **ಪೂರ್ವಖಂಡ ತ್ತಿರ್ ಚೊನ್ನ** - ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, **ಉಪಾಯ ಶರೀರತ್ತಿಲ್** - ಪ್ರಪದನದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ, **ಪ್ರವೇಶಮಿಲ್ಲೆ** - ಅನ್ವಯವಲ್ಲವು; ಎಂದರೆ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಿದ ಪ್ರಪದನಕ್ಕೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿರಬೇಕಾದುದು ಐದು ಅಂಗಗಳು. ಇದೇ ಸಾಙ್ಗಪ್ರಪದನವು. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಕಾಲೀನವಾದ ಯಾವ ಅಂಗವೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವು. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಪದನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿಯ ಆವೃತ್ತಿಯು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು. ಉತ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದುದು ತಾನು ಮಾಡಿದ ಮಹತ್ತಾದ ಉಪಾಯದ ಅನುಸಂಧಾನವು ಇದು ತ್ವರಾತಿಶಯಕ್ಕೂ ಭೋಗರೂಪವಾಗಿಯೂ ಬೇಕಾದುದು. ಇಂತಹ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಪದನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯ ಪದಾರ್ಥನಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಶರಣಾಗತಿಗದ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಮರು ರಚಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ “**ದ್ವಯಮರ್ಥಾನು ಸಂಧಾನೇನ ಸಹ ಸದೈವಂ**

ಆಗೈಯಾಲ್ ಉಪಾಯನಾಕೃತ್ತಿಲ್ ವರ್ತಮಾನ ವ್ಯಪದೇಶಮ್ “ದ್ವಯಮುರ್ಥಾನುಸಂಧಾನೇನ ಸಹ ಸದೈವಂ ವಕ್ತಾ” ಎಜ್ಜಿರರಾಗಪ್ರಾಪ್ತಭೋಗರೂಪಾನು ವೃತ್ತಿಯೈ ವಿವಕ್ಷಿಕ್ಕಿರದು ಮೆನ್ನು.

ಪೂರ್ವಖಂಡಸ್ಥಾರ್ಥ ನಿಗಮಯತಿ

ಇಪ್ಪಡಿ (೧) ಸರ್ವಶರಣ್ಯತ್ವಮುಂ (೨) ಶರಣಾಗತಿಸ್ವರೂಪಮುಂ (೩)

ವಕ್ತಾ” ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ, ಅವರು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವದೇ ಅನುಸಂಧಾನವೆಂಬುದಾಗಿ.

ತ್ವರಾತಿಶಯಕ್ಕಾಗಿ ಪುನಃ ಪ್ರಪದನಕೂಡದೋ ? ಎಂದರೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೂ ಎರಡೂ ಬೇರೆ ಬೇರೇ ಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಪದನವು. ಮೊದಲು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದುದು ದೇಹಾವಸಾನಾನಂತರ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ. ಎರಡನೆಯದು ಭೋಗ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ. ಆದುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿನ ಶರಣಾಗತಿಯ ಸಂಬಂಧ ವಿಲ್ಲವು. ಭೋಗರೂಪವಾಗಿ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಧರು ಈ ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುಮೋದಿಸಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳುವದೂ ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗೈಯಾಲ್ - ಉಪಾಯಾವೃತ್ತಿಗೆ ಪೂರ್ವಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ, ಉಪಾಯ ನಾಕೃತ್ತಿಲ್ - ದ್ವಯಪೂರ್ವಖಂಡದ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದದಲ್ಲಿ, ವರ್ತಮಾನವ್ಯಪದೇಶಮ್ ವರ್ತಮಾನಕಾಲದ ಹೇಳಿಕೆಯು, “ದ್ವಯಮುರ್ಥಾನು ಸಂಧಾನ ಇತ್ಯಾದಿ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ತೋರುವ ರಾಗಪ್ರಾಪ್ತ ಭೋಗರೂಪಾನುವೃತ್ತಿಯೈ - ಮಹಾ ಪಿಶ್ವಾಸದಿಂದುಂಟಾದ, ಭೋಗರೂಪಾನುವೃತ್ತಿಯೈ - ಮುಂದೆ ಬರುವ ಆನಂದಾನುಭವದ ಅನುವೃತ್ತಿಯನ್ನು, ವಿವಕ್ಷಿಕ್ಕಿರಿದನ್ನು - ಹೇಳುವದೂ ಇಲ್ಲವು. ಅರ್ಥಾನು ಸಂಧಾನವೆಂಬುದರಿಂದ, ರಾಗ ಪ್ರಾಪ್ತತ್ವವೂ, ಸದೈವಂ ವಕ್ತಾ ವೆಂಬುದರಿಂದ ಭೋಗರೂಪತ್ವವೂ ಸೂಚಿತವು. ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯತಿವರ್ಧರು ಹೇಳಿರುವದು ಪುನಃ ಪುನಃ ದ್ವಯಾರ್ಥಾನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿದರೇ ವಿನಾ ಪುನಃ ಪುನಃ ಶರಣಾಗತ್ಯಾವೃತ್ತಿಯು ಹೇಳಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಇದನ್ನೇ ಶ್ರೀದೇಶಿಕವರ್ಧರು ಈ ಅಧಿಕಾರಾದಿಯಲ್ಲೇ ಆಮ್ರೇದಿತೋ ದಿಶತಿ ಯಕ್ಷ ಕೃತಾರ್ಥಭಾವಂ, ಇಲ್ಲಿ ಕೃತಾರ್ಥ ಭಾವವೇ ಭೋಗರೂಪತ್ವವು. ಇದಕ್ಕೆ ಕೈಂಕರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಪರ್ಯವಸಾನವು.

ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ನಿಗಮನದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಇಪ್ಪಡಿ - ಹೀಗೆ ನಾವು ಹಿಂದೆ ಉಪಪಾದಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ (೧) ಸರ್ವ ಶರಣ್ಯತ್ವಮುನ್ - ಸರ್ವರಿಗೂ ಶರಣ್ಯನೆಂಬಭಾವವೂ, (೨) ಶರಣಾಗತಿಸ್ವರೂ

ಇದಿ ಪರಿಕರಜ್ಞಳುಮ್ (೪) ಅಧಿಕಾರಿ ವಿಶೇಷಮುಮ್ ಪೂರ್ವಖಂಡತ್ತಿಲೇ ಪ್ರಕಾಶಿತಮಾಯ್ತು. ಇತ್ತಾಲೆ ಅನನ್ಯೋಪಾಯತ್ವಮುಮ್ ಸಿದ್ಧಿತ್ತದು

ಪಮಂ ಎಂದರೆ ಅದರ ನಿಕ್ಷೇಪರೂಪವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ, ಭರನ್ಯಾಸವೆಂದರೇ ನೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ, (೩) **ಇದಿ ಪರಿಕರಜ್ಞಳುಮ್** - ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಐದು ಅಂಗಗಳೂ, (೪) **ಅಧಿಕಾರವಿಶೇಷಮುಮ್** - ಇದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿ ಯಾರು ಎಂಬುದೂ, **ಪೂರ್ವಖಂಡತ್ತಿಲೆ ಪ್ರಕಾಶಿತಮಾಯ್ತು** - ದ್ವಯಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ ದ್ವ್ಯೋತಿತವು. ಒಂದು ಉಪಾಧಿಯೂ ಬೇಕಿಲ್ಲದೆ **ತರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ** ಎಂದಿರುವ ದರಿಂದ **ಸರ್ವತರಣ್ಯತ್ವವು** ಜೋಧಿತವು. **ತರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ** ಎಂಬುದರ ವಿವರಣೆ ಯಲ್ಲಿ ತರಣಾಗತಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಿದರು, ಅದು ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪರೂಪದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಭರವನ್ನೂ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಡುವಂತಾದ್ದೆಂದು ಉಪಪಾದಿತವು. ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಮೂರು ಪದಗಳ ಅರ್ಥವಿವರಣೆಯಿಂದಲೂ ಪರಿಕರಜ್ಞಳಿಲ್ಲಾ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು. ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬ ಉತ್ತಮವುರುವದಿಂದ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಾನುಗೃಹೀತ ವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅರಕ್ತತೆಯಿಂದ ಅಧಿಕಾರ ವಿಶೇಷವೂ ದ್ವ್ಯೋತಿತವೆಂಬ ಭಾವವು. ಹೀಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವದರಿಂದ ಈ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅನನ್ಯೋಪಾಯತ್ವವು ಈ ಭರಸಮರ್ಪಣೆಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆಂದು ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. **ಇತ್ತಾಲೆ** - ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಈ ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ ದ್ವ್ಯೋತಿತವಾದುದರಿಂದ, **ಅನನ್ಯೋಪಾಯತ್ವಮುಮ್** - ಈ ಭರನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಇತರ ಸಾಧನಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಇಲ್ಲದಿರೋಣವು, ಇದೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಉಪಾಯವಾಗಿರೋಣವು, **ಸಿದ್ಧಿತ್ತದು** - ಸಿದ್ಧಿಸಿತು. ಉಪಾಯಾಂತರವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕಾದರೋ ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಯೋಗಾದಿರೂಪ ಸಾಧನಾಪೇಕ್ಷೆಯುಂಟು, ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವುದರ ಸಾಹಚರ್ಯಾನೇಕ್ಷೆಯೂ ಇರುವ ದಿಲ್ಲವು. ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗಕ್ಕಾದರೋ ನಿತ್ಯನೈಮಿತ್ತಿಕಗಳು ಅಂಗಗಳಾಗಿ ದೇಹಾವ ಸಾನದವರೆಗೂ ಅನುವರಿಸಿ ಬರತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾದರೋ ನಿತ್ಯ ನೈಮಿತ್ತಿಕಗಳು ಬೇರೆ ವಿಧಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದರೂ, ಅಂಗರೂಪದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವು.

“ಸಕೃದೇವಪ್ರಪನ್ನಸ್ಯ ಕೃತ್ಯಂ ನೈವಾನ್ಯದಿವ್ಯತೇ |

ಸಕೃಜ್ಞಪ್ತೇನ ಮನ್ತ್ರೇಣ ಕೃತಕೃತ್ಯಸ್ಸುಖೀಭವೇತ್”

“ಸಕೃದೇವಹಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಃ ಕೃತೋಯಂ ತಾರಯೇನ್ನರಮ್”

“ನಜಾತಿ ಭೇದಂ ನ ಕುಲಂ ನ ಲಿಂಗಂ ನ ಗುಣಕ್ರಿಯಾಃ |

ನದೇಶಕಾಲೌ ನಾವಸ್ಥಾಂ ಯೋಗೋಹ್ಯಯ ಮಪೇಕ್ಷತೇ”

ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧೇಯಗಳು

**ಉತ್ತರಖಂಡಃ ಫಲಪ್ರಾರ್ಥನಾರೂಪ ಇತಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತುಂ, ಪೂರೋತ್ತರ
ಖಂಡಯೋ ಸ್ವಜ್ಞತಿಮಾಹ**

ಇಪ್ಪದಿತೋತ್ತಿನ ಶರಣಾಗತಿ (೧) “ತಾನದಾರ್ತಿ ಸ್ತುಥಾವಾಂಘಾ”
ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರ್ದಡಿಯೇ ಸಕಲ ಫಲಸಾಧನಮಾಗೈಯಾಲುಮ್, (೨) ತದನ್ಯಃ
ಕೋ ಮಹೋದಾರಃ ಎಜ್ಞಿರಪಡಿಯೇ ಪರಮೋದಾರನಾನಶರಣ್ಯ
ಅರ್ಥಿತಾರ್ಥ ಪರಿದಾನದೀಕ್ಷಿತನಾಯ್, (೩) “ಕೊಳ್ಳಕ್ಕುರೈವಿಲಗ ನೇಣ್

ಉತ್ತರಖಂಡವು ಫಲಪ್ರಾರ್ಥನಾರೂಪವಾದುದೆಂದು ಹೇಳಲು ಹೊರಟು
ಪೂರೋತ್ತರಖಂಡಗಳಿಗಿರುವ ಸಜ್ಞತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇಪ್ಪದಿತೋತ್ತಿನ ಶರಣಾಗತಿ - ಹೀಗೆ ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ
ಉಪಾಯವಾದ, **ಶರಣಾಗತಿ** - ಭರಸಮರ್ಪಣರೂಪ ಶರಣಾಗತಿಯು, ಸಕಲ
ಫಲಸಾಧನವು ಎಂದರೆ ಚತುರ್ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೂ ಸಾಧನವು ಎಂದು ಎರಡು
ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. (೧) **“ತಾನದಾರ್ತಿ ಸ್ತುಥಾವಾಂಘಾ”**
ಎಂಬ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣೋಕ್ತಿಯು. ಇದು ಹಿಂದೆ ಅಧಿಕಾರಿ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ
ಉದಾಹೃತವು. ಇದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವು ಹಿಂದೆಯೇ ಉಪಪಾದಿತವು. ೮೪೦ನೆಯ ಪುಟ
ವನ್ನು ನೋಡಿ. ಚತುರ್ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೂ ಈ ಶರಣಾಗತಿಯು ಸಾಧನ
ವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ; ಹಾಗೆಯೇ ಇನ್ನೂ ಐದು ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ
ಉದಾಹರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ೮೩೬-೮೩೮ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿ. **ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರ್**
ಪಡಿಯೇ-ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ, ಆದಿಶಬ್ದದಿಂದ
೮೩೬-೮ನೆಯ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿರುವ ಐದು ಪ್ರಮಾಣಗಳೂ ಸೂಚಿತವು. **ಸಕಲಫಲ**
ಸಾಧನಮಾಗೈಯಾಲುಮ್ - ಸಮಸ್ತವಾದ ಚತುರ್ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ
ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವದರಿಂದಲೂ, (೨) **“ತದನ್ಯಃ ಕೋ ಮಹೋದಾರಃ”**-ಸರ್ವೇಶ್ವರ
ನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಮಹೋದಾರನಾಗಿ **“ವಿದಧಾತಿ ಕಾಮಾ”** ಎಂದು ಶ್ರುತಿ
ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ ಸಕಲ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವನು ಯಾರು
ಉಂಟು ? **ಎಜ್ಞಿರಪಡಿಯೇ**-ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ, **ಪರಮೋದಾರನಾನಶರ**
ಣ್ಯ - ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಉದ್ಗರಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ
ಸರ್ವರಕ್ಷಕನು, **ಅರ್ಥಿತಾರ್ಥಪರಿದಾನ ದೀಕ್ಷಿತನಾಯ್**-ಆಶ್ರಿತರಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿ
ಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು, **ಪರಿದಾನ ದೀಕ್ಷಿತನಾಯ್**-ನಿರತಿಶಯವಾಗಿ ಅನು
ಬಂಧಿಸರ್ಯಂತವಾಗಿ ಕೊಡುವ ದೀಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಒಂದುವೇಳೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು

ತ್ತಿಲ್ಲಾಂ ತರುಮ್” ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ ನಿರ್ದೈಯಾಲಮ್, ಇಜ್ಜು ಎನ್ನ
ಫಲತ್ತುಕ್ಕಾಗ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಪಣ್ಣುಗಿರದೆನ್ನಿರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲೇ, ಮಹೋದಾರ

ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರೂ ತನಗೂ ಅನುಬಂಧಿಗಳಿಗೂ ಕೊಡುವ ದೃಢಸಜ್ಜಲ್ಪನಾಗಿ, (೩)
“ಕೊಳ್ಳುಕ್ಕುರೈವಿರ್ಲಿ - ಇದೂ ಅಧಿಕಾರಿ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಯೇ
ಉದಾಹೃತವು ಲಂಞನೆಯ ಪುಟ ನೋಡಿ. ಅಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಬರೆದಿರು
ವದರಿಂದ ಪ್ರತಿಸದಾರ್ಥವೂ ಇಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಓ ಕವಿಗಳೇ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನವಾದ ಇತರ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ
ಮಹೋದಾರನಾಗಿ ಸರ್ವಫಲಗಳನ್ನೂ ದಯಪಾಲಿಸುವ ನೀಲಮೇಘಶ್ಯಾಮನನ್ನು
ಸ್ತುತಿಸೋಣ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. “ಕೊಳ್ಳುಂಪಯನಿಲ್ಲೈ-ಹೊಂ
ದಲು ಏನೊಂದೂ ಶಾಶ್ವತ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದೆಯೂ, ಕುಪ್ಪೆಯೈಕಿಳಿರ್ ತನ್ನ
ಶೆಲ್ವತ್ತೈ-ಕಸದ ಗುಡ್ಡೆಯನ್ನು ಕೆದಕಿದರೆ ದುಷ್ಟವಾಸನೆ ಮೊದಲಾದ ದೋಷ
ವುಳ್ಳ ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವರನ್ನು, ವಳ್ಳಲ್ ಪುಗಳನ್ನು - ಚೆನ್ನಾಗಿ, ಉದಾರವಾಗಿ
ಸ್ತುತಿಸಿ, ನುಮ್ ವಾಯ್ ಮೈ-ನಿಮ್ಮ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಕವಿತ್ವವನ್ನು, ಇಳಕ್ಕುಂ
ಪುಲವೀರ್ಗಳೇ-ಪ್ರಿಯಾಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಹಾಕವಿಗಳೇ! ಕೊಳ್ಳುಕ್ಕುರೈವಿರ್ಲಿ-
ಹೊಂದಲು ಯಾವ ವಿಧವಾದ ನ್ಯೂನತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಎಂದರೆ ಗುಣವಿಭವೈಶ್ವರ್ಯಾದಿ
ಗಳೆಲ್ಲ ಏನೊಂದೂ ನ್ಯೂನತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪರಿಪೂರ್ಣಕಾಮನಾದ, ಎಲ್ಲಾಂತರುಮ್-
ಚತುರ್ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಉದಾರವಾಗಿ ದಯಪಾಲಿಸುವ, “ಭಾಮಂ
ಮನೋರಥಂ ಸ್ವರ್ಗಂ ಸ್ವರ್ಗವನ್ದಂ ಚ ಯತ್ಪರಮ್ | ದದಾತಿ ಧ್ಯಾಯಿ
ನಾಂ ನಿತ್ಯಮಸವರ್ಗಪ್ರದೋ ಹರಿಃ ” ಎಂದೂ, “ಸಕಲ ಫಲಪ್ರದೋಹಿ
ವಿಷ್ಣುಃ” ಎಂದೂ, “ವಿದಧಾತಿ ಕಾಮಾ” ಎಂದೂ, “ತಸ್ಮಿ ಪ್ರಸನ್ನೇಕಿಮಿ
ಹಾಸ್ಯಲಭ್ಯಂ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮೈರಲಮಲ್ಪಕಾಸ್ತೇ | ಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ ಬ್ರಹ್ಮ
ತರೋರನಂತಾನ್ನಿ ಸ್ತಂಶಯೋ ಮುಕ್ತಿಫಲಪ್ರಸಾತಃ ” ಎಂದೂ ಹೇಳಿರುವ
ಹಾಗೆ ಉದಾರನಾಗಿ ಕೊಡುವ ಎಂಬರ್ಥವು; ಕೋತು ಇಲ್-ಕೊಡುವದರಲ್ಲಿ
ಏನೊಂದೂ ದೋಷವಿಲ್ಲದ ಎಂದರೆ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ತನಗೆ ಸಮವಾದ ಆನಂದ
ವನ್ನು ಕೊಡುವ ಮತ್ತು ಏನೊಂದು ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರವನ್ನಾಗಲಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೇ
ಕೊಡುವ, ಎವಳ್ಳಲ್ - ನನಗೂ ಮೂೋದಾರನಾದ, ಮಣಿವರ್ಣರನ್ನೈ-
ನೀಲಮಣಿಯ ಹಾಗೆ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಅನಯವಕೋಭೆಯುಳ್ಳ ಭಗವಂತನನ್ನು,
ಕವಿಶೊಲ್ಲವಮ್ಮಿ - ಕವಿಗಳೇ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡೋಣ ಬನ್ನಿ.” ಎನ್ನುವುದಿ -
ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ, ನಿರ್ದೈಯಾಲಮ್ - ಸಕಲ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ
ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ಶೀಲವುಳ್ಳ ಪರಮೋದಾರನಾಗಿ ಇರುವದರಿಂದ, ಇಜ್ಜು -
ಈ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಎನ್ನ ಫಲತ್ತುಕ್ಕಾಗ-ಯಾವ

ನಾನ ತರಣ್ಯನುಕ್ಕುಮ್, ಸರೋತ್ಕೃಷ್ಟ ವಿಷಯಮಾನ ಇವ್ವಶೀಕರಣ
 ವಿಶೇಷತ್ತುಕ್ಕುಮ್, ಶೇಷತೈಕರಸನಾನ ತನ್ ಸ್ವರೂಪತ್ತುಕ್ಕುಮ್ ಅನು
 ರೂಪಮಾನ ಫಲವಿಶೇಷತ್ವ ಉತ್ತರಖಂಡಮ್, (೪) “ತನಕ್ಕೇಯಾಗವೆ
 ನೈಕ್ಕೊಳ್ಳುಮೀದೇ” ಎಜ್ಜಿರಪಡಿಯೇ, ಸಮಸ್ತವಿರೋಧಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಪರ್ಮನ್ವ
 ಫಲಕ್ಕಾಗಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿಪಣ್ಣಿಗಿರದು - ಭರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವದು, ಎಜ್ಜಿರ
 ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲೇ - ಎನ್ನುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ, ಮಹೋದಾರನಾನ ತರಣ್ಯ
 ನುಕ್ಕುಮ್ - ಪರಮೋದಾರನಾಗಿರುವ ಸರ್ವರಕ್ಷಕನಿಗೂ ಸರೋತ್ಕೃಷ್ಟ ವಿಷಯ
 ಮಾನ ಇವ್ವಶೀಕರಣ ವಿಶೇಷತ್ತುಕ್ಕುಮ್ - “ತಸ್ಯ ಚ ನಶೀಕರಣಂ ತಚ್ಚರಣಾ
 ಗತಿರೇವ” ಎಂದು ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಮರು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಹಾಗೆ, ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ವಿಷಯ
 ವಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ತನ್ನ ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಪಾಯ ವಿಷಯವಾದ
 ಶರಣಾಗತಿಗೂ, ಶೇಷತೈಕರಸನಾನ - ಭಗವಂತನಿಗೆ ದಾಸಭೂತನಾಗಿರುವದೇ
 ಪರಮಾನಂದವೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುವ; ತನ್ ಸ್ವರೂಪತ್ತುಕ್ಕುಮ್ - ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿ
 ತೋರಿಬರುವ ತಾನು ಪ್ರಯಃಪತಿಗೆ ಶೇಷಭೂತನೆಂಬ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೂ, ಅನುರೂಪ
 ಮಾನ ಫಲವಿಶೇಷತ್ವ - ಉಚಿತವಾದ ಫಲವಿಶೇಷವನ್ನು, ದೇಹಾವಸಾನಾ
 ನಂತರ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ, ಈ ಭರನ್ಯಾಸದಿಂದಂಟಾಗುವ ಫಲವು ಯಾವುದೆಂದರೆ
 ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯು; ಸರ್ವಪಾಪವಿಮೋಚನೆಯು,
 ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದ ಹೇಯ ಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರದಿಂದ ವಿಮೋಚನವು, ಪರಿಪೂರ್ಣ
 ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವದೊಂದಿಗೆ ಇಂತಹ ಪರಮೋಪಕಾರನಾಗಿ ಪರಮೋದಾರನಿಗೆ
 ಮಾಡುವ ನಿತ್ಯ ಕೈಂಕರ್ಯವು; ಈ ನಿರತಿಶಯಫಲವು ಮೂರಕ್ಕೂ ಉಚಿತವಾದುದು
 ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು.—(೧) ಮಹೋದಾರನಾದ ಸರ್ವಶರಣ್ಯನಿಗೂ ಉಚಿತ
 ವಾದುದು; (೨) ಈ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿ “ಏಷಾಂ ತಪಸಾಂ ಅತಿರಿಕ್ತಮಾಹುಃ”
 ಎಂದು ಶ್ಲಾಘಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶರಣಾಗತಿಗೂ ಉಚಿತವಾದುದು. (೩) “ದಾಸಭೂತಾ
 ಸ್ತತಸ್ಸರೇ ಹ್ಯಾತ್ಮಾನಃ ಪರಮಾತ್ಮನಃ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ ಪರಮಾತ್ಮ
 ನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತನೆಂದು ಅನಂದಿಸುವ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೂ ಉಚಿತವಾದುದು;
 ಇಂತಹ ಫಲವಿಶೇಷವನ್ನು ದ್ವಯದ ಉತ್ತರಖಂಡವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು
 ಮುಂದೆ ಆಳ್ವಾರ್ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಸಮರ್ಥನೆಯೊಂದಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.-ಹೀಗೆ ಉತ್ತರ
 ಖಂಡಮ್ - ದ್ವಯದ ಉತ್ತರಖಂಡವು “ತನಕ್ಕೇಯಾಗವೆ ನೈಕ್ಕೊಳ್ಳುಮೀದೇ”
 ಸರ್ವಶೇಷಿಯಾದ ತನಗೇನೇ, ಪರತಂತ್ರನಾಗಿ ಶೇಷಭೂತನಾಗಿ ನಿತ್ಯ ಕೈಂಕರ್ಯ
 ವನ್ನು ಎಸಗಲು ಅರ್ಹನೆಂದು ಅಜ್ಞೀಕರಿಸುವದೇ ತನಗೆ ಪರಮ ಪ್ರಯೋಜನವು
 ಎಜ್ಜಿರಪಡಿಯೇ - ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ, ಸಮಸ್ತವಿರೋಧಿ ನಿವೃತ್ತಿ

ಮಾಗ ಪ್ರಾರ್ಥಿಕೃರದು. ಇತ್ತಾಲೇ ಅನನ್ಯಪ್ರಯೋಜನತ್ವಮುಮ್ ಸಿದ್ಧಿ ಕೃರದು.

ಪರ್ಮಂತಮಾಗ-ಸಮಸ್ತ ವಿರೋಧಿಗಳಾದ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧ, ಪಾಪಪುಣ್ಯರೂಪ ಕರ್ಮಗಳು ಅವುಗಳೆಂದುಂಟಾಗುವ ವಾಸನಾ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ವಿರೋಧಿ ವರ್ಗದ ಪರ್ಯಂತವಾಗಿ, ಎಂದರೆ ಅನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ **ಪ್ರಾರ್ಥಿಕೃರದು** - ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವದು ಅನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯು. ಅದು ಯಾವುದೆಂದರೆ ದಾಸಭೂತನಾಗಿರುವದೇ ತನಗೆ ಸ್ವರೂಪವಾದುದರಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಕೈಜ್ವರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ತದೇಕ ಪ್ರಯೋಜನನಾಗಿರುವದೇ ಎಂಬ ಭಾವವು. ಈ **“ತನಕ್ಕೇಯಾಗ”** ಎಂಬ ಪಾಶುರವು ಹಿಂದೆಯೇ ಉತ್ತರ ಕೃತ್ಯಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಉದಾಹೃತವು ೧೨೩೭ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ. ಪುನಃ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯಶೋಧನಾಧಿಕಾರದಲ್ಲೂ ಉದಾಹೃತವು. ೨೪೩೪ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ. ಈ ಪಾಶುರಾರ್ಥವೇ ಶ್ರೀ ಮದ್ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ವ್ಯಕ್ತವು-ಪ್ರಕರಣವೇನೆಂದರೆ- ಪಂಚವಟೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಕೆಲವುಕಾಲ ವಸಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಕುರಿತು **“ವನರಾಮಣ್ಯಕಂ ಯತ್ರ ಸ್ಥಲ ರಾಮಣ್ಯಕಂ ತಥಾ | ಸನ್ನಿಕೃಷ್ಣಂ ಚ ಯತ್ರ ಸ್ಯಾತ್ ಸಮಿತ್ಪಷ್ಪಕುಶೋ ದಕಮ್”** ಪುಷ್ಪಫಲಗಳ ಸಮೃದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಮತ್ತು ಸ್ಥಲರಮಣೀಯತೆಯುಳ್ಳ ಮತ್ತು ನಿನಗೆ ಸಮಿತ್ತು ಪುಷ್ಪ, ದರ್ಭೆ, ಜಲ ಇವುಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿ ಅನುಕೂಲ ವಾಗಿರುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡು ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಶೇಷತ್ವ ಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ನೇನೆಂದರೆ, **ಸೀತಾಸಮಕ್ಷಕಾಕುತ್ಸ್ಥಮಿದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ | ಪರ ವಾನಸ್ತಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥತ್ವಯಿ ವರ್ಷಶತಂ ಸ್ಥಿತೇ | ಸ್ವಯಂತು ರುಚಿರೇದೇಶೇ ಕ್ರಿಯತಾಮಿತಿ ಮಾಂ ವದ”** ಸೀತೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉತ್ತರವನ್ನು ರಾಮವಾಕ್ಯವನ್ನು ಸಹಿಸದೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ತಾನಿರುವದು ತನ್ನ ಸೌಖ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಯಲ್ಲವು. ಪರತತ್ವವಾದ ನಿನಗೆ ಸಹಜ ದಾಸಭೂತನಾಗಿರುವದರಿಂದ, ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ಸೀತೆಯ ಕೈಂಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನಿರುವದರಿಂದ, **“ಪರವಾನಸ್ತಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥ”**-ಓ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನೇ ನಿನಗೆ ಪರತಂತ್ರನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿರುವದೇ ನನಗೆ ಸ್ವರೂಪವು. ಈ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯವು ಎಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಇರತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತೀಯೋ? **“ತ್ವಯಿ ವರ್ಷಶತಂ ಸ್ಥಿತೇ”** ಅನೇಕ ಕಾಲ ನೀನಿರುವತನಕ ಎಂದರೆ ನಿರುಪಾಧಿಕವಾಗಿ ಸದಾ ಇರತಕ್ಕದ್ದು. ನಿನ್ನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಸುತರಾಂ ಅಲ್ಲವು. ಅದುದರಿಂದ ನಿನಗೂ ಸೀತೆಗೂ ಯಾವ

ಉತ್ತರಖಂಡಸ್ಥ ನಾರಾಯಣಶಬ್ದಾರ್ಥಃ

ಇವ್ವಿಡತ್ತಿಲೆ ಸವಿಶೇಷಣಮಾನ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಮ್, ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪ್ರದೇಶವು ರಮಣೀಯವೋ ಅನುಕೂಲವೋ ಅತಹ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತೋರಿ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ರಚಿಸು ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ. - “ಸ್ವಯಂತು ರುಚಿರೇದೇಶೇ ಶ್ರಿಯತಾಂ ಇತಿ ಮಾಂ ವದ” - ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಪ್ರಭುವು “ಸುಪ್ರೀತಸ್ತೇನ ವಾಕ್ಯೇನ” ತನ್ನ ಶೇಷತ್ವ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದನೇ ಎಂದು ಆತನ ಮಾತಿನಿಂದ ಹರ್ಷಿತನಾಗಿ, ಸರ್ವಗುಣಾನ್ವಿತವಾದ ಮನೋಹರವಾದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೆಂದು ಮುಂದೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಶ್ರಿಯಃಪತಿಗೆ ದಿವ್ಯ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಕೈಂಕರ್ಯಮಾಡುವದೇ ನಿರತಿಶಯ ಫಲವೆಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಈ ಮೇಲಿನ ಇತಿಹಾಸವು ಅನೋಘವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಯುವರಾಜನಾಗಿ ತನಗೆ ಸಮಾನ ಸುಖಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುವವನಾಗಿ ತನಗೆ ಸಮನಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸು ಎಂದು ಎಷ್ಟು ದೂರ ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ರಭುವು ಬಲಾತ್ಕರಿಸಿದರೂ, ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಯೌವರಾಜ್ಯ ಭೋಗಕ್ಕೂ ಈ ಕೈಂಕರ್ಯರೂಪ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದಕ್ಕೂ ಅಜಗಜನ್ಯಾಯವೆಂಬ ಭಾವವು. ಇದರಿಂದಲೇ ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನತ್ವವೂ ಸಿದ್ಧವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದ ಪ್ರಯೋಜನವೇ ಇಲ್ಲವು. ಈಶ್ವರನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿರುವದೇ ಪ್ರಯೋಜನವೇ ವಿನಾ ಬೇರೆ ಪ್ರಯೋಜನವೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು.

ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿರುವ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥವು

ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬ ಸವಿಶೇಷಣ ನಾರಾಯಣಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೇನೆಂದರೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪೂರ್ವ ಖಂಡದಲ್ಲೂ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಚರಣೌ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡು ಪದಗಳ ಅರ್ಥ ವಿವರಣವಾಯಿತಲ್ಲಾ, ಇಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಅರ್ಥವಿವರಣೆ ಏತಕ್ಕೆ ? ಇಲ್ಲಿನ ಅರ್ಥಗಳು ಬೇರೆಯೇ ? ಎಂದರೆ ಹೊಸ ಅರ್ಥಗಳು ಯಾವುವೂ ಅಲ್ಲವು ಆ ಎರಡು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ಯದೇಶಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನಾರ್ಹಭಾವಗಳು ಯಾವುವು ಎಂಬುದನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್ - ಈ ಧ್ವನಿಯದ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಭಾವವು, ಸವಿಶೇಷಣಮಾನ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಮ್-ಶ್ರುತಿಯು “ಹ್ರೀಶ್ಚತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ಚ ಪಶ್ಚಿ” ಎಂದೂ “ಸ್ವಧಯಾ ತದೇಕಮ್” ಎಂದೂ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ, ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂದಿರುವದರಿಂದ, ಶ್ರೀಮಚ್ಚ ಬದಿಂದ ಕೂಡಿದ

ತೈಕ್ಕು ಅನುರೂಪಮಾನ ಸ್ವಾಮಿತ್ವಾದಿಗಳೈಯುಮ್, ಅನಂತಗುಣ ವಿಭೂತಿ ವಿಶಿಷ್ಟನಾನ ಸ್ವಾಮಿನುಡೈಯ ಸರ್ವಪ್ರಕಾರ ನಿರತಿಶಯ ಭೋಗ್ಯ ತೈಯು ಮಾಗಿರ ಆಕಾರಜ್ಞೈ ಯಥಾಪ್ರಮಾಣಮ್ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯೇನ ಕಾಟ್ಟುಗಿರದು. ಇಪ್ಪಡಿ ಉಭಯ ವಿಭೂತಿ ವಿಶಿಷ್ಟಮ್ ಪ್ರಾಪ್ಯಮಾಯಿ

ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದವು, ಪ್ರಾಪ್ಯತ್ತುಕ್ಕು ಅನುರೂಪಮಾನ-ಪ್ರಾಪ್ಯನಾಗಿರುವ ದಕ್ಕೆ ಅನುರೂಪವಾದ, ಸ್ವಾಮಿತ್ವಾದಿಗಳುಮ್ - ಸರ್ವಶೇಷಿಯಾಗಿ, “ಪತಿಂ ವಿಶ್ವಸ್ಯ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ ಇರುವ ಸ್ವಾಮಿತ್ವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿತ್ವ ಸರ್ವಾನಂದ ಜನಕತ್ವ, ಲಾವಣ್ಯತ್ವಾದಿಗಳು ಆದಿಪದದಿಂದ ಸೂಚಿತವು, ಇದು “ನಾರಾಣಾಂ ಅಯನಮ್ ” ಎಂಬ ಷಷ್ಠೀ ತತ್ಪುರುಷದಿಂದ ತೋರಿಬರುವ ಪ್ರಾಪ್ಯನು, ಪ್ರಾಪಕನು, ಗತಿಯು ಎಂಬುದರಿಂದ ತೋರಿಬರುವ ಅರ್ಥವು, ಅನಂತಗುಣ ವಿಭೂತಿವಿಶಿಷ್ಟನಾನ ಸ್ವಾಮಿಯುಡೈಯ-ನಿರವಧಿಕ ನಿರತಿಶಯ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ ಗಳ ಮತ್ತು ಎರಡು ವಿಭೂತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ವಾಮಿಯು, ಇದು ನಾರ ಶಬ್ದ ದಿಂದ ತೋರಿಬರುವದರಿಂದ ಇವುಗಳ ಯೋಗವು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು, ಇದು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವವನ್ನು ಕೊಡುವದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಪ್ಯದೇಶೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮಭೋಗ್ಯತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ; ಸರ್ವಪ್ರಕಾರ ನಿರತಿಶಯಭೋಗ್ಯ ತೈಯುಮಾಗಿರ-ಈ ಸಮಸ್ತ ವಿಶೇಷಣಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರತಿಶಯವಾದ ಭೋ ಗ್ಯತೆಯಾಗಿರುವ, ಆಕಾರಂಗಳೈ - ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು, ಯಥಾಪ್ರಮಾ ಣಮ್-ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿ ಇತಿಹಾಸ ಆಳ್ವಾರಾಚಾರ್ಯಸೂಕ್ತಿಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ, ಪ್ರಾಧಾನ್ಯೇನ - ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಕಾಟ್ಟುಗಿರದು-ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಪ್ಯದೇಶೆಯಲ್ಲಿನ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವಮೂರ್ತಿಯ ಸಮಸ್ತ ಆಕಾರಗಳ ಅನುಸಂಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲೂ ಪುನಃ ಈ ಶಬ್ದಗಳು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅದುದ ರಿಂದ ಪುನರುಕ್ತಿದೋಷವೂ ಇಲ್ಲವು. ಈ ಪದಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ಯದೇಶೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಇರುವನೆಂಬ ಸಮಸ್ತಗಳಾದ ಆಕಾರಗಳನ್ನೂ ಗ್ರಹಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂಬ ಭಾವವು. ಆತನು ಸರ್ವಕ್ಕೂ ಸ್ವಾಮಿಯು, ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಮಹೋದಧಿಯು, ಬಹು ಉದಾ ರನು, ಪರಿಪೂರ್ಣಕೃಪಾವಿಶಿಷ್ಟನು, ತನ್ನ ನಿತ್ಯಾನಪಾಯನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಲಾವಣ್ಯಯುಕ್ತವಾದ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹಯುಕ್ತನು, ವಿಚಿತ್ರಾದ್ವೈ ತೋಭಯವಿಭೂತಿನಾಯಕನು, ಹೀಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣನು. ಹೀಗೆ ಪರಮಭೋಗ್ಯನು ಎಂಬೀ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಹಿಂದೆಯೇ ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತ್ಯಾದಿ ಆಳ್ವಾರಾಚಾರ್ಯ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿತವಾದುದರಿಂದ ಯಥಾಪ್ರಮಾಣಂ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋ ಗವು. ಈ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅರ್ಥಸಂಚಕಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ಯ

ರುಕ್ಕ ಚೆಯ್ ದೇಯುಮ್, ಆತ್ಮಹವಿರುದ್ಧೇಶ್ಯರುಮಾಯ್, ಶೇಷತ್ವ ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿಗಳುಮಾಯ್, ಅದಡಿಯಾಗವರುಗಿರ ಕೈಜ್ಜಿರೈತ್ತಕ್ಕುಮ್ ಇಲಕ್ಕಾಯ್ ಕೊಂಡು ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರಾಪ್ತರಾಯಿರುಪ್ಪಾರ್ ಇನ್ನಿಶಿಷ್ಟ ದಂಪತಿ

ವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಪರಾಂಬರಿಸಬಹುದು. (೩೩ನೆಯ ಪುಟ ದಿಂದ ೩೭ನೆಯ ಪುಟಗಳವರೆಗೂ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಉದಾಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.) ಸರ್ವಾಧಿ ಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವಾದುದರಿಂದ ಕೌಷೀತಕೀಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಾಕ್ಯ ಗಳಲ್ಲವು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀ ಯತಿವರ್ಧರ ನೈಕುಂಠಗದ್ಯವೇ ಭಾಷ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಬಹುದು.

ಆಗಲಿ ನಾರ ಶಬ್ದದಿಂದಲೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟತೆಯು ತೋರಿಬರುವಾಗ ಶ್ರೀಮತೇ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣವು ಕೀಚಕೈರ್ಮಾರುತಪೂರ್ಣರಂಧ್ರೈಃ ಎಂಬಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ ಹಾಗೆ ಅನಾವಶ್ಯಕವಲ್ಲವೋ ಎಂದರೆ, ಅಲ್ಲವೆಂದು ಉಪಪಾದಿ ಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಪ್ತದೇಶೆಯಲ್ಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಅವಶ್ಯ ಕವು, ಏಕೆಂದರೆ—ಈ ಆತ್ಮಹವಿಸ್ಸಮರ್ಪಣೆಗೆ ಲೋಕದಂಪತಿಗಳೆಂಬರೂ ಉದ್ದೇ ಶ್ಯರಾಗಿರುವದರಿಂದ, ಫಲದೇಶೆಯಲ್ಲಿ ಈತನಿಗೆ ಲಭಿಸುವ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರೂ ಉದ್ದೇಶ್ಯರೆಂಬ ಅನುಸಂಧಾನಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವರೂಪ ಆನಂದವುಂಟಾಗುವದಕ್ಕೆ ಆಕೆಯ ಸಂಬಂಧವು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವೆಂದು ಸೂಚಿಸುವ ದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಹಾಗೆ ಪ್ರಯೋಗವೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಪ್ಪಡಿ ಉಭಯ ವಿಭೂತಿ ವಿಶಿಷ್ಟಮ್-ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತದೆಂದು ಮೇಲೆ ಉಪ ಪಾದಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಲೀಲಾವಿಭೂತಿ ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ, ಎಂದರೆ ಅವುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ತಾನೇ ಆತ್ಮವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಶರೀರವಾಗಿ ಹೊಂದಿ ರುವ, ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಯಿರುಕ್ಕ ಚೆಯ್ ದೇಯುಮ್-ಪ್ರಾಪ್ಯವಾಗಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡೇ, ಆತ್ಮಹವಿರುದ್ಧೇಶ್ಯರುಮಾಯ್ - ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪರೂಪವಾಗಿ, ತನ್ನ ಆತ್ಮವನ್ನೇ ಹವಿಸ್ಸಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸುವದಕ್ಕೆ ಉದ್ದೇಶ್ಯರಾಗಿಯೂ, ಶೇಷತ್ವ ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿ ಗಳುಮಾಯ್ - ಈ ಹವಿಸ್ಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಇಬ್ಬ ರಿಗೂ ಶೇಷಭೂತನಾಗಿರುವದರಿಂದ, ಶೇಷತ್ವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವ, ಮತ್ತು ಅದಡಿ ಯಾಗವರುಗಿರ ಕೈಜ್ಜಿರೈತ್ತಕ್ಕುಮ್ - ಹೀಗೆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ದಾಸಭೂತನಾಗಿರು ವದರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಕೈಜ್ಜಿರೈತ್ತಕ್ಕು ಸಹ, ಇಲಕ್ಕಾಯ್ ಕೊಂಡು- ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು, ಎಂದರೆ ಉದ್ದೇಶ್ಯವಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು, ಪ್ರಧಾನಪ್ರಾಪ್ತ ರಾಯಿರುಪ್ಪಾರ್ - ಮುಖ್ಯರಾದ ಪ್ರಾಪ್ಯರಾಗಿರುವವರು, ಇನ್ನಿಶಿಷ್ಟದಂಪತಿಗ ಳೆನ್ನು-ಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಉಭಯ ವಿಭೂತಿಯಿಂದಲೂ, ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತರಾದ ಲೋಕದಂಪತಿಗಳೆಂದು ತೋತ್ತುಗೈಕ್ಕಾಗ -

ಗಣಿಸುತ್ತೋತ್ತುಗೈಕ್ಕಾಗ ಇಜ್ಜುಶ್ರೀಮಚ್ಛಬ್ಬಮ್. ಇವ್ವರ್ಥಂ(೧)“ವೈಕುಂ
ತೋರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ, ಇಜ್ಜು ಶ್ರೀಮಚ್ಛಬ್ಬಮ್ - ಈ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿರುವ
“ಶ್ರೀಮತೇ” ಎಂಬ ಪದವು ಆದುದರಿಂದ ಅನುಪಯುಕ್ತ ಪ್ರಯೋಗವೆಂದು
ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವು. ಇಬ್ಬರೂ “ಅಸ್ಯಾ ಮಮ ಚ ಶೇಷಂ ಹಿ ನಿಭೂತಿರುಭ
ಯಾತ್ತಿಕಾ” ಎಂಬ ಸಂಹಿತಾ ವಾಕ್ಯಾನುಸಾರ ಉಭಯವಿಭೂತಿವಿಶಿಷ್ಟರೇ.
“ಜಾಯಾಪತ್ನೋರ್ನಿಭಾಗೋ ವಿದ್ಯತೇ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ನ್ಯಾಯವು
ಈ ಲೋಕದಲ್ಲೂ ಉಂಟಷ್ಟೇ. ಇಬ್ಬರೂ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಮಹೋದಧಿಗಳೇ.
ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಈತನು “ದ್ವಾಚೇ ಸದೈಕ ಶೇಷೀ” ಎಂಬ ಸಂಹಿತಾ ವಾಕ್ಯಾನು
ಗುಣವಾಗಿಯೂ, “ಉಭಯಾಧಿಷ್ಠಾನಂ ಚೈಕಶೇಷಿತ್ವಮ್” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ
ರುವ ಹಾಗೂ ಶೇಷಭೂತನು. ಈ ಹವಿಸ್ಸಮರ್ಪಣೆಗೆ ಲೋಕದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ
ಉದ್ದೇಶ್ಯರೇ. “ವಸುರಣ್ಯೋ ವಿಭೂರಸಿ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಹೇಳಿರುವ ಈ
ಆತ್ಮಹವಿಸ್ಸಮರ್ಪಣ ಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ “ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ತ್ವಾಮಹಃ | ಓಮಿತ್ಯಾತ್ಮಾನಂ
ಯುಂಜೀತ” ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವಿರುವದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದವು “ಬ್ರಹ್ಮವಿದಾ
ಪೋತಿಪರಂ” ಎಂಬಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಪ್ಯವಾದ ಪರರೂಪ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟ ದಿವ್ಯಮಂಜುಳ
ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಯೋಗವೂ
ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನೇ ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ
ಪ್ರಾಪ್ಯದೇಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರೂ ಸಹ ಈತನು ಮಾಡುವ
ಕೈಂಕರ್ಯಗಳಿಗೂ ಸಹ ಉದ್ದೇಶ್ಯರೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವು. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಸ್ಫುಟ
ವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವದಕ್ಕಾಗಿ, ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗ
ವೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಇಬ್ಬರೂ ಆತ್ಮಸಮರ್ಪಣೆಗುದ್ದೇಶ್ಯರೆಂದೂ ಪ್ರಾಪ್ಯದಲ್ಲಿನ
ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೂ ಇಬ್ಬರೂ ಉದ್ದೇಶ್ಯರೆಂದೂ ಹೇಳಿದುದರಿಂದ, ಈ ಪ್ರಾಪ್ಯದೇಶಿಯಲ್ಲಿ
ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ವಿಶೇಷಣವಾದರೆ ಉಪಾಯದೇಶಿಯಲ್ಲೂ ವಿಶೇ
ಷಣವೇ ವಿನಾ, ಇತರರು ಹೇಳುವ ಉಪಾಯದೇಶಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಲಕ್ಷಣವೆಂದೂ
ಪ್ರಾಪ್ಯದೇಶಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಣವೆಂದೂ ಹೇಳುವದು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವೂ
ಇಲ್ಲಿ ಎರಡನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ ಸೂಚಿತವು. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರಾಪ್ಯ
ರೆಂಬ ಪ್ರಯೋಗವೇತಕ್ಕೆಂದರೆ-ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಉದ್ದೇಶ್ಯನು ನಾರಾಯಣನು ;
ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅಪ್ರಧಾನಳು ಎಂಬ ಭಾವವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ; ಇಬ್ಬರೂ
ಉದ್ದೇಶ್ಯರಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯರೇ ಎಂಬ ಭಾವವು. “ವೈಕುಂಠೇತುಪರೇ
ಲೋಕೇ ಶ್ರಿಯಾಸಾರ್ಥಂ ಜಗತ್ಪತಿಃ | ಆಸ್ತೇ” ಇತ್ಯಾದ್ಯನೇಕ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತ
ಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ವ್ಯಕ್ತವೆಂದು ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.—(೧) ಅರ್ಥವು
ಸ್ಪಷ್ಟವು. ಪರೇಲೋಕೇ-ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ಪರರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಲೋಕವಾದ,

ತೇತುಪರೇಲೋಕೇ ಶ್ರಿಯಾಸಾರ್ಥಂ ಜಗತ್ಪತಿಃ ” (೨) “ತಯಾ ಸಹಾ ಸೀನಮನಂತಭೋಗಿನಿ”, (೩) “ಆತ್ಮಾನುರೂಪಯಾ ಶ್ರಿಯಾ ಸಹಾ ಸೀನಮ್” (೪) “ಒಣ್ಣೊಡಿಯಾಳ್ ತಿರುಮಗಳುಮ್ ನೀಯುಮೇನಿ ಲಾನಿರ್ಬ” (೫) “ಕೋಲತ್ತಿರುಮಾಮುಗಳೋಡುನ್ನೈ” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಲುಂ

ವೈಕುಂಠೇತು-ದಿವ್ಯ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿಯಾದರೋ, ಜಗತ್ಪತಿಃ - ಲೋಕಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿಯಾದವನು, ಶ್ರಿಯಾಸಾರ್ಥಂ - ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗೆ, ಆಸ್ತೇ - ಇರುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದಕ್ಕೆ ಆಸ್ತೆ ಅಚಿನ್ಯಾತ್ಮಾ ಭಕ್ತೈರ್ಭಾಗವತ್ಯೈಸ್ಸಹ ಎಂದಿರುತ್ತದೆ. ನಿತ್ಯ ಮುಕ್ತರುಗಳಿಗೆ ಸೇವೆಯನ್ನೀಯುವನಾಗಿ, ಆತನ ದಿವ್ಯ ಮಂಜುಳ ಪಿಗ್ರಹವು ನಿರತಿಶಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯುಳ್ಳದಾದುದರಿಂದ ಯೋಚಿಸಲುಕೂಡ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. (೨) “ತಯಾಸಹಾಸೀ ನಮ ನಂತಭೋಗಿನಿ”-ಪರರೂಪದಲ್ಲಿ ಶೇಷಪರ್ಮಭ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗಿರುವ ವಾಸು ದೇವನನ್ನು; ಇದು ಹಿಂದೆಯೇ ಉದಾಹೃತವು. ೩೪೨ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ. (೩) ಆತ್ಮಾನುರೂಪಯಾ - ಸರೈಶ್ವರನಾದ ತನಗೆ ಅನುರೂಪಳಾದ, ಶ್ರಿಯಾ ಸಹಾಸೀನಂ-ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗೆ ಕೂತಿರುವವನನ್ನು, ಪ್ರಾಪ್ಯದಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ದಿವ್ಯ ಮಂಜುಳ ಪಿಗ್ರಹವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. (೪) ಇದು ಅನೇಕಸಲ ಉದಾಹೃತವು. ೧೪೯, ೩೪೬, ೭೪೩ ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿ. (೫) “ಕೋಲತ್ತಿರುಮಾಮು ಗಳೋಡುನ್ನೈ” ಇದು ಹಿಂದೆಯೇ ೩೪೬ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಉದಾಹೃತವು. ಪೂರಾಪಾಶುರದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ, ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುವೆವು. ಇಾಲತ್ತೋಡೇ ನಡನ್ನೊನಿನ್ರು ಜಿಕ್ಕಿಡನ್ನಿರುನ್ನದಮ್ । ಶಾಲಪ್ಪಲನಾಳು ಕನ್ನೋರುಯಿರ್ಗಳ್ ಕಾಪ್ಪಾನೇ । ಕೋಲತ್ತಿರುಮಾಮುಗಳೋಡುನ್ನೈ ಕೂಡಾದೇ । ಶಾಲಪ್ಪಲನಾಳದಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನಳರೈನೋ” ಎಂಬುದು ಪಾಶು ರವು. ಇದರ ಅರ್ಥವು. ವಿಶ್ವರೂಪಾದಿಗಳಮೂಲಕ ಜಗದಾಕಾರವನ್ನು ತೋರಿ ದುದರಿಂದ ಅರ್ಜುನನು ಪ್ರೀತನಾಗದೆ ತನಗೆ, ಆತನಿಗೇನೇ ಅಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಪರರೂಪವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗೆ ತನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ಯ ವಾಗಿರುವ ಪರವಾಸುದೇವರೂಪವನ್ನು ತೋರು ಎಂದು ಪುನಃ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕಂಡನೋ, ಅಂತಹ ದಿವ್ಯಮಂಜುಳ ಪಿಗ್ರಹವನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಹೊಂದದೆ ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಹೀಗೆ ತೊಂದರೆ ಪಡತಕ್ಕದ್ದೋ ತಿಳಿಯದೇ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಉಗನ್ನೋ ರುಮ್-“ಸಂಭವಾಮಿ ಯುಗೇ ಯುಗೇ” ಎಂದು ತಾನೇ ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ ಯುಗಯುಗದಲ್ಲೂ ಸಾಧುವರಿತ್ರಾಣ ದುಷ್ಕೃತ ವಿನಾಶಕ್ಕೂ ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾ ಪನಕ್ಕೂ

(೨) ಆಳ. ಸ್ತೋ. ೩೯. (೩) ವೈಕುಂಠ ಗದ್ಯ. (೪) ತಿರು. ೪-೯೧೦.

(೫) ೬-೯-೩.

ವಿನಕ್ಷಿತಮ್. ಶ್ರೀ ಶಬ್ದತ್ತುಕ್ಕು (೧) “ಶೃಣಾತಿ ನಿಖಿರ್ಲಾ ದೋರ್ಷಾ ಶ್ರೀ
 ಣಾತಿ ಚ ಗುಣೈರ್ಜಗತ್ | ಶ್ರೀಯತೇ ಚಾಖಿರ್ಲೈರ್ನಿತ್ಯಂ ಶ್ರಯತೇ ಚ
 ಅವಶ್ಯಕತೆಯುಂಟಾದಾಗೆಲ್ಲಾ ಭೂಮಿ ನಡೆದುದು - “ಚಚಾರವಸುಧಾತಲೇ”
 ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ ಸಂಚರಿಸಿ, ನಿನ್ರು - ರಾಮಾವತಾರಿಯಾಗಿ ಧನುರ್ಧಾರಿ
 ಯಾಗಿನಿಂತು, ಅಥವಾ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರಿಯಾಗಿ ಗೋಪಾದಿಗಳ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ
 ಗೋವರ್ಧನ ಪರ್ವತವನ್ನು ಕೊಡೆಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುನಿಂತು, ಕಿಡನ್ದುಮ್ - “ಪ್ರತಿ
 ಶಿಶ್ಯೇನುಹೋದಧೇಃ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ ಸಮುದ್ರರಾಜನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿ
 ಸುತ್ತಾ ಪವಡಿಸಿ, ಇರುನ್ದುಮ್ - ಸೀತಾಸಮೇತನಾಗಿ ಇರುವವನಾಗಿ, ಶಾಲಪ್ಪಲ
 ನಾಳ್ ಉಯರ್ಗಳ್ ಕಾಸ್ಪಾನೇ - “ದಶವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿ ದಶವರ್ಷಶತಾನಿ
 ಚ” (ರಾಮಾ. ಬಾ. ೧. ೯೭) ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ ಅನೇಕಕಾಲ ರಾಜ್ಯ
 ವನ್ನಾಳುತ್ತಾ ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಿಸುವವನೇ, ಕೋಲತ್ತಿರುಮಾಮು
 ಗಳೋಡುನ್ನೇ - “ರಾಘವೋರ್ಹತಿ ವೈದೇಹಿಂ ತಂಚೇಯಮಸಿತೇಕ್ಷಣಾ”
 ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ ಬಹು ಸುಂದರಳಾಗಿ ಅನುರೂಪಳಾಗಿ “ನಾರೀಣಾ
 ಮುತ್ತಮಾವಧೂಃ” ಎಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗೆ
 ಪ್ರಾಪ್ಯದೇಶೆಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಈಯುವ ನಿನ್ನನ್ನು, ಕೂಡಾದೆ-ದಿವ್ಯ ವೈಕುಂಠ
 ವನ್ನು ಬಂದು ಸೇರದೆ ಎಂದರೆ ಅನುಭವಿಸದೆ, ಶಾಲಪ್ಪಲನಾಳ್ - ಹೀಗೆ ಬಹು
 ಕಾಲ, ಅಡಿಯೇ - ನಿನಗೆ ಶೇಷಭೂತನೆಂಬ ಜ್ಞಾನವಿರುವನಾನು, ಇನ್ನಮ್ -
 ಇನ್ನು ಎಷ್ಟುಕಾಲ, ತಳರೇನೋ-ಕ್ಷೇಶವನ್ನು ಹೊಂದುವೆನೋ ? ಈ ಪಾಶುರವು
 ಪ್ರಣವಾರ್ಥ ವಿವರಣೆಯು. ರಕ್ಷಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಪ್ರಾಪ್ಯದೇಶೆಯಲ್ಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
 ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯು ಬೋಧಿತವು. ಎಲ್ಲಾ ಅವತಾರಗಳಲ್ಲೂ “ರಾಘವತೇ ಭವೇ
 ಶ್ವೀತಾ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ ಮಿಥುನವೇ ಉಪಾಯೋಪೇಯರೆಂಬ
 ಭಾವವು ಉಪಪಾದಿತವು. ಹೀಗೆ ಬಹ್ವರ್ಥ ಗರ್ಭಿತವಾದ ಪಾಶುರವು. ಇತ್ಯಾದಿ
 ಗಳಿಲುಮ್ - ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಮತ್ತೂ ಆಚಾರ್ಯಗಳ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿ
 ಗಳಲ್ಲೂ, ವಿನಕ್ಷಿತಮ್ - ಈ ಮುಕ್ತನು ಪ್ರಾಪ್ಯದೇಶೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಕೈಜ್ಞರೈಕ್ಕೈ,
 ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರೂ ಉದ್ದೇಶ್ಯರೆಂಬುದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಮುಂದೆ ಇಲ್ಲಿ
 ರುವ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಸಂದರ್ಭ
 ದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಧಾತುಗಳ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾದ ಆರು ವಿಧ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ
 ಗಳು ಹಿಂದೆ ಉಪಪಾದಿತವಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅರ್ಥವು ಈ ಪ್ರಾಪ್ಯದೇಶೆಯಲ್ಲಿ
 ರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಜ್ಞ
 ಸೇವಾಯಾಂ ಎಂಬ ಧಾತು ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇವ್ಯಳು

ಪರಂಪದಮ್ । ತ್ರಯಸ್ತ್ರೀಂ ಶ್ರೀಯಮಾಣಾಂ ಚ ಶೃಣಂತೀಂ ಶೃಣ್ವತೀ
ಮಸಿ ” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಅನೇಕಾರ್ಥಗಳ ಉಂಡೇಯಾಗಿರುವುದು,
ಇಜ್ಜುತ್ತೇ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದಮ್ “ ಶ್ರೀಜ್ಞ ಸೇವಾಯಾಮ್ ” ಎಜ್ಜಿರ ಧಾತು
ವಿಲೇ ಸೇವ್ಯತ್ವಾದಿಗಳೆ ಚ್ಚೊಲ್ಲಿಕ್ಕೊಂಡು ಕೈಜ್ಜರ್ಯಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿತ್ವಪರಮ್.

ಎಂಬರ್ಥವು ಉಂಟಾಗುವದರಿಂದ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರೂ ಉದ್ದೇಶ್ಯರೆಂಬುದು
ವ್ಯಕ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಶಬ್ದತ್ತುಕ್ಕು - ಶ್ರೀಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅನೇಕಾರ್ಥಗಳು.
ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆರರ್ಥಗಳು ಉಂಟೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಉದಾಹರಿಸಿದ ಸಂಹಿತಾ
ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ನೆಯ ಪುಟ
ಗಳನ್ನು ಪರಾಂಬರಿಸಿ. ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ-ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಾಣ
ಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ, ಅನೇಕಾರ್ಥಗಳು ಉಂಡೇಯಾಗಿರುವುದು-ಅನೇ
ಕಾರ್ಥಗಳು ಇದ್ದರೂ, ಇಜ್ಜುತ್ತೇ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದಮ್-ಈ ಉತ್ತರವಿಂಡದಲ್ಲಿನ
ಶ್ರೀಮತೇ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು, ಶ್ರೀಜ್ಞ ಸೇವಾಯಾಮ್ ಎಜ್ಜಿರ ಧಾತುವಿಲೇ-
ಎನ್ನುವ ಧಾತುವಿನ ಮೂಲಕ, ಸೇವ್ಯತ್ವಾದಿಗಳೆ ಚ್ಚೊಲ್ಲಿಕ್ಕೊಂಡು, ಇಲ್ಲಿನ
ಆದಿಶಬ್ದದಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣತ್ವ, ಆನಂದದಾಯಕತ್ವ, ಭೋಗಸಿದ್ಧತ್ವಗಳು ಹೇಳ
ಲ್ಪಟ್ಟವು, ಕೈಜ್ಜರ್ಯಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿತ್ವಪರಮ್ - ಮುಕ್ತನು ಪ್ರಾಪ್ಯದೇಶಿಯಲ್ಲಿ
ಮಾಡುವ ಕೈಜ್ಜರ್ಯಕ್ಕೂ ಲಕ್ಷಿಯೂ ಉದ್ದೇಶ್ಯಳೆಂಬುದನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುವಂತಾದ್ದು.
ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ “ಮುಕ್ತಾನಾಂ ಭೋಗಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಕೈಜ್ಜರ್ಯಾದಿ ವಿವರ್ಧ
ನೀಮ್” ಎಂಬಲ್ಲೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಪರಾಶರಭಟ್ಟರೂ, ಅಷ್ಟಶ್ಲೋಕಿ
ಯಲ್ಲಿ (೬) “ಕರ್ತವ್ಯಭಾಗಂ ತ್ವಥ ಮಿಥುನಪರಂ ಪ್ರಾಪ್ಯಮೇವಂ ಪ್ರಸಿ
ದ್ಧಮ್” ಎಂದು ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. “ಶ್ರೀಮತೇ”
ಎಂಬಲ್ಲಿನ ಮತುವ್ ಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಪ್ಯದೇಶಿಯಲ್ಲಿರುವವನು ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟ
ನೆಂದು ತೋರುವಾಗ, ಪುನಃ ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗದ ಆವಶ್ಯಕತೆ
ಏನು ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣಾನುಭವ
ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥವಾಗಿ, ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಿಂದಲೇ ಇಂತಹ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯು
ಸಿದ್ಧಿಸುವದರಿಂದ ಪದಪ್ರಯೋಜನ ಉಂಟೆಂದು ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಉಪ
ದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಉದ್ದೇಶ್ಯರೆಂಬ ಭಾವವು ವಿಶದವಾಗಿತೋರಿ ತನ್ಮೂಲಕ
ವಾಗಿ ನಿರತಿಶಯಭಕ್ತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳು ತಲೆದೋರಿ, ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಮಾಡುವ
ಕೈಜ್ಜರ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದುದು ಯಾವ ಸಂಪತ್ತೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವ ಉಂಟಾಗುವ
ದಕ್ಕಾಗಿ ಆವಶ್ಯಕವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಅತ್ರತೈ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಸ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನಮಾಹ

ಶ್ರೀಮತೇ ಎಜ್ಞಿರ ಶಬ್ದಮ್, ತನ್ನಾಲೇ ವಿಶಿಷ್ಟಮಾನ ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿ ತೋತ್ತಿತ್ತೇಯಾಗಿಲುಮ್, ಸರ್ವವಿಧಕೈಜ್ಞರೈತ್ತುಕ್ಕುಮ್ ಪ್ರಯೋಜಕ ಮಾನ ಪ್ರೀತಿವಿಶೇಷತ್ತೇ ಪಿರಪ್ಪಿಕ್ಕುಂ ಸಂಬಂಧಗುಣವಿಭೂತ್ಯಾದಿ ಪರಿ ಪೂರ್ಣಾನುಭವ ಸಿದ್ಧಿಕ್ಕಾಗ ಇಜ್ಞಿ ನಾರಾಯಣಶಬ್ದಮ್ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಮಾಗಿರದು.

ಇಲ್ಲಿರುವ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

“ಶ್ರೀಮತೇ” ಎಜ್ಞಿರ ಶಬ್ದಮ್-ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದವು, ತನ್ನಾಲೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಾನ-ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿರುವ, ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿತೋತ್ತಿತ್ತೇಯಾಗಿಲುಮ್ - ಮುಕ್ತನು ಪ್ರಾಪ್ತವಲ್ಲ ಮಾಡುವ ಕೈಜ್ಞರ್ಯಕ್ಕೆ ನಾರಾಯಣನೂ ಉದ್ದೇಶ್ಯ ನೆಂಬುದು ಶ್ರೀಮತೇ ಎಂಬ ಪದದಿಂದಲೇ ತೋರಿಬಂದರೂ, ಸರ್ವವಿಧಕೈಜ್ಞರೈತ್ತುಕ್ಕುಮ್-ಮುಕ್ತನು ಮಾಡುವ ನಾನಾವಿಧ ಕೈಜ್ಞರೈಕ್ಕೂ, ಪ್ರಯೋಜಕ ಮಾನ-ಪ್ರೇರಕವಾದ, ಪ್ರೀತಿವಿಶೇಷತ್ತೇ - ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗ ಬೇಕಾದ ಪರಮಭಕ್ತಿಯನ್ನು, ಪಿರಪ್ಪಿಕ್ಕುಮ್-ಉಂಟುಮಾಡುವ, ಸಂಬಂಧ-ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವೇನು, ಗುಣ-ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಣವೇನು, ವಿಭೂತಿ-ವಿವಿಧ ವಿಚಿತ್ರಾದ್ಭುತಗಳಾದ ಉಭಯ ವಿಭೂತಿ ಏನು (ಜಾತ್ಯೇಕವಚನಗಳು) ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ, ಅದಿ ಶಬ್ದದಿಂದ ದಿವ್ಯಮಜ್ಜಳವಿಗ್ರಹ, ವಿಶ್ವರೂಪಿಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು, ಇವುಗಳಿಂದ, ಪರಿಪೂರ್ಣಾನುಭವಸಿದ್ಧಿಕ್ಕಾಗ-ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಆನಂದ, ಭೋಗ್ಯತ್ವಾದಿಗಳ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ, ಇಜ್ಞಿ ಈ ಉತ್ತರಖಂಡದ, ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಮ್, ಪ್ರಯುಕ್ತಮಾಗಿರದು-ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಇವುಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಪೂರ್ಣತೆಯು ನಾರಾಯಣಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷದೇಶೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವವೂ ತತ್ಕೈಜ್ಞರೈವೂ ಉಂಟೆಂಬುದನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದವೆಂಬ ಭಾವವು. ಈ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ ವಿಭೂತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಯೋಗವು ತೋರಿಬರುವದರಿಂದ ಇಂತಹ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮ ನಲ್ಲಿ ನಿರತಿಶಯ ಭಕ್ತಿಯೂ ತನ್ಮೂಲಕ ಅಂತವನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತನಾದ ತಾನು ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸುಕೃತವು ಲಭಿಸಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ ಉತ್ತರ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆ ಎಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

ಅಥ ಚತುರ್ಥ್ಯರ್ಥಮಾಹ

ಇಜ್ಜು ಚತುರ್ಥೀ ತಾದರ್ಥ್ಯ ಮುಖ್ಯತಾಲೇ ಕೈಜ್ಜರೈತ್ಯಕಣಶಿಕ್ಕಿ ರದು. ತಾದರ್ಥ್ಯಮಾತ್ರಂ ನಿತ್ಯಮಾಗ್ನಿಯಾಲೇ (೧) “ತಚ್ಛೇಷತ್ವಾನು ಸಂಧಾನಪೂರ್ವಕ ತಚ್ಛೇಷವೃತ್ತಿಃ” (೨) “ಅಹಂ ಸರ್ವಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರ ಪಡಿಯೇ ಪರಿಪೂರ್ಣಾನುಭವಪೂರ್ವಕಮಾನ ಕೈಜ್ಜರ್ಯಮ್ ಪ್ರಾರ್ಥನೀಯಮ್.

ಮುಂದೆ ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಚತುರ್ಥಿಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿರುವ ಚತುರ್ಥಿಯು ತಾದರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ದಾಸಭೂತನಾದ ಜೀವಾತ್ಮನು ಮಾಡುವದೆಲ್ಲಾ ಆ ನಾರಾಯಣನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಎಂಬರ್ಥವು ಉಂಟಾಗುವದರಿಂದ, ಮೂಲಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿಸಿದಹಾಗೆ ಕೈಜ್ಜರೈವು ಈ ಚತುರ್ಥಿಯಿಂದ ಬೋಧಿತ ವಾಗಿ, ಅದು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗಾಗಿಯೇ ಎಂಬ ಭಾವವು ಬೋಧಿತವು. ಇದನ್ನೇ ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಜ್ಜು-ಈ ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿರುವ, ಚತುರ್ಥಿಯು, ತಾದರ್ಥ್ಯಮುಖ್ಯತಾಲೇ-ಆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೇನೇ ಎಂಬ ತಾದರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ರೀತಿಯಿಂದ, ಕೈಜ್ಜರೈತ್ಯ - ಶೇಷಭೂತನ ಶೇಷಿಗೆ ಮಾಡುವ ಕೈಜ್ಜರೈವನ್ನೂ, ಕಣಶಿಕ್ಕಿರದು - ಅರ್ಥವಾಗಿ ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ತಾದರ್ಥ್ಯಮಾತ್ರಂ- “ದಾಸಭೂತಾಸ್ತತ್ಸರ್ವೇ” ಎಂಬಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿ, ಮಕಾರ ವಾಚ್ಯಃ ಆಯೈವ ಎಂಬಲ್ಲಿಯೂ ಪರ ಮಾತ್ಮನಿಗಾಗಿಯೇ ತಾನು ಎಂಬ ಶೇಷಶೇಷಿ ಸಂಬಂಧವು ನಿತ್ಯವಾದುದರಿಂದ, (೧) “ತಚ್ಛೇಷತ್ವಾನುಸಂಧಾನ ಪೂರ್ವಕ ತಚ್ಛೇಷ ವೃತ್ತಿಃ”-ಆ ಭಗವಂತ ನಿಗೇ ತಾನು ಶೇಷಭೂತನೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪೂರ್ವಕವಾದ ತನ್ನ ಶೇಷಿಗೆ ಮಾಡುವ ಕೈಜ್ಜರೈ ವ್ಯಾಪಾರಉಳ್ಳವನೆಂದು ಶ್ರೀಪರಾಶರಭಟ್ಟರುಬರೆದ ನಿತ್ಯವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದ ಸೂಕ್ತಿಯು, ಮತ್ತು (೨) “ಅಹಂ ಸರ್ವಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ” - “ನಾನು ಸಮಸ್ತ ಕೈಜ್ಜರೈಗಳನ್ನು ಮಾಡುವೆನು” ಎಂಬ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮಣೋಕ್ತಿಯು; ಇತ್ಯಾದಿ ಗಳಿರ ಪಡಿಯೇ-ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ, ಪೂರ್ಣಾನುಭವ ಪೂರ್ವಕಮಾನ ಕೈಜ್ಜರೈಮ್ - ಪರಿಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಆನಂದಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೈಜ್ಜರೈ ಮಾಡೋಣವು, ಪ್ರಾರ್ಥನೀಯಮ್-ಈ ಕರಣ ಮನ್ತ್ರವಾದ ದ್ವಯೋಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

(೧) ಶ್ರೀಭಟ್ಟರ ನಿತ್ಯವು. (೨) ಠಾಮಾ. ಅಯೋಧ್ಯಾ. ೩೧. ೨೭.

ಶೇಷನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ತನಗೆ ಶೇಷಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಪ್ರಭುವನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ. “ಕುರುಷ್ವಮಾ ಮನುಚರಂ ವೈಧರ್ಯಂನೇಹ ವಿದ್ಯತೇ | ಕೃತಾರ್ಥೋಹಂ ಭವಿಷ್ಯಾಮಿ ತವಚಾರ್ಥಃ ಪ್ರಕಲ್ಪತೇ” ಕುರುಷ್ವ ಮಾಮನುಚರಮ್-ನಾನು ನಿನಗೆ ಶೇಷಭೂತನು ಕಿಂಕರನು, ಅದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಕೈಜ್ವರೈಕ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನೇಮಿಸಿಕೋ, ವೈಧರ್ಯಂ ನೇಹವಿದ್ಯತೇ - ಸೇವ್ಯಸೇವಕ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಎಂದರೆ ಶೇಷಶೇಷಭಾವವೃತ್ತಿಗಳಿಗೇನೂ ಲೋಪವೂ ವಿರುದ್ಧವೂ ಇರುವ ದಿಲ್ಲವು. ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಶೇಷನಾದ ನನಗೆ ಶೇಷಿಯಾದ ನಿನಗೆ ಮಾಡುವ ಕೈಜ್ವರೈವೇ ಸ್ವರೂಪವಾದುದರಿಂದ ನೀನು ಅವಶ್ಯಸ್ವೀಕರಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂಬ ಭಾವವು. ಇದು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶೇಷನಾದ ನಾನು, ಕೃತಾರ್ಥೋಹಂ ಭವಿಷ್ಯಾಮಿ-ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಕೈಂಕರೈವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸುಯೋಗವು ಲಭಿಸಿದುದರಿಂದ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗುವೆನು; ತವಚಾರ್ಥಃ ಪ್ರಕಲ್ಪತೇ-ಶೇಷಿಯಾದ ನಿನಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ನಿನಗೇನೇ ಆ ಪ್ರಯೋಜನವೇ ವಿನಾ ನನಗೆ ಸುತರಾಂ ಅಲ್ಲವು. ಹೀಗೆ ನಿತ್ಯ ಕೈಜ್ವರೈವಮಾಡುವದೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅದುದರಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆಂದರೆ “ಭವಾಂಸ್ತುಸಹ ವೈದೇಹ್ಯಾ ಗಿರಿಸಾನುಷು ರಂಸ್ಯತೇ | ಅಹಂ ಸರ್ವಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಜಾಗ್ರತಸ್ಸುಪತಕ್ಷ ತೇ”. ಈ ತಾನೂ ಮಾಡುವ ಕೈಜ್ವರೈಕ್ಯಕ್ಕೆ ಲೋಕದಂವತಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಉದ್ದೇಶ್ಯರೆಂದು ಪೂರ್ವಾರ್ಥದಿಂದ ಹೇಳಿದರು. ಈ ದ್ವಯದ ಶ್ರೀಮತೇ ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥವಿವರಣೆಯು, ಅಹಂಸರ್ವಂಕರಿಷ್ಯಾಮಿ-ಸರ್ವದೇಶ ಸರ್ವಕಾಲ ಸರ್ವವಸ್ಥೋಚಿತ ಸಮಸ್ತ ಕೈಜ್ವರೈಗಳನ್ನು ಮಾಡುವೆನು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಚತುರ್ಥಿಯಿಂದ ತಾದರ್ಥ್ಯವು ವ್ಯಕ್ತವು ಸರಿಪೂರ್ಣಾನುಭವ ಪೂರ್ವಕಮಾನ ಕೈಜ್ವರೈಮ್-ಎಂಬುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತರೀತ್ಯಾ ಮುಕ್ತಿ ಎಂಬುವದೇನು ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇದರ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಮುಕ್ತಿಗೂ ನಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಮುಕ್ತಿಗೂ ಇರುವ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವು ದ್ವೋತವು. ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಭಾವವೇ ಮುಕ್ತಿಯಾದರೆ, ಎಂದಿಗೂ ಪ್ರಾರ್ಥನೀಯ ವಾಗಲಾರದೆಂಬ ಭಾವವೂ ಈ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಸೂಚಿತವು.

ಆಗಲಿ, “ಪ್ರಾರ್ಥನೀಯಮ್” ಎಂದು ಹೇಳಿದುದು ಹೇಗೆ? “ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ” ಎಂದು ಇನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಇದೆಯಲ್ಲಾ ? ಎಂದು ಅಕ್ಷೇಪ ತಂದರೆ ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.— ಯಾವಾಗ ಸರ್ವಶರಣ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತು ಶರಣಾಗತನಾದನೋ, ಆಗ ಈ ಶರಣಾಗತನು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿರುವ, ಮತ್ತು ತನಗೆ ಶರಣ್ಯನಾಗಿ ಶೇಷಿಯ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೂ ಉಚಿತವಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ನೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾದುದರಿಂದ, ಅರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆಂದು

ಶರಣಾಗತನಾಮೋದು ಶರಣ್ಯನೈ ಅಭಿಮತಪ್ರಾರ್ಥನೈ ಪಣ್ಣುಗಿರ
ನಾಗೈಯಾಲೇ ಇಜ್ಜೇ “ಭವೇಯಮ್”, ಎನ್ನೊರುಪದಂ ಅಧ್ಯಾಹಾರಮ್.

ಭಾವಿಸಿ, “ಭವೇಯಮ್” ಎಂಬೊಂದು ಪದವನ್ನು ಅಧ್ಯಾಹಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ
ತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶರಣಾಗತನಾಮೋದು - ಆತ್ಮರಕ್ಷಾಭರಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ,
ಶರಣ್ಯನೈ-ರಕ್ಷಕನನ್ನು, **ಅಭಿಮತಪ್ರಾರ್ಥನೈ**ಪಣ್ಣುಗಿರನಾಗೈಯಾಲೇ - ತನಗೆ
ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದರಿಂದ, **ಇಜ್ಜೇ**-ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ,
ದ್ವಯೋತ್ತರ ಖಂಡಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ **ಭವೇಯಮ್** - ಆಗುವೆನು ಎಂದರೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ
ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವಪೂರ್ವಕವಾದ ನಿತ್ಯ ಕೈಜ್ಞರೈಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗು
ವೆನು, **ಎನ್ನೊರುಪದಮ್**-ಎಂಬ ಒಂದು ಪದವನ್ನು **ಅಧ್ಯಾಹಾರ್ಯಮ್** - ಅಧ್ಯಾ
ಹಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಆವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗಿ ತೋರಿ
ಬರುವದರಿಂದ, ಹಾಗೆ “ಭವೇಯಮ್” ಎಂಬೊಂದು ಪದವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳ
ತಕ್ಕದ್ದು. ಇಲ್ಲದ ಪದವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆಂಬ ಆಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲವು.
ಏಕೆ ಎಂದರೆ ಶರಣಾಗತನಾಗಬೇಕಾದರೆ ಏನೋ ಒಂದು ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿ
ನಲ್ಲಿಟ್ಟು, ತತ್ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅನುಷ್ಠಿಸುವನೆಂಬುದು ಸುವ್ಯಕ್ತವು. ಆದುದ
ರಿಂದ **ಶ್ರೀಮತೇನಾರಾಯಣಾಯ ಭವೇಯಮ್** ಎಂಬುದರ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥವು
**ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಸಂಬಂಧಿ ಸರ್ವದೇಶ ಸರ್ವಕಾಲ ಸರ್ವವಸ್ಥೋಚಿತ ಸರ್ವ
ವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯವಾ**” ಎಂಬದಾಗಿ ಎಂದು ಸಾರವಿವರಣೆಯವರು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿ
ಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮುಂದೆ ನಮಶ್ಚಬ್ದಾರ್ಥವು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಪುರುಷಾರ್ಥವು, ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿಯು ಮತ್ತು ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಎಂದು
ಎರಡು ವಿಧವು; ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲವು. ಇಷ್ಟ
ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಹಿಂದೆ ವ್ಯಕ್ತವಾದರೂ, ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ ಈ
ಮತ್ತವು ಬೋಧಿಸತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ “ತಮೇವ ಶರಣಂಗಚ್ಯ
ಸರ್ವಭಾವೇನ ಭಾರತ | ತತ್ರ ಸಾದಾತ್ಮರಾಂ ಶಾಂತಿಂ ಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರಾಪ್ನೈತಿ ಶಾಶ್ವ
ತಮ್” (ಗೀ. ೧೮. ೬೨) ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿಯೂ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ
ಎರಡೂ ಶರಣಾಗತಿಯ ಫಲವಾಗಿ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.
ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು “ಸರ್ವಕರ್ಮಬಂಧೋಪಶಮಂ ಶಾಶ್ವತಂ ಚ ಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರಾ
ಪ್ನೈತಿ” ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. “ಸರ್ವಕರ್ಮಬಂಧೋಪಶಮಪರ
ಶಾಂತಿಶಬ್ದೇನ ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿರುಕ್ತಾ” ಎಂದು ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾಂತದೇಶಿಕರ
ಭಾಷ್ಯವು. ಇಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಚತುರ್ಥಿಯಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪ

ಅಥ ನಮಶ್ಚಬ್ದಾರ್ಥಃ

ಇಪ್ಪಡಿ, ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತ್ತಾಲೇ ಮುರ್ದಡ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯೈ ಅಪೇಕ್ಷಿತ್ತು ಇದಕ್ಕಾಗ ಅನಂತರ ನಮಸ್ಸಾಲೇ ಸರ್ವಾನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿಯಮ್ ಪ್ರಾರ್ಥಕ್ಕಿರದು ನಮಶ್ಚಬ್ದಾರ್ಥಬೋಧಿತ ವಿರೋಧಿಸ್ವರೂಪಂ ತನ್ನಿವೃತ್ತಿ ಪ್ರಕಾರಂಚ

ಟ್ಟಿತು. ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ನಮಶ್ಚಬ್ದದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆಂದು ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೇ? ಎಂದರೆ ಎರಡು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಲಭಿಸತಕ್ಕದ್ದಾದ್ದರಿಂದ “ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಂ ಜುಹೋತಿ ಯವಾಗ್ಂಶಚತಿ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೂ, ಮತ್ತು “ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಭೋಜಯಿತ್ವಾ ಗೃಹಂ ಪ್ರವೇಶಂ ಕುರು” ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳಹಾಗೆ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲವು.

ಇಪ್ಪಡಿ-ಹೀಗೆ ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬ ಪದದ ಅರ್ಥವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತ್ತಾಲೇ-ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಗಳೆರಡರಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಮುಖ್ಯವಾದುದರಿಂದ, ಮುರ್ದಡ - ಮೊದಲು, ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯೈ ಅಪೇಕ್ಷಿತ್ತು-ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬುದರಿಂದ, ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ಇದಕ್ಕಾಗ - ಈ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಅಂಗವಾಗಿ ಅನಂತರ, ನಮಸ್ಸಾಲೇ-ನಮಶ್ಚಬ್ದದಿಂದ, ಸರ್ವಾನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿಯುಮ್ - ಸಮಸ್ತ ಅನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ, ಅವಿದ್ಯಾಕರ್ಮವಾಸನಾರುಚಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ತನ್ಮೂಲಕವಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ, ಪ್ರಾರ್ಥಿಕ್ಕಿರದು-ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ. ಮೊದಲು ಅನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿಯಾದರಲ್ಲವೇ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಮೊದಲು ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನೂ ಅನಂತರ ಅನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ ಈ ಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೆನ್ನುವ ಎಂಬಾಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ, ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತ್ತಾಲೇ ಮುರ್ದಡ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯೈ ಅಪೇಕ್ಷಿತ್ತು ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವು. ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಪ್ರಧಾನವಾದುದರಿಂದ ಮೊದಲು ಅದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇದು ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲವಾಗಿ ಅದೂ ಅನಂತರ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

ನಮಶ್ಚಬ್ದದಿಂದ ತೋರಿಬರುವ ವಿರೋಧಿಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತನ್ನಿವೃತ್ತಿಪ್ರಕಾರವನ್ನೂ ಈ ಮುಂದಿನ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಸಬ್ಬ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತೇ ಮತ್ತು ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬ ಪದಗಳು ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದರೂ, ಹೇಗೆ ಅವು ಪ್ರಾಪ್ತದೇಶೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸಲು ಅವಶ್ಯಕವೆಂಬುದನ್ನೂ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚತುರ್ಥಿಯಿಂದ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿರೂಪ

ಶ್ಲೋಕೇನ ಸಂಗ್ರಹಾತಿ.

ಅಸ್ರಾಪ್ತಿತಃ ಪರಿಹರ್ತ ಸ್ವಪರೈಸ್ಸ್ಮರಕ್ಷಾಂ ತಾದರ್ಘ್ಯಧೀ ಪರಿಹೃತ

ಕೈಜ್ಞರೈವನ್ನಾ, ಆ ಕೈಜ್ಞರೈವು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಉದ್ದೇಶ್ಯವು ಎಂಬುದನ್ನು, ಹೇಳಿ, ಇದು ಪ್ರಾರ್ಥನಾರೂಪವಾದುದರಿಂದ “ಭವೇಯಂ” ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಅಧ್ಯಾಹಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಈಗ ನಮಶ್ಯಬ್ದವು ಸಖಂಡವಾಗಿ ಎರಡು ಪದಗಳುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ, ನಮಃ ಎಂದರೆ ಮುನುನ, ಮುನುನಸ್ಯಾಮ ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸುವರಾಗಿ, ನನಗೆ ಕೈಜ್ಞರೈವಿರೋಧವು ಆಗಬೇಡವೆಂಬರ್ಥವೆಂದು ಮುಂದೆ ಉಪಪಾದಿಸುವರಾಗಿ, ಹಾಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾದರೆ ಪ್ರಪನ್ನನಾದ ತನಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಭಾವನೆ ಇರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಕಾರಿಕೆಯಮೂಲಕ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ ವಿರೋಧಿವರ್ಗವು ಮೂರುವಿಧವು; (೧) ರಕ್ಷಣವಿರೋಧಿ, (೨) ಶೇಷತ್ವವಿರೋಧಿ, (೩) ಕೈಜ್ಞರೈವಿರೋಧಿ ಎಂಬದಾಗಿ. ರಕ್ಷಣ ವಿರೋಧಿಯು ತೊಲಗುವದು ಹೇಗೆಂದರೆ? ತನ್ನ ರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತನಗೂ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವು, ಇತರರಿಗೂ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವು ಎಂಬ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದ ಪರಿಹರಿಸತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಶೇಷತ್ವ ವಿರೋಧಿಯು ತೊಲಗುವದು ಹೇಗೆಂದರೆ ತಾನು ತ್ರಿಯಃಪತಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಶೇಷಭೂತನು, ಅನ್ಯದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಅಲ್ಲವೆಂಬ ಜ್ಞಾನದಿಂದ; ಕೈಜ್ಞರ್ಯ ವಿರೋಧಿ ತೊಲಗುವದು ಹೇಗೆಂದರೆ ಈ ಕೈಜ್ಞರೈವು ತನ್ನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೂ ಅಲ್ಲವು; ಇತರರ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೂ ಅಲ್ಲವು; ಎಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತೊಲಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತನಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಭೋಗವು ಪರಮಸಾಧ್ವೀಶಿಖಾಮಣಿಯು ಪತಿಭೋಗ ಶೇಷವಾದುದನ್ನೂ ಪತಿಗೆ ಅದೂ ಅತಿಶಯಾವಹವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿದವಳಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವಳೋ ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಪನ್ನನೂಕೂಡ ಅನುಭವಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.—

ಅರ್ಥಃ—ಸ್ವಪರೈಃ-ತನ್ನಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಇತರರಿಂದಲೂ, ಸ್ಮರಕ್ಷಾಂ-ತನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು, **ಅಸ್ರಾಪ್ತಿತಃ** - ಹೊಂದುವದಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನವಾದ ವಿರೋಧಿಯ ದೆಶೆಯಿಂದ, **ಪರಿಹರ್ತ-ತಾನು** ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ತುತಾಗಿ, ಇನ್ನು ಯಾರ ಸ್ತುತೂ ಆಗದೆ, ಅದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಭಾರವು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಸೇರಿದುದಾಗಿ, ಇನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಸೇರಿದುದಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಪರಿಹರಿಸುವವನಾಗಿ, ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತನಗೂ ಇತರರಿಗೂ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವೆಂಬುದರಿಂದ ಸ್ಮರಕ್ಷಣ ವಿರೋಧಿಯು ನಿವೃತ್ತವೆಂಬ ಭಾವವು; **ತಾದರ್ಘ್ಯಧೀ ಪರಿಹೃತ ಸ್ವಪರಾರ್ಥಭಾವಃ**—ಶೇಷತ್ವ ವಿರೋಧಿಯು ತೊಲಗುವದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. **ತಾದರ್ಘ್ಯಧೀ**-ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬೆರಡು ಪದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚತುರ್ಥೀ ವಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಶೇಷಭೂತನೆಂಬ ಜ್ಞಾನದಿಂದ, **ಪರಿಹೃತ-ನಿವರ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಸ್ವಪರಾರ್ಥ**

ಸ್ವಪರಾರ್ಥಭಾವಃ । ಅನ್ಯೋಪಭೋಗ ವಿರಹಾದನಘಃ ಪ್ರಪನ್ನೋ ಭುಜ್ಞಿ ಸ್ವಭೋಗ ಮಖಿಲಂ ಪತಿಭೋಗಶೇಷಮ್. || ೧೦೭ ||

ಇನ್ನಮಸ್ಸುಕ್ಕುಮ್ ಕ್ರಿಯಾಪದಮ್ ಅಧ್ಯಾಹರಿತ್ತುಕ್ಕೊಳ್ಳವೇಣುಮ್ ; “ ನಮಮಸ್ಯಾಮ್ ” ಎನ್ನದು. “ ಎನಕ್ಕಾವೇನಲ್ಲೆ ” ಎನ್ನ

ಭಾವಃ-ತನಗೂ ಇತರರಿಗೂ ತಾನು ಎಂಬ ಭಾವವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಎಂದರೆ ತನಗಾಗಲಿ ಇತರರಿಗಾಗಲಿ ಶೇಷಭೂತನೆಂಬ ಭಾವವು ನಿವರ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ, ಮುಂದೆ ಕೈಂಕರ್ಯ ವಿರೋಧಿ ನಿವೃತ್ತಿಯು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. **ಅನ್ಯೋಪಭೋಗವಿರಹಾತ್**-ಇತರಗಳಾದ ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೈವಲ್ಯರೂಪ ಉಪಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಭಾವವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ, ಪತಿಶೇಷಭೋಗವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಇನ್ನು ಯಾವ ಭೋಗವೂ ಇಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಎಂಬ ಭಾವವು. ಹೀಗೆ, **ಅನಘಃ ಪ್ರಪನ್ನಃ**-ಈ ಮೂರು ವಿಧ ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿ ಪ್ರಪನ್ನನು, **ಸ್ವಭೋಗಮಖಿಲಮ್** - ತನಗೆ ಶೇಷಿಡತ್ತವಾದ ಭೋಗವನ್ನೆಲ್ಲಾ, **ಪತಿಭೋಗಶೇಷಮ್** - ತನಗೆ ಪತಿಯಾದ ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯು ಅನುಭವಿಸಿದ ಭೋಗ ಶೇಷವನ್ನಾಗಿ ಮಹಾಪತಿವ್ರತಾಶಿರೋಮಣಿಯು ಹೇಗೆ ಪತಿಯು ಅನುಭವಿಸಿ ಮಿಕ್ಕ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಆ ಪತಿಯ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಎಂದು ಹೇಗೆ ಭಾವಿಸುವಳೋ, ಹಾಗೆ **ಭುಜ್ಞಿ** - ಅನುಭವಿಸುವನು ಸ್ವಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದು ಯಾವ ಭೋಗವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು. ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ತನಗೊಂದು ಪ್ರಯೋಜನ ಉಂಟೆಂಬ ಭಾವವು ಕೂಡದೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಆದುದರಿಂದ ಅನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿಯು ಹೇಗೆ ಎಂದರೆ (೧) ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು, ತನಗೂ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವು, ಇತರರಿಗೂ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವು ಎಂಬ ಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಸ್ವರಕ್ಷಣವಿರೋಧಿಯನ್ನೂ, (೨) ತಾನು ತನಗೂ ಇತರರಿಗೆ ಶೇಷ ನಲ್ಲವು ಎಂಬುದರಿಂದ ಸ್ವಶೇಷತ್ವ ವಿರೋಧಿಯನ್ನೂ (೩) ಕೈಜ್ಞರ್ಯವು ತನಗೂ ಅಲ್ಲವು ಇತರರಿಗೂ ಅಲ್ಲವು, ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಗೇ ಎಂಬುದರಿಂದ ಕೈಜ್ಞರ್ಯವಿರೋಧಿಯನ್ನೂ ನಿವರ್ತಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಇದೇ ಸಖಂಡ ನಮಸ್ಸಿನಿಂದ, **ಮಮನ** ಎಂಬರ್ಥ ದಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಇದು ಹಿಂದೆಯೇ ಉಪಪಾದಿತವು.

ಹಿಂದೆ **ನಾರಾಯಣಾಯ** ಎಂಬಲ್ಲಿ **ಭವೇಯಂ** ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನು ಹೇಗೆ ಅಧ್ಯಾಹಾರಮಾಡಿಕೊಂಡಿತೋ, ಹಾಗೆಯೇ **ನಮಃ** ಎಂಬುದರಿಂದ ಮುಂದೆ “ **ಸ್ಯಾಮ್** ” ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನು ಅಧ್ಯಾಹಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ವಾಕ್ಯವು ಪೂರ್ಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲವು. **ಇನ್ನಮಸ್ಸುಕ್ಕುಮ್-ಮಃನ** ಎಂದರೆ **ಮಮನ** ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳ ನಮಶ್ಚಬ್ದಕ್ಕೆ, **ಕ್ರಿಯಾಪದಮ್**—ಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನು, **ಅಧ್ಯಾಹರಿತ್ತುಕ್ಕೊಳ್ಳವೇಣುಮ್**—ಅಧ್ಯಾಹಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಯಾವುದೆಂದರೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪಡಿ. “ ನಮಮಕಿಂಚಿತ್ಸ್ಯಾತ್ ” ಎನ್ನು ಸರ್ವವಿಷಯ ಮಮಕಾರ ನಿವೃತ್ತಿ ಮುಖತ್ತಾಲೆ ಸರ್ವಾನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿಯೈ ಪ್ರಾರ್ಥಿಕರದಾಗವು ಮಾಮ್

“ ನಮಮಸ್ಯಾಮ್ ” ಎನ್ನುದು-ನಮಮ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ “ ಸ್ಯಾಮ್ ” ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳುವದು, “ ಎನಕ್ಕಾವೇನಲ್ಲೇ ” ನನಗಾಗಿಯೇ ಯಾವುದೂಇಲ್ಲವು, ನಾನು ಮಾಡುವ ಕೈಜ್ಞರೈವು ಯಾವುದೂ ನನ್ನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲವು. ಅಥವಾ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಧವಾಗಿಯೂ ಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನು ಅಧ್ಯಾಹಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹೇಗೆಂದರೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. **ನಮಮಕಿಂಚಿತ್ಸ್ಯಾತ್** ನನ್ನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವು, **ಎನ್ನು-ಎಂಬದಾಗಿ, ಸರ್ವವಿಷಯಮಮಕಾರ ನಿವೃತ್ತಿಮುಖತ್ತಾಲೇ** - ಸಮಸ್ತ ವಿಷಯವಾದ ಮಮಕಾರದ ನಿವೃತ್ತಿಮೂಲಕವಾಗಿ ಎಂದರೆ ತನ್ನ ಮತ್ತು ತನಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಮಕಾರ ನಿವೃತ್ತಿಗಾಗಿ, **ಸರ್ವಾನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿಯೈ**—ಸಮಸ್ತ ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು, **ಪ್ರಾರ್ಥಿಕರದಾಗವುಮಾಮ್**-ನಮಶೈಬ್ಬದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೋಣ ವಾಗುತ್ತದೆ; ಅಥವಾ ಎರಡು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಮೊದಲಿನ ಯೋಜನೆಯಾದ “ **ನಮಮಸ್ಯಾಮ್** ” ಎಂಬುದರಿಂದ ಅಹಂಕಾರನಿವೃತ್ತಿಯು; ಹೀಗೆ ಎರಡು ವಿಧಗಳಾದ ಅನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ ನಮಶೈಬ್ಬದಿಂದ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವಾಗ ಅನಿಷ್ಟವು ಕಳೆದು ಹೋಯಿತೋ, ಆಗ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಉಂಟಾದಹಾಗೆ ಆಯಿತು. “ **ಯಥಾ ನ ಕ್ರಿಯತೇಜ್ಯೋತ್ಸ್ಯಾಮುಲಪ್ರಪ್ತಾಳನಾನ್ಮಣೇಃ | ದೋಷಪ್ರಹಾಣಾನ್ಮಜ್ಞಾನಮಾತ್ಮನಃ ಕ್ರಿಯತೇ ತಥಾ** ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ರತ್ನವು ಕೆಸರಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಅದರಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಅನಿಷ್ಟ ಸಂಬಂಧವುಂಟಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ತೊಳೆಯುವದರ ಮೂಲಕ ಅನಿಷ್ಟವಾದ ಕೆಸರಿನ ಲೇಪನವು ತೊಲಗಿದರೆ, ಮೊದಲಿದ್ದ ಕಾಂತಿಯು ಸ್ವತಃ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲೂ ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿಯಾವಾಗ ಆಯಿತೋ, ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ತಾನಾಗಿಯೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಎರಡು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳು ಏತಕ್ಕೆ? ನಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತ ರೀತ್ಯಾ ಅಭಾವವೆಂದರೆ ಭಾವಾಂತರವು; ಅದುದರಿಂದ ಅನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಬೇರೆ ಅವಸ್ಥಾಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಭಾವ್ಯವು. ಅದುದರಿಂದ ಪುನರುಕ್ತಿದೋಷ ಉಂಟಾಗುವದಿಲ್ಲವೋ? ಎಂದರೆ ಈ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷವು ಹಿಂದೆ ಮೂಲ ಮನ್ತ್ರಾಧಿಕಾರದಲ್ಲೇ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು, ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ ಅದನ್ನೇ ಅವಲೋಕಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಮುಂದಿನವಾಕ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.—**ತಿರುಮನ್ತ್ರತಿಲ್**-ಮೂಲಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ, **ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿಗಳಿ ರ್ಯೋನ್ನ ಚತುರ್ಥಿನಮಶೈಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ** ತೋರುವ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿ ಅನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟು, **ಚೋದ್ಯಪರಿಹಾರಜ್ಞಳ್**-ಪೂರ್ವಪಕ್ಷ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ

ತಿರುಮುನ್ದ್ರತ್ತಿಲ್ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿಗಳಿರ್ದೊನ್ನ ಚೋದ್ಯಸರಿಹಾರ
ರಜ್ಜಿಳ್ ಇಜ್ಜುಮ್ ಅನುಸನ್ನಿತ್ತುಕ್ಕೊಳ್ಳದು.

ಅಥ ನಮಶ್ಯಬ್ದೀನ ಪ್ರಾರ್ಥಿತಾನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತೌ ಪ್ರಧಾನ ತಾತ್ಪರ್ಯಮಾಹ.

ಇನ್ನಮಶ್ಯಬ್ದತ್ತಾಲೇ ಅವಿದ್ಯಾಕರ್ಮತದುಭಯ ನಾಸನಾರುಚಿ ಪ್ರಕೃತಿ
ಸಂಬಂಧಾದಿರೂಪಜ್ಞಳಾನ ಸರ್ವವಿರೋಧಿಹಳೈಯುಮ್ ಕಳಿಯಾ ನಿರ್ದಚ್ಚೇ
ಯ್ ದೇ, ಇದಕ್ಕು ನಿರ್ದಚನಂ ಪಣ್ಣಿಗಿರ ಶ್ರುತಿಯಿನ್ ಪಡಿಯೇ ಪರಿ
ಪೂರ್ಣಕೈಜ್ಜಿರ್ಮರೂಪಫಲದಶೈಯಿಲ್ ಫಲಾಂತರಾನುಭವ ನ್ಯಾಯತ್ತಾಲೇ

ಪರಿಹಾರವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು, ಇಜ್ಜುಮ್-ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಅನುಸನ್ನಿತ್ತು
ಕ್ಕೊಳ್ಳದು - ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ೩೭೭ ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು
ನೋಡಿ.

ಮುಂದೆ ನಮಶ್ಯಬ್ದದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ
ಪ್ರಧಾನತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿದೇಶಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಕೈಂಕರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ
ನಮಶ್ಯಬ್ದದಿಂದ ಪ್ರಧಾನಗಳಾದ ನಾಲ್ಕು ಭ್ರಮದೋಷಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಅವು ಯಾವುವೆಂದರೆ ಈ ಕೈಜ್ಜಿರ್ಮದ ಪಿಪಯದಲ್ಲಿ (೧)
ಸ್ವಾರ್ಥೀನಕರ್ಮತ್ವ, ಸ್ವಾರ್ಥಕರ್ಮತ್ವ, ಸ್ವಾರ್ಥೀನ ಭೋಕ್ತೃತ್ವ, ಸ್ವಾರ್ಥ
ಭೋಕ್ತೃತ್ವರೂಪಭ್ರಮನಿವೃತ್ತಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇರಬೇಕಾದ ಅನುಸಂಧಾನ
ವಿರತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ—ಇನ್ನಮಶ್ಯಬ್ದತ್ತಾಲೇ-ಈ ನಮಶ್ಯಬ್ದ
ದಿಂದ, ಅವಿದ್ಯಾಕರ್ಮ-ಅಜ್ಞಾನವೇನು, ಪಾಪಪುಣ್ಯರೂಪಕರ್ಮವೇನು, ತದು
ಭಯನಾಸನಾ-ಅವೆರಡರಿಂದುಂಟಾಗುವ ಪಾಪನಾಯೇನು, ರುಚಿ-ಪ್ರಾಕೃತ
ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯೇನು, ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧಾದಿರೂಪಜ್ಞಳಾನ—
ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳೇನು, ಸರ್ವವಿರೋಧಿಗಳೈಯುಮ್-
ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ವಿರೋಧಿವರ್ಗವು, ಕಳಿಯಾನಿರ್ದಚೇಯ್ ದೇ-ಈತನಿಗೆ ಮುಕ್ತ
ದೇಶಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಹೋಗುವಾಗ, ಇದುಕ್ಕು-ಇಲ್ಲಿನ ನಮಶ್ಯಬ್ದಕ್ಕೆ, ನಿರ್ದಚನಮ್ಪ
ಣ್ಣಿಗಿರ-ವೃತ್ತಿಮೂಲಕ ಅರ್ಥನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮಾಡುವ, ಶ್ರುತಿಯಿನ್
ಪಡಿಯೇ-ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ, ಪರಿಪೂರ್ಣಕೈಜ್ಜಿರ್ಮರೂಪಫಲದಶೈ
ಯಿಲ್-ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿರೂಪವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವದಿಂದ ಕೂಡಿದ
ತ್ರಿಯಃಪತಿಗೆ ಕೈಜ್ಜಿರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವ ಫಲದೇಶಿಯಲ್ಲಿ, ಪಲಾಂತರಾನುಭವನ್ಯಾಯ
ತ್ತಾಲೇ-ಇತರಫಲಗಳಾದ ವಿಶ್ವರೂಪದಿಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ

ತಜ್ಞಿತಮಾನ ಸ್ವಾಧೀನಸ್ವಾರ್ಥಕರ್ಮತ್ವಸ್ವಾಧೀನ ಸ್ವಾರ್ಥ ಭೋಕ್ತೃತ್ವ
ಮಾಗಿರ ಕಳೆಗಳೆಕ್ಕಳೆಕ್ಕೆಯಿಲೇ ಇಜ್ಜು ಪ್ರಧಾನ ತಾತ್ಪರ್ಯಮ್ ಎನ್ನು
ಅನುಸಂಧಿಸ್ವಾರ್ಗಳ್. ಇತ್ತಾಲ್ ಫಲಾಂತರದಶೈಯಿಲುಣ್ಣಾಮ್ ಸ್ವಾಧೀನ
ಸ್ವಾರ್ಥಕರ್ಮತ್ವ ಭೋಕ್ತೃತ್ವ ಭ್ರಮಜ್ಞಿ ಮುಕ್ತದಶೈಯಿಲ್ ಕೈಜ್ಞಿರ್ಮತ್ತಿಲ್
ಇಲ್ಲಾದಪಡಿಕಣ್ಣು ಅಕ್ಕಟ್ಟಳೆಯಿಲ್ ಪ್ರಾರ್ಥಕೈರಾನೆನ್ನದಾಯಿತ್ತು.

ಉಂಟಾಗುತ್ತದೋ, ಅಂತಃಕರ್ಮಯಾದಿಂದ ಶಂಕಿತಮಾನ-ಭ್ರಮಗಳುಂಟಾಗುತ್ತ
ನೆಂದು ಶಂಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಸ್ವಾಧೀನಸ್ವಾರ್ಥಕರ್ಮತ್ವ-ಸ್ವಾಧೀನಕರ್ಮತ್ವ, ಸ್ವಾರ್ಥ
ಕರ್ಮತ್ವನೆಂದರೆ ಈ ಕೈಜ್ಞಿರ್ಮತ್ತು ತನ್ನ ಅಧೀನವಾದುದೆಂಬ, ಮತ್ತು ತನ್ನ
ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಕೈಜ್ಞಿರ್ಮತ್ತಲ್ಲಿ ಕರ್ಮತ್ವನೆಂದೂ, ಮತ್ತು ಸ್ವಾಧೀನ
ಸ್ವಾರ್ಥಭೋಕ್ತೃತ್ವ-ಈ ಕೈಜ್ಞಿರ್ಮತ್ತದ ಭೋಕ್ತೃತ್ವವು ತನಗೆ ಅಧೀನವಾದ
ದೆಂದೂ ಮತ್ತು ಈ ಭೋಕ್ತೃತ್ವವು ತನ್ನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದೂ, ಆಗಿರ
ಕಳೆಗಳೆ-ಒಕ್ಕೇಫಲರೂಪವಾದ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಳೆಗಳಹಾಗಿರುವ ಈ ಭ್ರಮ
ರೂಪದೋಷಗಳನ್ನು, ಕಳೆಕ್ಕೆಯಿಲೇ-ನಿವೃತ್ತಿಸುವದರಲ್ಲಿ, ಹೋಗಲಾಡಿಸು
ವದರಲ್ಲಿ, ಇಜ್ಜು-ಈ ನಮಶ್ಚಬ್ಧಾರ್ಥಾನುಸಂಧಾನದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಧಾನತಾತ್ಪರ್ಯಮ್-
ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು, ಎನ್ನು ಅನುಸಂಧಿಸ್ವಾರ್ಗಳ್-ಎಂದು
ಪ್ರಾಜ್ಞರು ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುವರು. ಈ ನಮಶ್ಚಬ್ಧದಿಂದ ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿ
ಯನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುವಾಗ ತನಗೆ ಮುಂದೆ ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯ ಅನುಗ್ರಹ
ದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಪರಿಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವದೊಂದಿಗೆ ನಿತ್ಯ ಕೈಜ್ಞಿರ್ಮ
ವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕುನಿವೃತ್ತಿಯು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದು:-
(೧) ಸ್ವಾಧೀನ ಕರ್ಮತ್ವ, (೨) ಸ್ವಾರ್ಥಕರ್ಮತ್ವ, (೩) ಸ್ವಾಧೀನಭೋಕ್ತೃತ್ವ,
(೪) ಸ್ವಾರ್ಥಭೋಕ್ತೃತ್ವ ಈ ನಾಲ್ಕುವಿಧ ಅನಿಷ್ಟಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಅನುಸಂಧಾನವು
ಮುಖ್ಯವಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದೆಂಬ ಭಾವವು. ಇದನ್ನೇ ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿ
ಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷದೇಶೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಭ್ರಮ
ರೂಪಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ? ಎಂದರೆ ಅಂತಹ ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿ
ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ಅಂತಹ ದೇಶವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ದೋಷರಹಿತವಾದ ನಿರತಿ
ಶಯಕೈಜ್ಞಿರ್ಮತ್ತು ಫಲಿತವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—ಇತ್ತಾಲ್-ಇಂತಹ ಅನುಸಂಧಾನ
ದಿಂದ ಫಲಾಂತರಾನುಭವದಶೈಯಿಲ್-ಮೋಕ್ಷವಲ್ಲದ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿ ಬೇರೇ ಫಲದ
ದೇಶೆಯಲ್ಲಿ, ಉಣ್ಣಾಮ್-ಉಂಟಾಗಬಹುದಾದ, ಸ್ವಾಧೀನಕರ್ಮತ್ವ, ಸ್ವಾರ್ಥ
ಕರ್ಮತ್ವ, ಸ್ವಾಧೀನಭೋಕ್ತೃತ್ವ, ಸ್ವಾರ್ಥಭೋಕ್ತೃತ್ವರೂಪ ಭ್ರಮಗಳು,
ಮುಕ್ತದಶೈಯಿಲ್ ಕೈಜ್ಞಿರ್ಮತ್ತಿಲ್-ಮುಕ್ತದೇಶೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಕೈಜ್ಞಿರ್ಮ
ದಲ್ಲ, ಇಲ್ಲಾದಪಡಿಕಣ್ಣು-ಇಲ್ಲದಿರುವದನ್ನು ಅರಿತು, ಅಕ್ಕಟ್ಟಳೆಯಿಲ್-

ಅರುಳಾಳ್ ಪೆರುಮಾಳೆಂಬೆರುಮಾನಾರ್ಯ ಸ್ಯ ದ್ವಯಾರ್ಥಮಾಹ

“ ಪರಮಾತ್ಮನಿ ನಾರಾಣಾಂ ಸರ್ವಭಾರಸಮರ್ಪಣಾತ್ | ಸಂಜಾತಂ
ನೈರಪೇಕ್ಷ್ಯಂತು ನಮ ಇತ್ಯುಚ್ಯತೇ ಬುದ್ಧಃ ” ಎನ್ನು ಇಜ್ಜುತ್ತೈ ನಮ
ಬೋಧಿತವಾಗಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಕೃರ್ಣ-ಚತುರ್ಥಿಯಿಂದ ಈ
ವಿಧವಾದ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನೂ, ನಮಃ-ಎಂಬುದರಿಂದ ಈ ವಿಧವಾದ ಅನಿಷ್ಟ
ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ, ಎನ್ನದಾಯಿತ್ತು-ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು.
ಎಂದರೆ ಮುಕ್ತಿದೇಶಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನದ ಮೂಲಕ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿ
ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಳ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಬಹುದಾದ ಈ ನಾಲ್ಕುವಿಧ ಭ್ರಮಗಳೂ,
ಇಲ್ಲದಹಾಗೆ, ಪರಮಫಲವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವದೊಂದಿಗೆ ಇಂತಹ
ನಿರತಿಶಯ ಕೈಜ್ಞರ್ಯವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇ
ಕೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಈ ಚತುರ್ಥಿ ಮತ್ತು ನಮಸ್ಕಗಳಿಂದ ತೋರಿಬರುತ್ತ
ದೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಹೀಗೆ ಹೇಳುವ ಶ್ರುತಿಯು ಯಾವುದೆಂದರೆ “ಯಾಃ
ಕಾಶ್ಚನ ಕೃಕಯೋ ಮಮಭಗವತಿ, ಮಮತಾನಾಸ್ತಿ ತಾಸು ಭಗವತ ಏವ
ತಾಃ ; ನಮಮಾಹಮಸ್ಮಿ ಭಗವತ ಏವಾಹಮಸ್ಮಿ” ಎಂಬುದು.

ಮುಂದೆ ಪರಮಭಾಗವತೋತ್ತಮರಾದ ಅರುಳಾಳಪ್ಪೆರುಮಾಳೆವ್ವರು
ಮಾನರವರು ದಯಪಾಲಿಸಿದ ಈ ನಮಶ್ಚಬ್ದಕ್ಕೆ ಯೋಜನಾಂತರವನ್ನು ತಿಳಿ
ಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಯಾರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ.
ಈ ಮಹನೀಯರು ನಮಶ್ಚಬ್ದವು ಸ್ವಸ್ಥೈರ್ಯಪರವೆಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.
ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ-ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ ಈ ಉಪಾಯವು ಈ ಅಂಗಪಂಚಕಗಳಿಂದ
ಯುಕ್ತವಾದುದೆಂದು ಇಷ್ಟಮಾತ್ರವೇ ಬೋಧಿತವೆಂದೂ, ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿ
ಸ್ವರೂಪಾದಿ ಸಮರ್ಪಣವು ಬೋಧಿತವೆಂದೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರ
ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಯನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅರುಳಾಳ್ ಪೆರುಮಾಳ್ ಎಂಬರುಮಾನಾರ್ಯವರ ದ್ವಯಾರ್ಥವು.

“ಪರಮಾತ್ಮನಿ-ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯಲ್ಲಿ, ನಾರಾಣಾಂ-ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಗಳಾದ ಸಮಸ್ತ
ಜೀತನರ, ಸರ್ವಭಾರ ಸಮರ್ಪಣಾತ್-ರಕ್ಷಣದ ಸಮಸ್ತ ಭಾರವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿ
ಸುವದರಿಂದ, ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿಯ ಏಷಯವಾದ ಸರ್ವ ಭರಸಮ
ರ್ಪಣೆಯಿಂದ ಎಂಬ ಭಾವವು. ಸಂಜಾತಂ-ಉತ್ಪನ್ನವಾದ, ನೈರಪೇಕ್ಷ್ಯಂತು-
ಇನ್ನು ಯಾವುದರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದಿರೋಣವಾದರೋ, ನಮ ಇತಿ-ನಮಃ ಎಂಬ
ದಾಗಿ ಎಂದರೆ ಮಮನ-ನನಗೆ ಇನ್ನು ಯಾವುದರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು,
ಇಜ್ಜುತ್ತೈ ನಮಸ್ಸೈ-ಈ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿರುವ ನಮಶ್ಚಬ್ದವನ್ನು, ಅರುಳಾಳ

ಸ್ವೈ ಅರುಳಾಳಪೈರುಮಾಳ್ ಎಂಬಿರುಮಾನಾರ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮ್ ಪಣ್ಣಿ ನಾರ್. ಇಂದ್ ಶ್ಲೋಕತ್ತಿರ್ ಚೊನ್ನ ನೈರಪೇಕ್ಷ್ಯಮ್, ಸ್ವರಕ್ಷಣತ್ತಿಲ್ ನಿರ್ಭರತ್ವಮ್. ಇಂದ್ ನಿರ್ಭರತ್ವತ್ತಾಲೇ ಭರಸಮರ್ಪಣಮ್ ಸೂಚಿತ ಮಾದಲ್ ಸ್ವನಿರ್ಭರತ್ವಪರೈತ್ತಮಾನ ಭರಸಮರ್ಪಣಂ ಇನ್ನಿಡತ್ತಿಲೇ ವಿವಕ್ಷಿತಮಾದಲಾಗಕ್ಕಡವದು. ಹವಿಸ್ಸಮರ್ಪಣತ್ತಿಲ್, “ಇದಮಿನ್ದ್ರಾಯ ನಮಮು” ಎನ್ನುಮಾಪ್ಪೋಲೆ “ಅಹಂ ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ” ಎನ್ನಿಜ್ಜು ಭರಗರ್ಭಮಾಗಸಮರ್ಪಿತ್ತು, “ನಮಃ” ಎನ್ನು ತನ್ನುಡ ತುವ

ಪೈರುಮಾಳಿಮೈರುಮಾನಾರರು, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಂ ಪಣ್ಣಿ ನಾರ್-ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು, ಇಂದ್ ಶ್ಲೋಕತ್ತಿಲ್ ಚೊನ್ನ ನೈರಪೇಕ್ಷ್ಯಮ್, ಸ್ವರಕ್ಷಣತ್ತಿಲ್ ನಿರ್ಭರತ್ವಮ್-ಈ ಮೇಲಿನ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಯಾವುದರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಇಲ್ಲದಿರೋಣವೆಂಬುದು ತನ್ನ ರಕ್ಷಣ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲೇ ಸರ್ವ ಭಾರವನ್ನು ಇಟ್ಟಿರೋಣದರಿಂದ ತನಗೆ ಸೇರಿದುದಾಗಿ ಯಾವ ಭಾರವೂ ಇಲ್ಲ ದಿರೋಣವು. ಇಂದ್ ನಿರ್ಭರತ್ವತ್ತಾಲೇ-ಹೀಗೆ ಸ್ವರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಯಾವುದೊಂದು ಭಾರವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದ, ಭರಸಮರ್ಪಣಂ-ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪ ದೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಭಾರವನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸೋ ಣವು, ಇನ್ನಿಡತ್ತಿಲೇ-ಈ ನಮ್ರಬೃದ್ಧದಲ್ಲಿ, ವಿವಕ್ಷಿತಮಾದಲಾಗಕ್ಕಡವದು-ಹೇಳ ಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪೂರ್ವಖಂಡವು, ಹಿಂದಿನ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಭರಸಮರ್ಪಣಪರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಈ ಉತ್ತರ ಖಂಡವೇ ಭರಸಮರ್ಪಣಪರವೆಂದು ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಹಾಗಾದರೆ ಪೂರ್ವಖಂಡಾರ್ಥವೇನು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಉದಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಾನುಸಾರ ಪೂರ್ವಖಂಡವು ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುತ್ತ ದೆಂದೂ, ಎರಡು ಖಂಡಗಳೂ ಸೇರಿ ಸಾಜ್ಜ ಭರಸಮರ್ಪಣಪರವೆಂದೂ ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಹವಿಸ್ಸಮರ್ಪಣತ್ತಿಲ್-ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಇದಂ-ಈ ಹವಿಸ್ಸು, ಇಂದ್ರಾಯ-ಇಂದ್ರನಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ, ನಮಃ-ಮಃ ನ, ನನಗಲ್ಲವು, ಎನ್ನುಮಾಪ್ಪೋಲೇ-ಎಂದು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಹಾಗೆಯೇ, “ಅಹಮ್-ನನ್ನ ಆತ್ಮಾ, ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ-ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗಿರುವ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಎನ್ನು-ಎಂಬದಾಗಿ, ಇಜ್ಜು-ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ, ಭರಗರ್ಭಮಾಗ ಸಮರ್ಪಿತ್ತು-ತನ್ನ ರಕ್ಷಣದ ಭಾರದೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮಾವನ್ನು ಶಬ್ದತಃ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಅನಂತರ, ನಮಃ-ಮಃನ, ಅದು ನನಗೆ ಎರಪ್ಪಾತ್ತನು ಸೇರಿದುದಲ್ಲವು, ಎನ್ನು-ಎಂಬ ದಾಗಿ, ತನ್ನುಡ-ತನ್ನ, ತುವಕ್ಕರುಕ್ಕಿರದು-ಸಪ್ಪನ್ನ ನನ್ನ ತೆಗೆದುಹಾಕುವದು,

ಕೈರಿಕ್ಕಿರದೆನ್ರಾಲ್ ಇಸ್ಸಮರ್ಪಣೆಯೋಜನೈಕ್ಕು ಸ್ವರಸಮ್. ಇಂದ ಯೋಜನೈಯಿಲ್ ಪೂರ್ವಖಂಡಂ ಅಂಗಪಂಚಕಪರಮ್. ಉತ್ತರಖಂಡಂ ಅಂಗಿಪ್ರತಿಪಾದಕಮ್. (೧) “ಅಹಮದೈವ ಮಯಾ ಸಮರ್ಪಿತಃ”

ಎನ್ರಾಲ್-ಎಂಬ ಅರ್ಥವಾದರೆ, ಇಸ್ಸಮರ್ಪಣೆಯೋಜನೈಕ್ಕು-ಈ ಅರುಣಾಳ್ ಪೆರುಮಾಳ್ ಎಂಬೆರುಮಾನಾರರು ಮಾಡಿದ ಯೋಜನೆಗೆ, ಸ್ವರಸಮ್-ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆತ್ಮ ಹವಿಸ್ಸಮರ್ಪಣೆಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಉದ್ದೇಶ್ಯರೆಂದೂ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಹವಿಸ್ಸಮರ್ಪಣೆಯೇ ಮುಖ್ಯವಾದುದಾಗಿ ಆ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವದರಿಂದ, ಕೈಂಕರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ ಕಾಮನಾರೂಪ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಿಂತ ಇದೇ ಸ್ವಾರಸ್ಯವೆಂದೂ ಭಾವಿಸ ಬಹುದೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಆಗಲಿ ಹೀಗೆ ಸ್ವರೂಪಸಮರ್ಪಣಪರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ದರೆ ಭರಸಮರ್ಪಣಾರ್ಥವು ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತೇ ಎಂದರೆ ಯಾವಾಗ ಸ್ವರೂಪ ಸಮರ್ಪಣವು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ, ಅದರ ರಕ್ಷಾಭರಸಮರ್ಪಣೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ತೆಂಬ ಭಾವವು ಅಂತರ್ಗತವು. ತನಗೆ ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವ ಧನವನ್ನು ಒಬ್ಬನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರೆ, ಅದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಭರವನ್ನೂ ಅವನಲ್ಲಿಟ್ಟಹಾಗೆ ಹೇಗಾಗುತ್ತದೋ ಹಾಗೆ ಎಂಬ ಭಾವವು, ಆದುದರಿಂದ ಭರಸಮರ್ಪಣೆಯು ಅರ್ಥವಾಗಿ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಆವಾಗ ಅರ್ಥವೇನಾಯಿತು ಎಂದರೆ “**ಅಹಂ ಮದ್ರಕ್ಷಣಭರಶ್ಚ ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯೈವ, ಮಮನ**” ನಾನೂ ಮತ್ತು ನನ್ನ ರಕ್ಷಣದ ಭಾರವೂ ಸಹ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ಪಾದಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅವುಗಳ ಸಂಬಂಧವು ನನಗಿಲ್ಲವು” ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ “**ನಮಃ ಎನ್ನು ತನ್ನರ್ಡ ತುವಕ್ಕರಿತ್ತು**” ಎಂದು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂದ ಯೋಜನೈಯಿಲ್ - ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ, ಪೂರ್ವಖಂಡಂ-ಪೂರ್ವಖಂಡವು, ಅಂಗಪಂಚಕಪರಂ-ಐದು ಅಂಗಗಳನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು. ಉತ್ತರಖಂಡವು, ಅಂಗಿಪ್ರತಿಪಾದಕಮ್-ಅಂಗಿಯಾದ ಭರಸಮ ರ್ಪಣವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವಂಥಾದ್ದು.

ಈ ಯೋಜನೆಯೂ ಸ್ವಾಮಿ ದೇಶಿಕರವರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದುದರಿಂದ ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಾಗಿ ತೋರಿಬರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಉಪಪಾದಿ ಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವರಕ್ಷಣದ ಭಾರವೂ, ಸ್ವರಕ್ಷಣ ಫಲವೂ ಶರಣ್ಯನದೇ ಎಂಬರ್ಥವು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ನಮಶ್ಚಬ್ಬವಿರುವದರಿಂದ ಸ್ವರಕ್ಷಣ ಭರದಲ್ಲೂ ಸ್ವರಕ್ಷಣ ಫಲದಲ್ಲೂ ತನಗೆ ಈಸದಸಿ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅರ್ಥವು ಸರಸವಾಗಿ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. (೧) “**ಅಹಮ**

ಎಂಗಿರಪಡಿಯೇ, ಇನ್ನಿಡತ್ತಿಲ್, ನಾನ್ ಶ್ರೀಮಾನಾನ ನಾರಾಯಣನುಕ್ಕೆ
ನುಮ್ ಸಮರ್ಪಿಕ್ಕ, (೨) “ಯತ್ಸಂರಕ್ಷ್ಯತಯಾಸ್ಕೃತೇ” (೩) “ತನ್ಮೈ
ನಾಸ್ಮಿಹಿ ಭರಃ” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರ್ದಡಿಯೇ ಸ್ವರಕ್ಷಣ ಭರಮುಂ, ಸ್ವರಕ್ಷಣ

ದೈವ ಮಯಾ ಸಮರ್ಪಿತಃ—ಈ ಪುರಾ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೂ ಅದರ ತಾತ್ಪರ್ಯ
ರ್ಥಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆ ೧೦೭೭ ರಿಂದ ೧೦೮೦ ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿ. ಆತ್ಮ
ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ತಿಳಿಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲ
ದಿದ್ದರೂ, ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲದೆ, “ಸ್ವತ್ವಮಾತ್ಮನಿಸಂಜಾತಂ ಸ್ವಾಮಿತ್ವಂ
ಬ್ರಹ್ಮಣಿಸ್ಥಿತಮ್ | ಉಭಯೋ ರೇಷಸಂಬಂಧೋ ನ ಪರೋಭಿ ಮತೋ
ಮನು” ಎಂದೂ, ವಿಷ್ಣುತತ್ವದಲ್ಲೂ “ದಾಸೋಹಂ ನಾಸುದೇವಸ್ಯ ದೇವ
ದೇವಸ್ಯ ಶಾರ್ಙ್ಗಣಃ” ಎಂಬ ನಾರದೋಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, “ದಾಸಭೂತಾಸ್ವತಃ
ಸ್ವರೇಹ್ಯಾತ್ಮಾನಃ ಪರಮಾತ್ಮನಃ | ಅತೋ ಹ ಮಹಿತೇ ದಾಸಇತಿ ಮತ್ಸಾ
ನಮಾಮ್ಯಹಮ್” ಎಂಬ ಈಶ್ವರಸಂಹಿತೆಯ ರುದ್ರವಾಕ್ಯದಿಂದಲೂ ತೋರಿ
ಬರುವ ಶೇಷತ್ವ ಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾದ ಸುಸಮಯದಲ್ಲೇ, ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೋಧಿತ
ವಾಗಿರುವಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ಪಾದ ಪದ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾದೆನು; ನಿನ್ನಿಂದ
ದಯಪಾಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕರಣ ಕಳೇಬರ ಬುದ್ಧಿಶ್ರದ್ಧಾಕಾರ್ಪಣ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಮಯಾ-ನನ್ನಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾದೆನು. (೨) ಇದು ಯಾರ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿ
ಎಂಬುದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಿಲ್ಲವು; ಈ ಆತ್ಮನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವದಕ್ಕಾ
ಗಿಯೇ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಡುವನೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ.
(೩) **ತನ್ಮೈನಾಸ್ಮಿಹಿಭರಃ**-ಇದು “**ಪಿತಾತ್ಮಂ**” ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ಶ್ಲೋಕವು
ಮೂಲ ಮನ್ತ್ರಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಉದಾಹೃತವು. ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ.
ಶ್ಲೋಕ ತಾತ್ಪರ್ಯವು ಇಷ್ಟೇ.—ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಹಿತಗಳನ್ನುಂಟು
ಮಾಡುವರೋ ಅಂತಹ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಿಗೂ ಮೇಲಾದ ನಿರತಿಶಯ ತಾಯಿ
ತಂದೆ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲವಿಧ ಬಂಧುವಾಗಿ ನೀನಿರುತ್ತೀಯೇ, ನಾನಾದರೋ,
ನಿನ್ನವನು, ನಿನಗೆ ಶೇಷಭೂತನು, ದಾಸನು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಗತಿಯಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು;
ನೀನು ರಕ್ಷಕನು, ನಾನು ರಕ್ಷಣೀಯನು, **ಎವಂಸತಿ**-ಹೀಗಿರಲಾಗಿ, **ಅಹಮಪಿ**-
ನಾನೂಕೂಡ **ತವಾಸ್ಮಿ**-ನಿನ್ನವನಾಗಿದ್ದೇನೆಂದು ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪ ಸಮರ್ಪಣವು,
ತನ್ಮೈನ ಭರಃ ಅಪಿ-ನನ್ನರಕ್ಷಣಾದಿ ಸರ್ವಭರವೂಸಹ ನಿನ್ನದೇಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.
ಅಥವಾ **ಅಪಿ** ರಬ್ಬದಿಂದ, ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಪ್ರಪನ್ನರು ಹೇಗೆ ನಿನ್ನನ್ನೇ
ಸರ್ವಭರನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಭರಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದುದನ್ನು ನೀನು ಸ್ವೀಕರ
ಿಸಿದೆಯೇ, ಹಾಗೆಯೇ **ಅಹಮಪಿ**-ನಾನೂ ಕೂಡ ಎಂಬ ಛಾವು. ಇತ್ಯಾದಿ
ಗಳಿರ್ದ ಪಡಿಯೇ-ಇತ್ಯಾದಿಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ ಹಾಗೆ. **ಸ್ವರಕ್ಷಣ**

ಫಲಮುಂ ಅವನದೇನ್ನಿಜ್ಞೇ ಅಭಿಪ್ರೇತಮಾಗವುಮಾಮ್. ನಮಃ ಎಜ್ಞಿರ
ನಿತ್ತಾಲೇ ಆತ್ಮಾತ್ತೀಯಂಗಲೋಡುಮ್, ಸ್ವರಕ್ಷಣತತ್ಪಲಂಗಲೋಡುಂ,
ತನಕ್ಕುತ್ತುವಕ್ಕತ್ತಮ್ಯ ಕಾಟ್ಟುಗಿರದು ಪರಸಂಬಂಧ ವಿಧಿಯಿಲುಂ, ಸ್ವ
ಸಂಬಂಧ ನಿಷೇಧತ್ತಿಲುಂ, ತಾತ್ಪರ್ಯಮಾಗ್ಯಾಲೇ ಇಚ್ಛ ತುರ್ಥಿ ನಮಸ್ಸು

ಭರಮುಂ-ತನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಯ ಭಾರವೂ, ಸ್ವರಕ್ಷಣಫಲಮುಂ-ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ
ಫಲವೂ ಸಹ, ಅವನದೇ-ಅವನಿಗೆ ಎಂದರೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸೇರಿದುದೇ, ಎವಕಾರ
ದಿಂದ ಇನ್ಯಾರಿಗಾಗಲಿ ತನಗಾಗಲಿ ಅಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವು; ಎನ್ನು-ಎಂಬದಾಗಿ
ಇಜ್ಞೇ-ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಈ ನಮಶ್ಯಬ್ಧಾರ್ಥದ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ, ಅಭಿಪ್ರೇತ
ಮಾಗವುಮಾಮ್-ಆರ್ಥವಾಗಿಯೇ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನೇ ಎಶದೀಕರಿ
ಸುತ್ತಾರೆ -ನಮಃ ಎಜ್ಞಿರನಿಡತ್ತಾಲೇ-ನುಮನ-ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಈ ನಮಶ್ಯಬ್ಧ
ದಿಂದ, ಆತ್ಮಾತ್ತೀಯಜ್ಞಲೋಡುಮ್-ತಾನೂ ತನಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವುಗಳೊಂ
ದಿಗೂ, ಮತ್ತು ಸ್ವರಕ್ಷಣತತ್ಪಲಜ್ಞಲೋಡುಮ್-ತನ್ನ ರಕ್ಷಣವೇನು, ತನ್ನ
ರಕ್ಷಣೆಯ ಫಲಗಳೇನು, ಇವುಗಳೊಂದಿಗೂ, ತನಕ್ಕು-ತನಗೆ, ತುವಕ್ಕತ್ತಮ್ಯ-ಸಂ
ಬಂಧವುತೊಲಗಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲದಿರೋಣವನ್ನು, ಕಾಟ್ಟುಗಿರದು-ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ,
ಹೀಗೆ ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಾದರೆ ಒಂದು ಪೂರ್ವಪಕ್ಷವು ತೋರಬಹುದು.
ಹೇಗೆಂದರೆ ಶ್ರೀಮತೇನಾರಾಯಣಾಯ-ಎಂಬುದರಿಂದ ಈ ಆತ್ಮಸಮರ್ಪ
ಣೆಯೂ ರಕ್ಷಣನೊದಲಾದ ಭರವೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯುಕ್ತನಾರಾಯಣನಿಗೇ ಎಂದರೆ,
ಇನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಅಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸ್ವತಃ ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆಗ ನಮಃ ಎಂಬ
ಉಕ್ತಿಯು ಅನಾವಶ್ಯಕವು; ನಮಃ-ಎಂದರೆ ತನಗಲ್ಲವು ಎಂಬುದರಿಂದಲೂ,
ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೇ ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವು, ಅದುದರಿಂದ ಪುನರುಕ್ತಿದೋಷ
ಉಂಟಾಗುವದಿಲ್ಲವೋ? ಎಂದರೆ ಪುನರುಕ್ತಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.
ಶ್ರೀಮತೇನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿಗೇ ಭರಸಮರ್ಪಣದಲ್ಲೇ
ಅನ್ವಯವೆಂದೂ ಇನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಅನ್ವಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅದೂ
ಆವಶ್ಯಕವು; ತನಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯವಿಲ್ಲವೆಂಬ ತನ್ನ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರ
ನಿಷೇಧಾರ್ಥವಾಗಿ ನಮಶ್ಯಬ್ಧವೂ ಆವಶ್ಯಕವೆಂದು ಮುಂದಿನ ಪರಸಂಬಂಧ
ವಿಧಿಯಿಲುಮ್-ಎಂದಾರಂಭಿಸಿಹೇಳುತ್ತಾರೆ.- ಪರಸಂಬಂಧವಿಧಿಯಿಲುಮ್-
ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಚತುರ್ಥಿ ವಿಭಕ್ತಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ
ಮಾಡುವ ಕೈಜ್ಞರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯವನ್ನು ಹೇಳುವದರಲ್ಲೂ, ಸ್ವಸಂಬಂಧನಿಷೇಧ
ತ್ತಿಲುಮ್-ನಮಃ ಎಂಬಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬ
ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಾದಿಗಳಿಲ್ಲವೆಂಬ ನಿಷೇಧದಲ್ಲೂ, ತಾತ್ಪರ್ಯಮಾಗ್ಯ
ಯಾಲೇ - ಹೀಗೆ ಇವೆರಡೂ ಭಿನ್ನವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವುಳ್ಳವುಗಳಾದುದರಿಂದ,

ಕೃತ್ ಇರಣ್ಣಕ್ಕುಂ ಫಲಮುಣ್ಣು. ಇಸ್ಸಮರ್ಪಣ ತನ್ನಿಲುಂ ಪರನಿರ ಪೇಕ್ಷಕರ್ತೃತ್ವಾದಿಗಳ್ಳಿ ನಿಷೇಧಿಕ್ಕೈಕ್ಕಾಹ “ನಮಃ” ಎಜ್ಜಿರದಾಗುವು ಮಾಮ್. ಸ್ಥೂಲಪ್ರಕ್ರಿಯೈಯೈಕ್ಕೊಂಡಾಲುಂ, “ನಮಾಮಿ” ಎಂಗಿರ ಪದ

ಇಚ್ಛತುರ್ಥಿನಮಸ್ಸುಕಳ್ ಇರಣ್ಣಕ್ಕುಮ್-ಕ್ರಮವಾಗಿ ಈ ಚತುರ್ಥಿ ನಮಸ್ಸು ಗಳೆರಡಕ್ಕೂ, ಫಲಮುಣ್ಣು-ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಜನಗಳುಂಟು; ಎಂದರೆ ಎರಡೂ ಒಂದೇ ತಾತ್ಪರ್ಯವುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿ ಒಂದಕ್ಕೆ ನೈರರ್ಥ್ಯಕೃತವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕ ನಿಲ್ಲವು. ವುನರುಕ್ತಿ ಎಂಬ ದೋಷಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು.

ವುನರುಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಧವಾಗಿಯೂ ನಮಶ್ಯಬ್ಧದ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ — ಇಸ್ಸಮರ್ಪಣಮ್ ತನ್ನಿಲುಮ್-ಈ ಸಮರ್ಪಣೆಯಿಂದ, ಚತುರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೇ ಈ ಸಮರ್ಪಣೆಯು ಎಂಬುದರಿಂದ, ಪರನಿರಪೇಕ್ಷ ಕರ್ತೃತ್ವಾದಿಗಳ್ಳಿ-ಇತರ ಕರ್ತೃತ್ವ, ಆದಿಪದದಿಂದ ಫಲ, ಶೇಷತ್ವಗಳು ಯಾವುದೂ ಬೇಕಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು, ನಿಷೇಧಿಕ್ಕಾಹ-ನಿಷೇಧಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದಾದರೂ, ನಮಃ ಎಜ್ಜಿರದಾಗುವುಮಾಮ್ - ನಮಶ್ಯಬ್ಧ ಪ್ರಯೋಗವೆಂದಾದರೂ ಆಗ ಬಹುದು. ಆಗಲಿ, ಈಗ ಇಷ್ಟುದೂರ ಉತ್ತರಬಂಡದ ಅರ್ಧವನ್ನು ಶ್ರೀ ಅರುಣಾಳ್ ಪೆರುಮಾಳ್ ಎಂಬೆರುಮಾನಾರವರ ಇನ್ನೊಂದು ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಉಪಾಯವಾಗಿಯೇ ಹೇಳುವಾಗ ನಮಶ್ಯಬ್ಧಕ್ಕೆ ಯೋಗರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಅರ್ಥವೇ ಉಪಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತೇ ಎನಾ, ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ಥವು ಹೇಳಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲವು. ನಮಃ ಎಂದರೆ ನಮಾಮಿ ಎಂದು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನಮಸ್ಕಾರಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯು; ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭರಸಮರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಾಮವು ಒಂದು ಅಂಗವಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದು. ಅದೇ ಬಿಟ್ಟುಹೋಯಿತಲ್ಲವೇ? ಅದೂ ಅಲ್ಲದೇ ಈ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಫಲವನ್ನು ಹೇಳುವದೂ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಯಿತಲ್ಲವೇ? ಎಂಬ ಆಕ್ಷೇಪಗಳು ತಂದರೆ ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಮುಂದಿನ ಎರಡು ಗಾಕ್ಕಗಳಿಂದ “ಸ್ಥೂಲಪ್ರಕ್ರಿಯೈಯೈ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ನಮಶ್ಯಬ್ಧದಿಂದ ಭರಸಮರ್ಪಣಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ, ನಮಸ್ಕಾರಾರ್ಥವೂ ಸೂಚಿತವೆಂದೂ, ಯಾವ ಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಆತ್ಮಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಯು ಮಾಡಿದನೋ, ಆ ಫಲವು ಸ್ವತಃಪಡೆದವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸ್ಥೂಲಪ್ರಕ್ರಿಯೈಯೈಕ್ಕೊಂಡಾಲುಮ್ - ಹಿಂದೆ ಮೂಲಮಂತ್ರಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ನಮಶ್ಯಬ್ಧಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಸ್ಥೂಲರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ನಮಾಮಿ - ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುವೆನು, ಎಜ್ಜಿರಪದತ್ರೈ-ಎಂಬುವ ಪದವನ್ನು, ಆತ್ಮಸಮರ್ಪಣಾರ್ಥಮೆನ್ನು - ಆತ್ಮಸಮರ್ಪಣಪರವೆಂದು,

ತ್ವೈ ಆತ್ಮಸಮರ್ಪಣಾರ್ಥಮನ್ರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಂ ಪಣ್ಣಿನ ಪದಸ್ಮೋತ್ರ
ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಲೇ ಇನ್ನಮಶ್ಯಬ್ಧಂ ಸಮರ್ಪಣ ಪೂರಳುಕ್ಕು ಸಂಗತಮ್.
ಇಪ್ಪಡಿ ಉತ್ತರಖಂಡತ್ವೈ ಆತ್ಮಸಮರ್ಪಣಸರಮಾಗ ಅನುಸಂಧಿಪ್ಪಾರ್ಕ್ಕು
ಇದುಕ್ಕು ಅನುರೂಪಮಾಯ್ ಸ್ವರೂಪಾನುಬಂಧಿಯಾನ ಫಲವಿಶೇಷಂ
ಇಜ್ಜೀ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಪ್ತಮ್.

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಂಪಣ್ಣಿನ - ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದ, ಪದಸ್ಮೋತ್ರಪ್ರಕ್ರಿಯೆ
ಯಾಲೇ - ಮಂತ್ರರಾಜಪದಸ್ಮೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಮೇರೆಗೆ, ಇನ್ನಮಶ್ಯ
ಬ್ಧಮ್-ಈ ನಮಸ್ಸೆಂಬ ರಬ್ಧವು, ಸಮರ್ಪಣಪೂರಳುಕ್ಕು - ಆತ್ಮಸಮರ್ಪ
ಣಾಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ, ಸಂಗತಮ್ - ಉಚಿತವಾದುದು, ಸಮಂಜಸವಾದುದು. ಆ
ಮಂತ್ರರಾಜಪದ ವಾಕ್ಯಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ—“ದಾಸಭೂತಾಸ್ಸುತಸ್ಸರ್ವೇ
ಹ್ಯಾತ್ಮಾನಃ ಸರಮಾತ್ಮನಃ | ಅತೋಹಮಪಿ ತೇ ದಾಸ ಇತಿಮತ್ಪಾ ನಮಾ
ಹ್ಯಹಮ್ || ” ಎಂದು ಹೇಳಿ “ ನಮಸ್ಕಾರಾತ್ಮಕಂ ಯಸ್ಮೈ ವಿಧಾಯಾತ್ಮ
ನಿವೇದನಮ್ ” ಎಂಬುದರಿಂದ ನಮಸ್ಸಿಗೆ ಆತ್ಮಸಮರ್ಪಣವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ
ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂಬ ಭಾವವು.
ಇಪ್ಪಡಿ-ಬೀಗೆ ಈಗ ಉಪಪಾದಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಉತ್ತರಖಂಡತ್ವೈ ಆತ್ಮಸಮ
ರ್ಪಣಸರವಾಗಿ ಅನುಸಂಧಿಪ್ಪಾರ್ಕ್ಕು-ಶ್ರೀ ಆರುಣಾಳ್ ಪೆರುಮಾಳ್ ಎಂಬಿರು
ಮಾನಾರ್ಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಹಾಗೆ ಉತ್ತರಖಂಡವು “ ದ್ವಯೇನ ಶರಣಂ
ವ್ರಜೇತ್ ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ ಆತ್ಮಸಮರ್ಪಣಸರವೆಂದು ಅನುಸಂಧಾನ
ಮಾಡುವವರಿಗೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಅನುರೂಪಮಾಯ್ - ಈ ಆತ್ಮಸಮರ್ಪಣರೂಪ
ಶರಣಾಗತಿಗೆ ಅನುರೂಪವಾದ, ಸ್ವರೂಪಾನುಬಂಧಿಯಾನ-ಈ ಉಪಾಯಾನು
ಷ್ಠಾನದ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ, ಫಲವಿಶೇಷಂ-ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಯು, ಪರಿಪೂರ್ಣ
ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವದೊಂದಿಗೆ ಕೈಂಕರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯು, ಸ್ವತಃಪ್ರಾಪ್ತಂ-ಸ್ವತಸ್ಸಿದ್ಧವು,
ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಆತ್ಮಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನೋ, ಅ ಫಲವು ಶರಣಾಗತ
ವತ್ಸಲನಾದುದರಿಂದ ಸ್ವತಸ್ಸಿದ್ಧವು. ಈತನು ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಯಾಗಿ “ಸ್ವರೂಪ
ಫಲನಿಕ್ಷೇಪ ಸ್ವಾಧಿಕೋ ಮೋಕ್ಷಕಾಂಕ್ಷಣಾಮ್” ಎಂದು ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪ
ರೂಪವಾದ ಅಂಗಿಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲೇ, ಸ್ವರೂಪಫಲ ಆತ್ಮಾತ್ಮೀಯ ರಕ್ಷಾ
ನಿಕ್ಷೇಪಗಳು ಸೇರಿದವಾದುದರಿಂದ ಆರ್ಥವಾಗಿ ತೋರಿಬರುವದರಿಂದ ಸ್ವತಸ್ಸಿದ್ಧ
ವೆಂಬ ಭಾವವು. (೧೦೬೮ ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ.)

ಈ ಪೂರಾದ್ವಯವನ್ನು ಆತ್ಮರಕ್ಷಾಭರಸಮರ್ಪಣವೆಂಬ ಈ ಯೋಜನೆಗೂ,
ಮೊದಲನೆಯ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಪೂರ್ವಖಂಡವನ್ನು ಆತ್ಮರಕ್ಷಾ ಭರಸಮ
ರ್ಪಣರೂಪವಾದುದೆಂದೂ, ಉತ್ತರಖಂಡವು ಉಪೇಯಸರವಾಗಿ ಫಲರೂಪ

ಆರ್ಥಫಲಯೋಜನಾಯಾ ಅಪಿಶಾಬ್ದ ಫಲಯೋಜನಾ ಉಚಿತಾ

ಪೂರ್ವೋಕ್ತಮಾನಪಡಿಯೇ ಫಲಪರಮಾಗ ಉತ್ತರಖಂಡತ್ಯೇ ಅನು ಸಂಧಿಪ್ಪಾರ್ಥ್ಯ ಇವ್ವಾತ್ಮರಕ್ಷಾಭರಸಮರ್ಪಣಂ ಉಪಾಯಪರಮಾನ ಪೂರ್ವ ಖಂಡತ್ತಿಲ್ ಶರಣಶಬ್ದಾನ್ವಿತಮಾನ ಕ್ರಿಯಾಪದತ್ತಿಲೇ ಅನುಸಂಧೇಯಮ್. ದ್ವಯಪ್ರತಿಪಾದಿತಾರ್ಥಾ ಸುಖಾನುಸಂಧಾನಾಯ ಕ್ರಮೇಣ ದರ್ಶಯತಿ

ಇಪ್ಪಡಿ ದ್ವಯತ್ತಿಲ್ ಪದಂಗಳಿಲಡೈನೆಶಬ್ದಾರ್ಥಸ್ವಭಾವಂಗಳಾಲೇ ವಾದುದೆಂದು ಭಾವಿಸುವದಕ್ಕೂ ಏನು ವ್ಯತ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶ್ರೀ ಅರುಳಾಳ್ ಪೆರುಮಾಳ್ ಎಂಬೆರುಮಾನಾರವರ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಫಲವು ಶಾಬ್ದ ವಾಗಿ ಬೋಧಿತವಲ್ಲವು. ಆರ್ಥವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ ಹಿಂದಿನ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಾ ದರೋ ಶಾಬ್ದವಾಗಿಯೇ ತೋರುತ್ತದೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದುದನ್ನೇ ಹೇಳಿ, ದ್ವಯ ಶಬ್ದಾರ್ಥವನ್ನು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿರುವ ತಮಗಿರುವ ಅಭಿಮತವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪೂರ್ವೋಕ್ತಮಾನಪಡಿಯೇ-ಹಿಂದಿನ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಖಂಡವು ಉಪಾಯಪರವೆಂದೂ, ಉತ್ತರಖಂಡವು ಉಪೇಯಪರವೆಂದೂ ಎಂದರೆ ಫಲಪರ ವೆಂದೂ ಉಪಪಾದಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಉತ್ತರಖಂಡತ್ಯೇ-ಉತ್ತರಖಂಡವನ್ನು, **ಫಲಪರಮಾಗ** - ಪರಿಪೂರ್ಣಾನುಭವದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದ ನಿತ್ಯಕೈಂಕರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ ರೂಪವಾದ ಫಲಪರವಾದುದೆಂದು, **ಅನುಸಂಧಿಪ್ಪಾರ್ಥ್ಯ**-ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುವವರಿಗೆ, **ಇವ್ವಾತ್ಮರಕ್ಷಾಭರಸಮರ್ಪಣಂ**-ಅಂಗಿಯಾದ ಈ ಆತ್ಮರಕ್ಷಾಭರಸಮರ್ಪಣವು, ಉಪಾಯಪರವಾದ ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ, **ಶರಣಶಬ್ದಾನ್ವಿತಮಾನ ಕ್ರಿಯಾಪದತ್ತಿಲ್**-ಶರಣ ಶಬ್ದದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದ ದಲ್ಲಿ, **ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ** ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧೇಯವು ; ಶಾಬ್ದವಾಗಿಯೇ ಅನು ಸಂಧೇಯವು ಎಂಬ ಭಾವವು. ಅದುದರಿಂದ ಈ ಯೋಜನೆಯು ಉಪಾದೇಯವು. ಎರಡು ಯೋಜನೆಯೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರೂ, ಇದರಲ್ಲಿ ಫಲವು ಶಾಬ್ದ ವಾಗಿಯೇ ತೋರಿ ದ್ವಯಶಬ್ದ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದರಿಂದ, ಇದೇ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದುದೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದೆಂಬ ಭಾವವು ಸೂಚಿತವು.

ಈ ದ್ವಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸುಖವಾಗಿ ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿಡಲು, ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇಪ್ಪಡಿ-ಹಿಂದೆ ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪದಂಗಳಿಲ ಡೈನೇ - ದ್ವಯದಲ್ಲಿರುವ ಪದಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ, ಶಬ್ದಾರ್ಥಸ್ವಭಾವಂಗಳ

(೧) ಪುರುಷಕಾರಯೋಗಮ್, (೨) ಅರ್ಧನಿತ್ಯತ್ವಮ್, (೩) ಉಪಾಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಮ್, (೪) ಶರಣ್ಯಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವಮ್, (೫) ಸಂಬಂಧವಿಶೇಷಮ್, (೬) ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹಯೋಗಮ್. (೭) ಅದಿಲ್ ಶೇಷಭೂತ ನಿಳಿಯುಮ್ ಕುರೈ, (೮) ಅದಿಲ್ ಉಪಾಯತ್ವಪ್ರಕಾರಮ್, (೯) ವಶೀಕರಣ ವಿಶೇಷಮ್, (೧೦) ತತ್ಪರಿಕರಂಗಳ್, (೧೧) ಅಧಿಕಾರಿ ವಿಶೇಷಮ್

ಖಾಲೀ-ಶಬ್ದ ಮತ್ತು ಅರ್ಥ ಇವುಗಳ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ, ಎಂದರೆ ಶಾಬ್ದವಾಗಿಯೂ, ಅರ್ಥವಾಗಿಯೂ, ವಾಕ್ಯಾಂಶದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಕಾಶಿತಮಾಯಿತ್ತು ಎಂದು ಇದೆ - ಉಪಪಾದಿತವಾಯಿತು, ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು ಎಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಅವುಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ—

(೧) ಪುರುಷಕಾರಯೋಗಂ—ಇದು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಚರಣ್ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ಶಬ್ದಾರ್ಥವು; ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದ ಯೋಗವು ಬೋಧಿತವು. ಶ್ರೇಯತೇ ಭಗವಂತಂ ಇತಿ ಶ್ರೀಃ ಎಂಬ ಪುಷ್ಪಪ್ರತಿಮೆಯಿಂದ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವು ಸೂಚಿತವು. (೨) ಅರ್ಧನಿತ್ಯತ್ವಂ—ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅನವಾಯಿಸಿಯಾಗಿ ಅಸ್ಮದ್ ಕ್ಷದ್ಧವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಗವಂತನೊಂದಿಗೆ ಇರುತ್ತಾಳೆಂಬುದೂ ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದ ತೋರಿಬರುವುದರಿಂದ ಅದರ ನಿತ್ಯತ್ವವು ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. (೩) ಉಪಾಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಂ — ಶ್ರೇಯತೇ ಜೇತಸ್ಯೇ, ಜೇತನರಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಡುವಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರೀ ಶಬ್ದಾರ್ಥದಿಂದ ಭಗವಂತನೊಂದಿಗೆ ಉಪಾಯಭೂತಳೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವು, “ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹ ಹೃಷೀಕೇಶೋ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ. (೪) ಶರಣ್ಯಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವಂ — ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಣ ಪೂರ್ಣನೆಂಬುದು, ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದ ನಾರ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾದ ಅರ್ಥವು. (೫) ಸಂಬಂಧವಿಶೇಷಂ—ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದ ತತ್ಪುರುಷ ಸಮಾಸದಿಂದ ತೋರುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ, ನಾರಾಣಾಂ ಅಯನಮ್. (೬) ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹಯೋಗಂ — ಇದು ಚರಣಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಅರ್ಥವೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಉಪಪಾದಿತವು. (೭) ಅದಿಲ್ ಶೇಷಭೂತನಿಳಿಯುಂ ತುರೈ—ಇದೂ ಚರಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಅರ್ಥವು. (೮) ಅದಿಲ್ ಉಪಾಯತ್ವ ಪ್ರಕಾರಂ—ಆ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಉಪಾಯಭಾವದ ಪ್ರಕಾರವು. ಇದು ಶರಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥವು. (೯) ವಶೀಕರಣ ವಿಶೇಷಂ—ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಇದು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. (೧೦) ತತ್ಪರಿಕರಂಗಳ್ - - ಮಹಾವಿರೋಧವು ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವು. ಇದರ ಪ್ರಕಾರವು ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ದದಿಂದಲೂ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಾಕರತ್ವದಿಂದಲೂ ದ್ಯೋತಿಸಿತವು. ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವು ಪ್ರಾರ್ಥನಾಂತರ್ಭಾವವು ಆಕಂಚಿನ್ಯವು, ಪ್ರಪದ್ಯೇ

(೧೨) ಪ್ರಾಪ್ಯನ್ಯಶಿಷ್ಯಮ್, (೧೩) ಗುಣವಿಭೂತಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವಮ್, (೧೪) ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರತಿ ಸಂಬಂಧಿತ್ವಮ್, (೧೫) ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೈ, (೧೬) ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯ ಲಾಭಮ್, (೧೭) ಸರ್ವಾನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿ, (೧೮) ಅದಿನುಡ್ಡಯ ಅತ್ಯಂತಿಕತ್ವಮ್, (೧೯) ಪರಾರ್ಥಿನ ಪರಾರ್ಥಕರ್ತೃತ್ವಮ್ (೨೦) ತಥಾವಿಧ ಭೋಕ್ತೃತ್ವಮ್, ಎನ್ನಿವೈ ಪ್ರಧಾನಮಾಯ್, ಇವತ್ತುಕ್ಕು ಅಪೇಕ್ಷಿತಂಗಳುಮೆಲ್ಲಾಮ್ ಸಿದ್ಧಸಾಧ್ಯ ವಿಭಾಗವತ್ತಾನ ಉಪಾಯಮೆನ್ನು

ಎಂಬಲ್ಲೇ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಆನುಕೂಲ್ಯಸಂಕಲ್ಪವೂ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಜನೆಯೂ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು. ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪವಾದ ಅಂಗಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧೇ ಎಂಬಲ್ಲೇ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. (೧೧) ಅಧಿಕಾರಿವಿಶೇಷವೂ ಸಹ ಪ್ರಸಿದ್ಧೇ ಎಂಬಲ್ಲೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. (೧೨) ಪ್ರಾಪ್ಯನ್ಯಶಿಷ್ಯಂ— ಉತ್ತರಖಂಡದ ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತವು. (೧೩) ಗುಣವಿಭೂತಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವಂ—ಇದೂ ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ ಅರ್ಥವೇ (೧೪) ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿತ್ವಂ—ಚತುರ್ಥಿಯ ಅರ್ಥವು. (೧೫) ಕೈಂಕರ್ಯಪ್ರಾರ್ಥನೈ—ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ ಭವೇಯಂ ಎಂದು ಅಧ್ಯಾಹಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. (೧೬) ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯ ಲಾಭಂ — ಮೇಲಿನ ಯೋಜನೆಯಿಂದಲೇ ಅರ್ಥವಾಗಿ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. (೧೭) ಸರ್ವಾನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿ — ಇದು ನಮಶ್ಯಬ್ದದಿಂದ ತೋರುವ ಅರ್ಥವು. (೧೮) ಅದಿನುಡ್ಡಯ ಅತ್ಯಂತಿಕತ್ವಂ—ಆ ಅನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿಯು ಪುನಃ ಉಂಟಾಗದಿರೋಣವು. ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವವು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಉಪಪಾದಿಸಿರುವದರಿಂದ ಸರ್ವಾನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿಯ ಅತ್ಯಂತಿಕತ್ವವು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. (೧೯) ಪರಾರ್ಥಿನಪರಾರ್ಥಕರ್ತೃತ್ವಂ (೨೦) ತಥಾವಿಧ ಭೋಕ್ತೃತ್ವಮ್—ಇವು ನಮಶ್ಯಬ್ದದಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವೆಂದು ಉಪಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಎನ್ನಿವೈ ಪ್ರಧಾನಂಗಳಾಯ್ - ಎಂಬೀ ಅರ್ಥಗಳೇ ಮುಖ್ಯವಾದುವುಗಳಾಗಿ, ಇವತ್ತುಕ್ಕು ಅಪೇಕ್ಷಿತಂಗಳುಮ್ ಎಲ್ಲಾಮ್-ಇವುಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಅರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಸಿದ್ಧಸಾಧ್ಯವಿಭಾಗವತ್ತಾನ ಉಪಾಯಮೆನ್ನುಂ-ಭಗವಂತನೇ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾಗಿ, ಆತ್ಮರಕ್ಷಾಭರಸಮರ್ಪಣವೇ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವೆಂದು ಹೀಗೆ ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಎರಡುವಿಧ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೂ, ಉಪಾಯಮೆನ್ನುಂ ಉಪೇಯಮೆನ್ನುಂ-ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡು ವಿಧವಾದ ಉಪಾಯವೆಂದು ಉಪಪಾದಿತವೆಂದೂ ಎಂದರೆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರೂ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯರೆಂದೂ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪವು ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವೆಂದೂ, ಉಪೇಯಮೆನ್ನುಮ್-ಶ್ರೀಮನ್ನಾ

ಮಃ ಉಪೇಯಮನ್ಮಮಃ, ಇರಣ್ಣು ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿಸಾದ್ಯಂಗಲೋಡೇ
ತುವಕ್ಕುಣ್ಣು ಪ್ರಕಾಶಿತಂಗಲಾಯಿತ್ತು.

ರಾಯಣರಿಬ್ಬರೊಂದಿಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣಾನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ನಿತ್ಯ
ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯಮಾಡುವದೇ ಪ್ರಾಪ್ಯವೆಂದೂ ಹೀಗೆ, ಇರಣ್ಣು ಪ್ರಧಾನ
ಪ್ರತಿಸಾದ್ಯಂಗಲೋಡು-ಮುಖ್ಯಗಳಾದ ಉಪಾಯೋಪೇಯಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ
ಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವದರೊಂದಿಗೆ, ತುವಕ್ಕುಣ್ಣು-ಸಂಬಂಧವು ಇರುವದಾಗಿ, ಪ್ರಕಾ
ಶಿತಂಗಲಾಯಿತ್ತು-ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು.

ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲೂ ಫಲ
ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲೂ ಹೇಳಿರುತ್ತದೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿ
ದರು. ಹೀಗಾದರೆ ಅನುಸಂಧಾನರೀತ್ಯಾ ಮೊದಲು ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವೂ
ಅನಂತರ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದುದೇನೋ
ಶಾರೀರಕಶಾಸ್ತ್ರರೀತ್ಯಾ ಮೊದಲು ತತ್ತ್ವ ಅನಂತರ ಹಿತವು ಎಂದರೆ ಉಪಾಯಾನು
ಷ್ಠಾನವು, ಅನಂತರ ಅದರಿಂದಂಟಾಗುವ ಫಲವು, ಸರಿಹೋಯಿತು ಆದರೆ
ತ್ಯೇತಾತ್ಪತರದಲ್ಲಿರುವ “ಮುಮುಕ್ಷುರೈ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ” (

) ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವೂ ಅನುಷ್ಠಾನಮನ್ತ್ರವಾಗಿ ಕೆಲವರು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರು
ವದರಲ್ಲಿ, ಮುಮುಕ್ಷುಃ ಎಂಬುದರಿಂದ ಫಲಾನುಸಂಧಾನ ಉಂಟಾಗಿ, ಅನಂತರ
ಆದಕಾಗಿ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವಾದ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂದು ಹೇಳಿರು
ತ್ತದೆ. ಈ ಕ್ರಮವೀಗ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅನುಷ್ಠಾನ
ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಥಮತಃ ಫಲಜ್ಞಾನವು ಅವಶ್ಯಕವು. ಇದರ ಅನುಸಂಧಾನ ಉಂ
ಟಾದರೆ, ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವು ನ್ಯಾಯವು. ಆದರೆ ಈ ದ್ವಯ
ಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತವಾಗಿದೆಯಲ್ಲ ಎಂಬ ಆಕ್ಷೇಪ ಉಂಟಾದೀತು. ಅದಕ್ಕೆ
ಮುಂದಿನ “ಇಪ್ಪಡಿ ಶಾರೀರಕ” ವೆಂದಾರಂಭಿಸಿದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸಮಾಧಾನ
ವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಪಾಠಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವು
ಮೊದಲೂ, ಫಲವು ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದರೂ, ಒಂದೇ ಮನ್ತ್ರವಾದುದರಿಂದ
ಫಲವನ್ನೇ ಮೊದಲು ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡು
ವದರಲ್ಲೇನೂ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲವು. ಹಾಗೆಯೇ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳ ಅನು
ಸಂಧಾನವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ಉತ್ತರಖಂಡವನ್ನು
ಮೊದಲೂ ಪೂರ್ವಖಂಡವನ್ನು ಅನಂತರವೂ ಉಚ್ಚರಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವು ಎಂಬುದೂ
ಸೂಚಿತವು. ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾತ್ರ ಹಾಗಿರಬಹುದು. ಮೊದಲು ಫಲವು ನಿರತಿ
ಶಯವಾದುದೆಂಬ ಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾದರಲ್ಲವೇ ಅನುಷ್ಠಾನವೂ ತತ್ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ
ಎಂಬ ಭಾವವು. ಅದುದರಿಂದ ಅನುಸಂಧಾನ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ

ಅನುಷ್ಠಾನಕಾಲೇ ಅನುಸಂಧಾನಕ್ರಮಂ ಶಿಕ್ಷಯತಿ.

ಇಪ್ಪಡಿ ಶಾರೀರಕ ಶಾಸ್ತ್ರತ್ತಿರ್ದೋಲೇ ತತ್ತ್ವವಿಶೇಷಮುಂ, ಉಪಾಯ ವಿಶೇಷಮುಂ, ಫಲವಿಶೇಷಮುಂ ಇಮ್ಮಂತ್ರರತ್ನತ್ತಿಲೇ ಪ್ರತಿಸಾದಿತಮಾ ನಾಲುಂ ಇದು ಶ್ವೇತಾಶ್ವತರ ಮಂತ್ರವೋಲೇ ಫಲಾಪೇಕ್ಷಾಪೂರ್ವಕ ಮಾನ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಪ್ರಧಾನಮಾಗ್ಯಯಾಗಿಲ್, ಉಪಾಯಫಲಂಗ ಳುಡೈಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಕ್ರಮತ್ತೋಡೇ ಶೇರ್‌ನ್ದ ಪಾಠಕ್ರಮತ್ತಾಲೇ ಫಲಪ್ರತಿ

ಅನುಷ್ಠಾನಕಾಲದ ಅನುಸಂಧಾನಕ್ರಮವು.

ಇಪ್ಪಡಿ-ಧ್ವಯಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿತಗಳಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ಹಾಗೆ, ಶಾರೀರಕ ಶಾಸ್ತ್ರತ್ತಿರ್ದೋಲೇ-ವ್ಯಾಸಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ, ಈ ಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಶಾರೀರಕ ಸೂತ್ರವೆಂಬ ಹೆಸರು ಎಂದರೆ, ಸಮಸ್ತ ಚಿದಚಿತ್ತು ಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಶರೀರವೆಂದೂ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಆತನು ಆತ್ಮಾವೆಂದೂ, ಶ್ರುತ್ಯನು ಸಾರವಾಗಿ ಹೇಳುವವರಿಂದ ಹಾಗೆ ಹೆಸರು. ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕ್ರಮ ಹೇಗೆಂದರೆ- ಈ ಧ್ವಯದಲ್ಲಿರುವಹಾಗೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—ತತ್ತ್ವವಿಶೇಷವೂ, ಉಪಾಯ ವಿಶೇಷವೂ, ಅನಂತರ ಫಲವಿಶೇಷವೂ, ಹೀಗೆಯೇ ಈ ಮಂತ್ರರತ್ನತ್ತಿಲೇ ಪ್ರತಿಸಾದಿತಮಾನಾಲುಂ-ಈ ಮಂತ್ರರತ್ನವಾದ ಧ್ವಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಸಾದಿತವಾಗಿ ದ್ದರೂ, ಎಂದರೆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಿಂದ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬುದರಿಂದ ಉಪಾಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ, ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ - ಅನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿಯೂ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರುವದ ರಿಂದ, ಹೀಗೆ ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಸಾದಿತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಇದು ಶ್ವೇತಾಶ್ವತರ ಮಂತ್ರವೋಲೇ-ಇದು “ಮುಮುಕ್ಷುರ್ಶ್ಚ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂದರೆ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿ ಯಾಗಿರುವ ಚತುರ್ಮುಖನಾದ ನಾನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಉಪಾಯವಾಗಿ ವರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಂತ್ರದ ಹಾಗೆ, ಫಲಾಪೇಕ್ಷಾಪೂರ್ವಕಮಾನ- “ಮುಮುಕ್ಷುಃ” ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ತೋರಿಬರುವ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಪೂರ್ವಕವಾದ, ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನ ಪ್ರಧಾನಮಾಗ್ಯಯಾಲೆ - “ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂಬ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತೋರುವದರಿಂದ, ಉಪಾಯ ಫಲಙ್ಗುಳುಡೈಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಕ್ರಮತ್ತೋಡು - ಮೊದಲು ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವು, ಅನಂತರ ಅದರಿಂದಂಟಾಗುವ ಫಲವು, ಹೀಗೆಯಲ್ಲವೇ ಉತ್ಪತ್ತಿಕ್ರಮವು, ಇಂತಹ ಕ್ರಮದೊಂದಿಗೆ, ಶೇರ್‌ನ್ದ-ಸಂಬಂಧಿಸಿದ, ಪಾಠಕ್ರಮತ್ತಾಲೇ-ಧ್ವಯೋ ಚ್ಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಪಾಠಕ್ರಮದಿಂದ, ಫಲಪ್ರತಿಸಾದಕವಾಕ್ಯಮ್ -

ಪಾದಕವಾಕ್ಯಂ ಪಿರ್ದಟ್ಟಾಲುಂ, ಅರ್ಥಕ್ರಮತ್ತಾಲೇ ಇಮ ಮುರ್ದಡ ಅನು
ಸಂಧೇಯನುನ್ತು ಪೂರ್ವರ್ಗಳ್ ಅರುಳಿಚ್ಚಿಯ್ವರ್ಗಳ್. ಪುರುಷ್
ಪುರುಷಾರ್ಥತ್ವೈ ವಿಮರ್ಶಿತ್ತುಕ್ಕೊಂಡನ್ರಿ ಉಪಾಯವಿಮರ್ಶಮುಮ್,
ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಮುಮ್ ಪಣ್ಣಾನಿರೇ. ಇಪ್ಪಡಿ ತಿರುಮನ್ಮತ್ತಿಲುಮ್,

ಫಲವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಉತ್ತರವಿಂಡ ವಾಕ್ಯವು, ಪಿರ್ದಟ್ಟಾಲುಮ್-
ಮುಂದೆ ಹೇಳದೆ ಅನಂತರ ಹೇಳಿದ್ದರೂ, ಅರ್ಥಕ್ರಮತ್ತಾಲೇ-ಅರ್ಥಕ್ರಮ
ದಿಂದ, ಅದುಹೇಗೆಂದರೆ, ನೊದಲು ಫಲವಜ್ಞಾನವು, ಅನಂತರ ಅಂತಹ ನಿರತಿ
ಶಯ ಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನವೂ, ಅವರಿಂದ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ, ಹೀಗೀಗ
ಅರ್ಥಕ್ರಮವು, ಇದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಇದು-ಈ ಫಲವು, ಮುರ್ದಡ-
ನೊದಲು, ಅನುಸಂಧೇಯನುನ್ತು-ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೆಂದು, ಪೂರ್ದ
ರ್ಗಳ್-ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳು, ಅರುಳಿಚ್ಚಿಯ್ವರ್ಗಳ್-ಕೃಪಯಾ ಅಪ್ಪಣೆ
ಕೊಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ಅವರುಗಳ ಅನುಸಂಧಾನವು
ಗ್ರಾಹ್ಯವು, ಉಪಾದೇಯವೆಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು, ಅದನ್ನೇ ಮುಂದಿನ
ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸಮರ್ಥಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದ್ವಯದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಇಂತಹ
ನಿರತಿಶಯಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ, ಅದಕ್ಕೆ ನಿರತಿಶಯಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿ
ಎಂದೂ ಹೇಳಬೇಕಾದುದು. ಹೀಗೀಗ ಪಾಠಕ್ರಮವು, ಅನುಸಂಧಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಫಲವನ್ನೇ ಪ್ರಥಮತಃ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನವೂ
ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವದು ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳ ಸಮ್ಮತಿಯುಳ್ಳ
ದೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಶ್ಲೇತಾರ್ಥತರವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ನಿರೋಧ ವುಂಟಾಯಿ
ತೆಂಬ ಭಾವವೂ ದೂರೀಕೃತವೆಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಹಾಗೆ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರು
ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಿದ್ದು ನ್ಯಾಯವೇ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವವುರು
ಷಾರ್ಥವು ಯಾವ ಉಪಾಯಮೂಲಕವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಎಂಬ ಜ್ಞಾನ
ಉಂಟಾದರಲ್ಲವೇ, ಆಗ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಇದೀಗ ಉಪಾಯಾನು
ಷ್ಠಾನವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವದು. ಆದುದರಿಂದ ಫಲಜ್ಞಾನದ
ಅನುಸಂಧಾನವು ಪ್ರಥಮತಃ ಬೇಕಾದುದು ನ್ಯಾಯವೇ ಸರಿ ಎಂಬ ಭಾವದಿಂದ
ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪುರುಷ್-ಅಧಿಕಾರಿಯು, ಪುರುಷಾರ್ಥತ್ವೈ ವಿಮರ್ಶಿತ್ತು
ಕ್ಕೊಂಡನ್ರಿ-ತನಗೆಬೇಕಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವಿದು ಎಂದು ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ತಿಳಿಯದೆ,
ಉಪಾಯವಿಮರ್ಶಮುಮ್-ಅದನ್ನು ಹೊಂದಲು ಇದೀಗ ಉಪಾಯ
ವೆಂದು ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ತಿಳಿಯೋಣವನ್ನೂ, ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಮುಮ್-ಅಂತಹ
ಉಪಾಯದ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ನಡೆ, ಪಣ್ಣಾನಿರೇ-ಮಾಡಲಾರನಷ್ಟೇ.
ಎಂದರೆ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಇದೀಗ ಉಪಾಯವೆಂದು ತಿಳಿದೇ

ಉಪಾಯಫಲಪ್ರತಿಪಾದಿಕಾಂಶಜ್ಞಿಲ್ ಕ್ರಮಪ್ರಕಾರಜ್ಞಿ ಕೃಣ್ಣುಕೊಳ್ಳದು. ಫಲಾರ್ಥಿಯಾಯ್, ಅಧಿಕಾರಿಯಾನಾಲಿರೇ ಇವನು ಕೃಪ್ಪುಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಮ್ ವರುವದು.

ಅಂತಹ ಉಪಾಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವನು ಎಂಬ ಭಾವವು ಅಂತಹ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ ಅಂತಹ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನೂ ಮಾಡನು ಎಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. “ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಂಜುಹೋತಿ ಯವಾಗೂಂ ಪಚತಿ ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೋಮದ್ರವ್ಯವಾದ ಯವಾಗೂ ಪಾಕವು ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಾದುದರಿಂದ, ಪಾಠಕ್ರಮವೇನೋ ಸರಿಯಲ್ಲವು; ಅರ್ಥಕ್ರಮಪ್ರಕಾರ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತವಾದುದೇನೋ ನ್ಯಾಯವೆಂಬ ಭಾವವು. ಆದರೂ ಮೂಲಮನ್ತ್ರದಲ್ಲೂ ಈ ದ್ವಯದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ರಮವೇ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮುಂದೆ ಹೇಳಿ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದುದರಲ್ಲಿ ಏನೊಂದೂ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲವು; ಏಕೆಂದರೆ ಉಪಾಯ ಫಲಗಳೆರಡೂ ಸಾಧಕ ಸಾಧ್ಯಭಾವದಿಂದ ಈ ಮನ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ನೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಗೆ ಉಪಾಯವಿದು, ಅದರಿಂದ ಫಲವಿದು, ಎಂದು ಹೇಳುವದು ಸರಿಯೇ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ಈ ದ್ವಯದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ರಮವೇ ಮೂಲಮನ್ತ್ರದಲ್ಲೂ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.—ಇಪ್ಪಡಿ-ಈ ದ್ವಯದಲ್ಲಿ ಪಾಠಕ್ರಮವು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ, ತಿರುಮನ್ತ್ರತಿಲುಮ್-ಮೂಲಮನ್ತ್ರದಲ್ಲೂ, ಉಪಾಯಫಲಪ್ರತಿಪಾದಿಕಾಂಶಜ್ಞಿಲ್-ಉಪಾಯವನ್ನೂ, ಮತ್ತು ಫಲವನ್ನೂ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ, ಕ್ರಮಪ್ರಕಾರಂಗಳೈ-ಈ ದ್ವಯದ ಕ್ರಮಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನಕ್ರಮ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ಅರ್ಥಮಾಡಬಹುದು. ಕಂಡುಕೊಳ್ಳದು - ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ಮೂಲಮನ್ತ್ರದಲ್ಲೂ, ಅಖಂಡನಮಃ-ಎಂಬುದರಿಂದ, ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವೂ, ನಾರಾಯಣಾಯ, ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಚತುರ್ಥಿಯಿಂದ, ಆತನಿಗೆ ಮಾಡುವಕೈಜ್ಞರೈವೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು. ಇದರಿಂದ ಪಾಠಕ್ರಮವು ಮೂಲಮನ್ತ್ರದ್ವಯವೆರಡರಲ್ಲೂ ಒಂದೇ ವಿಧವು. ಅನುಸಂಧಾನಕ್ರಮವು ಅರ್ಥಕ್ರಮವಾಗಿ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಆಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಮನ್ತ್ರಗಳು ಹೀಗೆ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತಗಳಾಗಿ ಹೇಳಿದವೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವು. ಈ ಮನ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾದುದು ಇಷ್ಟೇ. ನೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಾಧನೋಪಾಯವು ಇದು ಎಂದು ಮೊದಲು ಹೇಳಿ, ಅದರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದಫಲವು ಇದು ಎಂದು ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲವೆಂದು ಮುಂದಿನವಾಕ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.—ಫಲಾರ್ಥಿಯಾಯ್-ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣ ಅಂಗದಿಂದಕೂಡಿ ಫಲಾರ್ಥಿಯಾಗಿ, ಅಧಿಕಾರಿಯಾನಾಲಿರೇ - ಅಂಗಗಳಿಂದಕೂಡಿದ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದರಲ್ಲವೇ, ಇವನು ಕೃ-ಈತನಿಗೆ, ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಮ್ ವರುವದು-ಅಂಗಿರೂಪವಾದ ಆತ್ಮ

ದ್ವಯಸ್ಯ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಸರತ್ವೇ ಸಮ್ಮತಿಮಾಹ.

೧. “ ದ್ವಯೇನ ಶರಣಂವ್ರಜೇತ್ ೨ ದ್ವಯಾರ್ಥಶ್ಚರಣಾಗತಿಃ ” ಎಜ್ಞಿರ ಅಭಿಯುಕ್ತರ್ ಸಾಶುರಜ್ಞಿಳಾಲುಮ್ ದ್ವಯಮ್ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನತ್ಯೈ ಪ್ರಧಾನಮಾಗ ಪ್ರಕಾಶಿಪ್ಪಿಕ್ಕಿರದು.

ದ್ವಯೇ ಅವಾಂತರನಾಕೃತ್ಯಯೇಽಪ್ರಧಾನತಯಾ ಏಕನಾಕೃಮೇವ.

ನಿಕ್ಷೇಪರೂಪ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಆದುದರಿಂದ ಅನುಸಂಧಾನಕ್ಕೇನೋ ಅರ್ಥಕ್ರಮವು. ಮನ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವದು ಪಾಠಕ್ರಮವು, ಎರಡೂ ಸರಿಯೇ ಎಂಬ ಭಾವವು. ಹಾಗಾದರೆ ಈ ದ್ವಯವೇನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮನ್ತ್ರವೇ ಅಥವಾ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನ ಮನ್ತ್ರವೇ ಎಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ದ್ವಯವು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಮನ್ತ್ರವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—

ದ್ವಯವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಮನ್ತ್ರವು.

(೧) “ ದ್ವಯೇನ ಶರಣಂವ್ರಜೇತ್ ” “ದ್ವಯಮನ್ತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸತಕ್ಕದ್ದು,” (೨) “ದ್ವಯಾರ್ಥಶ್ಚರಣಾಗತಿಃ ” — ದ್ವಯಮನ್ತ್ರಾಭಿಪ್ರಾಯವು ಶರಣಾಗತ್ಯನುಷ್ಠಾನವು, ” ಎಜ್ಞಿರ ಅಭಿಯುಕ್ತರ್-ಎನ್ನುವ ಪೂಜ್ಯರುಗಳ, ಸಾಶುರಜ್ಞಿಳಾಲುಮ್-ಇಂತಹ ಸೂಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ, ಎನ್ನುವದರಿಂದ ಇತರ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಬೇರೆ ಉಂಟು ; ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯಗಳೂ, ಪುರಾಣವಾಕ್ಯಗಳೂ ಭಗವತ್ಕಾಸ್ತ್ರೀಕ್ತಿಗಳೂ ಉಂಟೆಂಬಭಾವವು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ, ದ್ವಯಮ್-ದ್ವಯಮನ್ತ್ರವು, ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನತ್ಯೈ—ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು, ಪ್ರಧಾನಮಾಗ—ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಪ್ಪಿಕ್ಕಿರದು-ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಮಹತ್ತಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಮಹಾಮನ್ತ್ರವೆಂಬ ಅನುಸಂಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಮನ್ತ್ರವನ್ನು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವು. ಸಾಂಖ್ಯಭರತಮರ್ಪಣ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಅನುಷ್ಠಾನಮನ್ತ್ರವೆಂದೇ ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ಮನ್ತ್ರದ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಭಾವವೇ ಅನುಷ್ಠಾನಸರತ್ವವೆಂಬುದು ಮುಖ್ಯತಾತ್ಪರ್ಯವು.

ದ್ವಯದಲ್ಲಿ ಅವಾಂತರ ಮೂರು ಮುಕ್ಯಗಳಾದರೂ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ

ಒಂದು ಮಹಾವಾಕ್ಯವೇ

ಇಜ್ಞಿ-ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ, ಪೂರ್ವಖಂಡಮುಮ್-ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯ

(೧)

(೨) ಅರುಳಾಳ್ ಪೆರುವಾಳ್ ಎಂಬಿರುವಾನಾರ್

ಇಜ್ಜಿ ಪೂರ್ವಖಂಡಮುಮ್, ಚತುರ್ಥಸ್ತಪದಜ್ಜಿಳುಮ್, ನಮಸ್ಸು ಮಾಗಮೂನ್ತು ಅವಾಂತರವಾಕ್ಯಜ್ಜಿಳಾನಾಲುಮ್ ತಿರಳಲಾಪಾಯ ಪ್ರಧಾನ ಮಾನ ಒರುವಾಕ್ಯಮಾಯ್ ತೆಲೈಕ್ಕಟ್ಟಿಕ್ಕಡವದು. ಎಜ್ಜಿನೇ ಎನ್ನಿಲ್ ?— ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿಯಾಯ್, ಸರ್ವಪ್ರಕಾರ ನಿರತಿಶಯ ಭೋಗ್ಯನಾಯ್, ಪೆರಿಯ ಪಿರಾಟ್ಟಿಯಾರೋಡು ಪಿರಿವಿಲ್ಲಾದ ನಾರಾಯಣ ತಿರುವಡಿಗಳಿಲ್

೩ ಚರಣೌಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ-ಎಂಬ ಪೂರ್ವಖಂಡವು ಒಂದುವಾಕ್ಯವು, ಚತುರ್ಥಸ್ತಪದಜ್ಜಿಳುಮ್-ಉತ್ತರಖಂಡದ ಚತುರ್ಥವಿಭಕ್ತಿ ಇರುವ ಪದಗಳಾದ ಶ್ರೀಮತೇನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬುದು ಎರಡನೆಯ ವಾಕ್ಯವು, ನಮಸ್ಸುಮಾಗ-ನಮಃಭವೇಯಮ್-ಎಂದು ಮೂರನೆಯ ವಾಕ್ಯವು, ಮೂನ್ತುಅವಾಂತರವಾಕ್ಯಜ್ಜಿಳಾನಾಲುಮ್-ಹೀಗೆ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಾಗಿ ತೋರಿದರೂ, ತಿರಳ-ಅವುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಅಥವಾ ಸಮುಚ್ಚಯದಿಂದ, ಉಪಾಯಪ್ರಧಾನ ಮಾನ-ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ, ಒರುವಾಕ್ಯಮಾಯ್ ಒಂದುಮಹಾವಾಕ್ಯವಾಗಿ, ತೆಲೈಕ್ಕಟ್ಟಿಕ್ಕಡವದು - ಉಪಕಾರಕವಾಗುವುದು. ಮೂರುವಾಕ್ಯಗಳು ಹೇಗೆ ? ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಪಾದಕಮಲದಲ್ಲಿ ಸಪರಿಕರವಾದ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪದೊಂದಿಗೆ ಭರಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆನು ಎಂಬುದು ಒಂದುವಾಕ್ಯವು; ತಾನುಮಾಡುವಕೈಂಕರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯುಕ್ತನಾದ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಆಗತಕ್ಕದ್ದು ಎಂಬುದು ಎರಡನೆಯ ವಾಕ್ಯವು; ಅದು ತನಗಲ್ಲವು ಅಥವಾ ಸರ್ವಾನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿಯೂ ಉಂಟಾಗಲಿ ಎಂಬುದು ಮೂರನೆಯ ವಾಕ್ಯವು. ದ್ವಯಕ್ಕೆ-ಈ ಮೂರು ಅವಾಂತರವಾಕ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿದ ಒಂದು ಮಹಾವಾಕ್ಯದಲ್ಲೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಎಂದು ಭಾವವು. ಇದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿಯಾಯ್-ವಿಶ್ವದ ಸಮಸ್ತಕ್ಕೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿ, ಸರ್ವಪ್ರಕಾರ ನಿರತಿಶಯಭೋಗ್ಯನಾಯ್, (ಇವುಗಳು ನಾರಾಯಣಶಬ್ದದಿಂದ ಉಪಪಾದಿತಾರ್ಥಗಳು) ಸರ್ವಪ್ರಕಾರ ದಿಂದಲೂ ನಿರತಿಶಯಭೋಗ್ಯಭೂತನಾಗಿ, ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿಯಾದುದರಿಂದ ಉಪಾಯವಾಗಿರಲು ಯೋಗ್ಯನು, ಸರ್ವಪ್ರಕಾರ ನಿರತಿಶಯ ಭೋಗ್ಯನಾಗಿರುವುದು ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಣಯೋಗ, ವಿಭೂತಿಧ್ವಯಯೋಗ, ದಿವ್ಯಮಂಜುಳವಿಗ್ರಹ ದಿವ್ಯಾಭರಣ ದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಸರ್ವಲಾವಣ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾದುದರಿಂದ ಪರಮಭೋಗ್ಯನಾಗಿ, ಪೆರಿಯಪಿರಾಟ್ಟಿಯಾರೋಡು-ಪಟ್ಟಮಹಿಷಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗೆ, ಪಿರಿವಿಲ್ಲಾದ-ಆಕೆಯು ಅಪೃಥಕ್ವಿದ್ಯವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ಎಂದಿಗೂ ಆಗಲದೇ ಇರುವ. (ಶ್ರೀಮತ್-ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಮತುಪ್ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥವು) ನಾರಾಯಣ ತಿರುವಡಿಗಳಿಲೇ - ನಾರಾಯಣನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ (ಚರಣಶಬ್ದ

ಸ್ವರೂಪಪ್ರಾಪ್ತಮಾನ, ಸರ್ವದೇಶ ಸರ್ವಕಾಲ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೋಚಿತ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಜ್ಞರ್ಮತ್ತುಕ್ಕುಮ್ ವಿರೋಧಿಯಾನ ಸರ್ವಮುಮ್ ಕಳಿತ್ತು, ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕೈಜ್ಞರ್ಮುಮ್ ಪೆರುಗೈಕ್ಕು ಅಕಿಂಚನನಾನ ಅಡಿಯೇ ಸ್ವರಕ್ಷಣ ಭರಾದಿಗ ಳಿಲ್ ಎನಕ್ಕು ಅನ್ವಯಮರುವ್ವಡಿ, ಶ್ರೀಮಾನಾನ ನಾರಾಯಣ ತಿರುವಡಿ ಗಳಿಲೇ ಅಜ್ಞ ಪಂಚಕ ಸಂಪನ್ನಮಾನ ಆತ್ಮರಕ್ಷಾಭರ ಸಮರ್ಪಣಂ ಪಣ್ಣಿಗಿರೇನ್ ಎನ್ನು ದ್ವಯತ್ತಿಲ್ ತಿರಣ್ಣಪೊರುಳ್.

ರ್ಥವು) ಸ್ವರೂಪಪ್ರಾಪ್ತಮಾನ - ಶೇಷಭೂತನಾದತನಗೆ ಸ್ವರೂಪತಃ ಪ್ರಾಪ್ತ ವಾದ (ನಾರಾಯಣರಬ್ಬದಲ್ಲೇ ಶೇಷತ್ವವು ಅಂತರ್ಗತವು) ಸರ್ವದೇಶ ಸರ್ವಕಾಲ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೋಚಿತಗಳಾದ ಸರ್ವವಿಧಕೈಜ್ಞರ್ಮಕ್ಕೆ (ಇದು ಉತ್ತರ ಖಂಡದ ಚತುರ್ಥವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಅರ್ಥವು) ವಿರೋಧಿಯಾನ ಸರ್ವಮುಮ್ ಕಳಿನ್ನು—ವಿರೋಧವಾದ ನಮಸ್ತವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡು (ನಮಶ್ಯಬ್ಧಾರ್ಥವು) ಪರಿಪೂರ್ಣಕೈಜ್ಞರ್ಮಂಪೆರುಗೈಕ್ಕು-ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಕೈಜ್ಞರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವದಕ್ಕಾಗಿ (ಚತುರ್ಥಗಳ ಅರ್ಥವು) ಅಕಿಂಚನನಾದಅಡಿಯೇ— ಅಕಿಂಚನನಾದ ದಾಸನಾದ ನಾನು (ಇದುಪ್ರಸದ್ಯೇ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವು) ಸ್ವರಕ್ಷಣಭರಾದಿಗಳಿಲ್ - ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾರವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಎನಕ್ಕು-ನನಗೆ, ಅನ್ವಯಮರುವ್ವಡಿ-ಸಂಬಂಧವು ನಿಶ್ಚೇ ಷವಾಗಿ ತೂಲಗುವಹಾಗೆ, (ನಮಃ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಈ ಅರ್ಥವು ವ್ಯೋತಿತವು) ಶ್ರೀಮಾ ನಾನನಾರಾಯಣ ತಿರುವಡಿಗಳಿಲೇ-ಲಕ್ಷ್ಮೀಯುಕ್ತನಾದ ನಾರಾಯಣನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ (ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಚರಣೌ ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥವು) ಅಜ್ಞ ಪಂಚಕ ಸಂಪನ್ನಮಾನ-ಅಂಗಪಂಚಕದಿಂದ ಸೇರಿದ, ಆತ್ಮರಕ್ಷಾಭರಸಮರ್ಪಣವನ್ನು ಪಣ್ಣಿ ಕಿರೇನ್-ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಪ್ರಸದ್ಯೇ ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥವು, ಎನ್ನು-ಎಂಬುದು ತಿರಣ್ಣಪೊರುಳ್-ಸಾರಭೂತವಾದ ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಅರ್ಥವು. ಹೀಗೀಗ ಏಕ ವಾಕ್ಯವಾಗಿ ಭಾವಿಸತಕ್ಕದೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಏಕವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಸಾಜ್ಞಪ್ರಸದನವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿರುತ್ತೇನೆಂದು ಅನ್ವಯಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿ ಯಾಗಿ ನಿರತಿಶಯಭೋಗ್ಯನಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಸೇರಿ, ಲೋಕ ದಂಪತಿಗಳ ಚರಣಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿ ಲಾಸೆಯಿಂದ, ಅದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಯಾನ ಸರ್ವಪಾಪವೂ ಕಳೆದುಹೋಗಿ ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಗಾಗಿ, ಸ್ವರಕ್ಷಣಭರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಕಿಂಚನನಾಗಿರುವದರಿಂದ ನನಗೆ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲದಹಾಗೆ, ಸರ್ವಭರವನ್ನೂ ಶ್ರಿಯೇಪತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನಾದ ನೀನೇ ವಹಿಸತಕ್ಕದೆಂದು ಈ ಆತ್ಮರಕ್ಷಣಭರಸಮರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆ ಎಂಬುದು ದ್ವಯದ ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟಾರ್ಥವೆಂದು ಬೋಧಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ವೈರಾಗ್ಯವಿಜಿತಸ್ವಾಂತ್ಯೈಃ ಪ್ರಸತ್ತಿವಿಜಿತೇಶ್ವರೈಃ |

ಅನುಕ್ರೋಶೈಕ ವಿಜಿತೈರಿಹ್ಮ ಸಾದೇಶಿ ದೇಶಿಕೈಃ

|| ೧೦೮ ||

ದ್ವಯಮನ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಉಪಪಾದಿಸಿ ಅದರ ಸಾರಭೂತಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಇತರರ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿರಾಕರಿಸಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಾರ್ಥವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಬರೀತರ್ಕಬಲಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲವು ; ಮತ್ತು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಹಾಗೆ ಬರೀಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಮಾಣ ಬಲಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲವು ; ತಮಗೆ ಸದಾಚಾರ್ಯಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಲಬ್ಧವಾದ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬಲವೂ ಉಂಟೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಕಾರಿಕೆಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.—ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯಕಾರರವರೇ ಶ್ರೀ ತಿರು ಕೋಟ್ಟಿಯೂರು ನಂಬಿಗಳಿಂದ ಬಹುಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿತಿಳಿದ ಗೂಢವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು. ಇವು ಗುರುತಿಷ್ಯಕ್ರಮದಿಂದ ಶ್ರೀನಡಾದೂರ್ ಅಮ್ಮಾಳ್‌ರವರಿಗೂ, ಅವರಿಂದ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ವಾದಿಹಂಸಾಂಬುವಾಹಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ, ಅವರಿಂದ ತಮಗೂ ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಷ್ಯಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಲಭಿಸಿದ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳಾದುದರಿಂದ ಪರಮಗ್ರಾಹ್ಯಗಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—ಅರ್ಥವು - ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ತಾವು ತರ್ಕಬಲದಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಮಾತ್ರ ಭಾವಿಸಿದುದಲ್ಲವು. ಸದ್ಗುರುಕಟಾಕ್ಷ ಬಲದಿಂದಂಟಾದ ಸದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯರೀತ್ಯಾ ತಮಗೆ ಲಭಿಸಿದ ಅರ್ಥಗಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—**ದೇಶಿಕೈಃ** - ಪರಮದಯಾಳುಗಳಾದ ತಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರಾದ ವಾದಿಹಂಸಾಂಬುವಾಹಾಚಾರ್ಯರಿಂದ, **ಇತ್ಯುಪಾದೇಶಿ**-ನೇಲೆ ಉಪಪಾದಿಸಿದರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ ದ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಸ್ವಾರಸ್ಯಾರ್ಥವು ; ಗೌರವಾರ್ಥಕದಿಂದ ಬಹುವಚನವೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಸ್ವಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಬೋಧಿಸುವಾಗ ಬಹುವಚನವೇ ಇರತಕ್ಕದ್ದೆಂಬುದು ನಿಯಮವು. ಅಥವಾ ಅವರ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನೂ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯಾದಿಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಾದರೂ ದೇಶಿಕೈಃ ಎಂಬ ಬಹುವಚನವು. ಇದು ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಆಚಾರ್ಯರು ಎಂತವರೆಂದರೆ ಮೂರುವಿಶೇಷಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. **ವೈರಾಗ್ಯವಿಜಿತಸ್ವಾಂತ್ಯೈಃ** - ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲೂ, ವಿಷಯಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರವೃತ್ತಿಸದಹಾಗೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯಭಾವದಿಂದ ಜಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರು, ಐಹಿಕಭೋಗಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ, ಪ್ರಾಪ್ತಿಕಲಾಭ ಪೂಜೆಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದವರು ; **ಇಂದ್ರಿಯೇಭ್ಯಃ ಪರಾಹ್ಯರ್ಥಾಃ ಅರ್ಥೇಭ್ಯಶ್ಚ ಪರಮನಃ**-ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಿಂತ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದುತ್ತಮವೆಂದೂ, ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಿಂತ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ಜಯಿಸಿ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡವರು ; **ನಿರ್ದಿಷಯಂ ಮನಃ** ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ, ಮುಕ್ತಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ನಿರ್ದಿಷಯವಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದು.

“ ಪರಮಾತ್ಮನಿಯೋರಕ್ತಃ ವಿರಕ್ತೋಽಪರಮಾತ್ಮನಿ ” ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬುವನಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲದ ಐಹಿಕಗಳೆಲ್ಲ ಸಂಗಕೂಡದೆಂದೂ ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಜಯಿಸಿದವರು. “ ಮನೋಹಿಹೇತು ಸ್ವರ್ದೇಷಾಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾಣಾಂ ಪ್ರವರ್ತನೇ ” (ರಾ. ಸುಂದರ) ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ವಿಷಯೋಪಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಬೇಕಾದರೆ ಮನಸ್ಸೇ ಮುಖ್ಯಹೇತುವು. ಹಾಗೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸದ ಹಾಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆದ್ದವರು ತಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ಇನ್ನು ಎಂತವರೆಂದರೇ ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಿಜಿತೇಶ್ವರೈಃ-ದ್ವಯದ ಮೂಲಕ ಅನುಷ್ಠಿಸಿದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಂದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನನ್ನೇ ಜಯಿಸಿ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವರು. ಪ್ರಪದನವು ಅಷ್ಟು ಮಾಹಾತ್ಮಿಯುಳ್ಳದು. ಸರ್ವೇಶ್ವರನನ್ನೇ ವಶಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಉದಾಹರಿಸಿದ ವಶೀಕರಣವರಂಪರೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಶ್ರುತಿಯು ಹೀಗೆಯೇ ಮನಸಶ್ಚ ಪರಾಬುದ್ಧಿ ಬುಧ್ಧೀರಾತ್ಮಾ ಮಹಾನ್ವರಃ | ಮಹತಃ ಪರಮವ್ಯಕ್ತ ಮವ್ಯಕ್ತಾತ್ಪುರುಷಃ ಪರಃ | ಪುರುಷಾನ್ಮ ಪರಂ ಕಿಂಚಿತ್ಸಾ ಕಾಷ್ಠಾ ಸಾ ಪರಾಗತಿಃ ” (ಕಠ. ೧-೩-೧೦) ಮನಸ್ಸಿಗಿಂತ ಬುದ್ಧಿ, ಬುದ್ಧಿಗಿಂತ ಆತ್ಮಾ, ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾಹೋಗಿ ಪರಮ ಪುರುಷನನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮವೆಂದು ತಿಳಿದವರು ಹಾಗೆ ಪರಮ ಪುರುಷನನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ, ತಸ್ಯ ಚ ವಶೀಕರಣಂ ತಚ್ಚರಣಾಗತಿರೇವ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಭಗವಂತನ ಪಾದಕಮಲದಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರನನ್ನೇ ಜಯಿಸಿ “ ಅಹಂಭಕ್ತಪರಾಧೀನಃ ” ಎಂದು ಹೇಳುವಹಾಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, “ ಶಾಸನಂಕರನಾವಕಿಮ್ ” ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಹೇಳುವಹಾಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರು. ಹೀಗೆ ಐಹಿಕವನ್ನು ಜಯಿಸಿ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದವರು ; ಮತ್ತು ಆಮುಷ್ಮಿಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಈಶ್ವರನನ್ನೇ ಜಯಿಸಿದವರು. ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೂ ಜಯಿಸಿದವರು. ಈ ಉಪದೇಶವು ದೊರೆತದ್ದು ಖ್ಯಾತಿ ಲಾಭ ಪೂಜೆಗಳಿಗೆ ಆಶೆಪಡುವವರ ಉಪದೇಶವೂ ಅಲ್ಲವು. ಐಹಿಕದಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದುನರಳುವರ ಉಪದೇಶವೂ ಅಲ್ಲವು. ಪರಮ ಪುರುಷನನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರ ಉಪದೇಶವೂ ಅಲ್ಲವು. ಪರಮ ವೈರಾಗ್ಯವುಳ್ಳವರು, ಭಗವಂತನನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡವರು. ಇನ್ನೂ ಎಂತವರೆಂದರೆ. ಅನುಕ್ರೋಶ್ಯಕವಿಜಿತೈಃ-ಇವರುಗಳು ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಜಯಿಸಿದವರು, ಅಂತವರನ್ನು ನಾವು ನಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ಜಯಿಸುವದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂದರೆ, ಅತಿಸುಲಭರು, ಅವರು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.—ಅವರನ್ನು ನಾವು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರೆ ಸಾಕು, ಅದರಿಂದಂಟಾಗುವ ಅವರ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಅವರು ಜಿತರು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಅನುಕ್ರೋಶ್ಯಕ-ಅವರಿಗೆ ಶಿಷ್ಯರುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿರುವ ಕೃಪಾಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಅವರು ಜಿತರು. ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೂ ವಿಷಯ

ಇದಮಷ್ಟಪದಂವ್ಯಾಸೇ ಸಮಾಸೇಪಟ್ಟದಂವಿದುಃ |

ವಾಕ್ಯಂಪಂಚಸದೈರುಕ್ತ ಮಿತ್ಯಾಖ್ಯಾತಃ ಪ್ರಧಾನಕಮ್ || ೧೦೯ ||

ಸಿವ್ಯತ್ತಿಯನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡಬಹುದಾದ ಮಹನೀಯರು, ನಮಗೆ ಅತಿ ಸುಲಭ ರಾಗಿ “ ದೇಶಿಕೋಮೇದಯಾಳುಃ ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ತಮ್ಮ ದಯೆ ಯಿಂದಲೇ ತಾವೇಜಿತರು, ಇಂತಹ ಮಹಾನುಭಾವರುಗಳಾವ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳಿಂದ ಇದು ಉಪದಿಷ್ಟವಾದುದರಿಂದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಉಪಾದೇಯವೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಬುದ್ಧಿಕಲ್ಪಿತವಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು. ಇದರಿಂದ ಶ್ರೀದೇಶಿಕ ರನರಿಗೆ ಇರುವ ಗುರುಭಕ್ತಿಯು ಸಿರುಪಮವಾದುದೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತಪಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗಲ್ಲವೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಚಾರ್ಯಭಕ್ತಿಯು ಇರತಕ್ಕದ್ದು. “ ಸಾಕ್ಷಾನ್ನಾರಾಯಣೋದೇವಃ ಕೃತ್ವಾನುರತ್ಯಮಯೀಂತನುಮ್ | ಮಗ್ನಾನುದ್ಧರತೇ ಲೋಕಾಃ ಕಾರುಣ್ಯಾಚ್ಛಸ್ತ್ರಪಾಣಿನಾ ” ಎಂಬುದು ಅನುಸಂಧೇಯವು. ಅದುದ ರಿಂದ ಆಳ್ವಾರಾಚಾರ್ಯರುಗಳಿಂದಂಟಾದ ಉಪಕಾರವಿಷ್ಟು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅಳವಿಲ್ಲವು. ಅರ್ಥವು.—ಹಿಂದೆಯೇ ಈ ಧ್ವಯಮನ್ತ್ರದ ಪೂರ್ದಖಂಡದ ವಿನರಣದಲ್ಲಿ ಎರಡುವಿಧ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು. ಹೇಗೆಂದರೆ ಶ್ರೀಮುನಾರಾಯಣ, ಎಂದು ಭಿನ್ನಪದಗಳಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಎರಡು ಸಂಭೋ ದನೆಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಚರಣೌ, ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂದು ಪೂರ್ದಖಂಡ ದಲ್ಲಿ ಐದುಪದಗಳೆಂದು ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪದವು ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾಸೇರಿ ಎಂಟುಪದಗಳಾಗುತ್ತವೆಂದೂ, ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೊಂದು ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮುನ್ನಾರಾಯಣ ಚರಣೌ ಎಂದು ಒಂದೇ ಸಮಾಸಪದವೆಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಆರುಪದವೆಂದೂ ಭಾವಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳಿದರಷ್ಟೇ ; ಅದನ್ನೇ ವುನಃ ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾಪಿಸಿ, ಇಲ್ಲಿಹೇಳಬೇಕಾದುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮನ್ತ್ರವು ಅನುಷ್ಠಾನಪರ ವಾದುದರಿಂದ, ಕ್ರಿಯೆಯು ಕಾರಿಕಾಸ್ಥಿತವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಆಖ್ಯಾ ತವಾದ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬುದನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಉಳ್ಳದೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ —ಇದಂ-ಈ ಧ್ವಯಮನ್ತ್ರವನ್ನು ವ್ಯಾಸೇ-ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪದಗಳಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ, ಎಂದರೆ ಸಮಾಸಪದವಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ, ಅಷ್ಟಪದಂ-ಶ್ರೀಮು, ನಾರಾಯಣ, ಚರಣೌ, ಶರಣಂ, ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂದು ಪೂರ್ದಖಂಡದಲ್ಲಿ ಐದುಪದ ಗಳುಳ್ಳದ್ದಾಗಿಯೂ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀಮತೇ, ನಾರಾಯಣಾಯ, ನಮಃ ಎಂದು ಮೂರುಪದಗಳನ್ನುಳ್ಳದ್ದಾಗಿಯೂ ಹೀಗೆ ಎಂಟುಪದಗಳನ್ನುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ವಿದುಃ-ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು, ಸಮಾಸೇ ಶ್ರೀಮುನ್ನಾರಾಯಣ ಚರಣೌ-ಎಂದು ಇದೇಸಮಾಸಪದವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಪಟ್ಟದಂವಿದುಃ-ಪೂರ್ದ ಖಂಡದಲ್ಲೂ ಮೂರು ಪದಗಳು, ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲೂ ಮೂರು ಪದಗಳು, ಹೀಗೆ

ಅಥದ್ವಯಂ ಪ್ರಕಂಸತಿ

ಏಕಂದ್ವಯಂ ತ್ರೈವಯವಂ ಸುಖಲಭ್ಯತುರ್ಯಂ ।

ವ್ಯಕ್ತಾರ್ಥಸಂಚಿಕ ಮುಹುರ್ದೃಷ್ಟದಂ ಯೋಗಮ್ ॥

ಆರುಪದಗಳನ್ನುಳ್ಳದೆಂದು, ವಿದುಃ-ತಿಳಿದರು, ಯಾರು ಎಂದರೆ ಪ್ರಾಜ್ಞರು. ಈ ಎರಡನೆಯ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಏನು ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದರು ಎಂದರೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. **ಪಂಚಪದೈರುಕ್ತಮ್**-ಐದು ಪದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಿಯೂ, ಮತ್ತು **ಅಖ್ಯಾತಪ್ರಧಾನಕಮ್**-ಪ್ರಸಿದ್ಧೀ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದನೇ ಅಂಗಿಯಾಗಿ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪರೂಪ ಅನುಷ್ಠಾನ ಪ್ರದರ್ಶಕವಾಗಿ ತದ್ವಾರಾ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿವುಳ್ಳ ಆರನೆಯ ಪದವನ್ನುಳ್ಳದ್ದಾಗಿಯೂ **ಇತಿವಾಕ್ಯಂವಿದುಃ**-ಇರುವ ಒಂದು ಮಹಾನಾಕೃತವಾಗಿಯೂ ತಿಳಿದರು. ಸಂಚಪದೈಃ, ಒಂದು ಅಖ್ಯಾತನೆಂದು ಏಕೆ ಹೇಳಿದರು ಎಂದರೆ **ಪ್ರಸಿದ್ಧೀ**-ಎಂಬುದೊಂದೇ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಅಖ್ಯಾತವು. ಮಿಕ್ಕ ಐದು ಪದಗಳು ಸುಬಂತಗಳೆಂಬ ಭಾವವು. ಅಗನಮಃ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಅರ್ಥವೆಂದು ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. **ನಮಃ**-ಎಂಬುದಕ್ಕೆ **ವಿರೋಧಿನಿವೃತ್ತಿ**ಗಾಗಿ ಎಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಆರುಪದಗಳನ್ನುಳ್ಳದೆಂದು ಪ್ರಮಾಣವೂ ಇರುವದರಿಂದ ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾಂತದೇಶಿಕರವರಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ ಅಭಿಮತವಾದುದೆಂದು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ.—ಪ್ರಮಾಣವು ಯಾವುದೆಂಬುದು ಹಿಂದೆಯೇ ಉದಾಹೃತವು.—**ಅಥಾತಶ್ಚೈವಮದ್ವಯೋತ್ಪತ್ತಿಃ** । **ವಾಕ್ಯೋದ್ವಿತಿ**ಯಃ । **ಷಟ್ಪದಾನಿ** । **ಅರ್ಥಾದಶಃ** । **ಪಂಚವಿಂಶತ್ಯಕ್ಷರಾಣಿ** । **ಪಂಚದಶಾಕ್ಷರಂಪ್ರಥಮಂ** । **ದಶಾಕ್ಷರಂ ದ್ವಿತೀಯಂ** । **ನವಾಕ್ಷರಂ ಪ್ರಥಮಂದ್ವಿತೀಯತೃತೀಯ ಚತುರ್ಥಾಃ ತ್ರೈಕ್ಷರಾಣಿ** । **ಪಂಚಾಕ್ಷರಂ ಪಂಚಮಂ** । **ದ್ವೈಕ್ಷರಷ್ಪಷ್ಠಃ** । **ನವಾರ್ಣವಂ ವಿದ್ವಿದ್ಯದಯಂ** । **ತೃತೀಯಾರ್ಣವಂ ಶಿರೋಕ್ತಮ್** । **ಶಿಖಾರ್ಣವಂ ತ್ರೈಕ್ಷರಂ** । **ವಿದ್ವಿಕವಚಂ ತದ್ವದೇವಹಿ** । **ನೇತ್ರಂಪಂಚಾಕ್ಷರಂ** । **ಪಶ್ಚಾದಸ್ತಂ ದ್ವೈಕ್ಷರಮೀರಿತಮ್** ಎಂಬುದು. ಇಂತಹ ಅರ್ಥವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಮೇಲೆ ಉಪಪಾದಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹಾನಾಕೃತಾರ್ಥವನ್ನುಳ್ಳದು ಈ ಮನ್ತ್ರವೆಂದೇ ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು.

ಮುಂದಿನ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಈ ಮನ್ತ್ರದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

ದ್ವಯ ಮನ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಉಪಪಾದಿಸಿದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯನ್ನೇ ಸಜ್ಜಿಹಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. **ಏಕಂ**-ಈ ಮನ್ತ್ರವು ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯವುಳ್ಳದ್ದು, ಅಥವಾ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಡುವ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮನ್ತ್ರವಾದುದರಿಂದ ಮನ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವು,

ಸಸ್ತಾರ್ಣವೀಮಹಿಮವದ್ವಿವೃತಾಷ್ಟವರ್ಣಂ ।

ರಂಗೇಸತಾಮಿಹರಸಂ ನವಮಂ ಪ್ರಸೂತೇ

॥ ೬೬ ॥

ಅಥವಾ ಅಂತಹ ಅನುಷ್ಠಾನಮುಕ್ತಗಳಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. **ದ್ವಯಂ—** ಉಪಾಯೋಪೇಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಪೂರ್ವೋತ್ತರಬಂಧಗಳನ್ನುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ದ್ವಯವೆಂದು ಹೆಸರುಳ್ಳದು. **ತ್ತ್ವನಯವಂ—** ಮೂರು ಅವಾಂತರ ವಾಕ್ಯಗಳುಳ್ಳದ್ದು ; ಅಥವಾ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಗೆ ಬೇಕಾದ ತತ್ಪರಿತ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಹೀಗೆ ಮೂರನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವಂತಾದ್ದು. ಅಥವಾ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಅನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವೆಂದು ಹೀಗೆ ಮೂರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನುಳ್ಳದು. **ಸುಖಲಭ್ಯತುರ್ಮಾ—** ಕರ್ಮಯೋಗಾದಿ ಪರಂಪರೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಕ್ಲೇಶಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಸಕೃದನುಷ್ಠಾನದಿಂದಲೇ ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೊಂದಬಹುದಾದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನುಳ್ಳದು, **ವ್ಯಕ್ತಾರ್ಥಪಂಚಿಕಮ್—** ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಅರ್ಥಪಂಚಕಗಳ ಅರ್ಥವುಳ್ಳದ್ದು, ಮೋಕ್ಷದಾಯಕನಾದ ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಯೇ ಪ್ರಾಪ್ಯದಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ (ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ), ಅಕಿಂಚನಾಧಿಕಾರಿಯಾದ ಪ್ರಾಪ್ತವಿನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ (ಉತ್ತಮಪುರುಷ), ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಉಪಾಯವು, ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನು, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವು ಪ್ರಪದ್ಯೆ ಎಂಬಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ ಸಾಕ್ಷಿ ಪ್ರಪದನರೂಪ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪವೂ, ಫಲವೂ ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾಪ್ತಿವಿರೋಧಿಯನ್ನು ನಮಃ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಅರ್ಥಪಂಚಕಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನುಳ್ಳದು, **ಉಪಾತ್ತಷಡಂಗಯೋಗಮ್—** ಹೊಂದಲ್ಪಟ್ಟ ಐದು ಅಂಗಗಳ ಮತ್ತು ಒಂದು ಅಂಗಿಯ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳದು, ಅಥವಾ **ಉಪಾತ್ತಷಡಂಗಯೋಗಃ—** ಐದು ಅಂಗಗಳು ಒಂದು ಅಂಗಿಯು ಹೀಗೆ ಆತನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ **ಯೋಗಃ—** ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪವಾದ ಯೋಗವು ; ಯಾವುದರಿಂದಂಭಾಗುತ್ತದೋ ಅದು, ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವು ಹೀಗೆ ಯೋಗವೋ, ಈ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೂ ಸಹ ಯೋಗವೇ ಎಂಬ ಭಾವವು : “**ನಜಾತಿಭೇದಂ ನಕುಲಂ ನಲಿಂಗಂ ನಗುಣಾಃಕ್ರಿಯಾಃ । ನ ದೇತಕಾಲೌ ನಾವಸ್ಥಾಂಯೋಗೋಹ್ಯಯಮಪೇಕ್ಷತೇ**” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು “**ಅಯಂಯೋಗಃ**” ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಆನುಕೂಲ್ಯಸಜ್ಜಲ್ಪಾದಿ ಐದು ಅಂಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪವಾದ ಅಂಗಿಯಾದ ಶರಣಾಗತಿ ಪ್ರತಿಪಾದಕಮುಕ್ತವೆಂಬ ಭಾವವು, ಇನ್ನೂ ಎಂತಾದ್ದೆಂದರೆ, **ಸಸ್ತಾರ್ಣವೀಮಹಿಮವತ್, ಸಸ್ತಾರ್ಣವೀ—**ಎಂದರೆ ಏಳು ಸಮುದ್ರಗಳ ಸಮೂಹವು ಇವುಗಳ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳದು ; ಎಂದರೆ ಅದರ ಹಾಗೆ ಅನೇಕರತ್ನ ಸದೃಶಗಳಾದ ಅಮೋಘಾರ್ಥಗಳನ್ನುಳ್ಳದು, ಅಥವಾ

ಅದರಹಾಗೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿಯೂ ಪಿಸ್ತೂರವಾಗಿರುವ ಅನೇಕಾರ್ಥಗಳನ್ನುಳ್ಳದು
ಅಥವಾ ಸಾಗರಕ್ಕೆ ಯಾವುದು ಮಹಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಸದೃಶವೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ.
“ಸಾಗರಸ್ಸಗದೋಪಮಃ” (ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣದ ೧೧೦-೨೩) ಎಂಬ ಮಹರ್ಷಿ
ಯ ಉಕ್ತಿಪ್ರಕಾರ ದ್ವಯಮುನ್ಮತ್ತಕ್ಕೆ ಸದೃಶವಾದ, ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಮುನ್ಮತ್ತ
ಯಾವುದೆಂದರೆ ಮೃದುವೇ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಅಸದೃಶಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳದೆಂಬ
ಭಾವವು, **ವಿವೃತಾಷ್ಟವರ್ಣಮ್** — ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮೂಲಮುನ್ಮತ್ತವನ್ನು
ಳ್ಳದು ಎಂದರೆ ಮೂಲಮುನ್ಮತ್ತದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನರೂಪವಾದುದು ಈ ಮುನ್ಮತ್ತ ಎಂಬ
ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಇಂತಹ ಅಮೋಘಮುನ್ಮತ್ತವು, ಇಹ-ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ, **ರಜ್ಜೀ
ಸತಾಂ**—ಶ್ರೀರಂಗವಾಸಿಗಳಿಗೆ, ಅವರು ಎಂತವರು ಎಂದರೆ ಈ ಮುನ್ಮತ್ತದ ಮೂಲಕ
ಗುರುವರೇನ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ನುಷ್ಠಿಸಿದ ಪ್ರಪನ್ನರುಗಳಿಗೆ,
ನವಮುಂರಸಂ—ಒಂಬತ್ತನೆಯ ರಸವಾದ ಶಾಸ್ತಿರಸವನ್ನು, ಎಂದರೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ,
ಜಿಹಾಸೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ವೈರಾಗ್ಯದ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾಗುವ ಮನಶ್ಚಾಸ್ತ್ರಿಯನ್ನು,
ಪ್ರಸೂತೇ—ಹರುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬಕಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು
ಪರಿಗಣಿಸದೆ ಮುಂದೆ ಬರುವ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಪದವಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಸಮಚಿತ್ತತೆ
ಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ, ಎಂದರೆ ಪರಮಾನಂದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ.
“ಇಜ್ಜೀತಿರಯುಮೇ” ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಬಿಡೋಣವೇ ಎಂಬಷ್ಟು ಶಾಂತಿರಸ
ವಾದ ಅನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆಂಬ ಭಾವವು. **ರಂಗೇಸತಾಂ**—ಎಂಬ
ಪ್ರಯೋಗವಿಂದ ಎರಡು ಅರ್ಥಗಳು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ—(೧) **“ದ್ವಯಮು
ರ್ಥಾನುಸಂಧಾನೇನ ಸಹ ಸದೈವಂ ವಕ್ತಾ ಅತ್ರೈವ ಶ್ರೀರಂಗೇಸುಖ
ಮಾಸ್ಯ”** ಎಂಬ ಆಚ್ಛೇಯ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನಿವ ದೊರೆತತೆರದಿ, ಈ ದ್ವಯಾರ್ಥ
ವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ತನ್ಮೂಲಕ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದವನು, ಈ ಮುನ್ಮತ್ತಾರ್ಥ
ವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ದಿವ್ಯದೇಶವಾದ ಶ್ರೀರಂಗದಲ್ಲಿ
ದ್ವಿಕೊಂಡಿರತಕ್ಕದ್ದೆಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. (೨)
ಅಥವಾ ಪ್ರಪನ್ನನು ಎಲ್ಲಿ ವಸಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೇನೆಂದರೆ
ರಜ್ಜೀಸತಾಂ—ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಪಿಹಾರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ರಂಗಸ್ಥಳಗಳು
ದಿವ್ಯದೇಶಗಳು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಉಪಾ
ಯಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಶಾಂತಿರಸವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆಂದೂ
ದರೂ ಅರ್ಥವಾಗಬಹುದು ಎಂದು, ಎರಡು ಮೂರು ಎಂದು ಒಂಬತ್ತರವರೆಗೂ
ಸಂಖ್ಯಾಕ್ರಮವು ಅಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ದ್ವಯಾರ್ಥಂ ಪ್ರಾಮಿದಗಾಧಯಾ ಸಂಗೃಹ್ಯಾತಿ.

ಓದುಮಿರಣ್ಣೇ (ಓದಿಯಿರಣ್ಣೆ)ಯಿಶೈನ್ದರುಳಾಲುದವುನ್ನಿರುಮಾಲ್ |
 ಪಾದಮಿರಣ್ಣುಮ್ ಶರಣೆನಪ್ಪತ್ತಿ ನಮ್ಮಜ್ಜಿಯತ್ತಾಳ್ ||
 ನಾತನೈನಣ್ಣೆನಲನ್ನಿಗಳ್ ನಾಟ್ಟಿಲಡಿಮ್ಮೆಯೆಲ್ಲಾಮ್ |
 ಕೋದಿಲುಣ್ಣಿಯುರ್ಡ ಕೊಳ್ಳುಮಾರು ಕುರಿತ್ತನಮೇ || ೩ ||

ದ್ವಯದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಒಂದು ಪಾಶುರದ ಮೂಲಕ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಅರ್ಥವು. — “ ಸಕೃಜ್ಜಪ್ತೇನ ಮಂತ್ರೇಣ ” “ ಅಹೋದ್ವಯಸ್ಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಮ್ ” “ ಸಕೃದುಚ್ಚಾರಸ್ಸಂಸಾರವಿನೋಚನಂ ಭವತಿ ” ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ತೋರಿಬರುವ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಓದುಂ—ಶ್ರುತಿಪ್ರಮಾಣವಾಗಿರುವ, ಕಠವಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ, ಇದರಿಂದ ಈ ಮನ್ತ್ರವು ಬರಿತಾಂತ್ರಿಕವಲ್ಲವು ಶ್ರುತಿಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದರಿಂದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯುಂಟೆಂಬ ಭಾವವು, ಇರಣ್ಣೈ-ಪೂರೈಯಿಂದ ಉತ್ತರಬಂಡ ಎರಡು ಭಾಗಗಳನ್ನುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಉಪಾಯೋಸೇಯಗಳನ್ನು, ಇಶೈನ್ದು-ಅಜ್ಜೀಕರಿಸಿ, ಅಥವಾ ಒಟ್ಟುಕೂಡಿಸಿ, ಅರುಳಾಲ್-ಕೃಪೆಯಿಂದ, ಉದವುಮ್-“ ಸಕೃದುಚ್ಚಾರಃ ” ಎಂದು ಮೇಲೆ ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಪ್ರಮಾಣರೀತ್ಯಾ ಒಂದುಸಲಉಚ್ಚರಿಸಿ, ಶಿರಮಾಲ್ ಪಾದಮಿರಣ್ಣುಮ್-ಲಕ್ಷ್ಮೀವಲ್ಲಭನ ಪಾದದ್ವಂದ್ವವನ್ನು, ಶರಣೆನಪ್ಪತ್ತಿ-ತನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಉಪಾಯವೆಂದು ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಸಾಪರಾಧಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಯಾವಾಗ ಆಶ್ರಯಿಸಿದನೋ ಆತನ ಶತಾಪರಾಧಗಳಿದ್ದರೇನು ಮನ್ನಿಸಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ ಎಂದು ಪುರುಷಕಾರತ್ವವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಸತಿಯಾದವನ ಪಾದದ್ವಂದ್ವವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಎಂಬರ್ಥವು, ಪಾದಮಿರಣ್ಣು—ಎಂದಿಲ್ಲಿರುವದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪಾದವನ್ನೂ ನಾರಾಯಣಪಾದವನ್ನೂ, ಪಾದಶಬ್ದವನ್ನು ಜಾತ್ಯೇಕವಚನವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಹೀಗೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು, ಅಥವಾ ತಾಯಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಕೇವಲ ಕೃಪೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವವಳಿಗೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿಶಯದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದ ನಾರಾಯಣನ ಪಾದಗಳನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ, ನಮ್ಮಜ್ಜಿಯತ್ತಾಳ್ ನಾತನೈನಣ್ಣೆ-ನಮಗೆ ಅನುಗ್ರಹಮಯಳಾಗಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ನಾಥನಾದವನನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಹೊಂದಿ, ನಲಂತಿಗಳ್ ನಾಟ್ಟಿಲೇ-ಆನಂದಭರಿತವಾದ ಅಪ್ರಾಕೃತವಾದ ದಿವ್ಯವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ, ಅಡಿಮ್ಮೆಯೆಲ್ಲಾಮ್-ಸರ್ವದೇಶಸರ್ವಕಾಲ ಸರ್ವಾಪಸ್ಥಿತಿ ಸರ್ವವಿಧಕೃಜ್ಜರ್ಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಕೋದಿಲುಣ್ಣಿಯುರ್ಡ, ಕೋದಿಲ್-ದೋಷವಿಲ್ಲದ, ಸ್ವಾರ್ಥಕರ್ಮತ್ವಭೋಕ್ತೃತ್ವರೂಪ ಭ್ರಮಗಳು ಯಾವುವೂ ಇಲ್ಲದಿರುವ, ಉಣ್ಣಿಯುರ್ಡ-ಪರಿಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮವು ಭವ

ದ್ವಯಸ್ಯ ಹಿತತಮತ್ವ ಮುಪಪಾದಯತಿ.

ನ ವೇದಾಂತಾಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಂ ನ ಮಧುಮಥನಾತ್ಮತ್ವ ಮಧಿಕಮ್ ।

ನ ತದ್ಭಕ್ತಾತ್ತೀರ್ಥಂ ನ ತದಭಿಮತಾ ತ್ವಾತ್ವಿಕಪದಮ್ ॥

ದೊಂದಿಗೆ, ಕೊಳ್ಳುಮಾರು-ನಾಡುವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು, ಕುರಿತುನಮೇ-ದ್ವಯ ಮುನ್ಮದ್ಲಿರುವ ಪದಗಳ ಅರ್ಥಾನು ಸಂಧಾನದ ಮೂಲಕ ಹೊಂದಿದೆವಲ್ಲವೇ ತಿಳಿದಿವು ಎಂಬರ್ಥವು.

ದ್ವಯಮುನ್ಮದ ಹಿತತಮತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅರ್ಥವು.-ಮೂರುವಾದಗಳಿಂದ ಹಿತವಾದುವುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಅವುಗಳ ಶ್ರೈಷ್ಠ್ಯವನ್ನು ಪವಾದಿಸಿ ಹೇಳಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ನಿರತಿಶಯ ಫಲವು ಮೋಕ್ಷಸುಖವಾಗಿ, ತತ್ಪ್ರಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಾಧಿಕವಾಗಿ ಹಿತತಮವಾದುದು ದ್ವಯ ನೆಂದು ಅದರ ಸರೋತ್ಪನ್ನಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.-
ನವೇದಾಂತಾಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಂ-ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿತವಾಗಿರುವ ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಲ್ಲವು. **“ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾತ್ಪರಂನಾಸ್ತಿ”** ಎಂದ ಪ್ಲವೇ ಪ್ರಮಾಣವಿರುವದು. ಇಲ್ಲಿ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ವೇದಾಂತವೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟದುದು, ಏಕೆಂದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಭಗವಾಃವರೇ **“ತೈಗುಣ್ಯ ವಿಷಯಾವೇದಾನಿಸ್ತ್ರೈಗುಣ್ಯೋಭವಾರ್ಜುನ”** ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸರ್ವವೇದಾರ್ಥಗಳೂ ಉಪಾದೇಯವಲ್ಲವು. **“ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ನಿಜಾನತಃ”** ಪ್ರಾಜ್ಞನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿತ್ತಾಗಬೇಕೆಂಬುವನಿಗಾದರೋ **ನಿಸ್ತ್ರೈಗುಣ್ಯಭಾಗವೇ** ಉಪಾದೇಯವು ಅದು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲೇ ಮೂರೆಯತಕ್ಕದ್ದು. **“ಸಾ ವಿದ್ಯಾ ಯಾ ವಿಮುಕ್ತಯೇ”** ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಹಾಗೆ ತತ್ಪರಿತ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು ವಿಶದವಾಗಿ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವದರಿಂದ, ಅವುಗಳ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ವಿದ್ಯೆ ಇಲ್ಲವು ಎಂಬ ಭಾವವು. ನಮ್ಮ ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರವಾದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು ಅಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿದ ಒಬ್ಬ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ, ಪಂಡಿತನನ್ನು ಕುರಿತು ವೇದಾಂತವನ್ನು ಕುರಿತೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಚಿಂತಿಸುತ್ತೀಯಲ್ಲ ಇದು ಏಕೆ ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು. ವೇದಾಂತದಹಾಗೆ ದುಂಬವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನೂ, ಆನಂದವನ್ನೂ ಕೊಡುವಂತಾದ್ದು ಬೇರೆ ಇಲ್ಲವು. ಆದುದರಿಂದ ಯಲ್ಲೂ ಆನಂದದಾಯಕವು, ಅನಂತರವೂ ಆನಂದದಾಯಕವು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.
ನ ಮಧುಮಥನಾತ್ಮತ್ವಮಧಿಕಮ್-ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಸಿಂಗಂತ ಹೆಚ್ಚಾದ ಪರತತ್ವವು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲವು. ಇದು **ನದೈವಂ ಕೇಶವಾತ್ಪರಮ್**-ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ನಾರಾಯಣಸಿಂಗಂತ ಅಧಿಕನಾದ ಪರದೇವತೆ

ನ ಸತ್ಯಾದಾರೋಗ್ಯಂ ನ ಬುಧಭಜನಾದ್ಬೋಧ ಜನಕಮ್ ।

ನಮುಕ್ತೇ ಸ್ಸೌಖ್ಯಂ ನ ದ್ವಯವಚನತಃ ಜ್ಞೇಮಕರಣಮ್ ॥

ಯಿಲ್ಲವು. ಇದು ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಉಪಪಾದಿತವು. **ನತದ್ಭಕ್ತಾತ್ಮೀರ್ಥಮ್**-ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಭಕ್ತರುಗಳಿಂದ ಪಾವನಕರವಾದವುಗಳು ಯಾವುವೂ ಇಲ್ಲವು. ಯಾವ ಗಂಗಾ ಕಾವೇರಿ ಮೊದಲಾದ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಗಳೂ ಪಾವನತ್ವವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಆ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸಮನಾಗಲಾರವು “ನಹ್ಯಮ್ಮಯಾನಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ನ ದೇವಾಮೃಚ್ಛಿಲಾಮಯಾಃ | ತೇ ಪುನಸ್ತುರುಕಾತೇನ ದರ್ಶನಾದೇವ ಸಾಧವಃ ” “ಅಘಂ ವಿಪಶ್ಚಿತೋಘ್ನಂತಿ ಮುಹೂರ್ತಸೇವಯಾ ” ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಗಳೂ, ಮೃತ್ ಶಿಲೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಗಳಾದ ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿರುವ ವಿಗ್ರಹಗಳೂ ಬಹುಕಾಲಾನಂತರ ಸೇವಿಸುವವರನ್ನು ಪವಿತ್ರೀಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾಧುಗಳಾದರೆ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಪವಿತ್ರೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಎಂಬುದು ಅನುಸಂಧೇಯವು. ಮತ್ತು ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತಸೇವೆಯಿಂದಲೇ ಸಾಪವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಶಕ್ತರು. ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ “ಶ್ರೀ ಮದ್ಭಗವತಾರ್ಚನಂ ಭಗವತಃ ಪೂಜಾವಿಧೇರುತ್ತಮಮ್ ” ಎಂದು ಶ್ಲಾಘಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ “ಭವದ್ವಿಧಾಭಾಗವತಾಸ್ತೀರ್ಥ ಭೂತಾಸ್ಸಯಂಪ್ರಭೋ ತೀರ್ಥೀ ಕುರ್ವಂತಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ಸ್ವಾಂತಸ್ಥೇನ ಗದಾ ಭೃತಾ” ತುಂಬಾ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ತಮ್ಮಂತಹ ಭಾಗವತರು ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಾವನಕರಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರುಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಸದಾ ನೆಲಿಸಿರುವದರಿಂದ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ “ಯತ್ರ ಯತ್ರ ಚ ಮದ್ಭಕ್ತಾಃ ಪ್ರಶಾಂತಾ ಸ್ಸಮದರ್ಶಿನಃ | ಸಾಧವ ಸ್ಸಮುದಾಚಾರಾ ಸ್ತೇ ಪೂಯಸ್ತೇ ಪಿ ಕೀಕಟಾಃ (ಭಾಗ. 7-10-18) ಇಂತಹ ಭಕ್ತರು ಮಹಾಸಂತಿತರವ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಸಹ ಪವಿತ್ರೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲೂ “ಪುನಾತಿ ಲೋಕತ್ರಯಮಂಘ್ರಿರೇಣುಭಿ ಶ್ಕುದ್ಭಸ್ವಭಾವ ಸ್ತರಣಿ ರ್ಮಥೋದಿತಃ ” (ಭಾಗ ೧೧-೭-೪೪) ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ ನಿಗೃಹೀತೇಂದ್ರಿಯ ಗ್ರಾಮೋ ಯತ್ರ ಯತ್ರ ವಸೇನ್ನರಃ | ತತ್ರ ತತ್ರ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ ನೈಮಿಶಂ ಪುಷ್ಕರಂ ತಥಾ” ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜಯಿಸಿದ ಮಹಾನುಭಾವನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿವಸಿಸುತ್ತಾನೋ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ, ನೈಮಿಶಾರಣ್ಯ, ಪುಷ್ಕರ ಮೊದಲಾದ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಹಾಗೆ ಪಾವನರೂಪವಾದುವು ಆದುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಸತ್ಪುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಹನಾಸವು ಯುಕ್ತವೆಂದೂ “ಸದ್ಧಿ ರೇವ ಸಹಾಸೀತ ಸದ್ಧಿಃ ಕುರ್ಮೀತಸಂ

ಗಮಮ್, | ಸದ್ಭಿವಿವಾದಂ ಮೈತ್ರೀಂ ಚ ನಾಸದ್ಭಿಃ ಕಿಂಚಿದಾಚರೇತ್ ”
 ಅಸತ್ತುಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೂಡದೆಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. **ನತದಭಿಮತಾತ್ನಾತ್ಮಿಕಪದಮ್**—ಅಂತಹ ಭಾಗವತೋತ್ತಮರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ವಾಸಸ್ಥಾನಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲವು ಅದುವರಿಂದಲೇ “**ಸಂಸಾರೇಸ್ಥಿರ ಕ್ಷಣಾರ್ಥೋಪಿ ಸತ್ಸಜ್ಜತ್ಯೇವಧಿನ್ಯುಜಾಂ**” (ಭಾಗ ೧೧-೨-೨೦) ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಲಿ ಸತ್ಸಜ್ಜವು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥ ಲಾಭವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತಾದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಅಭೀತಿಪ್ತವದಲ್ಲಿ “**ತದಕ್ಷತತಪೋನಂತವ ಚ ರಾಜಧಾನೀಸ್ಥಿರಾ**” ಅಂತವರು ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಳವೇ ಬದಲಿಕಾರ್ಯಮಾದಿ ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳೆಂದು ದಿವ್ಯಪ್ರೇಮಕುರಕ್ಕೆ ಸಮಾನವೆಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತವರಿಲ್ಲದ ಸ್ಥಳವು ಕಾರೀ, ಕುಂಞಿ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ತಮಗೆ ಅವು ರುಚಿಸುವದಿಲ್ಲವು ಎಂದು ಸಾಕಾರೀತಿ ನಚಾಕರೀತಿ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. **ಯತ್ರಾಪ್ತರ ಸ್ತಂಸಿದ್ಧೋ ಮಹಾಭಾಗೋ ಮಹೀಯತೇ | ನ ತತ್ರ ಸಂಚರಿಸ್ಯನ್ತಿ ವ್ಯಾಧಿದುರ್ಭಿಕ್ಷತಸ್ಯರಾಃ**” ಎಂದು ಅತನಿರುವ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಮೂಲಮನ್ತ್ರಾಧಿಕಾರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ (ಪುಟ) ಶ್ರೀ ಗುರುಗಳೇ ಈ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಪ್ರಭುವು ಚಿತ್ರಕೂಟವನ್ನು ತಮಗೆ ಉಪಾದೇಯ ವಾಸಸ್ಥಳವನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕುರಣವನ್ನು “**ಮುನಯಶ್ಚ ಮಹಾತ್ಮಾ ನೋ ವಸಂತೈಸ್ಥಿರ ಶಿಲೋಚ್ಚಯೇ|ಅಯಂವಾಸೋ ಭವೇ ತ್ತಾವದತ್ರ ಸೌ ಮ್ಯವಸೇಮಹಿ**” ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದುವರಿಂದ, ಸಾತ್ವಿಕರು ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಳವೆಂತಾದ್ದಾಗಿರುತ್ತ ಎಂದರೆ ಅದು ದಿವ್ಯದೇಶವಾಗಿ ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಆಚಾರ್ಯರು ವಾಸಿಸತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ **ನತದಭಿಮತಾತ್ನಾತ್ಮಿಕಪದಮ್** ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಇಂತಹ ಸ್ಥಳವನ್ನೇ **ತಥ್ಯಕ್ತನು** ವಾಸ ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸುವನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಸ್ಥಾನವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವು ವಿಪುಲವಾಗಿ ಉಪಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. (೧೬೧ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ).

ನಸತ್ನಾದಾರೋಗ್ಯಮ್—ಸತ್ತಗುಣವ್ರಾಚುರ್ಯವಿರುವವರ ಸಜ್ಜವೇನು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸಂಭಾಷಣೆಯೇನು, ಸತ್ತಗುಣವಿರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೇ ಅಹಾರವಾಗಿ ಸೇವಿಸುವದೇನು, ಇವುಗಳಿಂದಲೇ ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯವಾದುದರಿಂದ **ನಸತ್ನಾದಾರೋಗ್ಯಮ್** ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

(೧) “**ತತ್ರಸತ್ತಂನಿರ್ಮಲತ್ವಾತ್ಮಕಾಶಕ ಮನಾಮಯಮ್ |**

ಸುಖಸಂಗೇನ ಬಧ್ನಾತಿ ಜ್ಞಾನಸಂಗೇನ ಚಾನಘ | (ಗೀ ೧೪-೬)

(೨) **ಸತ್ಯಂಸುಖೇ ಸಂಜಯತಿ ರಜಃಕರ್ಮಣಿಧಾರತ |** (ಗೀ ೧೪-೯)

(೩) ಸತ್ಯಾತ್ಮಂಜಾಯತೇ ಜ್ಞಾನಂರಜಸೋಲೋಭವಚ (ಗೀ.೧೪,೧೭)
ಸಾರಾಸ್ವಾದಿನಿಯವರು ಆರೋಗ್ಯ ವೆಂದರೆ ಆರೋಗತಾ ಸಾಧನಂ ಎಂದರ್ಥ
ಮಾಡಿ, ಮೋಕ್ಷಸಾಧನವೆಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿ, “ಉರ್ಧ್ವಾಂಗಚ್ಛನ್ರಿ ಸತ್ಯಸ್ಥಾಃ”
(ಗೀ ೧೪-೧೮) ಎಂಬುದನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಾರದೀಪಿಕೆಯವರೂ
ಹಾಗೆಯೇ ಸತ್ಯಗುಣಾಧಿಕೃತ ಮೋಕ್ಷ ಹೇತುವಾಗುವದರಿಂದ, ಸಂಸಾರರೋಗ
ರಾಹಿತ್ಯವೇ ಆರೋಗ್ಯವೆಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾತ್ವಿಕಸಂಬಂ
ಧವೂ, ಸಾತ್ವಿಕಾಹಾರ ಸೇವನೆಯೂ ಸಾಧನಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಹೀಗೆ ಅರ್ಥಮಾ
ಡುವದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲವು. ನ ಬುಧಭಜನಾ ದ್ಯೋಧಜನಕಮ್—
ಮೋಕ್ಷಹೇತುವಾದ ಜ್ಞಾನದ ಉಪದೇಶವು ಪ್ರಾಜ್ಞನ ಸೇವೆಯಿಂದಲ್ಲದೆ ದೊರೆ
ಯಲಾರದು ಆದುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಪ್ರಾಜ್ಞನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಹೊಂದುವ ಉಪ
ದೇಶಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲಾದ ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನವನ್ನೀಯುವದು ಇನ್ನು ಯಾವುದೂ
ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಓದಿ ತಿಳಿದ ಜ್ಞಾನವಾದರೋ ಸಂಸ್ಕಾರ
ಶೂನ್ಯವಾದುದಾಗಿ ವಿಪರೀತಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವಹಾಗೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿತು.
ಆದುದರಿಂದ ಸದಾಚಾರ್ಯೋಪದೇಶವು ಅವಶ್ಯಕವು. ಆದುದರಿಂದ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ

ತದ್ವಿದ್ವಿ ಪ್ರಣಿಪಾತೇನ ಪರಿಪ್ರಕ್ಷೇನ ಸೇವಯಾ |

ಉಪದೇಕ್ಷ್ಯಂತಿ ತೇ ಜ್ಞಾನಂ ಜ್ಞಾನಿನ ಸ್ತತ್ಪದರ್ಶಿನಃ (ಗೀ ೪-೩೪)

ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ ಅಚಾರ್ಯನು ಅವಶ್ಯಕವೆಂಬುದು ಹಿಂದೆ ಗುರುಪರಂ
ಪರಾಸಾರದಲ್ಲೂ ಮುಂದೆಯೂ ಉಪಪಾದಿತವು. ಹಾಗೆ ಆಶ್ರಯಿಸಿದವನಿಗೆ
ಅನುಗ್ರಹಿಸುವದು ಆಚಾರ್ಯಕೃತ್ಯವೆಂದು ಮುಂಡಕದಲ್ಲಿ “ತಸ್ಮೈಸವಿದ್ವಾಕ್”
ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

“ಅನುಗಂತವ್ಯಾಸ್ಸಂತೋಯದ್ಯಪಿ ಕುರ್ವನ್ರಿ ನೈಕ ಮುಪದೇಶಮ್ |
ಯಾ ಸ್ತೇಷಾಂಸ್ವೈರಕಥಾ ಸ್ತಾ ಸ್ತಾ ಏವ ಭವನ್ರಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಾಃ || ಜ್ಞಾನಾಂ
ಕುರಂ ತಪೈವರ್ಥಯನ್ತ್ರಿಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರಸತ್ಸಂಗತಿಕೋಯಸೇಕ್ಯಃ || ಏಕೇನ
ಹೀನಃಕಾಣಸ್ಸ್ಯಾತ್ ದ್ವ್ಯಾಭ್ಯಾಮಂಥಃ ಪ್ರಕೀರ್ತ್ಯತೇ ||

ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಸಾರವಿವರಣೆಯವರು ಉದಾಹರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ
ಪರಮಾಚಾರ್ಯರುಗಳು ಪ್ರಣಾಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ ಹೊರತು ಉಪದೇಶ
ಸುವರಲ್ಲವು ಆದುದರಿಂದ ಅಂತವರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಹೊಂದಬೇಕಲ್ಲದೆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ
ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಲೆಕ್ಕರುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವು.
ನಮುಕ್ತೇ ಸೌಖ್ಯಮ್ — ಐಹಿಕಸುಖಗಳೆಲ್ಲಾ ದುಃಖಮಿಶ್ರಗಳಾಗಿಯೂ,
ಅನಂತರ ದುಃಖಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವುಗಳಾಗಿಯೂ ಅಶಾಶ್ವತವಾಗಿಯೂ
ಇರುವದರಿಂದ ಸುಖಶಬ್ದದಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವೇ ಅಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ,

ಇಂತಹಕ್ಷೇಶಗಳ ಗಂಧವೇ ಇಲ್ಲದೆ ನಿರತಿಶಯ ಸುಖರೂಪವಾಗಿರುವ ಪರಿಪೂರ್ಣ
ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನನುಭವಿಸುವ ಅನಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನಸುಖವಿಲ್ಲವು. ಯಾವಾಗಲೂ
ನಿಲ್ಲವೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವಿಕೆಯೇ ಸೌಖ್ಯವು, ಅದು ಮುಕ್ತಿದೇಶೆಯಲ್ಲಿ
ಮಾತ್ರವೇ ಲಭ್ಯವು. “ಮುಕ್ತಿನೋಕ್ಷೋ ಮಹಾನಂದಃ,” “ನಿರಸ್ತುತಿ
ಶಯಾಹ್ಲಾದಸುಖಭಾವೈಕ ಲಕ್ಷಣಾಃ” “ಭೇಷಜಂ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಃ”
“ಯತ್ರನಾನ್ಯತ್ವಶ್ಯತಿ. ನಾನ್ಯಚ್ಛುಣೋತಿ, ನಾನ್ಯದ್ವಿಜಾನಾತಿ,” ಇತ್ಯಾದಿ
ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಅನುಸಂಧೇಯಗಳು. ನದ್ವಯವಚನತಃ ಕ್ಷೇಮಕರಣಮ್-
ದ್ವಯಮನ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ
ಪಠನಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಅನುಸಂಧಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ಕ್ಷೇಮ
ವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವದು ಬೇರೆ ಇಲ್ಲವು “ಯೇನಕೇನಾಪಿ ಪ್ರಕಾರೇಣದ್ವಯ
ವಕ್ತಾತ್ಸಮ್” ಎಂಬುದು ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನೇ ನಮ್ಮಯತಿವರೈರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿ
ಸಿರುವದರಿಂದ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ಹಿತಕಾರಕವಾದುದು, “ದ್ವಯಾತ್ಪರತರಂ
ಮಸ್ತ್ರಂನಾಸ್ತಿ ನಾರಾಯಣಾತ್ಪರಮ್” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವದು ಮುಕ್ತಿ
ಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನಸೌಖ್ಯವಿಲ್ಲದೆ, ಅಂತಹಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಕೊಡುವ
ದ್ವಯೋಚ್ಚಾರಣೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಿತಕರವಾದುದು ಯಾವುದೂಇಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು,
ಇದು ಇಂತಹ ಮಸ್ತ್ರವಾದುದರಿಂದಲೇ ನಾತ್ಯಕಿತಸ್ತದಲ್ಲಿ ಲಬ್ಧವ ಮಸ್ತ್ರ
ರಾಜಾನಂ” ಎಂದೂ, ಪಾದ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಸ್ತ್ರರತ್ನನೆಂದೂ, ಅಹೋದ್ವಯಸ್ಯ
ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಮ್” ಎಂದೂ, “ದ್ವಯಾತ್ಪರತರೋಮನ್ಮೋ ನಾಸ್ತಿಸರ್ವ
ಪ್ರದೋನೈಕಾಮ್” ಎಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ ಅದುದರಿಂದ ಈ ದ್ವಯ
ಮಸ್ತ್ರವು ಅರ್ಥಾನುಸಂಧಾನಪೂರ್ವಕ ಅನುಕೂಲವಾದ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಪಠನೀಯವು.

ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾಸ್ತ್ರ ಮಹಾದೇಶಿಕವಿರಚಿತ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯ

ಸಾರದ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ದ್ವಯಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ

ರಿಟೈಡು ಸರ್ಕಲ್ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರು ತಿರುನಾರಾಯಣಪುರಂ ವಿಜಯರಾಘವ

ಶರ್ಮನಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆಚಾರ್ಯಹೃದಾಯಾಸ್ತ್ರೇಷಣೀ ಎಂಬ

ಕನ್ನಡ ಅರ್ಥತಾತ್ಪರ್ಯಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವು.

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಸ್ತ್ರ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯನಮಃ.

ಶ್ರೀಮತೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯನಮಃ

ಮೈಸೂರು ಸಿಟಿ ರಾಮಚಂದ್ರ ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಕಾಂತ ಪವರ್ ಪ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ
ಸೆಂಟಿತ್ ಕೆ. ಎಫ್. ವರದರಾಜಯ್ಯಂಗಾರಿಂ ದ ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

